

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07063

MISTERYEN

Knut Hamsun

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

Arnt Hansen.

קנוט האמסון.

• • מיסטעריען • •

ראטאן.

איבערזעצט פֿון א. פֿרוזמאן.

ארויסגעגעבן פֿון ל. פֿרידמאן.

לאנדאן 1911.

ל. פֿרידמאן'ס דרוקעריי, I וועלענס רויד, ווייטשעפעל, איסט.

ארום מיטען פֿון פֿאַרינען וומער האָבען זיך אין אַ קליינער גאַרוע-
 גישער פֿיאַרד-שטאָרט אָבגעשפּיעלט עטליכע גאַנץ אונגעווענהליכע
 פּאַסירונגען. אַ פֿרעמדער האָט זיך מיט אַמאָל געיאָועט אין דער שטאָרט,
 אַ געוויסער נאַגעל, אַ מערקווירדיגער און מאָדער שאַרלאַטאַן, וועל-
 כער האָט אָבגעטהאַן אַ מאַסע אויפֿפֿאַלענדע זאַכען און פּונקט אזוי
 פּלוצלינג ווי ער איז געקומען, אזוי איז ער ווידער פֿערשוואַונדען. אָט
 דער מאַן האָט זאָגאַר געהאַט דעם בעזוך פֿון אַ יונגער, געהיימיניספֿולער
 דאַמ, וועלכע איז געקומען נאָט ווייס צוליעב וואָס אין האָט זיך ניט
 אויפֿגעהאַלטען מעהר ווי אַ פּאַר שטונדען אין שטערטעל, דערנאָך איז
 זי צוריק אוועקגעפֿאַהרען. אָבער דאָס אַלעס איז ניט דער אָנפֿאַנג . . .
 דער אָנפֿאַנג איז דער: בשעת דאָס שיף איז אַרום זעקס אזויגער
 פֿאַרנאַכט צוגעקומען צום ברעג, האָבען זיך אויפֿ'ן פֿערדעק בעוויזען צוויי,
 דריי ריווענדע; צווישען זיי אַ מאַן אין אַ געלען אַנצוג, וואָס האָט זיך
 געוואָרפֿען אין די אויגען, און מיט אַ ווייסער סאַמעטענער מיץ. ס'איז
 געווען דעם 12טען יוני פֿאַרנאַכט; וואָרים גראַד יענעס מאַג האָבען
 איבער פֿיעל הייזער פֿון דער שטאָרט געפֿלאַטערט די פֿאַהנען לכבוד
 דער פֿערלאַבונג פֿון פֿרייליין קיעלאַנד, וואָס איז פּונקט געווען דעם 12טען
 יוני. דער משרת פֿון דעם צענטראַל-האַטעל איז גלייך אַרויף אויפֿ'ן שיף,
 און דער מאַן אין'ס געלען אַנצוג האָט איהם דערלאַנגט זיינע זאַכען;
 אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך איבערגעגעבען איינעם פֿון די מאַ-
 טראָוען זיין בילעט; אָבער דערנאָך האָט ער אָנגעהויבען אַרומשפּאַנען
 אויפֿ'ן פֿערדעק אַהין און צוריק, אַהן דעם ער זאָל אַרָאָבעהן אויף דער
 יבשה. ער האָט אויסגעזעהן שטאַרק צוקאָכט. אַז עס האָט צום דריטען
 מאל געקלונגען, האָט ער נאָך אפילו ניט געהאַט בעזאָהלט דעם רע-
 סטאַראַטאָר וואָס עס האָט געקומט פֿון איהם.

דאן האָט ער דאָס געהאַט כדעה צו מהאַן, נאָר מיט אַמאָל איז ער געבליבען שטעהן, ווייל ער האָט דערזעהן, אז דאָס שיף איז שוין אָבגעטראָטען פֿון ברעג. אַ רגע איז ער געבליבען אַ צומישטער, ניט וויסענדיג וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען, דאן האָט ער אַ וואונק געטהאָן צום משרת, וועלכער איז געשטאַנען אונטען אויף'ן ברעג, און אַריבערנעשריען צו איהם: „שוין גוט, טראָגט אַקאַרשט אַרויף מיניע זאַכען אין האָטעל און זעהט, מען וואָל האַלטען אַ צימער פֿאַר מיר.“ און דערמיט האָט איהם דאָס שיף ווידער אַריינגעטראָגען אין פֿיאָרד. אַט דער מאַן איז געווען יאָהאַן נילסען נאַגעל.

דער משרת פֿון האָטעל האָט אַוועקגעפֿיהרט זיינע זאַכען אויף אַ ווענעלע, בלויז צוויי קליינע רענצלאַך און אַ פעלץ — אויך אַ פעלץ, הנם ס'איז געווען אין מיטען זומער — , אַהויז דעם אַ האַנד-מאַש און אַ וויאָלין-קאַסטען. אלעס אָהן אַ נאַמען.

אויף מאָרגען איז יאָהאַן נאַגעל צוגעפֿאַהרען צום האָטעל; ער איז געקומען צו פֿאַהרען מיט דער יבשה אויף אַ וואָגען מיט צוויי פֿערד. ער האָט פֿונקט אזוי גוט, יאָ, נאָך לייכטער, געקענט געהען דאָס שיף, און דאָך איז ער געקומען צו פֿאַהרען אויף אַ וואָגען. ער האָט מיטגעבראַכט נאָך עטליכע פעקלאַך; אויף דעם הינטערשטען ביינקעל איז געשטאַנען אַ קופֿערט, און לעבען דעם דאָזיגען ווינען געלעגען אַ רייווע-מאַש, אַ מאַנטעל און עטליכע זאַכען, איינגעשנורעוועט אין אַ לעדערנעם רימען. אויף'ן רימען ווינען געשטאַנען די בוכשטאַבען י. נ. נ., אויסגעשטיקט מיט פעל.

בשעת ער איז נאָך געוועסען אין וואָגען, האָט ער זיך שוין נאָכגע-פֿרעגט ביים בעל הבית ווענען זיין צימער, און אז מען האָט איהם אַרויפֿגעפֿיהרט אויף'ן צווייטען שטאָק, האָט ער אָנגעהויבען אונטערזוכען די ווענד, ווי דיק זיי ווינען, און צי מען קען עפעס הערען אין די נעבען-צימערן. דאן האָט ער פֿלוצלינג אַ פֿרעג געמאָהן דאָס דיענסט מיידעל:

„ווי הייסט איהר?“

„סאַראַ.“

„סאַראַ.“ און דאן: „קען איך עפעס קריגען צו עסען? איהר הייסט אַלואַ סאַראַ? זאָגט מיר אַקאַרשט, האָט ער זיך פֿון דאָס ניי געווענדט: צו איהר, „איז ניט דאָ אין דעם הויז אַמאָל געווען אַן אַפּטיק?“

סאַראַ האָט געענטפֿערט פֿערוואונדערט:

„יאָ, אָבער שוין אַסך יאָהרען אין דעם.“

„אזוי? אַסך יאָהרען? יאָ, ס'איז מיר איינגעפֿאַלען אין דער רגע, ווי

איך בין נור אריין אין קארירדאר, כ'האָב עס ניט געשפירט פֿון דעם גערוד, נאָר דאָך, כ'האָב עס געפֿיהל'ט. יאָ, יאָ."

אז ער איז אַרונטערגעקומען עסען, האָט ער די גאַנצע צייט פֿון דער מאָהלצייט קיין איינציג מאָל ניט אויפֿגעמאַכט דאָס מויל צום ריידען. זיינע ריזע-קאָמפּאַניאָנען, וואָס זיינען מיט איהם געווען אויף'ן שיף דעם אָבענד פֿריהער, די צוויי העררען, וועלכע זיינען געזעסען אויבען אָן ביים טיש, האָבען זיך איבערגעוואונקען איינער מיט'ן אנדערן, בעת ער איז אַריינגעקומען, און גאַנץ אָפֿען געמאַכט שפּאַס איבער זיין נעכטיגען אונגליק; אָבער ער האָט זיך געמאַכט ניט וויסענדיג, אזוי ווי ער וואָלט עס גאָר ניט געהערט. ער האָט אויף ניד אָנגעזעסען, דעם נאַכשפּיז האָט ער איבערגעלאָזט, אַ שאַקעל טהאָנדיג דערביי מיט'ן קאַפּ, און האָט זיך פּלוצלינג אויפֿגעהויבען, זיך אַריבערנליטשענדיג הינטערווילאַכס איבער'ן ביינקעל, גלייך נאַכדעם האָט ער פֿערוויכרעט אַ ציגאַר און איז פֿערוואונדען מיט דער גאַס אַראָב.

און אזוי איז ער אויסגעבליבען ביז שפעט נאָך האַלבע נאַכט; ער איז צוריקגעקומען אַ ווילע, איידער דער זייגער האָט געשלאָגען דריי. וואו איז ער געווען? שפעטער האָט מען זיך דערוואוסט, אז ער איז געגאַנגען צו פֿוס אין דער נעקסטער שמאַרט, אהין און צוריק דעם גאַנצען לאנגען וועג, וואָס ער איז פֿאַרמיטאָג געפֿאַהרען. ער האָט אודאי געכוזט האָבען אַ זעהר נייטיגע זאָך צו טהאָן, און סאַראַ האָט איהם אויפֿגעשלאָסען די טהור, איז ער געווען דורכגענעצט פֿון שווייס; דאָך האָט ער עטליכע מאָל געלאַכט, געמריבען שפּאַס מיט איהר און איז געווען זעהר גוט אויפֿגעלייגט.

„גאָט, וואָס פֿאַר אַ הערליכען נאַקען איהר האָט דאָס אַביסעל, איהר פֿרויענצימער!“ האָט ער געזאָגט. „איז עפעס אָנגעקומען פֿאַר מיר מיט דער פּאַסט, בעת איך בין געווען אוועק? פֿאַר נאַגעל, יאָהאַן נאַגעל? אופֿ! דריי טעלעגראַמען מיט אַמאַל! אַך, טהום מיר אַ טובה און נעהמט אַקאַרשט צו דאָרט דאָס בילד פֿון דער וואַנד. איך זאָל עס ניט האָבען אימער פֿאַר די אויגען. ס'איז אזוי אונאַנגענעהם צו לינגען דאָ אין בעט און כּסדר טווען קוקען דערויף. נאַפֿאַלעאַן דער דריטער, מאַלט אייך, האָט ניט געהאַט אזאַ גרינע באָרד. — בעסטען דאַנק!“

אז סאַראַ איז אוועק, איז נאַגעל געבליבען שטעהן אין מיטען צימער. ער איז געשטאַנען גאַנץ שטיל. אין גאַנצען צושטרייט האָט ער גענומען קוקען אויף איין איינציגען פּונקט אויף דער וואַנד, און אָנגעזעהן דערפֿון, וואָס זיין קאַפּ האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר אַרונטערגעלאָזט אויף דער

איינער ווייט, האָט ער אליין זיך ניט געדיהרט פֿון אָרט. דאָס האָט געדויערט אַ היבשע ווילע.

ער איז געווען אַ נידעריגער מאַן, אונטער מיטעלער גרויס, און האָט געהאט אַ בריוו געזיכט מיט אַ מאַדנעם טונקעלען בליק און אַ פֿיינעם, ווייבערשען מויל. אויף איין פֿינגער האָט ער געטראָגען אַ איינפֿאַכען רינג פֿון בלוי אָדער אייזען. ער האָט געהאט זעהר ברויטע פֿלייצעס און האָט געמוזט אַלט זיין אַ יאָהר אַכט און צוואַנציג אָדער דרייסיג. ביי די שלייפֿען האָבען איהם די האָר אָנגעהויבען ווערן גראָה.

מיט אַ שטאַרקען טרייסעל האָט ער זיך אויפֿגעכאַפט פֿון זיין פֿער-טראַכטיים, אזוי שאַרף, אז עס האָט כמעט אויסגעזעהן ווי געמאַכט; אָקוראַט ווי ער וואָלט געשטאַנען און גאַבעדיינקט איבער דעם דאָזיגען טרייסעל, כאַמש ער איז געווען איינער אליין אין צימער. דערנאָך האָט ער אַרויסגענומען עטליכע שליסלען פֿון דער הויזען-קעשענע, אַביסעל קליינגעלד און עפעס אַ רעטונגס-מעדאַל, וואָס איז געהאַנגען אויף אַ צוריסען בענדעל; אַט די זאַכען האָט ער אוועקגעלייגט אויף'ן טיש לעבען זיין בעט. דאָן האָט ער אַרונטערגערוקט זיין ברויע-פֿאַש אונטער'ן קאַפֿ-קישען און אַרויסגענומען פֿון וועסטען-טאַש זיין זייגער און אַ פֿלע-שעלע, אַ קליין מעדיצין-פֿלעשעל מיט אַ צייכען פֿון גיפֿט דערויף. דעם זייגער האָט ער אַ רגע געהאַלטען אין האַנד, איידער ער האָט איהם אוועקגעלייגט, אָבער דאָס פֿלעשעלע האָט ער גלייך צוריק אַריינגעלייגט אין קעשענע. דערנאָך האָט ער אַראָכגענומען דעם רינג און האָט זיך אָנגעוואַשען; די האָר האָט ער זיך צוגעגלעט מיט די פֿינגער, דעם שפּיגעל האָט ער גאַרנישט בענוצט.

ער איז שוין געלעגען אין בעט, מיט אַמאָל כאַפט ער זיך, אז ער האָט ניט דעם רינג, וועלכער איז געלעגען אַ פֿערנעסענער אויף'ן וואַש-טיש; און עפעס אזוי ווי ער וואָלט ניט געקענט זיין אַ רגע אָהן דעם קלעגליכען אייזערנעם רינג, איז ער אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם ווידער אָנגעטראָגן. ענדליך האָט ער געעפֿענט די דריי טעלעגראַמען, נאָר איידער ער האָט נאָך דורכגעלייזעט די ערשטע אפילו, האָט ער זיך שטילערהייט צולאַכט. ער איז געלעגען און געלאַכט אליין פֿאַר זיך; זיינע צייהן זיינען געווען אויסערגעווענהליך שעהן. דאָן איז זיין געזיכט ווידער געוואָרען ערנסט, און גלייך נאָכדעם האָט ער מיט דער גרעסטער גלייכגילטיגקייט אַ שלידער געטראָגן די טעלעגראַמען פֿון זיך. נאָר ניט קוקענדיג דערויף האָט זיך אין זיי כלומר'שט געהאַנדעלט וועגען אַ גרויסע און וויכטיגע אַך; דאָרט איז געווען די רייד סבּח צוויי און עכציג טויענד קראַנען.

פֿאַר אַ נומ, יאָ, זאָנאַר און אָנבאַט צו בעצאָהלען די נאַנצע סומע אין
מוזמן געלד, ווען די זאַך זאָל דורכגעפֿיהרם ווערן. דאָס זיינען געווען
טרוקענע, קורצע געשעפֿטס-טעלעגראַמען, און ס'איז נאָר ניט געווען וואָס
צו לאַכען דערפֿון; נאָר זיי האָבען ניט געהאַט קיין אונטערשריפֿט. אין
אַ פֿאַר מינומען אַרום איז נאָגעל איינגעשלאָפֿען. די צוויי לויב, וואָס
האָבען געברענגט אויפֿ'ן מיטש, און וועלכע ער האָט פֿערגעסען צו פֿער-
לעשען, האָבען בעלויבמען זיין גלאַט אָבגעראַזירטען פֿנים און זיין ברוסט
און געוואָרפֿען אַ לייכטען שיין אויף די טעלעגראַמען, וועלכע זיינען גע-
לעגען פֿונאַנדערגעפֿענט אויפֿ'ן מיטש . . .

אויף מאָרגען אין דער פֿריה האָט יאָהאַן נאָגעל אַריבערגעשיקט אַ
משרת אויף דער פּאָסט און אָבגענומען עטליכע צייטונגען, צווישען זיי
אויך אַ פֿאַר אויסלענדישע, נאָר ניט קיין בריעף. זיין וויאַלין-קאַסטען
האָט ער גענומען און איהם אַוועקגעשטעלט אויף אַ שטוהל אין מיטען
צימער, עפעס אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט, מען זאָל איהם בעסער אַרויס-
זעהן; אָבער ער האָט איהם ניט געעפֿענט און געלאָזט דעם אינסטרומענט
ליגען אונטערהיט.

אין פֿערלויף פֿון'ס פֿאַרמיטאַג האָט ער בלויז אָנגעשריבען אַ פֿאַר
בריעף און לייענענדיג זיי איז ער אַרוסגעגאַנגען איבער'ן צימער אַרויף
און אַראָב. אַחוץ דעם האָט ער אין אַ קלייט געקויפֿט אַ פֿאַר האַנדשוה,
און אַביסעל שפעטער, קומענדיג אויפֿ'ן טאַרק, האָט ער בעצאָהלט צעהן
קראַנען פֿאַר אַ קליין רויט הינטעל, וואָס ער האָט גלייך נאָכדעם אַוועק-
געשיינקט דעם בעל הבית פֿון האַמעל. דעם יוגגען הונד האָט ער צום
שפּאַס פֿון אַלעמען אַ נאָמען געגעבען יאַקאָבסען, כאָטש ס'איז נאָך דערצו
געווען אַ צויג.

ער האָט אַלזאָ דעם נאַנצען טאַג נאָרנישט געמאַהן. ער האָט ניט
געהאַט קיין געשעפֿטען אין שטאָדט און ניט געמאַכט קיין וויזיטען, ער
איז ניט אַריינגעגאַנגען אין קיין קאַנטאָר און האָט ניט געקענט קיין
מענשען. אין האַמעל האָט מען זיך אַביסעל געוואַנדערט אויף זיין
מאָדער גלייכנולטיגקייט צו אַלצריינג, יאָ, זאָנאַר צו זיינע אייגענע אָנגע-
לענענדייטען, אַזוי זיינען נאָך די טעלעגראַמען געלעגען אָפֿען פֿאַר יעדען
איינעם אויפֿ'ן מיטש אין זיין צימער; ער האָט זיך ניט צוגעריהרט צו זיי,
זינט דעם אָבענד וואָס זיי זיינען אָנגעקומען. ער האָט אויך ניט געענט-
פֿערט אויף דירעקטע פֿראַגען. דער בעל הבית האָט צוויי מאַל געפרואַווט
אַרויסקריגען פֿון איהם, וואָס ער איז און נאָך וואָס ער איז געקומען
אַהער אין שטאָדט, אָבער ביידע מאַל איז ער דערפֿון אַוועק, אַזוי ווי

דאָס וואָלט איהם גאָר נישט אָנגעגאָנגען. נאָך אַ מאָרנע זאָך האָט זיך וועגען איהם אַרויסגעוויזען אין פֿערלויף פֿון יענעם טאָג; הגם ער האָט לחלוטין נישט געקענט קיין מענשען אין שמאָרט, איז ער פֿוגרעסטוועגען געבליבען שטעהן ביים אַרײַנגאַנג פֿון'ס ביה עולם אַנטקעגען איינער פֿון די יונגע דאַמען פֿון דער שמאָרט, האָט זי אָנגעקוקט און זיך דערנאָך זעהר טיעף פֿערניינט פֿאַר איהר, נישט אײסרײדענדיג דערבײַ קיין איין וואָרט. די דאַמע איז רױט געוואָרען איבער די אויערן. דערנאָך האָט זיך דער פֿרעכער מענש אַוועקגעלאָזט איבער'ן שאַסע, בײַ צום פּאַסטאָר'ס הײז און נאָך ווייטער — אַ זאָך, וואָס ער האָט אויך ווידערהאַלט אין די ווייטערדיגע טעג. מען פֿלעגט שמענדיג מוזען אויפֿשליסען די גאַס-טהור פֿון זײַנעטוועגען בײַנאַכט, נאָכדעם ווי דער האַטעל איז שוין געווען פֿער-שלאָסען; אזוי שפעט פֿלעגט ער קומען צוריק פֿון זײַנע שפּאַציר-גײנג. דעם דריטען פֿריה-מאָרגען נאָך זײַן אָנקומען, גראָד דאַן ווען ער איז אַרויס פֿון זײַן צימער, האָט ער זיך בעגעגענט מיט'ן בעל הבית פֿון האַטעל, וועלכער האָט איהם בעגריסט און איהם געזאָגט אַ פֿאַר פֿרײַנד-ליכע ווערטער. זײ וײַנען אַרויס אויף דער וועראַנדע און האָבען זיך בײַדע אַנידערגעזעצט; דאָ האָט דער בעל הבית געפֿונען אַ געלעגענהײט צו פֿרעגען בײַ איהם אַן עצה וועגען אַ קעסטעל מיט פֿרישע פֿיש, וואָס ער האָט געדאַרפֿט ערגעץ אַוועקשיקען.

„איהר קענט מיר פֿילייכט זאָגען, ווי אזוי מען דאַרף דאָס קעסטעל אַוועקשיקען?“

נאָגעל האָט געוואָרפֿען אַ בליק אויף'ן קעסטעל, אַ שמויכעל גע-טהאָן און צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ.

„ניין, דערויף פֿערשטעה איך זיך נישט,“ האָט ער געענטפֿערט,

„אלואַ נישט? כ'האַב געמײנט, איהר זײט פֿילייכט פֿיעל אַרומגע-

פֿאַהרען און איהר האָט געזעהן, ווי מען מאַכט עס אַנדערשוואו.“

„אַה יאָ, אַרומגעפֿאַהרען בײַן איך מאַקע; גאָר . . .“

פּויע.

„אזוי — דאַן האָט איהר זיך, וויזשט אויס, מײסטענס אָבגעגעבען

מיט אַנדערע זאַכען, יאָ, מיט . . . איהר זײט פֿילייכט גאָר נישט קיין

געשעפֿטס-מאַן.“

„איך? ניין. איך בין נישט קיין געשעפֿטס-מאַן.“

„איהר האַלט זיך, הײסט עס, נישט צוליבע געשעפֿטען אויף דאָ אין

שמאָרט?“

דערויף האָט נאָגעל שוין מעהר. ניט געענטפֿערט. ער האָט אָנגער-
צוגעדען אַ ציגאַר און גערויכערט לאַנגזאַם, קוקענדיג בעת מעשה אָהן אַ
ציעל פֿאַר זיך. דער בעל הבית פֿון האָמעל האָט געקוקט אויף איהם
פֿון דער זייט.

„וויילט איהר ניט אמאָל עפעס שפּיעלען פֿאַר אונז? איך זעה, איהר
האָט מיטגעבראַכט אַ וויאָלין,“ האָט דער בעל הבית פֿון דאָס ניי אָנ-
געהויבען.

נאָגעל האָט געענטפֿערט גלייכנילמיט:

„אַך ניין, כ'האַב עס אויפֿגעגעבען.“

גלייך נאָכדעם האָט ער זיך אָהן צערעמאַניעס אויפֿגעהויבען און איז
אָועק. אין אַ גנע אַרום איז ער צוריק געקומען און האָט געזאָגט:
„הערט אַקאַרשט, כ'האַב אייך פֿערגעסען צו זאָגען, אַז איהר ווילט,
קענט איהר מיר געבען די רעכנונג. ס'איז דאָך מיר אַלצאיינס, ווען איך
וועל בעצאָהלען.“

„אַה, ס'האַט צייט,“ האָט דער בעל הבית געענטפֿערט. „אויב
איהר בלייבט דאָ ליינגער, וועלען מיר דאָך עס מוזען ביליגער בערער-
כענען. איך ווייס ניט, צי איהר האָט כדעה צו בלייבען דאָ אַ ליינגערע
צייט?“

נאָגעל איז מיט אמאָל געוואָרען לעבעדיג און האָט גלייך אויפֿן
שטעל געענטפֿערט, און בשעת מעשה איז איהם די פֿאַרב גאָר אָהן אַ
שום אורזאָך אַרײַן אין געזיכט:

„יא, דאָס קען נאָנץ גוט זײַן, ס'קען ווירקליך געמאַלט זײַן, אַז איך
וועל דאָ בלייבען אַ ליינגערע צייט. עס געווענדט זיך אָן די אומשטענ-
דען. יא, פֿילייכט האָב איך עס אייך נאָך ניט געזאָגט: איך בין אַן
אַנראָנאַם, אַ פֿערמער, כ'קום פֿון אַ רײזע, און עס קען זעהר מעגליך
זײַן, איך זאָל דאָ פֿערברײנגען אַ ליינגערע צייט. אָבער פֿילייכט האָב
אייך זאָגאַר פֿערגעסען. . . מײַן נאָמען איז נאָגעל, יאָהאַן גילסען
נאָגעל.“

דאָס זאָגענדיג איז ער צוגעזאָגען צום בעל הבית און האָט איהם
האַרצליך געדריקט די האַנד און געבעטען ענטשולדיגונג, וואָס ער האָט
זיך שוין פֿריהער פֿאַר איהם ניט פֿאַרנעשטעלט. אין זײַנע מיענעס איז
ניט געלעגען קײַן שפור פֿון איראַניע.

„ס'איז מיר נאָר וואָס אײַנגעפֿאַלען, אַז מיר וואָלטען אייך פֿילייכט
געקענט געבען אַ בעסער און אַ רוהיגער צײַמער,“ האָט זיך דער בעל

הבית אַבגערוּפֿען. „איהר וואוינט איצט לעבען די טרעפּ, און דאָס איז
ניט אימער אַנגענעהם.“

„ניין, אַ דאנק; ס'איז ניט נייטיג. דאָס צימער איז אויסגעצייכענט;
כ'בין צופֿרירען דערמיט. אויסער דעם קען איך פֿון מיין צימער זעהן
דעם גאַנצען מאַרק־פּלאַץ, און אַ גוטע אויסזיכט איז ביי מיר פֿועל
ווערטה.“

גלויך נאָכדעם האָט דער בעל הבית געזאָגט:

„איהר האָט זיך, הייסט עס, פֿריי געמאַכט אויף אַ צייט לאַנג?
איהר ווילט יעדענפֿאַלס בלייבען דאָ איבער'ן ווימער?“
גאַנעל האָט געענטפֿערט:

„יאָ, איך וויל בלייבען דאָ אַ צוויי, דרוי מאָנאַטען, און פֿיליכט
ליינגער; כ'ווייס עס נאָך ניט גענוי. ס'היינגט אָב פֿון די אומשטענדען.
אַם ווי עס וועט זיך מאַכען.“

אין דער רגע איז פֿערבייגעגאַנגען אַ מאָן און האָט בעגרייט דעם
בעל הבית פֿון האָטעל. אַ גאַנץ אונבעדייטענדער מאָן, קליין פֿון וואוקס
און אָרעם אַנגעטהאָן; זיין גאַנג איז געווען אזוי שווער, אז עס האָט זיך
געוואָרפֿען אין די אויגען; און ניט קוקענדיג דערויף איז ער געגאַנגען
גאַנץ שנעל. הגם ער האָט זיך זעהר טיעף פֿערניגט, האָט דער בעל
הבית דאָך ניט געצויגען דעם הויט; גאַנעל אָבער האָט אין גאַנצען אַרונד-
טערגענומען זיין סאַמעטענע מיץ.

„דאָס איז אַ מאָן, וועמען מיר רופֿען מינוט. ער איז אַביסעל
תּ'עוואַטע; אָבער עס איז אַ רחמנות אויף איהם, ער איז אַ גוטער יונג,
דער אָרימער!“

דאָס איז געווען אַלעס, וואָס איז געזאָגט געוואָרען וועגען מינוט'ן.
„מיט עטליכע טעג צוריק האָב איך געלייענט אין די צייטונגען וועגען
אַ מאָן, וואָס איז ערגעץ־וואו דאָ אין דער געגענד געפֿונען געוואָרען טויט
אין וואַלד.“ האָט זיך גאַנעל פֿלוצלינג אַבגערוּפֿען; „וואָס פֿאַר אַ מאָן
איז דאָס אייגענטליך געווען? אַ געוויסער קאַרלסען, דוכט מיר. איז ער
געווען פֿון דאַנען?“

„יאָ, ער איז געווען דער זעהן פֿון אַ פּיאַוקע־שטעלערין דאָ ביי אונז
אין שטאָרט; איהר קענט זעהן איהר הויז פֿון דאַנען, דער רויטער דאָך
דאָרט אונטען. ער איז בלויז געקומען אויף וואַקאַנס אַהיים און האָט גלויך
געמאַכט אַ סוף צו זיין לעבען. ס'איז זעהר אַ שאַד, וואָס ער איז טויט;
ער איז געווען אַ בעגאַבטער יונג און וואַלט אין גיכען געוואָרען פֿרוידווגער.
אַך יאָ, מען ווייס אַליין ניט, וואָס מען זאָל זאָגען דערצו; נאָר די זאך

איז פֿערדעכטיג. אזוי ווי ביידע פּוּלס-אָרערן זיינען דורכגעשנימען, איז דאָך ניט אזוי לייכט אָנצונעהמען, אז דאָס איז געווען אַן אונגליקס-פֿאַל. נון, האָט מען נאָך דאָס מעסער אויך געפונען; א פֿעדער-מעסערל מיט א ווייסען שטיל; די פּאַליציי האָט עס נעכמען שפעט ביינאַכט געפונען. יאָ! ווי מען זאָגט, האָט דאָ געשמעקט א ליעבעס-געשיכטע."

"אזוי? וואָס זשע, ס'קען דען איבערהויפט נאָך זיין א צווייפֿעל, אז ער האָט זיך אַליין גענומען דאָס לעבען?"

"מען האָלט אויף דאָס בעסטע; דאָס הייסט, עס זיינען אויך פֿאַרהאָן מענשען, וואָס גלויבען, אז ער איז געגאַנגען מיט'ן אָפענעס מעסער אין דער האַנד און דאָן האָט ער זיך אזוי אונגליקליך אויסגעגליטשט, אז ער האָט זיך אין איין און דערזעלבער צייט איינגעשנימען אין צוויי פלעצער. הא, מיר דוכט, דאָס לייגט זיך ווייניג, זעהר ווייניג אויף'ן שכל. אָבער מען וועט איהם געוויס בעגראָבען אויף'ן בית עולם. ניין, ליידער האָט ער זיך ניט אויסגעגליטשט!"

"איהר זאָגט, מען האָט דאָס מעסער ערשט נעכמען ביינאַכט גע-פונען; וואָס זשע, ס'איז דען ניט געלעגען לעבען איהם?"

"ניין, ס'איז געלעגען מעהרערע מריט ווייטער. נאָכדעם ווי ער האָט עס בענוצט, האָט ער עס אוועקגעוואָרפֿען, אין וואַלד אַרײַן. ס'איז געווען א רייכער צופֿאַל, וואָס מען האָט עס געפונען."

"אזוי? אָבער וואָס פֿאַר אַן אורזאך האָט ער געקענט האָבען אוועק-צוואוואַרפֿען דאָס מעסער, אז ער איז דאָך געלעגען דאָרט מיט אָפענע שניט-וואונדען? ס'איז דאָך געווען קלאָר פֿאַר יעדען איינעם, אז ער האָט זיך געמוזט בענוצען מיט א מעסער."

"יאָ, נאָט ווייס, וואָס פֿאַר אַן אורזאך ער האָט געקענט האָבען; אָבער ווי געזאָגט, דאָ איז געווען פֿערמישט א ליעבעס-געשיכטע. אזוי וואָס האָב איך נאָך קיינמאַל ניט געהערט; וואָס סעהר איך מראַכט דערפֿון, אַלץ ערגער קומט מיר די זאַך פֿאַר."

"פֿאַרוואָס גלויבט איהר עפעס, אז דאָ איז געווען פֿערמישט א ליע-בעס-געשיכטע?"

"צוליבע פֿערשידענע אורזאָבען, איבעריגענט, ס'איז שווער עפעס צו זאָגען וועגען דעם."

"אָבער האָט ער דען ניט געקענט פֿאלען? ניט ווילענדיג? ער איז דאָך עפעס געלעגען אזוי מאַרנע; איז ער ניט געלעגען אויף'ן בוך, מיט'ן פנים אין א וואַסער-לוזשע?"

"יאָ, און ער האָט זיך שטאַרק בעשמוזט; אָבער דאָס זאָגט נאָר

נישט; פילייכט האָט ער געהאט אַ גרוינד דאָס צו טהאָן. ער האָט, צום
בוישפּיעל, געקענט וועלען פֿערדעקען דערמיט די שפורען פֿון'ס טויט-
קאמפּף אויף זיין געזיכט. דאָס קען קיינער ניט וויסען!"

"האָט ער גאָר קיין שריפּטליכעס ניט איבערגעלאָזט?"

"עס הייסט, אַז ער איז געגאַנגען און האָט עפעס אָנגעשריבען אויף

אַ שטיק פּאַפּיער; איבעריגענס פֿלעגט ער זעהר אַפּט שרייבען אונטער-
וועגענס. נו מיינט מען, אַז ער האָט בענוצט דאָס מעסערל, כדי צו פֿער-
שניצען דעם בלייפֿעדער אָדער עטוואָס עהנליכעס, און דערביי איז ער
געפֿאלען און האָט זיך דורכגעשטאַכען אַ לאַך פּונקט אין דער אייניגער
פּולס-אָדער און דאָן אַ לאַך פּונקט אין דער אַנדערער פּולס-אָדער.
אַלעס ביי דעם איינעם פֿאַל, האַ, האַ, האַ! ניין, דאָס געהט ניט! אָבער
יעדענפֿאַלס האָט ער איבערגעלאָזט עטוואָס שריפּטליכעס; ער האָט גע-
האַלטען אַ שטיקעל פּאַפּיר אין האַנד, און אויף דעם דאָזיגען פּאַפּיר זיינען
געשטאַנען די ווערטער: „וואָלט דיין שטאַהל באַשט געווען אזוי שאַרף
זוי דיין לעצטער ניין!"

"אַז! ווי אויסגעקניצעלט! וואָס זשע, דאָס מעסער איז געווען

שטומפּיג?"

"יא, ס'איז געווען שטומפּיג."

"פֿאַרוואָס האָט ער עס ניט פֿריהער אָנגעשאַרפּט?"

"ס'איז ניט געווען זיין מעסער."

"וועמעס דען איז עס געווען?"

דער בעל הבית איז זיך מיט אַ וויילע און דאָן זאָגט ער:

"ס'איז געווען פֿרייליין קיעלאַנד'ס."

"פֿרייליין קיעלאַנד'ס?" האָט נאָגעל אַ פּרעג געטהאָן, און גלייך

נאָכדעם האָט ער ווייטער געפֿרעגט: „נו, און ווער איז פֿרייליין קיע-

לאַנד?"

"דאָנני קיעלאַנד. זי איז דעם פּאַסטאָר'ס טאָכטער."

"אַזוי! מערקווירדיג. האָט מען ווען געהערט אזוי וואָס! איז דער

זינגער מענטש געווען אזוי פֿערליעבט אין איהר?"

"יא, דאָס איז ער ווירקליך געווען! דעם אמת זאָגענדיג, זיינען אַלע

פֿערליעבט אין איהר. ער איז ניט געווען דער איינציגער."

נאָגעל איז פֿערזונקען אין געדאַנקען און האָט מעהר גאָר נישט

געזאָגט. מיט אַמאָל האָקט דער בעל הבית איבער דאָס שמיל-שווייגען

און זאָגט:

„דאָס, וואָס איך האָב אייך געוואָנט, איז אַ געהיימיניס, און דערום
כעט איך אייך . . .“
„אך אוי,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט: „נױ יאָ, איהר קענט זײַן פֿאַל-
קאַם רױניג.“

אַז נאָגעל איז דערנאָך אַרונטער צום אָנבײַסען, איז דער בעל הבית
פֿון האָטעל שוין געשטאַנען אין קיך און האָט דערצעהלט, אַז ער האָט
ענדליך געהאַט אַ געהעריגען געשפרעך מיט דעם געלען מענשען פֿון
נומער 7. „ער איז אַן אַנגאַנאַס,“ האָט דער בעל הבית געוואָנט, „און ער
קומט פֿון אויסלאַנד. ער וואָנט, ער וויל דאָ פֿערברײַנגען עטליכע מאָנאַט-
טען. גאָט זײַם, וואָס דאָס איז פֿאַר אַן אײַנפֿאַל פֿון איהם . . .“

II

דעם זעלבען טאָג אָבענד-צײַט האָט זיך געמאַכט, אַז נאָגעל האָט
זיך פֿלוצלינג צוגױפֿגעטראָפֿען מיט מינוט'ן. ס'האָט זיך צווישען זײַ ענט-
וויקעלט אַ לאַנגווייליגער און ענדלאָזער שמועס, אַ געשפרעך, וואָס האָט
געדויערט גוטע דריי שטונדען.
דאָס גאַנצע פֿון אָנהױב ביז'ן סוף איז פֿאַרגעקומען אויף פֿאַלגענ-
דען אויפֿן:

יאהאַן נאָגעל איז געוועסען אינ'ם קאַפֿע-הױז פֿון האָטעל, בעת מינוט
איז אַרײַנגעקומען. עס זײַנען געוועסען נאָך אַנדערע געסט בײַ די מײַשען;
צווישען זײַ אַ דיקע בויערן-פֿרוי, וואָס האָט געטראָגען אַרום די שולטערן
אַ געשטריקמען וואָלענעם שאַל מיט שוואַרצע און רויע פֿאַסען. ס'האָט
אויסגעזעהן, אַז מינוט איז אַלעמען בעקאַנט; ער האָט זיך העפֿליך פֿער-
גײַנט נאָך רעכט און לינקס, בשעת ער איז אַרײַנגעקומען, אָבער ער איז
אויפֿגענומען געוואָרען מיט קולות און געלעכטער. אפילו די בויערן-פֿרוי
האָט זיך אויפֿגעהױבען און געוואָלט מיט איהם טאַנצען.
„הײַנט גױט, הײַנט גױט,“ זאָגט ער צו דער פֿרוי, און אוי טאַכט
ער זיך אַרויס, געהט צו גלייך צו דעם בעל הבית און מיט'ן הוט אין
דער האַנד ווענדעט ער זיך צו איהם:

„כ'האַב אַרױפֿגעטראָגען די קײהלען אין קיך, און ווײַסער איז דאָך
הײַנט סעהר גאָר נײַטאָ וואָס צו טהאָן?“
„גײַן,“ האָט דער בעל הבית געענטפֿערט, „וואָס זאָל נאָך זײַן וואָס
צו טהאָן?“

„ניין,“ האם אויך מינוט געזאגט און א דערשראקענער האָט ער אָבערמאָטען אָן אַ זייט.

ער איז געווען זעהר העסליך. ער האָט געהאַט רוהיגע, בלויז אויגען, אָבער אַרויסמאַרשטענדע, עקעלאַפּטע פּאָדערשמע זייהן און אַ גאַנץ אויסגעצויגענעם גאַנג, וואָרום ער האָט געהאַט אַ קערפּערליכען מוס, אַ ברנד. זיינע האָר זיינען געווען היבשלאַך גראָה; די באָרד איז געווען שונקלעך, אָבער אַזוי דין, אז די הויט האָט איבעראַל דורכגעגלאַנצט. אָם דער מאַן איז אַמאָל געווען אַ מאַטראָן, נאָר איצט האָט ער געלעבט ביי אַ קרוב, וועלכער האָט געפיהרט אַ קליינעם קוהלען-האַנדעל אונטען ביים האַפּען. ער האָט זעלטען אָדער קיינמאָל ניט אויפגעהויבען די אויגען פֿון דער ערד, בשעת ער האָט מיט אימיצען גערעדט.

פֿון איינעם פֿון די טישען האָט מען איהם צוגערופֿען; אַ מאַן אין אַ גראָען זומער-אַנצוג האָט איהם שטאַרק צוגעוואונקען און איהם געוווּען אַ פּלאַש ביער.

„קומט אַקאַרשט אַהער און געהט זיך אַ גלאָז ברוסט-מילך! אַזוי סער דעם וויל איך זעהן, ווי איהר וועט אויסזעהן אָהן אַ באָרד,“ האָט ער געזאָגט.

מיט גרויס דרך ארץ, דאָס הימעלענאָך אימער אין דער האַנד, מיט אַן אויסגעקרימטען רוקען, געהט מינוט צו צום טיש. פֿערבייגעהענדיג פֿערביי גאַנעל'ן, מאַכט ער אַ לאַכענדיגע נאַרישע טיענע און בעוועגט אביסעל די ליפּען. ער שמעלט זיך אַוועק אַנטקעגען דעם הערר אין גראָען אַנצוג און שעפטשעט:

„ניט אַזוי הויך, הערר לאַנד-ריכטער, איך בעט אייך. איהר זעהט דאָך, עס זיינען דאָ פֿרעמדע דערביי.“

„אָבער, מיין גאָט,“ האָט דער לאַנד-ריכטער געזאָגט, „כ'האָב אייך בלויז געוואָלט אָנבאַטען אַ גלאָז ביער. און דאָ קומט איהר נאָר און האָט טענות צו מיר, וואָס איך רייך אַזוי הויך.“

„ניין, איהר פֿערשמעהט מיך שלעכט, און איך בעט ענטשולדיגונג. נאָר ווען פֿרעמדע זיינען דאָ דערביי וואָלט איך ניט געוואָלט הערען די אַלע שפּאַכען. איך קען אויך קיין ביער ניט טרינקען, איצט ניט.“

„אַזוי? איהר קענט ניט? איהר קענט ניט טרינקען קיין ביער?“

„ניין, איך דאַנק אייך, איצט ניט.“

„וואָס? איהר דאַנקט מיר, איצט ניט? ווען זשע דען דאַנקט איהר

מיר?“

„אַך, איהר פֿערשמעהט מיך שלעכט — פֿון טיינעטוועגען!“

„נא, אלזא, מאכט ניט קיין דומהייסען! וואס איז אייך אייגענטליך געשעהן?“

דער לאנד-ריכטער זיהט אראב סינוס'ן אויף א שמוהל, און מינוט בלייבט זיצען א רגע, נאָר ער שמעהט באלד ווידער אויף.

„ניין, לאָזט מיר צורוה,“ זאָגט ער, „איך קען ניט פֿערטראָגען דאָס טרינקען; פֿון אַ שטיקעל צייט אָן פֿערטראָג איך עס ווייניגער ווי פֿריהער; ווייס נאָט פֿון וואַגען דאָס נעהמט זיך. איידער איך קוק זיך אום, ווער איך שוין שכור, אין דאָן רייד איך לויטער נאַרישקייטען.“

דער לאנד-ריכטער שמעהט אויף, נעהמט דורך סינוס'ן מיט אַ פעסטען בליק, ריקט איהם אַרײַן אַ גלאַז אין דער האַנד און זאָגט:
„נו, קלאַפּט אָן!“

פֿרויע, מינוט הויבט אויף די אויגען, פֿערשאַרט זיך די האָר פֿון שמערן און שוויגט.

„נו כדי אייך צוליעב צו טהאָן; אָבער בלױז אַ פֿאַר טראָפען,“ זאָגט ער דאָן. „אָבער בלױז אַ קליין ביסעלע, כדי צו האַבען די עהרע מיט אייך אַנצוקלאַפען.“

„אויסמרינקען!“ טהוט דער לאנד-ריכטער אַ געשריי און קעהרט זיך אָב, כדי זיך ניט פֿונאַנדערצולאָכען אויף'ן קול.

„ניין, ניט אין גאַנצען, ניט אין גאַנצען. פֿאַר וואָס מוז איך אויס-טרינקען, ווען עס איז מיר דערווידער? יאָ, ניט נעהמט פֿאַר אומגוט און זייט ניט ביז אויף מיר דערפֿאַר; אַז איהר ווילט ניט אַנדערש, וועל איך עס דאָסמאָל נאָך טהאָן. כ'האַף, אַז עס וועט מיר ניט אַרױף אין קאָפּ; ס'איז לעכערליך, אָבער איך פֿערטראָג אַזוי ווייניג.
„פֿאַר אייער געזונד!“

„אויסמרינקען! אויסמרינקען!“ שרייט ווידער דער לאנד-ריכטער. ביז אויף'ן גרונד! אָם אַזוי — דאָס איז גוט. אַצונד וועצען מיר זיך אַני-דער און שניידען גרימאַסען. אַפֿריהער קענט איהר אַקאַרשט קריצען אַביסעל מיט די צייהן און דערנאָך וועל איך אייך אָבשניידען די באָרד, כדי איך צו מאַכען מיט צעהן יאָהר יונגער. צוערשט אלזאָ קריצען מיט די צייהן!“

„ניין, דאָס טהו איך ניט. ניט ווען אָם די אַלע פֿרעמדע לייט ויינען דאָ דערביי, פֿערלאַנגט עס ניט פֿון מיר, איך טהו עס ווירקליך ניט.“
ענטפֿערט מינוט און וויל אַוועקגעהן. „איך האָב אייך קיין צייט ניט,“ זאָגט ער.

„איחר האָט אייך קיין צייט ניט? דאָס איז טרויעריג. האָ, האָ, ווירקליך טרויעריג. קיין צייט אפילו ניט, וואָס?“

„ניין, איצט ניט!“

„נאָ, הערט אַקאַרשט: ווען איך דערזעהל אייך, אז איך האָב שוין פֿון לאַנג בעשטימט פֿאַר אייך אַן אַנדער ראַק, ווי דעם, וואָס איחר טראָגט . . . איבעריגענס, לאַמיר אַקאַרשט זעהן! יאָ, דער איז דאָך אין גאַנצען קאַפּוט! זעהט נור! דער האַלט שוין מעהר ניט אויס דעם דרוק פֿון אַ פֿינגער אפילו!“ און דער לאַנד-ריכטער געפֿינט אַ לעכעל, אין וועלכען ער בויערט אַרײַן דעם פֿינגער. דער שמאָץ געהט זיך פֿונאַנדער; ער צופֿאַלט אין שטיקער, „נאָ, גיט אַקאַרשט אַ קוק אַהער!“

„לאָזט מיך צופֿירדען! אום גאַטעס ווילען, וואָס האָב איך אייך גע-
טהאַן? און לאָזט דאָך צורױה מיין ראַק!“

„אַבער, מיין גאַט, איך פֿערשפרעך דאָך אייך אַן אַנדערן אויף מאַר-
גענדיגען טאָג; איך פֿערשפרעך איהם אייך פֿאַר — לאַמיר אַקאַרשט
זעהן: איינס, צײַט, פֿיער, זיבען — אַלואַ פֿאַר זיבען מענשען אין די
אויגען, וואָס איז מיט אייך אייגענטליך היינט אַבענד? איחר קאָכט זיך
און זײַט ביזן און גרייט אונז אַלעמען צו טרעטען מיט די פֿיס, יאָ, דאָס
טהוט איהר. בלויז דערפֿאַר וואָס איך ריהר אַן אייער ראַק.“

„ענטשולדיגט, אַבער איך האָב ווירקליך ניט געמיינט ביזן צו זײַן;

איחר ווייסט, איך בין גרייט אייך צו טהאַן יעדע געפֿעליגקייט, אַבער . . .“

„נאָ, דאָן טהוט מיר די געפֿעליגקייט און זעצט זיך אַנידער.“

מינוט שאַרט זיך אַרויף די גראַע האָר פֿון שטערן און זעצט זיך.

„גוט, און אַזונד טהוט מיר די געפֿעליגקייט און קריצט אַביסעל

מיט די צײַהן.“

„ניין, דאָס קען איך ניט טהאַן.“

„אזוי? איחר טהוט עס אַלואַ ניט? יאָ צי ניין!“

„ניין, דו נוסער נאָט, וואָס האָב איך אייך פֿאַרם געטהאַן? קענט

איהר מיר ניט לאָזען צורױה? פֿאַרוואָס זאָל גראַד איך עפעס פֿאַר

אַלעמען שפּיעלען דעם נאַר? דער פֿרעמדער דאָרט קוקט אַהער; כ׳האַב

עס בעמערקט, ער געהט ניט אַראָב קיין אויג פֿון אינו און מוז אַודאי

לאַכען אייך. אזוי געהט עס שטענדיג; דעם ערשטען טאָג, ווען איהר

זײַט אָנגעקומען, האָט מיך דאָקטאָר סטענערסען געפֿאַקט און אייך נלייך

אויסגעלערענט, ווי אזוי מיך צו מאַכען צום נאַר, און איצט לערענט איהר

דאָסועלביגע יענעם הערר דאָרט. איינער לערענט זיך דאָ אימער פֿון'ם

אַנדערן.“

„שוין גומ, שוין גומ! יא צי ניין?!“
„ניין! איהר הערמ דאך, וואס איך רייד!“ שרייב מינוט און שפרינגט אויף פֿון שמוהל. אָבער עפעס אזוי ווי ער וואָלט זיך דערשראָקען דער-פֿאַר וואָס ער איז געווען צו היציג, זעצט ער זיך צוריק אַנידער און זאָגט: „איהר מענט מיר גלויבען, איך קען גאָר ניט קריצען מיט די צייהן!“

„איהר קענט ניט? הא, הא, הא! און ווי גאָך קענט איהר!
איהר קריצט וואונדערבאר מיט די צייהן!“

„ואָל מיר גאָט אזוי העלפֿען, ווי איך קען ניט!“
„הא, הא, הא, איהר האָט עס דאָך שוין איין מאָל געטהאָן!“
„יא, אָבער דעמאָלט בין איך געווען שכור; כ'געדיינק עס שוין גאָר ניט; אלעס האָט זיך מיט מיר אַרומגעדריעהט ווי אין אַ קרייז. איך בין געווען קראַנק צוויי טעג נאָכדעם.“

„גאָנץ ריכטיג,“ זאָגט דער לאַנד-ריכטער. „איהר זייט דעמאָלט געווען שכור; דאָס גיב איך צו. איבעריגענס, גאָך וואָס פֿלאַפעלט איהר דאָס אויס פֿאַר אָט די אַלע מענשען אין די אויגען? דאָס וואָלט איך ניט געטהאָן; אָבער איהר האָט ניט קיין טאַקט אין זיך, דאָס קען איך אייך זאָגען, כאָטש אזוי זייט איהר אָן אויסגעצייכענטער מאַן.“
דאָ איז דער בעל הבית אַרויס פֿון דעם קאַפֿע-סאַלאַן, מינוט שווייגט; דער לאַנד-ריכטער קוקט איהם אָן און זאָגט:

„נא, וואָס וועט ווערן דערפֿון? איך דערמאָן אייך גאָך אַמאָל אָן דעם ראָק.“

„איך ווייס עס,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „אָבער איך קען ניט און וויל מעהר ניט טרינקען. דאָס מענט איהר ווייסען.“

„איהר ווילט און איהר קענט! האָט איהר געהערט, וואָס איך האָב געזאָגט? ווילט און קענט, האָב איך געזאָגט. און ווען איך זאָל עס אייך אין האַלז אַריינגיסען, טאָ . . .“ ביי די ווערטער הויבט זיך דער לאַנד-ריכטער אויף און געהט צו נאָהענט צו מינוט'ן מיט'ן גלאַז אין דער האַנד. „נא — און אַצונד דאָס מויל עפֿענען!“

„ניין, כ'שווער ביי גאָט, אַז איך וויל מעהר קיין ביער ניט! שרייב מינוט בלייך פֿאַר אויפֿרעגונג. „און קיין מאַכט אויף דער ערד וועט מיך ניט בריינגען דערצו. יא, איהר מוזט מיר ענטשולדיגען, עס ווערט מיר שלעכט דערנאָך; איהר ווייס ניט, ווי איך פֿיהל זיך דערנאָך. טהוט מיר ניט אָן אָט די צרה, איך בעט אייך זעהר, ליעבערשט וועל איך — ליעבערשט שוין קריצען מיט די צייהן, אַהן ביער!“

„נא, זעהט איהר, דאָס איז עפעס אנדערש; צום טיפּעל, דאָס איז גאָר עפעס אנדערש, אָז איהר ווילט עס טהאָן אָהן ביער.“

„יאָ, ליעבערשט טהו איך עס אָהן ביער.“

און אונטער דעם גיהנום'שען געלעכטער פֿון די, וואָס וויינען געוועסען אַרום די טישען, האָט מינוט געקריצט מיט וויינע מורא'דיגע צייהן. נאָגעל לייענט כלומר'שט נאָך אַלץ ווין צייטונג; ער ויצט גאַנץ שמיל הינטען אויף ווין פּלאַץ ביים פֿענסטער.

„שמאַרקער! שמאַרקער!“ שרייט דער לאַנד-ריכטער; „שמאַרקער

קריצען, אַניט קענען מיר עס ניט הערען!“

מינוט ויצט שטייף און גראַד ווי אַ ליכט אויף ווין שטוהל און האַלט זיך פֿעסט אָן מיט ביידע הענד, אַזוי ווי ער וואַלט טורא געהאַט, ער זאָל ניט פּאַלען; דערביי קריצט ער מיט די צייהן, אַז דער קאַפּ ציטערט איהם אַזש. אַלע לאַכען; די בויערן-פֿרוי לאַכט אויך אַזוי שמאַרק, אַז די טרעהרען לויפֿען איהר איבער די באַקען; זי קאַמטעט זיך איינפֿאַך פֿון געלעכטער און פֿון ענטציקונג שפּייט זי אויס צוויי מאָל אויף דער ערד. „זאָל מיך נאָט אָבהימען פֿאַר אייך!“ שרייט זי אויסער זיך פֿאַר התפעלות.

„נאָ! שמאַרקער קען איך ניט קריצען,“ זאָגט מינוט, „ב'קען ווירק-

ליך ניט, גאָט איז מיין עדות; גלויבט מיר, איצט קען איך ווירקליך ניט מעהר.“

„נאָ, טאָ רוחם זיך אָב אַ ווילע און פֿאַנגט דערנאָך ווידער אָן.

אָבער איהר טוזט נאָך קריצען מיט די צייהן. דערנאָך וועלען מיר אייך אָבשניידען די באַרד. אַצונד נעהמט אַקאַרשט אַביסעל ביער; יאָ, איהר טוונט, אָט שטעהט עס דאָ פֿאַר אייך!“

מינוט שאַקעלט בלוז מיט'ן קאַפּ און שווייגט. דער לאַנד-ריכטער

נעהמט אַרויס ווין געלד-ביימעל, לייגט אַוועק אויף'ן טיש אַ 25 ערע שטיק און זאָגט:

„אַזוי מאַכט איהר עס געוועהנליך פֿאַר צעהן, נאָר איך גיב אייך

פֿינף און צוואַנציג; איך העכער אייך דעם פֿרויז. נאָ!“

„טוטשעט מיך ניט, ב'וועל עס אויף קיין פֿאַל ניט טהאָן.“

„איהר וועט עס ניט טהאָן? איהר ווילט ניט?“

„אָבער, גאָט אין היסעל, הערט דאָך אַמעל אויף און לאָזט מיך

צורוח! איך וועל קיין זאָך מעהר ניט טהאָן, כדי צו קריגען דעם ראָק,

ב'בין דאָך אויך אַ מענש. וואָס ווילט איהר פֿאַרט פֿון מיר?“

„נן, הערט אויס, איינס וויל איך אייך זאָגען; ווי איהר זעהט,

שיט איך אריין אָט דאָס ביסעלע ציגאַרען-אַש ביי אייך אין גלאָז, איהר זעהט? און אַצונד נעהם איך דאָס דאָוונע אונבעדייטענדע שוועבעלע און אָט די קלייניגקייט פֿון אַ שוועבעלע און שמעק אַריין אָט די ביידע שוועבעלאַך פֿאַר אייך אין די אויגען אין דאָס זעלבע גלאָז. אָט אזוי! און אַצונד גאַראַנטיר איך אייך, אַז איהר וועט ניט קוקענדיג דערויף דאָך אויסטרונקען אייער גלאָז ביי אויף'ן גרונד. גאַנץ געוויס!"

מינוט איז אויפֿגעשפרונגען. מען האָט געקענט בעמערקען, ווי ער ציטערט פֿאַר אויפֿרעגונג. זיינע גראַע האָר זייגען איהם ווידער אַראָבנע-פֿאַלען איבער'ן שטערן, און ער האָט געקוקט דעם לאַנד-ריכטער גלייך אין פנים אַריין. דאָס געדויערט עטליכע סעקונדען.

"ניין, דאָס איז צופֿיעל, דאָס איז צופֿיעל!" האָט זאָגאַר די בויערן-פֿרוי אויסגערופֿען. "טהוט עס ניט! האַ, האַ, האַ, זאָל מיך גאָט אַבהייטן פֿאַר אייך!"

"איהר ווילט אַלזאָ ניט? איהר ענטזאָגט זיך דערפֿון? פֿרענט דער לאַנד-ריכטער. ער איז אייך אויפֿגעשטאַנען און איז געבליבען שמעהן. מינוט האָט זיך אָנגעשטריינגט און געוואָלט עפעס זאָגען, האָט אָבער ניט אַרויסגעבראַכט קיין וואָרט פֿון מויל, אַלע האָבען געקוקט אויף איהם.

פֿלוצלינג הויבט זיך נאָגעל אויף פֿון זיין פֿלאַץ ביים פֿענסטער, לייגט אַוועק די צייטונג און לאָזט זיך געהן איבער'ן צימער. ער איילט זיך ניט און מאַכט ניט קיין גערויש, נאָר דאָך ציהט ער אויף זיך אַלע-מענס אויפֿמערקזאַמקייט. ער בלייבט שמעהן לעבען מינוט'ן, לייגט איהם אַרויף די האַנד אויף'ן פֿלייצע און זאָגט מיט אַ הויכער, קלאָהרער שטימע:

"אויב איהר ווילט געהמען אייער גלאָז און עס וואַרפֿען דעם הונד דאָרט אין קאַפּ, וועל איך אייך בעצאָהלען דערפֿאַר זעהן קראַנען מוזמן געלד און וועל אייך אייך בעשיצען געגען אַלע מעגליכע פֿאַלגען." ער האָט געטיימעלט דעם לאַנד-ריכטער אין פנים אַריין און ווידערהאַלט:

"איך מיין דעם הונד דאָרט!"

מיט אַמאָל איז געוואָרען שטיל אין צימער. מינוט איז ווי פֿערגלוי-זוערט געוואָרען פֿון שרעק, האָט געקוקט פֿון איינעם צום אַנדערן און געזאָגט: "אָבער . . . ? ניין . . . אָבער . . ." ווייטער איז ער ניט געקומען; נאָר דאָס האָט ער אָהן אויפֿהער ווידערהאַלט מיט אַ צימער-רענדער שטימע, עפעס אזוי ווי עס וואָלט געווען אַ פֿראַגע. קיין אַנדערער האָט נאָרנישט געזאָגט. דער לאַנד-ריכטער האָט אָבגעטראָטען צוריק אַ

צומישטער און גענומען טאפען נאך זיין שטוהל; ער איז געוואָרען ווייט
ווי קרייד און האָט אויך קיין וואָרט נישט געוואָגט. זיין מויל איז געווען
אָפען.

„איך ווידערהאַל,“ האָט נאָגעל הויך און לאַנגזאַם ווייטער געוואָגט,
„אַז איך גיב איך צעהן קראַנען, איהר זאָלט דעם הונד דאָרט וואַרפֿען
אייער גלאָז אין קאַפּ. אַט האַלט איך דאָ דאָס געלד אין דער האַנד.
איהר דאָרפֿט זיך אויך נישט שרעקען פֿאַר די פֿאַלגען!“ און נאָגעל האָט
ווירקליך געהאַלטען אָנגענויט אַ צעהן-קראַנען-נאָמע פֿאַר מינוט'ן.
נאָר מינוט האָט זיך מאַדנע אויפֿגעפֿיהרט. ער האָט זיך פֿלוצלינג
אַ לאָז געטהאָן אין אַ ווינקעל פֿון דעם קאַפֿע-הויז, איז מיט זיינע קלוינע,
אויסגעצויגענע טרוט צוגעלאָפֿען צו דעם דאָזיגען ווינקעל און האָט זיך
דאָרט אַנידערגעזעצט, נישט ענטפֿערענדיג אויף נאָגעל'ס רייד. ער איז
געזעסען מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאַפּ און געוואַרפֿען זיינע בליקען אין
אַלע זייטען, אונטערהויבענדיג עטליכע מאָל די קניע אין דער הויך.
איצט האָט זיך געעפֿענט די טהיר, און דער בעל הבית פֿון האַמעל
איז צוריק אַריינגעקומען. ער האָט זיך גענומען פֿאַרען מיט זיינע אייגענע
זאַכען ביים בופֿעט און האָט זיך נישט אומגעקוקט אויף דעם, וואָס איז
אָנגעגאַנגען אַרום איהם. ערשט אַז דער לאַנד-ריכטער איז פֿלוצלינג
אויפֿגעשטאַנען און אויפֿגעהויבען ביידע אַרעמס מיט אַ ווילדען, כמעט
שטימלאָזען געשריי אויף נאָגעל'ן, איז דער בעל הבית געוואָרען אויפֿ-
מערקזאַם און האָט געפֿרעגט:

„וואָס געהט דאָ פֿאַר . . . ?“

אָבער קיינער האָט גאָרנישט געענטפֿערט. דער לאַנד-ריכטער האָט
זיך צוויי מאָל אַ לאָז געטהאָן מיט זיינע אַרעמס, אָבער ער האָט זיך
יעדעס מאָל אָנגעשטויסען אָן נאָגעל'ס צונויפֿגערדיקטע פֿויסען. ער האָט
גאָרנישט געקענט מאַכען; זיין שלים-מול האָט איהם גערייזט און ער
האָט סתם אַזוי געפֿאַכעט מיט די הענד אין דער לופֿטען עפעס אַזוי ווי
ער וואָלט וועלען אַבשטויסען פֿון זיך אַלצדינג; ענדליך האָט ער זיך
גענומען רוקען אָן אַ זייט צו די מיטען, האָט זיך אָנגעשלאָגען אָן אַ
ביינקעל און איז געפֿאַלען אויף די קניע. מען האָט געזען: הערען זיי
ער קיינט, די גאַנצע געשטאַלט זיינע איז נישט געווען צו דערקענען פֿאַר
ווילדען צאָרן; אַחוץ דעם האָט ער זיך כמעט צוקאַליעטשעט די אַרעמס
אָן די דאָזיגע צוויי שפיציגע פֿויסען, וועלכע זיינען געווען איבעראַל,
וואו ער האָט זיך נור געווענדעט. איצט האָט אַויסגעבראַכען אַן אַלגע-
מיינער טומעל אין קאַפֿע-הויז, די בויערן-פֿרוי און איהרע בעגלייטער זיינען

ארויסגעלאָפֿען פֿון צימער, בעת ווען די איבעריגע האָבען געשריען און געלאָרעמט און זיך געוואָלט אַרײַנלייגען אין אַ שלום. ענדליך הויבט זיך דער לאַנד־ריכטער אויף און געהט צו צו נאָגעל'ן; ער בלייבט ישמעהן מיט אויסגעשמרעקטע הענד, און מיט אַ קורצען אָטהעם און אין אַ לעכערליכער פֿערצווייפֿלונג, ווייל עס פֿעהלען איהם די ווערטער, שרייט ער אויס:

„דו פֿערדאָמטער . . . דער טייוועל זאָל דיך געהמען, דו אידיאָט איינער!“

נאָגעל האָט איהם אָנגעקוקט און אַ שמייכל געטהאָן. דאָן איז ער צוגעגאָנגען צום טיש, האָט גענומען דעם לאַנד־ריכטערס'ס הוט און איהם דערלאָנגט מיט אַ פֿערנייגונג. דער לאַנד־ריכטער האָט אַ ריס געטהאָן דעם הוט צו זיך און אין זיין ווילדען כעס האָט ער איהם געוואָלט שליידערן צוריק, נאָר ער האָט זיך בערעכענט און מיט אַ קנאָק איהם אַרױפֿגעזעצט אויפֿ'ן קאָפּ. דערנאָך האָט ער זיך אומגעדריעהט און איז אַרויס אין גאַס. ער האָט געהאַט צוויי גרויסע ביילען אין הוט און דורך דעם האָט ער געקריגען אַ קאַמישען אויסוועהן.

אַצונד האָט זיך דער בעל הבית פֿון האָטעל דורכגעשפּאַרט דורך אַלע אָנוועזענדע און האָט פֿערלאָנגט אַן ערקלעהרונג. ער האָט זיך גע-ווענדעט צו נאָגעל'ן, איהם אָנגענומען ביים אָרם און געזאָגט:

„וואָס געהט דאָ פֿאָר? וואָס זאָל דאָס בעדייטען?“

נאָגעל האָט געענטפֿערט:

„וויילט איהר גלייך אויפֿ'ן שטעל אָבלאָזען מיין אָרם? איך וועל ניט אַנטלויפֿען פֿון אייך. איבעריגענס געהט דאָ גאָרנישט פֿאָר; איך האָב בעליידיגט דעם מאַן, וועלכער איז נאָר וואָס אַרויס פֿון דאַנען, און ער האָט זיך געוואָלט פֿערטהיידגען; ס'איז נאָר נימאָ וואָס צו זאָגען דאַגענען, אַלעס איז אין בעסטער אָרדנונג!“

דער בעל הבית איז אָבער געוואָרען ביין און האָט געקלאַפט מיט'ן פֿוס.

„איך בעט ניט צו מאַכען דאָ קיין סקאַנדאַלען!“ האָט ער געשריען. „קיין סקאַנדאַלען, איהר הערט? אויב אייך ווילט זיך האָבען אַ ספּעק-טאַקעל, טאָ געהט אַרויס אין גאַס, אָבער ביי מיר אין לאַקאַל וויל איך גאָרנישט וויסען דערפֿון. כ'מיון, זיי ווערען דאָ אַלע פֿערריקט!“

„יאָ, דאָס איז אַלעס גאַנץ שעהן,“ מישען זיך דאָ אַרױן אַ פֿאָר געסט, „אָבער מיר האָבען געזעהן די נאַנצע סצענע.“ און ווי דער שטיינער איז פֿון דאָס רוב מענשען צו האַלטען מיט דעם, וואָס איז פֿאָר דער

רנע דער זענער, נעהמען זיי זיך אונבעדינגט אן פֿאַר נאַגעל'ן. זיי האָבען דעם בעל הבית ערקלעהרט אלעס, וואָס דאָ איז פֿאַרגעקומען. נאַגעל אליין האָט אַ ציה געטהאָן מיט די אַקסלען און איז צוגעד- נאַנגען צו מינוט'ן. אָהן וואָס פֿאַד עס איז הקדמה האָט ער דעם נידער- ריגען, גרוי־קעפיגען נאַר געפֿרענט:

„וואָס געהערט איהר זיך אָן מיט דעם לאַנד־ריכטער, וואָס ער ערלויבט זיך אייך צו בעהאַנדלען אויף אַזאַן אופן?“

„רעדט ניט קיין נאַרישקייטען!“ האָט מינוט געענטפֿערט. „איך געהער זיך גאַרנישט אָן מיט איהם, ער איז מיר פֿרעמד. כ'האָב איינמאָל אויף'ן מאַרק־פֿלאַץ אַביסעל געמאַנצט פֿאַר איהם פֿאַר צעהן ערע. איבעריגענט מיריבט ער אימער שפּאַס מיט מיר.“

„איהר טאַנצט, הייסט עס, פֿאַר'ן עולם און נעהמט בעצאָהלט דער- פֿאַר?“

„יאָ, ווען ניט ווען. אָבער דאָס פּאַסירט ניט אָפֿט, ס'איז בלויז דאָן, ווען איך דאַרף ניימיג האָבען די צעהן ערע און איך קען זיי ערגעץ אַנדערש ניט קריגען.“

„נאָך וואָס דאַרפֿט איהר דען דאָס געלד?“

„איך דאַרף געלד אויף פֿיעל זאַכען. ערשטענס בין איך אַ דומער מענטש, כ'בין ווייניג בענאַבט, און דאָס איז טרויעריג פֿאַר מיר. אַז איך בין געווען אַ מאַטראָז און האָב זיך אליין געקענט ערנעהרען, איז מיר גענאַנגען בעסער אין אַלצדינג; האָב איך אָבער געקראָגען אַ פֿעהלער, איך בין אַרונטערגעפֿאַלען פֿון'ם מאַסט און געבליבען אַ קאַליקע, און פֿון דאָן אָן קען איך זיך שוין ניט אַזוי לייכט דורכשלאָגען. כ'קריג מיין עסען און אַלצדינג וואָס איך דאַרף פֿון מיין פֿעטער; כ'וואוּן אויך ביי איהם און עס געהט מיר גוט, יאָ, כ'האָב זאָנאַר מעהר וויפֿיעל איך דאַרף, וואָרים דער פֿעטער מיינער האָט אַ קויהלען־געשעפֿט, פֿין וועלכען ער לעבט. אָבער איך אליין טראָג אויך ביי אַביסעלע צו מיינע קאַסטען, בעוונדערס איצט זומער־צייט, ווען מיר פֿערקויפֿען כמעט גאָר קיין קויהלען ניט. דאָס איז אַזוי וואָהר, ווי איך זיך דאָ אַצונד פֿאַר אייך און ערקלעהר אייך די זאַך. דאָס זיינען, פֿערשמעהט איהר מיר, די טעג, ווען אַ צעהן ערע שטיקעל קומען איינעם אַזוי גוט צונײַץ; דאָן קויף איך אימער וואָס עס איז דער- פֿאַר און בריינג עס מיט אַהיים. אָבער וואָס איז שייך צו דעם לאַנד־ ריכטער, איז די זאַך אַזוי: עס פֿערשאַפֿט איהם פֿערגניגען צו זעהן ווי איך טאַנץ, גראַד דערפֿאַר וואָס איך האָב אַ פֿעהלער און קען ניט טאַג- צען ווי געהעריג איה.“

„וואָס זשע, אייער פֿעמער ווייסט, הייסט עס, אז איהר מאַנצט אַזוי פֿאַר געלד אויפֿן מאַרק-פּלאַץ, און ער האָט גאַרנישט געגען דעם?“
„ניין, ניין, דאָס ניט, דאָס דאַרפֿט איהר ניט גלויבען, ער זאָגט אָפֿט: אוועק מיט אָט דעם פּאַיאַצען-געלד! יאָ, ער רופֿט עס אָפֿט פּאַיאַצען-געלד, ווען איך קום מיט מיינע צעהן ערע, און ער זידעלט מיך גוט אויס, ווייל די מענשען מאַכען חוּק פֿון מיר.“

„נא, דאָס איז אַלואַ געווען דאָס ערשמע. אַצונד צום צווייטען!“
„ווי?“

„צום צווייטען!“

„איך פֿערשטעה ניט.“

„איהר האָט געזאָגט, ער שטענעט זייט איהר א דומער מענש:
נא, און צווייטענס?“

„אויב איך האָב דאָס געזאָגט, בעט איך ענטשולדיגונג.“

„איהר זייט אַלואַ נור דום?“

„איך בעט אייך ווירקליך, ענטשולדיגט מיר.“

„איז אייער פֿאָטער געווען א פּאַסטאָר?“

„יאָ, מײַן פֿאָטער איז געווען א פּאַסטאָר.“

פּווע.

„הערט אַקאָרשט,“ האָט זיך נאָגעל אָנגערופֿען, „אויב איהר האָט גאַרנישט וואָס צו פֿערזאמען, טאָ קומט אַביסעל אַרויף צו מיר אין צימער, ווילט איהר? גוט! איהר רויכערט? גוט! אַלואַ ביטע! איך וואוין אויבען. ווען איהר ווילט אַרויפֿגעהן מיט מיר, וועל איך אייך זעהר דאַנק-באַר זיין דערפֿאַר.“

צו אַלעמענס גרעסטע בעוואונדערונג זיינען נאָגעל און מינוט אַרויף אין צווייטען שטאָק, וואו זיי האָבען פֿערבראַכט צוזאַמען דעם נאַנצען אָבענד.

III

מינוט האָט זיך אַנדערגעזעצט און פֿעררויכערט אַ ציגאַר.
„וואָס זשע, איהר טרינקט טאַקע גאַרנישט?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.
„ניין, איך טרינק ניט פֿיעל; עס ווערט מיר דערפֿון אַזוי צומישט דער קאָפּ, און אין אַ וויילע אַרום הויב איך אָן זעהן אַלצדינג דאָ-פֿעלט,“ האָט זיין גאַסט געענטפֿערט.

„האָט איהר ווען עס איז געטרונקען שאַמפּאַניער? פֿערשטעהט זיך, אז יאָ!“

„יאָ, מיט פֿיעל, פֿיעל יאָהרען צוריק, ביי מיניע עלטערן אויף דער זילבערנער האַכצייט, האָב איך געטרונקען שאַמפּאַניער.“
„איז עס אייך געפֿעלען?“

„יאָ, איך קען זיך דערמאָנען, אז עס איז געווען גאַנץ געשמאַק.“
נאָעל האָט אַ קלונג געטהאָן און בעשמעלט שאַמפּאַניער.
בעת זיי זיצען אזוי און זופען פֿון די גלעזער און רויכערן דערצו, דופֿט זיך נאָעל פֿלוצלינג אָב, און בשעת מעשה געהמט ער דורך מינוטן מיט זיינע בליקען:

„וואָנט מיר אַקאָרשט — יאָ, ס'איז בלויז אַ פֿראַגע, וואָס וועט אייך נאָך דערצו פֿילייכט פֿאַרקומען לעכערליך; אָבער, וואָלט איהר ניט געקענט פֿאַראַ געוויסע סומע זיך אָנגעבען אַלס דער פֿאַמער פֿון אַ קינד, וועמעס פֿאַמער איהר זייט ניט? עס פֿאַלט מיר בלויז אזוי צופֿעליג איין?“

מינוט האָט אויסגעשמעלט אויף איהם אַ פֿאַר גרויסע אויגען, אָבער ער האָט דאָך קיין וואָרט ניט אויסגערעדט.
„פֿאַר אַ קלענערע סומע, פֿופֿציג קראָנען, אָדער לאַמיר זאָגען ביי אַ פֿאַר הונדערט קראָנען?“ פֿרעגט נאָעל. „ס'האָנדעלט זיך דאָ ניט אזוי גענוי וועגען דער סומע.“

מינוט שאַקעלט מיט'ן קאַפּ און שווייגט אַ היבשע וויילע.
„ניין,“ ענטפֿערט ער דאָן.
„וואָס זשע, איהר וואָלט עס ווירקליך ניט געקענט טהאָן? איך וואָלט אייך אויסגעצאָהלט דאָס געלד גלייך אויף'ן שמעל אין מוזון.“
„דאָס העלפֿט גאָר נישט! ניין, איך קען עס ניט טהאָן. דערמיט

קען איך אייך ניט דיענען.“
„פֿאַרוואָס דען ניט?“
„האַלט! זאָגט גאָרנישט און בעט מיך ניט; לאָזט מיך צורוה. איך בין דאָך אויך אַ מענטש.“

„יאָ, נאָטורליך זייט איהר אַ מענטש! נאָ, פֿילייכט איז דאָס געווען צו גראָב פֿון מיר! פֿאַר וואָס זאָלט איהר טאַקע סתם אין דער וועלט אַרין טהאָן אַ מענטשען אזאַ טובה? אָבער איך וואָלט אייך געוואָלט פֿרעגען נאָך אַ פֿראַגע! זייט איהר וויליג . . . וואָלט איהר געקענט פֿאַר פֿינף קראָנען דורכגעהן די גאַנצע שטאָדט מיט אַ צייטונג אָדער מיט אַ שטיק פֿאַפּיר אָנגעשפּילעט אויף'ן רוקען, דאָ ביים האַמעל אָנפֿאַנגען און דאָן

צעהמען דעם וועג איבער'ן מארק-פלאץ און דעם האפען — וואָלט איהר
דאָס געקענט? און פֿאַר פֿינף קראָנען?"

מינוט לאָזט אַראָב אַ פֿערשעהטמער דעם קאַפּ און ווידערהאַלט
מעכאַניש: פֿינף קראָנען. ווייטער זאָגט ער גאָרנישט.

"גו יאָ, אָדער צעהן קראָנען, אויב איהר ווילט; לאַמיר זאָגען צעהן
קראָנען. פֿאַר צעהן קראָנען וואָלט איהר עס אַלואַ געקענט טהאָן?"
מינוט שאַרט זיך אַרויף די האַר פֿון שמערן.

"איך בעגרייף גאָר ניט, פֿון וואַנען אָט די אַלע מענשען, וואָס קומען
אַהער, ווייסען שוין פֿון פֿאַראַויס, אַז יעדער איינער קען מיך מאַכען צום
נאַר," האָט ער געזאָגט.

"ווי איהר זעהט, קען איך גלייך אויף'ן שמעל געבען דאָס געלד,"
זאָגט נאָגעל ווייטער, "ס'געווענדט זיך נור אָן איך."

מינוט געהט ניט אַראָב קיין אויג פֿון דער אַסיגנאַציע; אַ רגע
קוקט ער ווי פֿערלוירען אויף'ן געלד, מען זעהט, ווי דאָס חיות געהט
איהם פשוט אויס, דאָן זאָגט ער:

"יאָ, איך . . ."

"ענטשולדיגט!" מאַכט נאָגעל שנעל. "ענטשולדיגט, וואָס איך שלאָג
אייך איבער די רייד," זאָגט ער ווידער, כדי דעם אַנדערן ניט צו לאָזען
דיידען. "ווי אזוי אייער נאָמען? איך ווייס ניט, מיר דוכט, איהר האָט מיר
נאָך ניט געזאָגט, ווי איהר הייסט."

"מיין נאָמען איז גרענאַרד."

"אזוי? גרענאַרד? וואָס זשע, זייט איהר ניט אַקאַרשט אַ פֿערוואַנד-
טער פֿון דעם איידסוואָלדס-מאַן?" (*)

"יאָ, דאָס אויך."

"פֿון וואָס האַבען מיר נאָר וואָס גערעדט? אַלואַ גרענאַרד? נו,
איהר ווילט נאָטורליך אָט די צעהן קראָנען ניט פֿערדיענען אויף אַזאַ
אופן? ווי?"

"ניין," האָט מינוט אַרויסגעשעפּטשעט מיט אַ האַלבען מויל.

"אַצונד וויל איך איך וואָס זאָגען," האָט זיך נאָגעל אָבגערופֿען און
האַט דערביי גערעדט זעהר לאַנגזאַם, "איך וויל איך מיט פֿרייד געבען
אָט די צעהן קראָנען, וויל איהר ווילט ניט טהאָן דאָס, וואָס איך האָב
אייך פֿאַרנגעשלאָגען, און איך וועל איך אויסער דעם געבען נאָך צעהן

(*) איידסוואָלד, אַ קירך-בעצורק אין נאָרוועגישען אַטט אַגערהוס; אין 1814
איז דאָ געווען דער ערשטער פֿערוואַמלונגס-אַרט פֿון דעם נאָרוועגישען פּאַרלאַמענט.

קראָנען, אויב איהר ווילט מיר פֿערשאַפֿען דאָס פֿערגניגען, ווי אָנצוגעהמען שפּרינגט ניט אויף; אָט די קליינע טובה געפֿאלט מיר נאָר ניט שווער; כ'האָב איצט פֿיעל געלד, זעהר פֿיעל געלד; אַזוי וואָס בריינגט מיך ניט אַרײַן אין קיין פֿערלעגענהייט. אַז ער האָט שוין געהאַלטען דאָס געלד אין דער האַנד, האָט נאָגעל צוגעלייגט: „איהר פֿערשאַפֿט מיר נור אַ פֿערגניגען דערמיט, ביטע!“

אַבער אַצונד זיצט מינוט ווי אַ שטומער און ווייסט ניט, וואָס צו זאָגען; זיין גליק בערוישט איהם און ער הויבט אָן קעמפֿען מיט דער טרעהרען. אַ האַלבע מינוט נאָכאַנאַנד פינמעלט ער מיט די אויגען און שליינגט; מיט אַמאָל רופֿט זיך נאָגעל אָב:

„איהר דאַרפֿט אַלט זיין אונגעפֿעהר פֿערציג יאָהר, אָדער אַזוי וואָס.“

„דריי און פֿערציג, כ'בין איבער דריי און פֿערציג.“

„נאַ, לייגט אַקאַרשט אַרײַן דאָס געלד אין טאַש און . . . זאָל עס

איך וואויל בעקומען! הערט אַקאַרשט, ווי הייסט דער לאַנד־ריכטער,

מיט וועמען מיר האָבען גערעדט אונטען אין קאַפֿע־הויז?“

„דאָס ווייס איך ניט, מיר רופֿען איהם בלויז דער לאַנד־ריכטער;

ער איז לאַנד־ריכטער פֿון דעם האַרדעס־בעצירק.“

„נו יאָ, עס איז דאָך אַלצאיינס ווי ער הייסט, זאָגט מיר . . .“

„פֿערצייהונג!“ מינוט האָט זיך שוין מעהר ניט געקענט איינהאַלטען,

ער איז אויסער זיך פֿאַר געריהרסקייט און וויל זיך ניט אַנדערש נאָר

ערקלעהרען, כאָטש ער שמאַמעלט ווי אַ קינד. „פֿערצייהונג! פֿערגיבט

מיר!“ זאָגט ער. און אַ היבשע וויילע קען ער מעהר קיין וואָרט ניט

אַרויסבריינגען פֿון מויל.

„וואָס האָט איהר געוואָלט זאָגען?“

„כ'האָב איך געוואָלט זאָגען אַ דאַנק, אַן אויפֿריכטיגען דאַנק פֿון

אויפֿריכטיגען . . .“

פּויע,

„נו יאָ, דערמיט זייגען מיר פֿאַרמיג,“ שליסט נאָגעל.

„ניין, וואָרט אַקאַרשט!“ האָט מינוט אויסגערופֿען. „ענטשולדיגט,

אַבער מיר זייגען נאָך ניט פֿאַרטיג דערמיט. איהר האָט געמיינט, איך

וויל עס ניט טהאָן, או עס איז שלעכטסקייט פֿון מיין זייט, און עס

פֿערשאַפֿט מיר פֿערגניגען צו זיין איינגעשפּאַרט און ניט וועלען טהאָן,

וואָס מען בעט מיך; אַבער אַזוי וואָהר ווי עס איז דאָ אַ גאָט אויף דער

וועלט . . . זייגען מיר אַלזאָ פֿאַרטיג דערמיט? קענען מיר זאָגען, אַז מיר

זייגען פֿאַרטיג דערמיט, ווען עס האָט אויף איך פֿיליכט געמאַכט דעם

אינדרוק, אז עם איז מיר דאָ נור געגאנגען אין פרייון און איך האָב עם
ניט געוואָלט טהאָן פֿאַר פֿינף קראַנען? איך האָף, איהר גלויבט ניט, אז
איך האָב געהאַט אין זינען דעם פרייון, ווען איך האָב עם ניט געוואָלט
טהאָן. — ווייטער האָב איך גאָר ניט געוואָלט זאָגען."

"יא, יא, ס'איז שוין גוט! מיר ריידען מעהר ניט דערפֿון, א מאָן
מיט אייער נאָמען און אייער בילדונג דאַרף ניט מאַכען אַזעלכע נאַרישע
שטיק, ניט אמת? נאָר וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? . . . איהר קענט
דאָך נאַטירליך אלע פֿערהעלטניסען פֿון דער שטאָדט, ניט וואָהר? ב'וויל
איך זאָגען, איך רעכען זיך דאָ אויפֿצוהאַלטען אַ צייט לאַנג; אין דער
ווירקליכקייט מ'זיך איך זיך דאָ צו בעזעצען אויף די עטליכע וועגער-
מאַנאַמען; וואָס איז אייער מיינונג וועגען דעם? זייט איהר אַ היגער?"
"יא, איך בין אַ היגער אַ געבוירענער; מ'זיך פֿאַטער איז דאָ געווען
פאַסטאָר, און איך וואוין שוין דאָ דרייצעהן יאָהר, זינט איך האָב דעם
פֿעהלער."

"ווי איז דאָס, איהר טראַגט אַרום קויהלען? מיר דוכט, אז איהר
האָט געמראָגען קויהלען דאָ אין האָטעל?"

"יא, איך טראַג קויהלען אין די היזער. עם מאַכט מיר גאָר נישט
אויס — אויב דאָס איז, וואָס איהר מיינט מיט אייער פֿראַגע. ס'איז אַן
אַלטע געוואוינהייט, און עם שאַדט מיר ניט, אויב איך גיב נור אַכטונג,
בשעת איך געה אויף די טרעפּ. נאָר פֿאַרויגען ווינטער בין איך איינמאָל
געפֿאַלען און ס'איז מיר געוואָרען אַסך ערגער, אזוי אז איך האָב אַ
היבשע צייט געמוזט געהן מיט אַ שמעקען."
"ווירקליך? ווי אזוי האָט דאָס פאַסירט?"

"ס'איז געווען אין דער באַנק, אויף די טרעפּ איז געלעגען אַביסעל איין, איך
לאָז זיך אַרויפֿגעהן מיט אַ היבשען, שווערען זאַק. אז איך בין אָבגעגאַנגען אונט-
געפֿעהר אַ העלפֿט טרעפּ, דערועה איך גאַנץ אויבען דעם קאַנוול אַנדערעסען,
וועלכער קומט אַראָב. ב'וויל זיך אַלואַ אומקעהרען און צוריק אַרונטער-
געהן, כדי דער קאַנוול זאָל קענען דורכגעהן; ער האָט עם ניט פֿער-
לאַנגט פֿון מיר, נאָר עם איז דאָך געווען אַ זעלבסטפֿערשמענדליכע זאַק,
און איך וואָלט עם געטהאָן פֿון זיך אַליין, ניט וואַרטענדיג מען זאָל מיך
אויפֿפֿאַדערן דערצו. נאָר אין דערזעלבער רגע האָב איך געהאַט אַן אונט-
גליק; ב'האָב זיך אויסגעגליטשט אויף די טרעפּ און בין געפֿאַלען. איך
בין געפֿאַלען אויף'ן רעכטען אַקסעל; עם קלינגט לעכערליך, אָבער איך
בין ווירקליך געפֿאַלען אויף'ן רעכטען אַקסעל, נאָכדעם ווי איך האָב זיך
אַ פֿאַר מאָל איבערגעקוליעט. ווי פֿיהלט איהר זיך? זאָגט דער קאַנוול

צו מיר, איהר שרייט ניט, איהר האָט זיך, הייסט עס, ניט וועה נעטהאָן?
ניין, זאָג איד, די זאך איז נאָך גליקליך אָבגעלאָפֿען. אָבער ס'האָט ניט
געווערעט קיין פֿינף מינוטען, בין איד צוויימאָל נאָכאַנאַנד געפֿאלען אין
אונמאַכט; אויסערדעם איז מיר דער בויך אָנגעשוואָלען געוואָרען צוליב
מיין אַלטער קראַנקהייט. דערפֿאַר אָבער האָט דער קאָנזול שפעטער גע-
זאָגט פֿאַר מיר, כאַמש ער איז גאָר ניט שולדיג געווען."

"אויסער דעם האָט איהר זיך גאָר קיין שאַדען ניט אָנגעטהאָן?

איהר האָט זיך ניט צוקלאַפט דעם קאָפּ?"

"אַה יאָ, אַביסעל. כ'האָב אויך געשפיגען מיט בלוט."

"און דער קאָנזול האָט אויך געהאַלפֿען אין דער צייט, וואָס איהר

זייט קראַנק געווען?"

"יאָ, און אויף אַ גרויסאַרטיגען אופן געהאַלפֿען. ער האָט מיר אַלע
זוילע געשיקט עפעס אַנדערש, ער האָט מיך קיין איין איינציגען טאָג ניט
פֿערגעסען. אָבער בעסער פֿון אַלצדינג איז געווען דאָס, וואָס ער האָט
שוין אין דעם טאָג, ווען איד בין אויפֿגעשמאַנען און געגאַנגען צום קאָנ-
זול, איהם דאַנקען פֿאַר זיין גוטסקייט, — שוין דעם זעלבען טאָג האָט
ער געהייסען אויפֿציהען די פֿאָהן. ער האָט אויסדריקליך געגעבען אַ
בעפֿעהל, מען זאָל אויפֿציהען די פֿאָהן, בלויז פֿון מיין כבוד וועגען,
כאַמש ס'איז אויך גראָד געווען דער געבורטס טאָג פֿון פֿרייליין פֿריע-
דעריקע."

"ווער איז פֿרייליין פֿריעדעריקע?"

"זיין טאָכטער."

"אַזוי. יאָ, דאָס איז געווען שעהן פֿון איהם. . . אַך יאָ, ווייסט

איהר ניט, פֿאַרוואָס מען האָט דאָ מיט עטליכע טעג צוריק אויפֿגעצויגען

די פֿאָהנען?"

"מיט עטליכע טעג צוריק? לאַמיר זיך אַקאַרשט דערמאַנען — איז

דאָס געווען אונגעפֿעהר אַ וואָך צוריק? נו יאָ, דאָן איז דאָס געווען צו-

ליעב פֿרייליין קיעלאַנד'ס תנאים, דאָגני קיעלאַנד'ס תנאים. יאָ, יאָ,

איינע נאָך דער אַנדערער ווערט פֿער'קנס'ט, און האָט חתונה און פֿאַהרט

אַוועק. איד האָב איצט אַזוי צו זאָגען פֿריינדיגען און בעקאַנטע אין

גאַנצען לאַנד, און צווישען זיי איז ניטאָ קיין איינע, וועמען איד זאָל ניט

גערן וועלען ווידערזעהן. כ'האָב זיי געזעהן, ווי זיי פֿלעגען זיך שפיעלען,

זוי זיי פֿלעגען געהן אין שולע און קאָנפֿירמירט ווערן, און ווי זיי וויינען

אויסגעוואַקסען, אַלע אינאיינעם. דאָגני איז ערשט אַלט דריי און צוואַנציג

יאָהר און איז דער ליעבלינג פֿון דער נאַנצער שטאָדט. זי איז טאַקע

שעהן אויך. זי איז אַ בלה געוואָרען פֿאַר ליימענאַנט האַנסען, וועלכער
האַט מיר אַמאָל געשיינקט די מיץ, וואָס איך טראָג דאָ. ער איז אויך
אַ היגער."

"האַט אַט די פֿרייליין קיעלאַנד העלע האָר?"

"יאָ, זי האָט העלע האָר. זי איז אויסערגעווענהליך שעהן, און אלע
האַבען זי ליעב."

"כ'מיין, איך האָב זי געזעהן לעבען פאַסטאַר'ס הויף. געהט זי ניט
אַקאַרשט מיט אַ רויטען זונען-שירם?"

"ריכטיג. אזוי ווייט ווי איך ווייס, איז ניטאָ קיין אַנדערע, וואָס
זאָל האָבען אַ רויטען זונען-שירם. איהר האָט זי געוויס געזעהן, ווען
איהר האָט געזעהן אַ דאַמע מיט אַ דיקען, בלאַנדען אַראַבהיינגענדען
זאַפּ; מען קען זי ניט פֿערביימען פֿאַר קיין אַנדערע. אָבער איהר האָט
נאָך פֿילייכט ניט גערעדט מיט איהר?"

"יאָ; פֿילייכט אויך גערעדט מיט איהר." און פֿערטראַכטערהייט
זאָגט נאָעל אזוי פֿאַר זיך: "ניין — איז דאָס, הייסט עס, געווען פֿריי-
ליין קיעלאַנד!"

"יאָ, אָבער ניט ווי ס'געהער צו זיין. איהר האָט דאָך ניט
געהאט קיין ליינגערן געשפרעך מיט איהר? דאָס בלייבט אייך נאָך צו
טהאָן. זי לאַכט זיך פֿונאַנדער אויף'ן קול, ווען עפעס קומט איהר פֿאַר
קאָמיש, און אָפֿט לאַכט זי אויך איבער גאַרנישט. אז איהר וועט ריידען
מיט איהר, וועט איהר זעהן, ווי אויפֿמערקזאַם זי הערט אויס דאָס, וואָס
איהר רעדט, ביז וואַנען איהר ווייט פֿאַרטיג און דאָן ענטפֿערט זי אויף
דעם, וואָס איהר האָט געזאָגט; נאָר ווען זי ענטפֿערט, ווערט זי רויט;
כ'האַב עס אָפֿט בעמערקט, בשעת זי רעדט מיט אימיצען. מיט מיר
איז עס, פֿערשמעהט זיך, אַביסעל אַנדערש, מיט מיר פֿלוידערט זי, ווען
עס טרעפֿט זיך נור אַ געלעגענהייט דערצו; זי מאַכט ניט קיין צערע-
מאַניעס מיט מיר. איך קען צום ביישפּיעל, צוגעהן צו איהר אויף דער
גאַס, וועט זי בלייבען שמעהן און מיר געבען די האַנד, זאָגאַר ווען זי
איילט זיך און האָט קיין צייט ניט. אויב איהר גלויבט עס ניט, דאַרפֿט
איהר נור אַמאָל זיך צוקוקען דערצו."

"נו יאָ, כ'גלויב עס נאָנץ גוט. איהר האָט אַלואָ אַ גוטע פֿריינדין
אין פֿרייליין קיעלאַנד?"

"נאַטירליך בלויז אין דער הינזיכט, וואָס זי האָט אימער איינזע-
עניש מיט מיר; אויף אַן אַנדער אופן קען דאָס, פֿערשמעהט זיך, ניט
זיין, דאָס איז דאָך קלאַהר. ווען ניט ווען קום איך צום פאַסטאַר אין

הווי, ווען איך ווער איינגעלאדען, און אויף ווי ווייט איך קען זעהן, בין איך אויך נים אונוילקאמען, ווען איך קום אמאל אומגעבעטענערהייט. פרייליך דאגני האָט מיר זאָגאר געבאָרגט ביכער, דאָן ווען איך בין גע- זוען קראַנק, זי האָט זיי זאָגאר אליין געבראַכט און זיי דעם גאַנצען זועג געטראָגען אונטער'ן אָרם."

"וואָס פֿאַר ביכער האָבען דאָס געקענט זיין?"

"איהר מיינט, וואָסערע ביכער קענען דאָס זיין, וואָס איך קען לעזען

און פֿערשטעהן?"

"ניין, דאָס מאָל פֿערשטעהט איהר מיך שלעכט; אייער פֿראַגע איז שאַרפֿזיניג, נאָר איהר פֿערשטעהט מיך נים ריכטיג. איהר זייט אָן אינ- שערעסאָנטער מענש! כ'האַב געמיינט: וואָסערע ביכער קענען עס אַשמייער זיין, וואָס אָט די יונגע דאַמע האַלט און לייענט? דאָס צו זייסען, וואָלט מיר געווען אַנגענעהם."

"איך קען זיך דערמאָנען, אז זי האָט מיר אמאל געבראַכט גאַר- באַרנ'ס, "בויערן-סמודענמען", און נאָך צוויי אַנדערע; איינס איז געווען שוַר געניער'ס "רודין". אָן אַנדערש מאָל אָבער האָט זי מיר הויך אויף'ן קול פֿאַרגעלעזען פֿון גאַרבאַרנ'ס ווערק, "ניט צום איבערבעמען".

"און דאָס זיינען געווען איהרע אייגענע ביכער?"

"איהר פֿאַטער'ס ביכער. דעם פֿאַטער'ס נאָמען איז געשטאַנען

אין זיי."

"אזוי . . . נא, איצט מוזט איהר טרינקען! פֿאַרוואָס זאָלען מיר נים טרינקען פֿאַר וועמעס עס איז געזונד? צום ביישפּיעל פֿאַר דאָס געזונד פֿון דער פֿאַמיליע קיעלאַנד? דאָס מוז זיין אַ גוטע פֿאַמיליע." נאָכדעם ווי זיי האָבען אויסגעטרונקען, רופֿט זיך אָב נאָגעל:

"יא, וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? אז איהר זייט דעסאָלט גע- קומען צו קאַנוול אַנדערעסען, כדי איהם צו דאַנקען, ווי איהר דער- זעהלם . . ."

"כ'האַב איהם געוואָלט דאַנקען פֿאַר זיין הילף."

"נור יא. — אָבער איז די פֿאָהן יענעם מאָג שוין געווען אויפֿגעצוי-

נען, נאָך איידער איהר זייט געקומען?"

"יא, ער האָט זי פֿון מיין כבוד וועגען געלאָזט אויפֿציהען; ער אליין

האָט עס מיר געזאָגט."

פּויער.

"ס'קען מעגליך זיין. אָבער קען דען נים זיין, אז די פֿאָהן איז

אויפֿגעצויגען געוואָרען לכבוד דעם געבורטסטאָג?"

„נו יא, דאָס איז טאָקע אזוי געווען, דאָס קען זיין; אייך גומ. עס וואָלט געווען אַ שאַנדע, ווען די פֿאָהן וואָלט ניט אויפֿגעצויגען געוואָרען אין פֿרייליין פֿריעדעריקע'ס געבורטסטאָג.“

„דאָס זייט איהר גאַנץ גערעכט . . . נאָר לאָמיר ריידען פֿון עפעס אַנדערש: אייער פֿעטער, ווי אַלט איז ער?“

„ער איז שוין אַראוי באַלד זיבעציג, ניין, דאָס איז אַביסעל צופֿיעל, נאָר יעדענפֿאַלס איז ער שוין איבער זעכציג. ער איז זעהר אַלט, אָבער ריהרעוודיג פֿאַר זיין עלטער; פֿאַר ניט קען ער נאָך לייענען אָהן ברילען.“

„ווי הייסט ער?“

„ער הייסט אייך גרענאַרד. מיר הייסען ביידע גרענאַרד.“

„האָט אייער פֿעטער אַן אייגען הויז אָדער ער צאָהלט דיר-הגעלד?“

„ער האָט געדונגען דאָס צימער, אין וועלכען מיר וואוינען; נאָר דער קויהלען-טאַגאָזין געהערט צו איהם. עס קומט אונז ניט אָן אזוי שווער צו צאָהלען דיר-הגעלד, אויב דאָס איז, וואָס איהר מיינט מיט אייער פֿראַגע; מיר בעצאָהלען מיט קויהלען, און צייטענווייז קען איך אויך אָבצאָהלען מיט עפעס אַ קליינע אַרבייט, וואָס איך טהו.“

„אייער פֿעטער טראַגט דאָך געוויס ניט אויס קיין מויהלען?“

„ניין, דאָס איז מייַן אַרבייט. ער מעסט און האָט אַ ידיעה אין אַלצדינג, און איך טראַג זיי אויס. איך קען זיך דאָך בעסער אָבגעבען דערמיט, ווייל איך בין שמאַרקער.“

„נו יא. און איהר האָט, הייסט עס, אַ פֿרוי, וואָס קאָכט פֿאַר אייך?“ פֿרויע.

„ענטשולדיגט,“ ענטפֿערט מינוט, „איהר דאַרפֿט זיך ניט ערגערן; אויב איהר ווילט, וועל איך שוין געהן אַהיים. אָט ווי אייך איז ליעב. איהר האַלט מיך פֿילייכט דאָ, כדי מיר צו פֿערשאַפֿען אַ שטיקעל פֿרייד, כאָטש איהר אַליין קענט דאָך קיין פֿערגניגען ניט האָבען צו הערען ווע-גען מיינע פֿערהעלטניסען. ס'קען אייך מעגליך זיין, אַז איהר רעדט מיט מיר צולעב וואָס פֿאַר עס איז מאַטיוו, וועלכען איך פֿערשטעה ניט; אויב אזוי איז גוט. אָבער אפילו ווען איך זאָל געהן — מיר וועט קיינער נאָרנישט טהאָן; איהר האָט ניט וואָס מורא צו האָבען, כּוועל ניט בע-געגענען קיין מענשען, וואָס וויל מיר שלעכטס טהאָן. דער לאַנדריכטער שטעהט ניט און וואַרט אויף מיר ביי דער טהור, כדי זיך מיט מיר אָב-צורעכענען, אויב איהר האָט אפשר דער פֿאַר מורא; און אפילו ווען

ער וואָלט דאָרט געשמאַנען, וואָלט ער מיר יעדענפֿאַלס קיין שלעכטם
ניט געטהאָן; דאָס גלויב איך ניט."

"טהוט וואָס אייער האַרץ געלוסט. מיר וועט איהר פֿערשאַפֿען אַ
פֿערגניגען, ווען איהר וועט בלייבען דאָ; אָבער איהר דאַרפֿט זיך ניט
פֿיהלען פֿערפֿליכטעט מיר וואָס עס איז צו זאָגען, בלויז דערפֿאַר וואָס
איך האָב אייך געגעבען אַ פֿאַר קראַנען אויף טאַבאַק. טהוט אָט אזוי
ווי איהר ווילט."

"איך בלייב! איך בלייב!" זאָגט מינוט, "און נאָט זאָל אייך בענשען!
זאָגט ער. "כ'בין אזוי גליקליך, וואָס איהר געפֿינט אַ שטיקעל פֿערגניגען
אין מיר, כאַטש איך שעהס זיך פֿאַר זיך אליין, וואָס איך זיין דאָ אין
אָט דעם אַנצויג. כ'וואָלט דאָך געקענט זיין אַסך אָנשטענדיגער, ווען איך
וואָלט געהאַט אַביסעלע צייט זיך צו צוגריימען; כ'געה אין איינעם פֿון'ס
פֿעטער'ס אַלטע רעק, און דער צופֿאַלס אויף שטיקלאַך, ס'איז ווירקליך
וואָהר, מען טאָר זיך ניט צוריהרען צו איהם. זעהט נאָר, אָט האָט דער
לאַנד-ריכטער דאָ געמאַכט אַ לאַנגען ריס, איך האָף, איהר וועט מיר
ענטשולדיגען דערפֿאַר . . . ניין, וואָס אַנבעלאַנגט דער פֿרוי צום קאָכען,
האָבען מיר ניט קיין פֿרוי דערצו. מיר קאָכען און וואַשען אַלצדינג אליין.
ס'איז ניט אזוי געפֿעהרליך שווער, און אויסער דעם מאַכען מיר עס פֿאַר
אונז אזוי לייכט ווי נור מענליך. ווען מיר קאָכען צום ביישפּיעל אין דער
פֿרוי קאַפֿע, טרינקען מיר ביינאַכט דאָס, וואָס בלייבט איבער, קאַלטער-
הייט, אָהן דעם מיר זאָלען עס אָנוואַרעמען, און פּונקט אזוי איז מיט'ן
מיימאָג, וואָס מיר קאָכען אויך אזוי צו זאָגען אָב איינמאַל פֿאַר אלע מאָל.
וואָס קענען מיר דען נאָך מעהר פֿערלאַנגען אין אונזער לאַגע? און אַחוץ
דעם פֿאַלט דאָס וואַשען אויף מיין טהייל; ס'איז זאָגאַר אַ קליינער צייט-
פֿערטרייב פֿאַר מיר, ווען איך האָב ניט קיין אַנדער זאַך וואָס צו טהאָן."
אַצונד קליינט אונטען אַ גלאַק, און דער עולם הויבט אָן אַרונטער-
געהן צום נאַכטמאָהל.

"דאָס איז דער גלאַק, וואָס רופֿט עסען," זאָגט מינוט.
"יאָ," ענטפֿערט נאָגעל. אָבער ער הויבט זיך ניט אויף און ווייזט
אויך ניט אַרויס קיין צייכען פֿון אונגעדולד; אדרבה, ער מאַכט זיך בער-
קוועם אויף זיין שמוהל און פֿרענט: "איהר האָט אפשר אויך געקענט
דעם קאַרלסען, וועלכען מען האָט די מעג געפֿונען טויט אין וואַלד? איז
דאָס ניט אַ טרויעריגע פּאַסירונג?"

"יאָ, אַ זעהר טרויעריגע פּאַסירונג. און צי איך האָב איהם געקענט!
אַן אויסגעצייכענטער מענטש און אַן איידעלער כאַראַקטער! ווייסט איהר,

וואָס ער האָט מיר אמאָל געזאָגט? איין וונטזאָג אין דער פֿריה האָט ער מיך געשיקט רופֿען; עס דאַרף שוין זיין אַ יאָהר אין דעם; ס'איז געווען פֿאַר אַ יאָהרען אין מאָן. ער האָט מיך געכעמען, איך זאָל איהם אוועק־טראָגען אַ בריעף. — „יאָ,“ האָב איך געזאָגט, „כ'זעל עס טהאָן פֿאַר אייך; אָבער איך געה היינט ניט אין קיין אָנשמענדיגע שיד; אין אָט די שיד קען איך ניט געהן צו מענשען, אויב איהר ווילט, וועל איך געהן אהיים און זיך שאַפֿען אַנדערע.“

„ניין, דאָס איז ניט נייטיג,“ ענטפֿערט ער, „איך מוין, ס'מאכט ניט אויס, ווען איהר זאָלט נור אין די דאָזיגע שיד ניט קריגען קיין נאָסע פֿיס.“ — אפילו דאָס האָט ער אין זינען געהאט, אַז איך זאָל ניט קריגען קיין נאָסע פֿיס! נאָ, דערנאָך האָט ער מיר שטילערהיים אַרײַנגערוקט אַ קראַנע אין האַנד און מיר געגעבען דעם בריעף. אַז איך בין שוין געווען אויפֿ'ן הויף, עפֿענט ער פֿונאַנדער די טהיר און געהט מיר נאָך; ער שטראַהלט פֿון פֿרוייד, און איך בלייב שמעהן און קוק איהם אָן; טרעהרען שמעהען איהם אין די אויגען, מיט אמאָל נעהמט ער מיך אַרום, יאָ, ער מוליעט זיך איינפֿאַך צו צו מיר און זאָגט: „טראָגט אַקאַרשט אוועק דעם בריעף, אלטער פֿרוייד, איך וועל אייך שפעטער און זינען האָבען. אַז איך וועל זוערען פֿריידיגער און האָבען אַן אַמט, דאַן זאָלט איהר קומען צו מיר און אימער זיין ביי מיר אין הויז. יאָ, יאָ, אַזונד געהט, און גליק מיט אייך!“ — ליידער האָט ער קיינמאָל קיין אַמט ניט געקריגען; אָבער ער וואָלט געוויס געהאַלפֿען וואָרם, ווען ער וואָלט וויסער גע־לעבט!

„און איהר האָט דעם בריעף אוועקגעטראָגען?“

„יאָ.“

„און פֿרייליין קיעלאַנד האָט זיך אדראַי געפֿרעהט, ווען זי האָט איהם

געקריגען?“

„ווי קענט איהר וויסען, אַז ער איז געווען צו פֿרייליין קיעלאַנד?“

„ווי איך קען דאָס וויסען? איהר האָט דאָך עס אַליין נאָר וואָס

געזאָגט.“

„איך האָב עס אַליין געזאָגט? דאָס איז ניט וואָהר.“

„הע, הע, ניט וואָהר? וואָס זשע, איהר גלויבט, אַז איך טראַכט עס

אויס פֿון קאָפֿ?“

„ניין, ענטשולדיגט, ס'קען מעגליך זיין, אַז איהר זייט גערעכט;

אָבער יעדענפֿאַלס וואָלט איך עס ניט געדאַרפֿט זאָגען, ס'איז געשעהן פֿון

אונפֿאַרויכטיגקייט. האָב איך עס ווירקליך געזאָגט?“

„פֿאַרוואָס ניט? וואָס זשע, ער האָט אייך דען פֿערבאַטען, איהר זאָלט עס ניט זאָגען?“
„ניין, ער ניט.“
„אַבער זי?“
„יאָ.“

„נו, ס'מאכט ניט אויס; ביי מיר וועט עס בלייבען גאַנץ. אַבער קענט איהר בעגרייפֿען, פֿאַרוואָס ער איז עפעס גראָד איצט געשטאַרבען?“
„ניין, ס'איז בעשעהרט געווען אַן אונגליק.“
„אַן אונגליק? נו יאָ, ריכטיג! ער איז דאָך, הייסט עס, געפֿאַלען און האָט זיך צושטאַכען אויף טויט?“
„יאָ, ווי מען איז זיך משער איז ער אַווי געגאַנגען פֿערטיעפֿט אין גערדאַנקען, האָט זיך אויסגעגלישמט און אין פֿאַלען האָט ער זיך איבער-געשניטען די פּולס-אַדערן. אַן אונגליק, וואָס מוז בעדויערט ווערן פֿון אַלעמען.“

„ווייסט איהר, ווען מען וועט איהם בעגראָבען?“
„יאָ, מאַרגען מיטאַג.“

דאָן איז מעהר גאָרנישט גערעדט געוואָרען איבער דער זאַך. אַ וויילע האָט קיינער פֿון זיי ביידען קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. סאַראַ האָט אַרײַנגעשטעקט דעם קאַפּ דורך דער טהיר און געמעלדעט, אַז ראָס עסטן איז פֿאַרטיג. גלייך נאָכדעם האָט זיך נאַגעל אָבגערוזען:
„נו, פֿרייליין קיעלאַנד איז, הייסט עס, אַ כלה, ווי זעהט ער פֿאַרט אויס, דער חתן איהרער?“

„ס'איז לייטענאַנט האַנסען, אַ מוטיגער, ווירקליך אויסגעצײכענטער מאַן. ס'וועט איהר ביי איהם גאָרנישט פֿעהלען.“

„וואָס זשע, ער איז רייך?“

„זיין פֿאַטער איז זעהר רייך?“

„וואָס איז ער, אַ קויפֿמאַן?“

„ניין, ער איז אַ שיפֿס-בעזיצער. ער וואוינט אַ פֿאַר הייזער פֿון דאַנען; ס'איז גראָד ניט קיין גרויס הויז זײַנס, נאָר ער דאַרף גאָר קיין גרעסערס ניט האָבען; אַז דער זון פֿאַהרט אַוועק, בלייבען בלויז די צוויי אַלטע פֿאַר זיך אין הויז. זיי האָבען אויך אַ טאַכטער, נאָר די איז פֿעהריראַט אין ענגלאַנד.“

„וויפֿיעל דענקט איהר, פֿערמאַגט ער, דער אַלטער האַנסען?“

„נאָ, ער האָט פֿיליכט אַ מיליאָן. גענוי ווייס עס קיינער ניט!“

פּרוּע.

„יא, רופט זיך נאגעל אן, „ס'איז גאר ניט פלין איינגעמחילט אויף דער וועלט! וואס, גרענארד, א שטייגער ווען איהר וואלט געהאט כאַמס אביסעל פֿון זיין געלד?“

„ניין, גאָט בעהיט, פֿאַרוואָס עפעס? ניין, מיר מווען זיין צופֿריעדען מיט דעם, וואָס מיר האָבען. זיי זיינען אפשר גאר ניט קיין סך גליקליכער, די, וואָס האָבען אויפֿיעל.“

„ניין, אזוי זאָגט מען . . . אָבער דאָ קומט מיר גראָד עפעס אַרויף אויפֿ'ן זיינען: עס בלייבט דאָך אייך געוויס ניט איבער קיין סך צייט פֿאַר אַנדערע אַרבייט, ווען איהר מוזט אָבטראָגען אַט די גאַנצע קויהלען יעדען איינעם אַהיים, ניט אמת? ניין, דאָס פֿערשטעהט זיך דאָך פֿון זיך אַליין. אָבער איך האָב בעמערקט, ווי איהר האָט געפֿרעגט דעם בעל הבית פֿון האַטעל, זי ער האָט היינט נאָך עפעס אַנדערש פֿאַר אייך וואָס צו טהאָן; געדרינקט איהר דאָס?“

„ניין.“

„יא, אינטען אין קאפֿע-הויז; איהר האָט געזאָגט, אז איהר האָט אַריינגעטראָגען די קויהלען אין קיד, און אין דערועלכער צייט האָט איהר געפֿרעגט, זי ס'איז נאָך היינט עפעס דאָ וואָס צו טהאָן; וואָס זשע, איהר געדרינקט עס טאַקע ניט?“

„יא, אָבער דאָ איז געלעגען אַן אַנדער מאַסיוו אין דעם. איהר האָט עס ניט בעמערקט? — ניין, די זאַך איז אייגענטליך די: כ'האָב געהאַפֿט צו קריגען גלייך בעזאַהלט פֿאַר די קויהלען; אָבער בעטען געלד האָב איך ניט געוואָלט, דערפֿאַר האָב איך בלויז געזאָגט, היינט איז דאָך מעהר גאַרנישט דאָ וואָס צו טהאָן. אַט דאָס איז דאָס. מיר זיינען גראָד געווען אין אַ פֿערלעגענהייט און האָבען געלייגט אונזער האַפֿנונג אויף די בע-צאַהלונג.“

„וויפֿיעל האָט איהר געדאַרפֿט, כדי אַרויסצוקומען פֿון דער דאָזיגער פֿערלעגענהייט?“ פֿרעגט נאָגעל.

„זאָל גאָט אָבהיטען!“ רופֿט זיך אָב מיניט הויך אויפֿ'ן קול. „רעדט ניט מעהר דערפֿון; מיר זיינען שוין אַצונד איבער און איבער געהאַלפֿען. די גאַנצע געשיכטע איז געגאַנגען אום זעקס קראָנען, און אַצונד זיין איך דאָ מיט אייערע צוואַנציג קראָנען אין טאַש, און זאָל אייך גאָט בעלזיינען דערפֿאַר! אָבער אַט די זעקס קראָנען זיינען מיר גראָד שולדיג געווען; אונזער קויפֿמאַן, דער סוחר, מיט וועטען מיר האַנדלען, האָט זיי געמאַנט פֿון אונז, ער האָט אונז אַריינגעשיקט דעם חשבון, און מיר ביידע האָבען כּסדר געטראַכט דערפֿון, וויפֿיעל געלד מיר דאַרפֿען האָבען; אָבער אַצונד

איז מעהר נימאָ, וואָס צו זאָרגען וועגען דעם, מיר קענען איצט שלאָפֿען
רוהיג און מאָרגען אויפֿשטעהן און זיין גאַנץ צופֿרידען אין פֿרעהליך.
פּויוע.

"יאָ, יאָ! אָבער איצט, מיין איך, וועט זיין אַס בעסטען, ווען מיר
וועלען אויסטרינקען און זיך זאָגען גוטע נאַכט," זאָגט נאָגעל און שטעהט
אויף. "פֿאַר אייער געזונד! איך האָף, אַז מיר האָבען זיך ניט צום לעצטען
מאָל געטראָפֿען. איהר מוזט מיר ווירקליך צוואַנגען צו קומען נאָך אַמאָל;
כ'וואוין אין נומער זיבען, ווי איהר זעהט, אַ דאַנק פֿאַר אייער בעזוך!"
די דאָזיגע ווערטער האָט נאָגעל געזאָגט מיט דעם אויפֿריכטיגסטען
מאָן און דערביי האָט ער געשאַקעלט מינוט'ס האַנד. ער האָט זיין גאַסט
בענלייט ביז אונטען און איהם צוגעפֿיהרט צו דער הויז-טהור; דאָ האָט
ער, ווי שוין איינמאָל פֿריהער, אַראָבענומען זיין סאַמעטענע מיין פֿון
קאַפּ און זיך טיעף פֿערנייגט.

מינוט איז אַוועק. ער האָט זיך געהאַלטען אין איין פֿערנייגען, בעת
ער איז הינטערוויילאָכס אַרונטער די גאַס; אָבער ער האָט קיין וואָרט
ניט אַרויסגעבראַכט פֿון מויל, הגם ער האָט זיך די גאַנצע צייט געסטאַ-
רעט עפעס צו זאָגען.

אַז נאָגעל איז אַריין אין עסס-צימער, האָט ער מיט אַ העפֿליכען
מאָן געבעטען סאַראַן, זי זאָל איהם ענטשולדיגען, וואָס ער איז געקומען
צו שפעט צום נאַכט-מאַהל.

IV

אויף מאָרגען אין דערפֿריה האָט זיך יאָהאַן נאָגעל אויפֿגעכאַפּט
דערפֿון, וואָס סאַראַ האָט אָנגעקלאַפּט ביי איהם אין טהור און איהם
אַריינגעבראַכט זיינע צייטונגען. ער האָט זיי שנעל דורכגעקוקט און זיי
דערנאָך אַראָבעוואָרפֿען אויף דער ערד, יעדע איינע נאָכדעם ווי ער איז
מיט איהר פֿאַרטיג געוואָרען; אַ טעלעגראַמע, אַז גלאַדסטאָן האָט מחמת
אַ פֿעריהלונג געמוזט בלייבען אין בעט, נאָר איצט איז ער שוין ווידער
געזונד, האָט ער איבערגעלייענט צוויי מאָל און זיך דערביי צולאַכט אויף'ן
קול. דאָן האָט ער אַריבערגעלייגט די אַרעמס איינעם איבער'ן אַנדערן
אויף'ן נאַקען און זיך אַוועקגעלאָזט אין אַ שטראָם פֿון געדאַנקען, פֿון
צייט צו צייט ריידענדיג הויך צו זיך אליין:

„ס'איו געפעהרליך ארוםצוגעהן אין וואלד מיט אן אפענעם מאשען-
מעסערל. ווי לייכט קען מען זיך אזוי אונגליקליך אויסגליימשען, אז דאס
קלינגעל זאל זיך צומאכען ארום איינעם אָדער ביידע האַנד-געלענקען!
ווי אזוי איז עס געגאַנגען קאַרלסען! . . . נא, און פאַרוואָס טאַקע
ניט? נאָך וואָס זיך דערהאַלטען מיט אַלע כחות כּיים לעבען? בעזונדערס
זוען מען קומט, ניט קוקענדיג דערויף, צו קבורה ווי אַלע אנדערע און
מען קריגט נאָך דערצו אַ פּרוּוואַט-טעלעגראַם אין „ווערדענס גאַנג“.
הע, הע, הע! און דאָן, וואו איז אייגענטליך דער אונטערשייד, צי מען
געהט אַרום מיט אַן אַפּענעם פּעדער-מעסער אין דער האַנד אָדער מיט
אַ מעדיצין-פּלעשעלע אין דער וועסט-קעשענע?

„נא, גלאַדסטמאַן איז דאָך אַן אמת'ער ריעו. גלאַדסטמאַן וועט זיכער
לעבען אזוי לאַנג, ביז וואָגען ער וועט אין אַ שעהנעם מאַגשמאַרבען פּון
לויטער געזונד. און ס'איז אַ האַפּנונג, אז ער וועט נאָך יאָהרען און
יאָהרען אַמוזירען די מענשהייט מיט אַ געוועהנליכער פּערקיהלונג. גלאַד-
סטמאַן איז געוואַלטיג, גלאַדסטמאַן איז גאָר אָהן אַ שום ספּק דער גרעס-
טער מאַן פּון דער איצטיגער צייט. ווער דען קען זיין אונזער גרעסטער
מאַן? וויקטאָר הונג איז טויט, און . . . כ'נעהם אָן, אז מיר וואַלטען
איצט געהאַלטען כּי 1703, לאַמיר זאָגען דעם פּען מערץ 1703:
אַ וועלט אָהן גלאַדסטמאַן, אַ פּוסמע, וויסע וועלט, כלווי קאַנסערוואַטיווע
צייטונגען!

וואַלט דיין שמאָהל ווייניגסטענס געווען אזוי שאַרף ווי דיין לעצטער
ניין! ווי שעהן דאָס איז! ווי ענטזיקענד אַבגעשמאַקט! אַה, געשוואַלען
גענוג, כּדי צו זיין מענשליך! כ'מוז זיך דערביי דערמאַנען אַן אזוי אַ
היבשלאַך אַנגעשוואַלענע קינדער-גאַז. אָבער די ריכטיגע ענערגיע האָט
ער פּונדעסמוועגען פּאַרט געהאַט; צווישען אַנדערעס האָט ער זיך אויך
אויסגעקליבען אַ נאַטירליכע פּאַוע, ליגענדיג אויפ'ן בויד, מיט'ן פנים אין
אַ וואַסער-לוזשע. אָבער די צייט! — ניין, זאָל מיך גאָט אַבהיימען דער-
פּון! אין מימען העלען מאַג, מיט אַ זייער-געזונד אין דער האַנד, פּע!
איבעריגענס האָט דער מאַן געהאַט אַ געשמאַק; ער איז מיט דער אַפּערע
אָוועק אין וואַלד. און דאָ האַלט איך מיט איהם. „אָוועק איז אַ אינגעלע
אין וואַלד, לאַ לאַ לאַ לאַ!“ אַט האָבען מיר צום ביישפּיעל די וואַרדאַל-
וועלדער, אויפ'ן וועג פּון גיעוויק אַרויף. ליגען דאָרט פּער'חלוּם'ט, אין
גאַנצען אויסגעטהאַן פּון זיך, און קוקען אין דער ליפּטען, אין הימעל
אַרויף, אזוי אז מען קען כּמעט הערען, ווי מען שושקעט זיך דאָרט איבער
דיר! אַט דער דאָ, זאָגט די זעליגע מאַמא, ניין, הערט איהר, אויב ער

קומט ארויף אהער, דאן געה איך מיר טיין וועג, זאגט זי און טאכט דערפון א קאבינעט-פראגע. הע, זאג איך, און: שש, נור ניט גע-שמערט, נור ניט געשמערט! און דאס זאג איך אזוי הויך, אז איך ציה אויף מיר די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט פון צוויי ווייבליכע מלאכים-לאך, נעמליך יאאיר'ס מעכטערל און סוואווא ביערנסאן . . .

אָבער די צייט איז לחלוטין אונגליקליך אויסגעקליבען. איך וואָלט אויסגעקליבען א הערליכע שטורם-נאכט, א ראָבען-פּינסטערניש אָהן איין איינציגען שמערן, און מכה א שריפּטליכען זיי-געזונד וואָלט גאָר קיין רייד ניט געווען . . . אָבער נאָך וואָס ליג איך דאָ און טראַכט וועגען דעם? וואָס געהט עס מיך אָן? וואָס האָב איך צו טהאָן מיט דעם דאָ-זיגען סענטימענטאַלען טהעאַלאָג אינאיינעם מיט זיין שטאַהל און זיין לעצטען ניין? הע, הע, הע, הע, צום טייפּעל, וואָס האָב איך פּאַרט צו טהאָן דערמיט . . . ?

וויפּיעל מאָדנע קלאַנגען עס זיינען דאָס פאַרהאַן אין א מענשען? אזוי צום ביישפּיעל דאָס לאַכען; פּון וואַנען קומט עס און וואוהין געהט עס? א דערווידערדיגער קלאַנג, אַן אונפֿערשעהמטער קלאַנג, אַ קלאַנג, וואָס דערמאַנט אַן פּישטשענדע פּויגעלאַך און אַפּען. דאָס לאַכען מוז איינפאַך זיין אַן אַנפאַנג, אַ מין אַלף-בית; מילא, בלייבט עס אזוי, אַז דאָס לאַכען איז אַן אַלף-בית, און אַט דער אינוויניגער, אומגעלומפערטער קלאַנג קומט פּון וואָס פאַר עס איז פּלאַץ אין מיין קערפּער, ווען מען ניט מיר אַ קיצעל אונטער דער מאָרדע! וואָס פּלעגט מיר שלאַכטער האַנגע אזוי אָפּט זאָגען, שלאַכטער האַנגע, וועלכער האָט אַליין געהאַט אזאַ שטאַרקען געלעכטער, און האָט זיך דורך דעם שטאַרק געוואָרפֿען אין די אויגען? ער פּלעגט זאָגען, אַז קיין מענש מיט זיינע פּינף חושים . . .

ניין, דאָס שעהן קינד, וואָס ער האָט געהאַט! יענעס מאַג, ווען איך האָב זי געטראָפֿען אויף דער גאַס, האָט עס גערעגענט; זי האָט געטראָגען אַן עמער אין דער האַנד און האָט געהאַט פֿערלוירען דאָס געלד פאַר דער דאַמפּף-קיך; זי איז גענאַנגען און געוויינט. דו זעליגע מוטער, זי האָסט דו פּון הימעל געוועהען, אַז איך האָב ניט געהאַט ביי זיך קיין איין איינציגען שילונג, מיט וואָס איך זאָל קענען דעם קינד מוחיה זיין? אַז איך האָב זיך אין מיטען גאַס געריסען די האָר פּון קאָפּ און קיין איין ערע ניט פֿערמאַנט? מיט אַמאָל איז פֿערבייגענאַנגען די מוויק; די שעהנע דיאָקאָניסין האָט זיך איין מאָל אומגעדרעהט און מיר צוגעוואָרפען אַ גלענצענדען בליק; דאָן איז זי זיך שטיל גענאַנגען ווייטער, מיט אַן אַראָבעלאָוענעם קאָפּ, משמעות אַז זי האָט זיך אַליין פֿערקלאַנגט די

יאָהרען פֿאַר דעם גלענצענדען בליק, וואָס זי האָט מיר געשענקט. נאָר אין דערזעלבער רגע האָט מיך אַ מאַן מיט אַ לאַנגער באַרד און מיט אַ ווייכען פֿילץ-הוט אַ ריט געטהון ביים אָרם. אַניט וואָלט מען מיך איבערגעפֿאַהרען. יאָ, ווייט גאָט, איבערגעפֿאַהרען . . .

שט! איינס . . . צוויי . . . דריי; ווי לאַנגזאַם ער שלאָגט! פֿיער . . . פֿינף . . . זעקס . . . זיבען . . . אַכט; וואָס זשע, ס'איז שוין אַכט? ניין . . . צעהן, ניין, גאָט מיינער, ס'איז שוין צעהן אַ זייגער! יאָ, דאָן מוז איך דאָך אויפֿשטעהן. אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אַך, יאָ נאַטירליך! וואו האָט דאָס דער זייגער געשלאָגען? אין קאַפֿע קען דאָך דאָס ניט זיין? נאָ, ס'איז דאָך אַלצאיינס. אָבער איז דאָס ניט געווען אַ קאָמישע סצענע נעכטען אָבענד אין קאַפֿע? מינוט האָט געציטערט; איך בין גראָד צוגעקומען אין צייט, ס'וואָלט זיך גאַנץ געוויס געענדיגט דערמיט, וואָס ער וואָלט אויסגעטרונקען זיין בייער מיט דער אַש און די שוועבעלעך דערין. נו יאָ, און וואָס דאָן? קען מען אפשר האָבען די העזע דיך צו פֿרעגען: וואָס דאָן? נאָך וואָס מיט איך זיך אַרײַן אין אַנדערע מענשען'ס אַנגעלעגעהיימען? צי איז דאָס געשעהן מחמת וואָס פֿאַר עס איז קאַטאַסטראָפֿע אין דעם אַוניווערוום, צוליבע גלאַדסטאַן'ס פֿערקיהלונג, למשל? הע — הע — הע, ווי גאָט איז דיר ליעב, קינד, דו זאָג בעסער דעם אמת: אַז דו ביסט אייגענטליך געווען אויף'ן וועג אַהיים, נאָר פֿלוצלינג, ביים אָנבליק פֿון דער דאָזיגער שטאָדט, — ווי קליין און עלענד זי איז — ביזט דו אַזוי שטאַרק געריהרט גע- וואָרען, אַז דו האָסט געהאַלטען דערביי זיך פֿונאַנדערצואוויינען פֿאַר גע- היימיספֿולער, דיר פֿרעמדער פֿרײַד, בשעת דו האָסט דערוועהן די אַלע פֿאַהנען, מחשבות'ן: ס'איז געווען דעם 12טען יוני; צוליבע פֿרייליין קיעלאַנד'ס תנאים זיינען די פֿאַהנען אויפֿגעצויגען געוואָרען. און צוויי טעג שפעטער האָב איך זיך געטראָפֿען מיט איהר אַליין.

פֿאַרוואָס האָב איך זי געמוזט גראָד אָנטרעפֿען דעם אָבענד, ווען איך האָב זיך געפֿונען אין אַזאַ טרויעריגער שטימונג און עס איז מיר געווען אַלצאיינס, וואָס איך האָב געטהאָן? אַז איך בערעכען איצט אַלעס, וואָס האָט דאָן פֿאַסירט, שעהס איך זיך ווי אַ הונד.

גוטען אָבענד, פֿרייליין! איך בין אַ פֿרעמדער דאָ, פֿערצייהט מיר, כִּלְגַעָה שפֿאַצירען און איך ווייס ניט, וואו איך בין דאָ אין דער וועלט. מינוט איז גערעכט, זי ווערט גלייך רײַט, און אַז זי ענטפֿערט, קומט איהר די פֿאַרב נאָך מעהר אין פנים.

וואוהין ווילט איהר געהן? זאגט זי און מעכט מיך אָב מיט די אויגען.

כ'נעהם אראָב די מיץ און בלייב שמעהן מיט'ן בלויען קאָפּ, און בעת ווען איך שמעה נאָך אזוי מיט דער מיץ אין האַנד, פֿאַלט מיר איין צו זאָגען:

זייט אזוי גוט און זאָגט מיר, ווי ווייט עס איז אין שמאָרט אַרײַן, צאָנץ גענוי, ווי ווייט.

דאָס ווייט איך ניט, זאָגט זי, ניט פֿון דאָנען; נאָר דער ערשטער הויף, צו וועלכען איהר קומט צו, איז דעם פּאַסטאָר'ס הויף, און פֿון דאָרט איז אַ פּערטעל מייל אין שמאָרט אַרײַן. — דאָס זאָגענדיג וויל זי נאָר אָהן צערעכאַניעס אוועקגעהן.

בעסטען דאָנק, רוף איך זיך אָב; נאָר אויב דעם פּאַסטאָר'ס הויף ליגט אויף דער אַנדער זייט פֿון דעם דאָזיגען וואַלד, מאָ ערלויבט מיר, איך זאָל אייך בעגלייטען, אויב איהר געהט אַהין אָדער נאָך ווייטער; די זונן שיינט דאָך שוין ניט; לאָזט זשע מיך מראָגען אייער וונגענישרם. איך וועל אייך ניט בעלעסטיגען, אויב איהר ווילט, וועל איך אפילו ניט ריידען צו אייך; נור לאָזט מיך געהען לעבען אייך און זיך צוהערען, ווי די פֿייגעלאַך פּישטשען. נו, געהט נאָך ניט, ניט אזוי שנעל! פֿאַרוואָס לויפֿט איהר אַוועק?

נאָר אז זי איז, ניט קוקענדיג דערויף, דאָך אַנטלאָפֿען און האָט מיך ניט געוואַלט אויסהערען, בין איך איהר נאָכגעלאָפֿען, כדי זי זאָל קענען הערען, וואָס איך זאָג, און איך האָב געשריען:

כאַפט דער טייוועל אייער קלאָהר געזיכט, אויב עס האָט ניט גע- מאַכט אויף מיר דעם שמאָרקסטען איינדרוק!

דאָ האָט זי אָבער גענומען לויפֿען אזוי ווילד, אז זי איז מיר אין אַ פּאַר מינומען פֿערשוואַנדען פֿון די אויגען; דעם דיקען בלאַנדען צאָפּ האָט זי בשעת'ן לויפֿען איינפֿאַך גענומען אין האַנד. כ'האָב קיינמאָל אזוי וואָס ניט געזעהן!

יא, אזוי איז עס צוגעגאַנגען, איך האָב זי ניט געוואַלט בעלידיגען, כ'האָב קיין שום בייזעס ניט געהאַט אין זינן; כ'וואַלט געקענט וועמען, אז זי האָט לייעב דעם ליימענאַנט איהרען; ס'איז מיר נאָר אויף'ן געדאַנק ניט אַרויף, צו וועלען צושמעעהען צו איהר מיט אַזאַ מין כונה; אָבער ס'איז גוט, אַלעס זעהר גוט; איהר ליימענאַנט וועט מיך פֿילייכט אַרויס-פֿאָדערן, הע, הע, ער וועט זיך צוגויפֿריידען מיט'ן לאַנד-ריכטער, מיט'ן לאַנד-ריכטער פֿון דעם האַרדעס-בעצירק, און מיך אַרויספֿאָדערן. . .

איך וואָלט אויף בשיקאוועם געוואָלט וויסען, צי וועט זיך דער לאַנד-
דיכטער אַרויסרוקען מיט אַ נייעם דאָס פֿאַר מינוטן. אין טאָג קען איך
וואַרטען; כ'קען פֿילייבט וואַרטען צוויי טעג; נאָך מאַמער סהוט ער עס
ניט אין כושך פֿון צוויי טעג צייט, סאָ מווען מיר איהם דערמאָנען אָן
דעם. . . יאָ, פֿאַר וואָס מוז איך עפעס אייגענטליך איהם דערמאָנען
אָן דעם? וואָס אַרמט עס מיך? אַזענד האַלט איך שוין ווידער דערביי,
זיך אומגעבעמענער הייט אַרײַנצומישען אין פֿרעמדע עסקים; און דאָס מוז
נעהמען אַ סוף. איך שווער הייליג דערױף, אַז עס מוז נעהמען אַ סוף
דערצו! פונקט נאָגעל.

בין איך צום ביישפּיעל אויפגעפֿאַדערט געוואָרען, צוגעגעבען מיין
דיסקוסיאָנס-זענעפֿט, ווען אַ קלוב דיסקוטירט איבער רעליגיאָן? לחלוטין,
לחלוטין ניט; נאָך מיין מיינונג נאָך איז נאָרנישט געפֿרעגט געוואָרען. —
אַבער פֿאַרוואָס זשע האָב איך פֿאַרמט ניט געלאָזט דעם יונגען מאַן ער-
קלערען זיינע אויסגעצויבענע גרינדע? ער האָט פֿיעל געוואוסט און
גערעדט האָט ער אויך גוט, ער האָט מיט אַ גלייכער מאָס איינגעטהיילט
די זונן און דעם ווינד צווישען מענשען און גאָט און האָט זיך ערקלעהרט
אייניג מיט דר אָדען, און שפּינאַזא, וואָס איז דאָ פֿאַרהאַן אויסצוועצען?
און וואָס איז אַ שטייגער געווען אויסצוועצען ביים ווייטערדיגען רעדנער,
דעם שמאָדט-אינושעניר? ער איז גענאָנגען אַביסעל ווייטער, אָבער ער
האָט זיך אויף ווין אופן געהאַלטען אין דער גרעסטער מעסיגקייט. בשעת
ער האָט אַ קלאַפּ געטהאָן אויפֿן מיט און שוואַרץ אויף ווייס פֿערלאַנגט,
אַז עס איז דאָ אַ גאָט, האָט ער זאָנאַר געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק;
צוויי אלטע מענער האָבען פֿאַר זיך געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און זיינען
אַריבער צו ווין אַנויכט, הקיצור, אַלע זיינען געווען אייניג אין דער זאָך;
הע — הע. האָב איך דאָך אויך געדאַרפֿט קענען האַלטען מיין מויל און
זיך קימערן וועגען מיינע אייגענע אָנגעלעגענהייטען; מיך פֿערזענליך איז
דאָך נאָר ניט אָנגעגאַנגען, וואָס מען האָט געטהאָן אין קלוב; אָבער איך
בין אויפֿגעשטאַנען און האָב בענאַנגען אַ דומהייט און זיי צומישט די
מוחות. כ'ווייס גאַנץ גוט, אַז איך האָב זיך אויפֿגעהויבען אַנשטענדריג,
מיט אַ כבבד'יגער מיענע. אָבער וואָס העלפֿט דאָס אַלעס, אַז איך האָב
די גאַנצע געזעלשאַפֿט געמאַכט צום נאַר און מען האָט מיך ענדליך
אַרויסגעוואָרפֿען! הע, הע, הע!

ניין, מען דאַרף קיינמאַל ניט עפֿענען דאָס מויל. מען דאַרף ווין אַ
דעליקאַטעסען-הענדלער און בעמאַפען וואַרשמען און בעקוקען חויר-פֿלייש
און כראַמשקען שמאַליץ און ציטירען הוגאָ. מען דאַרף האָבען אַ פֿערד

און וואָנען און אַ קאַנטאַר אין שטאָדט, מען דאַרף זיך איינאַרדנען ווי אַ מענש, האָבען פֿערבינדונגען, איינלאָרען פֿאַרלאַמענטס-לייט צו זיך אין הויז, זיך אַרויפֿאַרביימען, האָבען אַ הויז און אַ פֿרוי און אַ הונד. פֿונקט, נאַגעל.

יא, אַ הויז! גאָט מיינער, ווער עס האָט אַ הויז! און אַ פֿרוי דער- צו! איך וואָלט יעדען טאָג געווען דאַנקבאַר דערפֿאַר און וואָלט די אַרעמע לייט עפעס געגעבען, לויט די מיטלען, וואָס איך וואָלט דערצו געהאַט. איך קען אַן אַרעמע פֿרוי, וועלכע האָט מיך אַזוי פֿערשעהמט אָנגעקוקט, אָקוראַט ווי זי וואָלט געוואָלט עפעס בעסטען; נאָר זי האָט פֿינדעסמוועגען גאָרנישט געזאָגט. איהרע אויגען פֿערפֿאַלגען טיך אויף שריט און שריט, הגם די האָר איהרע זיינען שוין ווייס; פֿיער מאָל האָב איך געמאַכט אַן אומוועג, כדי איך זאָל ניט זיין געצוואונגען זיך צו בע- געגענען מיט איהר. זי איז ניט קיין אַלמע, ניט פֿאַר עלטער איז זי ווייס געוואָרען; איהרע ברעמען זיינען נאָך מוראַדיג שוואַרץ, שוידערליך שוואַרץ, אַזוי אַז די אויגען איהרע קוקען אויס, גלייך זיי וואָלטען גע- ברענט ווי פֿייער. זי מראַגט שמענדיג אַ קאָרב אונטער'ן פֿאַרטיך, און דערפֿאַר שעהמט זי זיך אַפֿנים אַזוי. ווען זי געהט מיר פֿערביי, דרעה איך זיך אים און זעה, אַז זי געהט אויף'ן מאַרק און געהמט אַרויס גע- צעהלטע עטליכע אייער פֿון קאָרב, און אָט די צוויי, דריי אייער פֿער- קויפֿט זי דעם ערשטען בעסטען, דערנאָך געהט זי צוריק אַהיים פֿונקט ווי זי איז געקומען, מיט'ן קאָרב אונטער'ן פֿאַרטיך. זי וואוינט אין אַ קליין הייזעל אונטען ביים ברעג. דאָס הויז האָט בלויז איין עטאַוש און איז ניט געקאַלכט. איינמאַל האָב איך זי געזעהן דורך'ן פֿענסטער; זי האָט ניט קיין פֿאַרהאַנגען, בלויז אַ פֿאַר ווייסע בלומען האָב איך דאָרט געזעהן, און זי איז אַ היבשע וויילע געשמאַנען אין צימער און האָט טיך אָנגעקוקט, בשעת איך בין פֿערבייגעגאַנגען. גאָט ווייס, וואָס פֿאַר אַ פֿערזאָן זי איז; אָבער איהרע הענד זיינען גאַנץ קליין. אַ נדבה וואָלט איך דיר, פֿערשטעהט זיך, געקענט געבען, דו ווייס מיידעל, אָבער ליע- בערשט וואָלט איך דיר וועלען העלפֿען, העלפֿען ווי געהעריג איז.

איבעריגענס ווייס איך גאַנץ גוט, פֿאַרוואָס דייעע אויגען פֿערפֿאַלגען מיך אַזוי שטאַרק, כ'האָב עס גלייך אויף'ן שטעל געוואוסט. מערקווירדיג, אַ יוגענד-ליעבע זאָל איינעם קענען אַזוי לאַנג נאָכגעקן און זיך ווידער מעלדען, איידער מען קוקט זיך נאָך אַרום. נאָר איהר זיס געזיכט האָסט דו דאָך ניט, און דו ביסט אַסך עלטער ווי זי. נו יא, און פֿונד- דעסמוועגען האָט זי חתונה געהאַט מיט אַ מעלעגראַפֿיסט און איז אַוועק

קיין קאבעל וואסאנ! דו גומער נאָט! נאָ, אויפֿיעל קעפּ, אויפֿיעל נע-
דאנקען; כ'האָב ניט געקענט ערוואַרטען איהר ליעבע און איך האָב זי
אויך ניט געהאַט. דערצו איז גאַרנישט דאָ וואָס צו טהאָן . . . נאָ.
אַצונד שלאָגט עס האַלב עלף . . . ניין, ניין, דערצו איז גאַרנישט דאָ
וואָס צו טהאָן. אָבער ווען דו וואַלסט נור געוואוסט, ווי שמאַרק איך
האָב די גאַנצע צוועלף יאָהר צייט געדיינקט פֿון דיר און קיינמאַל . . .
הע, הע! דאָס איז דאָך אָבער מיין אייגענע שולד; וואָס קען מען האָבען
צו איהר? אַנדערע מענשען בעהאַלטען איינעם נור איין יאָהר אין זכרון
און דערמיט איז די זאך געענדיגט, און איך געה אַרום און דיינק וועגען
איהר צעהן יאָהר נאַכאַנאַנד. אָף . . .

און צוריק געשמעסט, פֿאַרוואָס קען איך דער ווייטער אייער-פֿרוי
פֿאַר איהרע אויגען וועגען ניט פֿונקט אזוי גוט נעבען אַ רעכטע הילף,
ווי איך קען איהר געבען אַ נדבה? דאָ האָב איך דאָך, פֿון וואַנען איך
קען געהמען, צוויי און זעכציג טויזענד קראַנען פֿאַר אַ לאַנד-גוט. אי
דאָס מוזמן אין דער האַנד. הע — הע — הע — כ'דאַרף בלויז
וואַרפֿען אַ בליק אויפֿן מיט און איך געפֿין דריי טעלעגראַפֿישע דאָקו-
מענטען פֿון גרעסטען ווערטה ביי מיר אויפֿן מיט . . . אָה דו גרויסער
גאָט, וואָס פֿאַר אַן איינפֿאַל, וואָס פֿאַר אַ קונצשטיק! יאָ, יאָ, מען איז
אַן אַנגראַנאָס און אַ קאַפיטאַליסט? מען פֿערקויפֿט ניט תּיכּף אויפֿן
ערשטען אָנבאַט, נאָר מען שלאָפֿט זיך רוהיג און מען איז זיך מיט.
דאָס טהוט מען: מען איז זיך מיט. און קיין מענטש וואונדערט זיך
גאַרנישט דעריבער, כאַטש מען האָט דאָס קונצשטיק בכיוון אזוי גראָב
און דעם איינפֿאַל אזוי פֿערריקט געמאַכט. ניין, זאָל מיך דער טייוועל
צינעהמען, כ'לעבען, דאָס איז דאָך שוין אַביסעל צופֿיעל מיט דער גאַנצער
דומהייט. מענטש, דיין נאָמען איז עזעל! מען קען דיך פֿיהרען ביי דער
נאָז, וואוהין מען וויל. אַאהאי, — יאָ — דערויף האָב איך געגענעצט. און
דערמיט באַסטאַ.

דאָ פֿון מיין וועסט-קעשענע קוקט צום ביישפּיעל אַרויס אַ קליין
פֿלאַשען-העלעל; דאָס איז מעדיצין, בלויז-ווערע; כ'האַלט עס ביי זיך
פֿון קוריאָזיטעט וועגען און האָב ניט קיין מוסה, עס צו געהמען. פֿאַר-
וואָס האַלט איך עס פֿאַרט ביי זיך, און פֿאַרוואָס האָב איך זיך איבער-
הויפט פֿערוואַרנט דערמיט? אויך דאָס איז ניט מעהר ווי אַ הומבונג,
בלויז הומבונג, מאַדערנער דעקאַדענץ-הומבונג, רעקלאַמע און געשמאַק-
לאַזיגקייט. פֿע . . .
אָדער לאַמיר געהמען אזא אונשולדיגע זאך ווי מיין רעטונגס-מעראַל.

איך האָב זי, ווי מען רופֿט עס, כשר פֿערדיענט; יאָ, יאָ, מען מישט זיך צוביסלאַך אין אלצדינג, מען ראַטעוועט אויך אַ מענשען. אָבער נאָט ווייס, צי ס'איז ווירקליך געווען אַ פֿערדיענסטליכע מהאַט פֿון מיין זייט. אורטהיילט איהר אַליין, מיינע העררען און דאַמען: אויף'ן פֿערדעק שטעהט אַ יונגער מאַן און וויינט אַזוי שטאַרק, אַז די אַקסלען צימערן איהם אַוש; אַז איך רייד צו איהם, קוקט ער מיך אָן נאַנין צומישט און פּלוצלינג לויפֿט ער מיט אימפעט אַרונטער אין סאַלאָן. כ'נעה איהם נאָך, דער מאַן איז שוין אַרײַן אין זײַן קאַבינע. כ'קוק דורך די פּאַסאַ-זשיר ליסטע, געפֿין דעם טאַן'ס נאַמען און זעה, אַז ער פֿאַהרט קײַן האַמבורג. דאָס איז דעם ערשטען אָבענד. פֿון איצט אָן נעהם איך שוין פֿון איהם קײַן אויג נישט אַראָב, איך קום איהם אומגעריכטערהייט אַנט-קעגען אויף פֿערשידענע אויפֿפֿאַלענדע ערטער און קוק איהם גלייך אין פנים אַרײַן. פֿאַרוואָס טהו איך דאָס? מיינע העררען און דאַמען, אור-טהיילט איהר אַליין! איך זעה, ווי ער וויינט; עפעס פּלאַנט און טוטשעט איהם אויף אַ מורא'דיגען אופן, און אָפֿט קוקט ער אַרונטער מיט אַ וואַהניגער, צוטראַגענדער מינע אין דער טיעפֿענעש. וואָס אַרט דאָס מיך? גאַרנישט, פֿערשטעהט זיך, און דערום אורטהיילט איהר אַליין, זשענירט זיך גאָר נישט! עס געהען פֿערבײַ אַ פּאַר טעג, מיר האָבען אַ שלעכטען ווינד און אַ שטורמדיגען ים. ביינאַכט אַרום צוויי אַוויגער קומט ער צו צום הינטערשטען טהייל פֿון שיף, איך ליג שוין דאָרט בעהאַלטען און גיב אַכטונג אויף איהם. די לבנה טאַכט זײַן געײַכט געל און מאַדנע. און וואָס ווייטער? ער קעהרט זיך אַהער און אַהין; שטרעקט אויס די אַרעמס און שפּרינגט אַרײַן אין ים, מיט די פֿיס פֿאַראַויס. אַ געשרײַ אוי ער פֿונדעסטוועגען נישט אימשטאַנד צוריקצוהאַלטען. האָט ער חרטה געהאַט אויף זײַן בעשלוס? האָט ער זיך אין דער לעצטער רגע דער-שראַקען פֿאַר'ן טויט? אויב נישט, פֿאַרוואָס האָט ער פֿאַרט געשריען? מיינע העררען און דאַמען, וואָס וואָלט איהר אויף מיין פּלאַץ געטהאָן? דאָס לאָז איך פֿאַלשמענדיג איבער פֿאַר אייך. פֿילייכט וואָלט איהר רעס-פעקטירט דעם עהרליכען, הגם צולעצט אַביסעל וואַקעלדיגען מוטס פֿון אַן אונגליקליכען און איהר וואָלט געבליבען ליגען רוהיג אין אייער בער-העלטעניש; איך אָבער שרײַ ווי אַ ווילדער אַרײַף צום קאַפיטאַן און שפּרינג אויך אַרײַן אין ים, פֿון איילעניש זאָנאַר נאָך מיט'ן קאַפּ פֿאַראַויס. ווי אַ וואַהניגער שלאָג איך מיט די אַרעמס אַרום מיר, איך שײַם אַרום נאָך אַלע ריכטונגען און הער, אַז אויבען אויף'ן שיף ווערט גערופֿען מיט אַ דונערענדער שטימע. פּלוצלינג שמויס איך זיך אָן אָן איינעם פֿון זײַנע

אַרעמס, וועלכער איז נאָך שטייף אויסגעשטרעקט מיט פֿונאַנדערעגעשפּרייטע פֿינגער. ער בעוועגט נאָך אַביסעל מיט די פֿיס, גוט, כ'פּאָק איהם ביים האַלו און נאַקען, ער ווערט שווערער און שווערער, ער לייגט זיך אַוועק אויף איין זייט און ריהרט זיך ניט מעהר; ענדליך טהוט ער זיך דאָך אַ רוק, כדי זיך אַרויסצורייסען פֿון מיינע הענד. איך דרעה זיך מיט איהם אַרום אַזוי ווי אין אַ וויכער, דער ים הויכט זיך אַלע וויילע אויף און שטויסט אַזוי אָן איינעם אָן אַנדערן'ס שטערן; עס ווערט מיר שוואַרץ פֿאַר די אויגען, וואָס האָב איך געוואָלט טהאָן? איך קריץ מיט די צייהן און שעלט מיט טויטע קללות און האַלט דעם בחור טרוי און פֿעסט, די גאַנצע לאַנגע צייט פֿעסט ביים נאַקען, ביו דאָס שיפֿעל קומט ענדליך צו. וואָס וואָלט איהר געטהאָן? איך האָב איהם געראַטעוועט ווי אַ גראַכער, אומ'ברחמנות'דיגער בער; און ווייטער? יאָ, האָב איך עס ניט איבער געלאָזט פֿאַר אייך אַליין צו אַרטהיילען, מיינע העררען און דאַמען? איהר דאַרפֿט עס ניט אָננעהמען מיט זיידענע האַנדשוה! וואָס אַרט דאָס מיר? אָבער לאָמיר אָננעהמען, אַז דעם מאָן איז געגאַנגען פֿיעל אום דעם, ניט אָנצוקומען אין האַמבורג? דאָס איז די חויפט פֿראַגע! אָבער דער מעדאַל! דאָס איז אַ מעדאַל פֿאַר אַ פֿערדיענסמליכע טהאַט און איך טראָג איהם ביי זיך אין טאַש און וועל איהם כּשום אופן ניט אַוועק-וואַרפֿען פֿאַר די חורים. אויך וועגען דעם קענט איהר אַרטהיילען! אַרטהיילט אַקאַרשט ווי איהר פֿערשמעהט, וואָס אַרט עס מיר? די גאַנצע געשיכטע קיסערט מיך אַזוי ווייניג, אַז איך געדיינק אפילו ניט דעם נאָמען פֿון'ם אינגליקליכען מענשען, הגם ער טוה נאָך אַדראי לעבען ביו אויף היינטיגען מאָג. פֿאַרוואָס ער האָט עס געטהאָן? פֿילייכט צוליעב אָן אונגליקליכע ליעבע; פֿילייכט איז דאָ ווירקליך געווען פֿערמישט אַ פֿרוי, דאָס ווייס איך ניט; אָבער ס'איז מיר אַלצאיינס, באַסטאַ! . . .

יאָ, די ווייכער, די ווייכער! אָט איז צום ביישפּיעל קאַמא; די קליינע דער-נישע קאַמא. זאָל דיך גאָט אָבהיטען! צערטליך ווי אַ טייבעלע, איינפֿאַך קראַנק פֿאַר צערטליכקייט, און דערצו איבערגעבען ביו גאָר, אָבער ניט קור קענדיג דערויף איז זי אימשטאַנד אַרויסצונאַרען ביי דיר דעם לעצטען גראַשען, יאָ, דיך אויסוויגען ביו צום נויט-ליידען, ווען זי לייגט נור אַוועק דעם פֿיינעם קאַפּ אויף דער זייט און שעפּטשעט: סימאָנסען, ביטע, סימאָנסען! נאַ, גאָט איז מיט דיר, קאַמא, דו ביזט געווען איבערגעבען ביו גאָר; פֿון מיינעטוועגען מעג דיך דער טיוועל צונעהמען, מיר זיינען קוויט . . .

און איצט שמעה איך אויף . . .

ניין, פֿאַר אזוי וואָס דאַרף מיין זיך היטען, מיין זוהן, הײַם זיך פֿאַר
פֿרויען־פֿריינדשאַפֿט, וואָגט אַ גרויסער דיכטער — אָדער וואָס וואָגט דער
גרויסער דיכטער? קאַרלסען איז געווען אַ שוואַכער מענש, אַ אידעאָליסט,
וועלכער איז געשמאַרבען צוליב זיינע גרויסע געפֿיהלען, דאָס הייסט: צוליב
זיינע דינע גערווען, וואָס עס הייסט ווידער: אויס מאַנגעל אין קרעפֿטיגע
גאַהרונג און דרויסענדיגע אַרבייט. . . . הע — הע, און דרויסענדיגע
אַרבייט. „וואָלט דוין שטאַהל ווייניגסטענס געווען אזוי שאַרף ווי דוין
לעצטער ניין!“ אזוי העלף מיר גאָט, ווי איך קען עס ניט פֿערגעסען;
ניין, כִּקְעַן נײַם, נו, איז די גוטע נשמה אַלזאָ געגאַנגען און האָט זיך
דזאנירט די גאַנצע ערדישע רעפּוטאַציע איהרע דורך אַן אַבגעשמאַקטער
פֿראַזע. כּוֹוּאַלט געקענט שווערען דערויף, אַז זי איז פֿון וויקטאָר הונגאַ,
יאַ, איך הער עס אַן איהר, אַז זי שטאַמט פֿון'ם גרעסטען סאַן פֿון דער
איצטיגער צייט. איך נעהם אַן דעם פֿאַל, אַז איך וואָלט געטראַפֿען
קאַרלסען'ן צו דער רעכטער צייט, פֿון מיינעטוועגען נאָך דעם לעצטען
סאַג פֿון זיין לעבען, אָבער דאָך אַ האַלבע שעה פֿאַר דעם אונגליק, און
ער וואָלט מיר דערצעהלט, אַז ער וויל ציטירען וויקטאָר הונגאַ אין זיין
טויטעס־שטונדע, דאַן וואָלט איך איהם אָט וואָס געוואָגט. קוקט מיך
אַקאַרשט אָן, איך האָב מיינע פֿינף . . . מיינע פֿינף, וואָלט איך געוואָגט . . .
קוקט מיך אָן, איך האָב מיינע פֿינף חושים; אין נאָמען פֿון דער
מענשהייט האָב איך אַ שטיקעל אינטערעס אין דעם, אַז איהר וואָלט ניט
בעשמוצען די לעצטע רגע אייערע מיט אַ ציטאַט פֿון אַ גרויסען דיכטער.
ווייסט איהר, וואָס אַ גרויסער דיכטער איז? יאַ, אַ גרויסער דיכטער איז
אַ מענש, וואָס שעהמט זיך ניט, וועלכער ווערט ווירקליך ניט רויט פֿאַר
חרפה איבער זיין אייגען הומבוג־געשעפֿט. אַנדערע נאַרען האָבען מאַך־
מענטען, ווען זיי ווערן רויט און שעהמען זיך פֿאַר זיך אליין, אָבער דער
גרויסער דיכטער ניט. קוקט מיך אַקאַרשט אָן: אויב איהר ווילט אימיצען
ציטירען, סאַ ציטירט אַ געאַגראַף און בלאַמירט זיך ניט, וויקטאָר
הונגאַ. . . ! פֿערשטעהט איהר, וואָס קאָמיש הייסט? באַראָן לעדען האָט
אוינמאַל גערעדט מיט וויקטאָר הונגאַ. אין מיטען געשפרעך האָט דער
ביטער באַראָן לעדען געפֿרעגט: ווער איז נאָך אייער מיינונג נאָך
פֿראַנקרייך'ם גרעסטער דיכטער? — וויקטאָר הונגאַ האָט אַ שמייכעל
געשאָן, פֿערביסען מיט די ליפֿען און ענדליך האָט ער זיך אָבגערויפֿען:
אַלפֿרעד דע מיסע איז דער צווייטער גרעסטער. — הע, הע, הע! אָבער
איהר פֿערשמעהט פֿיליכט נאָר ניט וואָס קאָמיש הייסט? . . . ניין, ציטירט

א געגראַפֿף, זאָגט אַזוי צום ביישפּיעל: אזוי הויך אין צפון ווי אין נאָר-
וועגען איז אַבסאָלוט נייטיג צו לעבען קרעפטיג, מחמת בלוט איז געפֿיהל,
און געפֿיהל גערווען, און גערווען זיינען דערום גאַנץ איינפֿאַך אַ פֿראַגע
פֿון קלימאַט . . . הע, הע, אָדער פֿילייכט איז דאָס נאָר עטהאַנגראַפֿיע?
יא, איין גאָס ווייס, וואָס דאָס איז אזוינס; דאָס קען איך אין דער רגע
ניט ענטשיידען: נאָר ציטירט עטוואָס פֿון דעם סאָרט און האַלט זיך
דערביי. אָבער אָט דער הונגאַ, אָט דער געשוואַלענער גייס, פֿון וועמען
ס'האָט געמדיפֿט בראַנד-רויטע טראַפּענס, וועמעס פֿעדער איז געווען אַ
חור-וואורשט . . . ווייט זיך אַקאַרשט גוט מיט: איך וויל איך ראַטע-
ווען, ווייסט איהר, וואָס וויקטאָר הונגאַ האָט אין יאָהר 1870 געטהאָן?
ער האָט אַרויסגעלאָזט אַ פֿראַקלאַמאַציע צו די איינוואוינער פֿון דער ערד,
אין וועלכע ער האָט די דייטשע סאָלאַטען שמריינג פֿעראַגאַט, זיי זאָלען
זיך ניט דערוועגען צו בעלאַנערן און צו באַמבאַרדירען פֿאַרזיי. „איך האָב
דאָ אייניקלאַך און אַנדערע קרובים; איך וויל ניט זעהן, ווי זיי ווערן
צוויסען פֿון גראַנאַט-קוילען,“ האָט וויקטאָר הינגאַ געזאָגט. הע — הע —
הע. נא, אָבער כ'האָב פֿערגעסען, איהר הויבט דאָך ניט אָן פֿערשטעהן,
וואָס קאָמיש הייסט . . .

אָבער אַזינד זאָלסט דו זעהן — דו זאָלסט בליז זעהן! וואָס, צום
טיוועל — איך האָב דאָך נאָך גאָר קיין טיוועל ניט! וואו איז ערגעץ
סאַראַ סיט די טיוועל? ס'איז שוין באַלד עלף אזויגער און זי האָט נאָך
ניט געבראַכט די טיוועל . . . וואָס וועט זי פֿאַרם זאָגען, ווען זי וועט
איצט אַריינקומען? כ'מין גענוי, כ'מין די ווערטער איהרע! „ענטשול-
דיגט, וואָס איך האָב איך אזוי לאַנג געלאָזט וואַרטען אויף אייערע
שיד!“ — אָדער זי וועט גאָר נישט זאָגען? ס'וואָלט ווירקליך געווען אַ
שפּאַס, ווען זי זאָגט גאָר נישט. אָבער עפעס איז זי דאָך אימער געוואוינט
צו זאָגען; יעדענפֿאַלס וועט זי זאָגען „בימע,“ דאָס טהומ זי שטענדיג,
טאָ וועט זי עס איצט אויך ניט פֿערגעסען. אָבער אַשטייגער ווען זי
וועט ווירקליך נאָרנישט זאָגען, וואָס דאָן? לאַמיר אַקאַרשט אָנגעהמען:
ווען זי וועט גאָר נישט זאָגען, טאָ וועט מיר היינט אין פֿערלויף פֿון
טאָג עפעס פּאַסירען. יא, דאָס נעהמען מיר אָן! אָבער עס וועט מיר
פּאַסירען עטוואָס אונאַנגענעהמעס, ווען זי וועט נאָרנישט זאָגען. איצט
וועלען מיר זעהן! . . . הע, הע, פֿוי, צום טיוועל! אַגיזניג, נאַריש-
קייטען, שנען און דומהייטען . . .
. . . ניין, ווענען ציטירען . . .

איבעריגעס האָט זי אַ וואונדער-שעהנע פֿינאַר, אָט די סאַראַ! די

היפּטען צימערן, ווען זי געהט; אַקוראַט ווי די לענדען ביי אַ גאַנץ פּעטער
שקאַפּע. גרויסאַרטיג. כ'וואַלט געוואַלט וויסען, צי זי איז שוין אַמאָל
געווען פֿערהייראַט. ווייניגסטענס קוויטשעט זי ניט אַזוי שטאַרק, ווען מען
גיט איהר אַמאָל אַ נעהם אָן ביי דער זייט, און איך גלויב, אַז זי וואַלט
געווען איינפֿערשטאַנען מיט אַלצדינג . . . ניין, כ'האַב אַמאָל בייגע-
וואוינט אַ חתונה . . . הם! מיינע העררען און דאַמען, ס'איז געווען אַ
זיגטאָג אָבענד אויף אַן אייזענבאַהן-סטאַנציע אין שוועדען; אויף דער
סטאַנציע קוננסבאַקאַ. אָבער איך בעט איך, ניט צו פֿערגעסען, אַז עס
איז געווען אַ זיגטאָג אָבענד. זי האָט געהאַט גרויסע ווייסע הענד, ער
אַ שפּאַגעל-נייע אָפֿיצירען-אוינפֿאַרם און סאָך גאָר קיין באָרד ניט, אַזוי
יונג איז ער געווען, זיי זיינען געפֿאַהרען צוזאַמען פֿון גאַטהענבורג, און
זי איז אויך געווען יונג, ביידע גאַנץ איינפֿאַך קינדער. איך בין געוועסען
הינטער מיין צייטונג און האָב געקוקט אויף זיי; זיי האָבען זיך געפֿיהלט
גאָר ניט היימליך און ניט געוואוסט, וואָס מען הויבט אָן צו טהאָן, ווייל
איך בין דאָרט געוועסען: די גאַנצע צייט האָבען זיי זיך אָנגעקוקט. דאָס
מיידעל האָט געהאַט בלאַנקע אויגען און האָט ניט געקענט איינזיען אויף
אַן אָרט. פּלוצלינג פֿייפּט דער צוג ביי קוננסבאַקאַ; ער האָט איהר
אָנגענומען ביי דער האַנד, זיי האָבען זיך פֿערשטאַנען, און אַזוי גיך ווי
דער צוג האָט זיך אָבגעשטעלט, זיינען זיי ביידע שנעל אַרויסגעשפּרונגען.
זי לויפּט אַרויף אין אַ שטיבעל אויף די גרויסע טרעפּ, ער גאָך איהר —
ביי גאָט, ער פֿערבלאָנדזשעט, ער געהט אַריין אין דערזעלבער טהור!
און שנעל מאַכען זיי זי צו הינטער זיך. אין דערזעלבער רגע הויבען די
גלאַקען אויבען אין שטעדטעל אָן צו קלינגען, וואָרים ס'איז געווען זיגטאָג
אָבענד. אונטער פֿולען גלאַקען-קלאַנג זיינען זיי געווען אינעווייניג; דרוי
מינוטען, פֿיער מינוטען, פֿינף מינוטען געהען פֿערביי; וואו זיינען זיי
ערנען? זיי זיינען נאָך אַלץ אינעווייניג, און די קירכען-גלאַקען קלינגען;
ווער ווייס, צי זיי וועלען ניט קומען צו שפּעט! ענדליך עפֿענט ער אויף
די טהור און קוקט אַרויס. ער איז געווען מיט אַ הוילען קאַפּ, זי שטעהט
האַרט הינטער איהם און טהוט איהם אָן די מיין, און ער דרעהט זיך
אום צו איהר און שמויכעלט. דאָן איז ער מיט איין שפּרונג אַרונטער די
טרעפּ, זי גאָך איהם; געהענדיג האָבען זיי זיך צורעכט געמאַכט זייערע
קליידער, און ווען זיי זיינען אַריין אין צוג און האָבען צוריק פֿערנומען
זייערע פּלעצער, האָט זיי קיין איין זעלע ניט בעמערקט, ניין, קיין איין
זעלע אויסער מיר. דעם מיידעל'ס אויגען האָבען געבלישמשעט זיי גאָלד,
ווען זי האָט מיך אָנגעקוקט און געשמויכעלט; נאָר איהר קליידער בוים

עלף אזויגער. די שטיוועל, צום שטיוועל, וואו זיינען אהינגעקומען די שטיוועל? נו — אָבער אַז די אונגליקליכע געוואוינהיים אָנצופאַלען אויף יעדען איינעם ווי אַן אָבגעריסענער הונד, זיך שמעלען אַנטקעגען אלעס און אלעמען, אין אַ צייט, ווען קיין שום אַנדערער האָט ניט די מיטלען וועמען עס איז אָדער וואָס עס איז צו שמעכען; סיי שמעכעדיגע גראָן, דערנער, שטאַכעל-שוויגען אָדער ראָשפּאַר. . . הע — הע! איך וואָלט געוואָלט צוטרייסלען דעם באַדען אונטער אַ פּאַר פּערריקטע בע- גריפּען פֿון דעם דאָזיגען לעבען. . .

אַ שלאַנקע, בלאַסע דאַטע, אָנגעטהאַן אין שוואַרצען, מיט דעם רויזיגסטען שטייכעל; זי איז געווען פֿריינדליך צו מיר, זי האָט מיך גע- צופט ביים אַרבעל און מיך געוואָלט אויפֿהאַלטען. שאַפּט איהר אַקאַרשט אַזאַ בעוועגונג ווי וויקטאַר הונגאַ, האָט זי געזאַגט, דאַן וועט איהר יעדענ- פֿאַלס האָבען אַ רעכט אַריינצוריידען.

הע, הע, האָב איך געענטפֿערט. איך, וואָס איך קען אפילו קיין איין דיכטער ניט און האָב קיינמאַל מיט קיין דיכטער ניט גערעדט; איך, וואָס איך בין אַן אַנראַגאַס און האָב זינט מיין פֿיער און צוואַנציגסטען יאָהר שטודירט פֿערשידענע מיסטיגונגס-שטאַפּען און אַלערליי תּבוואות; איך, וואָס איך וואָלט אפילו ניט געקענט פּאַעטיזירען איבער אַ רעגענ- שירם, ווער רעדט שוין איבער טויט און לעבען און דעם אייביגען פֿריעדען!

יא, אָדער וואָס פֿאַר עס איז אַנדערער גרויסער מאַן, זאַגט זי דאַן; איהר געהט אַרום און מאַכט אַזאַ וועזען פֿון זיך און וואַרפּט אַרונטער אַלע גרויסע מענער, אָבער די גרויסע מענער שמעהען נאָך אימער, און זיי וועלען אויך שמעהן, אַזוי לאַנג ווי זיי לעבען; איהר וועט נאָך זעהן.

געדיגע פֿרוי, זאַג איך און פֿערנייג מיט דרך ארץ דעם קאָפּ פֿאַר איהר; געדיגע פֿרוי, אָבער גאַט מיינער, ווי האַלב-געבילדעט, ווי קלעגליך נייסטיג געבילדעט עס קלינגט דאָס, וואָס איהר האָט נאָר וואָס געזאַגט. איבעריגענס פֿערצייהט מיר, וואָס איך רייז אַזוי; אָבער ווען איהר וואָלט געווען אַ מאַן און ניט קיין פֿרוי, וואָלט איך געקענט הייליג שווערען, אַז איהר געהערט צו די לינקע. איך וואַרף ניט אַראָב אַלע גרויסע מענער, נאָר איך אורטהייל איבער די גרויס פֿון אַ מאַן ניט לויט דעם אומפֿאַנג פֿון דער בעוועגונג, וועלכע ער האָט געשאַפּען; איך אורטהייל איהם פֿון זיך אליין אַרויס, נאָך מיין אייגענעם אורטהייל, נאָך מיין זעעלישען אַב- שאַצונגס-פֿערטעגען; איך שאַץ איהם אָב אַזוי צו זאַגען נאָך דעם

געשמאק, וואָס זיין טהעטיגקייט לאָזט מיר איבער אין מויל. דאָס איז ניט קיין בעריהמערין, דאָס איז דער אויסשלאָג, וואָס די סוביעקטיווע לאַגיק פֿון מיין בלוט גיט אַרויס. ניט דאָס איז דער עיקר: צו שאַפֿען אַ בעד-זוענונג, מאַכען, אָז קינגאָ אין דער קאָמונע האָי וואַאג-לילעוואַנד זאָל אַרויסגעשטופט ווערען דורך קאַנסטאַר. ס'האַנדעלט זיך ניט וועגען דעם צו מאַכען אַ ליאַרם צווישען אַ הויפֿען פֿון אַדוואָקאַטען, לעהרערקעס, זשור-גאַליסטען אָדער גאַלילעאישע פֿישער, אָדער אַרויסגעבען אַ בראַשורע איבער נאַפּאַלעאָן דעם קלוינעם. עס געהט אין דעם צו דערגרייכען און ערציהען די מאַכט, די גייסטיגע און פראַקטישע מאַכט, די אויסער-וועהלטע און איבערלעגענע, די שררות, די גרויסע, קייפֿאַס, פּילאַטוס, דעם קייזער. וואָס וואָלט עס אַשטייגער געהאַלפֿען, צו מאַכען אַ בעווענונג צווישען דעם המון, אַז מען וואָלט מיך ניט קוקענדיג דערויף דאָך איבער-געענפֿערט צום קרייז? מען קען דעם המון מאַכען אַזוי צאָהלרייך, אַז ער וואָלט געקענט אַוועקרייסען צו זיך אַ שטיק הערשאַפֿט; מען קען איהם געבען אַ שלאַכט-מעסער אין די הענד און איהם הייסען שמעכען און שלאַגען; מען קען איהם אָנטרייבען אַזוי ווייט, אַז ביי אַן אָבשטי-מונג זאָל ער געווינען די אויבער-האַנד; אָבער אַ זי עג געווינען, געווינען וויפּיעל עס איז גייסטיגען גרונד-ווערטה, בריינגען די וועלט כאַמש אויף איהן פֿום ווייטער אין איינטראַג, ניין, דאָס קען ער ניט, דאָס קען דער המון ניט. די גרויסע מענער זיינען אויסגעצייכענטע קאַנווערזאַציאָנס-טהעמאַס, אָבער די הויכע מענשען, די העררען, די רייטענדע וועלט-גייסטער, די מווען זיך גוט בעטראַכטען, אום צו וויסען, ווער עס זיינען די וועלכע מען רופֿט די גרויסע מענער. אויף אַזאַ אַופן בלייבט דער גרויסער מאַן צוריק מיט דעם הויפֿען, מיט דער ווערטהלאַזער מעהרהייט, מיט דעם אַדוואָקאַט, דער לעהרערקע, דעם זשורנאַליסט און דעם קייזער פֿון בראַזיליען אַלס בעוואוינדערער.

ג, זאָגט די גנעדיגע פֿרוי איראַניש . . . דער פֿאַרויצענדער טהום אַ קלאַפּ אויף'ן טיש און בעט, עס זאָל זיין רעהיג, אָבער די גנעדיגע פֿרוי האַלט זיך ביי איהרם און זאָגט: ג, אַזוי ווי איהר אַטאַקירט דאָך ניט אַלע גרויסע מענער, מאַך רופֿט מיר אַן עטליכע אָדער כאַמש איינעם, וואָס געפֿינט אויך גנאָד אין אייערע אויגען. דאָס וואָלט דאָך געווען אינ-מערעסאַנט צו הערען,

איך ענטפֿער:

ב' וואָלט עס גאַנץ גוט געקענט טהאָן. די זאַך איז אָבער די, וואָס איהר וואָלט מיך צו כרוטאַל גענומען ביים וואָרט. ווען איך זאָל אייך

אָנרוֹפֿען איינעם אָדער צוויי אָדער צעהן, וואָלט איהר ויכער געגלויבט, אַז אויסער די דאָזיגע ווייס איך שוין מעהר ניט וועמען אָנצורופֿען, און אַחוץ דעם, פֿאַרוואָס זאָל איך עס טהאָן? ווען איך ניב איך אַשטויגער די ברירה אויסצוקלייבען צווישען לעאַ מאַלסטאַן, יעזוס קריסטוס און אימאַנועל קאַנט, וואָלט איהר זיך גוט מישב געווען איידער איהר וואָלט אויסגעוועהלט דעם רעכטען פֿון זיי. איהר וואָלט געזאָגט, זיי זיינען אַלע גרויסע מענער, יעדער אויף זיין שטייגער, און אין דעם וואָלט איך די גאַנצע ליבעראַלע און פֿאַרמגעשרימענע פרעסע געגעבען רעכט.

יאָ, ווער זשע איז נאָך איינער מיינונג דער גרעסטער פֿון די דאָזיגע? שלאָגט זי מיר איבער די רייד.

נאָך מיין מיינונג, גנעדיגע פֿרוי, איז ניט דער דער גרעסטער, וועלכער האָט געמאַכט דעם גרעסטען אָבזאַץ, הגם ס'איז איצט און ס'זעט אימער זיין דער, מכה וועמען עס רודערט זיך אַס מייסטען אויף דער וועלט. ניין, די שטימע פֿון מיין בלוט זאָגט, אַז דער איז דער גרעסטער, וועלכער האָט געגעבען דעם לעבען דעם מעהרסטען גרונד-ווערטה, דעם מעהרסטען פֿאָזיטיווען פֿראַפֿיט. דער גרויסער מעראַריסט איז גרעסער פֿון אַלעמען, די גאַנצע גרויס, די הויב-מאַשין, וועלכע הויכט אויף וועלט-קערפער.

אָבער פֿון די דריי אָנגערופֿענע איז עס דאָך אודאי קריסטוס, וועלכער . . . ?

. . . איז עס קריסטוס, יאָ! אייל איך מיך אונטער צו זאָגען, איהר זייט גאַנץ גערעכט, גנעדיגע פֿרוי, און עס פֿרעהט מיר, וואָס מיר זיינען ווייניגסטענס אין דעם דאָזיגען פונקט איינפֿערשטאַנען. . . ניין, איבער-הויפט שמעהט דער טאלאַנט פֿון מאַכען אַ גרויסען אָבזאַץ, דער אָנזאָגער-טאלאַנט, זעהר נידעריג, אַט דער ריין פֿאַרמעלער טאלאַנט, שטענדיג צו זיין גרייט מיט'ן וואָרט, וואָס איז אזוינס אַן אָנזאָגער, אַ פֿראַפֿעסיאָנעלער אָנזאָגער? אַ מאַן, וואָס איז פֿון גענאַטיווען נוצען פֿון'ם צווישען-הענדלער, אַן אַנענט, וואָס זעצט אָב וואַרע, און וואָס מעהר וואַרע ער זעצט אָב, אַלץ אַ גרעסערע וועלט-בעריהמטהייט ווערט ער! הע, הע, הע! וואָס מאַרק-שרייערישער ער טהוט זיין אַרבייט, אַלץ מעהר קען ער דאָס געשעפֿט פֿערנרעסערן, הע, הע, הע! אָבער קען עס האַכען וואָס פֿאַר עס איז געוויכט, ווען איך זאָל איבערגעבען מיין גוטען שכן אַלאַ נאָר-דיסטוען פֿויסמ'ס אַנזיכטען איבער דאָס דאָזיין? וועט עס פֿילייכט ענ-דערן דעם אַרט דיינקען פֿון'ם קומענדיגן יאָרהונדערט?

אָבער וואָס וואָלט געוואַרען פֿון אַלאַ נאָרדיסטוען, ווען קיינער . . .

לאָזט אַלאַ נאַרדיסטוען געהן צום טייוועל! שלאָג איך איהר איבער די רייד. אַלאַ נאַרדיסטוען האָט קיין אנדער זאך נישט צו טהאָן אויף דער וועלט, נאָר וואַרטען אויף'ן טויט, דאָס הייסט מיט אנדערע ווערטער: זעהט, ער זאָל זיך אָבמראַגען פֿון דאָנען, וואָס שנעלער אַלץ בעסער. אַלאַ נאַרדיסטוען איז נישט די ערד צו מיסטיגען, ער איז דער סאַלדאַט, איבער וועלכען נאַפּאַלעאָן רייט אַריבער מיט זיין בעשלאָגענעם פֿערד; דאָס איז אַלאַ נאַרדיסטוען — אויב איהר ווילט עס דוקא וויסען! אַלאַ נאַרדיסטוען איז, דער טייוועל זאָל מיך כאַפֿען, קיין אָנפֿאַנג אפילו נישט, ווער רעדט שוין וועגען אַ רעזולטאַט פֿון וואָס עס איז; ער איז נישט אַמאַל אַ קאַמא אין דעם גרויסען בוך, נאָר אַ פֿלעק אויף'ן פּאַפּיר. דאָס איז אַלאַ נאַרדיסטוען . . .

שט! אום גאָטעס ווילען! זאָגט די גנעדיגע פֿרוי דערשראָקען און גיט אַ קוק אויף דעם פֿאַרויצענדען, צי וועט ער מיר נישט ווייזען די מוהר.

נישט! האָב איך געענטפֿערט; הע — הע — הע, גוט, איך זאָג מעהר גאַרנישט. אין דערועלכער רגע אָבער דערזעה איך איהר שעהנעם מויל און זאָג: פֿערצייהט, גנעדיגע פֿרוי, וואָס איך האָב אייך אזוי לאַנג אויפֿ- געהאַלטען מיט אונזיבן און פֿלוידעריי. קען איך אייך איבעריגענס דאַנקען פֿאַר אייער פֿרינדליכקייט? אייער מויל איז וואונדער שעהן, ווען איהר שמייעלט, אַדיע!

אָבער דאָ ווערט זי רויט איבער די אויערן און לאַדעט מיך איין צו זיך אַהיים. נאָר פֿשוט צו זיך אַהיים, דאָ וואו זי וואוינט. הע, הע, הע. זי וואוינט אין דער און דער גאַס, די און די נומער; זי וואָלט געוואָלט אַביסעל מעהר זיך דורכריידען מיט מיר מכח דעם דאָזיגען ענין; זי איז נישט אייניג מיט מיר און האָט דאָס און יענעס איינצואווענדען. ווען איך קען קומען מאַרגען אָבענד, וואָלט איך זי געמראָפֿען איינע אַליין. צי וויל איך אָבער קומען מאַרגען אָבענד? אַ דאַנק, אַלואַ צום ווידערזעהן! הע, הע, הע. און בסך הכל האָט זי קיין אנדער זאך נישט געוואָלט פֿון מיר, נור מיר ווייזען אַ נייע ווייסע בעט-דעקע, אַ נאַציאָנאַלעס מוסטער, אַ געוועב פֿון האַליגדאַל. הע, הע, הע! יאָ, איבעריגענס האָב איך דאָס פֿריהער געקענט וויסען. נאָר שעהן איז זי געווען, און . . .

נאָ, איצט מוז איך אַרויס פֿון בעט, צי איך קריג מיינע שטייוועל, צי נישט!"

ער איז אַרויסגעשפרונגען פֿון בעט, האָט אַרויפֿגעצויגען די פֿאַר- האַנגען און אַרויסגעקוקט אויף דרויסען. די זונן האָט געשיינט, און עס

איז געווען א רוהיג וועטער. ער האָט אָנגעקלונגען. צי וועט זי פֿאַרמ
זאָגען עפעס? האָט ער געפֿרעגט און גערעדט צו זיך אַליין: „געוויס וועט
זי; „ענטשולדיגט“ וועט זי זאָגען. אָבער אָנגענומען, אז זי זאָגט גאָרנישט,
קיין איין וואָרט, קיין איין זילבע ניט, וואָס זשע וועט דאָן זיין? דאָן וועט
מיר היינט קיין שום ביזו ניט מרעפֿען. קיין שום ביזו ניט! זאָל גאָט
געבען, זי זאָל האַלטען מויל!“

נאָך די דאָזיגע ווערטער האָט ער זיך מיט געווען א וויילע. מיט
אמאָל האָט ער דערהערט טריט, און קוים האָט נור סאַראַ געעפֿענט די
טהיר, האָט ער, וועלכער איז געשמאַנען כמעט אַ נאַקעטער אין מיטען
צימער, אַ געשריי געטהאָן:

„נו, וואָס זאָגט איהר עפעס גוטס, פֿרויענצימער?“
„יא, ענטשולדיגט בלויז פֿאַר די שטיוועל“, האָט זי געענטפֿערט.
„אָבער מיר האָבען היינט אַ מאַסע וועש, און דערביי איז אימער דאָ פֿיעל
צו טהאָן.“

„שוין גוט“, האָט ער געזאָגט.

ביז צוועלף אויגער איז ער געבליבען אין דערהיים: דערנאָך איז
ער אוועק אויפֿן בית עולם, כדי בייצואוואוינען די בעגרעבעניש. ווי
געוועהנליך איז ער געזאַנגען אין זיין געלען אָנצוג.

V

אז נאָגעל איז געקומען אויפֿן בית עולם, איז נאָך קיין אַנדערער
דאָרט ניט געווען. ער איז צוגעזאַנגען צו דער גרוב און האָט אַריינגע-
קוקט; אונטען אויפֿן גרונד זיינען געלעגען צוויי ווייסע בלומען. ווער
האָט זיי אַריינגעוואָרפֿען און מיט וואָס פֿאַר אַן אַבזיכט? אָט די ווייסע
בלומען האָב איך שוין איינמאָל געזעהן, האָט ער זיך געטראַכט. פֿלוצ-
לינג איז איהם איינגעפֿאַלען, אז ער איז ניט ראַזירט. ער האָט אַ קוק
געטהאָן אויפֿן זייגער, זיך מיט געווען אַ רגע און דערנאָך איז ער שנעל
אַראַב צוריק אין שטאָרט. אין מיטען אויפֿן מאַרק-פֿלאַץ האָט ער דער-
זעהן, ווי דער לאַנד-ריכטער קומט איהם אַנטקעגען. נאָגעל האָט זיך אַ
לאַז געטהאָן צו איהם און איהם אָנגעקוקט, אָבער קיינער פֿון זיי ביידען
האָט קיין וואָרט ניט געזאָגט; זיי האָבען זיך אויך ניט בעגריסט. נאָגעל
איז אַריין אין דער באַרביער-שטוב. אין דערזעלבער רגע האָבען די
גלאַקען אָנגעהויבען קלינגען און רופֿען צו דער לויה.

נאגעל האָט זיך גענומען צייט, האָט מיט קיינעם ניש גערעדט, ניש געוואָגט קיין וואָרט, נאָר עטליכע מינוטען צייט האָט ער בעטראַכט די בילדער אויף די ווענד, איז געגאנגען פֿון וואַנד צו וואַנד און האָט בע-טראַכט יעדעס איינצעלנע. ענדליך איז געקומען זיין רוייה; ער האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף'ן באַרביער-שטוהל.

אז ער איז געווען פֿאַרטיג און איז צוריק אַרויס אין גאַס, האָט ער דערזעהן דעם לאַנד-ריכטער ריינערט, וועלכער האָט זיך משמעות אומ-געקעהרט און האָט איצט אויף עפעס געוואָרט. ער האָט געהאַלטען אַ שטעקען אין דער לינקער האַנד; נאָר אזוי גיך ווי ער האָט דערזעהן נאָגעל'ן, האָט ער איהם גענומען אין דער רעכטער האַנד און מיט איהם אַרומגעפֿאַכט אַהין און אַהער. ביידע זיינען לאַנגזאַם געגאנגען איינער אַנטקעגען דעם אַנדערען. ווען איך האָב איהם פֿריהער בעגעגענט, האָט ער ניש געהאַט קיין שטעקען, האָט נאָגעל געוואָגט צו זיך אַליין. ס'איז ניש קיין נייער שטעקען; ער האָט איהם ניש געקויפֿט, ער האָט איהם ערגעץ געליהען. ס'איז אַ שפּאַנישער ראָהר-שטעקען.

אז זיי זיינען צוגעקומען איינער צום אַנדערן, איז דער לאַנד-ריכטער געבליבען שטעהן; נאָגעל האָט זיך אויך פּלוצלינג אָבגעשטעלט; זיי זיינען ביידע כמעט אין דערזעלבער צייט שטעהן געבליבען. דאָן האָט נאָגעל אַ רוק געמאַהן זיין סאַמעטענע מיץ נאָך פֿאַרענט, אזוי ווי ער וואָלט זיך וועלען קראַצען אין נאַקען, און זי גלייך גערוקט צוריק אויף'ן אָרט. דער לאַנד-ריכטער ווידער האָט אַוועקגעשטעלט זיין שטעקען פֿעסט אויף'ן ברוק און זיך אָנגעשפּאַרט דערויף. אזוי איז ער געבליבען שטעהן עטליכע סעקונדען און האָט נאָך אַלץ גאַרנישט געוואָגט. פּלוצלינג האָט ער זיך אויסגעגלייכט, זיך אָבגעקעהרט מיט'ן רוקען צו נאָגעל'ן און איז זיך אַוועק זיין וועג. נאָגעל האָט געזעהן, ווי זיין רוקען פֿערשווינדט אויף'ן עק גאַס ביים באַרביערער.

אַט די שמועס סצענע האָט זיך אָבגעשפּיעלט פֿאַר מעהרערע מענ-שען אין די אויגען. צווישען אַנדערע האָט אַ מאַן, וועלכער האָט פֿער-קויפֿט לאָזען צו אַ וועש-לאַטעריי, דאָס אַלעס צוגעזעהן. אַביסעל ווייטער איז געזעסען אַ מאַן, וואָס האָט געהאַנדעלט מיט גיפּס-פֿיגורען, און דער דאָזיגער מאַן האָט אויך בעמערקט די מאַדנע סצענע; נאָגעל האָט אין דעם גיפּס-גויסער דערקענט איינעם פֿון די געסט, וועלכע האָבען מיט אַ נאַכט פֿריהער בייגעוואוינט די סצענע אין קאַפּע און זיך שפּעטער אָנגענומען זיין קרוידע, פֿערענטפֿערענדיג איהם פֿאַר'ן בעל הבית פֿון האַמעל.

אז נאגעל איז צום צווייטען מאל געקומען אויף'ן בית עולם, איז שוין דער פריידיגער געשמאנען און געהאלטען זיין רעדע, ס'איז געווען שווארץ פון מענטשען. נאגעל איז ניט צוגעגאנגען צום קבר, נאָר ער האָט זיך אַרויפגעזעצט אויף אַ גרויסע, נייע מאַרמאָרנע מצבה, וועלכע האָט געטראָגען פּאָלגענדע אויפֿשריפֿט: „ווילהעלמינע מעקע, געבאָרען דעם 20-טען מאי 1873, געשטאָרבֿען דעם 16-טען פֿעברואַר 1891.“ וויי-טער איז גאָרנישט געשמאנען דערויף. די מצבה איז געווען שפּאַגעל ניין, און דאָס בערגעל, אויף וועלכען ער איז געלעגען, איז נאָר וואָס געווען אָנגעוואָרפֿען.

נאגעל האָט אַ וואונק געטהאָן צו אַ קליינעם אינגעל און איהם צוגערופֿען צו זיך.

„דו זעהסט דעם מאָן דאָרט אויף יענער זייט, דעם מיט'ן ברוינעם ראָק?“ האָט ער געפֿרעגט.

„יא, דעם מיט דער מיין? דאָס איז מינוט.“

„יא, געה אַריבער און בעט איהם, ער זאָל צוקומען אַהער.“
דער אינגעל איז אַוועק.

אז מינוט איז צוגעקומען, איז נאגעל אויפֿגעשמאנען, האָט איהם געזעכען די האַנד און געזאָגט:

„נומען מאָג, מיין פֿריינד. ס'פֿרעהט מיך, אייך ווידער צו זעהן. האָט איהר שוין געקריגען דעם ראָק?“

„דעם ראָק? ניין, נאָך ניט. אָבער איך וועל איהם שוין קריגען,“ האָט מינוט געענטפֿערט. „מעג איך אייך דאַנקען פֿאַר נעכטען — און אַ דאַנק פֿאַר אַלצדינג! יא, יא, היינט בעגראָבען מיר אַלואַ קאַרלסען! נו יא, אין נאָמעס נאָמען, מיר מוזען דאָך זיין צופֿריעדען דערמיט.“

זיי האָבען זיך ביידע אַנידערגעזעצט אויף דער נייער מאַרמאָרנער מצבה און גערעדט איינער מיט'ן אַנדערן. נאגעל האָט אַרויסגענומען אַ בלוי-פֿעדער פֿון מאַש און אָנגעהויבען עפעס צו שרייבען אויף דער פּלאַטע.

„ווער ליגט דאָ בעגראָבען?“ האָט ער געפֿרעגט.

„ווילהעלמינע מעקע, איבעריגענס פֿלעגען מיר זי נור רופֿען מינאַ מעקע, פֿון קורצקייט וועגען. זי איז נאָך כמעט געווען אַ קינד, כ'צווייפֿעל, צי זי איז גאַנצען אַלט געווען צוואַנציג יאָהר.“

„ניין, לויט דעם, וואָס די אויפֿשריפֿט זאָגט, איז זי נאָך אפילו קיין אַכצעהן ניט געווען. וואָס זשע, זי איז אויך געווען אַ גוטע נשמה?“

„איהר זאָגט עס עפעס אַזוי מאָרנע; אָבער . . .“

„מיר איז בלויז אויפגעפאלען די שעהנע אייגענשאַפֿט אייערע, וואָס
אייהר רעדט גוט פֿון אלע מענשען, ווער זיי זאלען נים זיין.“
„יאָ, אָבער ווען אייהר וואָלט געקענט מינאָ מעקע, בין איך זיכער,
אַז אייהר וואָלט געזאָגט דאָסזעלבע. דאָס איז געווען אַ זעלטען גוטע
זעלע. אויב אי מיזער איז געוואָרען אַ מלאך'ל פֿון נאָט, איז
דאָס זי.“

„אזוי? איז זי געווען אַ כלה?“

„אַ כלה? ניין, געוויס נים. ווייניגסטענס האָב איך נים געוואוסט
דערפֿון. אַך ניין, זי איז געוויס נים געווען קיין כלה; זי איז געווען אזוי
פֿרום, און זי פֿלעגט אין מיטען גאָס ריידען מיט נאָט הויך אויפֿן קול,
אזוי אַז אלע האָבען עס געהערט. און דאָן פֿלעגט דער עולם, פֿערשמעהט
זיך, בלייבען שטעהן און זיך צוהערען; אלע מענשען האָבען ליעב געהאט
מינאָ מעקע.“

„ס'איז אַלואָ מיט אַנדערע ווערטער געווען אַ מיידעל, וואָס האָט זיך
בענוצט מיט איהר גייסט, ווי? וועגען איהר קערפער וואָלט מען דאָגעגען
געקענט זאָגען, אַז זי האָט איהם צוריק אָבגעגעבען אונזער הערר גאָט,
געדאַנקט פֿאַר דאָס אַנטליהענע און געזאָגט: „כ'האָב זיך נים בענוצט
דערמיט!“

„איך בעגרייף נים אזוי לייכט, און איך בין אויך נים זעהר קלוג;
פֿילייכט פֿערשמעה איך גאָר נים, וואָס איהר מיינט, ווען איהר זאָגט,
אַז זי האָט געדאַנקט פֿאַר דאָס אַנטליהענע.“
„נאַ, שוין גוט; כ'האָב גאָרנישט געמיינט.“

דערווייל האָט נאָגעל געשריבען אויף דער מצבה; ס'איז געווען אַ
פֿערז, און אַז ער האָט איהם אָנגעשריבען, האָט ער צוריק אַריינגעלייגט
די בלויז־פֿעדער אין טאַש.

„ס'איז גאָר אונגלויבליך, וואָס פֿאַר אַ רושם אַ פֿרעמדער מענש
מאַכט אין אַ קליינער שמאָדט,“ האָט זיך מינוט אָבגערופֿען. „כ'בין גור
וואָס געשמאַצען דאָרט ביים קבר און האָב זיך צוגעהערט צו דער רעדע;
אָבער איך האָב בעמערקט, אַז מינדעסטענס די העלפֿט פֿון'ם עולם איז
געווען פֿערגומען מיט אייך.“
„מיט מיר?“

„יאָ. מעהרערע האָבען זיך געשושקעט און געפֿרעגט איינע די אַנ-
דערע, ווער איהר זייט. איצט שטעהען אויך די דאָרט און קוקען אַריבער
אַהער.“

„ווער איז די ראַטע מיט דער גרויסער שוואַרצער פֿעדער אויפֿן הוט?“

„די מיט'ן ווייסען זונענשירם-הענטעל? דאָס איז פֿריעדעריקע אנדרעסען, פֿרייליין פֿריעדעריקע, וועגען וועמען איך האָב איך דערזעהלט. און די לעבען איהר, וועלכע קוקט איצט אַהער, דאָס איז דעם פֿאַליצ-מיסטער'ס טאָכטער; זי הייסט פֿרייליין אַלסען, גודרון אַלסען. יא, איך קען זיי אַלע. דאָגני קיעלאַנד איז אויך דאָ; זי טראָגט היינט אַ שוואַרץ קלייד, און דאָס פֿאַסט איהר כמעט בעסער ווי וואָס פֿאַר עס איז אנדער קלייד; האָט איהר זי געווען? איבעריגענס טראָגען זיי היינט אַלע שוואַרצע קליידער, פֿערשטעהט זיך; איך רייד איינפֿאַך אונזיגן. זעהט דאָרט דעם הערר מיט דעם בלויען פֿריהלינגס-אויבער-דאָק און מיט די ברילען. דאָס איז דאָקטאָר סטענערסען. ער איז ניט דער בעזירקס-דאָקטאָר; ער איז בלויז אַ פֿראַקטישער אַרצט און האָט ערשט פֿאַר אַ יאָהרען חתונה געהאַט. זיין פֿרוי שטעהט אַביסעל ווייטער פֿון הינטען; כ'ווייס ניט, זי זעהט איהר אַ נידעריגע, טונקעלע דאַמע אין אַ מאַנטעל, בעזעצט מיט זייד? יא, דאָס איז זיין פֿרוי. זי איז אַביסעל צוקראַכען און מוז זיך אימער אַנטהאַן שעהן. אָט קומט אויך דער לאַנד-ריכטער. . . .“

נאָגעל האָט געפֿרעגט:

„קענט איהר מיר ווייזען פֿרייליין קיעלאַנד'ס חתן? איז ער דאָ?“

„ניין, ליימענאַנט האַנסען. ער איז ניסאָ דאָ. ער איז אויף דער רייזע; ער איז אַוועקגעפֿאַהרען מיט עטליכע טעג צוריק, גלייך נאָך די תנאים.“

נאָך אַ קורצען שטיל-שוויגען האָט זיך נאָגעל אָבגערופֿען:

„אונטען אין גרוב זיינען געלעגען צוויי בלומען, צוויי ווייסע בלומען. איהר ווייסט ניט, פֿון וואָגען זיי קומען אַהער?“

„ניין,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „דאָס הייסט . . . פֿרעגט איהר? דאָס איז אַ דירעקטע פֿראַגע? . . . ס'איז אַ שאַנדע דאָס צו דערזעהן לען; כ'וואָלט זיי פֿיליכט געקענט אַרויפֿלייגען אויף'ן אַרן, ווען איך בעט ערלויבעניש דערפֿאַר, און וואָלט ניט געדאַרפֿט זיי אויף דעם אופן אזוי צו זאָגען אַוועקוואַרפֿען; אָבער וואָס פֿאַר אַ בעטרעף האָבען צוויי בלומען? און וואו איך האָב זיי ניט אַוועקגעלייגט — עס זיינען דאָך אימער ניט מעהר ווי צוויי בלומען, בין איך דערפֿאַר טאַקע לעבערשט אויפֿגעשטאַנען היינט נאָנץ פֿריה, אַ קורצע וויילע נאָך דריי אַזיגער, יא, כ'קען אייגענטליך זאָגען: היינט ביינאַכט, און האָב זיי אַריינגעלייגט טיעף אונטען אין גרוב; כ'בין געווען אונטען אויף'ן גרונד און האָב זיי אַנדערגעלייגט ווי געהעריג איז; און דאָן האָב איך איהם צוויי פֿאַל הייך אויף'ן קול געזאָגט „אַדיע“, בעת איך בין געווען אונטען

אין גרוב. ס'האָט געמאַכט אויף מיר אזא שטאַרקען איינדרוק, אז איך בין דערנאָך געגאַנגען אין וואַלד און פֿאַר האַרצווייטאָג האָב איך זיך געהאַלטען די הענד פֿאַר די אויגען. ס'איז סאָדנע, אָט אזוי אויף שמענדיג אָבגעריסען צו ווערן פֿון אימיצען, און כאָטש יענס קאַרלסען איז אין יעדער בעציהונג געשמאַנען הויך איבער מיר, איז ער מיר דאָך געווען אזא נומער פֿריינד."

"אזוי? די בלומען זיינען, הייסט עס, געווען פֿון אייך?"

"יא, ווי זיינען געווען פֿון מיר. אָבער ניט כדי זיך צו בעריהמען דערמיט האָב איך עס געמאַן; גאָט איז מיין עדות. ס'לוינט זיך אויך ניט צו רירען פֿון אזא מין קלייניגקייט. איך האָב זיי נעכמען אָבענד געקויפֿט, בעת איך בין אַוועק פֿון אייך. ס'האָט זיך גראָד געמאַכט, אז דער פֿעטער האָט מיר געגעבען אַ האַלבע קראַנע פֿאַר מיין אייגענעם געברויך, נאָכדעם ווי איך האָב איהם געבראַכט דאָס געלד פֿון אייך; ער האָט זיך אויך אזוי שטאַרק געפֿרעהט, אז ער האָט מיך שיער ניט אויסגעוואַרפֿען פֿאַר שמחה; יא, ער וועט געוויס אַריבערקומען אַמאָל, אייך אָבגעבען אַ דאַנק דערפֿאַר; יא, יא, דאָס וועט ער טהאָן, כ'זוייס, אז ער וועט עס טהאָן. נאָר אז איך האָב געקראַנען די האַלבע קראַנע איז מיר אַרויף אויפֿן זינען, אז איך האָב זיך ניט בעואַרגט מיט קיין בלומען צו דער בעגרעבעניש, און איך בין אַרונטער צום ברעג. . ."

"איהר זייט אַרונטערגעגאַנגען צום ברעג?"

"יא, צו אַ דאַמע, וועלכע וואוינט דאָרט אונטען."

"אין אַן איין עטאָזשיגען הויז?"

"יא!"

"האָט די דאַמע ווייסע האָר?"

"יא, נאָכן ווייסע האָר; וואָס זשע, איהר האָט זי געזעהן? זי איז די טאָכטער פֿון אַ שיפֿס-קאָפיטאַן, אָבער זעהר אַרם. צוערשט האָט זי מיין האַלבע קראַנע גאָר ניט געוואַלט נעהמען, אָבער איך האָב זי ניט קוקענדיג דערויף דאָך אַוועקגעלייגט אויף אַ שמוהל, כאָטש זי האָט פֿראַטעסמירט און עטליכע מאָל געוואַנט ניין. זי איז אזוי שרעקעדיג און ליידיג געוויס אַפֿטמאָל צוליעב איהר בעשיידענהייט."

"ווייסט איהר, ווי זי הייסט?"

"מאַרטהאַ גודע."

"מאַרטהאַ גודע?"

"יא, מאַרטהאַ גודע."

נאגעל האָט אַרויסגענומען זיין נאָטיין־ביכעל פֿון טאַש, האָט פֿער־
שריבען איהר נאָמען און געזאָגט:

"איז זי אַמאָל געווען פֿערהייראַט? זי איז, הייסט עס, אַן אלמנה?"
"ניין, אַ לאַנגע צייט איז זי אַרומגעפֿאַהרען מיט'ן פֿאַטער; אזוי לאַנג
ווי ער האָט געהאַט אַ שיף; אָבער זינט ער איז טויט, וואוינט זי דאָ."
"וואָס זשע, זי האָט נאָר קיין קרובים ניט?"

"דאָס ווייס איך ניט, ניין; וואָהרשיינליך ניט."

"פֿון וואַנען געהמט זי פֿאַרט צום לעבען?"

"יאָ, גאָט ווייס, פֿון וואַנען זי געהמט צום לעבען, דאָס ווייס קיינער
ניט. איבעריגענס מוז זי אורדאי קריגען עפעס פֿון דער אַרעמען־קאַסע."
"וואָגט אַקאָרשט, איהר זייט אַלואָ געווען ביי דער דאָזיגער דאַמע,

ביי אָט דער מאַרט האַ גודע; ווי זעהט עס פֿאַרט אויס ביי איהר?"

"ווי קען עס דען אויסזעהן אין אַן אַלמער קלענליכער שטוב? ס'שמעהט

דאָרט אַ בעט אינעווייניג, אַ טיש, אַ פֿאַר שטוהלען; איבעריגענס זיינען

עס דריי שטוהלען, ווען איך דיינק גוט נאָך; וואָרים אין ווינקעל ביים

בעט שמעהט נאָך איינער; ער איז בעצויגען מיט רוימען פֿלויש, ער מוז

זיין אָנגעשפּאַרט אָן וואַנד, אַניט קען ער ניט שמעהן; אזוי שלעכט איז

ער שוין, ווייטער קען איך זיך מעהר אויף קיין זאך ניט דערמאָנען."

"וואָס זשע, ס'איז ווירקליך מעהר גאָרנישט ניטאָ דאָרט? ס'היינט

זיט קיין זייגער אויף דער וואַנד? אַן אַלט בילד אָדער אזוי וואָס?"

"ניין, וואָס פֿרעגט איהר זיך אזוי נאָך נאָך דעם?"

"און דער שטוהל, וואָס קען ניט שמעהן, כ'מייז דער מיט'ן רוימען

פֿלויש, ווי זעהט דער אויס? איז ער זעהר אַלט? פֿאַרוואָס שמעהט ער

עפעס ביים בעט? ווי איז דאָס, מען קען טאַקע ניט זיצען דערויף? איז

עס אַ שטוהל מיט אַ הויכער פֿאַרענטשע?"

"יאָ, מיט אַ הויכער פֿאַרענטשע, גלויב איך; אויף ריכטיג ווייס איך

זיט."

"און ווייטער איז גאָרנישט ניטאָ אין צימער?"

"ניין!"

דאָרט ביים קבר האָבען זיי אָנגעהויבען זינגען; די בעגרעבעניש

האָט זיך געענדיגט. און אז דער געזאַנג איז אויך געווען צו ענד, איז

אויף אַ וויילע געוואָרען גאַנץ שטיל; דערנאָך האָט דער עולם אָנגעפֿאַנגען

זיך פֿונאַנדערנעהן אין אַלע זייטען, די מייסטע האָבען זיך אַ לאָ געטהאָן

צו דעם גרויסען טויער פֿון בית עולם, אַנדערע זיינען געבליבען שמעהן

און האָבען גערעדט צווישען זיך. אַ גרופע פֿון העררען אין דאַמען זיינען

צוגעקומען צו נאגעל'ן און מינוט'ן; אלעס יונגע לייט, דאמען מיט גלענצענדע, פֿערוואונדערטע אויגען, וועלכע האָבען זיי ביידען בעמטראַכט. דאָגני קיעלאַנד'ס געזיכט איז געוואָרען שטאַרק רויט, אָבער זי האָט געווענדט איהר בליק גלייך פֿאַר זיך און זיך ניט אומגעקוקט ניט נאָך רעכטס און ניט נאָך לינקס; אויך דער לאַנד-ריכטער האָט זיך אין ערגעץ ניט אומגעקוקט; ער האָט גערעדט שטילערהייט מיט איינער פֿון די דאמען.

גראָד ווען זיי ווינען פֿערבייגענאָגען, איז דאָקטאָר סמענערסען, וועלכער איז אויך געווען דערביי, געבליבען שמעהן. ער האָט אַ וואונק געמאָן צו מינוט'ן, וועלכער איז גלייך אויפֿגעשטאַנען. נאָגעל איז גע- בליבען זיצען אליין.

„ווילט איהר בעטען דעם הערר . . .“ האָט ער געהערט, ווי דער דאָקטאָר וואָגט; מעהר האָט ער ניט געהערט. גלייך נאָכדעם האָט מען אין דער הויך אָנגערופֿען זיין נאָמען, און ער איז אויך אויפֿגעשטאַנען. ער האָט אַרונטערגענומען די מיץ און זיך טיעף פֿערגייגט.

דער דאָקטאָר האָט געבעטען ענטשולדיגונג: ער האָט דעם אונאַר- גענעהמען אויפֿטראַג פֿון אַ דאָמע, פֿון אַ דאָמע אין זיין קאָמפּאַניע, פֿרייליין מעעקל, צו בעטען דעם הערר, ער זאָל זיין אַביסעל פֿאַרויכטיגער מיט'ן שטיין, מיט דער מצבה און ניט זיצען דערויף. די מצבה איז ניי, אָקאַרשט אַרויפֿגעלייגט, דער פֿונדאַמענט איז נאָך אזוי פֿריש, די ערד נאָך אזוי ווייך, און דאָס גאַנצע קען צופֿאלען, איידער מען קוקט זיך אַרום. דער פֿערשטאַרבענער'ס שוועסטער בעט עס ביי איהם.

נאָגעל האָט פֿיעל מאָל געבעטען ענטשולדיגונג. ס'איז אַ נאַכלע- מינקייט, אַ צומטראַגענקייט פֿון איהם; ער בעגרייפֿט פֿאַלשמענדיג דער דאָמע'ס וואָגן וועגען דעם שטיין. ער האָט אויך געדאַנקט דעם דאָקטאָר. דערווייל, אזוי ריידענדיג, זיינען זיי גענאָנגען ווייטער. אז זיי ווינען צוגעקומען צום טויער, האָט מינוט גענומען אָבשיעד, און דער דאָקטאָר און נאָגעל זיינען געבליבען אליין. ערשט איצט האָבען זיי זיך פֿאַרגער- שטעלט איינער פֿאַר'ן אַנדערן.

דער דאָקטאָר האָט געפֿרעגט:

„און איצט ווילט איהר, הייסט עס, דאָ פֿערבריינגען אַ שטיקעל צייט?“
„יאָ,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט. „מען מוז דאָך מיטמאַכען די מאָדע, צו פֿערבריינגען זומער אויף דאָס לאַנד, אָנקלייבען קרעפֿמען אויף'ן ווינ- טער, אום דאָן פֿון דאָס ניי אָנצופֿאַנגען . . . דאָס איז אַן אַנגענעהמע קלוינע שטאָדט.“

„פֿון וואָנען ווײַט אײַהר? אײַך זיך אַרױסצוגעפֿינען, וואָס פֿאַר אַ דיאַלעקט אײַהר רעדט, אָבער אײַך קען נײַט טרעפֿען.
„שטאַמען שטאַם אײַך פֿון פֿינמאַרקען, כײַבין אַ קווענער, אָבער אײַך
האַב געלעבט צײַטענוויײַז דאָ, צײַטענוויײַז דאָרט.“
„דאָס קען אײַך מיר דײַנקען. זאָנסט אײַז דער נאָרדלענדישער דיאַלעקט
גאַנץ שאַרף און מען קען אײַהם גלײַך דערקענען. . . אײַהר קומט פֿון
אױסלאַנד?“

„בלױז פֿון העלזונגפֿאַרס.“

תּחילת האָבען זײ גערעדט פֿון גלײַכגילטיגע זאַכען; אָבער באַלד
זײנען זײ אַרױפֿגעקומען אױף אַנדערע פֿראַגען, אױף די וואַהלען, די נײַט-
גערעסעניש פֿון די תּבוּאות אין רוסלאַנד, די ליטעראַטור און אױף דעם
פֿערשטאַרבענעם קאַרלסען.

„וואָס אײַז אײַער מײַנונג, האָט אײַהר הײַנט בעגראַבען אַ ועלבסט-
מערדער?“ האָט נאַעל אַ פֿרעג געטהאַן.

דער דאָקטאָר האָט עס נײַט געקענט זאָגען, נײַט געוואָלט זאָגען. עס
אַרם אײַהם נײַט, און ער ווײַל זיך דעריבער נײַט אַרױנמישען. ס'ווערט
אַזױפֿיעל גערעדט דערפֿון. אײַבעריגענס, פֿאַרוואָס האָט ער דען נײַט גע-
קענט זײַן אַ ועלבסט-מערדער? אַלע טהעאָלאָגען מווען זיך נעהמען
דאָס לעבען.

פֿאַרוואָס עפעס?

פֿאַרוואָס? ווײַל זײַער ראָלע אײַז אױסגעשפּיעלט, ווײַל אונזער יאָהר-
הונדערט האָט זײ ערקלעהרט פֿאַר אײַבעריג. די מענשען האָבען אָנגע-
פֿאַנגען דײַנקען ועלבסטשמענדיג, און זײַער רעליגיעזעס געפֿיהל ווערט אַלץ
מעהר און מעהר פֿערלאָשען.

אָבער נאַעל האָט נײַט געקענט בעגרייפֿען, וואָס פֿאַר אַ געוויסם
דאָס קען זײַן פֿאַר דער מענשהייט, ווען מען זאָל צופֿליקען אַלע סימבאָל-
לעך, די גאַנצע פֿאַעזיע. אײַבעריגענס אײַז נאָך אַ פֿראַגע, צי דער יאָהר-
הונדערט האָט ערקלעהרט די טהעאָלאָגען פֿאַר אײַבעריג, ווײַל דאָס
רעליגיעזע געפֿיהל האַלט גראַד נײַט בײַם אָבפֿאַלען. . .

נײַן, אײַן די נידעריגע פֿאַלקס-שיכטען טאַקע נײַט — הגם אױך
דאָרט וואָס ווײַטער אַלץ מעהר — אָבער בײַ אױפֿגעקלעהרטע מענשען
ווערט עס פֿאַזױסױז אַלץ שוואַכער.

דערמיט אײַז נאַעל נײַט געווען אײַנפֿערשטאַנען. דאָס רעליגיעזע
געפֿיהל אײַז אַן אינדיױדועלע זאַך: אַ טהײַל מענשען האָבען מעהר, אַנד-
דערע ווײַניגער, נאָך אַנדערע גאָר קײַן רעליגיעזע בעדערפֿענישען נײַט.

אָבער ס'איז דאָך נים קיין גאנג צו זאָגען, אז בלויז די נים רעליגיעזע מענשען זיינען אויפגעקלעהרט; אדרבה: זעהר אָפֿט . . .

„נא, לאָמיר בעסער נים ריידען מעהר דערפון,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט קורץ, „אונזערע שטאנדפונקטען זיינען צו שטארק פֿערשיעדען.“ דער דאָקטאָר איז געווען אַ פֿרייריינקער; דער דאָקטאָר האָט שוין צו אָפֿט געהערט אָט די מענות, ער ווייס גאָר אליין נים, ווי אָפֿט. צי דאָס האָט איהם בעקעהרט? זינט צוואַנציג יאָהר איז ער דערזעלבער, אַלס דאָקטאָר האָט ער ביים עולם אָבגענומען די „נשמה“ מהעע-לעפֿעל-ווייז! ביין, פֿון'ם אָבערגלויבען איז ער שוין לאַנג אַרויסגעוואַקסען . . . וואָס דינקט איהר וועגען די וואַהלען?”

„וועגען די וואַהלען?“ נאגעל האָט אַ לאַך געטהאָן. „כ'האָף דאָס בעסטע!“ האָט ער געזאָגט.

„איך איך,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. „ס'וואָלט געווען אַן איי-ביגע שאַנדע, ווען דאָס מיניסטערום זאָל נים קריגען די מעהרהייט פֿאַר אזא דורך און דורך דעמאָקראַטישען פֿראַגראַם.“ דער דאָקטאָר האָט געהערט צו די לינקע און איז געווען אַ ראַדיקאַל, איז עס געווען, זינט ער איז געקומען צו זיין פֿערשמאַנד. „די זאָך איז אָט וואָס,“ האָט ער ווייטער געזאָגט, „מיר האָבען צו ווייניג קליינגערס אויף דער לינקער זייט. איהר און אַנדערע, וועלכע האָבען איצט דאָס געלד, וואַלטען אונז געדאַרפֿט אונטערשטיצען, ס'האַנדעלט זיך דאָך ווירקליך וועגען דער צוקונפֿט פֿון'ם גאַנצען לאַנד.“

„איך? איך האָב געלד?“ האָט נאגעל געפֿרעגט „אך, ס'איז נים ווערטה צו ריידען דערפון.“

„נא, קיין מיליאָנער זייט איהר אפשר טאָקע נים. אָבער אימיצער האָט דערזעהלט, אז איהר זייט אַ געלד-מענטש, אז איהר האָט צום בייד-ביישפיעל אַ שטיק לאַנד, [וואָס איז ווערטה צוויי און זעכציג טויזענד קראָנען.“

„הא, הא, הא! דאָס שעהנסטע, וואָס איך האָב ווען עס איז געדערט! ניין, דאָס שטאַמט דערפון, וואָס איך האָב די טעג אָבגענומען אַ קליינע ירושה פֿון מיין מוטער, עטליכע טויזענד קראָנען. דאָס איז אַלעס, קיין לאַנד-אייגענטהום האָב איך נים, דאָס איז נים מעהר ווי אַ שפּאַס.“

זיי זיינען צינגעקומען צו דעם דאָקטאָר'ס הויז, אַ געל-אָבגעקאַלכט צוויי-שטאָקין הויז מיט אַ וועראַנדאַ. דער קאַלך איז אין מעהרערע פֿלעצער געווען אָבגעברעקעלט; די ראַנדען פֿון דאָך זיינען אַראָבגעהאַנגען

שטיקער-ווויז. אין דעם אויבערשטען עטאזש האָט געפֿעהלט אַ שויב אין אַ פֿענסטער, די פֿאַרהאַנגען זיינען געווען ווייט פֿון זויבערקייט. נאָגעל האָט דערפֿיהלט אַן אַנטיפֿאַטהיע צו דער אונאַרדנונג פֿון דעם הויז און האָט גלייך געוואָלט אוועקגעהן; נאָר דאָ האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופֿען:

„וויילט איהר ניט אַרײַנקומען אינעווייניג? ניין? דאַן האָף איך איך שפּעטער צו זעהן. מיין פֿרוי און איך וועלען זיך פֿרעהען, ווען איהר וועט אונז בעזוכען. וויילט איהר ניט איצט אַרײַנקומען אויף אַ וויילע און בעגריסען מיין פֿרוי?“

„אײער פֿרוי איז דאָך געווען אויף'ן בית עולם; זי איז נאָך אודאזי ניטאָ צוריק אין דערהיים.“

„איהר זייט גערעכט; זי איז געגאַנגען מיט די אַנדערע. נו יאָ,

קומט אַרײַן אַן אַנדערס מאָל צו אונז, ווען איהר וועט פֿערבייגעהן.“

נאָגעל האָט זיך געלאָזט געהן צוריק אין האָטעל; נאָר גראָד אין

דער רגע, ווען ער האָט געוואָלט אַרײַנגעהן אין טהיר, האָט ער זיך אָן

עפּעס דערמאַנט. ער האָט אַ קנאַק געטהאָן מיט די פֿינגער, זיך צולאַכט

און געוואָנט הויך אויף'ן קול: „ס'איז דאָך אינטערעסאַנט צו וויסען, אויב

דער פֿערו שטעהט נאָך דאָרט!“ דאָס זאָגענדיג איז ער אַרויף צוריק

אויף'ן בית עולם און איז געבליבען שטעהן ביי מינאַ מעעק'ס קבר.

אַרום און אַרום איז קיין מענש ניט געווען צו זעהן, נאָר דער פֿערו איז

געווען אָבעמעקט. ווער האָט דאָס געטהאָן? פֿון זיינע כובשטאַבען איז

אפילו קיין זכר ניט געבליבען.

VI

אויף מאָרגען אין דער פֿריה האָט זיך נאָגעל געפֿונען אין אַ צאַרטער

און פֿרעהליכער שטימונג. זי איז געקומען איבער איהם, נאָך בשעת

ער איז געלעגען אין בעט; ער האָט געפֿיהלט, עפּעס אַזוי ווי די סטעליע

פֿון צימער וואָלט זיך געהויבען און געהויבען, וואָלט זיך אויפֿגעהויבען

אין דאָס אונגענדליכע און געוואָרען אַ ווייטער בלויער הימעל-געוועלכ.

און מיט אַמאָל האָט ער דערפֿיהלט, ווי אַ מילדער, זיסער הויך געהט

אַריבער איבער איהם, אָקוראַט ווי ער וואָלט געלעגען אויף דרויסען אין

גרינעם גראָז. אויך די פֿליגען האָבען אַרומגעוומעט אין צימער; ס'איז

געווען אַ וואַרעמער זומערדיגער פֿריה-מאָרגען.

ער האָט שנעל אַרױפֿגעװאָרפֿען אויף זיך די קליידער, איז אַרויס פֿון האָטעל, ניט עסענדיג קיין פֿריהשטיק, און האָט זיך אַװעקגעשלעפֿט איבער דער שטאָדט. ס'איז געװען ערף אַ װיגער.

פֿון יעדען הויז האָבען אָנגעקלונגען פּיאַנאָ-מענער; פֿון די געעפֿענטע פֿענסטער האָבען זיך אַרויסגעהערט פֿערשידענע מעלאָדיען, און אויף דער גאס האָט אַ גערױעזער הגנר געענטפֿערט מיט אַ לאַנגען װאויען. נאָגעל'ן איז געװאָרען זעהר פֿרעהליך אויפֿן האַרצען; ער האָט ניט װילענדיג אָנגעהויבען שטיל פֿאַר זיך צו זינגען, און פֿערבייגעהענדיג פֿערביי אַן אלטען מאַן, האָט ער געפֿונען די געלעגענהייט, איהם שמילערהייט אַרױס-צורוקען אַ שילינג.

ער איז צוגעקומען צו אַ גרויס, װײס הויז. אויפֿן צװײטען עטאַװש מאַכט מען אויף אַ פֿענסטער; אַ װײסע, שלאַנקע האַנד פֿערטשעפֿט דעם האַקען. דער פֿאַרהאַנג בעװענט זיך נאָך, די האַנד ליגט נאָך אויפֿן האַקען; און נאָגעל האָט געפֿיהלט, אַז אימיצער שטעהט הינטער'ן פֿאַר-האַנג און קוקט אויף איהם. ער איז געבליבען שטעהן און האָט אַרױס-געקוקט אויבען; מעהר װי אַ מינוט איז ער געשטאַנען פֿעסט אויף זײן פּלאַץ; אָבער קײנער האָט זיך ניט געװױען. אויפֿן שילד איבער דער טהיר האָט ער געזעהן די אויפֿשריפֿט: „פֿ. מ. אַנדרעסען, דענישעס קאַנזלאַט“.

נאָגעל האָט שױן געװאָלט אַװעקגעהן װײטער, נאָר װי ער האָט זיך נור אומגעדרעהט, האָט פֿרײליין פֿרידעריקע אַרויסגעשטעקט איהר לאַנג, בכבוד'יג געזוכט דורך'ן פֿענסטער, און איהרע ערשטװינטע אויגען האָבען איהם נאָכגעקוקט. ער איז װידער געבליבען שטעהן, זייערע בליקען האָבען זיך בעגעגענט; זי איז הײַט געװאָרען, אָבער אַזױ װי אויף צו להבעים האָט זי אביסעל פֿערקאַשערט די אַרבעל און האָט זיך אַװעק-געלייגט מיט דעם גאַנצען אויבערקערפֿער איבער'ן פֿענסטער. אַזױ איז זי געלעגען זעהר לאַנג; ס'האָט זיך גאָר נישט געענדערט, און נאָגעל האָט ענדליך געטוזט מאַכען אַ סוף און אַװעקגעהן. אין דערזעלבער צײט איז איהם אַרױפֿגעקומען אַ מאָדנע פֿראַגע אין מוח; צי איז די זינגע דאַמע געלעגען אויף די קניע, דאָרט ביים פֿענסטער? אויב אַזױ — האָט ער געמראַכט — דאַן קענען דאָך די צימערן ביים קאַנזל אין הויז ניט זײן זעהר הויך, װאָרום דאָס פֿענסטער איז דאָך קײַם איבער זעקס פֿוס הויך און שטעהט דאָך בלױז אַ פֿוס די כרײַט אונטער'ן שפיץ דאָך. אינעװײניג בײַ זיך האָט ער געמזוט לאַבען איבער'ן געדאַנק, װעלכער איז איהם

נאך ניט אָנגעגאַנגען; צום מיינועל, וואָס האָט ער צו טהאָן מיט קאַנוול
אַנדערעסען'ס וואויננג?

און אזוי האָט ער זיך אַוועקגעשלעפט ווייטער.

אונטען ביי די לאַנדונגס-בריקען איז די אַרבייט געווען אין פֿולען
נאַנג. שפייכלער-אַרבייטער, צאָל-כעאַממע און פֿישער זיינען אַרומגע-
לאָפען פֿערשמייעט, יעדער האָט געטהאָן דאָס זייניגע; די לאַסט-מאַשין
האָט גערווישט, צוויי דאַמפֿפֿשיפֿען האָבען כמעט אין איין צייט געפֿייפֿט,
אַלס צייכען אז זיי פֿאַהרען אָב. בלאַנק ווי אַ שפיגעל איז דער ים גע-
לעגען, די זונן האָט געשיינט דערויף און פֿערוואַנדעלט דאָס וואַסער אין
אַ גאַלדענע פֿלעכע, אין וועלכע שיפֿען און שיפֿלאַך זיינען געווען אַרייַ-
געשמאַלצען ביו צום ברעג. פֿון אַן אונגעהייערן דריי-מאַסטיגען שיף
זייט אויף'ן ים האָבען זיך געהערט די טענער פֿון אַ דרעה-אַרנעל, און
ווען דאָס פֿייפֿען פֿון די שיפֿען און די לאַסט-מאַשין זיינען אויף אַ וויילע
אַנשווינגען געוואָרען, האָט די מעלאָדיע געקלונגען ווי אַ ציטערנדע, הוי-
כענדע, פֿערצאַגטע מיידעל-שטימע. אויף'ן פֿערדעק פֿון'ם דריי-מאַסטער
האָט מען אויך געטריבען שפּאַס און אָנגעפֿאַנגען מאַנצען אַ פּאַלקאַ צו
די טענער פֿון דעם שפּיעל-קאַסטען.

נאַגעל'ס בליק איז געפֿאַלען אויף אַ קליין מיידעלע, וואָס האָט גע-
האַלטען אַ קאַץ און זי צוגעטוליעט צו זיך; די קאַץ איז גאַנץ געדולדיג
אַראָבגעהאַנגען, אזוי אז איהרע הינטערשטע פֿיסלעך האָבען כמעט אָנ-
געריהרט די ערד; זי האָט זיך ניט בעוועגט. נאַגעל האָט דער קליינער
גענלעט איבער די באַקען און האָט געזאָגט:

„ס'איז דיין קאַץ?“

„יא, צוויי, פֿיער, זעקס, זיבען.“

„אזוי? דו קענסט אויך צעהלען?“

„יא, זיבען, אכט, עלף, צוויי, פֿיער, זעקס, זיבען.“

ער איז זיך געגאַנגען ווייטער זיין זעג. אויף דער זייט פֿון'ם פּאַס-
טאָר'ס הויף האָט זיך אַ זונען-בעשמראַהלטע, ווייסע טויב אַרומטערנעלאָזט
פֿון הימעל און איז פֿערשוואַנדען הינטער די שפיצען פֿון די בוימער;
זי האָט אויסגעזעהן ווי אַ בלישמשענדער זילבערנער פֿייל, וואָס איז אין
דער ווייטענס אַרומטערנעפֿאַלען אויף דער ערד. ערנעץ-וואו האָט אימי-
זער גענעכען אַ קורצען שאָס, קרים וואָס מען האָט איהם געהערט, און
גלייך נאַכדעם האָט זיך פֿון וואַלד אויפֿגעהויבען אַ לייכטער הויך פֿון
בלויזן ריך.

אז ער איז צוגעקומען צו דער לעצטער לאַנדונגס-בריק און אַ פּאַר

מאָל אַרומגעגאַנגען אויף'ן ליידיגען ברעג אַרויף און אַראָב, איז ער אַרויף אויף'ן בערגעל און פֿון דאָרט גלייך אין וואַלד אַרײַן; דאָס האָט ער געטראָגן גאָר נײַט נאָכדיינקענדיג וועגען דעם. ער איז געגאַנגען אַ גוטע האַלבע שעה, אַלץ ווייטער און ווייטער אין וואַלד אַרײַן, און ענדליך האָט ער זיך אָבגעשמעלט אויף אַ קליינעם שמעג. אַלעס איז געווען שמיל, אפילו קיין קליין זינג-פֿויגעלע האָט זיך נײַט געהערט, און אויף'ן הימעל איז קיין איין וואַלקען נײַט געווען. ער איז אָבגעגאַנגען נאָך אַ פּאַר טױט אָן אַ וײַט, האָט זיך אויסגעזוכט אַ טרוקענעם אָרט און זיך דאָרט אויס-געצויגען אין דער גאַנצער לײַנג ווינער אויף'ן רוקען. רעכטס האָט ער געהאַט דעם פּאַסטאָר'ס הויף, לינקס די שטאָרט, און איבער זיך דעם אונגענדליכען ים פֿון'ס בלויען הימעל.

ווי וואַלט געווען, ווען מען זאָל אַשטײַגער זיין דאָרט אויבען, זיך אַרומשלעפען צווישען זונען און פֿיהלען, ווי די עקען פֿון די קאַמעטען פֿאַכען איינעם אַרום אַרום שטערן! וואָס פֿאַר אַ מאַגעלע איז די ערד און ווי קליין זײַנען די מענשען! וואָס פֿאַר אַ בעטרעף האָט עס צו זיין אַ מענש? אין שוויס פֿון זיין אַנגעזוכט רוקט מען זיך אַרום מיט די הענד אין די באַקעס עטליכע יאָהר דורך דעם ערדען-שטײַב, כדי דער-נאָך נײַט קוקענדיג אויף דעם אַלעם אונטערצוגעהן, נײַט קוקענדיג אויף דעם אַלעם! נאָגעל האָט זיך געריבען דעם קאַפּ; אָה, עס וועט זיך ענדיגען דערמיט, אַז ער וועט אַוועק פֿון דער וועלט און מאַכען אַ סוף צו דער גאַנצער געשיכטע! וועט ער זיך ווען עס איז געהען ערנסט דערצו? יאָ, און בײַ גאָט אין הימעל, יאָ, ער וועט זיך נײַט אָבשרעקען דערפֿאַר! און אין דער רגע איז ער געווען שטאַרק ענט-ציקט דערפֿון, וואָס ער האָט בײַ זיך אָנגעגרייט אָט דעם איינפֿאַכען אויסוועג; טרעהרען האָבען זיך איהם געשמעלט אין די אויגען פֿאַר בע-גייסטערונג, און ער האָט געאַטהעמט אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט עס כמעט אַליין געהערט. ער האָט זיך שוין אַרומגעשאַקעלט אויבען אויף'ן הימעלס-ים און געכאַפט פֿיש מיט אַ זילבערנער אַנגעל און צוגעזונגען דערצו. און דאָס שיפֿעל איז געווען פֿון וואויל-שמעקענדען האַלץ, און די רודערס האָבען געבליצט ווי ווייסע פֿייגעל; נאָר דער זעגעל איז געווען פֿון העל-בלויען זייד, און אויסגעשניטען אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער לבנה . . .

אַ צײַטערנדע פֿרייד האָט איהם דורכגענומען, ער איז געווען אויס-געטראָגן פֿון אַלצדינג אַרום זיך, ער האָט זיך געפֿיהלט ווי הינגעריסען און האָט זיך בעהאַלטען אין דעם בריהענדען זונגענשײַן. די שטילקײַט

האָט איהם איינפֿאַך פֿערריקט געמאַכט פֿאַר לויטער צופֿרירענהייט, קיין זאָך האָט איהם נישט געשמערט, נור אויבען אין דער לופֿט האָט גערווישט דער ווייכער קלאַנג, דער קלאַנג פֿון דער אונגעהויערער טאַשן: גאַט, וועלכער האָט געטראָטען אויף זיין ראָד. אַרום און אַרום אין וואַלד האָט זיך נישט געריהרט קיין בלאַט, קיין צווייג.

נאַגעל האָט זיך צונויפֿגעקאַרטשעט פֿאַר הענוג, ער האָט איינפֿאַך צונויפֿגעצויגען די קניע אונטער זיך און האָט זיך געשאַקעלט, ווייל אַלעס איז געווען אזוי גוט. ער איז גערופֿען געוואָרען און האָט געענטפֿערט „יאָ“ און זיך איינגעהערט; אָבער קיינער האָט זיך נישט געוויזען, דאָס איז דאָך געווען מערקווירדיג, ער האָט, דוכט זיך, אזוי דייטליך געהערט, ווי מען האָט איהם גערופֿען; נאָר ער האָט מעהר נישט נאָכגעדינקט וועגען דעם, פֿיליכט איז דאָס בלויז געווען אַן איינבילדונג, נאָר אויף יעדען פֿאַל האָט ער געוואַלט זיין רוהיג און נישט געשמערט ווערן פֿון קיינעם. ער איז געווען אין אַ רעזולטאַטען צושטאַנד, דורכדרונגען פֿון פֿויזישען פֿערנגניגען; יעדער נערוו אין איהם איז וואַך געווען, ער האָט געפֿיהלט מוויק ביי זיך אין בלוט, ער האָט זיך געפֿיהלט פֿערוואַנדט מיט דער גאַנצער נאַטור, מיט דער זונן און מיט די בערג און מיט אַלע אַנדערע זאַכען; ער האָט זיך געפֿיהלט אַרומגערינגעלט פֿון זיין איך-געפֿיהל, וואָס האָט אַרויסגעברויט פֿון די בוימער און פֿון די בערגלאַך ערד און פֿון די גראַזען. זיין זעלע איז געוואָרען גרויס און פֿול-קלינגענדיג ווי אַן אַרגעל אין איהם, און ער האָט עס קיינמאָל נישט פֿערנעסען, ווי די מילדע מוויק האָט געשוועכט אַרויף און אַראָב ביי איהם אין בלוט.

אַ צייט-לאַנג איז ער אזוי געלענען און האָט גענאַסען פֿון זיין איינ-זאַסקייט. דאָן האָט ער דערהערט טריט אונטען אויף'ן פֿוס-וועג, ווירק-ליכע טריט, איבער וועלכע ער האָט נישט געקענט קיין מעות האַכען; ער האָט אויפֿגעהויבען דעם קאָפּ און דערוועהן אַ מאָן, וואָס איז געקומען פֿון שטאָרט. דער מאָן האָט געטראָגען אַ לאַנגען ברויט אונטער'ן אָרם און געפֿיהרט אַ קוה אויף אַ שטריק הינטער זיך; ער האָט זיך געהאַל-מען אין איין אָבוישען דעם שווייס פֿון געזיכט און צולעב דער היץ איז ער גענאַנגען אין אַ בלויזער העמד, אָהן אַ ראָק, נאָר אַרום האַלז האָט ער פֿאַנדעסמוועגען געטראָגען אַ דיקען, רויטען וואַלענעם שאַל, דאָפעלט אַרומגעוויקעלט. נאַגעל איז געלעגען שטיל און געקוקט אויף דעם בויער. אָט איז ער אַלואָ! אָט איז ער, דער נאָרווענער, העהע, יאָ, יאָ, דאָ איז דער איינגעבוירענער מיט דעם ברויט אונטער'ן אָרם און מיט דער קוה הינטער זיך! אַה — דאָס איז ווערטה געווען צו זעהן! העהע-הערהע-הע-

גאָט איז מיט דיר, דו בראַווער וויקינג פֿון גאַרוועגען! ווען דו זאָלסט אויפֿמאַכען אַביסעל דיין שאַל און אַרויסלאָזען דעם אונפֿלייט, וואָלסט דו פשוט ניט געקענט לעבען, דו וואָלסט דורך דעם געקריגען צופֿיעל פֿרישע לופֿט און געשמאַרבען דערפֿון. און די פרעסע וואָלט בעקלאָגט דיין פֿריה-צייטיגען טויט און וואָלט געמאַכט אַ נומער דערפֿון; און דער ליבעראַלער סמאָרטנינגסמאַן וועטלע וועטלעסען וואָלט אַריינגעטראָגען אין פֿאַרלאַמענט אַ פֿאַרשלאַג מכה דער שמריינגער בעשיצונג פֿון דעם נאַציאָנאַלען אונפֿלייט.

ביי נאַגעל'ן אין מוח האָט אַרויסגעפֿלאַצט אין לוסטיגע ביטערקייט נאָך דער אנדרערער. ער איז אויפֿגעשמאַנען און אַ צוהיצער און פֿער-ביטערטער האָט ער זיך געלאָזט געהן אַהיים. ניין, ער איז אימער גערעכט געווען, איבעראַל בלויז גרויסע, אומגעלומפֿערטע שמיועל און אונפֿלייט און אַלטער פֿערשימעלטער קעז און לומהער'ס קאַטעכיזם. יאָ, דאָס מוז ער ווירקליך זאָגען, אין אַלע עקען און קאַנטען איז פֿאַראַהן אַרעמקייט און נויט. און די מענשען זיינען מיטעל-גרויסע בירגער אין דריי שמאַקניגע דיזיולאָך; זיי עסען און טרינקען וויפֿיעל זיי דאַרפֿען נור, לאָזען זיך וואויל-געהן ביי "טאָדדי" און וואַהל-פּאָליטיק און האַנדלען טאַג-אויס טאַג-אויין מיט גרינער זייף און מעשענע קעמלאַך און פֿיש! נאָר ביינאַכט, ווען עס בליצט און דונערט, דאַן ליגען זיי אין דערהיים אין איין שרעק און זאָגען תהלים! יאָ, זוכט אַקאַרשט איין איינציגע געהעריגע אויסנאַהמע און זעהט, צי וועט איהר זי געפֿינען! גיט אונז צום ביישפּיעל אַן ענט-זויקעלטעם פֿערברעכען, אַן אויסנאַהם פֿון אַ זינד! אָבער ניט די לעכער-ליבע, קרעמערישע אַלף-בית-פֿעהלערן, ניין, די זעלטענע, אונגעהערטע אויסגעלאַסענהיים, די אויסגעזוכטע פֿערדאַרבענהיים, די קעניגס-זינד, וועלכע איז פֿול פֿון דער גאַנצער רויער הערליכקייט פֿון'ם גיהנום! ניין, ניין, ס'איז אַלעס אַזוי קליינליך, דו גרויסער גאָט, אַזוי קלעגליך! . . . אָבער אַז ער איז צוריק-צו-וועגס אַריבער איבער די בריקען און האָט דערזעהן דאָס גאַנצע רוישיגע לעבען אַרום זיך, איז ער ביסלאַכווייז געוואָרען בעסער אויפֿגעלייגט, ער איז ווידער געוואָרען לוסטיג און האָט אַנגעהויבען זינגען. ס'איז ניט געווען קיין וועטער, זיך אַרומצוטראָגען מיט אומעטיגע געדאַנקען, ס'איז געווען אַ גוט וועטער, שעהן וועטער, אַ שמאַהלענדער טאַג אין יוני, דאָס גאַנצע שטעדטעל איז געלעגען און האָט געבלישטשעט אין זונענשיין ווי אַ פֿער'כשוף'מע שטאָדט.

אַז ער איז געקומען צו זיך אין האַמעל האָט ער שוין לאַנג געהאַט פֿערגעסען אַן זיין גאַנצער ביטערקייט, זיין האַרץ איז געווען אַהן

ערגערניש, ביי איהם אינעווייניג האָט ווידער געשטראַהלט דאָס בילד פֿון'ס שיפֿעל פֿון וואויל-שמעקענדען האָלץ און מיט אַ ועגעל פֿון העל-בלוייער זייד, וואָס איז אויסגעשניטען אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער לבנה. זיין מערקווירדיגע, מילדע שטימונג האָט אָנגעהאַלטען דעם גאַנצען מאָג. אָבער-זייט איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען, האָט זיך ווידער געלאָזט געהן מיט'ן ועלבען וועג אַרונטער צום ים און ווידער געפֿונען די טויזענד קלייניגקייטען, וועלכע האָבען איהם אַריינגעבראַכט אין התפעלות. די זונן האָט זיך אַרונטערגעלאָזט, דאָס ברוטאַלע, שרפה'נדע ליכט איז געוואָרען שוואַכער און האָט זיך ווייך פֿונאַנדערגעגאַסען איבער'ן וואַסער; זאָגאר דער ליאַרם פֿון די שיפֿען איז געוואָרען שטילער. נאָגעל האָט געזעהן, אַז דאָ און דאָרט אויף'ן ברעג זיינען אויפֿגעצויגען געוואָרען די פֿאַהנען; אויך אויף פֿיעל הייזער פֿון דער שטאָרט האָבען געפֿלאַמערט פֿאַהנען, און ביסלאַכווייז האָט די אַרבייט אויף דעם האַפֿען אין גאַנצען אויפֿגעהערט.

ער האָט אַ וויילע נאָכעדריינקט וועגען דעם, דאַן איז ער ווידער אַרויף אין וואַלד, אַרומגעשפּאַנט אַהין און אַהער, איז צוגעגאַנגען ביז'ן פּאַסטאָר'ס הויף און האָט אַריינגעקוקט אינעווייניג. פֿון דאָרט איז ער ווידער אַוועק אין וואַלד, האָט זיך דורכגעבויערט ביז צו דעם דונקעל-סמען אָרט, וואָס ער האָט געקענט געפֿינען, און זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ שטיין. ער האָט אָנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אָן איין האַנד און מיט דער אַנדערער האָט ער זיך געקלאַפּט אויף'ן קניע. אזוי איז ער געזעסען אַ לאַנגע צייט, פֿילייכט אַ שעה נאָכאַנאַנד, און אַז ער האָט זיך ענדליך אויפֿגעהויבען, כדי צו געהן, איז שוין די זונן געווען אונטערגעגאַנגען. די ערשמע צייכענס פֿון דער דעמערונג זיינען געלעגען איבער דער שטאָרט. אַ גרויסע איבערראַשונג האָט איהם בעגעגענט. אַז ער איז אַרויס-געקומען פֿון וואַלד, האָט ער דערזעהן אַ מאַסע פֿלאַקערעדע פֿייערן אַרום אויף די הויכע פּלעצער, פֿילייכט אַ צוואַנציג שייטער-הויפֿענס, וועלכע האָבען געברענט אין אַלע ריכטונגען און אויסגעזעהן ווי קליינע זונען. דרויסען אויף'ן וואַסער האָט עס גערוישט פֿון שיפֿלאַך, וואו מען האָט געהאַלטען אין איין אָנצינדען בענגאַלישע שוועבעלאַך, וועלכע האָבען אויפֿגעפֿלאַקערט מיט אַ רויטען און גרינעם פֿלאַם; פֿון איין שיפֿעל, אין וועלכען אַ קוואַרטעט איז געזעסען און געזונגען, זיינען זאָגאר אַרויסגע-לאָזט געוואָרען ראַקעטען אין דער לופֿטען. אַסך מענשען זיינען אַרומגע-גאַנגען אַהין און אַהער; דער האַפֿען, וואו די דאַמפּף-שיפֿען האָבען זיך אָבגעשטעלט, איז געווען שוואַרץ פֿון מענשען.

נאגעל האָט אַ געשריױ געטהאָן פֿאַר פֿערוואַנדערונג. ער האָט זיך געווענדעט צו אַ מאַן און איהם געפֿרעגט, וואָס די פֿייערן און די פֿאַהנען בעדייטען. דער מאַן האָט איהם אָנגעקוקט, האָט אויסגעשפיגען, איהם ווידער אַמאָל אָנגעקוקט און געענטפֿערט, ס'איז דער 23טער יונג, יאָהאַניס-אַבענד. אזוי? אַלזאָ יאָהאַניס-אַבענד! יאָ, ס'איז גאַנץ ריכטיג, נאָר קיין טעות ניט, עס שמימט מיט'ן דאַטום. אזוי — אַלזאָ יאָהאַניס-אַבענד היינט, הע-הע, אז עס געהט איינעם גוט, געהט עס מיט אַלעמען, איז נאָך דערצו יאָהאַניס-אַבענד אויך! נאָגעל האָט זיך פֿון צופֿרידענהייט געריבען די הענד און האָט אויך אַרונטערגעשפּאַצירט צום דאַספֿ-שיף-האַפֿען; עמליכע מאָל האָט ער ווידערהאַלט פֿאַר זיך, אז עס איז אַ גליק אויסער גלייכען, נאָך דערצו יאָהאַניס-אַבענד אויך!

אין מיטען אַ קאַספּאַניע פֿון דאַמען און העררען האָט ער שוין פֿון ווייטען דערוועהן דאַנגי קיעלאַנד'ס בלוט-רוימען זונען-שירם, און אז ער האָט גלייך נאָכדעם דערוועהן דאָקטאָר סטענערסען אויך, האָט ער נאָר ניט איבערגעטראַכט, נאָר איז צוגעגאַנגען צו איהם. ער האָט זיך פֿער-ניגט, געדריקט דעם דאָקטאָר'ס האַנד און איז געבליבען שמעהן אַ פֿאַר מינוטען מיט אַ הוילען קאַפּ. דער דאָקטאָר האָט איהם פֿאַרגעשמעלט פֿאַר דער געזעלשאַפֿט; פֿרוי סטענערסען האָט איהם אויך דערלאַנגט די האַנד, און ער האָט זיך אַנידערגעזעצט לעבען איהר. די פֿרוי איז געווען בלייך און האָט געהאַט אַ גראַע געזיכטס-פֿאַרב, וואָס האָט איהר גענע-בען אַ קריינקליכען אויסזעהן, נאָר זי איז געווען זעהר יונג, קוים איבער צוואַנציג יאָהר. זי איז געגאַנגען וואַרם אָנגעטהאָן.

נאָגעל האָט צוריק אָנגעטהאָן די מיץ און זיך ווענדענדיג צו אַלעמען, האָט ער געזאָגט:

בימע, ענטשולדיגט, וואָס איך שפּאַר זיך אַרױן אין אייער געזעל-שאַפֿט, וואָס איך קום ווי אַן אומגעבעטענער . . .

„בעסטער, איהר מאַכט אונז אַ פֿערנגיגען,“ האָט איהם די פֿרוי מיט אַ ליעבענסווירדיגען מאַן איבערגעשלאָגען די רייד. „פֿילייכט וועט איהר אונז נאָך געבען אַ ליעד אויך?“

„ניין, דאָס קען איך לײדער ניט,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „כ'האַב אזוי ווייניג מאַלאַנט פֿאַר כּוויק ווי נור מעגליך.“

„אין געענטהײל, ס'איז גוט געווען, וואָס איהר זײט געקומען; מיר האָבען נראָד גערעדט פֿון אייך,“ האָט זיך דער דאָקטאָר אָבגערופֿען. „אַבער יעדענפֿאַלס שפּיעלט איהר דאָך פֿידעל?“

"ניין," האָט נאָגעל ווידער געזאָגט און צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ;
ער האָט אויך אַ שמייכלעל געמאָהן דערביי. "ניין, איך שפּיעל ניט."
אָבער פּלוצלינג, אָהן אַ שום טאַטיוו, שטעהט ער אויף, און בעת
ווען זיינע אויגען פּונקלען איינפאַך, זאָגט ער: "יא, איך בין היינט פּרעה-
ליך. ס'איז היינט דעם גאַנצען טאָג געווען אזוי אויסערגעווענהליך שעהן,
זינט איך האָב זיך היינט אין דער פּרייה אויפגעכאַפט פֿון שלאָף! צעהן
שטונדען נאַכאַנאַנד בין איך אַרומגעגאַנגען אין שעהנסטען מרום. שטעלט
זיך פֿאַר: איך ווער בוכשטעבליך פּערפֿאַלנט פֿון דער פֿאַנטאַזיע, אז איך
געפֿין זיך אין אַ שיפֿעל פֿון וואויל-שמעקענדען האַלץ, מיט אַ זעגעל פֿון
העל-בלוייער זייד, וואָס איז אויסגעשניטען אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער
לכנה. איז דאָס ניט שעהן? דער געשמאַקער ריח פֿון'ם שיפֿעל לאָזט
זיך ניט בעשרייבען, כ'וואַלט עס ניט געקענט, ווי גערן איך זאָל עס ניט
וועלען, און ווי געשיקט איך זאָל ניט זיין, דאָס רעכטע וואָרט דערצו
וואַלט איך דאָך ניט געפונען. אָבער וואָס זאָגט איהר פֿאַרט? מיר קומט
פֿאַר, אזוי ווי איך וואַלט געווען אויף'ן ים און געכאַפט פֿיש מיט אַ זיל-
בערנער אַנגעל. יא, מיט אַ זילבערנער אַנגעל, מוזט איהר וויסען; ווי?
ענטשולדיגט, מיינע דאַמען, אָבער דיינקט איהר ניט, אז עס איז פונקט
אזא שעהע ווי אַ מערקווירדיגע פֿאַרשטעלונג, דאָס מיט דעם שיפֿעל, אַ
שיפֿעל פֿון דעם סאָרט?"

קיין איינע פֿון די דאַמען האָט ניט געענטפֿערט; זיי זיינען געבליבען
זיצען אין פּערלענענהייט, האָבען זיך אָנגעקוקט און זיך געפֿרעגט איינע
די אַנדערע מיט די אויגען, וואָס עס איז צו טהאָן אַזונד; אָבער ענדליך
האָט איינע נאָך דער צווייטער אָנגעהויבען לאַכען; זיי האָבען איהם גאָר
ניט געשאַנעוועט, נאָר געלאַכט פֿון אַלצדינג.

נאָגעל האָט געקוקט פֿון איינער צו דער אַנדערער, זיינע אויגען
האָבען נאָך געפֿונקעלט, און ס'איז קענטיג געווען, אז ער טראַכט נאָך
ווענען דעם שיפֿעל מיט'ן בלויען זעגעל, אָבער זיינע ביידע הענד האָבען
אַביסעל געצימערט, כאַטש זיין געזיכט איז געווען רוהיג.

דער דאָקטאָר איז איהם געקומען צו הילף און האָט געזאָגט:

"יא, דאָס איז אַלואַ אַ טין האַלוצינאַציע, וועלכע . . ."

"ניין, ענטשולדיגט," האָט ער געענטפֿערט, "איבעריגענס יא; פֿאַרוואָס
ניט? ס'איז מיר אַלצאיינס, ווי איהר וועט עס רופֿען. איך בין דעם גאַנ-
צען טאָג געווען אזוי פֿער'כשוף'ט; צי ס'איז אַ האַלוצינאַציע, צי ניט. ס'האָט
זיך אָנגעפֿאַנגען היינט אין דער פּרייה, בעת איך בין נאָך געלענען אין
בעט. כ'האָב געהערט, ווי אַ פֿליג זומעט, דאָס איז געווען מיין ערשמע

בעוואוסמע פֿאַרשטעלונג, נאָכדעם ווי איך האָב זיך אויפֿגעכאַפּט; דאָן
האָב איך געזעהן, ווי די זונן גנב'עט זיך אַרײַן דורך אַ לאַך אין פֿאַרהאַנג
צו מיר אין צימער, און מיט איין קלאַפּ איז איבער מיר געקומען אַ
צאַרטע, ליכטיגע שטימונג. כ'האָב דערפֿיהלט עפעס אַ מין געפֿיהל פֿון
זומער אין מיין זעלע; שמעלט זיך פֿאַר אַ שטילען גערויש אין גראָן, און
אַז דאָס דאָזיגע גערויש געהט דורך אייער האַרץ. האַלוצינאַציע — יאָ,
ס'איז פֿיליכט געווען דאָס, כ'ווייס עס ניט; אָבער פֿערגעסט ניט, איך בעט
איך, אַז איך האָב געמוזט זײַן אין אַ געוויסען צושטאַנד פֿון עמפֿענג-
ליכקײַט, אַז איך האָב דער פֿלוג גראָד אין'ס רעכטען מאָמענט דערהערט,
אַז איך האָב אין דעם דאָזיגען מאָמענט געדאַרפֿט האָבען גראָד אַט דעם
סאָרט און אַזוי פֿיעל ליכט; בלוז אַ שטראַהל זונן, וואָס איז אַרײַנגע-
קומען דורך אַ לאַך אין פֿאַרהאַנג, א. א. וו. נאָר אַז איך בין שפעטער אויפֿ-
געשטאַנען און אַרויסגעגאַנגען, האָב איך פֿריהער פֿון אַלצדינג געזעהן אַ
שעהנע דאַמע אין אַ פֿענסטער" — דערבײַ האָט ער אַ קוק געטהאָן אויף
פֿרייליין אַנדרעסען, וועלכע האָט אַראָנגעלאָזט די אויגען — „דאָן האָב
איך געזעהן אַ היבשע ביסעל שיפֿען, דערנאָך אַ קליין מיידעלע, וואָס
האָט געהאַלטען אַ קאַפּ אויף'ן אָרם, א. א. וו.; אַלץ אַזעלכע זאַכען, וואָס
יעדע איינציגע פֿון זיי האָט געמאַכט אויף מיר אַן איינדרוק, אין אַ וויילע
אַרום בין איך אַוועק אין וואַלד, און דאָרט האָב איך דאָס געזעהן דאָס
שיפֿעל און די האַלבע לבנה, בעת איך בין געלעגען אויף'ן רוקען און
אַרויפֿגעקוקט אין הימעל."

די דאַמען האָבען נאָך אַלץ געלאַכט; ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס
אַזוי ווי דער דאָקטאָר וואָלט אויך געהאַלטען דערבײַ אָנגעשטעקט צו
זוערן פֿון זייער געלעכטער; ער האָט מיט אַ שטויבעל געזאָגט:
„אַלזאָ מיט אַ זילבערנער אַנגעל האָט איהר געכאַפּט פֿיש?"
„יאָ, מיט אַ זילבערנער אַנגעל."
„האַהאַה!"

דאָ איז דאַנני קיעלאַנד פֿלוצלינג אַרײַן דאָס בלוז אין פנים, און
זי האָט זיך אָבגערופֿען:

„איך בעגרייף ועהר גוט, אַז אַזאַ פֿאַרשטעלונג . . . איך פֿאַר מיין
טהייל זעה דאָס שיפֿעל גאַנץ דייטליך; און דעם זעגעל יענע בלוזע
האַלבע לבנה . . . און שמעלט זיך פֿאַר, אַ ווייסע זילבערנע אַנגעל,
וואָס לאָזט זיך אַזוי אַרונטער אין וואַסער! מיר דוכט, דאָס איז שעהן."
מעהר האָט זי ניט געקענט זאָגען, זי האָט געשמאַמעלט און איז

געבליבען זיצען ווי צוגעשמידט צו איהר אָרט; זי האָט אַראָבגעקוקט צו דער ערד.

נאָגעל איז איהר גלייך געקומען צו הילף:

"יא, נישט וואהר? כ'האָב אויך מיט איינמאָל געזאָגט צו זיך אליין:
ניב אכטונג, דאָס איז אַ טרוים, אַ פֿאַראויסזאָגונג; דאָס איז געוויס אַ
מין וואָרנונג פֿאַר דיר; כאַפּסט דו פֿיש, זאָל דאָס זיין נור מיט ריינע
אַנגלען, מיט ריינע! . . . דאָקטאָר, איהר האָט געפֿרעגט, צי איך שפּיעל?
איך שפּיעל נישט, אַכטאַלונג נישט; כ'פֿאַהר אַרום מיט אַ וויאָלין־קאַסטען,
אַבער ס'איז אפילו קיין וויאָלין דאָרט נישט, דער קאַסטען איז ליידער
פֿול מיט שמוציגע וועש. מיר האָט זיך נור געדוכט, אז עס פאַסט זיך
צו האָבען אַ וויאָלין־קאַסטען צווישען די זאַכען; דערפֿאַר האָב איך זיך
דערמיט פֿערוואַרט. יא, האָט איהר שוין געהערט אזאָ שגען? כ'זוויי
נישט, פֿיליכט וועט איהר דורך דעם קריגען אַ שלעכטען איינדרוק פֿון
מיר; אָבער איך קען זיך גאָר נישט העלפֿען, כאַטש עס טהוט מיר
ווידקליך לייד. איבערגענס איז די זילבערנע אַנגעל שולדיג אין אַלצ-
דינג."

די ערשטווינטע דאַמען האָבען שוין מעהר נישט געלאַכט; זאָגאר דער
דאָקטאָר, דער לאַנד־ריכטער ריינערט און דער אַדינקט זיינען אַלע דרוי
געזעסען מיט אָפֿענע מוילער. אַלע האָבען זיי קיין אויג נישט אַראָבגענומען
פֿון נאָגעל'ן; דער דאָקטאָר האָט איינפֿאַך נישט געוואוסט וואָס צו דינקען
דעריבער. וואָס טהוט זיך פֿאַרט ביי אַט דעם ווילד־פֿרעמדען מענשען
אין קאַפּ? נאָגעל אליין האָט זיך רוהיג אַנידערגעזעצט אויף זיין אָרט
און ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער וויל מעהר גאָרנישט זאָגען. אַ ווילע
האָט זיך אַלעמען געדוכט, אז עס וועט גאָר קיין סוף נישט געהמען צו
דעם פֿיינליכען שטיל־שווייגען; אָבער פֿרוי סטענערסען איז באַלד
געקומען צו הילף. זי איז געווען די ליעבענסווירדיגקייט אליין, איז געווען
ווי אַ מוטער צו אַלעמען און האָט אַכטונג געגעבען, אז קיינער זאָל נישט
קומען צו קורץ. זי האָט בכיוון פֿערקנייטשט דעם שטערן און זיך גע-
מאַכט עלטער ווי זי איז געווען, בלויז כדי איהרע ווערטער זאָלען האָבען
מעהר געוויכט.

"איהר קומט פֿון אויסלאַנד, הערר נאָגעל?" האָט זי געפֿרעגט.

"יא, גנעדיגע פֿרוי."

"פֿון העלוינגפֿאַרם, גלויב איך, האָט מיין מאַן געזאָגט?"

"יא, פֿון העלוינגפֿאַרם. דאָס הייסט, לעצטענס פֿון העלוינגפֿאַרם.

איך בין אַן אַנראַנאָס און האָב דאָרט אַ קורצע צייט בעזוכט די שולע."

פיוע.

"און ווי געפֿעלט איך די שטאָרט?" האָט זי ווייטער געפֿרעגט.
"העלוינגפֿאַרס?"

"ניין, אונזער שטאָרט."

"אה, אַ גרויסאַרטיגע שטאָרט, אַ בעצויבערנדער אָרט! ס'וילט זיך מיר גאָר ניט אוועקפֿאַהרען פֿון דאַנען, ניין, ווירקליך ניט. האַהאַ, יאָ; דאָס דאַרף איך פֿונדעסטוועגען ניט צו שטאַרק דערשרעקען, פֿילייכט פֿאַהר איך ווען עס איז דאָך אַוועק, דאָס היינט אָב פֿון די אומשמענה־דען . . . יאָ, וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? — און דערביי איז ער ווידער אויפֿגעשמאַנען — אויב איך האָב מיט מיין קומען געשמערט, בעט איך זעהר מיר צו ענטשולדיגען. די זאַך איז די, אַז איך וואָלט געווען זעהר צופֿרידען, ווען איך קען דאָ זיצען און זיין מיט איך צוזאַמען; כ'האָב אייגענטליך ניט קיין סך, מיט וועמען איך קען זיין, און איך בין אַלעמען פֿרעמד. איהר וועט מיר פֿערשאַפֿען אַ פֿערנגיגען, ווען איהר וועט זיך פֿאַלשמענדיג מאַכען ניט וויסענדיג, אַז איך בין דאָ צווישען איך און ווייטער אָנגעהן מיט אייער געשפּרעך ווי פֿאַר מיין קומען."
"איהר האָט געהאַט אַ שטיקעל אָבוועקסלונג, זינט איהר זייט דאָ," האָט ריינערט מיט אַ נידריגער שטימע געזאָגט.

דערויף האָט נאָגעל געענטפֿערט:

"איין, הערר לאַנד־ריכטער, דאַרף איך נאָך מאַכען אַ פּרוּוואַטע ענטשולדיגונג. און איך בין גרייט, איך צו געבען יעדע צופֿרידענשמע-לונג, וועלכע איהר קענט נור פֿערלאַנגען; אָבער ניט איצט, ניט וואַהר? ניט איצט?"

"ניין, דאָס געהערט ניט אַהער," האָט ריינערט געענטפֿערט קורץ.
"ניין, ניט וואַהר?" האָט אויך נאָגעל געזאָגט. "אויסערדעם בין איך היינט אַזוי פֿרעהליך," האָט ער ווייטער געזאָגט, און אַ וואַרעמער שמייכעל האָט זיך אַריבערגעצויגען איבער זיין געזיכט; אָט דער שמייכעל האָט זיין פנים געמאַכט העלער; אַ רגע האָט ער אויסגעזעהן ווי אַ קינד.
"דאָס איז אַ וואַנדערבאַרער אָבענד, און באַלד וועלען די שטערען שמעהן אויף'ן הימעל. הויך און מיעף אויף די בערגלאַך ברענען די פֿייערן, און פֿון'ם ים הערט זיך אַ געזאָנג. הערט אַקאָרשט! גאָר ניט שלעכט! כ'בין אַ קנאַפּער מבין דערויף; נאָר איז עס נישט גאַנץ גוט? עס דערמאַנט מיך אַביסעל אָן אַ נאַכט אויף'ן מיטלענדישען ים אַרום טונים. עס זיינען אַדאָי געווען אַ הונדערט פּאַסאַזשירען אויף'ן שיף. אַ זינגער-כאָר, וואָס איז געפֿאַהרען פֿון ערגעץ־וואו קיין סאַרדיניען. איך בין ניט געווען פֿון

דער קאָמפּאָניע און האָב ניט געקענט זינגען; איך בין נור געזעסען אויף'ן פֿערדעק און האָב זיך צוגעהערט, בשעת דער כאָר האָט געזונגען אונטען אין סאַלאָן. ס'האָט כמעט געדויערט די גאַנצע נאַכט; איך וועל קיינמאָל ניט פֿערגעסען, ווי מיסמיש שעהן ס'האָט אָבגעקלונגען אין דער לעבליכער נאַכט. שמיילערהייט האָב איך צוגעמאַכט אלע טהירען צום סאַלאָן, כ'האָב אזוי צו זאָגען איינגעשלאָסען דעם געזאַנג, און דאָ איז מיר פֿאַרגעקומען, עפעס אזוי ווי די מענער וואָלמען אַרויפֿגעקומען פֿון'ם אָבגרונד פֿון ים, יאָ, אזוי ווי דאָס שיף וואָלט געוואָלט אונטער רוישענ-דער מוויק אַריינפֿאַהרען אין די אייביגקייט. שמעלט זיך פֿאַר עטוואָס ווי א ים פֿול מיט געזאַנג, אָן אונטער-ערדישער כאָר. פֿרייליין אַנדערעסען, וואָס איז געזעסען לעבען נאַגעל'ן, האָט זיך ניט ווילענדיג אַרויסגעכאַפט:

"יאָ, גאָט, ווי הערליך דאָס האָט געמוזט זיין!"
"פֿרייליין," האָט נאַגעל געזאָגט, "כ'האָב נור איין מאָל געהערט עפעס שעהנערס דער פֿון, און דאָס איז געווען אין חלום. אָבער ס'איז שוין אַ לאַנגע צייט, אַז דאָס האָט זיך מיר גע'חלום'ט; דעמאָלט בין איך געווען אַ קינד. מען האָט מעהר ניט קיין שעהנע טרוימען, ווען מען ווערט אַ דערוואַקסענער מענש — וואָלט איך שיער ניט געזאָגט."
"ניט?" האָט דאָס פֿרייליין געזאָגט.

"אָך, ניין, דאָס איז נאַטירליך איבערמריבען. אָבער . . . מיין לעצ-טען חלום קען איך זיך נאָך אזוי דיימליך דערמאָנען. כ'האָב געזעהען אַ ווייטען, ברייטען זומפ . . . איבעריגענס, ענטשולדיגט מיר, איך האָלט אין איין ריידען און פֿאַל אייך דערמיט צו לאַסט, ווייל איהר מוזט מיך אויסהערען; דאָס מוז דאָך ווערן צו לאַנגווייליג. אָבער ניט אימער רייד איך אזויפֿיעל, דאָס דאַרפֿט איהר ניט גלויבען."

דאָ האָט דאַנגי קיעלאַנד גענומען דאָס וואָרט און געזאָגט:
"דאָ איז געוויס נימאָ קיינער, וואָס זאָל אייך ליעבערשט ניט וועלען אויסהערען, איידער אַלעין עפעס צו דערצעהלען." און זיך אָנבויענדיג צו פֿרוי סטענערסען, האָט זי געשעפטשעמט: "קענט איהר איהם ניט בריינגען דערצו? בעסטע, טהוט עס. איהר הערט דאָך, וואָס פֿאַר אַ שטימע ער האָט!"

נאַגעל האָט אַ שטייכעל געטהאָן און האָט געזאָגט:
"יאָ כ'ויל גערן פֿלוידערן ווייטער. אין אַלגעמיין גערעדט, בין איך דאָך היינט אָבענד אזוי גוט אויפֿגעלייגט דערצו; גאָט ווייס, וואָס מיר איז אייגענטליך געשעהן . . . נא, דער קליינער חלום איז איבעריגענס

ניט געווען קיין בעזונדערעס. איך האָב געזעהן אַ וויימען, ברייטען זומפּ, אָהן ברמער, נאָר מיט אַ מאַסע בויס-וואַרצלען, וועלכע האָבען זיך אַרום-געוואַלנערט איבעראל ווי מאַדנע פֿערדרעהטע שלאַנגען. אַ וואַהנווינגער מאַן איז אַרומגעגאַנגען צווישען אָם די אַלע קרומע וואַרצלען. איך זעה איהם נאָך, ער איז געווען כלייך און האָט געהאַט אַ טונקעלע באַרד, נאָר די באַרד איז געווען אזוי קליין און דין, אַז דאָס געזיכט זיינס האָט איבעראַל דורכגעבלישמעט. מיט פֿונאַנדערגעפֿענטע, אויפֿגעריסענע אויגען האָט ער זיך אומגעקומט אַרום זיך, און זיינע אויגען זיינען געווען פֿול מיט ליידען. איך בין געלעגען הינטער אַ שטיין און האָב אַריבער-געשריען צו איהם. דאָ קוקט ער זיך מיט אַמאָל אום צום שטיין און ווערט נאָר ניט ערשטוינט פֿון דעם קלאַנג, וואָס קומט פֿון דאָרט; ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס אזוי ווי ער וואָלט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז איך ליג דאָרט, כאַטש איך בין געווען גוט פֿערשמעקט. די גאַנצע צייט נאַכאַנאַנד האָט ער געהאַלטען אין איין קוקען אויפֿ'ן שטיין. איך האָב געטראַכט ביי זיך: נישקשה, ער וועט מיך ניט געפֿינען און אין ערגסטען פֿאַל קען איך דאָך אַנטלויפֿען, ווען ער וועט צוקומען. און הגם עס איז מיר נאָר ניט ליעב געווען, וואָס ער קוקט אזוי צו מיר, האָב איך פֿונ־דעס טווענען ווידער אַמאָל אַ געשריי געטהאָן, כדי איהם צו ערנערן. ער האָט געמאַכט אַ פֿאַר מרים צו מיר, דאָס מויל האָט ער געפֿענט און איז געווען גרייט צו בייסען; אָבער ער האָט זיך ניט געקענט ריהערן פֿון אָרט, די וואַרצלען האָבען זיך אויפֿגעהויבען ווי טהורעס און איהם פֿערשמעלט דעם וועג, די וואַרצלען האָבען איהם אַראָבגעדרוקט צו דער ערד, און ער איז ניט געקומען קיין איין מרים ווייטער. כ'האָב ווידער אַ געשריי געטהאָן, כ'האָב אויסגעשריען פֿיעל מאל נאַכאַנאַנד, כדי איהם ווי געהעריג איז אַריינצובריינגען אין שפּאַן, און ער האָט אָנגעהויבען אַרבייטען מיט די וואַרצלען און זיי אַבראַמען. ער האָט אָנגעוואַרפֿען גאַנצע אַרעמס אָן אַ זייט און האָט זיך געסמאַרעט צוקומען צו מיר; אָבער ס'איז געווען אומזיסט. ער האָט אָנגעפֿאַנגען אזוי צו קרעכצען, אַז איך האָב עס אויפֿ געהערט ביז צו מיר, און זיינע אויגען זיינען אזוי ווי פֿערגליווערט געוואָרען פֿאַר שמערץ; נאָר אַז איך האָב געזעהן, אַז איך בין אַבסאָלוט זיכער, בין איך אויפֿגעשטאַנען און האָב אַ מאַך געד-טהאָן מיט מיין מיץ אין דער לופֿט און זיך געווינען פֿאַר איהם און מיין גאַנצער געשטאַלט און זיך גערייזט מיט איהם, שרייענדיג צו איהם אָהן אויפֿהער, "האַלאַ!" און קלאַפֿענדיג מיט די פֿיס און ווידער רופֿענדיג "האַלאַ!"; כ'בין צוגעגאַנגען געהענטער, כדי איהם ביז אויף בלוט צו

מארטערן, כ'האָב אויסגעשמרעקט די פֿינגער און אָנגעדיימעט אויף איהם
און גאַנץ נאָהענט אויסגערופֿען „האַלאָ“, כדי איהם ווי ווייט מעגליך
גאָך מעהר אַרויסצובריינגען פֿון די כלים; דערנאָך האָב איך ווידער אָב-
געמראָמען צוריק און איהם געלאָזט שמעהן דאָרט און זעהן, אז איך בין
געווען אזוי נאָהענט לעבען איהם, אָבער ער האָט נאָך נישט אויפֿגעגעבען
אַלצדינג, ער האָט נאָך אַליץ געקעמפֿט מיט די וואָרצלען, האָט געאַרבייט
אזוי ווי ער וואָלט גאָר קיין שמערץ נישט געפֿיהלט. האָט זיך צובלומיגט,
זיך צוקלאַפט דאָס געזיכט, האָט זיך אויפֿגעהויבען אויף די שפיץ פֿינגער
און איז געשטאַנען און האָט אַריבערגעשריען צו מיר. יאָ, קענט איהר
זיך פֿאַרשמעלען? ער איז געשטאַנען אויף די שפיץ פֿינגער און געקוקט
אויף מיר און געשריען! און פֿון וויין געזיכט האָט גערוגען דער שווייס,
ס'איז געווען פֿערקרימט פֿון מורא'דיגע ליידען, ווייל ער האָט מיך נישט
געקענט כאַפֿען. כ'האָב איהם געוואָלט טרייבען גאָך ווייטער, כ'בין
צוגעגאַנגען גאָך געהענטער, כ'האָב איהם פֿאַר דער גאָז צוגעקנאַקט מיט
די פֿינגער און מיט דעם שרעקליכסטען שפּאַט געזאַגט: טיהיהיהיה.
כ'האָב איהם געוואָרפֿען אַ בוים-וואָרצלעל, איהם געטראָפֿען אויף'ן מויל;
ס'האָט זיך מיר איינגעגעבען, איהם כמעט צו פֿערטומלען און איהם
אַנידערוואָרפֿען אויף דער ערד; אָבער ער האָט בלויז אויסגעשפיגען דאָס
בלוט און זיך אָנגעכאַפט פֿאַר'ן מויל און ווידער אָנגעהויבען אַרבייטען
מיט די וואָרצלען. דאָ האָב איך געמיינט, אז איך קען עס וואַגען, כ'האָב
אויסגעשמרעקט די האַנד און איהם געוואָלט אָנכאַפֿען, אין מיטען אויף'ן
שמערן האָב איך איהם געוואָלט אַ דריק טהאָן מיט'ן פֿינגער און דערנאָך
אָבמרעמען צוריק; אָבער אין דער זעלבער רגע האָט ער מיך אָנגעכאַפט. גאָט,
ווי שרעקליך איז דאָס געווען, ווען ער האָט מיך אָנגעכאַפט! ווי אַ וויל-
דער האָט ער מיך אַ פּאַק געטהאָן און זיך פֿעסט איינגעקערעמפֿט אין
מיין האַנד. כ'האָב גענעבען אַ געשריי; אָבער ער האָט מיך בלויז גע-
האַלטען ביי דער האַנד, און דאָן איז ער מיר גאַכגעגאַנגען. מיר זיינען
אַרויס פֿון'ס זוכט; די בוים-וואָרצלען האָבען איהם שוין נישט געשמערט,
ווייל ער האָט מיך געהאַלטען ביי דער האַנד, און מיר זיינען צוגעקומען
צו דעם שמיין, וואו איך האָב זיך פֿריהער בעהאַלטען. אז מיר זיינען
דאָרט געשטאַנען, האָט זיך דער מאַן אַנידערגעוואָרפֿען פֿאַר מיר און
געקושט די ערד, וואָס איך האָב געטרעמען; אַ צובלומיגטער, אַ צוריר-
סענער איז ער געלעגען פֿאַר מיר אויף די קניע און האָט מיר געדאַנקט,
דערפֿאַר וואָס איך בין געווען גוט צו איהם, ער האָט מיך געבענשט און
געבעמען גאָט, מיר צו בעזאַהלען דערפֿאַר. זיינע אויגען זיינען געווען

אָפֿען און פֿול מיט גוטע ביטעס פֿאַר מיר צו גאַם, און ער האָט ניט געקושט מיין האַנד, ניין, ניט אמאָל מיין שוך, נאָר די ערד, דאָרט, וואו מיין פֿוס האָט געטרעטען אויף איהר. כ'האָב געפֿרעגט: פֿאַרוואָס קושסט דו גראָד די ערד, דאָרט וואו איך בין געגאַנגען? — ווייל, זאָגט ער, ווייל מיין מויל בלומעט און איך וויל ניט בעשמוצען דיינע שיד. — ער האָט ניט געוואָלט בעשמוצען מינע שיד! — דאן האָב איך ווידער געזאָגט: אָבער פֿאַרוואָס דאַנקסט דו מיר, נאָכדעם ווי איך האָב דיר שלעכטס געטהאָן און דיר פֿערשאַפֿט אויפֿיעל ליידען? — איך דאַנק דיר, האָט ער געענטפֿערט, ווייל דו האָסט מיר ניט אָנגעטהאָן נאָך מער ליידען, ווייל דו ביסט געווען גוט צו מיר און האָסט מיך ניט נאָך מעהר געפֿייניגט. — יא, האָב איך געזאָגט, אָבער פֿאַרוואָס האָסט דו דאן געשריען אויף מיר און געעפֿענט דאָס מויל, אום מיך צו בייסען? — כ'האָב דיר ניט געוואָלט בייסען, האָט ער געענטפֿערט, כ'האָב געעפֿענט דאָס מויל, כדי ביי דיר צו בעמען הילף; אָבער איך האָב ניט געקענט אַרויסריידען קיין וואָרט, און דו האָסט מיך ניט פֿער-שטאַנען, נאָר געשריען האָב איך איינפֿאַך פֿאַר שמערץ, פֿאַר ווירקליך נרויסע ליידען. — דו האָסט, הייסט עס, צוליעב דעם געשריען? האָב איך ווידער געפֿרעגט. — יא, צוליעב דעם! . . . כ'האָב אָנגעקוקט דעם וואַהניגניגען מאַן, ער האָט נאָך געשפּיגען מיט בלוט, האָט אָבער ניט קוקענדיג דערויף דאָך געבעטען גאַם פֿאַר מיר; כ'האָב בעמערקט, אַז איך האָב איהם שוין פֿריהער געזעהן, און אַז איך האָב איהם געקענט; ס'איז געווען אַ האַלב-אַלטער מאַן מיט גראָע האָר און מיט אַ שלעכט-געוואַקסענער באָרד — ס'איז געווען מינוט.

נאָגעל איז אַנשוויגען געוואָרען. ס'איז דורכגעגאַנגען ווי אַ סקרוד דורך דער גאַנצער קאָמפּאַניע. לאַנד-ריכטער ריינערט האָט אַרונטער-געלאָזט די אויגען און געקוקט אַ וויילע אויף דער ערד.

„מינוט? ער איז דאָס געווען?“ האָט געפֿרעגט פֿרוי סטענערסען.

„יא, ער איז דאָס געווען,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט.

„אויף, איהר מאַכט, אַז מיר ווערט גאַנץ אוימעטיג אויף'ן האַרצען.“

„יא, זעהט איהר, און איך האָב עס געוואוסט!“ האָט זיך דאַנני

קיעלאַנד פֿלוצלינג אָבערוואָפֿען. „כ'האָב איהם דערקענט פֿון דעם אויגענ-

בליק, ווען איהר האָט געזאָגט, אַז ער איז געפֿאַלען אויף די קניע און האָט געקושט די ערד. כ'פֿערזיכער אייך, איך האָב איהם דערקענט. האָט

איהר זיך מיט איהם דורכגעזעהן ווי געהעריג איז?“

„אַה ניין, כ'האָב זיך מיט איהם בלויז אַ פֿאַר סאָל געמראָפֿען . . .“

אָבער הערט אויס, מיר שיינט, אז איך האָב אין גאַנצען פֿערדאָרבען די שמיסונג; גנעדריגע פֿרוי, איהר זייט דאָך גאַנץ בלאַם, וואָס איז דאָס . . . ס'איז דאָך בלויז געווען אַ חלום!"

"ניין, דאָס געהט ניט!" האָט זיך אויך דער דאָקטאָר אָבגערופֿען. "צום טייוועל, פֿאַרוואָס שילדערט איהר אונז, אז מינט . . . פֿון מיי-געשוועגען קען ער קושען יעדען בויס-וואָרצעל אין נאָרוועגען, זעהט אקאַרשט, זעהט, אָט זיצט אויך פֿרייליין אַנדרעסען און וויינט! האַהאַהאַ!" "איך? איך וויין נאָר ניט," האָט זי אינגעווענדעט, "דאָס איז ב'לעבען אָן איינפֿאַל! אָבער איך וויל גערן צוגעבען, אז אָט דער טרוים האָט אויף מיר געמאַכט אָן איינדרוק. און איבעריגענס גלויב איך, אז ער האָט אויך אויף איך געמאַכט אָן איינדרוק."

"אויף מיר?" האָט דער דאָקטאָר אויסגערופֿען. "קיין האָר אויך ניט נאַטירליך! האַהאַהאַ, כ'מייך, איהר זייט פֿערדריקט! נאַ, לאָמיר זיך אַביסעל דורכגעהן; אַלע אויפֿשמעהן! ס'ציהט דאָ. ס'איז דיר קאַלט, יעטאַ?"

"ניין, ס'איז מיר ניט קאַלט, לאָמיר בלויבען זיצען," האָט די פֿרוי געענטפֿערט.

דער דאָקטאָר איז אָבער געווען פֿעסט ענטשלאָסען זיך דורכצוגעהן; ער האָט אונבעדינגט געוואָלט אַרומגעהן אַביסעל; עס ציהט שטאַרק, האָט ער נאָך אַמאָל געזאָגט, און ווען ער זאָל אפילו דאַרפֿען געהן איינער אליין, נאָר ער וויל און מוז האָבען אַביסעל בעוועגונג. נאָגעל איז אַלזאָ אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם בעגלייט.

זיי האָבען אַרומגעשפּאַצירט אַ פּאַר מאָל איבער'ן האַפֿען אַהין און אַהער, האָבען זיך דורכגעשפּאַרט דורך די פֿאַלקס-מאַסען, געפלוידערט און געענטפֿערט אויף די בעגריסונגען פֿון'ם עולם, אויף אַזאָן אופן זיינען זיי פֿילייכט אַרומגעגאַנגען אַ האַלבע שעה, דאָ האָט פֿרוי סטענערסען זיי גענומען רופֿען צוריק:

"נאַ, קומט שוין ענדליך אַמאָל צוריק! — איהר ווייסט, וועגען וואָס מיר האָבען זיך דאָ צונויפֿגערעדט, אין דער צייט וואָס איהר זייט געווען אוועק? מיר האָבען בעשלאָסען צו מאַכען מאָרגען אַ גרויסע אונטער-האַלטונג ביי אונז אין דערהיים. יאָ, הערר נאָגעל, איהר מוזט אַבסאָלויט קומען! אָבער דאָס מוז איך איך זאָגען פֿאַראַויס, אז אונטער אַ גרויסער אונטערהאַלטונג ביי אונז דאַרף מען פֿערשמעהן אזוי ווייניג צו עסען און צו טרינקען ווי נור מעגליך. . ."

„און אזויפיעל ספעקטאקעל ווי נור מעגליך,“ האָט איהר דער דאָקט־מאָר מיט אַ מונטערן טאָן איבערגעשלאָגען די רייד. „יאָ, כ'ווייס, וואָס דאָס הייסט. נאָ, אָבער ס'איז גאָר ניט קיין שלעכטער איינפֿאַל; כ'האָב שוין געהערט דומערע זאָכען פֿון דיר, יעמאַ.“ דער דאָקטאָר איז מיט אַמאָל געוואָרען גוט אויפֿגעלויגט און אַ גוטמוטהיגער געלעכטער האָט זיך איהם אויסגעשפּרײט איבער'ן גאַנצען פנים בײַ דער אויסזיכט אויף דעם דאָזיגען אָבענד. „קומט אַקאָרשט ניט צו שפעט,“ האָט ער געזאָגט. און: „מען זאָל נור ניט קומען און מיך אַוועקרופֿען!“

„אָבער קען איך קומען אין אָט דעם אָנצוג?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.

„איך האָב ניט קיין אַנדערן.“

אַלע האָבען זיך צולאָבט, און פֿרוי סמענערסען האָט געענטפֿערט:

„יאָ, נאַטירליך. דאָס איז דאָך זעהר קאָמיש.“

צוריק־צורױענס אַהיים איז נאָגעל געגאַנגען לעבען דאַגני קיעלאַנד. ער האָט ניט געמאַכט קיין אָנשטריינגונגען דאָס צו דערגרייכען, ס'איז געשעהן גאַנץ צופֿעליג; אָבער דאָס פֿרייליין האָט אויך גאַרנישט געטהאָן, עס צו פֿעהרנדרען. זי האָט גראָד געזאָגט, אַז זי פֿרעהט זיך שוין מיט דער אונטערהאַלטונג פֿון מאָרגען אָבענד, ס'איז אימער אזוי געמיטהליך און פֿריי ביים דאָקטאָר אין הויז; זיי זיינען אַזעלכע אויסגעצײכענטע מענשען און זיי ווייסען, ווי אזוי צו מאַכען, אַז די געסט זייערע זאָלען זיך פֿיהלען אַנגענעהם — דאָ רופֿט זיך נאָגעל פֿלוצלינג שטילערהיים אָן:

„מעג איך וואַגען צו האָפֿען, פֿרייליין, אַז איהר האָט מיר פֿערצײהט פֿאַר מיין שרעקליכע טאַקטלאָזיגקייט פֿון דעמאָלט אין וואַלד?“

ער האָט גערעדט מיט אימפעט און אזוי שטיל, כמעט שעפּטשענדיג, און זי איז געווען נעצזואונגען צו ענטפֿערן.

„יאָ,“ האָט זי געזאָגט, „איצט פֿערשמעה איך בעסער אייער בער־נעהמונג פֿון יענעם אָבענד. איהר זײט געוויס ניט פֿונקט ווי אַנדערע מענשען.“

„אַ דאַנק!“ האָט ער געשעפּטשעט. „אַך יאָ, איך דאַנק אייך, ווי איך האָב קיינמאָל אין לעבען ניט געדאַנקט! יאָ, פֿאַרוואָס בין איך ניט ווי אַנדערע מענשען? איהר מוזט וויסען, פֿרייליין, אַז דעם גאַנצען היינט־טיגען אָבענד האָב איך זיך אָנגעשטריינגט צו מילדערן דעם איינדרוק, וועלכען איהר האָט אודאי געמוזט קריגען פֿון מיר באַלד אין אַנפֿאַנג. כ'האָב ניט גערעדט קיין איין וואָרט, וואָס איז ניט געווען פֿון אייער־ט־וועגען, ווילט איהר מיך דערפֿאַר פֿעראורטהײלען? פֿערגעסט ניט, כ'האָב זיך שטאַרק פֿערוינדיגט געגען אייך און איך האָב דערפֿאַר געמוזט עפעס

טהאָן. איך גיב צו, אז איך בין מאַקע דעם גאַנצען מאָג געווען אין אַביסעל און אונגעוועהנליכער שטימונג; אָבער איך האָב זיך פֿונדעסט-וועגען געמאַכט אַ היבש ביסעל ערגער ווי איך בין געווען, און די גאַנצע צייט האָב איך געשפּיעלט אַביסעל אַ צווייפֿעלהאַפֿטע ראָלע. ס'איז מיר איינפֿאַך געגאַנגען אין דעם, אייך צו מאַכען גלויבען, אז איך בין ווירקליך אַביסעל אונבערעכענט, אז איך בעגעה איבערהויפּט מאַדנע פֿעהר-לערן; דורך דעם האָב איך געהאַפֿט, אייך צו בריינגען דערצו, איהר זאָלט מיר לייכטער און גיכער פֿערצייהען. צוליעב דעם בין איך דאָס ניט אין דער רעכטער צייט און ניט אויפֿן ריכטיגען אָרט אַרײַנגעפֿאַלען מיט מיינע חלומות, יאָ, כ'האַב זיך זאָגאַר אַליין אויפֿגעדעקט מיט אַ מעשה וועגען אַ וויאָלין-קאַסטען, כ'האַב פֿרייוויליג אויסגעזאָגט אַ שגעון מיינעם, וואָס איז גאָר ניט נייטיג געווען . . .

„פֿערצייהט!“ האָט זי איהם איבערגעשלאָגען די רייד. „אָבער נאָך וואָס דערצעהלט איהר מיר עס און רואינירט אַלצדינג?“

„ניין, איך רואיניר עס ניט, ווייניגסטענס גלויב איך עס ניט. ווען איך דערצעהל אייך, אז דאָס וואָס איך בין אייך דעמאָלט נאָכגעלאָפֿען אין וואַלד, איז געווען דער רעזולטאַט פֿון אַ מאָמענטאַנער, רשעות'דיגער אינספּיראַציע, וועט איהר דאָס איצט פֿערשמעהן. דעמאָלט האָב איך דאָך אייך ניט געקענט. אָבער ווען איך דערצעהל אייך אַלזאָ, אז איך בין אַקוראַט אזוי ווי אַנדערע מענשען, וועט איהר דאָס אויך פֿערשמעהן. כ'האַב זיך היינט ביינאַכט געמאַכט צום נאָר און פֿערטומעלט אַ גאַנצע געזעלשאַפֿט מיט מיין שגעון'דיגער בענעהמונג, כלזוי כדי אייך צו מאַכען אויף אזויפֿיעל מילדער, אז איהר זאָלט מיך ווייניגסטענס אויסהערען, ווען איך וועל קומען און זיך ערקלעהרען פֿאַר אייך. דאָס האָב איך דער-גרייכט, איהר האָט מיך אויסגעהערט, און איך דאַנק אייך דערפֿאַר. איך בין אויך איבערצייגט, אז איהר פֿערשמעהט מיך איצט.“

„ניין, כ'וווּ אייך זאָגען גאַנץ אָפֿען,“ האָט זי געענטפֿערט מיט אַביסעל אַ בעלידיגסטען טאָן, „אז איך פֿערשמעה אייך ניט גאַנץ גוט. נאָר זאָל זיין; איך וועל זיך מעהר ניט גריבלען וועגען דעם . . .“

„ניין, נאַטירליך ניט; נאָך וואָס זאָלט איהר ווירקליך שטודירען אַם די פֿראַגע?“ האָט ער געזאָגט. „אָבער, ניט אמת, אַט די אונטער-האַלטונג פֿון מאַרגען אָבענד איז אַראַנזשירט געוואָרען, ווייל איהר אַלע גלויבט, אז איך בין אַ גאַנץ אונרעגעלמעסיגער מאַן, פֿון וועמען מען קען זעהן אַ מאַסע מאַדנע זאַכען? איך וועל אייך אַפּשר נאָר ענטטוישען;

פילייכט זאגן איך בלויז "הא" און "יא", און פילייכט קום איך גאָר נים; ווער ווייס!

"ניין, איהר מוזט נאטירליך קומען."

"איך מוז?" האָט ער געזאָגט און זי אָנגעקוקט.

זי האָט מעהר גאָרנישט געזאָגט. זיי זיינען ווייטער געגאנגען איינס לעבען אנדערן.

"אויף יעדען פֿאַל" האָט זיך נאָגעל אָבערוּפֿען, "בין איך גליקליך, וואָס איך האָב אייך היינט אָבענד געטראָפֿען און זיך ערקלעהרט פֿאַר אייך. ס'האָט מיך זעהר געפלאָגט, וואָס איך בין אייך דעמאָלט געפלאָען צו לאַסט. פֿריליין, איך דאַנק אייך נאָך אַמאָל, וואָס איהר האָט מיך אויסגעהערט, און איך וועל אייך טויענד מאל דאַנקען דערפֿאַר, אויך ווען איך וועל זיין ביי זיך אין דערהיים."

זיי זיינען צוגעקומען צו דעם וועג, וואָס פֿערנעהמט זיך צום פּאַס-טאָר'ס הויף. זי האָט זיך אָבגעשטעלט. דאָ האָט זי אַרויסגעפלאַצט מיט אַ געלעכטער און געזאָגט:

"ניין, אזוי וואָס האָב איך קיינמאָל נים געהערט!"

דאָן האָט זי געוואַרט אויף די איבעריגע קאָמפּאַניע, וועלכע איז געבליבען פֿון היינטען. ער האָט געוואָלט פֿרעגען, צי מעג ער זי בער-גלייטען אַהיים, און האָט גראָד געהאַלטען דערביי, עס צו וואַגען; נאָר דאָ האָט זי זיך אָבעקעהרט פֿון איהם און גענומען רופֿען דעם אַדיונקט: "קומט! קומט שוין!" און דערביי האָט זי שטאַרק געמאַכט מיט דער האַנד, כדי איהם אונטערצוואַיילען.

VII

אויף מאָרגען אָבענד אַרום זעקס אזוינער איז נאָגעל אַריין צום דאָקטאָר אין צימער. ער האָט געמיינט, אז ער קומט צו פֿריה; אָבער די געזעלשאַפֿט פֿון פֿאַריגען אָבענד איז שוין געווען פֿערוואַמעלט. אויסער-דעם זיינען דאָרט געווען נאָך צוויי נייע געסט, אַן אַדוואָקאַט און אַ יונגער, בלאַנדער סטודענט. ביי צוויי טישען האָט מען שוין געטרונקען סעלצער-וואַסער און קאַניאַק; ביי אַ דריטען טיש זיינען געזעסען די דאַמען, לאַנד-ריכטער ריינערט און דער יונגער סטודענט, פֿערטיעפֿט אין אַ געשפרעך. דער אַדיונקט, אָט דער שווייגנדיגער מאַן, וואָס האָט זעלמען אָדער קיינמאָל קיין וואָרט נים אויסגערעדט, איז שוין איינפֿאַך געווען שכור,

און אין א היציגער שמימונג מיט גליהענדע באקען האָט ער גערעדט
הויך אויף'ן קול איבער אלעס מעגליכע. אָט האָט איהר סערביען, וואו
אכציג פּראָצענט פֿון דער בעפֿעלקערונג קענען ניט לעזען און ניט שריי-
בען — צי איז דאָרט אויף וויפֿיעל עס איז בעסער איינגעאַרדענט? דאָס
וואָלט ער ווירקליך וועלען פֿרעגען! — און דער אַרדונקט האָט זיך אומ-
געקוקט מיט אַ צאָרענדיגער מיענע, כאַטש קיינער האָט איהם קיין וואָרט
ניט אַנטקעגען געזאָגט.

די בעל-הבית'מע האָט צוגערופֿען נאָגעל'ן און איהם געמאכט פֿלאַץ
ביים טיש פֿון די דאַמען. וואָס ער וויל טרינקען? זיי ריידען נראָד וועגען
קריסטיאַניאַ, האָט זי געזאָגט. ס'איז דאָך אַ וואונדערליכע אידעע פֿון
איהם, וואָס ער איז אַראָבגעקומען אין אזא קליינער שטאָרט, ווען ער
האָט די ברירה און קען לעבען זאָגאר אין קריסטיאַניאַ.

ביי נאָגעל'ן אין די אויגען איז די אידעע נאָר ניט געווען אזוי וואונ-
דערליך; ער וויל דאָך זיין אויף'ן לאַנד, פֿערבריינגען זיין פֿרייע צייט.
על כל פנים וואָלט ער ניט וועלען זיין אין קריסטיאַניאַ, קריסטיאַניאַ איז
דער לעצטער אָרט, וועלכען ער וואָלט אויסגעקליבען.

ווירקליך? אָבער ס'איז דאָך פֿאָרט די הויפט-שטאָרט; אלעס, וואָס
דאָס לאַנד פֿערמאָגט פֿון גרויסע און בעריהטמע לייט און קונסט און
טהעאַטער און אלעס מעגליכע, — אלעס קומט זיך דאָך דאָרט צוזאַמען.
יא, און אויסערדעם די אלע פֿרעמדע, וועלכע קומען צופֿאָהרען,
האָט פֿרייליין אַנדערעסען בעמערקט; פֿרעמדע שוישפיעלער, זינגער,
מוזיקער, קינסטלער פֿון אלע פֿאַכען.

דאָגני קיעלאַנד איז געזעסען שמיל און האָט זיך בלויז צוגעהערט.
אַך יא, דאָס קען זיך זיין, האָט נאָגעל צוגעגעבען; ער ווייס ניט,
ווי עס געהט צו, נאָר יעדעס מאָל, ווען קריסטיאַניאַ ווערט דערמאָנט,
זעהט ער פֿאַר די אויגען אַ טהייל פֿון דער „גרענעץ“, און עס שמעקט
איהם נאָך אויסגעהאַנגענע קליידער. ווירקליך, ס'איז ניט קיין ערפֿינדונג
פֿון איהם. ביי איהם אין מוח יאוועט זיך דערביי די פֿאַרשמעלונג פֿון אַ
גאווה'דיגער קליין-שטאָרט מיט אַ פֿאַר קירכען, אַ פֿאַר צייטונגען, אַ
האַטעל און אַ געמיינשאַפֿטליכער וואַסער-פאַמפע, נאָר מיט די גרעסטע
מענשען פֿון דער וועלט. ער האָט קיינמאָל ניט געזעהן, מענשען זאָלען
זיך אזוי גרויס האַלטען, אזוי בלאָזען פֿון זיך, ווי דאָרט, און, דו ליבער
נאָט, ווי אָפֿט האָט ער זיך געוואונשען צו זיין ווייט אַוועק, ווען ער האָט
דאָרט געלעבט.

דער לאַנד-ריכטער האָט ניט געקענט בעגרייפֿען, ווי אזוי מען קען

פֿיהלען אזא אַנטיפּאַטיע — ניט צו אַן איינצעלנעם מענשען, נאָר צו אַ גאַנצער שטאַדט, די הויפט-שטאָדט פֿון אַ לאַנד. קריסטיאָניאַ איז אין דער ווירקליכקייט שוין ניט אזוי קלויין, זי הויבט אָן צו פֿערנעהמען אַ פּלאַץ צווישען די שטעט מיט אַ נאָמען, וואָס זאָגט מען צום ביישפּיעל צו אַ קאַפּע ווי „גראַנד“?

נור יאָ, תּחילת האָט נאָגעל אַליין אויך גאָר ניט געהאַט וואָס איינ-צואווענדען געגען „גראַנד“; „גראַנד“ קען מיטגעהן, האָט ער געזאָגט, נאָר גלייך נאָכדעם האָט ער איינגעקאָרטשעט דעם שטערן און בעמערקט, אזוי אז אַלע האַבען עס געהערט:

„דאָס הייסט: „גראַנד“ איז אַ גוטער אויסשטעלונגס-לאָקאַל.“

וואָס ער מיינט אייגענטליך דערמיט?

ער האָט זיך צילאַכט. קריסטיאָניאַ האָט אַ קאַפּע און דאָס איז „גראַנד“. „גראַנד“ און קריסטיאָניאַ זיינען כּמעט איינס און דאָסוועלכע; מחמת דעם איז „גראַנד“ דער גרויסער אָרט אין דער שטאַדט, וואו אַלע גרויסע לייט טרעפֿען זיך אויף. דאָרט זיינען די גרעסטע מאַלער פֿון דער וועלט, די האַפֿונגספֿולסטע יוגענד פֿון דער וועלט, די פֿעשיאָנעבעלסטע, די פֿראַנג-טישסטע דאַמען פֿון דער וועלט, די מיכטיגסטע רעדאַקטאָרען פֿון דער וועלט און די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט; האַהאַ, דאָרט זיינען זיי און בלאַזען פֿון זיך און בעריהמען זיך איינע פֿאַר די אַנדערע און קאָ-קעטירען און זיינען זעהר גייסטרייך — דער איינער מלא שמחה, ווייל ער ווערט געהערט און געאַכט און געשעצט פֿון דעם אַנדערן. הערר גאָט! די שענהסטע קאָמעדיע, וועלכע מען קען נור זעהן! אין גרונד גענומען אָבער איז „גראַנד“ קיין אַנדער זאַך ניט נור אַ קליינער, גוט-בעזוכטער שיינק, וואו גוטע בירגער אין לייזענטענע רעק וואַלמען געקענט אַרײַנקומען טרינקען זייער שנאַפּס; וואו יעדער איינער וואַלט געקענט זיינען און זיך פֿרעהען דערמיט, וואָס יעדער איינער זיצט און קוקט אויף איהם. דאָס איז „גראַנד“.

אַט דער ענטפֿער האָט אַרײַסגערופֿען אַן אַלגעמיינע ערביטערונג, דער לאַנד-ריכטער האָט זיך אָנגעבויען איבער פֿרייליין קיעלאַנד'ס שטוהל און געזאָגט גאַנץ הויך:

„אזא מין בעריהמעררי האָב איך אין מיין לעבענסטאָג נאָך ניט געהערט!“

זי האָט זיך אויפֿגעכאַפּט. שנעל האָט זי אַ קוק געטהאָן צו נאָגעל'ן; ער האָט אַודאי געמוזט הערען דעם לאַנד-ריכטער'ס ווערטער; אָבער ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער געהמט זיך ניט צום האַרצען פֿון זיי, אין

געגענטהייל, ער האָט אָנגעקלאַפּט ווין גלאָז מיט דעם יונגען סטודענט און מיט אַ גלייכנילטיגער מיענע אָנגעהויבען ריידען פֿון עפעס אַנדערש. יאָ, זיין איבערלענענהייט האָט אויך איהר געערגערט; פֿאַרוואָס האַלט ער זיי אייגענמליך אַלעמען, וואָס ער סמייעט זיי צו דערלאַנגען אַזאַ מין אויפֿגעבלאָזענעם, גאווה'דיגען אונזינן! אָט די איינגעבילדעטקייט, אָט די גרויס-האַלטעריי! אַז דער לאַנד-ריכטער האָט זי געפֿרעגט: „נו, ווי געדעלט אייך דאָס?“ האָט זי מיט אַ כיוון געענטפֿערט הויך אויפֿן קול: „ווי דאָס געדעלט מיר? איך מיינ, אַז פֿאַר מיר איז קריסטיאָניאַ גרויס גענוג.“

אויך דאָס האָט ניט געשמערט נאָגעל'ס רוה. אַז ער האָט געהערט אָט די הויכע, האַלב צו איהם געווענדעטע שטימע און געזעהן פֿרייליין קיעלאַנד'ס ביטערליכען געזיכטס-אויסדרוק, האָט ער זי אָנגעקוקט אַ וויילע נאָכדיינקענדיג, אַזוי ווי ער וואָלט זיך געוואָלט דערמאָנען, מיט וואָס ער האָט זי געקענט ערגערן. מעהר ווי אַ מינוט האָט ער געקוקט אויף איהר, געפינימעלט מיט די אויגען און זיך בעמראַכט, און דערביי האָט ער כמעט טרויעריג אויסגעזעהן.

אַצונד האָט אָבער דער אַדיונקט אויך דערהערט, וועגען וואָס דאָ איז גערעדט געוואָרען, און האָט שטאַרק פֿראַמעסמירט, אַז קריסטיאָניאַ איז קלענער ווי בעלגראַד למשל — כאַטש בעלגראַד איז אפילו מיט קיין איין זילבע ניט דערמאָנט געוואָרען. עס זיינען פֿאַרהאַן קלענערע הויפט-שמערט ווי קריסטיאָניאַ; עס זיינען אויך דאָ הויפט-שמערט, וועלכע האָבען אַסך ווייניגער קונסט און אַנדערע זאַכען, וואָס זיינען ווערטה געזעהן צו ווערן, שוין גאר ניט ריידענדיג דערפֿון, וואָס קריסטיאָניאַ האָט אַ האַפֿען אָהן גלייכען. וואָס איז איבערהויפט דאָ צו ריידען וועגען דעם! בסך הכל איז דאָך קריסטיאָניאַ ניט קלענער ווי אַנדערע הויפט-שמערט פֿון פֿערנינפֿטיגער גרויס. . . .

דאָ האָבען אַלע אָנגעהויבען צו לאַכען; דער אַדיונקט האָט אויס-געזעהן צו קאָמיש מיט זיינע פֿלאַמענדע באַקען און מיט זיין פֿעסמער איבערזייגונג. אַדוואָקאַט האַנסען, אַ נידעריגער, דיקער מאַן מיט נאָל-דענע ברילען און מיט אַ פֿליך אויפֿן קאָפּ האָט ניט אויפֿגעהערט צו לאַכען, און האָט זיך געקלאַפּט אויף די קניע און געלאַכט.

„פֿערנינפֿטיגע גרויס, פֿערנינפֿטיגע גרויס, יאָ!“ האָט ער געשריען. „קריסטיאָניאַ איז ניט קלענער ווי אַנדערע הויפט-שמערט פֿון דערוועלכער גרויס, פֿון אַקוראַט דערוועלכער גרויס; דורכאויס ניט קלענער, ניין! אַת דו זיסער! פֿאַר אייער געזונד!“

אָבער נאָגעל'ן איז די זאך געוואָרען איבעררדריסיג. צום טיילוועל, נאָך וואָס האָט ער גאָר געעפֿענט דאָס מויל! ער האָט דאָך אָנגעמאַכט ביי זיך צו שווייגען, כדי זיך ניט אַרומצורויסען מיט לייטען אין אַ פֿרעמדען הויז, און אַצונד געפֿינט ער זיך דאָ אין רעכטען מיטען פֿון אַ שמררייט און האָט אַלעמען אַנטקעגען זיך! נאָ, אָבער פֿון איצט און ווייטער וועט ער שוין ווין פֿאַרוויכטיג; קיינער זאָל גאָר ניט האָבען וואָס צו זאָגען געגען איהם.

ער האָט זיך אומגעקוקט אין צימער. ס'האָט דאָרט גראָד ניט גע- הערשט קיין גרויסע אָרדנונג, אויך איז ניט אַלצדינג געווען גאַנץ ריין, נאָר די קוליערען זיינען געווען אַנגענעהם, דאָס ליכט איז אַריינגעקומען דורך דריי גרויסע פֿענסטער, און אַרום מיט זיינען געשמאַנען אַסך כּעק- וועמע שטוהלען. די שטוהלען אזוי ווי די איבעריגע מעבעל זיינען געווען אַביסעל אָבגענוצט, אָבער זיי האָבען נאָך פֿונדעסטוועגען אויסגעזעהן גאַנץ גוט. אויף די דריי ווענד זיינען געהאַנגען בילדער פֿון הייערדאָהל, פֿון יאַלמאַר יאַהנסען און פֿון אַ דייטש; פֿון יאַלמאַר יאַהנסען אַ ים-בילד.

נאָגעל האָט נאָך אַלץ גערעדט מיט סטודענט אַיען. יאָ, אין זיין יוגענד האָט אויך ער — נאָגעל — געטרוימט פֿון מוזיק, און דעמאָלט איז ער בעזונדערס געווען פֿערקאָכט פֿאַר וואַגנער'ן; אָבער מיט די יאָהרען איז דאָס אַריבער. איבעריגענס האָט ער עס קיינמאָל ניט גע- בראַכט ווייטער ווי ביז צום אויסלערנען די נאָמען און שפּיעלען אַ פֿאַר מענער.

„פיאַנאַ?" האָט דער סטודענט געפֿרעגט. פיאַנאַ איז געווען זיין פֿאַך.

„ניין, פֿוין! פּידעל. אָבער ווי געזאָגט: כּיהאַב עס ניט ווייט געבראַכט

און אויך האָב עס זעהר גיך אין גאַנצען אויפֿגעגעבען!"

צופֿעליג איז זיין בליק געפֿאלען אויף פֿרייליין אַנדרעסען, וועלכע איז שוין זינט אַ פֿערטעל שעה געזעסען דאָרט ביים אויווען און האָט געפֿלוידערט מיט דעם לאַנד-ריכטער. איהר בליק האָט זיך בענגענענט מיט זיינעם, פֿלוצלינג, אומגעריכטערהייט; אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט זי זיך דאָך אונטרוהיג אַרומגערוקט אויף'ן שטוהל אַהין און אַהער און האָט פֿלוצלינג אָבגעהאַקט דאָס, וואָס זי האָט געוואָלט זאָגען.

דאָנני איז גראָד געזעסען אַליון, האָט געפּויקט מיט די פֿינגער אויף'ן מיט און ווען ניט ווען געבלעטערט אין אַן אַלבום. זי האָט ניט געמאַרען קיין רינגען אויף די לאַנגע, ווייסע הענד. נאָגעל האָט געוואָרפֿען גנב'ישע בליקען אויף איהר. דו גוטער גאָט, ווי שעהן זי איז דאָס היינט אָבער

געווען! אין דער דאָזיגער בעליבטונג, אַנטקעגען דעם טונקעלען ים-
שטיק אויף דער וואַנד, האָבען איהרע דיקע, העלע צעפּ אויסגעזעהן נאָך
העלער, בעת ווען איהרע ברעמען זיינען געווען נאָך טונקעלער. אז זי
איז געוועסען, האָט איהר קערפּער געהאַט אַ לייכטען אויסגום פֿון וואויל-
לוסטיגקייט; נאָר ווען זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, איז ער פֿערשוואַנדען.
זי איז געווען הויך, עטוואָס פֿול, האָט אָבער געהאַט אַ לייכטען, מערק-
זוירדיג רייצענדען גאַנג.

גאַנעל האָט זיך אויפֿגעהויבען און איז צוגעגאַנגען צו איהר. אזוי
ניך ווי זי האָט איהם דערזעהן לעבען זיך, האָט זי מיט אַ פֿייערדיגען
טאָן געזאָגט:

„פֿערציייהט איהר מיר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט? טהוט עס!
דאָס וועגען קריסטאָניא; איהר געדענקט דאָך עס געוויס.“
ער איז געווען זעהר פֿערוואַנדערט און האָט געענטפֿערט, אז ער
האָט נאָר ניט געטראַכט דערפֿון; ער ווייס אפילו ניט בעשטימט, צי
האָט ער עס גאָר געהערט; ניין, ער האָט די גאַנצע צייט געפֿולדערט
מיט דעם יונגען טאָן איבער מוזיק.

„יא, איהר האָט עס געהערט,“ האָט זי געזאָגט, „כ'האָב עס בער-
מערקט אָן אייך. אָבער עס איז געווען אונאַיבערלעגנט פֿון מיר זיך
אַריינצומישען: איך בין קיינמאָל ניט אַריבער די גרענעץ פֿון לאַנד, און
דערנס קען איך אויך ניט האָבען קיין מיינונג איבער די גרויס פֿון אונ-
זעדע אייגענע זאַכען.“

„יא, אָבער איך פֿון מיין זייט דאַרף זיך ניט אַרומרייסען מיט לייטען,
וואָרים מיר וועלען קיינמאָל ניט ווערן אייניג. און אויסערדעם, וואָס
קומט אַרויס דערפֿון? דורך אַ שמרײַט קען מען קיינעם ניט בעקעהרען;
קיינמאָל ניט; דאָס קומט ניט פֿאַר.“

„נו, איך האָף, אז איהר פֿערציייהט מיר. דאָס איז דאָס, וועגען וואָס
איך האָב אייך געוואָלט בעמען.“

ער האָט זי אָנגעקוקט. זי האָט אויף אַ מאַמענט געווענדערט איהר
אייגענאַרטיגען, דונקעלבלויען בליק אויף איהם, און זיך נאָר ניט בער-
מראַכמענדיג, האָט ער מיט אַמאָל אויסגערופֿען:

„גאָט מיינער, ווי שעהן איהר זייט היינט אָבענד!“

אַט די אָפֿענהאַרציגקייט האָט זי אין גאַנצען צומישט; זי איז גע-
בליבען זיצען מיט אַן אָפֿענעם מויל און האָט ניט געוואוסט, וואָס מען
הויבט אָן צו טהאָן.

„אָבער זייט דאָך אַביסעל פֿערניפֿטיג!“ האָט זי געשעפֿטשעמ.

גלייך נאָכדעם האָט זי זיך אויפֿגעהויבען און איז צוגעגאָנגען צו דער פּיאַנאָ, וואו זי האָט גענומען בלעטערן אין פֿערשידענע נאָמען־העפטען; איהרע באַקען זיינען געווען הויט ווי פֿייער.

אַצונד איז דאָס געשפרעך געוואָרען אַלגעמיין. דער דאָקטאָר, וועלכער האָט געברענגט פֿאַר חשק צו קענען ריידען מוכח פֿאָליטיק, האָט זיך פּלוצלינג געווענדעט צו דעם גאַנצען פֿערוואַמעלטען עולם און געפֿרעגט: „האָט איהר היינט געלייענט די צייטונגען? מיט דעם „מאָרגענ־בלאַט“ געהט עס, ווייס דער טייוועל, צו ווייס. דאָס איז דאָך שוין גאָר גיט קיין שפּראַך פֿון געבילדעטע מענשען, דאָס זיינען שימפּווערטער און פּראָסטע מאַרק־רייד.“

און אַלע האַבען געפֿונען אַז מיט'ן „מאָרגענבלאַט“ געהט עס ווירקליך צו ווייס.

נאָר אַז עס איז ניט געווען קיינער, וואָס זאָל ווידערשפרעכען דעם דאָקטאָר, האָט ער ניט געקענט געהן ווייטער. דאָס האָט אַדוואָקאַט האַנסען געוואוסט און דערפֿאַר האָט ער געזאָגט; „אַבער איך געפֿין, אַז אין דער ליבעראַלער פרעסע געהט עס אויך צו גענוג גראָב.“

„נאָ דיר גאָר אַ נייעס!“ האָט דער דאָקטאָר אויסגערופֿען און איז אויפֿגעשפרונגען פֿון זיין אָרט. „דו מיינסט דאָך מיר ניט צו זאָגען, אַז דאָס לאָזט זיך פֿערנלייכען? וואָס פֿאַר אַ מיינונג מען זאָל ניט האַבען זוענען דעם מיניסטעריום . . .“

מען האָט געגרייט צום טיש. די געזעלשאַפֿט איז אַריין אין עסס־צימער, דער דאָקטאָר און דער אַדוואָקאַט האַבען ווייטער אָנגעפֿיהרט זייער הייסע דיסקוסיאָן איבער דעם טאָן פֿון דער פרעסע. דאָס געשפרעך איז פֿאַרמגעזעצט געוואָרען ביים טיש; נאָגעל, וועלכער איז געזעסען צווישען דער בעל הבית'טע און דעם יונגע פֿרייליין אַלסען, דעם פֿאָליצ־מייסטער'ס טאָכטער, האָט פֿערשפּאַרט אָנטהייל צו געהמען דעריין. אַז מען איז אויפֿגעשטאַנען פֿון טיש, האָט מען שוין געהאַלטען אין רעכמען מיטען פֿון דער אייראָפּעאישער פֿאָליטיק; מען האָט אַרויסגעזאָגט מיי־ננגען וועגען דעם צאַר, וועגען קאַנסטאַנס, פּאַרנעל, און אַז די באַלקאַן־פּראָגע איז ענדליך געקומען אויף דער רייה, האָט דער בערוישטער אַדווינקט ווידער געהאַט אַ געלעגענהייט אָנצופֿאַלען אויף סערביען. יאָ, ער האָט גענוג דערפֿון, סערביען קריכט איהם שוין פֿון האַלז; ער האָט גראָד געלייענט די „סטאַטיסטישע מאַנאַטס־שריפֿט“; עס הערשט דאָרט אַ מורא'דיגער צושטאַנד, די שולען אין גאַנצען פֿערנאַכלעסיגט . . .

"ניין, איינס פֿרעהט מיך איבער אלע מאַסען, האָט דער דאָקטאָר מיט נאַנץ פֿייכטע אויגען געזאָגט, "און דאָס איז, וואָס גלאַדסטאָן לעבט נאָך. גיסט אַרײַן, טײַנע העררען, און לאָמיר טרײַנקען פֿאַר גלאַדסטאָן'ס געזונד, יאָ, פֿאַר גלאַדסטאָן, פֿאַר אַט דעם גרויסען און רײַנעם דעמאָ-קראַט, דעם מאַן פֿון דער געגענוואַרט און פֿון דער צוקונפֿט."

"וואַרט אַ ווײַלע, מיר ווילען אויך זײַן דערבײַ!" האָט זיך אָבעררופֿען די פֿרוי וײַנע. זי האָט אָנגעפֿילט די גלעזער פֿון די דאַמען, האָט פֿון אײַספעט אַרײַבערגעגאַסען און מיט צײַטערנדע הענד דערלאַנגט יעדער אײַנער אײַהר גלאָז.

אלע האָבען געטרונקען.

"יאָ, איז ער נישט אַ רײַעזען-שטאַרקער בחור!" האָט דער דאָקטאָר ווײַטער געזאָגט און האָט אַ קנאַק געטהאָן מיט דער צונג. "דער אַרײַטער, ער האָט זיך אַביסעל פֿערקײַהלט, אָבער דאָס וועט דאָך אַרײַבערגעהן. קײַן פֿאַליטיקער וואָלט מיר אײַצט נישט אַזױ שטאַרק געפֿעהלט, ווי גלאַד-סטאָן. דו גרויסער גאַט, ווען איך דײַנק פֿון אײַהם, שטעהט ער פֿאַר מיר, ווי אַ גלענצענדער שטערן, וואָס בעלײַכט די גאַנצע וועלט! . . . אײַהר זעהט אױס אַזױ פֿערטראַכט, הערר נאַגעל; וואָס זשע, אײַהר זײַט נישט מיט מײַן מײַנונג?"

"איך? ווי מײַנט אײַהר דאָס? אָבער בעסטער, איך בין גאַר נישט פֿערטראַכט; נאַטירליך בין איך אין דעם פֿאַלשמענדיג אײַנשטימיג מיט אײַך."

"יאָ. נאַטירליך. נאָ, ביסמאַרק האָט דאָך אויך פֿיעלעס אין זיך, וואָס רופֿט אַרויס מײַן בעוואונדערונג, אָבער גלאַדסטאָן צושמעטערט אײַנפֿאַך יעדען אַרגומענט געגען אײַהם. כ'וואָלט ווירקליך וועלען וויסען, ווי לאַנג ביסמאַרק וועט נאָך אָנפֿיהרען זײַן אונניצליכען קאַמפֿ! . . ."

ס'האַט זיך נאָך אַלץ נישט געפֿונען קײַן אײַנער, וואָס זאָל זיך שמעלען געגען דעם דאָקטאָר; ער האָט זאָגאַר פֿרוכירט רײַדען וועגען קײַזער וויל-העלם; אָבער אויך אײַצט זײַנען אלע געווען אײַניג מיט אײַהם. ענדליך איז די אונטערהאַלטונג געוואָרען אַזױ לאַנגוויליג, אַז דער דאָקטאָר האָט פֿאַר-געשלאָגען די קאָרטען צום צײַט-פֿערטרייב. ווער עס וויל זיך אָנשליסען אָן אַ פֿאַרטיע?

אָבער אײַצט האָט פֿרוי סטענערסען'ס שטימע אָבעקלונגען איבער'ן נאַצען צימער:

"ניין, דאָס מוז איך זאָגען! ווײַסט אײַהר, וואָס הערר אַיען האָט מיר נור וואָס דערצעהלט? הערר נאַגעל, אײַהר האָט נישט אײַמער געהאַט

אזא גרויסארטיגע מיינונג וועגען גלאדסטאָן ווי היינט אָבענד. ער האָט אייך געהערט אמאָל אין קרויסמיאָניאָ — איז דאָס געווען אין אַרבייטער-פֿעראיין? — וואו איהר האָט גלאדסטאָן אַוועקגעגעבען אַ גאָב. יאָ, איהר זייט מיר דער ריכטיגער! איז דאָס ווירקליך וואָהר?"

די בעל הבית'מע האָט דאָס געזאָגט אויף דעם פֿריינדליכסטען אופן, מיט אַ שמייכל אויף די ליפּען, און האָט שפּאַסענדיג אויפֿגעהויבען דעם פֿינגער, אַזוי ווי זי וואָלט איהם געסטראַשעט. זי האָט ווידערהאַלט, ער זאָל זאָגען, צי ס'איז אמת.

נאָגעל האָט געצויגען מיט די אַקסלען.

"איך קען זיך ניט דערמאָנען, איך זאָל ווען עס איז האָבען אַוועק-געגעבען גלאדסטאָן אַ גאָב," האָט ער געענטפֿערט. "ווען איז דאָס געווען?"

"ניין, איך וויל ניט גראָד זאָגען, אַז איהר האָט איהם אַוועקגעגעבען אַ גאָב," האָט אַיען געענטפֿערט, "אַבער איהר זייט שטאַרק אַרויסגע-טראָטען געגען איהם. איך קען זיך דערמאָנען, אַז איהר האָט געזאָגט וועגען גלאדסטאָן, אַז ער איז אַ פֿאַנאַטיקער."

"אָך, דו גרויסער גאָט! פֿאַנאַטיקער! גלאדסטאָן אַ פֿאַנאַטיקער!" האָט דער דאָקטאָר געשריען. "מענש איינער, זייט איהר דעמאָלט געווען שבור, צי וואָס?"

נאָגעל האָט געלאַכט.

"ניין, דאָס בין איך, דוכט זיך, ניט געווען. אָדער פֿילייכט בין איך דאָך געווען שבור, כ'ווייס ווירקליך ניט. עס שמעקט כמעט דערמיט." "יאָ, עס שמעקט ווירקליך דערמיט, כ'לעבען!" האָט דער דאָקטאָר געזאָגט צופֿריעדענגעשטעלט.

נאָגעל האָט זיך ניט געוואָלט ערקלעהרען: ער האָט אויסגעמירען אַלע וועגען, כדי סעהר גאַרנישט צו זאָגען, נאָר דאַנגי קיעלאַנד האָט געבעטען פֿרוי סטענערסען, זי זאָל איהם אָנטרייבען. "זאָל ער זאָגען נאָך עפעס," האָט זי מיט אַ שעפּטשענדרער און וואַרימער שטימע געזאָגט, "זאָל ער דערצעהלען, וואָס ער האָט געמיינט. ס'איז ווירקליך קאָמיש."

"וואָס זייט איהר אייגענמליך אויסען געווען דערמיט?" האָט די יונגע פֿרוי ווייטער געפֿרעגט. "ווען איהר זייט אַרויסגעטראָטען געגען גלאדסטאָן, האָט איהר דאָך דערמיט געמוזט האָבען אַ געוויסע אַבויכט. מָאָ זאָגט עס אינז דאָך! אויסערדעם וועט איהר אויב דערמיט פֿערשאַפֿען

א פערנניגען; וואָרים ס'וועט ווערן צו לאַנגווייליג, ווען זיי וועלען זיך זעצען שפיעלען אין קאָרטען."

"כ'ווים ווירקליך נים, פֿון וועלכען מאָל הערר אַיען רעדט," האָט נאָגעל געענטפֿערט, נאָך אימער לאַכענדיג. "ס'קען מעגליך זיין, אז איך האָב געוואָנט עטוואָס עהנליכעס; אָבער . . . נאָ, אויב איך האָב זיך ביי דער געלעגענהייט נים אַזוי שרעקליך אויסגעדריקט, דאָן האַלט איך זיך נאָך אימער ביי מיינע ווערטער; אָבער אויב זיי זיינען געווען צו שלעכט, דאָן לייקען איך נאָטירליך." און ווערענדיג ווידער ערענסט, האָט ער צוגעגעבען: "איך בין ווירקליך נים אין גאַנצען איינשטימיג מיט איך איבער גלאַדסטאָן. ליידער בין איך עס נים! קיינער דאַרף זיך איבערו-גענס נים געפֿינען געטראַפֿען דערפֿון, און איך בעט, מיר צו ענטשול-דיגען וואָס איך קום אַרויס דערמיט דאָ אין דעם דאָזיגען קרייז. איך בין געוועהנליך נים קיין פֿאַנאַטיקער; כ'קען גאַנץ גוט האַלמען ס'מױל, ווען ס'איז נייטיג. האָט ווער פֿון איך געזעהן גלאַדסטאָן אָדער איהם געהערט ריידען? איין איינדרוק מאַכט ער אויף איך פֿון דער רעדנער-ביהנע אַראָב; דאָס איז די ריינע האַנדלונג פֿון'ם מאַן, זיין גרויסע עהרליכקייט! ס'קומט פֿאַר, אַזוי ווי דער מאַן וואָלט גאָר אַנדערש נים געקענט, נאָר האַנדלען ריין. ווי וואָלט ער גאָר געקענט בעגעהן וואָס פֿאַר עס איז שלעכטע טהאַט און זינדיגען אַנטקעגען גאָט? און אַזוי טיעף איז ער אַליין דורכדרונגען פֿון דער אידעע מיט דער ריינער האַנדלונג, אז ער געהט אָן, אז מיט זיינע צוהערער איז דאָסעלבע . . ."

"אָבער דאָס איז דאָך אַ זעהר שעהנער צוג פֿון איהם! דאָס בע-זוייזט דאָך זיין עהרליכקייט און זיין הומאַנע דיינקונגס-אַרט," האָט איהם דער דאָקטאָר איבערגעשלאָגען די רייד. "כ'האָב קיינמאָל אַזוי וואָס פֿער-ריקטעס נים געהערט!"

"נו יאָ, דאָס איז דאָך אויך מיין מיינונג? איך בריינג דאָך עס דאָ נור צו זיין כאַראַקטעריסטיק, אַלס אַ שעהנעם צוג צו זיין בילד, הע-הע — הע! גלאַדסטאָן איז אַ וואַנדערענדער אַנאָגער פֿון רעכט און וואַהרהייט; זיין מוח איז גאַנץ שטייף פֿון הוילע אַנערקענטע רעזולטאַמען, אַז צוויי מאָל צוויי איז פֿיער, דאָס איז פֿאַר איהם די גרעסטע וואַהרהייט אונטער דער זונן. און קענען מיר לייקענען, אז צוויי מאָל צוויי איז פֿיער? ניין, נאָטירליך נים; איך זאָג עס נור, כרי צו בעווייזען, אז גלאַדסטאָן האָט אייביג רעכט. אָבער ס'איז בעסער, איך זאָל שווייגען," האָט נאָגעל געענדיגט.

אַלע האָבען זיך ווידער אַנידערגעזעצט, און עס איז ענטשטאַנען אַ

קליינע פויזע. אצונד האָט פּאַסירט עטוואָס מערקווירדיגעס: דער אַדווינקט איז צוריק נישטער געוואָרען. אזוי גיך ווי ער האָט געקריגען עפעס צו עסען, איז דער רויש אַריבער, און ער איז אַלואַ געועסען שטיל און אונט-בעמערקט ווי אימער, ווען ער האָט גאַרנישט געהאַט אין קאַפּ. ער האָט נאָך היבשלאַך געמרונקען, אָבער דאָס האָט נישט געהאַט קיין וויר-קונג אויף איהם, דערפֿאַר איז אַדוואַקאַט האַנסען געוואָרען זעהר לוסטיג.

ס'איז ערשט געווען צעהן אַ וויגער; ווידער אַמאָל האָט מען גענומען ריידען וועגען שפּיעלען אין קאַרטען; אָבער אין דערזעלבער רגע האָט עס אַ קלונג געטהאָן ביים דאָקטאָר אין ביראַטהיר. פֿרוי סטענערסען איז אויפֿגעשפרונגען; נאַטירליך, איצט מוז דער דאָקטאָר אַוועקגעהן, ליידער. אָבער די אַנדערע דאַרפֿען נאָך נישט געהן, אויף קיין פֿאַל נישט; ווייניג-סטענס נישט פֿאַר צוועלף. פֿרייליין אַנדערסען זאָל זיך נור ווידער רוהיג אַנידערזעצן אויף איהר אָרט; אַנאָ וועט גלייך אַריינברענגען נאָך היים וואָסער צום „טאָדדי“, אַסך היים וואָסער.

„הערר לאַנד-ריכטער, איהר טרינקט דאָך גאַר נישט.“

אַה ניין — דער לאַנד-ריכטער שמעהט נישט אָב פֿון די אַנדערע.
„אָבער איהר דאַרפֿט נאָך נישט געהן אַהיים. איהר מוזט אַלע בלייבען דאָ. דאַנגו, עפעס ביסט דו מיר אזוי שטיל?“
„ניין, נישט שטילער ווי געוועהנליך.“

אַצונד איז דער דאָקטאָר צוריק אַרויסגעקומען פֿון זיין ציטער; מען זאָל איהם ענטשולדיגען; ער מוז אַוועקגעהן; געפֿעהרליכער פֿאַל, אַ בלוט-שטורץ. נו, ס'איז נישט אזוי ווייט, אין צוויי, דריי שעה וועט ער זיין צוריק אין דערהיים; ער האָפֿט, אז ער וועט נאָך דאָן געפֿינען די געזעלשאַפֿט צוזאַמען. אַדיע אַלע אינאיינעם; אַדיע, יעמאַ.

דאָן איז ער שנעל אַוועק. אין אַ מינוט אַרום האָט מען איהם גע-זעהן צוזאַמען מיט אַן אַנדער מאַן, אַרונטערלויפֿענדיג דעם וועג צו דער לאַנדזונגס-בריק; אזוי שטאַרק האָט ער זיך געאיילט.
זיין פֿרוי האָט געזאָגט:

„וואָס זשע הויבט מען איצט אָן צו טהאָן . . . איהר! איהר מענטש מיר גלויבען, ס'איז מיר צייטענווייז נאַנץ לאַנגווייליג צו בלייבען אליין אין הויז, ווען מיין מאַן פֿאַהרט אַוועק. בעזונדערס אין די ווינטער-נעכט איז עס גאַר נישט גוט. דאָן בין איך אַפֿטמאָל זאָגאַר נישט זיכער, אז ער וועט נאָך צוריקקומען.“

„דאָ זיינען נימאָ קיין קינדער אין הויז, ווי איך זעה?“ האָט נאָגעל געפֿרענט.

„ניין, קיין קינדער . . . נאָ, איצט הויב איך שוין אָן ווערן צוגע-
וואוינט צו די דאָזיגע לאַנגע נעכט; נאָר אין אָנפֿאַנג איז עס געווען
שרעקליך. איך פֿערזיכער אייך, כ'פֿלעג אזוי מורא האָבען, כ'פֿלעג זיך
אזוי שרעקען אין דער פֿינסטער — יאָ, ליידער שרעק איך זיך אויך אין
דער פֿינסטער — אז איך האָב ציימענווייז געמוזט אויפֿשטעהן, אַרויס-
געהן און זיך לייגען שלאָפֿען ביים דיענסטמיידעל אין צימער . . . ניין,
אָבער דאָגני, איצט מוזסט דו דאָך אויך וואָס עס איז זאָגען! וועגען וואָס
דיינקסט דו אייגענטליך? נאָטירליך וועגען דעם שאַץ דיינעם.“
דאָגני איז רויט געוואָרען, האָט זיך צולאכט פֿאַר פֿערלעגענהייט און
געענפֿערט:

„נו יאָ, כ'דיינק וועגען איהם; דאָס איז דאָך בעגרייפֿליך. אָבער פֿרעג
ליעבערשט, וועגען וואָס דיינקט דער לאַנד-ריכטער; דעם גאַנצען אָבענד
האָט ער קיין וואָרט נישט אויסגערעדט.“

דער לאַנד-ריכטער האָט פֿראַטעסטירט; ער האָט גערעדט מיט די
דאָמען אַלסען און אַנדערעסען, ס'הייסט שטילערהייט אָנגעפֿיהרט אַ גרויסען
געשפּרעך, ער איז די גאַנצע צייט געווען שטאַרק פֿעראינטערעסירט און
האָט זיך אויפֿמערקזאַם צוגעהערט צו די פּאָליטישע ערקלעהרונגען פֿון
די איבעריגע, קורץ און גוט . . .

„פֿרייליין קיעלאַנד'ס חתן איז איצט ווידער אויף'ן ים,“ האָט די
בעל הבית'מע ערקלעהרט נאָגעלין. „ער איז אַ פֿלאַטען-אָפֿיציער, און ער
פֿאַהרט איצט קיין מאַלאַ — דוכט זיך, קיין מאַלאַ?“
„יאָ, קיין מאַלאַ,“ האָט דאָגני געענטפֿערט.

„ווי שנעל אַזעלכע חברה-לייט פֿערלאָבען זיך דאָס! ער קומט צו
גאָסט צו די עלטערן אויף דריי וואָכען, און דאָ אין אַ שעהנעם אָבענד . . .
יאָ, יאָ, די ליימענאַנטס!“

דרייטע חברה-לייט! האָט נאָגעל בעמערקט. געוועהנליך הויכע,
שעהנע, וועטער-ברוינע מענשען מיט אַ פֿרישען זינג, אויך זייער אוניפֿאָרם
איז אזוי שעהן, און זיי טראָגען זי מיט אזוי פֿיעל עלעגאַנץ. יאָ, די
פֿלאַט-אָפֿיצירען האָבען איהם אימער בעצויבערט.

מיט אַמאָל דרעהט זיך פֿרייליין קיעלאַנד אום צו סטודענט אַיען
און פֿרעגט מיט אַ שמייכל:

„יאָ, דאָס זאָגט הערר נאָגעל אי ציט; אָבער וואָס האָט ער געזאָגט
אין קריסטיאַניאַ?“

אלע האָבען זיך פֿונאַנדערגעלאַכט; אַדוואָקאַט האַנסען האָט אויס-
געשריען מיט אַ שכור'ן קול:

„יאָ, וואָס האָט ער געזאָגט אין קריסטיאַניאַ? אין קריסטיאַניאַ!
וואָס האָט הערר נאַגעל דאָרט געזאָגט? האַהאַה! דו זיסער! — פֿאַר
איינער געוונד!“

נאַגעל האָט אָנגעקלאַפּט מיט איהם און געטרונקען. ער האָט ווירקליך
שטענדיג געהאַלטען פֿון די פֿלאַט-אַפֿיצירען, האָט ער בעהוויפטעט; הערר
אַיען האָט אין קריסטיאַניאַ אוראי ניט געהערט קיין אַנדער מיינונג
פֿון איהם. יאָ, ער געהט זאָגאַר אזוי ווייט צו זאָגען: ווען ער וואָלט
געווען אַ מיידעל, וואָלט ער געמוזט האָבען אַ פֿלאַט-אַפֿיציר; אַניט אז
ליבערשט גאָר קיינעם ניט.

דאָס האָט ווידער אַרויסגערופֿען אַן אַלגעמיינעם געלעכטער; דער
אַדוואָקאַט האָט בעגייסטערט אָנגעקלאַפּט מיט אלע גלעזער, ויעלכע ער
האָט געזעהן אויף'ן מיש, און האָט אליין געטרונקען. דאָ רופֿט זיך דאַנגי
פֿלוצלינג אָן:

„אַבער אלע ליימענאַטס, הייסט עס, זיינען דומע חברה-לויט; דאָס
גלויבט איהר אַלזאָ ניט?“

מיט דער מיינונג איז נאַגעל ניט געווען, להלוטין ניט; דאָס איז
אונזיגן. אָבער ווען עס זאָל אפילו זיין אזוי, וואָלט ער אַלס מיידעל
פֿאַרגעצויגען צו געהמען אַ שעהנעם מאַן איידער אַ קלוגען מאַן. אונז-
בעדינגט! און בעוונדערס, ווען ער וואָלט געווען אַ יונג מיידעל. וואָס
קען מען טהאָן מיט אַ מוח אָהן אַ קערפּער? יאָ — מען קען אמת
זאָגען — וואָס קען מען טהאָן מיט אַ קערפּער אָהן אַ מוח? אָבער דאָס
איז אַ גרויסער אונטערשיעד. שעקספיר'ס עלטערן האָבען אפילו ניט גע-
קענט לעזען. און שעקספיר גופא האָט פֿילייכט אויך ניט זעהר גוט געלעזען;
אָבער ער איז פֿונדעסטוועגען פֿאַרט געוואָרען אַ היסטאָרישע געשטאַלט.
נאָר ווי עס זאָל ניט זיין, אַ געלערנטער און העסליכער מאַן מוז גיכער
ווערן איבערדריסן פֿאַר אַ יונג מיידעל, איידער אַ שעהנער און דומער
מאַן. אָהן אַ מוח קען מען יעדענפֿאַלס גריבער גראָבען און שטיינער
האַקען, על פי נויטה, יאָ. ניין, ווען ער וואָלט געווען אַ יונג מיידעל
און וואָלט געהאַלטען דערבוי, וואָלט ער פֿריהער פֿון אַלצדינג גענומען
אַ שעהנעם מאַן; דעם מאַן'ס אַניכטען איבער פֿאַליטיק און ניעמצשע'ס
פֿילאָזאָפֿיע און די דרייאַיניגקייט פֿון גאָט קען מען אַרויסוואַרפֿען פֿאַר
דער קאַץ.

"דאָ קענט איהר אַנקוקען פֿרײליין קיעלאַנד'ס לײמענאַנט, "האַט פֿרוי סטענערסען געזאָגט און געבראַכט אַן אַלבום. דאַגני איז אויפֿגעשפרונגען. ס'האַט זיך בײ איהר אַרויסגעריסען אַ : "ניין, אַך ניין!" אָבער גלייך נאַכדעם האָט זי זיך צוריק אַנידערגעזעצט. "דאָס בילד איז אָבער שלעכט, "האַט זי דאַן געזאָגט, "ער זעהט דאָך אויס אַסך בעסער ווי דאָ."

נאָגעל האָט דערזעהן אַ שעהנעם, יונגען מאַן מיט אַ פֿולער באַרד. ער איז געזעסען גראַד אין לײכט ביים טיש, די האַנד אויפֿן שווערד. זײנע שימערע האָר זײנען געווען אָבגעטהײלט אין מיטען ווי אַ שײמעל; ער האָט אויסגעזעהן אַביסעל ענגליש.

"יאָ, דאָס איז ווירקליך וואָהר, ער איז פֿיעל שעהנער ווי דאָ," האָט פֿרוי סטענערסען געזאָגט. "איך בין אויך אַמאָל געווען פֿערליעבט אין איהם. אין מײנע מיידעלשע יאָהרען . . . אָבער קוקט זיך אַקאַרשט צו צו דעם מאַן דערנעבען. דאָס איז אַ יונגער טהעאָלאָג, וועלכער איז גראַד איצט געשטאַרבֿען, ער האָט געהײסען קאַרלסען. ער איז די טעג אומד געקומען; ס'איז געווען אַזוי טרויעריג. יאָ, ס'איז דער, וועמען מיר האָבען אייערנעכטען בעגראָבען."

ס'איז געווען אַ קרענקליך אויסזעהענדעס וועזען מיט אײנגעפֿאַלענע באַקען און מיט אַזעלכע שמאַלע און צונויפֿגעצויגענע ליפען, אַז זײ האָבען אויסגעזעהן ווי אַ דינער פֿאַס, וועלכער איז דורכגעגאַנגען אין מיטען פֿנים. די אויגען זײנען געווען גרויס און דונקעל, דער שטערן הויך און קלאָהר; אָבער די ברוסט איז געווען פֿלאַך און די אַקסלען ניט ברויטער ווי די שולמערן פֿון אַ פֿרוי.

דאָס איז געווען קאַרלסען. אַזוי האָט ער אויסגעזעהן. נאָגעל האָט זיך געטראַכט בײ זיך, צו דעם דאָזיגען געזיכט פֿאַסען זיך בלױע הענד און טהעאָלאָגיע. ער האָט גראַד געוואָלט בעמערקען, אַז דאָס איז אַ ניט-הײמליך געזיכט, מיט אַמאָל האָט ער דערזעהן, ווי לאַנד-ריכטער רײנערט האָט זיך צוגערוקט מיט זײן שמוהל געהענטער צו דאַגני'ן און אָנגעפֿאַנגען מיט איהר אַ געשפרעך. ער האָט דערום ווײטער געבלעמערט אין אַלבום און געשוויגען שטיל, כדי ניט צו שמערען.

"אַזוי ווי איהר האָט זיך בעקלאָגט אויף מיר, וואָס איך שווייג הײנט אָבענד," האָט דער לאַנד-ריכטער געזאָגט, "ווילט איהר מיר פֿילייכט ערלױבען, אײך צו דערצעלען אַ פֿאַסירונג פֿון דעם קײזער'ס בעזוך; אַן אמת'ע געשיכטע. זי איז מיר גראַד איצט אַרויפֿגעקומען אויפֿן זײנען . . ."

לאַכענדיג האָט זי איהם איבערגעשלאָגען די רייד:

„וואָס פֿאַר אַ ליאַרם האָט איהר דאָס דעם גאַנצען אָבענד געמאַכט
דאָרט אין ווינקעל? זאָגט מיר ליעבערשט דאָס. איך האָב דאָך אייך בלוז
געוואָלט דערמאָהנען, אייך געבען אַנצוהערען, ווען איך האָב געזאָגט, אז
איהר האָט די גאַנצע צייט געשוויגען. נאַטירליך האָט זיך דער רשע שוין
ווידער פֿונאַנדערגעשפּיעלט אין אייך, ניט וואָהר? ס'איז ווירקליך העסליך
פֿון אייך, וואָס איהר קרימט איבער און מאַכט חוּק פֿון יעדען איינעם.
ס'איז אמת, אז ער מאַכט אַ וועזען פֿון דעם אייזערנעם רינג, וואָס ער
טראַגט אויפֿ'ן קליינעם פֿינגער, הויכט איהם אויף אין דער הויך און
קוקט איהם אָן און פּוצט איהם; נאָ, ס'קען דאָך מעגליך זיין, אז ער
טהוט עס פּערטראַכטערהייט. יעדענפֿאַלס פּוצט ער זיך ניט אזוי ווי
איהר מאַכט עס נאָך; ניין, לייקענט ניט, כ'האָב עס גאַנץ גוט געזעהן.
איבעריגענס איז ער אזוי שטאַלץ ביי זיך, אז ער פֿערדיענט עס. אָבער
דו, גודרון, האָסט עס צו ווייט געטריבען מיט דייע זאַכען; ער האָט
זיכער בעמערקט, אז דו האָסט געלאַכט פֿון איהם.“

גודרון איז צוגעקומען, האָט זיך פֿערענטפֿערט, האָט בעהויפטעט,
אז עס איז בלוז די שולד פֿון'ם לאַנד-ריכטער, ער איז אזוי קאָמיש
געווען, אז עס איז אונמעגליך געווען ניט צו לאַכען; און דאָן די אַרמ
און ווייזע, ווי ער האָט גערעדט וועגען גלאַדסמאָן!

„שט! דו רעדסט צו הויך, גודרון; ווייט נאָט, ער האָט דיך איצט
ווידער געהערט; גאַנץ געוויס, ער האָט זיך אומגעדרעהט. ניין, אין גרוגנד
גענומען האָט ער גאָר ניט אזוי שטאַרק איבערטריבען, און אז מען האָט
איהם איבערגעשלאָגען אין מיטען ריידען, איז ער ניט געוואָרען אין בעס,
אויף קיין האָר אויך ניט; ניט אמת? זיין געזיכט איז ביינאָה געווען
טרויעריג. הערסט דו, איצט טהוט מיר כמעט לייד, וואָס מיר זיצען דאָ
און פּלאַפּלען וועגען איהם; כ'וואָלט געוואונשען, איך זאָל עס ניט האָבען
געטהאָן, און ווייסט דו, דאָס וואָס ער האָט געזאָגט, איז אייגענטליך
געווען אינטערעסאַנט. גודרון, מיר איז פֿאַרגעקומען, אזוי ווי איך וואָלט
דייטליך געהערט, ווי ער האָט אַ זיפֿץ געטהאָן, ווען ער האָט זיך גור
וואָס אומגעדרעהט. אויף, נאָ, אַצונד פּלאַגט מיך מיין געזיכטען . . .
הערר לאַנד-ריכטער, איצט קענט איהר דערצעהלען אייער געשיכטע
פֿון'ם קיזער'ס בעזוך.“

און דער לאַנד-ריכטער האָט דערצעהלט. אזוי ווי עס איז ניט געווען
קיין סוד, נאָר אַ גאַנץ איינפֿאַכע פּאַסירונג מיט אַ פֿרוי און אַ בקעמ
בלומען, האָט דער לאַנד-ריכטער גערעדט אַלץ העכער און העכער, אזוי

אז צולעצט האָבען זיך אַלע צוגעהערט צו איהם, די געשיכטע האָט געדויערט אַ פֿערטעל שעה. אז זי האָט זיך געענדיגט, רופֿט זיך אָב פֿרייליין אַנדערסען:

„הערר נאַגעל, געדוינקט איהר די געשיכטע, וואָס איהר האָט אונז דערצעהלט געכטען ביינאַכט וועגען דעם זינגער-כאָר אויף'ן מיטלענדישען ים . . . ?“

נאַגעל האָט שנעל צוגעקלאַפֿט דעם אַלבוים, האָט זיך אומגעקוקט אין צימער און זיין געזיכט האָט געקריגען אַ מאָדנעס, כמעט שרעקע-דיגען אויסדרוק. ער האָט שמילערהייט געענטפֿערט, אז אין איינצעליי-מען האָט ער פֿילייכט געקענט אַ טעות האָבען, אָבער ניט אַזויכמליך; די געשיכטע האָט ער ניט אויסגעטראַכט פֿון קאָפּ, ס'איז אַן אמת'ע פּאַסירונג, וואָס ער האָט אַליין דורכגעלעבט.

„ניין, בעסטער, כ'האָב דאָך גאָר ניט געוואָלט זאָגען, אז איהר האָט זי אויסגעטראַכט פֿון קאָפּ,“ האָט זי געענטפֿערט מיט אַ שמייכעל. „אָבער געדוינקט איהר אויך דעם ענטפֿער אייערן, ווען איך האָב געזאָגט, אז זי איז שעהן? אז איהר האָט בלויז איין מאָל פֿריהער געהערט עפעס שעהערס דערפֿון, און דאָס איז געווען אין חלום?“

יא, ער געדוינקט עס גאַנץ גוט, האָט ער צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ. „אָך, טאָ דערצעהלט זשע אונז אויך דעם חלום! ביטע, ביטע! איהר דערצעהלט אזוי אייגענאַרטיג. מיר בעמען אייך אַלע צוזאַמען.“

אָבער ער האָט ניט געוואָלט. ער האָט געזאָגט אַלערליי תירוצים, ס'איז אַ גאַנץ אונבעדייטענדע זאַך, אַ חלום אָהן אַן אָנהויב און אָהן אַ סוף, דער הויך פֿון אַ פֿאַרשמעלונג אין שלאָף; ניין, ער קען עס זאָגן ניט איבערנעבען אין ווערטער; מען קען זיי דאָך, די פּוסטע, פֿליהענדע עספֿינדונגען, וועלכע מען פֿיהלט נור ווי אַ שטראַהל, און וועלכע פֿער-שווינדען, איידער מען קוקט זיך אום. זיי קענען בעגרייפֿען, ווי נאַריש דאָס איז אין גאַנצען געווען, אז דער חלום האָט זיך אָנגעשפּיעלט און אַ ווייס-זילבערנעם וואַלד . . .

אלוז אין אַ וואַלד פֿון זילבער. ווייטער?

ס'איז איהם ניט געווען צו ריהרען פֿון אָרט. ער וואָלט גערן טהאָן אַלעס מעגליכע פֿאַר איהר; זי קען איהם שמעלען אויף פּראָבע, אויב זי וויל; נאָר אַט דעם חלום קען ער ניט דערצעהלען; זי מעג איהם גלוי-בען, אז ער קען ניט.

„גוט; דאָן עפעס אַנדערש. מיר בעמען דאָך אייך אַלע.“

ניין, ער מױג ניט דערצו; היינט ביינאכט ניט. מען מוז האָבען דעם גױסט דערצו, די שטימונג. ניט אמת? דאָן זײנען געפֿאלען עטליכע גלױכגילטיגע װערטער, אַ פֿאַר קינד- דערשע פֿראַגען און ענטפֿערס, אײנפֿאַכער אונױן. דאָנני האָט געזאָגט: „איהר װאָלט געטהאָן אלעס מעגליכע פֿאַר פֿרײליין אַנדרעסען? װאָס, צום בײשפּיעל? זאָגט אונז דאָס!“

מען האָט זיך צולאָכט איבער דעם דאָזיגען אײנפֿאַל, און דאָנני אַליין האָט מיטגעלאָכט. נאָך אַ קורצען ישוב הדעת רופֿט זיך נאָגעל אָב: „פֿאַר אײך װאָלט איך געקענט טהאָן עפעס שלעכטס.“ „עפעס שלעכטס פֿאַר מיר אַלואָ? לאָמיר עס הערען.“ „ניין, אזוי אויף אײן פֿוס קען איך עס ניט זאָגען.“ „אַ מאָרד, צום בײשפּיעל?“ האָט זי געפֿרעגט.

„יאָ, פֿיליכט; כ'װאָלט געקענט הרג'ענען אַן עסקימאָ און איהם אָבשינדען די הויט, כדי אײך צו מאַכען אַ בריעף-טאַש דערפֿון.“ „כראַװאָ! האַהאַהאַ! אָבער נון, פֿאַר פֿרײליין אַנדרעסען — װאָס װאָלט איהר געקענט טהאָן פֿאַר איהר? עטװאַס אויסערגעװענהליך גוטעס?“

„יאָ, פֿיליכט, כ'זױיס ניט, מחשבות'ן, דאָס מיט דעם עסקימאָ האָב איך ערגעץ-װאו געלייענט; מײנט ניט, אז דאָס איז מײן אײגענע ער- פֿינדונג.“

נאָך אַט די קינדערשע פֿראַגען און ענטפֿערס, אָהן אַן אינהאַלט און אָהן אַ שום בעדייטונג, זײנען זײ בײדע אַנשוײגען געװאָרען; ס'האָט אױסגעזעהן, אזױ װי דער אײנער װאָלט זיך פֿערטראַכט איבער דעם אַנדערן'ס רײד, װאָס ער האָט געקענט מײנען דערמיט, װאָס פֿאַר אַ געהײמניס ס'האָט געשמעקט הינטער די װערטער, װעלכע אָנדייטונגען זײ האָבען ענטהאַלטען. אַ רגע זײנען אַלע געװען שטיל; נאָר אז פֿרוי סטענערסען איז גלייך נאָכדעם אַרײנגעקומען פֿון שלאָפֿצימער מיט פֿריש אָבגעװאַשענע הענד און שמעקענדיג נאָך פֿלאָרידאַ-װאַסער, איז נאָגעל צוגעגאַנגען צו איהר און האָט געמאַכט אַ בעמערקונג װעגען אַ קאַנאַ- ריקעל, װעמעס געזאָגט ער האָט געהערט דורך דער האַלב-געפֿענטער טהיר פֿון שלאָפֿצימער.

דער אַדװוקט האָט כּננבה אַ קוק געטהאָן אויף'ן זײנער. „איהר מענט עס װיסען,“ האָט די בעל הבית'טע געזאָגט, „איהר מאַרט ניט אַװעקגעהן, אײדער מײן מאַן קומט צוריק. שטריינג פֿערבאַ- מען! טהוט װאָס איהר װילט, נאָר אַװעקגעהן מאַרם איהר ניט.“

דאן איז געקומען דער קאפּע, און גלייך איז די קאָמפּאַניע געוואָרען
לעבעדיגער. דער אַדוואָקאַט, וועלכער האָט דיסקוטירט מיט דעם יונגען
סמודענט, איז אויפֿגעשפרונגען, דער דיקער מאַן, לייכט ווי אַ פֿעדער,
און פֿאַר ענטזיקונג האָט ער אַ פּאַמש געטהאָן מיט ביידע הענד; דער
סמודענט האָט זיך דורכגעריבען די פֿינגער, איז צוגעגאַנגען צו דער
פּיאַנאַ און דורכגעלאָפֿען אַ פֿאַר אַקאָרדען.

„אַך יאָ,“ האָט מען אויסגעשריען, „ווי האָבען מיר געקענט פֿער-
געסען, אַז איהר שפּיעלמ! אַצונד מוזט איהר ווייטער שפּיעלען, אונבער-
דינגט!“

דער סמודענט האָט אייגענמליך גערן געוואָלט שפּיעלען. קענען קען
ער נישט פֿיעל, נאָר אויב קיינער האָט גאַרנישט געגען אַביסעל שאַפֿען,
אַדער פֿילייכט נאָר אַ וואַלץ פֿון לאַונער . . .

איצט האָט עס אויסגעזעהן, אַז נאָעל הויכט אויך אָן ווערן מעהר
פֿעראינטערעסירט. ער האָט שטאַרק אַפּלאָדירט דעם סמודענט און גע-
רעדט אַ פֿאַר ווערטער מיט דעם לאַנד-ריכטער און מיט פֿרייליין אַלסען;
נאָר אַז דאַנגי האָט זיך אַנידערגעזעצט לעבען אוועק, איז ער אויך אוועק
פֿון מיט און איז אַרומגעגאַנגען צווישען די פֿענסטער אַרויף און אַראָב.
דאן איז ער צוגעגאַנגען צו דאַנגי'ן און האָט געזאָגט:

„ניט אמת, אַז מען הערט אַזאַ מין מוזיק, וואָלט מען גערן וועלען
זיצען ווייטלאַך, ערגעץ-וואו אין אַ ווייטיגען צימער, מיט דער האַנד פֿון'ם
געליעכטען אין אייער האַנד, און זיין שמיל, גאַנץ שמיל! כ'ווייס נישט,
נאָר איך האָב זיך אימער פֿאַרגעשטעלט, אַז עס מוז זיין אַזוי זיס.“

„יאָ,“ האָט זי אויך געזאָגט, „אַבער עס וואָלט נישט געדאַרפֿט זיין
אַזוי ליכטיג. נישט וואָהר? און די שטוהלען וואָלטען געדאַרפֿט זיין נידעריג
און ווייך. אַבער אויף דרויסען וואָלט געווען גוט, ווען עס רעגענט שטאַרק
און ס'איז פֿינסטער.“

ער האָט צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און זי אָנגעקוקט. זי איז היינט
געווען אויסערגעווענהליך שעהן. אַט די בלויע, לייכטענדע אויגען אין
דעם העלען געזיכט האָבען איהר געגעבען כמעט אַ מאַדנעם אויסזעהן,
און הנם איהרע צייהן זיינען נישט געווען גאַנץ ווייס, האָט זי פֿונדעסט-
וועגען גערן געלאַכט, זי האָט געלאַכט זאָגאַר איבער אונבערדייטענדע
זאַכען; אויך איהר מויל איז געווען רויט און פֿול, אַז ער האָט זיך גלייך
געוואָרפֿען אין די אויגען. נאָר מערקווירדיגער פֿון אַלצדינג איז פֿילייכט
געווען דאָס, וואָס יעדעס מאָל, ווען זי האָט גערעדט, האָט זיך אַ רויטער,

צארטער שוין אריבערנעצויגען איבער איהרע באקען און איז דערנאך גלייך צוריק פֿערשוואונדען.

נאגעל האָט גראָד געוואָלט עפעס זאָגען, נאָר אין דערזעלבער רגע האָט פֿרוי סטענערסען אויסגעשריען:

„ניין, אָם איז דער אַדיונקט שוין ווידער אַמאָל פֿערשוואונדען, יאָ, נאַטירליך, נאַטירליך! אויף דעם מאַן קען דאָך קיין מענש נים אַכטונג געבען; ער איז אימער דערזעלבער. איך האָף ווייניגסטענס, אז איהר, הערר לאַנד־ריכטער, וועט נים פֿערגעסען זאָגען גוטע נאַכט, איידער איהר געהט אַהיים.“

דער אַדיונקט איז דורכגעגאַנגען דורך דער קיך, האָט זיך שטילער־היים אַרויסגע'גנב'עט, ווי ער פֿלעגט עס אימער טהאָן, מיט נאָך זיין רויש, בלייך און פֿערמאַטערט; ער איז אַוועק און איז מיהר נים צוריק־געקומען. ביי דער דאָזיגער נאַכריכט האָט זיך דער אויסדרוק פֿון נאַגעל'ס געזיכט פֿלוצלינג געביטען. ס'איז איהם גלייך אויפ'ן שמעל אַרויף אויפ'ן זינגען אַ געדאַנק, אז ער קען אַצונד וואַגען אַנצובאַמען דאַנגי'ן זיין בעגלייטונג אויף דעם אַדיונקט'ס פֿלאַץ. ער האָט עס איהר טאַקע באלד פֿאַרגעלייגט, האָט געבעטען מיט די אויגען אזוי גוט ווי מיט דעם אַראַב־געלאָזטען קאַפּ און האָט ענדליך נאָך צוגעלייגט:

„און איך וועל זיין אזוי אַנשמענדיג!“

זי האָט זיך צולאַכט און געענטפֿערט:

„יאָ, יאָ, אויב איהר וועט גור זיין אַנשמענדיג, געהט איך עס אָן

מיט דאַנק.“

„אַך יאָ, איהר וועט זעהן, ווי אַנשמענדיג!“

איצט האָט ער בלויז געוואַרט אויפ'ן דאַקטאָר, כדי צו קענען אַוועק־געהן. מיט דער אויסזיכט אויף דעם דאָזיגען וועג דורך'ן וואַלד איז ער געוואָרען נאָך לעבעדיגער ווי פֿריהער, האָט מיטגערעדט וועגען אלע מעגליכע זאַכען, געמאַכט אלעמען לאַכענדיג און איז געווען אויסערגע־וועהנליך לעבענסווירדיג. ער איז געווען אזוי ענטזיקט, אזוי גליקליך, אז ער האָט אויך פֿערשפּראַכען, אַנצוקוקען פֿרוי סטענערסען'ס נאַרמען, און אזוי ווי ער איז געווען אַן האַלבער פֿאַכמאַן, אויך צו אונטערזוכען דעם באַדען דאָרט אינטען, וואו עס זיינען געשטאַנען די קראַנקע ווייניפֿערל־בוימלאַך. אַה יאָ, ער וועט שוין לויז ווערן פֿון די פֿליגעלאַך און די אַנדערע אינזעקטען, וועלכע צופֿרעסען די בלעטער; ער וועט לויז ווערן פֿון זיי, ווען ער זאָל זיי אפילו דאַרפֿען אַבשפּרעכען, זיי בעשווערען! צי ער איז אויך אַ קענער אין כּשוף־מאַכעריי?

יא, ער קען צוביסלאך פֿון אלזדינג. אָט איז צום ביישפּיעל אַ רינג, אַ פּראָסט-פּשוט'ער רינג פֿון אייזען, אָבער מיט די וואונדערליכסטע קרעפֿטען. וואָלט מען עס געגלויבט, ווען מען זעהט איהם? אָבער ווען ער זאָל אַשמייער פֿערלירען דעם רינג ביינאָכט אַרום זעהן אַזייער, וואָלט ער איהם געמוזט צוריק געפֿינען נאָך פֿאַר צוועלף, אַניט קען נאָך מיט איהם טרעפֿען אַן אונגליק. ער האָט איהם געקריגען ביי אַן אור-אַלטען גרעק, אַ סוחר אין דער שטאָדט פּירעע; ער פֿון זיין זייט האָט דעם מאַן געטהאָן אַן אנדער טובה און דערצו האָט ער איהם נאָך גע-שיינקט אַ פעקעל מאַכאַק פֿאַר דעם רינג.

זי ער גלויבט טאַקע ווירקליך אין דעם?

יא, אַביסעל. ווירקליך! דער רינג האָט איהם אַמאָל געוונד געטאַכט. פֿון דער ריכטונג פֿון ים אַרויף האָט זיך דערהערט דאָס בילען פֿון אַ הונד. פֿרוי סטענערסען האָט אַ קוק געטהאָן אויף'ן זייער; יא, דאָס איז דער דאָקטאָר, זי דערקענט דעם הונד. נא, דאָס איז גוט; ערשט צוועלף אַזייער, און ער איז שוין דאָ צוריק. זי האָט אָנגעקלונגען און געהייסען ברײַנגען נאָך קאַפֿע.

„אזוי? דאָס איז אַלזאָ אַ גאַנץ בעוונדערער רינג, הערר נאַגעל?“
האָט זי געזאָגט. „און ווי איז דאָס, איהר גלויבט טאַקע אזוי זיכער אין דעם?“

צימליך זיכער; דאָס הייסט: ער האָט גומע גרינדע, ניש דורכאויס צו צווייפֿלען אין דעם. זי ס'איז דען ניש אַלצאיינס, וואָס מען גלויבט, אזוי לאַנג ווי ביי זיך אינעווייניג האַלט מען דאָס איינע פֿאַר אזוי גוט ווי דאָס אנדערע? דער רינג האָט איהם אויסגעהיילט פֿון נערוואַזימעט; זיכערער פֿילייכט ווי וואָס פֿאַר עס איז מעדיצין.

פֿרוי סטענערסען האָט געלאַכט אַ ווילע, דאָן האָט זי איהם גענו-מען שטאַרק ווידערשפרעכען. ניין, זי קען ניש פֿערטראָגען אזא לעכער-ליכען אונזיגן — זי בעט פֿערצייהונג, אָבער זי רופֿט עס לעכערליכער אונזיגן, און זי איז פֿעסט איבערצייגט, אַז הערר נאַגעל גלויבט אויך ניש דאָס, וואָס ער זאָגט. אַז מען הערט אַזעלכע זאַכען פֿון געבילדעטע מענ-שען, טאָ וואָס האָט מען שוין צו ערוואַרמען פֿון דעם פּראָסטען מאַן? וואוהין וועט מען אויף אַזאַן אופן פֿערקריכען? דאָן קענען, הייסט עס, די דאָקטוירים זיך געהמען דעם וועג.

נאַגעל האָט זיך פֿערטהיידגט. איינס איז אזוי גוט ווי דאָס אנדערע; עס געווענרעט זיך אַן דעם ווילען, דעם גלויבען, דעם גייסטעס-געמיטה פֿון די פּאַציענטען. אָבער די דאָקטוירים דאַרפֿען זיך פֿונדעסטוועגען ניש

געהמען דעם וועג, זיי האָבען דאָך וייער געמיינדע, זייערע גלויביגע; זיי האָבען די געבילדעטע מענשען, און די געבילדעטע מענשען היילט מען דורך מעדיצין, בעת ווען די „אפיקורסים“, דער פּראָסטער עולם, ווערן געהיילט דורך אייזערנע רינגען, פֿערברענטע מענשען-בייגער און בית-עולם-ערד. האָט מען דען ניט געהאָט ביישפּיעלען, אַז חולאים זיינען אויסגעהיילט געוואָרען דורך איינפֿאַך קלאָהר וואַסער, ווען מען האָט זיי איינגערעדט, אַז דאָס איז אַן אויסגעצייכענטע רפואה? וואָס פֿאַר ערפֿאַהר-רינגען האָט מען צום ביישפּיעל געמאַכט מיט מאָרפּיוס-קראַנקע! נאָך אַזעלכע מערקווירדיגע פֿאַקטען, און אַז מען איז נאָך דערצו אַ ניט-געלערנטער מענש, מאָר מען, הייסט עס, ניט זיך ערקלעהרען אונאבהיינגיג פֿון גלויבען אין דער דאָקטאָרשער וויסענשאַפֿט? איבעריגעס וויל ער ניט מאַכען דעם איינדרוק, אַזוי ווי ער וואָלט האָבען אַ ידיעה אין די דאָזיגע זאַכען; ער איז ניט קיין פֿאַכמאַן און האָט ניט קיין קענטענישען. און אַחוץ אַלעמען איז ער אין דעם מאַמענט אַזוי גוט אויפֿגעלעגט, אַז ער וויל אויך ביי די אַנדערע ניט אַוועקרויבען די פֿרעהלויכקייט. פֿרוי סטע-נערסען מעג איהם ווירקליך פֿערצייהען!

ער האָט אַלע ווילע אַ קוק געטהאָן אויפֿ'ן זייגער און האָט זיך שוין צוגעקנעפֿעלט דאָס רעקעל.

אין מיטען דעם דאָזיגען שמועס איז מיט אימפעט אַריינגעפֿאַלען דער דאָקטאָר. ער איז געווען גערוועזן און מרה-שחורה'דיג, האָט גענירט מיט אַ געצוואונגענער לעבעדיגקייט און געדאַנקט זיינע געסם, וואָס זיי זיינען נאָך ניט אַוועקגעגאַנגען. נו יאָ, מיט'ן אַדוינקט איז דאָך גאַרנישט דאָ וואָס צו מאַכען, און געהט ער זיך געזונדערהייט! ווייטער אָבער פֿעהלט דאָך קיינער ניט פֿון דער גאַנצער קאָמפּאַניע. אַך, וואָס פֿאַר אַ קאַמפּף דאָס איז אויף דער דאָזיגער וועלט!

דאָן האָט ער אָנגעהויבען, ווי זיין שטייגער איז געווען, צו דער-צעהלען וועגען דעם גאַנג, וואָס ער האָט געמאַכט. זיין זייערע סיענע האָט זיך גענומען דערפֿון, וואָס זיינע פֿאַציענמען האָבען געטוישט אַלע זיינע ערוואַרטונגען; ווי איריאַמען האָבען זיי זיך אויפֿגעפֿיהרט, ווי עולען; אין דול-הויז וואָלט ער זיי געדאַרפֿט הייסען איינשפּאַרען. יאָ, אַזאַ מין הויז, ווי דאָס, וואו ער איז נור וואָס געווען! די פֿרוי קראַנק, דער פֿרוי'ס פֿאַטער קראַנק, דער פֿרוי'ס זוהן קראַנק! און אַן עפּוש איבערן גאַנצען הויז! אָבער די אַנדערע פֿון דער פֿאַמיליע מיט רייטע באַקען, די קליינע קינדער געזונד און שטאַרק, אונבעגרייפֿליך, צום ערשטוינען; ניין, ער פֿערשמעהט עס גאַר ניט! דאָ איז געלענען

דער אלטער מאן, דער פֿרוי'ס פֿאָטער, מיט אַן אָפֿענער, בלוטענדער
וואונד, אזוי גרויס. האָט מען געשיקט רופֿען עפעס אַ באַבעצע, אַ
רופֿאָטע, און די האָט געשמילט דאָס בלוט, דאָס איז אמת; אָבער
מיט וואָס האָט זי עס געשמילט? שוידערליך, פֿערברעכעריש; ס'איז
גאָר ניט מעגליך צו זאָגען, ווי עס האָט גע'עפּוש'ט; איינפֿאך ניט אויב-
צוהאַלטען! און אויסערדעם, ביי דער ערשמער, בעסמער געלעגענהייט
קאַלטער בראַנד אין דער וואונד! ווען ער וואָלט היינט ביינאַכט ניט גע-
קומען אַהין, גאָט ווייס! יאָ, דאָס געווען וועגען די באַסקע דאָקטוירים
מזו פֿערשמאַרקט ווערן; דאָס מזו געשעהן; און עס אַריינגעבען צו
אַועלכע לייט אין די הענד, וועלכע . . . נאָ, דאָס בלוט איז געשמילט
געוואָרען. אָבער דאָ קומט דער זעהן, אַ דערוואַקסענער זעהן אין הויז,
אַ לאַנגער שוויין-קערל, וועלכער האָט געקראָגען אַן אויסשלאַג אויף'ן
געזיכט. כ'האַב איהם שוין פֿריהער געגעבען צוויי זאַלבען און איהם
אויסדריקליך אָנגעזאָגט; אָט די געלע זאַלב איין — איין — שמונדע
אין מאַג. און אָט די ווייסע זאַלב, צינק-זאַלב, די איבעריגע 28 שעה.
וואָס מהומ ער? געהט נאַטירליך די זאַלבען פֿערקעהרט, נוצט די ווייסע
זאַלב איין שמונדע, און די געלע, וועלכע ברענט און ציהט ווי דער
טייזעל, דעם גאַנצען טאָג און די גאַנצע נאַכט. אזוי געהט ער אַן צוויי
וואַכען נאַכאַנאַנד. אָבער דאָס מערקווירדיגסטע איז אָט וואָס: דער יונג
איז דאָך געזונד געוואָרען, געזונד, ניט קוקענדיג אויף זיין דומהייט;
געזונד! אַן אָקס, אַ קעמעל, וואָס ווערט געזונד, ס'מאַכט ניט אויס
דורך וואָס פֿאַר מיטלען! היינט ביינאַכט שמעלט ער זיך פֿאַר פֿאַר מיר
מיט אַ באַק און מיט אַ פנים, אויף וועלכע ס'איז קיין קנייטשמעלע
ניט געווען צו געפֿינען. גליק, שוויינען-גליק! דער מענטש האָט געקענט
פֿאַר אַ לאַנגע צייט בלייבען אַ קאַליקע אויף'ן געזיכט. . . און אַצונד
דעם אינגעל'ס מוטער, די פֿרוי פֿון הויז. זי איז קראַנק, אָבגעשוואַכט,
מאָט, נערווען; ס'שווינדעלט איהר אין קאָפּ, ס'רוישט איהר אין די
אויערן, זי האָט קיין אַפעטיט ניט. באַדען! זאָג איך. באַדען און וואַשען,
און וואַסער איבער'ן קערפּער, צו'ן אל די שוואַרצע יאָהר! קאָכט אָב אַ
קאַלב און עסט זיך אַרויף אַביסעל פֿלייש אויף די ביינער, מאַכט אויף
די פֿענסטער און לאָזט אַריין אַביסעל פֿרישע לופֿט, געהט אַרויס א. א.
ו.; אָבער פֿריהער פֿון אַלץ בעדער און אָברייבונגען און ווידער אַמאַל
בעדער; אַניש וועט מיין מעדיצין גאָר ניט העלפֿען. — נאָ, אויף אַ קאַלב
האָט זי קיין געלד ניט, דאָס קען זיך גאַנץ לייכט מעגליך זיין — אָבער
זי באַרט זיך, זי באַרט זיך, וואַשט אַראָב פֿון זיך אַביסעל בלאַטע;

ס'ווערט איהר אייזיקאלט דערביי, ס'פריהרט איהר, ס'ווארפט איהר א צאָהן אָן א צאָהן ביי דער דאָזיגער ריינליכקייט, און דאָן הערט זי ווידער אויף מיט'ן וואַסער! ניין, זי האָט שוין די ריינליכקייט מעהר ניט געקענט אַריבערטראַגען! נו, און דאָן? דאָן מאַכט זיך איהר אַ געלעגענהייט, זי קריגט אַ קייט, אַ פּאָדאָגראַ-קייט, וואַלטאַ-קרייז, אָדער ווי עס זאָל ניט הייסען, און היינט זיך דאָס אַרום. איך בעט, זי זאָל עס מיר ווייזען: אַ צינקענע פּלאַטע, אַ פּאַר האַקענס, אַ פּאַר קלענערע האַקענס — דאָס איז אַלעס. אָבער צום טייוועל, נאָך וואָס טראַגט איהר דאָס? יא, ס'האָט איהר אַביסעל געהאַלפּען, ווירקליך געהאַלפּען, ס'האָט געשטילט די שמערצען אין קאָפּ, ס'האָט זי אַביסעל דערוואַרעמט. ווירקליך, אָט די האַקענס און אָט די צינקענע פּלאַטע האָבען איהר גוט געטהאָן! וואָס זאָל מען פּאַרט טהאָן מיט אַזעלכע מענשען? כ'וואַלט געקענט אָנשפּיען אויף אַ היל'צערנעם פּלאַקען און איהם איהר געבען; דאָס וואַלט איהר פּונקט אַזוי געהאַלפּען; אָבער דערוועגען זאָל מען זיך דאָס איהר צו זאָגען! וואַרפט עס אַוועק, זאָג איך צו איהר, אַניט טהו איך מעהר גאָר נישט פּאַר איך, כ'וועל זיך ניט צוריהרען צו אייך! און וואָס, טיינט איהר, טהוט זי? זי האַלט פּעסט די צינקענע פּלאַטע און לאָזט מיך געהן! היהיהי! לאָזט מיך געהן! גרויסער גאָט; ניין, ניט קיין דאָקטאָר, אַ באַבסקער רופּא דארף מען זיין . . .

אַ צוקאָכטער האָט זיך דער דאָקטאָר אַנידערגעוועזט טרינקען זיין קאַפּע. זיין פּרוי האָט זיך איבערגעקוקט מיט נאָגעלין און האָט דאָן לאַכענדיג געזאָגט:

„הערר נאָגעל וואַלט אַקוראַט אַזוי געהאַנדעלט, ווי די פּרוי. גראָד איידער דו ביסט געקומען האָבען מיר וועגען דעם גערערט. הערר נאָגעל גלויבט ווינציג וואָס אין דיין וויסענשאַפּט.“

„אַזוי? הערר נאָגעל גלויבט ניט אין מיין וויסענשאַפּט?“ האָט דער דאָקטאָר בעסערקט מיט אַ טאָן פֿון איראַניע. „איבעריגענס, הערר נאָגעל קען זיך גלויבען, וואָס ער וויל.“

געערגערט, געקריינקט און פֿול מיט צאָרן אויף אָט די שלעכטע פּאַציענטען, וועלכע האָבען ניט געטהאָן דאָס, וואָס ער האָט זיי אָנגע-געזאָגט, האָט דער דאָקטאָר שטילערהייט אויסגעטרונקען זיין קאַפּע. ס'האָט איהם שטאַרק פּערדראַסען, וואָס אַלע האָבען געקוקט אויף איהם. „טהוט דאָך וואָס עס איז, ריהרט זיך,“ האָט ער געזאָגט. אָבער נאָך'ן קאַפּע איז ער ווידער מונטער געוואָרען, האָט געפּלודערט אַ ווילע מיט דאַגנין, האָט זיך לוסטיג געמאַכט איבער זיין רודערער, איבער דעם מאַן

פּוֹן'ס שׂוּפֵעַל, וואָס האָט איהם אָבגעפֿיהרט צו די קראַנקע; דאָן איז ער ווידער אַרויפֿגעקומען אויף זײַנע אױנאַנגענעהמליכקײטען אַלס דאָקטאָר און האָט זיך פֿון דאָס נײַ גענומען קאָכען. ס'איז איהם געווען אונמעגליך צו פֿערגעסען דעם דאָזיגען טעות מיט די זאַלבען; ס'איז בלויז ווילדקײט און אַבערגלױבען און דומהײט, אַלעס אױנאײנעם; נאָך אַלעס דעם איז דאָך דאָס שרעקליך מיט דער אונױסענהײט אין פֿאַלק.

„אַבער דער מאַן איז דאָך געזונד געוואָרען!“

ווען דער דאָקטאָר קען, וואָלט ער דאַנגי'ן מיט די צײַהנער אויף שטיקער צורױסען, בעת זי האָט דאָס געוואָגט. ער איז אויפֿגעשטאַנען. דער מאַן איז געזונד געוואָרען, יאָ; אַבער וואָס ווײַטער? דאָס שלױס דאָך נײַט אױס, אַז די דומהײט פֿון'ס פֿאַלק איז הימעל־שרײַענדר. דער מאַן איז געזונד געוואָרען, דאָס איז אמת; אַבער אַשטײַגער ווען דער מאַן פֿערברענט זיך די גאַנצע הױט פֿון פנים? וואָס פֿאַר אַ זײַן האָט עס צו פֿערטהײַדיגען זײַן אָקסען־דומהײט?

אַט דער ערגערליכער צוזאַמענשטױס מיט אַ פּויער־יונג, וועלכער האָט געהאַנדעלט פונקט פֿערקעהרט ווי ער האָט געהײסען און איז פֿונד־דעסטױענען פֿאַרט געזונד געוואָרען, האָט דעם דאָקטאָר אויפֿגערעגט מעהר ווי אַלעס אַנדערע און געמאַכט זײַן געוועהנליך מילדען בליק גאַנץ ווילד הינטער די ברילען. דער נאַרײַשסטער צופֿאַל האָט איהם פֿער־רוקט אין דער פֿײַנסטער; צולײַב אַ צינקענע פֿלאַטע האָט מען איהם אָבגעלייגט אָן אַ זײַט, איהם געקריינקט אין זײַן ווירדע, און דאָס האָט ער נײַט געקענט פֿערגעסען, ביז וואַנען ער האָט נאָך צו דעם קאַפֿע אויך אױסגעטרוינקען אַ גלאָז שטאַרקען „טאָדרי“. דאָן האָט ער זיך פֿלוצלינג אָבערויפֿען;

„דו יעטא, מענסט עס וויסען, כ'האָב געגעבען דעם מאַן, וואָס איז מיך געקומען רופֿען, פֿינף קראַנקען, האַהאַה; אין מײַן לעבענס מאָג האָב איך אַזאַ חברה־מאַן נײַט געזעהן; דער גאַנצער הינטערשטער טהײַל פֿון זײַנע הױזען איז געווען צופֿליקט; אַבער אַ קערפֿער־קראַפֿט! אַ מײַן זאָרגלאָזיקײט! עס זאַל עס איהם גאָר אָנהױבען אַרען! אַן אַבזעך טײַוועל! דעם גאַנצען וועג האָט ער געהאַלטען אין אײַן זײַנגען, ער גלױבט גאַנץ פֿעסט, אַז ער וואָלט געקענט דערגרייכען דעם הימעל מיט זײַן פֿישער־שמעקעל, ווען ער שטעהט אויפֿן שפּײַץ פֿון דעם עטײַע־פֿיעל־באַרג. אַבער דו מױסט זיך ערשט דאָן שטעלען אויף די שפּײַץ פֿינגער, האָב איך געוואָגט. ער האָט גאַרנישט בעמערקט און האָט זיך געשוואָרען בײַ אַלעס, וואָס איז איהם הײַליג און טײַער, אַז ער קען פונקט אַזױ גוט שטעהן

אויף די שפיץ פֿינגער, ווי ווער עס איז. האהאהא! האָט מען ווען געהערט
אזא מין זאך! אָבער קאָמיש איז ער געווען!"
ענדליך האָט זיך פֿרײליין אַנדערעסען אויפֿגעהויבען, אום צו געהן,
און אלע אַנדערע ווינען אויך אויפֿגעשטאַנען פֿון זייערע פֿלעצער. בשעת
נאָעל האָט געזאָגט גוטע נאַכט, האָט ער אזוי וואַרם, אזוי אויפֿריכטיג
געדאַנקט, אז ער האָט אין גאַנצען ענטוואָפֿענט דעם דאָקטאָר, וועלכער
איז די לעצטע פֿערטעל שעה געווען גאָר אונפֿרײנדליך צו איהם. —
„לאָזט זיך אַקאַרשט כּאַלד ווידער זעהן. אָבער זאָגט נאָר, האָט איהר
מיטגענומען אַ ציגאַר? פֿעררויכערט דאָך אַ ציגאַר." און דער דאָקטאָר
האָט איהם אַרײַנגעשטופּט אַ ציגאַר אין דער האַנד.
דערווייל איז שוין דאַגני געשטאַנען אַן אַנגעטהאַגענע אויף די מרעפּ
און האָט געוואָרט.

VIII.

ס'איז געווען אַ שעהנע נאַכט.

די געזעהלטע עטליכע מענשען, וועלכע ווינען נאָך געווען אויף דער
גאַס, האָבען געהאַט פֿרעהליכע, צופֿרידענע פֿנים; ער; דאָרט אויף'ן
בית עולם איז נאָך געגאַנגען אַ און מאַן האָט געשטופּט אַ וועגעלע און
שטילערהייט צוגעזונגען דערביי. ווייטער איז אלעס געווען אזוי שטיל,
אַז מען האָט קיין שום אַנדער זאך ניט געהערט, אויסער דאָס דאָזיגע
געזאַנג. אַרונטערקוקענדיג פֿון דעם דאָקטאָר'ס הויז אין דער הויך, האָט
די שטאָרט אויסגעזעהן ווי אַ מאַדנע פֿערדרעהמער ריעזען-אינועקט, אַ
משונה'דיג, אומגעלומפערט מהיער, וואָס האָט זיך אוועקגעלייגט פֿלאַך
אויף'ן בויד און אויסגעשמרעקט הענד און הערנער און גערהען אין אלע
ריכטיגונגען; בלויז דאָ און דאָרט האָט עס געריהרט מיט אַן אבר —
ווי איצט דאָרט אונטען אויף'ן ים, וואו אַ קליינטשיק דאַמפּף-שיפֿעלע
האָט זיך שטילערהייט געגלימשט איבער די כּוואַליעס און געטאַכט אַ
קנייטש אין דאָס שוואַרצע וואַסער.

פֿון נאָעל'ס ציגאַר האָט זיך אויפֿגעהויבען אַ בלויזער רויך אין דער
לופֿטען. ער האָט איינגעווינגען אין זיך דעם דופֿט פֿון וואַלד און גראַז,
און אַ געפֿיהל פֿון מיעפֿער צופֿריעדענהייט האָט איהם דורכגענומען, אַן
אייגענאַרטיגע, שטאַרקע פֿרייד, ביי וועלכע ס'האַבען זיך איהם געשמעלט
מרעהרען אין די אויגען און דער אַטהעם איז איהם שיער ניט פֿערכאַפּט

געוואָרען. ער איז געגאנגען לעבען דאָגניץ; זי האָט נאָך קיין וואָרט נישט אויסגערעדט. אז זיי זיינען אַריבערגעגאנגען דעם בית עולם, האָט ער געזאָגט אַ פּאָר לויב-ווערטער וועגען דעם דאָקטאָר, אָבער זי האָט גאָר-נישט געענטפּערט. אַצונד האָט איהם די שעהנקייט און שטילקייט פֿון דער נאכט אַזוי טיעף בערווישט, האָט איהם אַזוי ליידענשאַפֿטליך דורך און דורכגענומען, אז זיין אַטהעם איז געוואָרען קורץ און זיין בליק פֿייכט. יא, ווי הערליך עס איז אין די העלע נעכט! מיט אַ קלינגענדיגער, הויכער שטימע האָט ער געזאָגט:

„ניין, זעהט נאָר די בערגלאַך; ווי קלאָהר זיי ליגען זיך דאָרט! איך בין אַזוי פֿרעהליך, פֿריליין, כ'בעט אייך, האָט איינזעהעניש מיט מיר, ווען איהר ווילט אַזוי גוט זיין; היינט ביינאכט קען איך נאָך פֿאַר לויטער גליק בעגען נאַרישקייטען. זייט איהר דען אויך נישט פֿרעהליך? יא, איהר זאָלט נאָך פֿרעהליך ווערן; איהר הערט, וואָס איך זאָג? כ'וואָלט אייך איצט אַזוי גערן, אַזוי פֿון האַרצען געוואָלט פֿערשאַפֿען עפעס אַ פֿרייד, וואָס איהר זאָלט נישט פֿערלאַנגען פֿון מיר; איהר מעגט עס מיר גלויבען — יאָ גאָט, ווי איהר קענט מיר גלויבען! קוקט נור אָן די סאָסנעס דאָ, און די שטיינער און די שמעקעדיגע בוימלאַך, זיי זעהען אין דער דאָזיגער נאַכט-בעלייכטונג אויס ווי זייענדע מענשען. און די נאכט איז קיהל און ריין; זי רופֿט נישט אַרויס קיין מאָדע שווערע גע-דאַנקען, און אין ערגעץ לויערן נישט קיין פֿערבאַרגענע געפֿאַהרען. נישט אמת? ניין, איהר זאָלט נישט זיין אונצופֿריעדען מיט מיר, איהר טאָרט עס נישט, איך אַליין בין אַזוי פֿרעהליך. איך פֿיהל, עפעס אַזוי ווי מלאכים וואָלמען דורכדרונגען מיין גאַנצע זעלע און דאָרט אַ ליעד געווינגען. וואָס זשע, איך שרעק אייך פֿילייכט?“

זי איז געבליבען שטעהן, און דערפֿאַר האָט ער געפֿרעגט, צי זי שרעקט זיך פֿאַר איהם. זי האָט איהם שמייכלענדיג אָנגעקוקט מיט איהר בלויען בליק, איז דאָן ווידער ערנסט געוואָרען און האָט געזאָגט: „כ'האָב אַזוי אַפֿט גאָנגעדיינקט וועגען דעם, וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענטש איהר זייט.“

דאָס האָט זי געזאָגט, בעת זי איז נאָך אימער געשמאַנען און גע-קוקט אויף איהם, און מיט אַ שטילער, ציטערענדער שטימע. און דעם גאַנצען זעג האָט זי גערעדט מיט יענער ציטערענדער קלאָהרער שטימע, אַזוי ווי זי וואָלט געווען האַלב שרעקעדיג, האַלב פֿרעהליך.

דאָ האָט זיך צווישען זיי אָנגעהויבען פֿאַלגענדער געשפרעך, אַ גע-שפרעך, וואָס האָט אָנגעהאַלמען דעם גאַנצען וואַלד, ווי לאַנגזאַם זיי זיינען

ניט געזאנגען, וואָס איז אַריבערנעשפּרוּנגען פֿון איין ענין צום אַנדערן, פֿון שטימונג, צו שטימונג, מיט דער גאַנצער אויפּגערעגטקייט, וועלכע האָט זיי ביידען דורכגענומען :

„איהר האָט געדיינקט וועגען מיר? ווירקליך? אָבער איך האָב דאָך פֿיעל, פֿיעל סעהר געדיינקט וועגען אייך, פֿרייליך; איך האָב שוין גע-וואוסט פֿון אייך, נאָך איידער איך בין אָנגעקומען אַהער, כ'האָב געהערט אייער נאָמען אויף'ן שיף; דורך אַ צופֿאל האָב איך איהם געהערט; כ'האָב זיך צוגעהערט צו אַ געשפּרעך. און איך בין אָנגעקומען אַהער דעם 12טען יוני, דעם 12טען יוני . . .”

„אך וואָס, גראַד דעם 12טען יוני!”

„יא, און די שטאָרט איז געווען בעהאַנגען מיט פֿאַהנען, און איך האָב זיך געטראַכט ביי זיך, ס'איז אזאָ בעצויבערענדר שמערטעל; דער-פֿאַר בין איך דאָ אַראָב אויף'ס לאַנד. און גלייך האָב איך געהערט נאָך מעהר וועגען אייך . . .”

זי האָט אַ שטייכעל געטהאָן און געפֿרעגט :

„דאָס האָט איהר אַדאי געהערט פֿון מינוט'ן?”

„גייך, האָט ער געענטפֿערט, „כ'האָב געהערט, אז אַלע האָבען אייך ליעב, אַלע מענשען, און אז אַלע בעוואונדערן אייך . . .” און פֿלוצלינג איז איהם אַרויף אויף'ן זינען דער טהעאָלאָג קאַרלסען, וועלכער האָט זיך צוליעב איהר גענומען דאָס לעבען.

„אזוי? האָט איהר דאָס ווירקליך געהערט? נא, אָבער זינט איך בין אַ כלה געוואָרען, איז ווינציג וואָס איבערגעבליבען פֿון דער גאַנצער בע-וואונדערונג. וואָס זאָגט איהר דערצו? אין די פֿאַר טעג האָט זיך די גאַנצע שטאָרט אזוי ווי איבערגעקעהרט; בלויז אַ פֿאַר פֿריינדיגען האַלמען זיך נאָך לעבען מיר.”

„גייך, איהר האָט געוויס אַ טעות . . .”

„אך, עס פֿערשאַפֿט מיר ניט קיין שמערצען, דאָס דאַרפֿט איהר אויף מיר ניט גלויבען; וואָס זשע, איהר גלויבט עס פֿאַרט?”

אַט די פֿאַר ווערטער זיינען איהם אַריין אין קאָפּ, און ער האָט איהר איבערגעשלאָגען די רייד :

„מאַכט איהר זיך איבערהויפּט אַ וועזען פֿון דעם, וואָס איך גלויב וועגען אייך?”

ער האָט תיכף חרטה געהאַט, וואָס ער האָט זיך געווענדט צו איהר מיט דער דאָזיגער אויפֿדרינגליכער פֿראַגע; ער איז געוואָרען רויט פֿאַר שאַנדע און אַ היבשע צייט האָט ער ניט געקענט פֿערנעסען אַט די

איבער-אילונג זיינע. זי האָט איהם אויך גאַרנישט געענטפֿערט, נאָר זיך געמאַכט, אזוי ווי זי וואָלט גאַרנישט געהערט. זי האָט אָנגעהויבען ריידען פֿון'ם לאַנד-ריכטער ריינערט, אַ מאַן, וועלכער איז שמענדיג געווען אזוי אויפֿמערקזאַם און אזוי פֿריינדליך צו איהר — האַהאַהאַ — וועמען זי האָט אָבער אויך איצט פֿערלאָרען, זינט זי איז אַ כּלה. „וואָס זשע, איהר זיפֿצט גאָר? נור וואָס זייט איהר דאָך געווען אזוי פֿרעהליך? זיפֿצט ניט!“

נו געוויס! ער איז פֿרעהליך, אויסערגעווענהליך פֿרעהליך. זיי האָבען זיך אָנגעקוקט. דאָס דאָזיגע „זיפֿצט ניט“ האָט נאָך אָבגעקלונגען אין איהם, האָט איהם געגלעט ווי אַ ווייבע, פֿיינע האַנד. „זאָגט מיר, איך כּעט אייך“, האָט זי ווייטער געפֿרעגט, „איהר האָט עס ווירקליך געמיינט, דאָס וואָס איהר האָט געזאָגט וועגען די פֿלאַט-אָפֿיצירען? האָט איהר אַלעס געמיינט ערנסט?“

„יאַ, אַלעס, אונבעדיגט. פֿאַרוואָס האָב איך עס דען ניט געזאָלט מיינען? איך בין פֿערליעבט אין זיי און בין עס אימער געווען; איך בעוואונדער זייער פֿריי לעבען, זייער שטאַלצע האַלטונג, זייערע אונט-פֿאַרמען, זייער פֿרישקייט און אונערשראַקענקייט; איך געפֿין אז זיי זיינען בעזייכערענד. דאָס רוב זיינען זיי אויך אויסערגעווענהליך אָנגעד-זעהמע מענשען. און נאָך עפעס אַנדערש; זייער עהרענגעפֿיהל איז מייסטענס שטאַרק קענטיג; ס'איז אזוי ועלטען, אז מען זאָל געפֿינען פֿערברעכער צווישען די אָפֿיצירען. יאַ, דאָס זיינען אויסגעצייכענטע לייט.“

„יאַ“, האָט זי פֿאַר זיך געזאָגט.

דאָן איז זי אַ וויילע געגאַנגען שטיל-שווייגענדיג און האָט נאָכגע-דיינקט וועגען דעם; נאָר דערנאָך האָט זי ווידער געזאָגט:
„נאַ, אָבער איצט ריידען מיר פֿון אייך! אָה געוויס! מיר ריידען פֿון אייך; פֿערצייהט, קען איך אייך שטעלען אַ פֿראַגע? יאַ, איך דאַנק אייך שוויצענד מאַל, מראָגט מיין זונענשרים; — אָבער זאָגט מיר: האָט איהר וואָס עס איז געהאַט מיט'ן לאַנד-ריכטער? נעכטען אָבענד האָט איהר ביי איהם געבעטען פֿערצייהונג וועגען אַ געוויסע זאַך, און היינט ביינאַכט האָט איהר מיט איהם כּמעט קיין וואָרט ניט אויסגעערט. איז דאָס אייער שטייגער אזוי יערען איינעם צו בעליידיגען און דערנאָך בע-טען ענטשולדיגונג?“

זי האָט זיך צולאַכט און געקוקט פֿאַר זיך אויפֿ'ן וועג.

„עהרליך געוואָגט, ס'איז געווען זעהר אוינגערעכט פֿון מיר צו בער-
ליידיגען דעם לאַנד־ריכטער; אָבער איך בין זיכער, אז ער וועט מיר
פֿערצייהען, ווען איך וועל נור געפֿינען אַ געלעגענהייט זיך מיט איהם
דורכצוריידען. איך בין אַביסעל צו האַסטיג, אַביסעל צו גראָב; די
גאַנצע געשיכטע איז געקומען דורך דעם, וואָס ער האָט מיך אַ שטיים
געטהאָן, בעת ער איז אַרײַן אין אַ טהיר. אַ קלייניגקייט, אַ גאַרנישט
אלזאָ, אונפֿאַרויכטיגקייט פֿון זײַן זײַט; אָבער איך שפּרינג גלייך אויף ווי
אַן אָבעריסענער נאַר און גיב איהם אַ פֿאַר עהרען־טיטלען, האַלט איהם
סטראַשענדיג אַ פֿלאַש סעלצער אונטער דער נאָז און דער סוף איז, אז
איך פֿלעטש איהם אײַן דעם הוט. גלייך נאָכדעם איז ער אַוועק; אַלס
געבילדעטער מענטש האָט ער אויך געמוזט אַוועקגעהן. אָבער שפעטער
אַ ווײַלע האָט מיך שטאַרק פֿערדראָסען אויף מיין בענעהמונג, און איך
האָב בײַ זיך בעשלאָסען צו בעמען בײַ איהם פֿערצייהונג. נאַמירליך
בין איך אויך אַביסעל צו ענטשולדיגען; איך בין יענעם טאָג געווען
נערווען און האָב געהאַט אַלערליי ערגערנישען; אָבער דערפֿון ווײַס קײ-
נער ניט, אַזעלכע זאַכען קען מען ניט דערצעהלען, און דערום מוז איך
ליעבערשט געהמען די גאַנצע שולד אויף מיר. נאָר דאָס איז געווען דאָס
ערשטע מאָל, וואָס איך בין געווען אַזוי ברוטאַל; דאָס קענט איהר מיר
זיכער גלױבען.“

ער האָט גערעדט גאַנץ שנעל, אָהן דעם ער זאָל זיך בערײַנקען,
און מיט אַן אויפֿריכטיגען טאָן, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט זײַן גערעכט
אויף בײַדע זײַטען; אויך פֿון זײַנע מיענעס האָט זיך ניט אַרויסגעוויזען
קײַן שום הינטערלייטטיגקייט, קײַן פֿערשטעלטקײַט. אָבער דאַגני איז
פֿלוצלינג געבליבען שטעהן, האָט איהם ערשטױנט אַרײַנגעקוקט גלייך
אין געזיכט און געוואָגט;

„אָבער נײַן . . . נײַן . . . אַזוי איז דאָך דאָס ניט געווען. איך
האָב די זאַך געהערט גאַנץ אַנדערש.“
„מינוט זאָגט ליגען!“ האָט נאָגעל אויסגעשריען מיט גליהענדע
באַקען.

„מינוט? איך האָב עס גאָר ניט געהערט פֿון מינוט'ן, נאָך וואָס
זאָגט איהר ליגען וועגען זיך אַלײַן? כ'האָב עס געהערט פֿון אַ מאַן אויף'ן
מאַרק, פֿון דעם גיפֿס־גײַסער; ער האָט מיר דערצעהלט די גאַנצע גע-
שיכטע, ער האָט געזעהן אַלצדינג, פֿון אַנפֿאַנג בײַ ענדע.“
פּויע.

„פֿאַרוואָס פֿערלײַמדעט איהר זיך אַלײַן? דאָס פֿערשטע איך ניט,“

האָט זי ווייטער געוואָגט און האָט איהם געקוקט גלייך אין פנים אַרײַן.
„איך האָב היינט געהערט די געשיכטע, און איך בין געווען אזוי צופֿרייע-
דען דערפֿון; דאָס הייסט: איך האָב געפֿונען, אָ איהר האָט געהאַנדעלט
אזוי אונגעווענהליך שעהן, אזוי אונגעווענהליך בערעכענט; ס'האָט אייך
אזוי גוט געפֿאַסט; און איך האָב אייך גערן געוואָלט דאַנקען דערפֿאַר.
ווען איך וואָלט היינט פֿאַרמיטאַג ניט געהערט אָט די געשיכטע, וואָלט
איך אפשר גאָר ניט געוואָגט איצט דאָ צו געהן מיט אייך; דאָס זאָג
איך איך נאַניץ אָפֿען.“

פּויע.

דאָן האָט ער זיך אָבגערופֿען:

„און אַצונד בעוואַנדערט איהר מיך דערפֿאַר?“

„איך ווייס ניט,“ האָט זי געענטפֿערט.

פּויע. אַ היבשע וויילע האָט קיינער פֿון זיי ביידען ניט גערעדט. זי
האָט געוואַרט, געקוקט אַ וויילע אַרויף צו נאַגעל'ן און אַ וויילע פֿאַר זיך
אויף'ן וועג.

„הערט איהר,“ האָט ער דאָן ווייטער געוואָגט, „דאָס אַלעס איז ניט
מעהר ווי אַ קאָמעדיע. איהר זייט אַן עהרליך וועזען, ס'איז מיר דערווי-
דער אייך צו דערצעהלען ליגענס, איך וועל אייך זאָגען, וואָס דאָ טהוט
זיך.“

און פֿרעך, מיט אַ קופּערנעם שמערן, האָט ער איהר ערקלעהרט.

ווי אזוי ער האָט דאָס אַלעס בערעכענט:

„אויב איך ערקלעהר אָט דעם צוזאַמענשטויס מיט'ן לאַנד-ריכטער
אויף מיין שטייגער, אויב איך פֿערדרעה אַביסעל די זאַך און בעשמוין
זיך זאָגאַר אַליין, איז דאָס ביי מיר אין גרונד גענומען — אין גרונד
גענומען — בלויז אַ ריינע שפּעקולאַציע. איך סמאַרע זיך אַרויסצוקריגען
אזויפיעל פּראָפּיט וויפיעל ס'איז נור מעגליך פֿון דער געשיכטע. איהר
זעהט, אַז איך בין אויפֿריכטיג מיט אייך? איך האַלט עס נעמליך פֿאַר אַ
זעלבסטפֿערשמענדליכע זאַך, אַז אימיצער וועט דאָך אייך ווען עס איז
דערצעהלען דעם אמת איבער דער נאַנצער פּאַסירונג, און אויב איך האָב
זיך שוין דאָן אין פֿאַראַוויס געמאַכט אזוי שלעכט ווי מעגליך, וועל איך
דאָך דערבײַ געווינען, האָבען אַן אונגעהויערן פּראָפּיט. איך ווער אויף
אַזאַ'ן אופן בעקרוינט מיט גרויסקייט, מיט אַן איידעלען כאַראַקטער, וואָס
האָט גאָר קיין גלייכען ניט צו זיך — ניט אמת? — אָבער דאָס קומט
פֿאַר אויסשליסליך דורך אַ שווינדעל, אזוי איינפֿאַך, אזוי געמיין, אַז איהר
מוזט ווערן אויפֿגעבראַכט, ווען איהר הערט דערפֿון. איך געפֿין עס פֿאַר

ריכטיגער פֿון אַלץ, זיך מודה צו זיין און אייך אָפֿען אַרויסזאָגען דאָס אלעס, ווייל איהר פֿערדיענט עהרליכקייט; אָבער וואָס איך דערגרייך דערמיט איז נאַטירליך, אייך צו פֿעריאַגען פֿון מיר טווענד מייל די ווייט — לײדער.

זי האָט איהם נאָך אַלץ אָנגעקוקט, געטראַכט וועגען דעם דאָזיגען מאַן און זיינע ווערטער, נאָכגעדיינקט און זיך געבילדעט איהר מיינונג. וואָס האָט זי געזאָלט גלויבען? וואָס איז ער פֿאַרט אויסען געווען מיט זיין אָפֿענקייט? פֿלוצלינג בלייבט זי ווידער שטעהן, גיט אַ פֿאַמט מיט די הענד און פֿלאַצט אַרויס מיט אַ געלעכטער אויף'ן קול.

„נאַ, איהר זייט דאָך דער פֿרעכסטער מענש, פֿון וועמען איך האָב ווען עס איז געהערט! דערצעהלען וועגען זיך זאָכען, איינע אַלץ גרעכער ווי די אַנדערע; בלויז כדי זיך אַלויין צו רואינירען! אָבער דערמיט וועט איהר ניט קומען ווייט! אזא מין שגעון האָב איך נאָך קיינמאַל ניט געהערט! מיט וואָס זייט איהר דאָס זיכער געווען, אַז איך וועל ווען עס איז געוואָהר ווערען דעם אמת וועגען דער גאַנצער געשיכטע? אַט דאָס זאָגט מיר! ניין, האַלט, זאָגט בעסער גאָרנישט, איהר וועט דאָך ווידער זאָגען ליגען! פֿווי! ווי מײַאוס דאָס איז פֿון אייך, האַהאַהאַהאַהאַ! אָבער הערט אַקאַרשט: אויב איהר בערעכענט אַלזאָ, אַז עס וועט געהן אזוי און אזוי, און אויב איהר אָרדענט אלעס איין ווי געהעריג איז און דער גרייכט דאָס, וואָס איהר ווינשט — פֿאַרוואָס זשע רואינירט איהר דערנאָך אַלצדינג, דערמיט וואָס איהר זייט זיך מודה — דאָס, וואָס איהר רופֿט אייער בעסרוג? נעכמען אָבענד האָט איהר אויך געטהאָן עטוואָס פֿון דעם סאָרט; כ'הויב אייך ניט אָן צו פֿערשמעהן, אָבער פֿאַרוואָס בערעכענט איהר אלעס איבעריגע און בערעכענט פֿונדעסטוועגען ניט, אַז איהר אַלײן דעקט אויף אייער שווינדעל?“

ער האָט זיך אויף קיין פֿאַל ניט אונטערגעגעבען, נאָר ער האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע און געענטפֿערט:

„אָבער איך בערעכען עס דאָך; דאָס בערעכען איך אויך. איהר וועט עס אַלײן איינזעהן; הערט אַקאַרשט: ווען איך בין זיך מודה — בין זיך אַלזאָ מודה — רײזיקר איך אייגענמליך גאָרנישט דורך דעם — איך רײזיקר ניט פֿיעל. ערשטענס איז גאָר ניט זיכער, אַז דער, פֿאַר וועמען איך בין זיך מודה, גלויבט מיר. יאָ, זעהט איהר! איהר צום ביישפיעל גלויבט מיר אין דער רגע ניט. אָבער וואָס איז דער רעזולטאַט דערפֿון? יאָ, דער רעזולטאַט דערפֿון איז, אַז איך פֿערדין דאָך מעהר דערבײַ, איך פֿערדין אונגעהייער פֿיעל, מײַן געווינס וואַקסט ווי אַ לאַווינע, מײַן גרויסקייט

זוערמ הויך ווי א בארג! נו, אָבער צווייטענס וואָלט איך יעדענפֿאַלס אַרויס מיט פּראָפֿיט פֿון דער שפּעקולאַציע, אפילו ווען איהר גלויבט מיר. איהר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ? ניין, טהוט עס ניט; איך פֿערזיכער אייך, כ'האַב דאָס דאָזיגע מיטעל אָנגעווענדעט גאַנץ אָפֿט און האָב שטענדיג דערבוי פּראָפֿיטירט, וואָרים אויב איהר זאָלט ווירקליך גלויבען, אָו איך מין עס אויפֿריכטיג מיט מין מודה זיין זיך, דאַן וואָלט איהר פֿון אייער זייט יעדענפֿאַלס איבערראַשט געוואָרען פֿון מין אָפֿענקייט, איהר וואָלט זיך געטראַכט: נו יאָ, ער האָט מיך אָבגעבלאַפֿט, אָבער ער האָט זיך גלייך מודה געווען דערויף, אי דאָס, אָהן דעם ער זאָל עס גאָר נייטיג האָבען; זיין פֿרעכהייט איז מיסמיש, ער קוקט לחלוטין ניט אויף קיין זאַך, ער פֿערשפּאַרט מיר איינפֿאַך דעם וועג דורך זיין מודה זיין! הקיצור: איך בריינג אייך דערצו, מיך אָנצוקוקען, כ'רייץ אויף אייער נייגעריגקייט, זיך מיט מיר צו בעשעפֿטיגען, כ'רוף אַרויס אייער אויפֿגעבראַכטקייט. מיט ניט ליינגער ווי אַ מינוט צוריק האָט איהר אַליין געזאָגט: ניין, כ'הויב אייך ניט אָן פֿערשמעהן! זעהט איהר, דאָס האָט איהר געזאָגט, ווייל איהר האָט געפרוּאווט מיך שטודירען, מיך אויספֿאַרשען אויף'ן גרונד — עטוואָס, וואָס קיצעלט מיך ווידער, יאָ, וואָס איז גאַנץ זיס פֿאַר מין גומען. אָבער אויף אַלע פֿעלע האָב איך מיר מין פּראָפֿיט, צי איהר גלויבט מיר, צי ניט, פֿערשמעהט איהר איצט? דאָס איז אַזוי איינפֿאַך. פּויוע.

„און איהר ווילט מיר אינריידען,“ האָט זי געזאָגט מיט ווייט אויפֿ- געריסענע אויגען, אָבער נאָך האַלטענדיג דערבוי אַרויסצופּלאַצען מיט אַ געלעכטער, „איהר ווילט מיר, הייסט עס, אינריידען, אָו איהר האָט אָט די גאַנצע ביטרעקייט געפּלאַנעוועט פֿון פֿריהער, אָו איהר האָט אַלעס אויס- גערעכענט און זיך צוגעגרייט דערצו? ס'הויבט זיך ניט אָן! ס'הויבט זיך ניט אָן! האַהאָהאָ, אָבער אַצונד וועט מיך שוין קיין זאַך פֿון אייער מויל ניט איבערראַשען, ניין, פֿון איצט אָן ריכט איך זיך אויף אַלצדינג, נאָר זאָל זיין גענוג, איהר האָט נאָך געקענט קומען מיט אַסך ערגערע ליגענט, איהר זייט גאַנץ געשיקט.“

ער איז מיט האַרטנעקיגקייט בעשטאַנען אויף דאָס זייניגע, און האָט גע'מענה'ט, אָו נאָך אָט דער ענטשיידונג איהרער מוז זיין גרויסמוטהיג- קייט זיין ווייניגסטענס אַזוי הויך ווי אַ באַרג, יאָ, אַ זעהר הויכער באַרג זאָגאַר. און ער מוז איהר זעהר שטאַרק דאַנקען, העעהען, יאָ, ער האָט ערריכט אַלעס, וואָס ער האָט געוואָלט. אָבער עס איז צו לייע- בענסווירדיג פֿון איהר, ווירקליך צו גוממוטהיג. . .

"יא, יא," האָט זי איהם איבערגעשלאָגען די רייד, "לאַמיר עס לאָוען צורוח."

אַבער אַצונד האָט ער זיך אָבגעשטעלט.
"איך זאָג אייך נאָך אַמאָל, אז איך האָב אייך בעשאַטען מיט ליגענס," האָט ער געזאָגט און איהר געקוקט גלייך אין געזיכט אַרײַן.
אַ ווײלע האָבען זיי זיך אָנגעקוקט; איהר האַרץ האָט אָנגעהויבען שטאַרקער צו שלאָגען, און זי איז געוואָרען אַביסעל בלייך. פֿאַרוואָס געהט איהם אַזוי אין לעבען, אז זי זאָל גלויבען אויף איהם דאָס ערגסטע. געווענהליך גיט ער דאָך אַזוי גערן און וויליג נאָך אויף אַלצדינג — נאָר דאָ אין דער פֿראַגע איז איהם גיט געווען צו ריהרען פֿון אָרט. וואָס פֿאַר אַ פֿיקסע אידעע! וואָס פֿאַר אַ שגעון! מיט פֿערדרום האָט זי זיך אָבגערופֿען:

"כ'ווײס גיט, פֿאַרוואָס איהר דעקט פֿאַר מיר אויף אייער נשמה, פֿאַרוואָס איהר קעהרט פֿאַר מיר אויס אייער סאַמע אינערסטעס נאָך דרויסען. ניין, הערט איהר, איהר האָט דאָך מיר פֿערשפּראַכען צו זיין אָנשטענדיג און האָט געזאָגט: איהר וועט זעהן, ווי אָנשטענדיג איך וועל זיין. יא, אַ שעהנע אָנשטענדיגקייט!"

איצט איז זי ווירקליך געווען אין בעס. זי האָט אָנגעהויבען מאַכען אַ וויערע מיענע צו זיין איינגעשפּאַרטקייט, וועלכע איז געווען אַזוי זיכער, אַזוי פֿעסט, אז זי איז איינפֿאַך צומומעלט געוואָרען דערפֿון; זי האָט זיך געפֿיהלט געקריינקט, וואָס זי ווערט אַזוי כסדר אַרומגעוואָרפֿען אַהין און אַהער, צווישען גלויבען און צווייפֿעל. אין איהר אויפֿרעגונג האָט זי אויך צוריקגענומען איהר זונגעשירם; איצט האָט זי געהאַלטען אין איין קלאַפּען דערמיט אָן איהר האַנד.

ער איז מיט אַמאָל געוואָרען אונגליקליך. ווי אונגעשיקט איז ער דאָס שטענדיג געווען אין אַלצדינג, וואָס ער האָט אונטערנומען! וואָס פֿאַר נאַרישע פֿעהלערן ער מאַכט דאָס אימער! יא, ווען זי זאָל איהם גור איצט וועלען ענטשולדיגען, איהם פֿערגעבען; בלויז דאָס איינע מאָל, אָדער ווען זי זאָל ווייניגסטענס גיט זיין ביז אויף איהם! צי זי וויל גיט, ער זאָל איהר געבען אַ בעווײז, וואָס ער איז אימשטאַנד צו טהאָן, כדי זיך איבערצובעמען מיט איהר? ווען זי וואָלט גור וועלען איהם אויפֿגעבען עפעס אָן אויפֿגאַבע, אַ וואונק, גור אַ פינטעל טהאָן מיט די אויגען! אַך, ער איז דאָך גרייט אויף אַלעס . . .

ענדליך האָט זי ווידער געמוזט אָנהויבען לאַכען. ניין, ס'איז אונד מעגליך, ס'איז געווען אונמעגליך און עס וועט בלייבען אונמעגליך!

איבעריגענס, אויב דאָס קען איהם מאַכען פֿערגניגען . . . אָבער קיין וואָרט זאָל נישט געדאַכט ווערן וועגען אַז די פֿיקסע אידעע, וועגען אַז דעם שגעון, קיין וואָרט . . . פֿויע.

„ווייסט איהר נאָך וואָס,“ האָט ער זיך אָבגערופֿען, „דאָ איז דאָס געווען, ווען איך האָב אייך צום ערשטען מאל געטראָפֿען. ניין, הערט איהר, איך וועל קיינמאל נישט פֿערגעסען, ווי ציובערהאַלט איהר האָט אויסגעזעהן, ווען איהר זייט אַנטלאָפֿען פֿון מיר. ווי אַ נימפֿע, אָן ער-שיינגן . . . אָבער אַצונד וויל איך אייך דערצעהלען אַ מעשה'לע, וואָס האָט מיט מיר געטראָפֿען. זאָל איך?“

„אך יאָ, אַ מעשה'לע! האָט זי נישט ווילענדיג אויסגערופֿען. איצט איז זי שוין ווידער געווען צופֿרידען ווי אַ קינד און האָט איהם צוגע-טריבען צו דערצעהלען, גוט, ער קען טראָגען איהר זונענשרים, ווען ער וויל נישט אַנדערש; פֿון וואָס מען קען דאָס האָבען פֿערגניגען! אָבער די מעשה'לע! פֿאַר וואָס הויבט ער שוין נישט אָן?“

יאָ, ס'איז דאָך בלויז אַ קורצע פֿאַסירונג און מען קען זי דערצעהלען איינס און צוויי. ער איז אַמאָל געזעסען ביי זיך אין צימער, אין אַ קליינער שטאָרט; נישט אין נאָרוועגען; איבעריגענס איז דאָך אַלצאיינס, וואו דאָס איז געווען; אַלואָ, אום קיין סך נישט צו ברייען — איינמאל אין אַ מילדען הערבסט-אָבענד איז ער געזעסען ביי זיך אין צימער. פֿאַר אַכט יאָהרען, 1883. ער איז געזעסען מיט'ן רוקען צו דער טהיר און האָט געלייענט אַ בוך.

„האָט איהר געהאַט אַ לאָמפֿ?“

„יאָ, אויף דרויסען איז געווען פֿינסטער חושך. איך בין געזעסען און געלייענט. דאָ געהט אימיצער אויף דרויסען, כ'הער דייטליך די מריט אויף די טרעפֿ, כ'הער אויך, ווי עס קלאַפֿט. „אַריין!“ קיין מענטש! כ'עפֿען די טהיר; נישטאָ קיינער אויף דרויסען. קיין מענשליך וועזען אויף דרויסען. כ'קלינג אָן; דאָס דיענסטמיידעל קומט אַרויף. צי אימיצער איז נור וואָס אַרויף אויף די טרעפֿ? ניין, קיינער נישט. גוט — גוטע נאַכט! און דאָס מיידעל געהט אַרויס.

איך זען זיך ווידער אַנידער ביי מיין בוך. מיט אַמאָל דערפֿיהל איך אַ הויך, אַ ריהר, אַזוי ווי דער אַמהעם-צוג פֿון אַ מענשען, און איך הער, ווי עס שעפֿטשעט: „קום!“ כ'קוק זיך אום; נישטאָ קיינער. כ'לייען ווידער, כ'זוער איז כעס און זאָג: „צום שויוועל!“ כ'בין געווען איינער אַליין אין צימער, אָבער איך האָב געזאָגט: „צום שויוועל!“ מיט אַמאָל דערזעהע

איך לעבען מיר א נידעריגען, בלאַסען מאַן מיט אַ רויסער באַרד און טרוקענע, צושיבערמע האַר, וואָס שמעהען גראַד אין דער הויך; דער מאַן שמעהט ביי מיין לינקער זייט, ער פינטעלט צו מיר מיט איין אויג, פינטעל איך צוריק! מיר האָבען זיך פֿריהער קיינמאָל ניט געזעהן, אָבער מיר האָבען געפינטעלט איינער צום אַנדערן מיט די אויגען. דאָן מאַך איך צו דאָס בוך מיט דער רעכטער האַנד, דער מאַן געהט צו צו דער טהיר און פֿערשווינדעט; איך האָב איהם נאָכגעפֿאַלגט מיט מיינע בליקען און געזעהען, ווי ער איז פֿערשוואַנדען. שמעה איך אויך אויף און געה צו צו דער טהיר; דאָ דערהער איך ווידער, ווי עס שעפטשעט: „קום!“ גוט, כ'טהו אָן אַ ראָק, כאַפּ ארויף די קאַלאַשען אויף די פֿיס און געה אַרויס. דו מענסט פֿערוויכערן אַ ציגאַר, טראַכט איך, געה צוריק אַריין אין צימער און פֿערוויכער אַ ציגאַר; כ'לייג אויך אַריין עטליכע ציגאַרען צו מיר אין טאַש; אסור צי איך ווייס פֿאַר וואָס איך האָב עס געטהאָן; נאָר איך האָב עס געטהאָן און בין ווידער אַרויסגעגאַנגען.

ס'איז געווען שטאַק-פֿינסטער, און איך האָב גאָרנישט געזעהן, נאָר איך האָב געפֿיהלט, אַז דער נידעריגער מאַן געהט לעבען מיר. כ'האָב אַ וואָרף געטהאָן מיט די אָרעמס, אום איהם צו כאַפען; און איך האָב בעשלאָסען צו בלייבען שמעהן, אויב ער וועט מיר ניט זאָגען ווער און וואָס ער איז; אָבער איך האָב איהם ניט געקענט געפֿינען. כ'האָב אויך געפרוּאווט אין דער פֿינסטער פינטלען מיט די אויגען צו איהם, זיך אומגעדערהט אין אַלע זייטען און געפינטעלט, אָבער ס'האַט נאָר ניט געהאַלפֿען. גוט, האָב איך געזאָגט, כ'געה ניט צוליעב דיר; כ'געה פֿאַר מיר אַליין, כ'מאַך אַ שפּאַציר; ביטע צו געדיינקען, כ'מאַך בלויז אַ שפּאַציר. כ'האָב גערעדט הויך, כדי ער זאָל עס הערען. אזוי בין איך געגאַנגען עטליכע שטונדען, כ'בין אַרויסגעקומען אויף דאָס לאַנד, אין אַ וואַלד; כ'האָב געפֿיהלט, ווי די סוי-פֿייכטע צווייגען און בלעמער האָבען מיר געקלאַפט אין געזיכט. גוט, האָב איך זיך ענדליך אָבגעדרופֿען און אַרויסגענומען דעם זייגער, כדי צו זעהן ווי שפעט עס איז; גוט, אַצונד געה איך אַלואַ צוריק אַהיים! אָבער איך בין ניט געגאַנגען אַהיים; כ'בין ניט געווען אומשטאַנד זיך אומצוקעהרען; ס'האַט מיך אָהן אויפֿהער געטריבען ווייטער, פֿאַרווערטס. ס'איז דאָך איבעריגענס אזא וואַנדער-שעהן וועמער, האָב איך דאָן געזאָגט, נישקשה, דו קענסט אזוי אַרומגעהן ווייטער אַ נאַכט אָדער צוויי, דו האַסט דאָך גענוג צייט! דאָס האָב איך געזאָגט, כאַטש איך בין געווען מיעד און דורכגענעצט פֿון סוי. כ'האָב פֿערוויכערט נאָך אַ ציגאַר; דער נידעריגער מאַן איז אַלץ געווען לעבען

מיר, כ'האָב געפֿיהלמ, ווי ער בלאָזט אויף מיר. און איך בין געגאָנגען אָהן אָן אַבשמעל, כ'בין געגאָנגען אין אלע מעגליכע ריכטונגען, אָבער נישט אַהיים אין שטאָדט אַרײַן. מײנע פֿײַס האָבען אָנגעהויבען וועה צו טהאָן; איך בין געווען דורכגעניצט פֿון טוי ביז צו די קניע, און מיין געזיכט האָט מיר אויך וועה געטהאָן, ווייל די פֿײַכטע צווייגען האָבען זיך כסדר פֿערטשעפעט אָן מיר. איך האָב געוואָנט: ס'מעג זיך טאַקע אויסוועהן אַביסעל וואונדערליך, וואָס איך געה אַזוי שפּעט בײנאַכט שפּאַצירען; אָבער דאָס איז שוין בײ מיר אַזאַ געוואוינהייט, אַ מנהג פֿון קינדווייז אויף, צו געהן שפּאַצירען אין די גרעסטע וועלדער, וואָס איך קען נור געפֿינען. און מיט צונויפֿגעביסענע צײהן בין איך געגאָנגען ווייטער. דאָן האָט דער טהורם-זײגער אונטען אין דער שטאָדט געשלאָגען צוועלף, אײנס, צוויי, דריי, פֿיער, ביז צוועלף; כ'האָב געזעהלמ די קלעפּ. אַט דער כעקאַנטער קלאָנג האָט מיך שטאַרק אויפֿגעמונגערט, הגם עס האָט מיך אויך שטאַרק פֿערדראָסען, וואָס מיר זײנען נאָך נישט געווען ווייטער אַזעק פֿון דער שטאָדט, נאָכדעם ווי מיר האָבען זיך אַרומגעשלעפט אַזאַ לאַנגע צײט. גוט אַלאָ, דער טהורם-זײגער האָט געשלאָגען, און אין דעם מאָמענט, ווען דער צוועלפֿטער שלאָג האָט אָנגעקלונגען, שטעהט דער נירעריגער מאַן ווידער אַ לעבעדיגער פֿאַר מיר און לאַכט. אין מיין לעבען וועל איך איהם נישט פֿערגעסען, אַזוי דײטליך איז ער דאָרט גע- געשטאַען. עס האָבען איהם געפֿעהלמ צוויי פֿאָדערשטע צײהן, און די הענד האָט ער געהאַלטען אויף'ן רוקען. . . ."

„אָבער ווי האָט איהר איהם געקענט זעהן אין דער פֿינסטער?"

„ער האָט אַליין געלויכטען, ער האָט געלויכטען מיט אַ מאָדנעם ליכט, וואָס האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי עס וואָלט געווען הינטער איהם, אַזוי ווי עס וואָלט אַרויסגעשטראַהלמ פֿון זײן רוקען און וואָלט איהם געמאַכט דורכזיכטיג; זאָגאַר זײנע קליידער זײנען געוואָרען העל ווי דער טאָג; זײנע הויזען זײנען געווען צוריסען און זעהר קורץ. אַט דאָס אַלעס האָב איך געזעהן אַ סעקונדע דער אָנבליק האָט מיך צומישט, נישט ווילענדיג האָב איך פֿערמאַכט די אויגען און אָנגעטראָטען אַ האַלבען טריט צוריק. אַז איך האָב ווידער געעפֿענט די אויגען, איז שוין דער מאַן נישט געווען. . . ."

„אַה. . . ."

„יאָ, אָבער וואָרט אַקאַרשט! איך בין צוגעקומען צו יענעם מערק-ווירדיגען טהורם, וואָס. . . אַלאָ ווייטער: כ'בין צוגעקומען צו אַ טהורם, כ'בין געשטאַנען אַנטקעגען איהם און האָב איהם וואָס ווייטער

אלץ דיימליכער געזעהן, א שווארצער, אכט-עקיגער טהורם גאנץ איינפאך, וועלכער האָט אויסגעזעהן אזוי ווי דער טהורם פֿון די ווידערן אין אַטהען, אויב איהר האָט ווען עס איז געזעהן אַ צייכנונג דערפֿון. איך האָב קיינ-מאָל ניט געהערט פֿון אַ טהורם אין דעם דאָזיגען וואָלד, נאָר גענוג, ער איז געווען דאָרט: איך שמעה ביי אָט דעם טהורם, איך הער ווידער אַ: „קום!“ איך געה אַרײַן, די טהיר האָב איך געלאָזט אָפֿען הינטער מיר, און דאָס איז פֿאַר מיר געווען אַ שטיקעל בערווייניג.

אינעווייניג אין דעם געוועלב בעגעגען איך ווידער אַמאָל דעם אַלמען מאַן; אויף איין וואַנד האָט געברענגט אַ לאַמפּ, און דערפֿאַר האָב איך איהם געקענט גוט זעהן; ער איז מיר אַנטקעגען געקומען, אָקוראַט ווי ער וואָלט די גאַנצע צײַט געווען דאָ אינעווייניג, האָט געלאַכט שטילער-הײַט און איז געבליבען שמעהן אַנטקעגען מיר און מיך אָנגעקוקט, בעת ער האָט געלאַכט. כ'האָב איהם אַרײַנגעקוקט אין די אויגען, און מיר האָט זיך אָבערדוכט, אזוי ווי איך וואָלט דאָרט געזעהן שרעקליכע זאַכען, מיט וועלכע אָט די אויגען האָבען זיך אין לעבען אָנגעזעהן; ער האָט ווידער געפינטעלט צו מיר, אָבער איך האָב ניט געפינטעלט צוריק, איך האָב אלץ אָבערטראָמען אַהינטער, וואָס געהענטער ער איז צוגעקומען צו מיר. פֿלוצלינג דערהער איך לײַכטע טריט הינטער מיר, איך דרעה אום דעם קאָפּ און זעה, ווי עס קומט אַרײַן אַ יונגע פֿרוי.

גו, כ'קוק זי אָן און מיר ווערט פֿרעהליך אויף'ן האַרצען זי האָט געהאַט רוטע האָר און שוואַרצע אויגען, אָבער זי איז געווען אַרים אָנ-געטהאָן און איז אַרומגעגאַנגען באַרוועס אויף דער שטיינערנער פּאָדלאָגע. איהרע אַרעמס זײַנען געווען נאַקעט.

אַ רגע מעסט זי אונז אָב מיט די אויגען, דאָן פֿערניגט זי זיך זעהר מײַעף פֿאַר מיר און געהט צו צו דעם נידעריגען מאַן. ניט אויסריידענדיג קײַן וואָרט, הויבט זי אָן אָבקעפלען זײַנע קלײדער און אַרומטאַפֿען איבער זײַן קערפּער, אזוי ווי זי וואָלט עפעס געזוכט; און גלייך נאָכדעם ציהט זי אַרויס פֿון'ם אונטערשלאַג פֿון זײַן מאַנטעל אַ ברענענדע לאַמ-טערנע, וועלכע זי היינגט זיך אויף אויף'ן פֿינגער. די לאַמטערנע האָט געלויכטען אזוי העל, אַז זי האָט פֿאַלשמענדיג אַריבערגעשמראַה ט דעם לאַמפּ, וואָס איז געהאַנגען אויף דער וואַנד. דער מאַן איז געשטאַנען גאַנץ רוהיג און האָט נאָך אלץ שטילערהײַט געלאַכט, אין דער צײַט וואָס ער איז אַרומגעטאַפּט געוואָרען. „גוטע נאַכט!“ האָט געזאָגט דאָס מײדעל און אָנגעוויזען אויף אַ טהיר; דער מאַן, אָט די מורא'דיגע, מאַרנע האַלבע דוה איז אַוועק, איך בין געבליבען אַלײַן מיט מײַן נײַער בעקאַנטער.

זי איז צוגעגאנגען צו מיר, האָט זיך ווידער טיעף פֿערנייגט פֿאַר מיר, און ניט לאַכענדיג, מיט אַ נידעריגע שטימע האָט זי געפֿרעגט:

„פֿון וואָנען קומסט דו?“

„פֿון דער שטאָדט, שעהן מיידעל,“ האָב איך געענטפֿערט, „כ'קום פֿון שטאָדט.“

„פֿרעמדער, פֿערגיב מיין פֿאַטער!“ האָט זי זיך פֿלוצלינג אָבגערופֿען, „און טהו אונז קיין שלעכטס ניט דערפֿאַר; ער איז קראַנק, ער איז וואַהניג, האָסט געזעהן זיינע אויגען?“

„יא, כ'האָב געזעהן זיינע אויגען,“ האָב איך געענטפֿערט, „און איך האָב געשפּירט, אַז זיי האָבען מאַכט איבער מיר, איך בין זיי נאָכגע-
גאַנגען.“

„וואו האָסט דו איהם געמראָפֿען?“

און איך האָב געענטפֿערט:

„כיי מיר אין דערהיים, אין מיין צימער; איך בין געזעסען און האָב געלייענט.“

דאָ האָט זי אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאָפּ און אַראָבגעקוקט צו דער ערד.

„אָבער נעהם זיך ניט צום האַרצען דערפֿון, שעהן קינד,“ האָב איך זיך אָבגערופֿען, „כ'בין צופֿרידען, וואָס איך האָב געמאַכט דעם וועג; כ'האָב נאָרנישט פֿערזאַמט דורך דעם און איך בעדויער ניט, וואָס איך האָב דיר געמראָפֿען. זעה נאָר, איך בין פֿרעהליך און צופֿרידען; אַנז, שמייכעל דו אויך אַצונד!“

אָבער זי האָט ניט געשמייכעלט, זי האָט געזאָגט:

„טהו אויס דייע שיד, דו קענסט די נאַכט ניט אוועקגעהן פֿון

דאַנען; כ'וויל דיר אויסמריקענען דייע קליידער!“

כ'האָב אַ קוק געטהאָן אויף מיינע קליידער, זיי זיינען געווען דורכ-גענעצט, מיינע שיד זיינען געווען פֿול מיט וואַסער. כ'האָב געטהאָן ווי זי האָט געזאָגט, אויסגעטהאָן די שיד און זיי איהר דערלאַנגט; נאָר נאָכדעם ווי איך בין פֿאַרטיג געווען דערמיט, האָט זי פֿערלאַשען דעם לאַמפּ און האָט געזאָגט:

„קום! און רעד ניט!“

„וואַרט אַ וויילע, דו שעהנע!“ האָב איך געזאָגט און זי צוריקגע-

האַלטען.

„אויב איך דאַרף ניט שלאָפֿען דאָ — פֿאַר וואָס זשע האָסט דו מיר

אַזוי גיך געהייסען אויסטהאָן מיינע שיד?“

„דאָס מאַרסט דו נים ערפֿאהרען,“ האָט זי געענטפֿערט.
און איך האָב עס נים ערפֿאהרען.

זי האָט מיך דורך דער טהיר אַרײַנגעפֿיהרט אין אַ דונקלען צימער;
כ׳האָב געהערט אַ גערויש, אַזוי ווי אימיצער וואָלט הינטער אונז געסאַ-
פּעט; כ׳האָב געפֿיהלט אַ ווייכע האַנד אויף מיין מויל, און דעם מיידעל׳ס
שטימע האָט געזאָגט:

„דאָס בין איך, פֿאַטער; דער פֿרעמדער איז אַוועק — ווייט אַוועק.“
אַבער נאָך אַמאָל האָב איך דערהערט, ווי דער וואַהנינגער האָט
הינטער אונז געקייכט.

מיר זײַנען אַרויף אויף טרעפּ, זי האָט מיר געהאַלטען בײַ דער האַנד,
און קײנער פֿון אונז האָט נים גערעדט. מיר זײַנען אַרײַן אין אַן אַנדער
געוועלב, וואו מען האָט נים געזעהן קײן ליכט-שמראַהל; איבעראַל
קויהל-שוואַרצע נאַכט.

„שמיל!“ האָט זי געשעפּטשעט. „דאָ איז מיין בעט.“
און איך האָב אַ טאַפּ געטהאָן מיט דער האַנד און געפֿונען דאָס
בעט.

„אַצונד טוז איך אויס דײַנע איבעריגע קליידער,“ האָט זי ווידער
געשעפּטשעט.

כ׳האָב זײ אויסגעטהאָן און זײ איהר דערלאָנגט.
„גוטע נאַכט!“ האָט זי געזאָגט.

„ניין, בלייב דאָ, דו שעהנע, דו זיסע! איצט ווייט איך. פֿאַרוואָס
דו האָסט מיר געהײסען דאָרט אונטען אויסטהאָן די שיד; יאָ, כ׳וועל
זײן גאַנץ שמיל, דײַן פֿאַטער האָט מיך נים געהערט — קאָם!“
אַבער זי איז נים צוגעקומען.

„גוטע נאַכט!“ האָט זי נאָך אַמאָל געזאָגט און איז אַוועק. . .
פּויע. דאַגני איז געוואָרען רוים ווי אַ פֿלאַם, איהר ברוסט האָט
זיך האַסטיג געהויבען און אַרונטערגעלאָזט, איהרע נאָזלעכער האָבען
געצימערט. שנעל האָט זי אַ פֿרעג געטהאָן:

„זי איז מאַקע אַוועק?“

„יאָ — לײדער!“ האָט נאַנעל געענטפֿערט.
פּויע.

„פֿאַרוואָס זאָגט איהר עפעס „לײדער“?“

„הם! דאָס מאַרסט דו נים ערפֿאהרען.“

„האָהאַה, און איך האָב עס נים ערפֿאהרען! — גוט, און דאַן?
נאַ, ווי מאַדנע דאָס איז!“

„יא, אצונד פֿערוואנדעלט זיך מיין נאכט און ווערט ווי א צויבער-
מעשה'לע, א רויזען-רויטע עראינערונג, שמעלט זיך פֿאַר א העלע, העלע
נאכט . . . איך בין געווען אליין; די פֿינסטערניש אַרום מיר איז געווען
שווער און דיק ווי סאַמעט. כ'בין געווען מיעד, מייע קניע האָבען גע-
ציטערט, כ'בין אויך געווען אַביסעל צומישט, דער שורקע פֿון א וואַהנ-
זינגען, וועלכער האָט מיך אַרומגעשלעפט שמונדען-לאַנג אין פֿייכמען
גראָ, מיך געפֿיהרט ווי א שטיק פֿיה, בלויז מיט זיין בליק און מיט
זיין „קום! קום!“ דאָס צווייטע מאָל וועל איך ביי איהם אַרויסכאַפֿען
די לאַמטערנע און איהם דערמיט צוועצען דאָס מויל! איך בין געווען
שרעקליך פֿערביטערט; פֿאַר כעס האָב איך פֿערוויכערט א ציגאַר און
בין געגאַנגען שלאָפֿען. כ'בין געלענען א קורצע וויילע און האָב געקוקט
אויף דאָס פֿייער פֿון מיין ציגאַר; דאָן הער איך ווי אונטען ווערט צוגע-
האַקט די טהיר — און אַלעס איז שטיל.

זעהן מינומען זיינען פֿערביי, מערקט אייך גוט: איך ליג פֿאַלשמענדיג
וואָך אויף מיין געלענער און רויכער מיר מיין ציגאַר. מיט אַמאָל געהט
דורך א גערויש דורך'ן געוועלב, אָקוראַט ווי מען וואָלט איבעראַל אויף
דער סמעליע געעפֿענט קליינע פֿענסטערלאַך. איך שפּאַר זיך אָן אויף'ן
עלענבויען און לאָז מיין ציגאַר אויסגעהן, כ'קוק זיך אַרום אין דער
פֿינסטער און קען גאַרנישט זעהן. לייג איך זיך ווידער אַנידער און
האַרן זיך איין, און מיר קומט פֿאַר, אזוי ווי איך וואָלט געהערט ווייטע
קלאַנגען, א וואונדערליך, טויענד-שטימיגעס שפּיעל, ערגעץ-וואו אויף
דרויסען, פֿילייכט אויבען טיעף אונטער'ן הימעל, נאָר טויענד-שטימיג
און שטיל. דאָס דאָזיגע שפּיעלען הערט זיך אָהן אויפֿהער און קומט
געהענטער און געהענטער, און ענדליך רוישט עס מיר איבער'ן קאָפּ,
איבער דעם טהורס-דאַך. איך שפּאַר זיך ווידער אָן אויף דעם עלענ-
בויען. איצט לעב איך דורך עפעס, וואָס בערוישט מיך נאָך ביו
אויף היינטיגען טאָג מיט אַ מאַדנעס, יא, מיט אַן איבערנאַטירליכען
געפֿיהל פֿון גענוס, ווען איך דערמאָן זיך נור אין דעם: א שטראָם פֿון
קליינע, בלענדענדע וועזענדלאַך גיסט זיך פּלוזעלינג אַראָב צו מיר; זיי
זיינען גאַנץ ווייס; מלאכיס, מיריאדען פֿון מלאכיס'לאַך, וועלכע לאָזען
זיך אַרונטער פֿון אויבען ווי אַ משופֿע'דיגע ליכטיגע וואַנד. זיי פֿילען
אָן דאָס געוועלב, ס'איז פֿילייכט דאָ אַ מיליאָן אַזעלכע ברואים'לאַך, עס
קישעט מיט זיי פֿון די דילען ביו צו דער סמעליע, און זיי זינגען, זיי
זינגען, און זיינען גאַנץ נאַקעט און ווייס. מיין האַרץ ווערט שטיל;
איבעראַל זיינען דאָ מלאכיס, כ'הער זיך צו צו זייער געזאַנג, זיי ריהרען

אן מיינע אויגען-ברעמען און זעצען זיך מיר ארויף אויף די האָר, און דאָס גאַנצע געוועלב איז פֿול מיט'ן דופֿט, וואָס שמראָסט זיי אַרויס פֿון מויל.

איך ליג אָנגעשפּאַרט אויף'ן עלענבויען און שטרעק אויס מיין האַנד נאָך זיי, און עטליכע פֿון זיי זעצען זיך דערויף; ביי מיר אויף דער האַנד זעהען זיי אויס ווי ציטערנדע זיבען-שמערען. אָבער איך בויג זיך אָן נאָך פֿאַרענט און קוק זיי אַרײַן אין די אויגען, און איך זעה, אז אָט די אויגען זיינען בלינד. לאָז איך אָב די זיבען בלינדע און פֿאַנג זיבען אַנד-דערע, און אויך די זיינען בלינד. אַך, אַלע זיינען זיי געווען בלינד — דער גאַנצער טהורם איז געווען פֿול מיט בלינדע מלאכים, וועלכע האָבען געזונגען.

כ'האָב זיך קיין ריהר ניט געטהאָן; מיר איז שיעור ניט אָבגענומען געוואָרען דער אַטהעם, בעת איך האָב דאָס געזעהן, און צוליעב אָט די בלינדע אויגען איז דורכגעגאַנגען אַ שמערצליכער וועה-געשריי דורך מיין זעלע.

ס'איז אַריבער אַ מינוט. איך ליג און האָרד זיך איין און הער ערגעץ-וואו פֿון דער ווייטענס אַ שווערען, גראָבען קלאַפּ, כ'הער איהם אזוי דייטליך, אזוי שרעקליך דייטליך, ער האָט נאָך אָבגעקלונגען אַ היבשע וויילע נאָכדעם; ס'איז ווידער אַמאָל געווען דער טהורם-זייגער פֿון דער שטאָרט, וואָס האָט געשלאָגען; כ'האָט געשלאָגען איינס אזייגער.

און מיט אַמאָל האָט דאָס מלאכים-געזאַנג אויפֿגעהערט. איך האָב געזעהן, ווי זיי האָבען זיך אַ לאָז געטהאָן צום דאָך, זיך געשפּאַרט און געפֿלויגען, זיי האָבען זיך אַ לאָז געטהאָן צום דאָך, זיך געשפּאַרט און געשמופט, כדי וואָס ניכער אַרויסצופֿליהען; זיי זיינען געשטאַנען פֿעסט צונויפֿגעשפּאַרט ווי אַ וואַנד פֿון גאַלע ליכט, און אַלע האָבען זיי געקוקט צו מיר, בשעת זיי האָבען אַוועקגעשוועבט. דער לעצטער האָט זיך אומ-גערדעהט און האָט מיך נאָך אַמאָל אָנגעקוקט מיט זיינע בלינדע אויגען, איידער ער איז פֿערשוואַנדען.

דאָס איז מיין לעצטע עראינערונג — אָט דער איין מלאך. וואָס האָט זיך אומגעקעהרט און אַ קוק געטהאָן צו מיר. דאָן איז אַלעס געוואָרען צוריק פֿינסטער. איך בין אַנידערגעפֿאַלען אויף'ן קישען און אַנשלאָפען געוואָרען . . .

אז איך האָב זיך אויפֿגאַכאַפט, איז שוין געווען העלער טאָג. איך בין נאָך אַלץ געווען אַליין אין געוועלב. מיינע קליידער זיינען געלעגען

לעבן מיר אויף דער פארלאנגע; כ'האָב זיי אַ מאַפּ געטהאָן, זיי זיינען געווען פייכטלאך, נאָר איך האָב זיי דאָך אָנגעטהאָן. דאָ האָט זיך גע-
עפֿענט די טהיר, און דאָס מיידעל פֿון פֿאַריגען אָבענד האָט זיך ווידער
בעוווּען.

זי איז צוגעגאנגען גאנץ נאָהענט צו מיר, און איך זאָג:
"דו ביסט אזוי בלייך, דו שעהנע, וואו ביסט דו געווען די נאכט?"
"דאָרט איבען," זאָגט זי און ווייזט אַרויף צום טהורם-דאָך.
"וואָס זשע, דו האָסט דען ניט געשלאָפֿען?"
"ניין, כ'האָב ניט געשלאָפֿען, כ'בין אויף געווען."
"אָבער האָסט דו נאָר ניט געהערט קיין מוזיק די נאכט?" האָב
איך געפֿרעגט. "איך האָב געהערט אַן אונבעשרייבליכע מוזיק."
און זי האָט געענטפֿערט:

"יא, דאָס האָב איך דאָס געשפּיעלט און געוונגען."
"דו ביסט דאָס געווען? זאָג מיר, קינד, צי דו ביסט עס געווען?"
"יא, איך בין עס געווען," האָט זי געענטפֿערט. דאָן האָט זי מיר
געגעבן די האַנד און געזאָגט; "אָבער איצט קום, כ'וועל דיך אַרויס-
פֿיהרען אויף'ן וועג."

און מיר זיינען אַרויסגעגאנגען פֿון טהורם און האַנד אין האַנד אַרויס
אין וואַלד. די וונגן האָט אַראָבגעשיינט אויף איהרע גאָלדענע האָר, און
איהרע שוואַרצע אויגען זיינען געווען הערליך. כ'האָב זי גענומען אין
מיינע אַרעמס און איהר דריי סאָל אַ קוש געגעבן אין שטערן; דאָן בין
איך פֿאַר איהר געפֿאלען אויף די קניע. מיט ציטערנדע הענד האָט זי
אַראָבגענומען אַ שוואַרצען באַנד פֿון זיך און איהם אַרומגעבונדען אַרום
מיין האַנד-געלענק; אָבער בשעת זי האָט עס געטהאָן, האָט זי געוויינט
און איז געווען שטאַרק געריהרט. איך האָב געפֿרעגט:
"פֿאַרוואָס וויינט דו? פֿערלאָז מיך, אויב איך האָב דיר געטהאָן
עפֿעס שלעכטס!"

אָבער זי האָט נור געזאָגט:
"קענסט דו זעהן די שטאַרט?"
"ניין," האָב איך געענטפֿערט, "איך קען ניט זעהן די שטאַרט. דו
זעהסט זי?"

"שמעה אויף און לאָמיר געהן ווייטער."
און מיר זיינען געגאנגען ווייטער, מיט דעם זעלבען וועג, אַ בערגעל
אַראָב, אַ בערגעל אַרויף; איך בין ווידער געבליבען שמעהן אין האָב זי
צוגעצויגען צו מיין ברוסט און געזאָגט:

„אָה, ווי דו מאַכסט, איך זאל דיך ליעבען! ווי דו פֿילסט מיך אָן מיט גליק!“

און זי האָט אויפֿגעצײטערט אין מײנע אַרעסט, אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט זי געזאָגט:

„איצט מוז איך זיך אומקעהרען. דו קענסט דאָך שוין זעהן די שטאָרט?“

„יא, האָב איך געענטפֿערט; „אויך דו זעהסט זי דאָך געוויס?“ „ניין,“ האָט זי געזאָגט.

„פֿאַרוואָס ניט?“ האָב איך געפֿרעגט.

זי האָט אַ טראַט געטהאָן צוריק און אויסגעשמעלט אויף מיר אַ פֿאַר גרויסע אויגען, און איידער זי איז אוועק, האָט זי זיך פֿאַר מיר מיט געפֿרעגט. אַז זי איז געווען אַ פֿאַר טריט אוועק פֿון מיר, האָט זי זיך נאָך אַמאָל אומגעדרעהט און אַ קוק געטהאָן אויף מיר.

אָבער דאָ בײַן איך געוואָהר געוואָרען, אַז אויך איהרע אויגען זײנען געווען בלינד . . .

איצט געהען אַריבער צוועלף שטונדען, וועגען וועלכע איך קען קיין רעכנונג ניט אָבעקען, און וועלכע זײנען מיר אײנפֿאַך אַרויס פֿון זכרון. איך ווײס ניט, וואָס פֿון זײ איז געוואָרען; כ׳האָב זיך געקלאַפט אין קאָפּ און געזאָגט: עס זײנען דאָ צוועלף שטונדען; זײ מוזען זײן ערגעץ-וואו דאָ אינעווייניג; זײ האָבען זיך נור בעהאַלטען, און איך מוז זײ געפֿינען. אָבער איך האָב זײ ניט געפֿונען . . .

ס׳איז ווײדער אַמאָל אָבענד, אַ דונקלער, מילדער הערבסט-אָבענד. איך זײן בײַ מיר אין צימער און האַלט אַ בוך אין האַנד. איך לאָז אַראָב די אויגען, מײן בליק פֿאַלט אויף מײנע פֿיס; זײ זײנען נאָך אַביסעל נאָס; כ׳גיב אַ קוק אויף מײן האַנד-געלענק, אַ שטיק שוואַרצער באַנד איז אַרומגעבונדען אַרום דעם. אַלעס איז אַלואַ ריכטיג.

כ׳קלינג אָן נאָד׳ן דיענסטמײדעל און פֿרעג, צי ס׳איז פֿאַרהאַן אַ טהורם דאָ ניט ווײט, ערגעץ-וואו אין וואַלד, אַ שוואַרצער, אַכט-עקיגער טהורם? — דאָס מײדעל שאַקעלט מײַן קאָפּ: יא, ס׳איז דאָ אַ טהורם. — און דאָרט וואוינען אויך מענשען? — יא, אַ מאַן, אָבער ער איז קראַנק, ער איז משוגע; מען רופֿט איהם דער „מאַן מיט דער לאַמטערנע“. דער „מאַן מיט דער לאַמטערנע“ האָט אַ טאַכטער, און זי וואוינט אויך אין טהורם; ווײטער וואוינט דאָרט קײנער ניט. — שוין גוט, גוטע נאַכט! דאָן לײג איך זיך שלאָפֿען.

און אויף מאָרגען אין דער פֿריה געה איך אַרויס אין וואַלד; איך

געה מיט'ן זעלבן וועג און זעה דיוועלבע בוימער, און איך געפֿין אויך דעם טהורם, איך געה צו צו דער טהיר און דערוועג א בילד, וואָס פֿערבאָפּט מיר ביים האַרצען: אויף דער ערד ליגט דאָס בלינדע מיידעל, צושמעטערט דורך אַ פֿאַל, טויט, אין גאַנצען צוריסען. זי ליגט מיט אַן אָפֿענעם מויל, און די זונן שיינט אויף איהרע רוימע האָר. און אויבען אויף'ן שפיץ דאָך פֿון טהורם פֿלאַטערט נאָך אַ שטיק פֿון איהר קלייד, וואָס איז געבליבען היינגען; אָבער אונטען ביי דער טהיר געהט אַרום דער קליינער מאַן און געהט ניט אַראָב קיין אויג פֿון דעם טויטען קערפּער. זיין ברוסט ווערט צונויפֿגעקערעמפֿט, און ער שרייט הויך אויף'ן קול; אָבער ער ווייס קיין אַנדער זאך ניט וואָס צו טהאָן, נור אַרומגעהן אַרום דעם מת און איהם אָנקוקען און שרייען. ווען זיין בליק איז גע- פֿאַלען אויף מיר, בין איך פֿערציטערט געוואָרען פֿאַר שרעק, און איך בין אַנטלאָפֿען צוריק אין שטאָדט אַרײַן. איך האָב איהם שוין מעהר ניט געזעהן . . .

פֿרייליך, דאָס איז מיין מעשה'לע."

נאָגעל איז אַנשוויגען געוואָרען.

אַ היבשע וויילע נאָכדעם האָט קיינער פֿון זיי ביידען קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. דאָגני איז געגאַנגען גאַנץ לאַנגזאַם און האָט געקוקט פֿאַר זיך אויף'ן וועג. ענדליך האָט זי זיך אָנגערופֿען:

"גאָט, וואָס פֿאַר אַ וואונדערליך מעשה'לע!"

ווידער איז ענטשטאַנען אַ שטיל-שווייגען. אַ פֿאַר מאָל האָט נאָגעל געפרוּאוּט עס איבערשלאָגען, מאַכענדיג אַ בעמערקונג וועגען דעם מיעפֿען פֿריעדען, וואָס הערשט אין וואַלד, אָבער דאָגני האָט ניט גע- ענטפֿערט. ענדליך האָט ער זיך צולאַכט הויך אויף'ן קול און געוואָגט:

"ס'איז דאָך שוין אַכט יאָהר אין דעם; דאָס האָט דאָך ניט היינט פֿאַסירט. שפּירט איהר, ווי דער וואַלד שמעקט דאָ? בעסטע, לאָמיר זיך דאָ אַביסעל צוועצען!"

זי האָט זיך אַנידערגעזעצט; נאָך אַלץ שטיל, פֿול מיט געדאַנקען, און ער האָט זיך געזעצט לעבען איהר.

"דיינקט איהר נאָך וועגען דעם מעשה'לע?" האָט ער געפֿרעגט.

"יאָ."

ווידער האָט ער געוואָגט, אַז עס איז דאָך שוין צו אַלט, זיך דער- מיט נאָך צו בעשעפֿטיגען. און אויסער דעם איז דאָך דאָס גאָר ניט אַזוי אַונהיימליך, ניט אמת? ניין, דאָן וואַלט זי געדאַרפֿט הערען, וואָס פֿאַר מעשה'לאַך די מענשען אין די מאַרפֿישע לענדער דערזעהלען! ער האָט

עם אַפֿט געהערט און איהם פֿלעגט פֿאַר שרעק אַרבער אָן אייזיק־אַלמער שוידער איבער'ן לייב.

„ניין, אייער געשיכטע, שיינט מיר, איז ניט אַזוי אונגלייכליך,“ האָט זי געזאָגט, „נאָר וואונדערליך, מאָדנע. יא, איך דאַנק אייך דערפֿאַר.“

אין זיין פֿרייד איבער דעם, וואָס זי איז ווידער געוואָרען ריידעוודיג, האָט ער זיך פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען פֿונאַנדערצולאָזען מכתב דעם, וואָס די לייט דאָרט אין די וואַרעמע לענדער ווינען אימשיטאָנד צו דערצעהלען. „קומט אַקאָרשט אַרבער קיין ציילאָן, אין דעם אַלמען מאַוריאַפֿאַרני; קומט אין די בערג און וועלדער ביי מעהאוויילע און הערט דאָרט מעשה'לאַך; די פֿערבאַפען איינעם גאַנץ איינפֿאַך ביים אָמהעם! דאָרט טרעפֿט מען זיך צונויף מיט איינעם פֿון די עלטסטע פֿעלקער פֿון דער וועלט, די אור־מענשען פֿון ציילאָן. זיי לעבען דאָס קלעגליכסטע לעבען, פֿעריאָגט אין די וועלדער דורך די סינגאַלעזען און דער אייראָפֿעאישער באַנדע; אָבער דער צעהלען קענען די! געשיכטען וועגען די דיאַ־ מאַנטען־הייהלען, וועגען די בערג־פֿרינצען, וועגען פֿערפֿיהרערישע ים־שעהנהיימען, וועגען גייסטער פֿון דער לופֿטען און פֿון דער ערד, וועגען פֿאַלאַצען פֿון פֿערל א. א. וו. אָט דאָס פֿאַלק איז אַ פֿאַלק מיט אַ שיקואַל, מיט וואונדערבאַרע טראַדיציעס, יעדער איינצעלנער פֿיהלט זיך אַלס אַבשטאַמלינג, אַלס יורש פֿון די דאָזיגע גרעסטע מערבֿען־קעניגע. זיי שמעהען אָנגעהאָן אין טראַנסעס און צווינגען דעם פֿרעמדען, אַראַב־צולאָזען פֿאַר זיי די אויגען צו דער ערד, ווען זיי ריידען. מיט אַ בעזונד־ דערער ליעבשאַפֿט שילדערן זיי די מיסטישע, די גרויסע און זעלמענע וואונדערבאַרע זאַכען; איבערהויפט איז נאָר צו זיי קיין גלייכען ניטאָ, ווען עס האַנדעלט זיך דערפֿון, אויסצוקלעהרען אונגעהייערע פֿאַנטאָזיעס, פֿיבער־געבורטען פֿון אַ משוגענעם מוח. זייער לעבען איז פֿון אַנפֿאַנג אָן געווען אַ לעבען אין אַ וועלט פֿון פֿאַבעלען און וואונדערליכע מעשה'לאַך, און זיי ריידען פֿונקט אַזוי לייכט וועגען די ווילדע צויבער־פֿאַלאַצען הינטער די בערג, ווי מכתב די שטומע געוואַלטיגע כוחות אין די וואַלקענס, וועגען דער גרויסער מאַכט, וועלכע אַרבייט דאָרט אויבען אין וועלט־רוים און קייט שמערען. אָבער דאָס אַלעס קומט דערפֿון, וואָס אָט די מענשען לעבען אונטער אָן אַנדער וונג און עסען פֿרוכטען אָנשמאַט האָבער־גרייך!“

דאַנני האָט זיך צולאַכט; זי האָט געהאַט, וואָס איינצואווענדען געגען דעם. וואָס וועט, האָבער־גרייך איז דען ניט גוט? האָבען מיר אַליין דען אויך ניט די שעהנסטע מעשה'לאַך? אַסביערנסען, צום ביישפּיעל? ער איז אַריינגעקומען אין היץ: נאַטירליך, נאַטירליך איז האָבער

אן אויסגעצייכענטער מאכל דאָ אין לאַנד, וואו ס'איז ניטאָ קיין זונן; ווער וועט דען סמייען אנדערש צו זאָגען? אָבער די זונן? צי זי האָט אַ בעגריעף פֿון אַ זונן, וואָס קען ברענען אונגעהייער שמאַרק, אַ זונן, וואָס שוימט און רוישט פֿאַר לויטער ליכט? און די מערצען, די מעשה'לאַך פֿון די הויכע בערג, יאָ, די ניקסען-מערצען, אָט די אומגעלומפערטע אויסגעבורטען פֿון אַ פֿאַנטאַזיע אין לערערנע הויזען, וועלכע זיינען אויס-געטראַכט געוואָרען אין פֿינסטערע ווינטער-נעכט, אין כאַמעס, וואו דער טראַן-לאַמפּ איז אַראַבנגעהאַנגען פֿון דער סמעליע. צי האָט זי ווען געלייענט מוזיענד און איין נאַכט? נאָ, אָבער אָט די מעשה'לאַך פֿון דעם גודבראַנדסמאַל, אָט די טרויעריגע, בויערישע פּאַעזיע, אָט די פֿאַנטאַזיע צופֿום — יאָ, די געהערט צו אונז, דאָס איז אונזער גייסט; מיר האָ-בען ניט געהאַט די מעגליכקייט, עס בעסער אויסצוקלעהרען, מיר האָבען זיך אויסגעבאַרגט אַביסעל שטאַט ביי אנדערע, דאָ און דאָרט גע'גנבעט אַ שטיקעל. ווי? נו יאָ, די מעשה'לאַך פֿון צפון-לאַנד, איז דען מיט זיי ניט פונקט דאָס זעלבע? רופֿען זיי דען ניט אַרויס דזעלבע שטימונג, אַקוראַט ווי מען וואַלט געהערט אַ פֿישער אַרויפֿטרעטענדיג פֿון'ס שיפֿעל, די גרויסע שטייוועל פֿול מיט יס-וואַסער. מעהר האָט זיך אונז ניט איינ-געגעבען צו מאַכען פֿון דער מיסטישער, רוייער שעהנקייט פֿון'ס ים, פֿאַר דעם אַרעינטאַלען, פֿאַר דעם מורח-מאַן וואַלט אַזאַ מין נאָרדלאַנדס-יאַכט געווען אַ פֿאַבעל-שיף, אַ שיף פֿון גייסטער. צי זי האָט שוין אַמאַל געזעהן אַזאַ יאַכט? ניט? זי זעהט אויס, אַקוראַט ווי זי וואַלט געהאַט אַ געשלעכט, אַזוי ווי זי וואַלט געווען אַ גרויסע, ווייבליכע היה. דער שנאָבעל הויכט זיך אויף אין דער לופֿטען ווי אַ האָרן, וואָס קען אַראַב-רופֿען די פֿיער ווינדען. אָבער אום דאָס צו זעהן, מוז מען האָבען אַ בעזונדער ליכט, און אום דאָס צו דערצעהלען, דאַרף מען האָבען אַ מוח, וואָס זאָל שיער ניט פֿלאַצען פֿאַר וואַהנזינן. ניין, די זאַך איז די: די זונן שיינט דאָ ניט; די נאָרוועגישע זונן איז אַ לבנה, אַ לאַמטערנע, וואָס גיט דעם נאָרוועגער העכסטענס די מעגליכקייט צו אונטערשיידען שוואַרץ פֿון ווייס, יאָ, אַ בעמערקונג: דאָס איז, גאָט בעהיט, ניט קיין פֿאָרוואַרף הלילה; ס'איז בלויז די בעשיידענע מיינונג פֿון אַן אַגראַנאַם איבער אַ געאַגראַפֿישע ערשיינונג.

„איך פֿערשטעה ניט, וואָס איז אייגענטליך מיט אייך,“ האָט זי געזאָגט, „און איך מוז ווירקליך לאַכען, ווען איך דיינק נאָך וועגען דעם. ס'זעהט אויס, אַז עס איז אייך אַלצאיינס, וועגען וואָס פֿאַר אַ פֿראַגע מען זאָל ניט ריידען, איהר זייט אין אַלצדינג און אימער יעדען איינעם'ס

געגנער. צי ס'האנדעלט זיך וועגען גלאדסטאָן, צי וועגען פּאָדאָגראַ-
קייטען אָדער מעשה'לאַך, איבעראַל זייט איהר דער לעבעדיגער קאַג-
מראַכט צו אַלצדינג, וואָס אַנדערע מענשען דיינקען. נו, דאָס איז אָבער
ווירקליך אַזוי אינטערעסאַנט, אַז אײַך בעט אײַך, זעצט פֿאַרמ, זעצט
פֿאַרמ, זאָגט נאָך עפעס! כ'וואָלמ עס אַזוי גערן געוואָלט! וואָס איז, צום
ביישפּיעל, אײַער מיינונג איבער די לאַנדעס-פֿערטהיידיגונג?

דאָס גאַנצע בלוט איז איהם אַרײַן אין געזיכט און ער האָט אַראָב-
געלאָזען דעם קאַפּ. ווי האָט דאָס דאָזיגע מיידעל מיט אַזעלכע בלויע
אויגען איהם געקענט אויף אַזאַן אופן מאַכען צום נאַר? אַן אַנדערס
מאַל, פֿון מיינטוועגען; אָבער אין אַזאַ שעהנער נאַכט, אין אַזאַ טיעפֿען
פֿריערען! גאַנץ צומישט האָט ער אַלואַ געזאָגט:

„לאַנדעס-פֿערטהיידיגונג? לאַנדעס-פֿערטהיידיגונג? וואָס מיינט איהר

דערמיט?”

„אײַך פֿערזיכער אײַך, ס'איז מיר נור אַזוי גלאַט איינגעפֿאַלען,“ האָט
זי האַסטיג געזאָגט און איז אויך רויט געוואָרען; „איהר דאַרפֿט קײן
פֿאַראַיבעל ניט האַבען. די זאַך איז אַט וואָס: מיר ווילען אַראַנזשירען אַ
באַזאַר, אַן אָבענד-אוינטערהאַלטונג צו גונסטען דער לאַנדעס-פֿערטהיי-
דיגונג. דאָס איז מיר גראָד אין דער רגע אַרויף אויף'ן זינען.”

פּויע. פּלוצלינג ניט ער אַ קוק אויף איהר, און זיינע אויגען

שמראַהלען.

„כ'בין היינט אָבענד גליקליך, וויל אײַך אײַך זאָגען, און דערום האָב
אײַך פֿילייכט צופֿיעל געפּלאַפעלט; אָבער איהר פֿערצייהט דאָך, ניט
וואָהר? דיינקט איהר ניט יעדענפֿאַלס, אַז דאָס מעשה'לע, וואָס אײַך האָב
אײַך דערזעהלט, איז ניט געווען אַזוי שעהן? אַן אַנדערס מאַל וואָלט אײַך
עס אפשר געמאַכט בעסער, פֿילייכט אַביסעל בעסער, כ'זײַס עס ניט;
נאָר היינט אָבענד בין אײַך געווען צו פֿרעהליך, אום צו קענען זײַן אויף
דער סאַמע הויך. אײַך פֿרעה זיך מיט אַלצדינג, מיט יעדער זאַך; אָבער
דער עיקר פֿרעה אײַך זיך, וואָס אײַך האָב דאָס גליק צו זײַן מיט אײַך
צוזאַמען; יאָ, אײַך בין אײַך אַזוי האַרציג, אַזוי האַרציג דאַנקבאַר, איהר
מענט עס מיר גלויבען; אָבער דאַן בין אײַך אײַך אַזוי פֿרעהליך, וויל
מיר דוכט זיך, אַז דאָס איז די שעהנסטע נאַכט, וואָס אײַך האָב ווען
געהאַט אין מיין לעבען. אײַך בעגרייף עס ניט. אײַך פֿיהל, עפעס אַזוי ווי
אײַך וואָלט געווען אַ טהייל פֿון דעם דאָזיגען וואַלד אָדער פֿון דעם דאָ-
זיגען פֿעלד, דער צווייג פֿון אַ סאַסנע, אָדער אַ שטיין, פֿון מיינעמוועגען
אײַך אַ שטיין, נאָר אַ שטיין, וואָס איז דורכדרונגען פֿון אַט דעם גאַנצען

צארטען דױפֿט און פֿריעדען, וואָס נעהמט אונז אַרום, זעהט נור דאָרט,
אַך, זעהט נור! ס'מאָגט שוין, איהר זעהט דעם זילבערנעם פּאַס? איז
דאָס ניט הערליך?!"

ביידע האָבען אַריבערגעקוקט צו דעם ווייסען פּאַס אויף'ן הימעל;
דאן האָט זי ווידער אָנגעשמעלט אויף איהם איהר בליק און געזאָגט:
"יא, אויב איהר מינט, אז אויך איך בין אייך היינט אָבענד ניט
דאָנקבאַר, האָט איהר אַ טעות."

און דאָס האָט זי געזאָגט, אָהן דעם זי זאָל אייגענמליך זיין געד-
צוואונגען דערצו, פֿון איהר פֿרייען ווילען, דירעקט, אזוי ווי עס וואָלט
איהר פֿערשאַפֿט אַ פֿערגניגען עס צו זאָגען, נאָגעל האָט איהר אויפֿ-
געקראַם אַריינגעקוקט אין געזיכט און אויסגערופֿען:

"איהר? ווירקליך? ווי גליקליך מאַכט איהר מיך! יא, אַט די נאַכט
וועל איך קיינמאַל ניט פֿערגעסען! זאָל איך וויזען אַ קליינעם קניץ,
וואָס איך קען, מיט אַ שמרוי און אַ צווייג, ווי אזוי דאָס שמרוי ווערט
שמאַרקער ווי דער צווייג? כ'וואָלט אזוי גערן געטהאָן אַלעס, וואָס קען
אייך פֿילייכט געפֿעלען, בלויז אויס דאָנקבאַרקייט, כדי אייך צו בעווויזען
מיין איבערגעבענהייט. אָבער לאַמיר ליעבערשט פֿלוידערן, דאָס איז
בעסער, אַה, היינט איז יאָהאַנסיס-נאַכט! ליעבסטע, איז עס ניט בערוי-
שענדיג שעה? מהוּט נור אַ קוק דאָרט, לאַמיר אייך נור אָנוויזען די
קלענסטע זאָך, וואָס מאַכט אַן איינדרוק אויף מיר; דער איינצעלנער
וואַכאַלדער-בוים, וואָס שטעהט דאָרט; זעהט נאָר, ווי ער בויגט זיך צו
אונז און זעהט אזוי גוט אויס, און פֿון סאָסנע צו סאָסנע שפּאַנט די שפּין
איהר געוועב; ס'זעהט אויס ווי זעלמענע, כינעווישע אַרבייט, ווי זונען,
פֿון וואָסער געשפּונען. ס'איז דאָך אייך ניט קאַלט, ווי? איך בין זיכער,
אז וואָרעמע, שמייכלענדע עלפֿען-מיידלאַך טאַנצען איצט אַרום אַרום
אונז; אָבער ניט קוקענדיג דערויף וועל איך מאַכען אַ פֿייער, אויב אייך
איז קאַלט; זאָל איך. . . הערט, עס פֿאַלט מיר גראָד איין: דאָ ניט
ווייט, דוכט זיך, האָט מען געפֿונען קאַרלסען?!"

מיט אַן אויסזיך פֿון צאָרן אין איהר שעהנעם געזיכט האָט זי זיך
אויפֿגעכאַפּט און געזאָגט:

"אויף, ניין, לאַמיר ניט ריידען פֿון איהם! לאַמיר איהם לאָזען צורה
כ'בעט אייך! האָט מען ווען געהערט אזוי וואָס!"
ער האָט ווידער געבעמען ענטשולדיגונג און געוואָלט פֿערגלעמען
זיין פֿעהלער:

„מען זאגט, אז ער האָט אייך אזוי שטאַרק ליעב געהאַט — און דאָס קען איך איהם ניט פֿערדיינקען . . .“
„מיך ליעב געהאַט? יאָ, פֿילייכט אַביסעל, ס'קען מעגליך זיין, זאָגט מען דען אויך ניט, אז ער האָט זיך צוליב מיר געטוימט, מיט מיין פֿעדער-מעסערל? נאָ, איצט מוזען מיר שוין געהן!“

זי איז אויפֿגעשטאַנען. זי האָט גערעדט מיט אַ טרויעריגען טאָן, אָהן פֿערלעגענהייט און אָהן פֿערשטעלמקייט. ער איז געווען שטאַרק ערשטוינט. זי האָט געוואוסט, אז זי האָט געטריבען איינעם פֿון איהרע ליעבהאַבער צום טויט, און האָט פֿונדעסטוועגען ניט געמאַכט קיין שום וועזען דערפֿון, האָט ניט געלאַכט דערפֿון, נאָר עס אויך ניט אויסגענוצט פֿאַר זיך, צו איהר פֿאַרטהייל; זי האָט בלויז גערעדט דערפֿון ווי פֿון אַ טרויעריגער פּאַסירונג און דאָן האָט זי מיט אַמאָל אויפֿגעהערט. ווי ריין און שעהן איז זי געווען, בעת זי איז דאָ אזוי געגאַנגען! די לאַנגע, העלע האָר זיינען איהר אַרונטערגעפֿאַלען איבער דעם קאָלנער פֿון איהר קלייד, און איהרע באַקען האָבען געהאַט אַ וואַרעמע, פֿרישע פֿאַרב, אויף וועלכער ס'איז געלעגען אַ הויך, אזוי ווי פֿון'ס טהוי פֿון דער נאַכט. ווען זי איז געגאַנגען, האָבען זיך די הויכע היפּטען איהרע גאַנץ לייכט געוויגט. זי זיינען אַרויסגעקומען פֿון וואַלד, אַ העלער ליכטיגער פּלאַץ איז געלעגען פֿאַר זיי, אַ הונד האָט געבולען, און גלייך נאָכדעם האָט זיך נאָגעל אָבגערופֿען:

„אַט איז שוין דער פּאַסטאַר-הויף, ווי שעהן און בעקוועס ער זעהט אויס; אַט די גרויסע, ווייסע געביידען מיט דעם גאַרמען און דעם הונדער-שמיבעל און דעם פֿאַהנען-שטאַנג סאַמע מיטען אין'ס נעדיכטסטען וואַלד! גלויבט איהר ניט, פֿרייליין, אז עס וועט זיך אייך ביינקען צוריק אַהער, ווען איהר וועט אַמאָל אַוועקפֿאַהרען פֿון דאַנען, איך מיין, ווען איהר וועט חתונה האָבען? נו, עס היינט דאָך אַב דערפֿון, וואו איהר וועט וואוינען.“

„וועגען דעם האָב איך נאָך ניט געדיינקט,“ האָט זי געזאָגט און דאָן האָט זי צוגעלייגט: „קומט צייט, קומט ראַטה!“
„קומט צייט, קומט פֿרייד!“ האָט ער געזאָגט.

זי האָט אַ מאַך געטהאָן מיט דער האַנד און אַביסעל אונגעדולדיג געענטפֿערט:

„ניין, איצט זייט איהר שוין ניט פֿרעהליך. ווי שפעט איז עס?“
„אַרום צוויי.“

„הערט אַקאַרשט,“ האָט זי געזאָגט, „איהר דאַרפֿט זיך ניט וואונדערן

דערויף, וואָס איך געה אַרום אזוי שפעט ביינאַכט. מיר טהוען עס דאָ; מיר זיינען דאָ לויטער בויערן, נור נאַטור-קינדער. דער אַדיונקט און איך פֿלענען דאָ אָפֿט אזוי אַרומגעהן ביז'ן גרויסען טאַג.

„אַבער ווער האָט דען געפֿיהרט דאָס געשפרעך צווישען איך? אויף מיר האָט דער אַדיונקט געמאַכט דעם איינדרוק, אז ער איז אַ מאַן, וואָס רעדט ניט קיין סך.“

„ניין, איך האָב אימער אַס מייסטען גערעדט; דאָס הייסט: איך האָב געפֿרעגט, און ער האָט געענטפֿערט. איהר ווייסט דאָך גאַנץ נוט, מען קען דאָך האָבען אזויפֿיעל וואָס צו פֿרעגען. נאָ, דאָס געהערט ניט אַהער. וואָס טהוט איהר איצט, ווען איהר קומט אַהיים?“

„ווען איך קום איצט אַהיים? איך לייג זיך און שלאָף ביז — יאָ, ביז אַרום מיטאַג-צייט, כ'שלאָף ווי אַ שמיין, ווי מויט, איך כאַפֿ זיך ניט אויף, כ'האַב קיין חלומות ניט. וואָס טהוט איהר?“

„אַבער איהר דיינקט גאָר ניט? ליגט איהר ניט אַ היבשע צייט וואָך און דיינקט וועגען אַלערליי זאַכען? וואָס זשע, איהר קענט דען גלייך איינשלאָפֿען?“

„גלייך ווי איך לייג זיך. איהר ניט?“

„הערט, דאָ זינט שוין אַ פֿויגעל. ניין, ס'מוז שוין זיין שפעטער ווי איהר זאָגט; ווייזט מיר אַקאָרשט אייער זייגער. אַבער גרויסער גאַט, ס'איז דאָך שוין דריי, ביינאַה פֿיער! פֿאַר וואָס האָט איהר געזאָגט, אז עס איז ערשט צוויי?“

„פֿערצייהט!“ האָט ער געזאָגט.

זי האָט איהם אָנגעקוקט, איבעריגענס ניט מיט כעס, און דאָן האָט

זי געזאָגט:

„איהר האָט מיר ניט געדאַרפֿט זאָגען קיין ליגען, כ'וואָלט אזוי אויך געבליבען דאָ אויף דרויסען ביז איצט; איך רייד פֿונקט ווי עס איז. איך האָף, אז איהר פֿערשטעהט מיך און איהר לייגט ניט אַרײַן אין מיינע רייד מעהר ווי זיי בעדייטען. איך האָב ניט קיין פֿיעל פֿערגגיגען, און איך כאַפֿ זיך אָן מיט ביידע הענד אָן דעם ביסעלע, וואָס מאַכט זיך. אזוי בין איך געוואוינט געווען צו לעבען, זינט מיר זיינען דאָ, כ'גלויב אויך ניט, אז דאָס האָט וועמען עס איז פֿערשאַפֿט ערגערניש. איבערי-גענס ווייס איך ניט דערפֿון, און עס איז מיר אויך אַלצאיינס; פֿאַפֿאַ וואָגט יעדענפֿאַלס גאָרנישט וועגען דעם, און דאָס איז פֿאַר מיר גענוג. קומט, מיר וועלען געהן נאָך אַ שטיקעל.“

זיי זיינען פֿערבייגעגאַנגען דעם פֿאַסטאַר-הויף און אַרײַן אין וואַלד

אויף דער אנדער זייט. די פייגעל האָבען געוונגען; דער וויסער פאָס אין מורח איז געוואָרען ברייטער און ברייטער. דאָס געשפרעך איז שוין ניט מעהר געווען לעבעדיג און האָט זיך געדרעהט אַרום גלייכגילטיגע זאַכען. „ביי איך אין הויז ווערמ אודאי פֿיעל געלייענמ?“ האָט ער געזאָגט. זי האָט געענפֿערט:

„פון וואַנען ווייסט איהר דאָס?“

„כ'האָב עס געהערט; כ'ווייס אויך, אַז אייער פֿאָטער האָט ביכער

פֿון ס'ורגעניעוון און גאַר באַרג. און דאָס איז אַ גוטער צייכען.“

„יאָ, מורגעניעוון, איז ער ניט וואַנדערבאַר? מינוט האָט שוין, הייסט עס, ווידער געפלוידערט; פֿון אַן אנדערען האָט איהר עס ניט געקענט הערען. יאָ, מיר לייענען אַסך, פּאַפּאַ לייענמ שמענדיג, ער האָט אַזוי פֿיעל ביכער. וואָס דיינקט איהר ווענען טאַלסט אַי?“

„גוט, נאַטירליך. טאַלסט אַי איז אַ גרויסער און מערקווירדיגער מאַן.“

אַבער דאָ האָט זי זיך אַזוי צולאכט, אַז עס האָט אָבגעקלונגען איר

בערן גאַנצען וואַלד, און זי האָט איהם איבערגעשלאָגען די רייד:

„ניין, איצט זאָגט איהר שוין ווידער עפעס, וואָס איהר מינט ניט;

כ'קען עס דערקענען אַן אייער פנים. איהר האַלט גאַרנישט פֿון טאַל-סטאַיין.“

„הם! דאָס הייסט . . . ניין, לאַמיר בעסער ניט אַרויפקומען צוריק

אויף שמרייט-פֿראַנען, אַניט וועל איך נאָך ווערן לאַנגווייליגער זְווי ווען עס איז. איך האָב ניט דאָס גליק צו זיין אייניג מיט אַלע מענשען, און איך וואַלט זעהר ניט וועלען ווערן איבערדריסג ביי זיי אין די אויגען. וואָס האַלט איהר אַליין פֿון טאַלסטאַיין?“

„איצט זייט איהר שוין ניט פֿרעהליך, איצט זייט איהר שוין אַלואָ

ווירקליך ניט פֿרעהליך. יאָ, יאָ, לאַמיר זיך אומקעהרען. שמיל, ביסק, כ'קום שוין!“ האָט זי אַ געשריי געטהאָן צום הונד. וועלכער האָט זיך געצויגען און געריסען פֿון דער קייט.

„אַפֿען און עהרליך גערעדט,“ האָט ער געענפֿערט, „ווען איך זאָל

איך וועלען זאָגען, ווי פֿרעהליך איך בין, און פֿאַרוואָס איך בין אַזוי פֿרעהליך, וואַלט איהר ווידער אַנטלאָפֿען פֿין מיר, און דאָס דאַרף ניט געשעהן. ערלויבט מיר, עס צו האַלטען פֿאַר זיך אַליין. . .“

און ווידער האָט זי איהם אונטערבראַכען:

„נו יאָ, נאַטירליך. . . יאָ, יאָ, ס'איז געווען אַן אנגענהעמער אָבענד:

אַבער איצט מוזט איהר דאָך אודאי זיין שטאַרק מיעד? אַלואָ, אַ דאַנק

פֿאַר די בעגליימונג! נאָר זעהט, כ'האַב שיער ניט פֿערגעסען, מיין זונגע-
שירם דאַרפֿט איהר ניט מיטנעהמען: ס'וואָלט געווען אַ שעהנע געשיכטע,
ווען איהר נעהמט איהם מיט, האָהאַהאָ!"
זי איז שוין געווען ביי דער טהיר; פֿלוצלינג האָט זי זיך נאָך אַמאָל
אומגערעהט און געזאָגט:

„אויך צוילעב אַן אַנדער אורזאָך איז עס גוט, וואָס איך האָב אייך
היינט ביי נאַכט געטראָפֿען; אַצונד וועל איך דאָך האָבען עפעס צו
דערזעהלען מיין חתן, ווען איך וועל שרייבען צו איהם. כ'וועל איהם
זאָגען, אַז איהר זייט אַזאַ מענש, וואָס קען זיך ניט צונויפֿגעהן מיט קיינעם
אין קיין פֿראַגע; דאָן וועט ער זיך שרעקליך וואונדערן; מיר קומט פֿאַר,
אַזוי ווי איך וואָלט איהם שוין געזעהן, ווי ער גריבעלט זיך איבער'ן ברעך
און קען איהם ניט בעגרייפֿען. ער איז דאָך אַזוי הערצליך גוט; גאָט,
ווי גוט ער איז! ער ווידערשפרעכט קיינעם ניט, יאָ, איהר מענט מיר
גלויבען, ער איז אַ פֿראַכטפֿולער יונג, אַ שאַד, וואָס איהר וועט זיך ניט
טרעפֿען מיט איהם, אין דער צייט, וואָס איהר זייט דאָ. גוטע נאַכט!"
און נאָגעל האָט געענפֿערט: „גוטע נאַכט, גוטע נאַכט!" און האָט
איהר נאָכגעקוקט, ביז זי איז פֿערשוואונדען אין הייז.

דאָס איז געווען אַלעס, פֿון וואָס זיי האָבען די גאַנצע נאַכט גערעדט.
נאָגעל האָט אַראָבענומען זיין מיץ און האָט זי געטראָגען אין דער האַנד,
דורכגעהענדיג דעם וואַלד. ער איז געווען אויסערגעוועהנליך פֿערטראַכט;
עמליכע מאָל איז ער געבליבען שמעהן און האָט אויפֿגעהויבען די אויגען,
געקוקט אַ וויילע פֿאַר זיך און איז דערנאָך מיט קורצע, לאַנגזאַמע טריט
אָועק ווייטער, מיט אַ שמייבעלנדער, פֿרעהליכער טיענע. וואָס פֿאַר אַ
שטימע, וואָס פֿאַר אַ שטימע זי האָט דאָס אַביסעל! האָט מען שוין אַזוי
וואָס געהערט? אַ שטימע, אין וועלכער עס צימערט געזאָגט; ווי האָט זי
זי איהם דאָס אַביסעל בעצויבערט; דאָס דאָזיגע זיסע, ליכטיגע וועזען!

IX

אויף מאָרגען אַרום מיטאַג-צייט.

נאָגעל איז נאָר וואָס געווען אויפֿגעשמאַנען, און ניט עסענדיג קיין
אַנכייסען איז ער אַרויס אין גאַס. ער איז שוין געווען ווייט אונטען אין
דער שמאָרט; דאָס שמאָרהלענדע וועמער און דאָס מונטערע לעבען אויף
דער לאַנדונגס-בריק האָבען איהם שמאַרק צוגעצויגען. מיט אַמאָל האָט

ער זיך געווענרעט צו א מאן און זיך נאָכגעפֿרעגט ביי איהם אויף דעם
לאַנד־ריכטער'ס ביוראָ; דער מאן האָט איהם געגעבען דעם אַדרעס, און
נאָגעל איז גלייך אַוועק אַהין.

ער האָט אָנגעקלאַפּט און איז אַרײַן, איז דורכגעגאַנגען פֿערביי אַ
פֿאַר מענער, וועלכע זײַנען געוועסען און געשריבען, און פֿון דאָרט צום
לאַנד־ריכטער רײַנערט, וועמען ער האָט ערקלעהרט, אז ער וויל מיט
איהם האָבען אַ געשפרעך אונטער פֿיער אױגען — ס'װעט ניט לאַנג
דויערן, דער לאַנד־ריכטער האָט זיך מיט אַ ברונז'ער מינענע אױפֿגעהויבען
און איז אַרײַן מיט איהם אין אַ זײַטען־צימער.
דאָ האָט נאָגעל געזאָגט :

„כײַטע אײך, מיר צו ענטשולדיגען, וואָס איך קום נאָך אַמאָל צוריק
אױף אַט דער זאַך; ס'האַנדעלט זיך וועגען דער געשיכטע מיט מינוט'ן,
ווי איהר ווייסט, איך בעט אײך דאָ פֿאַרדאָן.“

„איך בעטראַכט אַט די אָנגעלעגענהייט אַלס געענדיגט,“ האָט דער
לאַנד־ריכטער געענטפֿערט, „יִאָהאַניס־אַבענד האָט איהר זיך ענטשולדיגט
פֿאַר מיר אין דער געגענוואַרט פֿון אַ גאַנצער קאָמפּאַניע מענשען; דאָס
איז פֿאַר מיר גענוג, איך פֿערלאַנג מעהר נאָרנישט.“

„זעהט איהר, דאָס איז אױסערגעווענהליך שעהן,“ האָט נאָגעל גע־
זאָגט, „וורקליך שעהן, און פֿון דײַמליכקײט וועגען ווידערהאַל איך נאָך
אַ דריטען מאָל, אז עס איז שעהן פֿון אײך. העהע! אָבער איך בין ניט
צופֿרידען מיט דער זאַך ווי זי איז, הערר לאַנד־ריכטער, דאָס הײַסט,
איך בין צופֿרידען, אזוי ווייט ווי עס האָט צו טהאָן מיט מיר אַלײַן,
אָבער ניט וואָס אָנבעלאַנגט מינוט'ן, כ'וואָלט געוואונשען, איהר זאָלט
אײַנזעהן, אז אײך מינוט דאַרף קריגען זײַן בעפֿרידיגונג, און אז איהר
זײַט דער מאן, וואָס מוז עס איהם געבען.“

„וואָס זשע, איהר מײַנט אפשר, איך זאָל געהן בעסען דעם דומקאָפּ
ענטשולדיגונג פֿאַר די פֿאַר שפּאַסען, וואָס איך האָב געמאַכט — איז
דאָס אײער מײַנונג? הערט אַקאַרשט, וואָלט ניט געווען אַס בעסען,
ווען איהר קימערט זיך וועגען אײערע אײַגענע אָנגעלעגענהײַטען, אין
ניט . . .“

„יִאָ, יִאָ, יִאָ, דאָס איז גוט געזאָגט! אָבער דאָ קומען מיר צום
פונקט, צו דער זאַך גופּא: איהר האָט מינוט'ן צוריסען דעם ראָק אין
איהם צוגעזאָגט אַן אַנדערן, געדײַנקט איהר עס נאָך?“
„נן, וויל איך אײך וואָס זאָגען: איהר שטעהט אין אַן עפֿענטליכען
ביוראָ אין פֿלאַפעלט וועגען אַ פרױאַט־זאַך, וואָס געהט אײך נאָר ניט

אן. דאָ בײַן אײך בעל הבית. איהר דארפֿט נײַט געהן צוריק דורך'ן קאַנ-
טאָר; איהר קענט אױך געפֿינען די גאָס דורך אַט דער טהיר.
דאָס זאָגענדיג האָט דער לאַנד-ריכטער געעפֿענט די קליינע טהיר.
נאָגעל האָט זיך צולאַכט און געזאָגט:
„נאָ — נאָ —; איהר שרעקט מיך נײַט איבער; נײַן, ערנסט גערעדט,
איהר מוזט גלייך אױף'ן שמעל אָבשיקען דעם ראָק, וואָס איהר האָט
פֿערשפראַכען מינוט'ן. ער דאַרף איהם האַכען, דאָס ווייסט איהר דאָך,
און ער האָט אײך געגלויבט אױף'ן וואָרט.“
דער לאַנד-ריכטער האָט פֿונאַנדערגעעפֿענט די טהיר און געזאָגט:
„זײַט אזוי גוט!“

„מינוט האָט דאָך אַנדערש נײַט פֿערשטאַנען, נור אז איהר זײַט אַן
עהרליכער מענש,“ האָט נאָגעל ווייטער גע'טענה'ט, „און איהר טאָרט
איהם נײַט אזוי גאַנץ געמײן אָבנאַרען.“

יעצט אָבער האָט דער לאַנד-ריכטער געעפֿענט די טהיר צום קאַנ-
טאָר און האָט אַ רוף געטהאָן די צוויי מענער. דאָ האָט נאָגעל אױפֿגע-
הויבען די מיץ אין דער לופֿטען און איז גלייך אַרויס. ער האָט מעהר
קײן וואָרט נײַט געזאָגט.

ווי אױנגליקליך אַט די זאָך איז אָבגעלאָפֿען! ס'וואָלט אַסך בעסער
געווען, ווען ער וואָלט גאַרנישט אַרײַן צו איהם. נאָגעל אין אַוועק אַהײַם,
האָט גענעסען פֿריהשטיק, געלעזען די צײַטונג און זיך אַ ווײַלע געשפּיעלט
מיט דעם הונד יאַקאַבסען.

נאַכטימאָג האָט ער פֿון זײַן צימער געזעהן, ווי מינוט טראָגט אַ
זאַק און שלעפט זיך איבער דעם שלעכטען, שמײַנערדיגען וועג פֿון האַפֿען.
ס'איז געווען אַ זאַק מיט קויהלען. ער איז געגאַנגען שטאַרק אײַנגעבויען
און האָט נײַט געקענט זעהן, וואָס עס טהוט זיך פֿאַר זײַנע אױגען, ווייל
די משא האָט איהם כמעט אַרונטערגעדריקט ביז צו דער ערד. ער איז
געווען אזוי שוואַך אױף די פֿיס און איז געגאַנגען אזוי קרום, אז זײַנע
הווען זײַנען ביים אײַנעווייניגסטען ראַנד געווען אין גאַנצען צוריסען.
נאָגעל איז איהם אַנטקעגען געגאַנגען און האָט איהם געטראָפֿען אונטען
ביים פּאַסט-הײַז, וואו ער האָט אױף אַ רגע אָבגעלייגט דעם זאַק.

זײ האַכען זיך פֿערנייגט אײַנער פֿאַר'ן אַנדערן. אז מינוט האָט
אױפֿגעהויבען דעם קאַפּ און איז געבליבען שמעחן גלייך, האָט זיך זײַן
לינקער אַקסעל טיעף אַרונטערגעלאָזט. נאָגעל טהוט איהם פלוצלינג אַ
פאַק בײַ דעם דאָזיגען אַקסעל, און אַהן אַ שום הקדמה, איהם נײַט אָב-
לאַזענדיג, זאָגט ער מיט אַ זעהר אױפֿגערענטען טאָן:

„האָט איהר עפעס ארויסגעפליידערט וועגען דעם געלד, וואָס איך
האָב איך געגעבען; וועמען עס איז געוואָגט וועגען דעם? ווי?“
מינוט איז געבליבען שמעקן אַ צומישטער און האָט געענטפֿערט.
„ניין, דאָס האָב איך נישט געטהאָן.“

„הערט אויס, וואָס איך זאָג איך,“ קאָכט זיך נאָגעל ווייטער און ער
זוערט בלייב פֿאַר אויפֿרעגונג; „אז איהר וועט זיך ווען עס איז דערוועגען
צו פלאַלען וועגען די פֿאַר שילונג, וועל איך איך דערשלאָגען אויף
טויט — אויף טויט! ביי גאָט אין הימעל! איהר פֿערשמעהט וואָס איך
זאָג? און איך דער פֿעמער אייערער זאָל האַלטען מויל.“

מינוט איז געשטאַנען מיט אַן אָפֿענעם מויל און האָט ווען נישט ווען
אַרויסגעשטאַמעלט אַ וואָרט: ער וועט גאָרנישט זאָגען, קיין איין וואָרט
נישט, ער פֿערשפרעכט עס — דאָס איז ווי אַ נדר, וואָס ער נעהמט אויף
זיך . . .

און גלייך ער וואָלט געוואָלט זיך פֿערענטפֿערן פֿאַר זיין צוקאָכט-
קייט, האָט נאָגעל צוגעלייגט:

„דאָס איז אַ לאַך פֿון אַ שטאַדט, יאָ, אַ נעסט, אַ שטאַל! מען האַלט
אין איין קוקען אויף מיר, ווי איך שמעה און געה, כ'קען זיך נישט ריהרען,
אַבער איך בין זוי מוחל אָט די שפּיאַנירונג, איך קימער זיך ווינציג וואָס
וועגען די מענשען. אַצונד האָב איך איך געוואָרענט. איך וויל איך וואָס
זאָגען: כ'האָב יעדען גרונד צו גלויבען, אז דאָס דאָזיגע פֿרייליין קיעלאַנד,
צום ביישפּיעל, איז צו קלוג און זי בריינט איך דערצו, איהר אַלעס צו
דעדעעהלען; אַבער איך קען אָט די נייגערדיגקייט נישט פֿערטראָגען, בשום
אופֿן נישט! איבעריגענס בין איך נעכטען אַבענד געווען מיט איהר צוואַמען.
זי איז אַ גרויסע קאָקעמקע. נאָ, אַבער דאָס געהערט נישט אַהער. איך בעט
איך נור נאָך אַמאָל, נישט צו ריידען קיין וואָרט וועגען דער קלייניגקייט,
וואָס געהט אָן צווישען אונז, און אויב אייער אָנקעל וועט עפעס זאָגען,
זועל איך איהם פֿערשמאַפען דאָס מויל, אזוי העלף מיר גאָט! געהט גלייך
אַהיים און זאָגט עס איהם. האָט איהר מיך ריכטיג פֿערשמאַנען?“
„יאָ, גאַנץ ריכטיג.“

„ס'איז איבעריגענס גוט, וואָס איך האָב איך איצט געטראָפֿען,“
האָט נאָגעל ווייטער געוואָגט, „כ'וויל נאָך ריידען מיט איך וועגען עפעס
אַנדערש: איהר געדיינט דאָך, אייערנעכטען מיטאַג וויגען מיר געזעסען
צוואַמען אויף אַ מצבה אויבען אויף'ן בית עולם.“
„יאָ.“

„כ'האָב אָנגעשריבען אַ פֿערז אויף אַ שטיין, כ'גיב צו, אַ שלעכטען

און אונפאסענדען פֿערן, אָבער דאָס האָט גאָר נישט צו טהאָן דערמיט;
כ'האָב אַלואָ אָנגעשריבען דעם פֿערן, אז איך בין אַוועק, איז נאָך דער
פֿערן דאָרט געשטאַנען, און אז איך בין אין אַ פּאָר מינוטען אַרום צו-
ריקגעקומען אַהין, איז ער געווען אָבגעמעקט — איז דאָס געווען אייער
אַרבייט?"

מינוט לאָזט אַראָב די אויגען צו דער ערד און ענטפֿערט יאָ.
פּווע, אָבער שטאַמלענדיג פֿאַר שרעק, ווייל מען האָט איהם גע-
פּאַקט ביי דער דאָזיגער דרייסקייט, וואָס ער האָט אָבגעטהאָן אויף זיין
אייגענער פֿעראַנטוואָרטליכקייט, ווייל זיך מינוט ערקלעהרען:
"כ'האָב גערן געוואָלט פֿערהינדערן . . . איהר האָט נישט געקענט
מינאַ מעקק, דאָס איז די נאַנצע געשיכטע, אַניט וואָלט איהר עס נישט
געטהאָן, נישט אָנגעשריבען דעם פֿערן. איך האָב זיך אויך געטראַכט ביי
זיך; מען מוז איהם ענטשולדיגען, ער איז אַ פֿרעמדער דאָ אין שטאַדט,
און איהר, וואָס איך בין דאָ ווי ביי זיך אין דערהיים, איך קען עס לייכט
פֿערייכטען; האָב איך עס נישט געדאַרפֿט טהאָן? כ'האָב אָבגעמעקט
דעם פֿערן. קיינער האָט איהם נישט געלייענט."

"פֿון וואָנען ווייסט איהר, אז קיינער האָט איהם נישט געלייענט?"
"קין איין לעבעדיגע זעלע האָט איהם נישט געלייענט! נאָכדעם ווי
איך האָב אייך און דאָקטאָר סטענערסען בעגלייט ביו צום טויער פֿון
בית עולם, האָב איך זיך גלייך אומגעקעהרט און איהם אָבגעמעקט.
ס'האָט אין גאַנצען גענומען אַ פּאָר מינוטען און קיינער איז דאָרט נישט
געווען."

נאָגעל האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם, גענומען זיין האַנד און זי
געדריקט, נישט זאָגענדיג דערביי קין וואָרט. זיי האָבען זיך אָנגעקוקט
איינער דעם אַנדערן; נאָגעל'ס מויל האָט לייכט אַ ציטער געטהאָן.
"אַדע, האָט ער געזאָגט, יאָ, ריכטיג: האָט איהר שוין געקראָגען
דעם ראָק?"

"הם, אָבער איך וועל איהם געוויס קריגען ביז דעם טאָג, ווען איך
וועל איהם דאַרפֿען. אין דריי וואָכען אַרום דאַרף . . ."
אין דער זעלבער רגע געהט פֿערביי די ווייס-האַריגע אייער-פֿרוי;
מאַרטהאַ גודע; דעם קאַרב טראַגט זי אונטער'ן פֿאַרטוך, און די שוואַרצע
אויגען לאָזט זי אַראָב צו דער ערד. מינוט האָט געגריסט, נאָגעל אויך;
זי האָט כמעט נישט געענטפֿערט אויף דער בעגריסונג, איז שנעל פֿעריי-
געגאַנגען, געלאָפֿען אין מאַרק, וואו זי האָט פֿערקויפֿט איהרע צוויי, דריי
אייער, און דערנאָך איז זי געלאָפֿען צוריק אַהיים מיט איהרע פּאָר שילינג.

זי האָט געטראַגען אַ גרוין, דין קליידעל. נאָגעל האָט דאָס דאָזיגע גרינע
קלייד ניט אַרױסגעלאָזט פֿון אױג. ער האָט געזאָגט:

„וואָס דאַרף אין דרױ וואָכען אַרום זײן?“

„אַ באַזאָר,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „אַ גרויסע אָבענד-אונטער-
האַלטונג; וואָס זשע, איהר האָט נאָך נאָר ניט געהערט דערפֿון? איך
וועל דאַרפֿען שטעהען מיט די אַנדערע אין די לעבעדיגע בילדער; פֿרױ-
לײן דאַגני האָט עס שוין בעשטימט.“

„אזױ?“ האָט נאָגעל געזאָגט און האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע.
„יאָ, יאָ,“ האָט ער דאָן ווייטער געזאָגט, „איהר וועט די טעג קריגען
דעם ראָק, אַ נייעם ראָק זאָגאַר, אַנשמאַט דעם אַלטען, וואָס ער האָט
אײך פֿערשפּראַכען. דער לאַנד-ריכטער האָט מיר הײנט געזאָגט, אַז
ער האָט זיך געהאַט פֿערגעסען אָן דעם, אָבער אין אײנעם פֿון די נעכסטע
טעג וועט ער איהם צושיקען. דער לאַנד-ריכטער איז אין גרונד גענומען
נאָר ניט אזױ שלעכט. אָבער הערט, דאָס דאַרפֿט איהר אַקאָרשט ניט
פֿערגעסען: איהר דאַרפֿט איהם ניט דאַנקען דערפֿאַר, קײנמאַל ניט!
איהר טאָרט אונטער קײנע אומשטענדען ניט דערטאָנען דעם ראָק פֿאַר
איהם אין די אױגען; ער וויל ניט קײן דאַנק. איהר פֿערשמעהט?
ס'וואָלט איהם געווען פֿינליך, האָט ער געזאָגט, ווען איהר קומט צו
איהם און ניט איהם אָב אַ דאַנק פֿאַר דער קלױנער געפֿעליגקײט. יאָ,
איהר זעהט דאָך געוויס אַלײן אויך אײן, אַז עס וואָלט געווען טאַקטלאָז
פֿון אײך איהם צו דערמאַנען אָן דעם טאָג, ווען ער איז געווען שכור
און איז אַוועק פֿון האָטעל מיט אַ צוקנייטשמען הוט. ניט אמת?“

„געוויס.“

„וואָרים איהר ווייסט דאָך נאַנץ גוט, אַז איך האָב איהם שרעקליך
אַרונטערגעטאַכט, און איהם פֿאַר אזױ פֿיעל מענשען אין די אױגען גער-
רופֿען הונד. אמת טאַקע, אַז איך האָב זיך פֿאַר איהם ענטשולדיגט
וועגען דעם, אָבער דאָך. איהר וועט אַלזאָ אָננעהמען דעם ראָק און
נאַרנישט לאָזען מערקען; אײער פֿעטער דאַרפֿט איהר אויך ניט זאָגען
קײן וואָרט, פֿון וואַנען איהר האָט איהם; קײנער דאַרף עס ניט וויסען;
דער לאַנד-ריכטער האָט עס אויסדריקליך פֿערלאַנגט. איהר בעגרייפֿט
דאָך נאַנץ גוט, אַז עס וואָלט געווען אונאַנגענעהם פֿאַר איהם, ווען עס
ווערט בעקאַנט אין שטאָדט, אַז ער פֿערוינדיגט זיך געגען דעם ערשטען
בעסטען, וואָס קומט איהם צו דער האַנד, און איז דאָן געצוואונגען עס
גוט צו טאַכען, עס צו פֿערגלעמען דורך רעק, ניט וואָהר?“

„יאָ, דאָס בעגרייף איך.“

„ס'איז אלוואָ אָבגעמאכט?"

„יאָ, איך וועל גאָרנישט זאָגען."

„גוט. . . הערט, עס פֿאַלמט מיר בלוז אזוי איין: פֿאַרוואָס בע-
נוצט איהר זיך ניט מיט אַ וועגעלע, פֿינאנדערצוטראַגען די קויהלען אין
די הייזער?"

„איך קען דאָס ניט צוליעב מיין אונגליקליכען פֿאַל; כ'טויג ניט
צום ציהען. איך קען טראָגען גאנץ שווערע לאַסטען, ווען איך לאָד זיי
נור פֿאַרויבטיג אָן אויף מיר, אָבער איך קען ניט ציהען; אין אזא פֿאַל
קען איך זיך צו שטאַרק אָנשמריינגען און דאַן פֿאַל איך אויף דער גאָז
און האָב גרויסע שמערצען. אָבער מיט אַ זאַק געהט עס גאָר ניט
שלעכט."

„ניין, ניין."

פֿרויע.

„ווי איז דאָס, איהר ווילט מיך שוין גאָר קיינמאַל סעהר ניט בע-
זוכען?" האָט גאַנעל געפֿרעגט. „טהוט עס דאָך, גוטער פֿריינד! ס'איז
ניט שעהן פֿון אייך, וואָס איהר האַלט זיך אזוי פֿון ווייטען. איהר זייט
אויך ניט געצוואונגען צו טרינקען, ווען איהר קומט. פֿערגעסט ניט,
נומער זיבען; געהט אַריין גלייך, אָהן צערעמאַניעס."

דאָס זאָגענדיג האָט ער אַריינגערוקט מינוט'ן אַ באַנקאָט אין דער
האַנד און האָט זיך געלאָזט געהן שנעל מיט דער גאַס אַראָב צום האַפֿען;
מינוט האָט איהם גאַכגעשריען, איהם גערופֿען, אָבער ער האָט עס ניט
געהערט. בעת'ן גאַנצען געשפרעך האָט ער ניט אַראָבגענומען קיין אויג
פֿון'ס גרינעם קלייד.

אַז ער איז צוגעקומען צו מאַרטהאָ גודע'ס הייזעל, איז ער געבליבען
שמעהן אַ רגע און האָט זיך אומגעקוקט אין אַלע זייטען. קיינער האָט
איהם ניט בעמערקט. ער האָט ניט געקראָגען קיין ענטפֿער, ווען ער
האָט אָנגעקלאַפּט. צוויי מאָל איז ער שוין געווען ביי איהר טהיר און
האָט אַלץ ניט געקראָגען קיין ענטפֿער; ער האָט זי אָבער נור וואָס גע-
זעהן געהן דירעקט פֿון מאַרק אַהיים, און ער האָט ניט געוואָלט אוועקגעהן
פֿון דאָרט, איידער ער איז געווען איבערווייניג ביי איהר. ענטשלאָסען
האָט ער געעפֿענט די טהיר און איז אַריינגעגאַנגען.

זי איז געשטאַנען אין מיטען צימער און האָט איהם אָנגעקוקט. איהר
געזיכט איז פּלוצלינג געוואָרען רויט ווי בלוט, און זי איז געווען אזוי
דערשראָקען, אַז זי האָט אַ גאַנצע ווילע געהאַלטען די הענד אויסגע-
שמערקט, ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן.

„ענטשולדיגט מיר, פֿרײליין, פֿאַר מײן אױפֿדרײנגליכקײט, אײך בעט אײך זעהר,“ האָט נאָגעל געזאָגט און דערבײ האָט ער זיך אױנגעװעהנליך מײעף פֿערניגט. „אײך װאָלט אײך געװען אױסערגעװעהנליך דאָנקבאַר, װען אײך קען רײדען מיט אײך אָן אױגענבליק. זײט גאַנץ רוהיג; אײך װעל אײך לאַנג נײט אױפֿהאַלטען. שױן אַ פֿאַר מאָל האָב אײך אױמויסט געזוכט אײך צו טרעפֿען, און ערשט הײנט האָב אײך דאָס גליק אײך צו געפֿינען אין דערהײם. מײן נאָמען איז נאָגעל, אײך בײן דאָ פֿרעמד און װאָו אײזט אײן „צענטראַל“. אײך בעט אײך נאָך אַמאָל, פֿערצײהט, װאָס אײך האָב זיך אױמגעבעטענערהײט אַרײנגעשפּאַרט אַהער.“

זי האָט נאָך אַלץ גאָרנישט געזאָגט, האָט אײהם אָבער אַװעקגע-שמעלט אַ שטױהל און אַלײן איז זי צוגעגאַנגען ביז צו דער טהיר פֿון קיך, װאָו זי איז אַ װײלע געבליבען שמעקן. זי איז געװען אין אַ מורא-דיגער פֿערלענגענהײט און האָט זיך געצופּט פֿאַר'ן פֿאַרטוך, בעת זי האָט אײהם אָנגעקוקט.

דאָס צימער איז געװען אַזױ װי ער האָט עס זיך פֿאַרגעשמעלט; אַ מײש, אַ פֿאַר שטױהלען און אַ בעט, דאָס איז כמעט געװען אַלעס, װאָס עס האָט ענטהאַלטען. אױף די פֿענסטער זײנען געשטאַנען עטליכע פֿלאַנצען מיט װײסע בליטהען, אָבער קײן פֿאַרהאַנגען זײנען נײט געװען; די פֿאַרלאַגע איז נײט געװען רײן. נאָגעל האָט אײך געזעהן דעם קלענ-ליכען, הױכען לעהן-שטױהל אין װײנקעל הײנטער'ן בעט; ער האָט שױן מעהר נײט געהאַט נור צװײ פֿיס און איז געשטאַנען אַ צובראָכענער אָנ-געשפּאַרט אָן װאַנד. דער זײץ איז געװען בעצװיגען מיט רױטען פֿלױש.

„װען אײך װאָלט אײך נור געקענט בערוהיגען, פֿרײליין,“ האָט זיך נאָגעל אָבגערופֿען. „נײט אײמער האָט מען אַזױ שטאַרק מורא פֿאַר מיר, װען אײך קום ערגעץ-װאָו אַרײן; העהעהע. ס'איז נײט דאָס ערשמע מאָל, װאָס אײך קום אַרײן צו לײטען דאָ אין שטאַדט, נײט אײך אַלײן האָב אײך געמאַכט אַ בעװך. כ'געה פֿון הױז צו הױז, כ'פרוביר אײבעראַל, פֿיליכט האָט אײהר שױן געהערט דערפֿון? נײט? יאָ, ס'איז אָבער דאָך אַזױ. מײן פּראָפֿעסאָן פֿערלאַנגט דאָס פֿון מיר, אײך בײן אַלזאָ אַ זאַמלער, כ'קלייב אױף אַלערלײ אַלמע זאַכען, כ'קױף אַלמע, אָבגעניצטע זאַכען און בעצאָהל דערפֿאַר, װאָס זײ זײנען פֿאַר מיר װערטה. יאָ, דערשרעקט זיך נור נײט, פֿרײליין; כ'נעהט קײן זאַך נײט צו, װען אײך געה אַװעק, העהעהע, נײן, אײך האָב נײט אָט די שלעכטע געװאױנהײט; אײהר קענט זײן גאַנץ רוהיג. אַז אײך קען גאָרנישט קריגען צו קױפֿען מיט גוטען, איז נײט. און יעדענפֿאַלס רױבען רױב אײך גאָרנישט.“

„אָבער איך האָב ניט קיין אלטע זאכען, וועלכע . . .“ האָט זי ענדליך געזאָגט און האָט אויסגעזעהן גאַנץ פֿערצווייפֿעלט.
„דאָס זאָגען די לייט שטענדיג!“ האָט ער געענטפֿערט. „נו, כ'גיב צו, אז עס זיינען פֿאַרהאַן זאכען, וואָס זיינען איינעם ליעב געוואָרען, פֿון וועלכע מען האָט קיין חשק ניט זיך צו שיידען; זאכען, צו וועלכע מען איז דאָס לעבען לאַנג צוגעוואוינט געווען, וואָס מען האָט געקריגען בירושה פֿון עלטערן אָדער זאָגאַר גרויס-עלטערן. פֿון דער אַנדער זייט אָבער שמעהען זיי דאָ, די אָבגעדאַנקטע, אָבגעניצטע זאכען און מייגען מעהר צו גאַרנישט; נאָך וואָס זשע זאָלען זיי פֿערנעהמען אומזיסט פֿלאַץ, אין דער צייט וואָס מען קען זיי מאַכען צו געלד? עס שמעקט אַ היבשע סטבע, ווייסט איהר, אין אָט די אונגיזליכע הויז-זאכען, און סוף כל סוף ווערן זיי דאָך גאָר אין גאַנצען צושאַמען און מען מוז זיי אַרויפֿמאַרענען אויף'ן בוידים. אָבער פֿאַרוואָס זיי ליעבערשט ניט פֿערקויפֿען, אזוי לאַנג ווי ס'איז נאָך דאָ צייט? אַ טהייל מענשען ווערן בייז, ווען איך קום, און ענטפֿערן, אז זיי האָבען ניט קיין אלטע זאכען — גוט, יעדער איינער לויט זיין געשמאַק, פֿערנייג איך זיך און געה. אַנדערע ווידער שעהמען זיך און האָבען מורא מיר צו וויזען אַ בראַט-פֿענדעל אָהן אַ דנאָ. ס'איז זיי ניט צו פֿערדיינען; אָבער דאָס זיינען בעזונדערס די נאַאיווע מענ-שען, וועלכע ווייסען ניט, ווי שטאַרק ס'איז היינט צו טאָג ענטוויקעלט די מאַניע, דער שגעון צו קלייבען אלטע זאכען. איך זאָג אויסדריקליך מאַניע; איך בין זיך מודה, אז עס איז איינפֿאַך די ריינע מאַניע, וואָס מרייבט מיך, און איך רופֿ דערום אָן די זאכען ביי זייער נאָמען; פֿאַר-וואָס זאָל איך עס ניט טהאָן? נו, איבעריגענס געהט דאָס קיין אַנדערן ניט אָן נור מיר אַליין און עס איז מיין זאַך, איך דערמאָן עס נור דאָ סתם אין דער וועלט אַריין. אָבער וואָס האָב איך געוואַלט זאָגען? ס'איז דאָך ווירקליך לעכערליך און נאַריש פֿון אָט די מענשען, וואָס זיי צימערן אזוי צו וויזען אַן אַנטיקיטעט, אַן אלטע זאַך. ווי זעהען פֿאַרט אויס די רינגען און וואַפֿען, וואָס מען גראַבט אויס פֿון די אלטע הונען-קברים? און האָבען זיי פֿילייכט צוליעב דעם קיין ווערטה ניט? ניט אמת, פֿריי-ליין? איהר האָט בעדאַרפֿט זעהן מיין זאַמלונג פֿון גלאַקען! כ'האָב אַ גלאַק — איבעריגענס פֿון גאַנץ פֿראַסטען אייזענבלעך — וואָס האָט זאָגאַר געדענקט אַלס גאָטהייט ביי אַן אינדיאַנער-שטאַם. שמעלט זיך נור פֿאַר, אונענדליך פֿיעל יאָהרען איז אָט דער גלאַק געהאַנגען אויף אַ סלופֿ אין לאַנער, און מען האָט צו איהם געבעטען און קרבנות האָט מען איהם געבראַכט! יאָ, זעהט איהר שוין! אָבער איך פֿערקריך אָן אַ זייט, דאָס

איז דאך ניט דער צוועק פֿון מיין בענד; אז איך קום ארויף אויף דעם קאפיטעל פֿון מיינע גלאַקען, דאן רייך איך אימער צופֿיעל!"

"איך האָב אָבער ווירקליך ניט אַזעלכע אַלמע זאכען," האָט מאַרטהאַ ווידער געזאָגט. "ליידער," האָט זי צוגעלייגט און איז אַנשווייגען געוואָרען. "מעג איך," האָט זיך גאַנעל לאַנגזאַם און מיט אַן איבערלייגטער מיענע אָבגערופען, "מעג איך צום ביישפּיעל אָנקוקען אָט דעם שטוהל דאָרט?" ער האָט אָנגעוויזען אויף'ן ווינקעל ביים בעט. "ס'איז נאַטירליך בלויז אַ פֿראַגע, כ'דיהר זיך ניט פֿון אָרמ, ביז וואַנען איהר וועט מיר ניט ערלויבען; אום גאַמעס ווילען, זאָגש עס דאָך אַרויס אָפֿען, אויב איהר ווילט ניט, איך זאָל אָנקוקען דעם שטוהל? איבעריגענס האָב איך איהם שוין געהאַט אין אויג פֿון דעם מאַמענט אָן, וואָס איך בין אַרייַנגעקומען אַהער."

מאַרטהאַ איז צומישט; זי ענפֿערט:

"דעם . . . בעסטער הערר, ביטע . . . די פֿיסלאַך זיינען אָבגעבראַכען . . ."

"די פֿיסלאַך זיינען אָבגעבראַכען, גאַנץ ריכטיג? נו, איז וואָס? וואָס האָט דאָס צו טהאָן דערמיט? פֿיליכט גראַד דערפֿאַר וואָס זיי זיינען אָבגעבראַכען, יאָ, גראַד דערפֿאַר; קען איך פֿרעגען, פֿון וואַנען איהר האָט איהם?"

אַצונד האָט גאַנעל געהאַלטען דעם שטוהל אין די הענד, האָט איהם געדערהט און געקעהרט אין אַלע זייטען און איהם בעטראַכט ווי ס'געהער צו זיין. ער האָט ניט געהאַט קיין שום פֿערגילדונג, בלויז אַ שטיקעל פֿערציערונג אויף'ן רוקען-ווענטעל, אַ מין קרוין, פֿון מאַהאַנאַני-האַלץ אויסגעשניצט. דער רוקען איז געווען צושפּאַלטען; אויף'ן ראַנד אַרום דעם וויך-אַרט האָט מען אויף עטליכע פֿלעצער געשניטען מאַבאַק; מען האָט נאָך געקענט זעהן די שפורען דערפֿון.

"מיר האָבען איהם פֿון ערגעץ-וואו אין אויסלאַנד, כ'זוייס ניט אויף ריכטיג פֿון וואַנען; מיין ווידע האָט אַמאָל מיטגעבראַכט מיט זיך עטליכע אַזעלכע שטוהלען; נאָר דאָס איז דער איינציגער, וואָס איז איבערגעבליבן בען. מיין ווידע איז געווען אַ מאַטראָן."

"אזוי? און אייער פֿאָטער איז אויך געווען אַ מאַטראָן?"

"יאָ."

"דאן זייט איהר אודאי אויך מיטגעפֿאַהרען? פֿערצייהט, וואָס איך פֿרעג זיך נאָך."

"יאָ, איך בין פֿיעל יאָהרען מיטגעפֿאַהרען."

„ווירקליך? נא, דאָס איז דאָך אינטערעסאַנט! איהר האָט געוועהן אסך לענדער, דורכגעאַקערט די געזאַלצענע כוואַליעס, ווי מען רופֿט עס? יאָ, דאָס איז ווירקליך אינטערעסאַנט! און דאָן האָט איהר זיך צוריק בעזעצט דאָ? אַך יאָ, אין דער היים איז פֿאַרמ בעסער ווי איבעראַל, יאָ, אין דער היים . . . וואָס האָב איך געוואַלט פֿרעגען? האָט איהר ניט קיין אידעע, וואו אייער זיידע האָט ערגעץ אויסגעזוכט דעם שמוהל? כ'וויל אייך זאָגען, פֿאַרוואָס איך פֿרעג עס. כ'מוז האָבען א שטיקעל ידיעה וועגען דער געשיכטע פֿון די זאַכען, קענען אזוי צו זאָגען זייער לעבענס-לייף.“

„ניין, איך ווייס ניט, וואו ער האָט איהם אויסגעזוכט, ס'איז שוין אזוי לאַנג צוריק, פֿילייכט אין האַלאַנד? ניין, איך ווייס ניט.“

צו זיין גרויסער צופֿרידענהייט האָט ער בעמערקט, אז זי איז וואָס ווייטער אַלץ לעבעדיגער געוואָרען. זי איז צוגעגאַנגען אַביסעל ווייטער אין צימער, איז כמעט געשטאַנען לעבען איהם, בעת ער האָט אַרומגע-דרעהט דעם שמוהל אין אַלע זייטען, אזוי ווי ער וואַלט זיך גאָר ניט געקענט זאָט אַנקוקען אין איהם. ער האָט ניט אויפֿגעהערט צו ריידען, האָט געמאַכט זיינע בעמערקונגען וועגען דער אַרבייט און איז אַריין אין התפעלות, אויסגעפֿינענדיג אויף דער הינטערשטער זייט פֿון דער פּאַ-רענטשע אַ קליין, אַריינגעלייגט ברעטעלע, וואו ס'איז ווידער געלעגען אַן אַנדער ברעטעלע — גאַנץ געוועהנליכע אַרבייט — געשמאַקלאָזע קינדער-מאַכעריי, וואָס איז זאָגאַר ניט געווען גענוי אויסגעפֿיהרט. דער שמוהל איז געווען צופֿולט, און ער האָט איהם בעהאַנדעלט זעהר פֿאַרזיכטיג.

„יאָ,“ האָט זי זיך דאָן אָבגערופֿען, „אויב איהר ווילט ווירקליך . . . איך מוין, אויב עס קען אייך פֿערשאַפֿען וואָס פֿאַר עס איז פֿערנגיגען צו האָבען אַט דעם שמוהל, מעגט איהר איהם אייך געהמען. איך גיב איהם אייך מיט פֿרייד. כ'וועל איהם אַליין אַוועקמראַגען אין האַטעל, אויב איהר ווילט. איך דאַרף איהם ניט.“ און פֿלוצלינג האָט זי זיך געמוזט צולאַכען, זעהענדיג, ווי פֿערקאַכט ער איז אין אַט דעם צופֿולטען שטיק מעבעל.

„אייגענטליך האָט ער דאָך שוין מעהר ניט ווי איין רעכטען פֿוס,“ האָט זי געזאָגט.

ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהר, איהרע האָר זיינען געווען ווייס, אָבער איהר שמייכעל איז געווען יונג און פֿייערדיג, און איהרע צייהן זיינען געווען שעהן. אז זי האָט געלאַכט, זיינען איהר די אויגען געוואָרען פֿייכט גלאַנצענדיג, וואָס פֿאַר אַ שוואַרצ-אויגיגע אַלמע יונגפֿרוי! נאָגעל האָט ניט געמאַכט קיין שום מיעניג.

„ס'פֿרעהט מיך,“ האָט ער מיט אַ טרוקענעם טאָן געזאָגט, „וואָס איהר ענטשליכט זיך מיר אָבצולאָזען דעם שטוהל. איצט קומען מיר צום פֿרוי. ניין, וואָרט אַ וויילע, לאָזט מיך אויסריידען; איך וויל ניט, איהר זאָלט פֿערלאַנגען דעם פֿרוי; דעם בעשטיס איך אימער אַליין. איך טאָקסיר אָב אַ זאך, באָט אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל דערפֿאַר, און באַסטאַ! איהר קענט דאָך נאָך פֿערלאַנגען אַן אונפֿערשעהמטע סומע, מיך וועלען אָב-פֿריציווען, פֿאַרוואָס ניט? דאַגעגען קענט איהר אפילו אינווענדען, אַז איהר זעהט נאָר ניט אויס אַזוי גייעניג — גוט, דאָס וויל איך גערן צו-געבען; אָבער דאָך; איך האָב צו טהאָן מיט זעהר פֿערשידענאַרטיגע מענשען, און איך האָב ליעב אַליין צו בעשטימען דעם פֿרוי, כדי איך זאָל וויסען, וואָס איך טהו. דאָס איז ביי מיר אַ פֿרינציפּ. וואָס וואָלט איך אַשטוינער געשמערט צו פֿערלאַנגען פֿאַר'ן שטוהל דריי הונדערט קראָנען, ווען עס ליגט ביי איך אין די הענד? אָבער בעצאָהלען אַזאַ אונגעהויערן פֿרוי איז מיר אונמעגליך; איך זאָג עס איך גאַנץ אַפֿען אַרויס, כדי איהר זאָלט זיך נור ניט מאַכען קיין אילוזיעס. כ'וויל זיך דאָך ניט רואינירען, כ'זאָלט דאָך געמוזט זיין פֿערריקט איך צו בער-זאָהלען 300 קראָנען פֿאַר'ן שטוהל. קורץ און גוט: איך גיב איך דערפֿאַר 200, קיין איין שילינג ניט מעהר. דעם ווערטה פֿון אַ זאך וויל איך בעצאָהלען, אָבער מעהר ניט.“

זי האָט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, זי האָט איהם אָנגעקוקט און געעפֿענט די אַרבעטן אַזוי גרויס ווי זי האָט נור געקענט. צולעצט האָט זי גענלויבט, אַז ער שפּאַסט, און האָט אָנגעהויבען צו לאַכען. נאָכער האָט רודיג אַרויסגענומען די צווי רויטע באַנקנאָמען פֿון טאַש און אַ פּאַר מאָל געפֿאַכעט דערמיט אַהין און אַהער. דעם שטוהל האָט ער דערווייל ניט אַרויסגעלאָזט פֿון די אַרבעטן. ער האָט געזאָגט: „כ'וויל ניט לייקענען, אַז איהר וואָלט פֿילייכט פֿון אַן אַנדערן גע-קענט קריגען מעהר; כ'וויל זיין עהרליך און עס צוגעבען; אַביסעל מעהר וואָלט איהר אפשר געקענט אַרויסשלאַנגען דערפֿון. אָבער נו האָב איך זיך גראַד געטראַכט ביי זיך, אַז איך קען געבען די קיילעכדיגע סומע פֿון צוויי הונדערט פֿאַר דעם דאָ און איך מיין, אַז העכער קען איך ניט געהן. איבעריגעס טהוט וואָס איהר ווילט; נאָר איבערלייגט זיך אַפֿריהער. צוויי הונדערט קראָנען זיינען דאָך אויך געלד.“

„ניין,“ האָט זי געענטפֿערט, נאָך אַלץ לאַכענדיג, „האַלט אייער געלד ביי זיך.“

„איך וואָל האַלטען מיין געלד ביי זיך ?“ האָט ער איהר איבערגע-
שלאָגען די רייד און ווידער געפֿאַכעט מיט די באַנקנאָטען. „וואָס הייסט
דאָס ? קען איך פֿרעגען, וואָס עס פֿעהלט אָט דעם געלד ? גלויבט איהר
פֿילייכט, אַז עס איז אייגען פֿאַבריצירט ? ווי ? אָדער — צי ווייט איהר
מיר אַקאַרשט ניט חושד, אַז איך האָב עס גאָר ערגעץ-וואו גע'גנב'עט ?
ווי ?“

זי האָט מעהר ניט געלאַכט. ס'איז קענטיג געווען, אַז דער מאַן
מיינט עס ערנסט, און זי האָט זיך אָנגעהויבען איבערלייגען. האָט ער
געוואָלט וואָס עס איז אַרויסקריגען ביי איהר, דער פֿערריקטער מענטש ?
אורטהיילענדיג נאָך זיינע אויגען, האָט מען אויף איהם געקענט גלויבען
אַלצדינג. נאָט ווייס, צי האָט ער ניט אויסגעטראַכט וואָס עס איז, צי
ווייל ער איהר ניט אונטערשמעלען אַ פּאַסטקע ? פּאַרוואָס איז ער עפעס
געקומען גראָד צו איהר מיט זיין געלד ? ענדליך האָט עס אויסגעזעהן,
אַזוי ווי זי וואָלט געפֿאַסט אַ בעשלוס, און זי האָט געוואָנט :

„יאָ, ווען איהר ווילט ניט אַנדערש גאָר געבען מיר איין אָדער צוויי
קראַנען פֿאַר'ן שמוהל, בין איך אייך דאַנקבאַר דערפֿאַר ; אָבער דאָן איז
דאָס שוין אויך צו גוט פֿון אייער זייט. און מעהר וויל איך דערום ניט
האַבען.“

ער האָט געמאַכט אַ מינע, אַזוי ווי ער וואָלט געווען שמאַרק פֿער-
וואונדערט, איז צוגעגאַנגען אַ טריט געהענטער און האָט זי אָנגעקוקט.
דאָן האָט ער זיך צולאַכט הויך אויף'ן קול.
„אָבער . . . האָט איהר בערעכענט, וואָס . . . דאָס פּאַסירט מיר
צום ערשטען מאל אין מיין גאַנצער זאַמעל-צייט ! נאָ, כ'קען פֿערשמעהן אַ
שפּאַס . . .“

„דאָס איז ניט קיין שפּאַס ! כ'האַב נאָך קיינמאַל אַזוי וואָס ניט גע-
הערט ! איך וויל ניט מעהר, כ'וויל גאַרנישט ; געהט אייך דעם שמוהל,
אויב איהר ווילט ?“

נאַעל האָט זיך געקאַממעט פֿאַר געלעכטער.

„איך קען נאָך פֿערשמעהן אַ שפּאַס און כ'ווייס, ווי אַזוי איהם צו
שעצען, יאָ, ער ענטציקט מיך ; כ'לעבען, ער ענטציקט מיך. איך לאָך זיך
אימער אָן ווי אַ פּויק פֿון אַ גוטען שפּאַס. אָבער איך מיין, אַז מיר וואָל-
מען אַצונד געדאַרפֿט מאַכען אַ סוף און קומען צו אַ פֿערגלייך ; ניט
וואָהר ? דיינקט איהר ניט, אַז עס וואָלט געווען אַם בעסטען, ווען מיר
מאַכען איצט איינפֿאַך אַב צווישען זיך, איידער מיר קומען גאָר אַריין אין

א שלעכטער לוינע? סוף כל סוף קענט איהר נאָר אַוועקשטעלען דעם שמוהל צוריק אין ווינקעל און פֿערלאַנגען פֿינף הונדערט; ווי?
„ניין, נעהמט אייך דעם שמוהל. איך . . . וועגען וואָס דיינקט איהר?“

זיי האָבען זיך אָנגעקוקט איינס דאָס אַנדערע. זי איז געוואָרען בלאַס.

„אויב איהר גלויבט, אז איך דיינק וועגען עפעס אַנדערש, ווי צו קריגען דעם שמוהל פֿאַר אַ פאַמענדען פֿרייז, האָט איהר אַ מעות,“ האָט ער געוואָגט. „פֿאַר וואָס האַלט איהר מיך, פֿאַר אַן אָנגעריסענעם הונד אָדער אַ אינגעל? יאָ צי ניין? אָדער האַלט איהר מיך פֿאַר אַ נאַרישען בחור, פֿון וועמען איהר קענט חווק מאַכען? איך ווייס, וואָס אַן אַלמע זאָך איז ווערטה, דאָס איז ניט די ערשמע, וואָס איך האָב געקויפֿט.“
אָבער אויך דער קונץ האָט ניט געהאַט קיין שום ווירקונג. מאַרטהאַ האָט אויסגעשריען:

„אָבער, מיין גאָט, דער שמוהל איז אייערער — אייערער!“
„איך וואָלט אייך נאַטירליך געדאַרפֿט זיין זעהר דאַנקבאַר פֿאַר אייער גרויסאַרטיגער פֿריינדליכקייט, יאָ, כ'וואָלט אייך געדאַרפֿט פֿאַלען אויף די קניע און אייך דאַנקען, פֿרייליין. אָבער מיר זאַמלער האָבען נאָך אויך אַביסעל עהרע אין זיך, ווי קליין זי זאָל אָפֿטמאָל ניט זיין, און אַט די עהרע האַלט מיך אָב, שטעלט זיך אַזוי צו זאָגען אַנטקעגען מיר אויף די הינטערשמע פֿיס, ווען איך פרואו זיך אַרויסקריגען אַ מיערע זאָך פֿאַר אַ ביליגען פֿרייז. מיין גאַנצע זאַמלונג וואָלט ביי מיר — בייס בעל הבית — אין די אויגען געפֿאַלען, ווען איך זאָל אַוועקשטעלען אַ געגענשמאַנד, וואָס איז אויף אַזאַ אָפֿן אַרויסגעשמוגעלט געוואָרען, צווישען אַלע אַנדערע זאַכען; דאָס וואָלט אַרויפֿגעלייגט אַ געוויסען פֿאַלשען מאָן אויף יעדע מינדעסטע זאָך. קענט איהר דען ניט בעגרייפֿען, אז דער פֿרייז שפיעלט אויך אַ ראָלע, אז דער געגענשמאַנד קריגט אָפֿט אַ הויכען ווערטה דורך דעם, וואָס מען האָט געמוזט האָבען אַזעלכע און אַזעלכע גרויסע אָנשמערענגונגען און אַזעלכע און אַזעלכע הויכע אויסגאַבען, אום איהם צו בעקומען? העהעהע! כ'מוז לאַכען; ס'איז דאָך אַזוי קאַמיש, וואָס איך מוז דאָ ריידען פֿון אייער טובה וועגען, אָנשמאַט צו קוקען אויף מיין אייגענעם פֿאַרטהייל. אָבער אז איהר צוויינט מיך דערצו!“
זי האָט זיך ניט אונטערגעגעבען, ניין, ער האָט נאָרנישט עררייכט ביי איהר. ער האָט עס געפרואוּט אויף אַלערליי אָפֿנים, אָבער אָהן ערפֿאַלג. זי איז בעשטאַנען דערויף, אָדער ער זאָל נעהמען דעם שמוהל

פֿאַר אַ קלייניגקייט, איין קראַנע אָדער צוויי, אָדער ער זאָל איהם לאָזען
שמעהן, וואו ער שמעהט. אזוי ווי ס'איז גאָר ניט געווען צו העלפֿען
גענען אַם דער איינגעשפּאַרמקייט, האָט ער ענדליך, כדי זי זאָל גאָרנישט
בעמערקען, געזאָגט:

„גוט, לאָמיר עס היינט צורעה לאָזען. אָבער וואָנט סיר צו, און
איהר וועט דעם שמוהל ניט פֿערקויפֿען קיין אַנדערן, איידער איהר וועט
סיר לאָזען וויסען וועגען דעם; פֿערשפרעכט איהר מיר דאָס? איך וועל
איהם ניט אָבלאָזען, אפילו ווען ער וועט ווערען אביסעל שטייערער.
יעדענפֿאַלס בין איך גרייט צו צאָהלען פונקט אזויפיעל ווי יעדער אַב-
דערער, און איך בין געקומען צוערשט.“

און נאָכעל איז ווידער געווען אויף דרויסען, האָט ער אָנגעהויבען
געהן מיט לאַנגע, אויפֿגערעגטע טריט די גאַס אַרויף. וואָס פֿאַר אַן
עקשנות ביי אַם דעם מיידעל; ווי אָרעם זי איז, און ווי מיסטרואיש!
האָסט דו געזעהן דאָס בעט? האָט ער זיך אליין געפֿרעגט; אפילו קיין
שטרוי-זאַק איז דאָרט ניטאָ, ניט אַמאָל אַ לילאַך. בלויז צוויי אונטער-
קליידלאַך, וועלכע זי מוז פֿילייכט ביידע אָנטהאַן, דאַן ווען עס איז קאַלט.
און ניט קוקענדיג דערויף ציטערט זי אזוי שטאַרק, ניט אַריינצופֿאַלען
אין עטוואָס אונטעקאַנטעס, און זי ווייזט צוריק אָן אָנבאַט, וואָס איז אויף
אזאָ כיטערען אופן אויסגעטראַכט געוואָרען! אָבער צום שטיוועל, וואָס אַרמ
עס איהם? ניין, אייגענטליך אַרמ עס איהם טאַקע גאָרנישט; אָבער
ס'איז דאָך ווירקליך אַ שטיוועלס-מיידעל, וואָס? ווען ער זאָל אַריבער-
שיקען צו איהר אַ מאָן, כדי צו שטייגען אויף'ן שמוהל, אַרויפֿטרייבען
דעם פֿרייז אין דער הויך, דאַן וועט זי פֿילייכט אויך ניט האָבען קיין
צוטרוי? די נאַרישע פֿרוי! די נאַרישע פֿרוי! אָבער וואָס האָט ער גאָר
געדאַרפֿט געהן אַהין, ער זאָל אויף אַזאָ'ן אופן אָבגעוויזען ווערן?

אין זיין פֿערדרוס איז ער צוגעקומען צום האָטעל, אליין ניט וויסענ-
דיג אויף ריכטיג וואו ער איז אין דער וועלט. ער איז געבליבען שמעהן,
דאַן האָט ער זיך האָסטיג אומגעקעהרט און איז ווידער אַראָב די גאַס,
צו י. האַנסען'ס שניידער-געשעפֿט; דאָרט איז ער אַריין. ער האָט גערעדט
מיט'ן מייסטער אליין, האָט בעשטעלט אונטער פֿיער אויגען אַ ראַק פֿון
דעם און דעם סאַרמ, און אָנגעזאָגט דעם שניידער, ער זאָל אַכטונגעבען,
קייער זאָל זיך ניט דערוויסען פֿון אַם דער בעשטעלונג. אזוי גיך ווי
דער ראַק וועט זיין פֿאַרטיג, זאָל ער גלייך אָבגעשיקט ווערן צו מינז'ן.
צו גרענאַרד, דעם קרומען קויהלען-טרענער, וועלכער . . .
צו דאָס איז פֿאַר מינז'ן?

יא, וואס ווייטער? נור ניט צופיעל זיך נאָכפֿרעגען! נור ניט שמופען די נאָז, וואו מען דארף ניט!

ס'איז בלויז וועגען געהמען אַ מאָס.

נו יאָ — דער ראָק איז אַלזאָ פֿאַר מינוט'ן: אָבער עס איז שוין דעכט, מינוט אַליין קען קומען און זיך לאָוען געהמען אַ מאָס; פֿאַרוואָס ניט? אָבער קיין איבעריג וואָרט, קיין פינטעל מיט'ן אויג — אָנגעמאַכט? און ווען וועט דער ראָק זיין פֿאַרטיג? אין אַ פֿאַר מעג; נומ!

נאָנעל האָט גלייך בעצאָהלט דאָס געלד, געזאָגט אַרדע און איז זיך אַוועק. ער האָט זיך געריבען די הענד, זיין פֿערדרוס איז אַריבער, און ער האָט געזונגען. יאָ, יאָ — ער וועט ניט קוקענדיג אויף דעם אלעם — ניט קוקענדיג אויף דעם אלעם! וואָרט אַקאַרשט. אַז ער איז געקומען אַהיים, איז ער אַרויפגעלאָפֿען צו זיך אין צימער און האָט אָנגעקלונגען; זיינע הענד האָבען געציטערט פֿאַר אונגעדולד, און ווי די טהיר האָט זיך נור געעפֿענט, האָט ער אויסגעשריען:

„פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען, סאַראַ!“

ער האָט נראָד געעפֿענט זיין וויאָלין-קאַסטען, בעת סאַראַ איז אַרייַן-געקומען און צו איהר גרעסטער ערשטוינונג האָט זי דערזעהן, אַז אָס דער קאַסטען, וועלכען זי האָט אַזוי פֿאַרויכטיג בעהאַנדעלט, האָט געהאַט אין זיך נור שמוציגע וועש און עמליכע שרייב-זאַכען, אָבער ניט קיין וויאָלין. זי איז ניט גלייך אַרויס פֿון צימער, נאָר געבליבען שמעהן און בעטראַכט דעם קאַסטען.

„פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען!“ האָט ער ווידערהאַלט העכער, „כ'האַב פֿערלאַנגט פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען!“

אַז ער האָט דאָס ענדליך געקראָגען, האָט ער אָנגעשריבען אַן אַרדער צו אַ בעקאַנטען אין קריסטיאַניאַ, ער זאָל אַרויסשיקען אין געהיים און אַהן אַ נאָמען צוויי הונדערט קראָנען צו פֿרייליין מאַרטהאַ גודע, דאָ אין שטאָדט, און אַהן אַ שריפֿמליך וואָרט דערצו. „טיעפֿסטע פֿערשוויגענהיים פֿערלאַנגט. יאָהאַן נאָגעל.“

אָבער דאָס האָט ניט געטוינט, ניין, אַז ער האָט זיך ריכטיג איבער-לייגט, האָט ער געמוזט אויפֿגעבען דעם פּלאַן. צי וואָלט ניט געווען אַס בעסטען, זיך צו ערקלעהרען אַביסעל אויספֿיהרליכער און מיטשיקען דאָס געלד, כּדי צו זיין זיכער, אַז עס וועט איבערגעשיקט ווערן דאָרט, וואו מען דארף? ער האָט צוריסען די טעלעגראַמע, יאָ, ער האָט זי זאָגאַר פֿערברענט און אין גרויס איילעניש אָנגעשריבען אַ בריעף. יאָ, דאָס איז

בעסער, א בריעף איז פֿאַלשמענדיגער; אזוי קען עס ווירקליך געהן. יא, ער וועט אָנווייזען, נעבען צו פֿערשמעהן . . .

נאָר אז ער האָט שוין געהאט אַריינגעלייגט דאָס געלד און פֿער-מאַכט דעם קאָנווערט, איז ער נעבליבען ויצען אַ ווילע און זיך מיטש געווען. זי קען נאָך האָבען אַ פֿערדאַכט, האָט ער צו זיך אַליין געזאָגט; צוויי הונדערט קראַנען ווינען צו אַ קיילעככדיגע סומע, דערצו נאָך אַ סומע, וועלכע ער האָט איהר נאָר וואָס געהאַלטען פֿאַר דער נאָז; ניין, דאָס טויג אויך ניט! ער האָט אַרויסגענומען נאָך אַ בילעט פֿון צעהן קראַנען, געפֿעגנט דעם קאָנווערט און געענדערט די סומע אויף צוויי הונדערט צעהן קראַנען. דאָן האָט ער פֿערזיגעלט דעם בריעף און איהם אוועקגעשיקט.

נאָך אַ גאַנצע שטונדע דערנאָך איז ער געווען בענייטערט פֿאַר דעם דאָזיגען פֿלאַן, ווען ער האָט נאָר געטראַכט דערפֿון. ווי אַ וואונד-דערליכער בריעף פֿון הימעל וועט ער קומען איבער איהר, פֿון אויבען, וואָס וועט זי פֿאַרט זאָגען, ווען זי וועט קריגען דאָס דאָזיגע געלד? נאָר אז ער האָט זיך נאָך אַמאָל געפֿרעגט, וואָס זי וועט זאָגען, ווי אזוי זי וועט אויפֿגעהמען די גאַנצע זאַך, איז ער ווידער אַראַבגעזעצט געוואָרען פֿון מונט: דער פֿלאַן איז געפֿעהרליך, צו דרייסט; ס'איז אַ נאַרישער און שלעכטער פֿלאַן. גראַד דערפֿאַר, וואָס זי וועט קיין פֿערניגטיג וואָרט ניט זאָגען, נאָר זיך דרעהען און קרימען ווי אַ גאַנז — דאָס האָט איהם געשראַקען. אז דער בריעף וועט אָנקומען, וועט זי איהם איינפֿאַך ניט פֿערשמעהן, נאָר עס איבערלאָזען פֿאַר אַנדערע, איהם צו פֿערטייטשען. זי וועט איהם פֿונאַנדערשפּרייטען אין דער פּאַסט אויף'ן מיטש, אזוי אז די גאַנצע שטאָרט וועט זיך דערמיט בעשעפֿטיגען; זי וועט עס איבער-לאָזען פֿאַר דעם פּאַסט-בעאַממען, ער זאָל טהאָן דערמיט וואָס ער וויל, און וועט זיך נאָך איבער צערעמאַניען און זאָגען: „ניין, האַלט אייער געלד ביי זיך!“ דאָן לייגט דער פּאַסט-בעאַמטער אַרויף דעם פֿינגער אויף דער נאָז און זאָגט: „וואָרט אַקאַרשט, מיר חלוּס'ט זיך עפעס!“ און דאָן מיטש ער אויף די ביכער און געפֿינט, אז דיוועלכע סומע איז מיט עמליכע מעג פֿריהער אָבגעשיקט געוואָרען פֿון דאַנען, פּונקט דיוועלכע סומע, אים ניט צו זאָגען, פֿילייכט דיוועלכע באַנקנאָטען, צוויי הונדערט און צעהן קראַנען אויף דעם און דעם אַדרעס אין קריסטיאַניאַ; אַלס שיקער פֿון'ם געלד וועט זיך דאָן אַרויסשמעלען אַ געוויסער יאָהאָן נאַגעל,

א פֿרעמדער, וועלכער וואוינט אין „צענטראל“ . . . יא, יא, אָט די פּאָסט-
בעאַמטע האָבען דאָך אַ נאָן, אזוי לאַנג, אז זי טויג צום שפירען . . .
נאָעל האָט אָנגעקלונגען און האָט געהייסען דעם דיענער פֿון האָטעל
גלייך אַריבערגעהן און ציריקבריינגען דעם ברויף.

אָט די גערוועזע אייפֿרעגונג פֿון'ס גאַנצען טאָג האָט געמאַכט, אז
די גאַנצע זאַך איז איהם ענדליך געוואָרען איבערדריסיג. אייגענטליך
וואָלט דאָך דער טייוועל געמעגט כאַפֿען די גאַנצע געשיכטע! וואָלט עס
איהם אַסך געאַרט, ווען גאָט דער האַר זאָל מאַכען אַ צוואַמענשטויס
מיט פֿערלוסט פֿון מענשען-לעבען אויף דער אירי-באָהן מיעף אינעווייניג
אין אמעריקא? ניין, ווירקליך ניט! נו, און פונקט אזוי ווייניג האָט ער
זי טהאָן מיט דער עהרענהאַפֿטער יונג-פֿרוי מאַרטשאַ גורע, דאָ אויף'ן
אָרט!

צוויי מעג איז ער ניט אַרויס פֿון האָטעל.

X

שבת אָבענד איז מינוט אַרייגעקומען צו איהם אין צימער. מינוט
איז געגאַנגען אין זיין נייעם ראָק און האָט געשטראַהלט פֿאַר פֿרייד.
„כ'האַב בעגעגענט דעם לאַנד-ריכטער,“ האָט ער געוואָגט, „ער
האַט ניט געמאַכט קיין שום מיענע און האָט מיך זאָגאַר געפֿרעגט, פֿון
וועמען איך האָב געקריגען דעם ראָק. אזוי כיטרע האָט ער מיך געשמעלט
אויף דער פּראָבע.“

„וואָס האָט איהר איהם דען געענטפֿערט?“

„כ'האַב געלאַכט און געענטפֿערט, דאָס וועל איך ניט זאָגען, קיין
מענשען ניט, ער זאָל אויף מיר קיין פֿאַראיבעל ניט האָבען; אַדיע! . . .
יא, יא, כ'האַב געהאַט אַן ענטפֿער פֿאַר איהם . . . הערט איהר, ס'איז
שוין אַדאָי דרייצעהן יאָהר, זינט איך האָב ניט אָנגעטהאָן קיין נייעם
ראָק; כ'האַב עס ריכטיג אויסגערעכענט. אַך יא! נאָר די מענשען זיינען
געווען אויסערגעווענהליך גוט צו מיר און האָבען מיר אָפֿטמאָל גענעד-
בען גוטע, געניצטע קליידער צום טראָגען. און אַצונד, היינט אָבענד, בין
איך אזוי פֿרעהליך ווי אין מיינע קינדער-יאָהרען. קענט איהר דאָס
בענרייפֿען? אַלץ גור צוליעב אָט דעם נייעם ראָק; יא, יא, אייך דאַנק
איך אויך. אָבער ס'איז וואָהר, כ'האַב דאָך אייך נאָך ניט געדאַנקט פֿאַר
דאָס געלד, פֿאַר דאָס לעצטע געלד, וואָס איהר האָט מיר געגעבען. יא.

דאָס מוז איך טהאָן, און איך מעג דאָך דאָס איצט טהאָן; ס'איז דאָך קיינער ניטאָ דאָ, דאָס איז צופֿיעל געלד פֿאַר אַ קריפּעל; פֿינף קראַנען איז שוין אויך אַסך געלד; אָבער נאָר דאָפּעלט — צעהן קראַנען! פֿערה צייהט מיר, וואָס איך פֿאָלג אייך ניט און דאַנק אייך געגען אייער ווילען; אָבער איך פֿיהל, עפעס אזוי ווי אַלע שרויפֿען וואָלמען אין מיר לויז געוואָרען און וואָלמען זיך מעהר ניט געקענט האַלמען רעהיג. האַהאַהאַהאַ! נאָט וואָל מיר מוחל זיין, וואָס איך לאַך! יאָ, כ'האָב געוואוסט, אַז איך וועל ווען עס איז קריגען דעם ראָק; וואָס האָב איך געזאָגט? דאָס געדויערט אַפֿט אַ צייט לאַנג, אָבער איך וואָרם קיינסמאָל ניט אומזיסט. לויטענאַנט האַנסען האָט מיר אַמאָל פֿערשפּראַכען צוויי וואָלענע העמדרער, וועלכע ער ניצט מעהר ניט; דאָס איז שוין אַ מעשה פֿון צוויי יאָהר צייט, אָבער איך בין אזוי זיכער, אַז איך וועל זיי אַמאָל בעקומען, אַקוראַט ווי איך וואָלט זיי שוין געמראַגען אויף זיך. אזוי איז עס אימער; שפעטער דערמאָנען זיי זיך, און דאָן גיבען זיי מיר וואָס איך דאַרף, ווען עס קומט די צייט דערצו. אָבער דיינקט איהר ניט, אַז אין נייע קליידער זעה איך אויס גאָר אַ נייער מענש? אַך, ווי האָט איהר מיר געהאַלפֿען און אויף יעדען מעגליכען אופן בייגעשטאַנען!"

„אָבער פֿאַרוואָס זייט איהר מעהר ניט געקומען אַהער? פֿאַרוואָס זייט איהר פֿערשוואַנדען?"

„יאָ, די זאַך איז אָס וואָס: איך האָב געוואָרט אויף'ן ראָק. גלויבט מיר, איך האָב אימער געדריינקט וועגען דעם דאָזיגען ראָק פֿון'ס לאַנד-ריכטער און בעשלאָסען ביי זיך, ניט צו קומען מעהר צו אייך אין דעם אַלמען. דאָס איז די גאַנצע אורזאַך; אָבער פֿערציייהט, וואָס איך זאָג עס אַרויס אזוי גאָר אָהן צערעמאַניעס. דאָס איז שוין אזאַ אייגענשאַפֿט ביי מיר, ס'קריינקט מיך אַריינצוקומען צו מענשען מיט אַ צוריסענעם ראָק, ווייס גאָט פֿאַרוואָס, נאָר איך זינק אַראָב טיעף אין מיין רעספעקט צו זיך אַליין. בין איך ניט גערעכט? איבעריגענס ענטשולדיגט מיר, וואָס איך רייז אין אייער געגענוואָרט פֿון מיין זעלבסט-אַכטונג, אזוי ווי זי וואָלט ווירקליך געווען עטוואָס בעדרייטענדעס; אָבער דאָס איז זי ניט, און דאָך שפיר איך זי אַפֿט און . . ."

„פֿערציייהט, וואָס איך שלאָג אייך איבער; אָבער וואָלט איהר ניט וועלען עפעס מרינקען? ניט? אָבער אַ ציגאַר וועט איהר דאָך ריכערן?"

נאָגעל האָט אָנגעקלונגען און געהייסען בריינגען וויין און ציגאַרען; ער האָט זיך גלייך גענומען צום מרינקען, אָבער מינוט האָט בלויז

נערויכערט און געקוקט אויף איהם. מינוט האָט געהאַלטען אין איין ריידען און ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער וויל גאָר ניט אויפהערען.
„הערט אַקאַרשט,“ האָט זיך נאָגעל אָבגערוּפֿען, „מיט העמדער שטעהט עס פֿילייכט ניט גוט ביי אייך? ענטשולדיגט, וואָס איך פֿרעג, ב'וואָלט זעהר ניט געוואָלט זיך אָנוואַרפֿען אויף אייך.“
מינוט האָט געענטפֿערט:

„ניט דערפֿאַר האָב איך גערעדט פֿון די צוויי העמדער; אזוי וואָהר ווי איך זיך דאָ, ניט דערפֿאַר.“

„נאַטירליך ניט! וואָס שרײַט איהר אזוי? אָבער דאָך זאָגט מיר אָפֿען, ווי עס האָלט מיט אייך; אויב איהר האָט גאָרנישט דאַנענען, מאַ ווייזט מיר, וואָס איהר סראָגט, ב'מײן, אונטער אייער ראָק.“
„מיט פֿערנגיגען, אַך, מיט פֿערנגיגען! זעהט אַלײן, דאָ אַט די זײט, און די אַנדערע זײט איז ניט ערגער . . .“

„אַה יאָ, וואָרט אַקאַרשט, די אַנדערע זײט איז אַביסעל ערגער, ווי איך זעה . . .“

„אָבער קען מען עס דען בעסער ערוואַרטען?“ זאָגט מינוט. „ניין, איך דאַרף איצט קײן העמדער ניט, ס'איז ניט אמת, ב'נעה זאָגאַר אזוי ווייט, צו זאָגען, אז אזא העמד ווי דאָס דאָזיגע איז נאָך צו גוט פֿאַר מיר. ווייסט איהר, פֿון וועמען איך האָב עס געקריגען? פֿון דאָקטאָר סטענערסען, יאָ, פֿון דאָקטאָר סטענערסען אַלײן, און איך גלױב, אז די פֿרוי הױבט גאָר ניט אָן וויסען דערפֿון, הגם זי איז דאָך אייך די גוטסט-קײט אַלײן, איך האָב עס זאָגאַר אויף ווייהנאַכמען בעקומען.“
„אויף ווייהנאַכמען?“

„וואָס זשע, איהר מײנט, דאָס איז שוין אזא לאַנגע צײַט? האַהאַהאַה! ענטשולדיגט, וואָס איך לאַך; ענטשולדיגט אום גאָטעס ווילען! איך צורײַט דאָך ניט אזא העמד ווי אַ ווילדע חיה; איך מאַך דאָך ניט עקסטראַ קײן לעכער דערין; טאַקע צוליעב דעם מהו איך עס בײנאַכט אויס און שלאָף נאַקעט, כדי עס ניט אָבצוגיגען אומױסט און אומנישט. אויף אזאין אופן האָלט עס אַסך לײנגער, און איך קען קומען צווישען מענשען, אָהן דעם זיך צו מוזען שעהמען, וואָס איך האָב ניט קײן נאַנץ העמד אויף'ן לײב, און איצט בײ די לעבעדיגע בילדער קומט עס מיר גוט צו זײן, וואָס איך האָב נאָך אַ העטר, אין וועלכען איך קען זיך ווײזען פֿאַר'ן עולם; פֿרײ-לײן דאַגני בעשטעהט נאָך אימער דערויף, איך זאָל מיטזירקען; ב'האַב זי נעכמען געטראָפֿען בײ דער קירכע. זי האָט אייך גערעדט פֿון אייך . . .“

"און איך וועל אייך שאַפֿען אַ פּאָר הויזען צו אייער אויפֿטריט," האָט נאָגעל געזאָגט, "יאָ, דאָס וועל איך ווירקליך טהאָן; ס'מוז דאָך ווערטה זיין געלד, אייך צו זעהן, ווי איהר טרעט אויף אין דער עפֿענט-ליכקייט. אז דער לאַנד-ריכטער שיינקט אייך אַ ראָק, שיינק איך אייך אַ פּאָר הויזען; דאָס איז ניט מעהר ווי רעכט, אָבער איך טהו עס אונטער דער געוועהנליכער בעדינגונג, אז איהר זאָלט עס האַלטען בסוד; פּראַווט אַקאַרשט זאָגען בלויז איין מענשען אַ וואָרט דערפֿון, דאָן . . ."
"ניין, קיינמאָל ניט; קיין לעבעדיגער זעלעע ניט; אָבער . . ."
"איך מוין, איהר זאָלט דאָך טרינקען אַביסעל וויין, ניט וואָהר? נאָ, טהוט ווי איהר געפֿינט פֿאַר גוט; איך וויל היינט אָבענד טרינקען, איך בין גערוועזן און טרויעריג. אָבער קען איך אייך שמעלען אַ פֿראַגע? ס'איז אפילו אַ דרייסיגע פֿראַגע; כ'וואָלט גערן געוואָלט וויסען . . . איז עס אייך בעקאַנט, אז איהר האָט אַ צונאַמען ביים עולם? מען רופֿט אייך נאָך איינפֿאַך מינוט; ווייסט איהר דאָס?"

"געוויס ווייס איך דאָס, כ'בעהאַלט זיך גאָר ניט דערמיט, תּחילת איז עס מיר געווען זעהר שווער אַריבערצוטראָגען; כ'האָב געבעטען צו נאָט, ער זאָל מיר ביישטעהן; כ'בין אַרומגעגאַנגען אַ גאַנצען ונטאַג אין וואַלד און בין געפֿאַלען אויף די קניע אויף דריי פֿערשיעדענע פּלעצער און געבעטען צו גאָט, זינדיג ווי איך בין געווען; אָבער ס'איז שוין לאַנג זייט דעם, פֿיעל יאָהרען, און איצט רופֿט מיר קיינער ניט אַנדערש נור מינוט, און דאָס איז דאָך נאָך אַלעס דעם גאָר ניט אזוי שלעכט. פֿאַר-וואָס האָט איהר אזוי גערן געוואָלט וויסען, צי ס'איז מיר בעקאַנט? וואָס קען איך דען העלפֿען דערצו, ווי גוט בעקאַנט עס זאָל מיר ניט זיין?"
"ווייסט איהר אויך, פֿון וואָגען איהר האָט איהם געקריגען, אָט דעם נאַרישען נאַמען?"

"יאָ, דאָס ווייס איך אויך. דאָס הייסט: ס'איז דאָך שוין אזאָ לאַנגע צייט — איידער איך בין געוואָרען אַ קריפּעל — אָבער איך געדרינק עס נאָך זעהר גוט, ס'איז געווען אַן אָבענד אָדער, בעסער געזאָגט, אַ נאַכט אויף אַן אונטערהאַלטונג פֿון יונגע לייט, סאַמע בחורים, איהר האָט פּילייכט בעמערקט דאָס געלע הויז דאָ אונטען ביים צאָלל-שפּייכלער, רעכטס, ווען מען געהט אַרונטער? דעמאָלט איז עס געווען ווייס געקאַלכט, און דער בירגער-מייסטער האָט דאָרט געוואוינט; דער בירגער-מייסטער איז געווען אַ בחור און האָט געהייסען סערענסען, אַ לוסטיגער גומער ברודער, איינמאָל אין אַ זומער-אָבענד בין איך אַרויפֿגעקומען פֿון'ם ברעג, וואו איך בין געגאַנגען שפּאַצירען און האָב בעמראַכט די שיפֿען.

אז איך בין פֿערבייגעגאנגען פֿערביי דאָס דאָזיגע געלע הויז, האָב איך פֿערשטאַנען, אז דאָרט זיינען דאָ געסט, וואָרים איך האָב געהערט אַ געלעכטער און אַסך שטימען. און ווי איך געה אַזוי פֿערביי די פֿענסטער, דערזעהען זיי מיך און קלאַפּען אין די שוויבען. איך געה אַרײַן און געפֿין דאָקטאָר קאַלביע, קאַפיטאַן וויליאַם פּראַנטע, דעם צאָלל-אויפֿזעהער פֿאַלקעדאַהל און עטליכע אַנדערע; יא, זיי זיינען שוין אַלע מױט, אָדער ווייט אַוועק פֿון דאַנען, אַלע אינאַיינעם; אין גאַנצען זיבען אָדער אַכט, און אַלע מױט שבור. זיי האָבען צובראָכען אַלע שמוהלען, בלויז פֿון פֿערגניגען וועגען; דער בירגער-מייסטער האָט עס אַזוי געוואַלט, און די גלעזער זיינען אויך געווען צובראָכען, אַזוי אז מיר האָבען געמוזט מרינגען פֿון פֿלאַש.

אז איך בין נאָך דאַן אויך צוגעקומען און אויך געוואָרען מױט שבור, איז שוין גאָר קיין סוף ניט געווען צו דעם ליאַרם; די העררען האָבען זיך אויסגעטהאָן און זיינען אַרומגעלאָפֿען נאַקעמטערהײט איבער די צימערן, כאַטש די פֿאָרהאַנגען זיינען ניט געווען אַרומטערגעלאָזען; און אַזוי ווי איך האָב ניט געוואַלט טהאָן ווי די אַנדערע, האָבען זיי מיך געפאַקט און מיר מיט געוואַלט אויסגעטהאָן די קליידער. איך האָב זיך ניט אויפֿגעהערט צו ראַנגלען און געטהאָן וואָס איך האָב נור געקענט; איך האָב זיך אַנדערש ניט געקענט העלפֿען, כִּי האָב ביי זיי געבעטען פֿערצײהונג, גענומען יעדען איינעם פֿאַר דער האַנד און געבעטען פֿער-צײהונג . . .

„פֿאַרוואָס האָט איהר געבעטען פֿערצײהונג?“

„פֿאַר גאָרנישט, בלויז כדי זיי זאָלען מיר טהאָן אַזוי ווייניג רשעות ווי נור מעגליך; אָבער ס'האָט גאָרנישט געהאַלפֿען, זיי האָבען מיך אויסגעטהאָן נאַקעט, ווי די מאַמע האָט מיך געהאַט. דער דאָקטאָר האָט אויך געפֿונען אַ בריעף ביי מיר אין טאַש, און אָט דעם בריעף האָט ער אָנגעהויבען פֿאַרלעזען פֿאַר די אַנדערע; אָבער דאָ האָב איך זיך אַביסעל אויסגעניכטערט, וואָרים דער בריעף איז געווען פֿון מיין מוטער, וועמען איך האָב זעהר ליעב געהאַט; און דעם בריעף האָט זי מיר געשריבען נאָך דאַן, ווען איך בין אַרויסגעפֿאַהרען אויף'ן ים; קורץ און גוט, כִּי האָב גערופֿען דעם דאָקטאָר „ביער-פֿעסעל“, ווייל עס איז געווען אַ בעקאַנטע זאַך, אז ער האָט פֿיעל געטרונקען. „איהר זייט אַ ביער-פֿעסעל!“ האָב איך געזאָגט. ער איז געוואָרען שרעקליך אין כעס דערפֿאַר און האָט מיך געוואַלט פאַקען ביים גאַנגעל, נאָר די אַנדערע האָבען איהם אָנגעהאַלטען. לאַמיר איהם ליעבערשט אַנ'שכור'ן! האָט זיך דער בירגער-מייסטער

אָבערדפֿען, מיינענדיג מיך; אזוי ווי איך וואָלט שוין פֿון לאַנג ניס געווען שבור. און זיי האָבען מיר נאָך מעהר אַרײַנגעגאַסען אין האַלז, פֿון פֿער-שיעדענע פֿלעשער. דאַן זײַנען צוויי פֿון די העררען — איך געדיינק שוין ניס, ווער זיי זײַנען געווען — אַרײַנגעקומען מיט אַ ביסעל וואַסער; זיי האָבען עס אַוועקגעשטעלט אין מיטען צימער און פֿאַרגעשלאָגען, איך זאָל געטויפֿט ווערן. אַלע האָבען געוואָלט איך זאָל געטויפֿט ווערן און האָבען געמאַכט אַ געוואָלדיגען ליאַרס איבער דעם דאָזיגען אײַנפֿאַל. און דאַן איז זיי אײַנגעפֿאַלען, אַרײַנצומהאַן פֿערשיעדענע זאַכען אין וואַסער, כדי עס צו מאַכען אומריין; זיי האָבען אַרײַנגעשפּיגען און אַרײַנגעגאַסען בראַנפֿען און אַרײַנגעשטאַמען צוויי לאַפּעטעס אַש, כדי עס נאָך מוטנער צו מאַכען. אָבער אַצונד האָט מען מיך געדאַרפֿט טויפֿען. „פֿאַרוואָס קענט איהר ניס פּונקט אזוי גוט טויפֿען אײַנעם פֿון די אַנדערע? פֿאַר-וואָס עפעס גראָד מיך?“ האָב איך געפֿרעגט דעם בירגער-מײַסטער און אַרומגענומען זײַנע קניע. „מיר זײַנען שוין אַלע געטויפֿט“, האָט ער געענטפֿערט, „גענוי אויף אַזאַ אָפּן געטויפֿט“. און דאָס גלויב איך אויך, וואָרים אזוי פֿלעגט ער עס אימער מאַכען מיט די, וועלכע פֿלעגען אַרומ-געהן אַרום איהם. „קום אַהער פֿאַר מײַן אַנגעזיכט!“ האָט זיך דער ביר-גער-מײַסטער דאַן גלייך געווענדעט צו מיר. אָבער איך בין ניס געגאַנגען מיט גוטען, איך בין געבליבען שטעהן און האָב זיך פֿעסט אָנגעהאַלטען אָן דער קליאַסקע פֿון סהיר. „קום צו דער שטונדע און דו וועסט קומען צו דער מינוט!“ האָט ער געזאָגט. אָבער נײַן, איך בין ניס געגאַנגען. אָבער דאָ האָט קאַפּיטאַן פֿראַנטע אויסגעשריען: „מינוט, מינוט, דאָס איז דאָס וואָרט! מען מוז איהם טויפֿען מיט'ן נאַמען מינוט!“

און אַלע זײַנען געווען אײַניג, אַז איך מוז געטויפֿט ווערן מיט'ן נאַמען מינוט; ווייל איך בין אזוי קליין, פּאַסט זיך דאָס אזוי גוט. דאַן האָבען מיך צוויי מאַן גענומען און מיך צוגעשלעפט צום בירגער-מײַסטער און מיך געבראַכט פֿאַר זײַן אַנגעזיכט, און אזוי ווי איך בין געווען אזוי קליין און אונטעדייטענד פֿון געשטאַלט, האָט מיך דער בירגער-מײַסטער אײַנער אַליין גענומען און מיך אָנגעטונקט אין ביסעל. מײַן קאָפּ האָט ער אין גאַנצען אונטערגעטונקט און אָנגעריבען מײַן נאָז אָן דעם גרונד פֿון ביסעל, וואו עס זײַנען געלעגען שטיקער גלאָז און אַש, און דאַן האָט ער מיך אײַפֿגעוויבען און געמאַכט די ברכה איבער מיר. דערנאָך האָבען די קוואַטערס געמוזט ערפֿילען זײַער אַטט איבער מיר, און דאָס איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס יעדער אײַנער פֿון זיי האָט מיך אײַפֿגע-וויבען אין דער הויך און מיך צוריק געלאָזט אַרונטערפֿאַלען; און אז זיי

זיינען טיעד געוואָרען דאָס צו טהאָן, האָבען זיי זיך אויסגעשטעלט אין צוויי רייהען און מיך אַרומגעוואָרפֿען איינער צום אַנדערן, ווי אַ פּילקע; דאָס האָבען זיי געטהאָן, כדי איך זאָל טרוקען ווערן; און אויך דערמיט זיינען זיי אָנגעגאַנגען, ביז וואָנען די זאַך איז זיי געוואָרען איבערדריסיג. ענדליך האָט דער בירגער-מייסטער אַ געשריי געטהאָן: „האַלט!“ און גלייך נאָכדעם האָבען זיי מיך אָבגעלאָזט און האָבען מיך אַלע אינאיינעם גערופֿען מינוט, זיי האָבען מיר אָנגענומען פֿאַר דער האַנד און מיך גערופֿען מינוט, כדי צו פֿערויגלען דעם טויף-כּונד. אָבער איך בין נאָך אַסאַל אַריינגעוואָרפֿען געוואָרען אין ביטעל; דאָס האָט מיך דאָקטאָר קאַלביע מיט אַלע כּחות אַריינגעוואָרפֿען, אַזוי אז איך האָב זיך וואָס עס איז צובראַכען אין דער זייט; ער האָט מיר ניט געקענט מוחל זיין, פֿאַר וואָס איך האָב איהם געוידעלט. . . יאָ, פֿון אָט דער נאַכט אָן שטאַמט מיין צוגאַכען; און אַזוי איז עס צוגעגאַנגען, אז איך בין געבליבען מיט'ן נאָמען „מינוט“ ביז אויף היינטיגען טאָג. אויף מאָרגען האָט די גאַנצע שטאָדט געוואוסט, אז איך בין געווען ביים בירגער-מייסטער און אז מען האָט מיך דאָרט געטויפֿט.

„און איהר האָט זיך צובראַכען וואָס עס איז אין דער זייט? אָבער אין קאַפּ האָט אייך גאָר ניט געשאַדט?“
פּרוּע.

„שוין צום צווייטען מאל, אז איהר פֿרענט מיך, צו האָב איך ניט געהאַט קיין שאַדען אין קאַפּ, און פֿילייכט ווילט איהר וואָס זאָגען דער-מיט. אָבער איך האָב זיך דעמאָלט ניט אָנגעשלאָגען מיט'ן קאַפּ אָן ביטעל, דער מוח איז מיר ניט געריהרט געוואָרען, אויב עס איז דאָס, פֿאַר וואָס איהר האָט מורא? אָבער איך האָב זיך שטאַרק אָנגעשלאָגען אָן קיבעל, אַזוי אז איך האָב זיך צובראַכען אַ ריפּ, דאָס איז אמת, דאָס לייקען איך ניט. גאָר איצט איז שוין אַלעס ווידער גוט; ווען איך וואָלט נור אַזוי פֿריי געווען פֿון יעדער זינד!“

אין דער צייט וואָס מינוט האָט גערעדט, האָט נאָגעל געהאַלטען אין איין טרינקען; ער האָט אָנגעקלונגען, געהייסען בריינגען נאָך וויין און ווידער געטרונקען. פּלוצלינג האָט ער זיך אָבגערופֿען:

„יאָ, ס'פֿאַלט מיר גראָד איין: גלויבט איהר ניט, אז איך פֿערשטעה זיך ביז צו אַ געוויסען גראַד אויף מענשען? נאָ, איהר דאַרפֿט מיך ניט אָנקוקען מיט אַזעלכע ערשטוינטע אויגען, ס'איז בלויז אַ קאַמעראַדשאַפֿט-ליכע פֿראַגע. האַלט איהר מיך פֿאַר פֿעהיג אַריינצוקוקען אין דער נשמה דעם, מיט וועמען איך רייד?“

מינום קוקט איהם אָן אַ דערשראָקענער און געפֿינט ניט קיין ענטפֿער.
דערנאָך הויבט נאָעל ווידער אָן:

„איבעריגענס מוזט איהר מיר ענטשולדיגען; אויך פֿאַריגעס מאָל,
ווען איך האָב געהאַט דאָס פֿערגניגען אייך צו זעהן ביי מיר, האָב איך
אייך דורך עטליכע שרעקליכע פֿראַגען אַרויסגעבראַכט פֿון די כלים. איהר
קענט זיך דאָך דערמאָנען, אַז איך האָב אייך צווישען אַנדערעס אויך
אַנגעבאַטען אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל געלד, זיך אָנצוגעבען אַלס פֿאַטער
פֿון אַ פֿרעמדען קינד. האָהאַהאַ, אָבער אַי, איהר קענט זיך דערמאָנען
אָן דעם? נאָר דעמאָלט האָב איך געמאַכט יענעס פֿעהלער, ווייל איך
האָב אייך ניט געקענט; איצט אָבער בריינג איך אייך איבער אַ ניס
אַריין אין ערשטיוונג, און דאָס, ניט קוקענדיג דערויף וואָס איך קען אייך
זעהר גוט און שעץ אייך זעהר שטאַרק. זעהט איהר, היינט טוהט איך
דאָס איינפֿאַך דערפֿאַר, ווייל איך בין זעהר נערוועז און שוין זעהר בע-
טרונקען. דאָ האָט איהר אייך די גאַנצע ערקלערונג. איהר מערקט דאָך
נאַטירליך, אַז איך בין טויט שכור. נאַטירליך מערקט איהר עס! נאָך
וואָס טויג זיך פֿערשטעלען? אָבער וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען — יאָ,
עס וואָלט מיר ווירקליך געווען אינטערעסאַנט צו וויסען, ווי ווייט איהר
האַלט מיך אימשטאַנד צו טרעפען — אַריינצוקוקען אין דער מענשליכער
זעלע און זי דורכפֿאַרשען. האָהאַ, אַז איך זאָג זאָגאַר „מענשליכע זעלע“
און רייד וועגען איהר, מוז דאָך אייך זיין קלאָהר, אַז איך בין שרעקליך
בעטרונקען, ניט וואָהר? נאַ, אָבער איך וויל עס אייך ערקלעהרען, אַזוי
גוט ווי איך קען: איך מערק זאָגאַר אַ גאַנץ דינעס אונטער-מאַן אין דער
שטימע פֿון דעם, מיט וועמען איך רעד, איך האָב אַן אונגלויבליך גוטען
געהער. אַז איך רעד מיט אַ מענשען, דאַרף איך איהם ניט אָנקוקען,
כדי גענוי צו פֿערשטעהן דאָס, וואָס ער זאָגט; איך הער גלייך אויף'ן שמעל,
צי ער בלאָפֿט מיר, אָדער צי ער דערזעהלט עפעס ניט ווי געהעריג איו.
די שטימע איו אַ געפֿעהרליכער אַפֿאַראַט. פֿערשמעהט מיר, וואָס איך
זאָג אייך. איך מיינ ניט דעם מאַטעריעלען קלאַנג פֿון דער שטימע, דער
קען זיך זיין הויך אָדער נידעריג, קלינגענדיג אָדער רויח, כ'מיינ ניט דאָס
שטאַפֿליכע פֿון דער שטימע, דעם עקזיסטירענדיגן מאָן, ניין, איך האָלט
זיך אָן דעם מיסטערויום, אָן דאָס פֿערבאַרגענע, וואָס ליגט הינט ער
דעם אַלעס, אָן דער וועלט, פֿון וועלכער עס געהט אַרויס. . . איבער-
ריגענס מעג זי געהן צום טייוועל, אָט די וועלט, וואָס ליגט פֿון הינטען!
אימער מוז עפעס ליגען אַ וועלט פֿון הינטען! הערט איהר, מ'וואָלט
אַלעס געזען אַזוי שעהן און גוט, ווען איהר וואָלט אויך גענומען אַ

גלעזער; איך בעגרייף גאָר ניט, ווי איהר קענט דאָ אזוי זיצען מיט אַ טרוקענעם האַלז.

נאָעל האָט ווידער געטרונקען און דאָן האָט ער ווייטער געזאָגט:
„וואָס זייט איהר מיט אַמאָל געוואָרען אזוי שמיל? לאָזט זיך אַקאַרשט
ניט פֿערדרעהן דעם מוח דורך מיין בעריהמערי וועגען מיין גרויסער
מענשען־קעגנמעניש, אזוי אז איהר וועט שוין באלד ניט סמייען זיך צו
רוהרען פֿון אַרמ. האַהאָהאָ! יאָ, דאָס וואָלט פֿיין אויסגעזעהן! אָבער
איצט האָב איך שוין פֿערגעסען, וואָס איך האָב געוואָלט זאָגען. נאָ, דאָן
וועל איך זאָגען עפעס אַנדערש, וואָס איז מיר ניט צום האַרצען, אָבער
וואָס איך וועל פֿון דעסמוועגען פֿאַרמ זאָגען, ביז איך וועל זיך דערמאָגען
אַן דעם, וואָס איך האָב פֿערגעסען. גאָט, וואָס פֿאַר דומהייטען איך
פלאַמעל דאָס אַביסעל! אָבער וואָס האַלט איהר פֿון פֿרייליין קיעלאַנד?
לאַמיר הערען אייער מיינונג וועגען איהר. מיין מיינונג איז די, אז
פֿרייליין קיעלאַנד איז ביז צו דעם גראַד אַ קאָקעטקע, אז עס וואָלט פֿאַר
איהר אין גרונד גענומען געווען אַ ווילדע פֿרייד, ווען נאָך אַנדערע, אַם
ליעבסטען אזוי פֿיעל ווי מעגליך — איך אליין אויך אין כלל — וואָלטען
זיך צוליעב איהר גענומען דאָס לעבען. דאָס איז מיין מיינונג. זי איז
רייצענדיג, יאָ, דאָס איז זי, און עס מוז זיין אַ זיסער שמערץ, זיך צו לאָזען
צוטרעטען פֿון איהר פֿוס; איך וויל אויך ניט שווערען, אז איך וועל איהר
אַמאָל בעמען, עס צו טהאָן. איבעריגענס איז נאָך דערווייל קיין איילע-
ניש ניט אין דעם, איך האָב נאָך צייט. . . אָבער זאָל מיך גאָט ניט שמראָ-
פֿען, איך פֿיהר אייך היינט אָבענד אַראָב פֿון זינען מיט מיינע רייד! האָב
איך אייך בעלידיגט? איך מיין אייך פֿערוענליך?“

„ווען איהר וואָלט געוואוסט, ווי פֿיין פֿרייליין קיעלאַנד האָט גערעדט
וועגען אייך! כ׳האָב זיך נעכמען בעגעגענט מיט איהר, זי האָט גערעדט
מיט מיר אַ לאַנגע צייט. . .“

„זאָגט מיר — ענטשולדיגט, וואָס איך לאָז אייך ניט אויסריידען —
אָבער האָט איהר פֿילייכט אויך עפעס פֿון דער פֿעהיגקייט, צו קענען
הערען, וואָס עס צימערט היינטער פֿרייליין קיעלאַנד׳ס מאַמעריעלער
שטימע? — אָבער אַזונד הערט איהר אליין גאַנץ בעשטימט, אז איך
פלאַפעל לויטער אונזן! יאָ, ניט אמת? אַלואָ? אָבער עס וואָלט מיך
געפֿרעהט, ווען איהר וואָלט זיך אויך אַביסעל פֿערשמאַצען אויף מענשען;
איך וואָלט אייך דאָן געוואונשען גליק און געזאָגט: מיר ביידע, מיר
שמעהען אין דער הויך, ווייל מיר פֿעדשמעהען זיך דערויף; קומט,
לאַמיר שלימען אַ בונד און אָבמאַכען, ניט צו בענוצען אונזער וויסען

איינער געגען אנדערן — איינער געגען אנדערן, פֿערשמעהט איהר? אזוי נעמליך, אז איך צום ביישפיעל בענוץ קיינמאל ניש מיין וויסען געגען אייך, זאגאר ווען איך קוק אייך אריין אין דער נשמה און קען אייך דורך אין דורך. דאָס האָב איך געוואָלט זאָגען. נו, איצט ווערט איהר שוין ווידער אונרוהיג און זעהט אויס שרעקעדיג! איהר האָט זיך גאָר ניש וואָס צו שרעקען פֿאַר מיין בעריהמעריי; דאָס איז פּוסטע פּלידעריי; אז איך בין שכור, ווערט מיין מויל אזוי גרויס... אָבער איצט דערמאָן איך זיך צופֿעליג אָן דעם, וואָס איך האָב פֿריהער געוואָלט זאָגען, ווען איך האָב אָנגעפֿאַנגען ריידען וועגען פֿרייליין קיע-לאַנד, וואָס איז מיר ניש געווען צום האַרצען. נאָך וואָס האָב איך ווירקליך געדאַרפֿט אַרויספּלאַצען מיט מיין מיינונג איבער איהר, ווען איהר פֿרעגט זיך ניש נאָך נאָך דעם! איך האָב אייך גאָר אין נאַנצען פֿערדאַרבען די גוטע שטימונג אייערע; געדיינקט איהר נאָך, ווי אויפֿ-געלייגט, ווי פֿרעהליך איהר זייט געווען, ווען איהר זייט מיט אַ שמונדע צוריק אַרײַנגעקומען אַהער? אָט די גאַנצע פּלאַפלעריי קומט פֿון ווײַן... אָבער לאַמיר אַקאַרשט צום צווייטען מאל ניש פֿערגעסען וואָס איך האָב געוואָלט זאָגען; בשעת איהר האָט גערעדט וועגען דער אונטערהאַלמונג פֿון די יונגע מענער ביים בירגער-מייסטער, איז מיר אויף אַ מערקוויר-דיגען אופן אַרײַפֿגעקומען דער געדאַנק, אז אויך איך וואָלט געוואָלט געבען אַ העררען-געזעלשאַפֿט, יא, אויף לעבען און טויט אַ העררען-געזעלשאַפֿט פֿאַר עטליכע איינגעלאַדענע; איך לאָז ניש נאָך, דאָס מוז אַראַנזשירט ווערן; און איהר מוזט אייך קומען, איך רעכען בעשטימט אויף אייך. יא, איהר קענט זיין נאַניך רױהיג, מען וועט אייך ניש טױפֿען אַ צווייטען מאל; איך וועל זאָרגען דערפֿאַר, אז מען זאָל אייך בעהאַנדלען מיט'ן גרעסטען רעספעקט; איבערהויפּט זאָל מען ניש ברעכען קיין שמוהלען און שישען; אָבער איך וואָלט גערן וועלען אַמאָל אין אַן אָבענד האָבען ביי מיר אַ פֿאַר פֿריינד, אי דאָס אזוי גיך ווי מעגליך. לאַמיר זאָגען אַרום ענדע וואָך, וואָס דיינקט איהר דערצו?"

נאָגעל האָט אויף ס'ניי געטרונקען, האָט אויסגעטרונקען צוויי פֿולע גלעזער. מינוט האָט אויך דערצו גאָר נישט געזאָגט. ס'איז קענטיג געווען, אז זיין ערשטע, קינדליכע פֿריינד איז פֿערשוואַנדען, און ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער האָט בלויז מחמת העפֿליכקייט אויסגעהערט די פּלױ-דעריי פֿון זיין גאַסט-ווירטה. ער האָט געהאַלטען אין איין ענטזאָגען זיך, צו טרינקען וואָס עס איז.

איהר זייט מיט איינמאל געוואָרען אזוי מערקווירדיג שטיל, "האָט

זיך נאגעל אָבערזופֿען. „ס'איז דאָך לעכערליך, אָבער ווייסט איהר, אז איהר זעהט אין דער רגע אויס, עפעס אזוי ווי איהר וואָלט זיך געפֿיהלט געטראָפֿען פֿון וואָס עס איז, פֿון אַ וואָרט, אָן אַנדייטונג? יאָ, וואָלט מען עס גענלויבט! פֿון עפעס געטראָפֿען! כ'האָב בעמערקט, אז איהר האָט זיך נור וואָס שטאַרק דערשראַקען, אז איהר זייט פֿערציטערט געוואָרען! ניט? נו, האָב איך אפֿנים אַ מעות געהאַט. האָט איהר זיך ווען עס איז פֿאַרגעשמעלט, ווי עס מוז אַ געהיימען פֿעלשער ווערן צו מומה, ווען אַ דעמעקטיוו קומט אין אַ שעהנעם טאַג אומגעריכטערהייט צו צו איהם, לייגט איהם אַרויף די האַנד אויף'ן אַקסעל און קוקט איהם בשעת מעשה אַרײַן אין די אויגען, ניט אויסריידענדיג דערביי קיין איין וואָרט? . . . אָבער וואָס טהו איך פֿאַרט מיט אייך? איהר ווערט אַלץ טרויעריגער און פֿערשלאָסענער. איך בין היינט גערווען און פֿייניג אייך ביז אויף'ס בלוט, אָבער איך מוז ריידען; דאָס איז שוין מיין טבע אזוי, ווען איך בין שכור. און אַוועקגעהן דאַרפֿט איהר אייך ניט, אַניש וועל איך זיין געצוואונגען צו פֿליידערן נאָך אַ שמונדע צייט מיט דעם דיענס-טיידעל, מיט סאַראַן, און שוין אָבגעוועהן דערפֿון, וואָס דאָס איז לאַנג-ווייליג, איז עס אויך ניט פֿאַסיג."

פֿרויע. נאגעל האָט אויסגעטרונקען נאָך אַ גלאָז און דאָן ווייטער געזאָגט:

„אָך יאָ, ווי געזאָגט: די מענשליכע זעלע! וואָס זאָגט איהר פֿאַרט דערצו? איין פֿרייה מאַרגען, מיט עטליכע מעג צוריק, דערטאַפ איך זיך — איך, יאָהאָן נילסען נאגעל, דערטאַפ זיך דערביי, ווי איך געה אזוי אַרום אַהין און אַהער לעבען קאָנוול אַנדרעסען'ס הויז און גריבעל זיך וועגען דעם, ווי הויך אָדער ווי נידעריג זיין וואוינ-צימער קען זיין! יאָ — ווי געפֿעלט אייך דאָס?! אָבער דאָס איז אויך ווידער, אויב איך קען זיך אזוי אויסדריקען, די מענשליכע זעלע. קיין באַגאַמעל, קיין שום קלוי-ניגקייט געהט איהר ניט אַרויס פֿון די אויגען, אַלעס האָט אַ בעדייטונג פֿאַר איהר. . . . וואָס פֿאַר אַן איינדרוק מאַכט עס צום ביישפּיעל אויף אייך, ווען איהר קומט אַמאָל ביי נאַכט אַהיים פֿון וואָס פֿאַר עס איז אונטערהאַלטונג, פֿון וואָס פֿאַר עס איז שפּאַציר, און איהר טרעפֿט זיך דאָ אָן מיט אַ מאָן, וואָס שמעהט אין אַ ווינקעל און קוקט אייך אָן און קעהרט אום דעם קאַפּ צו אייך, ווען איהר געהט פֿערביי, און קוקט בלויז אויף אייך און זאָגט גאַרנישט? און דערצו נעהט איך נאָך אָן, אז איהר קענט בלויז זעהן זיין געזיכט און זיינע אויגען, וואָס דאָן? אָך, עס קומען פֿאַר פֿערשידענע זאַכען אין דער מענשליכער זעלע! . . . איהר קומט אַמאָל

אין אָבער אין אַ קאָמפּאָניע פֿון — לאַמיר זאָגען: צוועלף פּערזאָן, אין די דרייצעהנטע — עס מעג זיך זיין אַ מעלעגראַפֿיסטין, אַן אַרעמער ריכטער, אַ שרייבער פֿון אַ קאָנטאַר, אַ שיפֿס-קאַפיטאַן, הקיצור אַ פּערזאָן אָהן אַ שום בעדרייטונג — און די דרייצעהנטע זיצט אין אַ ווינקעל און נעהמט ניט קיין אַנטהייל אין געשפרעך און מאַכט ניט קיין שום ליאַרס; אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט אָט די דרייצעהנטע פּערזאָן איהר זוערטה, ניט נור אָן און פֿאַר זיך, נאָר אויך אַלס פֿאַקטאָר אין דער געזעלשאַפֿט. גראַד ווייל זי טראַגט אָט די קליידער, ווייל זי האַלט זיך אַזוי שמום, ווייל איהרע אויגען קוקען זיך אום אַזוי דום און נאָרנישט-זאָגענדיג צווישען די אַנדערע געסט, און ווייל עס איז איהר ראַלע, צו זיין אַזוי ווייניג בעדייטענד, — גראַד דערפֿאַר טראַגט זי ביי דערצו, צו געבען דער געזעלשאַפֿט איהר כאַראַקטער. גראַד דערפֿאַר וואָס זי זאָגט נאָרנישט, ווירקט זי גענאַטיוו אין רופֿט אַרויס אין גאַנצען צימער דעם שטילען טאָן פֿון טרה-שהורה'דיגקייט, וואָס מאַכט, אַז די איבעריגע געסט זאָלען גראַד ריידען אַזוי הויך, און ניט העכער. בין איך ניט גערעכט? אָט די פּערזאָן קען דורך דעם נאַנץ איינפֿאַך ווערן די מעכ-טיגסטע אין דער קאָמפּאָניע. ווי געזאָגט, איך פֿערשטעה זיך ניט אויף קיין מענשען, נאָר אַפֿט אַמוזירט עס מיך פֿונדעסטוועגען צו בעאַבאַכטען, וואָס פֿאַר אַ מורא'דיגען ווערטה קלייניגקייטען קענען האָבען; אַזוי האָב איך אַמאָל מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהען, ווי אַ ווילד-פֿרעמדער, אַרימער אינושעניר, וועלכער האָט אַכסאַלוט ניט געעפֿענט דאָס מויל . . . אָבער דאָס איז נאָר אַן אַנדער געשיכטע און האָט מיט דער דאָזיגער נאָרנישט צו טהאָן, מעהר ניט זיי זיינען מיר ביידע פֿערבייגעפֿלויגען אין מוח און דאָרט איבערגעלאָזט זייערע שפורען. אָבער כדי זיך צו האַלטען ביי דעם משל: ווער ווייס, צי אייער שטיל-שוויגעניש ניט היינט אָבער ניט מיינע ווערטער דעם אייגענעם טאָן — אָבגעזעהען פֿון מיין שטאַרקער בעטרונקענהייט —, צי ס'איז ניט גראַד די מיענע פֿון אייער געזיכט, אָט דער האַלב שרעקענדיגער, האַלב אונשולדיגער אויסדרוק אין אייערע אויגען, וואָס טרייבט מיך צו ריידען אַזוי, ווי איך טהו עס איצט! דאָס איז גאַנץ נאַטורליך און איך פֿון מיין זייט וואונדער זיך נאָר ניט דערויף. איהר הערט זיך צו דעם, וואָס איך זאָג — וואָס איך בע-טרונקענער זאָג —, איהר פֿיהלט זיך אַלזאָ אויף וואָס פֿאַר עס איז אופן געטראַפֿען — אום זיך ווידער צו בענוצען מיט דעם שוין איינמאָל בע-נוצטען אויסדרוק געטראַפֿען —, און איך פֿיהל, אז איך וואָלט גע-קענט נאָך ווייטער געהן און אייך שליידערן נאָך אַ פֿאַר טוין ווערטער

אין פנים אריין, דאָס אלעס בריינג איך נאָר אלס ביישפיעל פֿאַר דעם ווערטה פֿון קלייניגקייטען. לאָזט די קלייניגקייטען ניט אַרויס פֿון אויג, ליעבער פֿריינד! אום גאָטעס ווילען, די קלייניגקייטען האָבען אַ געוואַלדיגען ווערטה . . . אַריין!

ס'איז געווען סאַראַ, וועלכע האָט אָנגעקלאַפּט און איהם געמעלדעט, אַז נאַכטמאַהל איז פֿאַרטיג. מינוט איז גלייך אויפֿגעשטאַנען. איצט האָט מען געקענט זעהן אויף נאַגעל'ס געזיכט, אַז ער איז געווען בערוישט, ער האָט שוין זאָגאַר אָנגעהויבען פֿלאַנטערן מיט דער צונג; אויסערדעם האָט ער זיך כסדר ווידערשפּראַכען און האָט אַליץ ערגער און ערגער געשפּאַסט. זיינע פֿערטראַכטע אויגען און די אַדערן, וועלכע זיינען איהם אויפֿגעלאָפֿען אויף די שלייפֿען, האָבען געצייגט, אַז זיין קאַפּ איז פֿול מיט פֿערשידענע געדאַנקען.

"יאָ," האָט ער זיך אָבערופֿען, "עס וואַנדערט מיך ניט, וואָס איהר ווילט זיך אַזוי גערן בענוצען מיט דער געלעגענהייט אוועקצוגעהן, נאָך דעם גאַנצען אונזיג, מיט וועלכען איהר האָט זיך היינט אָבענד געמוזט אָנהערען. איבער עטליכע זאַכען וואָלט איך אָבער נאָך וועלען הערען אייער מיינונג; אַזוי האָט איהר נאָך אַבסאָלוט ניט פֿערענטפֿערט מיין פֿראַגע, וואָס איהר דיינקט טיעף ביי זיך אין האַרצען וועגען פֿרייליין קיעלאַנד. מיר קומט זי פֿאַר, ווי דאָס זעלטענסטע, אונערריכטבאַרסטע וועזען, פֿול מיט שעהנקייט און ריין און ווייס ווי שנעע — שמעלט זיך פֿאַר ריינעם, עכטען זיידען-שנעע. אַזוי שמעהט זי מיר פֿאַר'ן געדאַנק. אויב איהר האָט דורך דעם, וואָס איך האָב פֿריהער געזאָגט, בעקומען אַן אַנדער איינדרוק, טאָ איז ער פֿערקעהרט . . . לאַמיך איצט אַלואַ אויסטרינקען דאָס לעצטע גלאַז אין אייער געגענוואַרט; פֿאַר אייער געוונד! . . . אָבער דאָ פֿאַלט מיר גראַד עפעס איין. ווען איהר וואָלט געהאַט געדולד, זיך אָבצוגעבען מיט מיר נאָך אַ פֿאַר קורצע מינוטען, וואָלט איך אייך געווען אויסערגעוועהנליך דאַנקבאַר. די זאַך איז די — לאַמיך עס אייך זאָגען אָפֿען, אָבער קומט צו נעהענטער, איך זאָל עס אייך קענען זאָגען שטילער הייט, וואָרום דאָ אין הויז זיינען די ווענד דין, און מען מוז זיין פֿאַרויכטיג — יאָ, די זאַך איז די: איך בין שרעקליך פֿערליעבט אין פֿרייליין קיעלאַנד. אַצונד האָב איך עס אַרויסגעזאָגט! דאָס זיינען בלויז אַ פֿאַר האַרטע און קלענליכע ווערטער איבער דער זאַך, אָבער איין גאָט אין הימעל ווייס, ווי וואַהנוניג איך ליעב זי, און זוי איך לייד צוליעב איהר. נו, דאָס איז זיך אַ זאַך פֿאַר זיך, איך ליעב, איך לייד, און גענוג, דאָס געהערט ניט אַהער. אַלואַ! אָבער איך האָף,

אז איהר וועט מיין אָפֿענהערציגקייט בעהאַנדלען מיט דער גאַנצער פֿאַרויכטיגקייט, וואָס זי פֿערדיענט. פֿערשפרעכט איהר מיר דאָס? א דאַנק, שויערער פֿריינד. אָבער, וועט איהר זאָגען, ווי אזוי קען ער זיין פֿערליעבט אין איהר, אז זי איז אַ גרויסע קאָקעמקע? ערשמענט קען מען נאָנץ גוט ליעב האָבען אַ קאָקעמקע, דאָס איז ניט קיין הינדערניס; אָבער דאָס אַרט מיך ניט, וועגען דעם וויל איך ניט ריידען. נאָר עס קומט נאָך עפעס אַנדערש דערצו. ווי איז עס פֿאַרט געווען, האָט איהר בעהויפטעט, אז איהר קענט די מענשען, אָדער איהר האָט עס ניט בעהויפטעט? אויב איהר קענט די מענשען, וועט איהר אויך פֿערשמעהן, וואָס איך זאָג איצט: איך קען אונמעגליך מיינען, אז פֿרייליין קיעלאַנד איז אַ קאָקעמקע; כ'מיון עס ניט ערנסט, אין געגענטהייל, זי איז אַן אויסערגעווענהליך נאַמירליכע פֿערזאָן — וואָס זאָגט איהר, צום ביישפּיעל, צו איהר אונגעצוואונגענער אַרט צו לאַכען, כאַטש זי האָט אפילו ניט קיין בעוונדערס ווייסע צייהן? זי לאַכט צו גערן און צו אונבערעכענט, אז זי זאָל זיין אַ קאָקעמקע. אָבער מערקט זיך מיינע ווערטער: ניט קוקענדיג דערויף קען איך טהאָן דאָס מייניגע און פֿערשפּרייטען די מיינונג, אז פֿרייליין קיעלאַנד איז אַ קאָקעמקע; דאָס שמערט מיך נאָר ניט. און איך טהו דאָס ניט, כדי איהר צו שאַדען און זיך נוקם צו זיין אָן איהר, נאָר כדי זיך אַליין צו האַלטען אויף די פֿיס; איך טהו עס אויס אייגענליעבע, וויל איך קען זי ניט דערנרייבען, וויל זי לאַכט זיך אויס פֿון אַלע מיינע אַנשמריינגונגען צו געווינען איהר ליעבע, וויל זי איז שוין אַ כלה, אַ פֿערבונדענע; זי איז פֿאַר מיר פֿערלאָרען, אין גאַנצען פֿערלאָרען. זעהט איהר, דאָס איז, מיט אייער ערלויבעניש, אַ נייע און אַ גאַנץ אַבשמעהענדע זייט פֿון דער מענשליכער זעלע. איך וואָלט געווען אימשטאַנד, צוצוגעהן צו איהר אויף דער גאַס און אין פֿולען ערנסט און פֿאַר מענשען אין די אויגען צו זאָגען — נור לפנים, כדי זי אַראָבצואוואַרפֿען און איהר צו שאַדען — איך וואָלט געווען אימשטאַנד, זי אַנצוקוקען און איהר צו זאָגען: „גוטען טאָג, פֿרייליין! כ'גראַטוליר אויך צום ריינעם העמד!“ יא, האָט איהר שוין אַמאָל געהערט אזוי וואָס? אָבער איך וואָלט עס געקענט זאָגען, וואָס איך וואָלט דערנאָך געטהאָן — צי איך וואָלט אוועקגעלאָפֿען אַהיים און זיך אויסגעוויינט, אָדער איך וואָלט גענומען אַ פֿאַר טראַפען פֿון'ם פֿלעשעל, וואָס איך טראָג דאָ ביי מיר אין מאַש — דאָס היפּער איך איבער. יא, יא! אָבער אזוי ווייט קען די מענשליכע זעלע קומען! ווייסט איהר וואָס? איך וואָלט געקענט אין אַ שעהנעם טאָג, בעת איהר פֿאַמער, פֿאַסטאַר קיעלאַנד,

האלט זיין דרשה, דורכגעהן די גאנצע קירכע און זיך אָבשמעלען לעבען פֿרייליין קיעלאַנד און איהר זאָגען די שענדליכסטע ווערטער, בלויז כדי זי זאל רויט ווערן פֿאַר חרפה, און דערנאָך איהר פֿאלען צו די פֿיס און זיך בעמען ביי איהר, זי זאל מיך בעגליקען, דערמיט וואָס זי וועט מיר אָנשפּיען אין פנים . . . אָבער אַצינד, זעה איך, האָט איהר ווירקליך מורא; כ'גיב צו, אַז איך רייך דאָ צו העז'דיגע ווערטער, בפרט נאָך אַז איך רייך וועגען דער טאָכטער פֿון אַ פֿריידיגער צו אַ פֿריידיגער'ס זעהן. פֿערצייהט מיר, מיין פֿריינד, אָבער ס'איז נים מחמת שלעכטסקייט — נור ווייל איך בין טויט שכור. הערט איהר: כ'האָב אַמאָל געקענט אַ יונגען מאַן, וואָס האָט צוגע'גנב'עט אַ גאָזלאַמטערנע, האָט זי פֿערקויפֿט צו אַ טאַנדעטניק און דאָס געלד אויף דעם רוישיגסטען אופן פֿער'שכור'ט; ביי גאָט, דאָס איז אַן אמת'ע מעשה; ער איז זאָגאַר געווען אַ בעקאַנטער מיינער, פֿאַסטאַר האַערעם'ס אַ קרוב. אָבער וואָס דאָס האָט צו טהאָן מיט מיין פֿעהרעלטניס צו פֿרייליין קיעלאַנד? דאָ זייט איהר ווידער גערעכט! איהר זאָגט אפילו גאַרנישט, נאָר איך דערקען עס אָן אייך, כ'זעה ווי עס שוועכט אייך אויף די ליפּען, און עס וואָלט דאָך טאַקע געווען אַ גאַנץ ריכטיגע בעמערקונג פֿון אייער זייט, וואָס אָנבעלאַנגט פֿרייליין קיעלאַנד, איז זי פֿאַר מיר פֿאַלשמענדיג פֿערלאַרען, אָבער נים איהר בעקלאַג איך דערפֿאַר, נאָר זיך אליין. איהר, וואָס איהר שטעהט דאָ אַ ניכטערער פֿאַר מיר און קענט אַרײַנקוקען יעדען מענשען אין דער נשמה אַרײַן, איהר וואָלט עס אויך פֿערשמעהן, ווען איך זאל אין אַ שעהנעם טאָג פֿערשפּרייטען אַ קלאַנג איבער דער שטאָדט, אַז פֿרייליין קיעלאַנד איז געזעסען ביי מיר אויף'ן שויס, אַז איך האָב זיך שוין דריי נעכט נאָכאַנאַנד מיט איהר געטראָפֿען אויף אַ געוויסען פּלאַץ אין וואַלד, און אַז זי האָט שפּעטער אָנגענומען פֿון מיר זאָבען, וועלכע איך האָב איהר געשיינקט. נים וואַהר, איהר וואָלט עס פֿערשמאַנען? איהר פֿער-שמעהט זיך שוין נאָר גוט אויף מענשען, מיין פֿריינד; יאָ, יאָ, דערזעהלסט מיר אַקאַרשט קיין מעשות נים . . . האָט עס אייך קיינמאָל נים פֿאַ-סירט, אַז איהר זייט געגאַנגען אין גאַס, פֿערטיעפֿט אין אייערע אייגענע, אונשולדיגע געדאַנקען, און איידער איהר האָט נאָך צײַט געהאַט זיך רעכט אומצוקוקען, האָבען זיך אַלע אויגען געווענדעט צו אייך, אייך אָבגעמאַסטען פֿון קאָפּ ביי די פֿיס? אַ זעהר פּינליכע לאַגע, אין וועלכער מען קען אַרײַנפֿאַלען. אַ צומומעלטער הויכט איהר אָן זיך אָבצובאַרשמען פֿון הינטען און פֿון פֿאַרענט, ווי אַ גנב קוקט איהר אַראָב אויף זיך, צי איז עפעס וואָס עס איז נים אין אַרדנונג אויף אייערע קליידער, און

איהר ווערט אזוי צומישט, אז איהר נעהמט זאָגאר אַראָב דעם הויט און קוקט נאָך, צי איז ניט אַקאַרשט געבליבען שמעקען דאָס צעמעלע מיט'ן פרייז דעררוף, הנם איהר טראָגט אַן אלטען הויט. אָבער דאָס אלעס העלפֿט גאַרנישט, איהר געפֿינט גאַרנישט אין אונאַרדנונג, און איהר מוזט עס רוהיג אַריבערטראָגען, אז יעדער שניידער-אינגעל און יעדער ליימע-נאַנט זאָל קוקען אויף אייך וויפֿעל זיין האַרץ גלוסט . . . אָבער, כּעס-טער פֿריינד, אויב דאָס איז דאָך אַ גענוג גרויסע, אַ גיהנום'שע פּלאַג, וואָס זשע זאָל מען שוין זאָגען, ווען מען ווערט אַשטייגער גענומען אויף'ן פֿעהרער? . . . איצט האָט איהר ווידער אַ צימער געמהאַן. ניט אמת? זעהט נאָר, מיר דוכט, איך האָב גאַנץ דיימליך געוועהן, ווי איהר האָט אַ לייכמען צימער געמהאַן . . . אַלואַ, ווען מען ווערט גענומען אויף'ן פֿעהרער, ווען מען ווערט געשמעלט פֿאַר דעם כיטרעסטען טייזעל פֿון אַ פּאַליציי-מאַן, ווען מען ווערט פֿאַר'ן גאַנצען פּובליקום גענומען אויף אַ קרייץ-פֿעהרער, וואו מען קומט אויף צוועלף פֿערשיעדענע הינטער-וועגען אַלץ צוריק אויף דעם איינעם גלייכען פּונקט — אָה, וואָס פֿאַר אַ גרויסאַרטיגער פֿערגניגען פֿאַר דעם, וואָס האָט גאָר ניט צו טהאַן מיט דער גאַנצער געשיכטע און ויצט נור און הערט זיך צו! ניט וואהר? וועגען דעם זייט איהר איינפֿערשטאַגען מיט מיר? . . . צי וועט אַקאַרשט ניט אַרויס גאָך אַ גלאָז וויין, ווען איך זאָל די פֿלאַש אַביסעל צודרי-קען . . .”

ער האָט אויסגעטרונקען דאָס לעצטע ביסעל וויין און האָט גערעדט ווייטער:

„איך מוז אייך בעטען, איהר זאָלט מיר פֿערצייהען, וואָס איך האָלט אין איין ביימען דעם געשפרעך. אָט די פֿיעלע און פּלעצליכע שפרוינגען אין מיין געדאַנקען-גאַנג קומען, אמת, טהיילווייז דערפֿון, וואָס איך בין אַצונד אזוי שרעקליך בעטרונקען, אָבער טהיילווייז איז עס אויך איבער-הויפט אַ פֿעהלער ביי מיר. די זאַך איז נעמליך די, וואָס איך בין ניט מעהר ווי אַן איינפֿאַכער אַגראָנאָם, אַ שילער פֿון אַ קוה-מיסט-אַקאַדעמיע; כּיבין אַ דיינקער, וואָס האָט זיך ניט אויסגעלערענט דיינקען. נו, לאָמיר ניט ריידען פֿון ספעציעלע זאַכען; די אינטערעסירען אייך ניט, און מיר זיינען זיי איינפֿאַך דערווידער. ווייסט איהר וואָס, עס געהט אָפֿט אזוי זייט, ווען איך זייך דאָ אַליין און דיינק וועגען אַלערליי זאַכען, אז איך דרף זיך אַליין אויף'ן קול ראַשפֿאַר. וואָס וועט איהר זאָגען דערצו, ווען איך וועל אייך דערצעהלען, אז איך האָב אַמאָל ווירקליך זיך געלאָזט מאכען אַ שמעמפעל מיט אַ שמאַכעל-שוויין? . . . דערביי קומט מיר

ארויף אויפ'ן זינען א מאן, וועמען איך האב א צייט לאנג געקענט אלס א גאנץ קלוגען און אָנשטענדיגען סטודענט פֿון פֿילאָלאָגיע אין אַ דייטשער אוניווערזיטעט. דער מאן איז געוונקען, אין פֿערלויף פֿון צוויי יאָהר צייט איז ער געוואָרען אי אַ שכור, אי אַ ראָמאַנען-שרייבער. אַז ער האָט זיך געטראָפֿען מיט פֿרעמדע מענשען, און מען האָט איהם געפֿרעגט, ווער ער איז, פֿלעגט ער ענדליך בלויז ענטפֿערן, אַז ער איז אַ פֿאַקט. „איך בין אַ פֿאַקט!“ פֿלעגט ער זאָגען און דערביי פֿון שטאַלץ צונויפֿ-ציהען דאָס מויל. נו, דאָס אינטערעסירט אייך ניט. . . איהר האָט גערעדט פֿון אַ מאן, אַ דיינקער, וואָס האָט ניט געלערענט דיינקען. אָדער האָב איך אַליוין גערעדט דערפֿון? ענטשולדיגט, איצט בין איך דאָך שרעקליך בעטרונקען; אָבער דאָס מאַכט גאָר ניט אויס, איהר דאַרפֿט זיך גאָך ניט אומקוקען דערויף. איבעריגענס וואָלט איך דאָס אייך גערן געוואָלט ערקלעהרען, מיט דעם דיינקער, וואָס האָט ניט גע-קענט דיינקען. אַזוי ווייט ווי איך האָב אייער אויסדרוק פֿערשטאַנען, האָט איהר דעם מאן געוואָלט אָנגרייפֿען; יאָ, אַזאָ איינדרוק האָט עס ווירקליך געמאַכט אויף מיר; איהר האָט גערעדט מיט אַ שפּאַמישען טאָן; אָבער דער מאן, וועמען איהר האָט אָנגערופֿען, פֿערדיענט פֿונד-דעסמוועגען, מען זאָל איהם גענויער בעטראַכטען. ערשטענס איז ער געווען אַ גרויסער נאַר. יאָ, יאָ, דערפֿון טרעט איך ניט אָב, ער איז געווען אַ נאַר. ער איז שטענדיג אַרומגעגאַנגען מיט אַ לאַנגען, רוימען האַלמוך און פֿלעגט כסדר לאַכען פֿון לויטער נאַרישקייט; יאָ, ער איז געווען אַזוי נאַריש, אַז ער פֿלעגט אָפֿט זיצען פֿערטיעמט אין אַ בוך, ווען איינער פֿלעגט אַריינקומען צו איהם, הגם ער האָט קיינמאַל ניט גע-לייענט. ער פֿלעגט אויך ניט טראָגען קיין זאַקען, נור כדי זיך צו קענען קויפֿען אַ רויז פֿאַר'ן קנאַפֿ-לאַך. אַזוי איז ער געווען. אָבער דאָס בעסטע פֿון אַלצדינג איז געווען דאָס, וואָס ער האָט געהאַט אַ מאַסע פֿאַטאַ-גראַפֿיעס, פֿאַטאַגראַפֿיעס פֿון פֿראַסמע, שעהנע אַרבייטער-טעכטער; און אויף די דאָזיגע פֿאַרטרעמען פֿלעגט ער אָנשרייבען גרויסע, קלינגענדע נעמען, נור כדי צו מאַכען דעם איינדרוק, אַז ער האָט אַלערליי גרויס-אַרטיגע בעקאַנטשאַפטען. אויף איינס פֿון די בילדער האָט ער מיט דייטליכע בוכשטאַבען אָנגעשריבען „פֿרייליין סטאַנג“, כדי מען זאָל מיי-נען, אַז זי איז דעם שטאַטס-מיניסטער'ס אַ קרובה, הגם די בחור'טע האָט העכסטענס געקענט הייסען „ליע“ אָדער „האַנג“. האַהאָהאָ! וואָס זאָגט מען פֿאַרט צו אַזאָ מין גרויסהאַלטעריי? ער האָט זיך איינגערעדט, אַז די מענשען האָבען מיט איהם צו טהאָן, פֿערלוימדען איהם; „די לייט

פֿערליימדען מיך? פֿלעגט ער זאָגען. האָהאהא! גלויבט איהר ווירקליך, אז אימיצער האָט זיך אַמאָל גענומען די מיה איהם צו פֿערליימדען? ווי? איין מאָג איז ער אַריינגעקומען אין אַ ציערונג-געשעפֿט און האָט גערוי-כערט צוויי ציגאַרען! איינעם האָט ער געהאַט אין דער האַנד, דעם אַנדערן אין טויל, אָבער ביידע זיינען געווען אָנגעצונדען. ער האָט פֿילייכט נישט געוואוסט, אז ער האָט גערויכערט צוויי ציגאַרען אין איין און דער-זעלבער צייט, און אַלס דיינקער, וואָס האָט נישט געלערענט צו דיינקען, האָט ער אויך נישט געפֿרעגט . . .

„איצט מוז איך געהן,“ האָט זיך מינוט ענדליך שמילערהייט אָב-גערופֿען.

נאָעל האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעהויבען.

„מוזט איהר שוין געהן?“ האָט ער געזאָגט. „וואָס זשע, איהר ווילט ווירקליך געהן? יאָ, די געשיכטע איז אויך צו לאַנג, ווען מען זאָל וועלען דעם מאַן גענוי בעטראַכטען. זאָל עס בלייבען אויף אַן אַנדערס מאָל. איהר ווילט אַלזאָ אַבסאָלוט אוועקגעהן? מוזענד דאַנקען אייך פֿאַר היינט אָבענד, הערט איהר! איצט בין איך אָבער מערקווירדיג בעטרונקען; ווי זעה איך אייגענטליך אויס? — יאָ, איך פֿערשמעה אייערע מינעס; איהר זייט אַ קלוגער קערל, הערט גרענאַרד, און ס'איז אַ פֿערנגיגען צו קוקען אויף אייערע קלוגע אויגען, אזוי אונשולדיג ווי זיי זיינען. פֿער-רויכערט נאָך אַ ציגאַר, איידער איהר געהט. ווען קומט איהר אַלזאָ ווידער? אָבער צום טייוועל, כ'האַב שיער נישט פֿערגעסען, איהר מוזט דאָך קומען צו דער העררען-געוועלשאַפֿט, איהר הערט? קיין האָר זאָל נישט געקרימט ווערן. . . ניין, וואָרים איך וויל אייך זאָגען, ס'וועט זיין בלויז אַ קליינע, געמיטהליכע אָבענד-געוועלשאַפֿט, אַ ציגאַר, אַ גלאָז וויין, אַביסעל פֿלוידעריי און ניין מאָל ניין הורראַס פֿאַר דאָס פֿאַטערלאַנד, דאָקטאָר סטענערסען'ן צוליעב, נישט וואָהר? ס'וועט זיין רעכט. און די פֿאַר הויזען, פֿון וועלכע מיר האָבען גערעדט, די וועט איהר זיכער קריגען, די קריגט איהר בעשטימט, אָבער נאַטירליך אונטער דער געוועהנליכער בעדינגונג, אז איהר זאָלט קיינעם נאָרנישט זאָגען. איך דאַנק אייך פֿון גאַנצען האַרצען פֿאַר אייער געדולד היינט אָבענד! לאָזט מיך אייך דריקען די האַנד! פֿעררויכערט אַ ציגאַר! הערט אויס, נאָך איין וואָרט! האָט איהר גאָר קיין ביטע נישט צו מיר? וואָרים, אויב איהר האָט, דאָן גערן, נג, ווי איהר ווילט זיך. גוטע נאַכט, גוטע נאַכט! . . .”

XI

אזוי איז געקומען דער 29טער יוני, ס'איז געווען א מאָנטאָג.
אין דעם דאָזיגען מאָג האָבען פאָסירט עטליכע אויסערגעווענהליכע
זאָכען; ס'איז זאָנאר אַראָכגעפֿאלען אַ פֿרעמדע פֿערוואַן אין שטאָרט, אַ
פֿערשלייערטע דאָסע, וועלכע איז אין צוויי שעה אַרום ווידער פֿערשוואַונג-
דען, נאָכדעם ווי זי האָט געמאַכט אַ בעווך אין האָטעל.
שוין גאַנץ פֿריה איז יאָהאַן גאַנעל אַרומגעגאַנגען אַ פֿרעהליכער
איבער'ן צימער און האָט צוגעוואַנגען און געפֿייפֿט. ביים אָנסהאַן זיך האָט
ער אויסגעפֿייפֿט פֿערשידענע לוסטיגע מעלאָדיען, אזוי ווי ער וואָלט געווען
זעהר גוט אויפֿגעלייגט. דעם גאַנצען פֿריהערדיגען מאָג איז ער געווען שטיל
און שווייגענדיג נאָך דער היבשער בערוישונג פֿון שבת-צו-נאַכט, ווען
מינוט איז ביי איהם געווען; מיט לאַנגע טריט האָט ער אַרומגעשפּאַנט
אין צימער אַרויף און אַראָב און האָט געטרונקען אַסך וואַסער. און
מאָנטאָג אין דער פֿריה, בשעת ער איז אַרויסגעקומען פֿון האָטעל, האָט
ער נאָך אַלץ געהאַלטען אין איין צוויינגען און פֿייפֿען און האָט אויסגע-
זעהן זעהר צופֿרידען; אין אַן אָנפֿאַל פֿון פֿרייד האָט ער זאָנאר נענומען
דיידען מיט אַ פֿרעמדער פֿרוי, וועלכע איז געשטאַנען אויף דרויסען ביי
די טרעפּ, און האָט איהר געגעבען פֿינף קראַנען.
„קענט איהר מיר זאָגען, וואו איך וואָלט זיך געקענט אויסבאָרגען
אַ פֿידעל?“ האָט ער געפֿרעגט. „ווייסט איהר פֿיליכט, צי ס'איז דאָ אין
שטאָרט פֿאַרהאַן אימיצער, וואָס שפּיעלט פֿידעל?“
„ניין, דאָס ווייס איך ניט,“ האָט די פֿרוי ערשטוינט געענטפֿערט.
זי האָט עס ניט געוואוסט, אָבער ער האָט איהר פֿונדעסטוועגען דאָך
מיט פֿערגניגען געגעבען פֿינף קראַנען און איז האַסטיג געגאַנגען ווייטער.
ער האָט דערוועגן דאַגני קיעלאַנד מיט איהר רויטען זונגענשירם, אַרויס-
קומענדיג פֿון אַ מאַנאַזין, און ער איז איהר נאָכגעגאַנגען. זי איז געווען
אַליין. ער האָט זיך טיעף פֿערגניגט און אָנגעהויבען ריידען צו איהר.
זי איז מיט איינמאָל געוואָרען פֿלאַמענדיג רויט ווי אימער און האָט זיך
פֿערשטעלט מיט'ן זונגענשירם, כדי מען זאָל עס ניט בעמערקען.
תחילת האָבען זיי גערעדט וועגען זייער לעצטען שפּאַציר-גאַנג אין
זואַלד. ס'איז אייגענטליך דאָך געווען אַביסעל ליכטזיניג פֿון איהר;
זואַרום זי האָט זיך אַביסעל פֿערקיהלט, הגם דאָס וועטער איז געווען
אזוי וואַרם; זי האָט זיך נאָך ניט געפֿיהלט אין גאַנצען געזונד. זי האָט

דאָס געזאָגט אָפֿען און אויפֿריכטיג, אזוי ווי זי וואָלט זיך פֿערטרויט פֿאַר אַן אַלמען בעקאַנטען.

„אַבער עס דאַרף אייך ניט באַנג טהאָן, איך בעט אייך!“ האָט ער זיך גלייך און אָהן צערעמאַניעס אָבגערופֿען.

„ניין,“ האָט זי מיט אַ פֿערוואַונדערטער מיענע געענטפֿערט, „ניין, ס'טהוט מיר ניט באַנג; ווי פֿאַלט אייך איין אזאָ זאָך? ניין, איך גלויב עס איז געווען נאָך שעהנע נאַכט, כאָטש איך האָב זיך די גאַנצע צייט געשראַקען פֿאַר דעם „מאַן מיט דער לאַמטערנע“, וועגען וועלכען איהר האָט גערעדט. ס'האַט זיך מיר שוין אייך גע'חלום'ט פֿון איהם. אַ מורא'דיגער חלום!“

דאָן האָבען זיי אַ וויילע גערעדט וועגען דעם „מאַן מיט דער לאַמטערנע“; נאָגעל איז היינט געווען זעהר אויפֿגעלייגט צו פֿליידערן, ער האָט צוגעגעבען, אז ער אליין האָט אַיך צייטענווייז לעכערליכע אָנפֿאַלען פֿון שמומער מורא פֿאַר אַלערליי זאַכען; אָפֿטמאָל, צום ביישפּיעל, קען ער ניט אַרונטערגעהן די טרעפֿ, ער זאָל זיך ניט ביי יעדען טריט אומד-דרעהען, אום צו זעהן, צי אימיצער געהט ניט הינטער איהם. וואָס דאָס קען אזוינס זיין? יאָ, וואָס קען עס פֿאַרט זיין?! עטוואָס מיסטישעס, זעלטזאַמעס, וואָס די קלעגליכע, „אַלויסענדע“ וויסענשאַפֿט איז צו פֿיער-קאַנטיג און צו גראָב צו דערגעהן, דער הויך פֿון אַן אונזיכטבאַרער מאַכט, דער איינפֿלוס פֿון די בלינדע קרעפֿטען פֿון לעבען.

„ווייסט איהר,“ האָט ער געזאָגט, „אז איך וואָלט אין דער רגע חשק געהאַט זיך צו פֿערקירעווען פֿון דער דאָזיגער גאַס אין אַן אַנדערער, ווייל אַט די הייזער דאָ, אַט די הויפֿענס שטייגער אַויף רער לינקער זייט, די דריי באַרענבוימער אונטען ביים פֿרידענסריכטער אין גאַרמען — ווייל דאָס אַלעס מאַכט אויף מיר אַן אונסימפּאַטישען איינדרוק. אז איך געה אַליין, פֿערקירעווען איך זיך קיינמאָל ניט אין דער גאַס, איך געה זי אַרום, זאָגאר ווען עס איז אַן אומוועג פֿאַר מיר. וואָס קען דאָס פֿאַרט זיין?“

דאַנגי האָט זיך צולאַכט.

„איך ווייס ניט,“ האָט זי געענטפֿערט, „אַבער דאָקטאָר סמענעוויסען וועט עס געוויס אָנרופֿען נערוועזקייט און אַבערגלויבען.“

„גאַנץ ריכטיג, אזוי וועט ער עס אָנרופֿען; אַך, וואָס פֿאַר אַ שמאַלצע דומהייט! איהר קומט אָן ביי נאַכט אין אַ פֿרעמדער שטאָדט, לאַמיר זאָגען אַט די שטאָדט: פֿאַרוואָס ניט? אויף מאָרגען מאַכט איהר אַ שפּאַציר דורך די גאַסען, כדי צום ערשטען מאל אַ קוק צו טהאָן אויף

דער שמאָרט, בשעת איהר מאַכט אָט דעם שפּאַציר פֿיהלם איהר אַ בעשטיממען, געהיימען האָט צו געוויסע גאַסען, געוויסע הייזער, בעת ווען אנדערע גאַסען און הייזער מאַכען אויף אייך אַ גומען איינדרוק און רופֿען אין אייך אַרויס אַ צופֿרידענע, פֿרעהליכע שטימונג. נערוועקויט! נו נעהם איך אָבער אָן דעם פֿאַל, אַז איהר האָט נערווען ווי שוף-שטריק, אַז איהר ווייסט אייגענטליך גאָר ניט, וואָס איז אַזוינס נערוועקויט? ווייטער! איהר שפּאַצירט נאָך אַלץ אַרום איבער די גאַסען, איהר בענגע-גענט הינדערטער מענשען, וועלכע געהען אייך גלייכגילטיג פֿערביי; אָבער פּלוצלינג — ווען איהר קומט אַרונטער צום האַפֿען און בלייבט שטעהן לעבען אָן אַרעם, איין-שמאַקיג הייזעל אָהן פֿאַרהאַנגען, גאָר מיט עטליכע ווייסע בלויען אין פֿענסטער — קומט אייך אַנטקעגען אַ מאַן, וואָס וואַרפֿט זיך גלייך דורך וואָס עס איז אין די אויגען. איהר קוקט אָן דעם מאַן, און דער מאַן קוקט אייך אָן; ס'איז גאַרנישט דאָ קיין אונגע-וועהנליכעם אויף איהם, בלויז דאָס וואָס ער איז אַרעם אָנגעטהאָן און געהט אַביסעל איינגעהויקערט; איהר בעגעגענט זיך דאָס ערשטע מאָל אין לעבען מיט איהם, און איהר האָט דעם מאַדנעם איינפֿאַל, אַז דער מאַן הייסט יאָהאַנעס. אויסדריקליך, יאָהאַנעס. פֿאַרוואָס מוז דער מאַן גראָד הייסען יאָהאַנעס? דאָס קענט איהר זיך ניט ערקלעהרען, אָבער איהר זעהט עס אָן זיינע אויגען, מערקט עס אָן זיינע אַרם-בעוועגונגען, הערט עס אָן דעם קלאַנג פֿון זיינע טריט; און דאָס נעהמט זיך ניט דערפֿון, וואָס איהר האָט שוין פֿריהער אַמאָל בעגעגענט אַ מאַן, וואָס איז געווען עהנליך צו דעם דאָזיגען היינטיגען, און וועלכער האָט אויך געהייסען יאָהאַנעס; ניין, דערפֿון נעהמט זיך דאָס ניט, וואָרום איהר האָט קיינמאָל ניט גע-טראָפֿען אימיצען, אָן וועלכען אָט דער זאָל אייך קענען דערמאָנען. אָבער אָט שטעהט איהר אַלואָ מיט אייער ערשטוינונג און מיט אייער מיסמישען געפֿיהל און קענט זיך גאַרנישט ערקלעהרען.

„האָט איהר געטראָפֿען אַזאַ מאַן דאָ אין שטאָרט?“

„ניין, ניין,“ האָט ער זיך צוגעאיילט צו ענטפֿערן, „אייך רוף גור אָן אָט די שטאָרט, אָט דאָס איין-שמאַקיג הייזעל און יענעם מאַן, כ'בריינג דאָס אַלעס בלויז אַלס ביישפּיעל. אָבער, ניט וואָהר, דאָס איז מאַדנע? . . . עס קומען נאָך פֿאַר אנדערע מאַדנע זאַכען: איהר קומט אָן אין אַ פֿרעמדער שטאָרט און געהט אַרײַן אין אַ פֿרעמד הויז, לאָסיר זאָנען: אין אַ הויז, וואו איהר זייט נאָך קיינמאָל ניט געווען. מיט אַמאָל דערפֿיהלם איהר גאַנץ בעשטימט, אַז אַמאָל, פֿיליכט שוין מיט אַסך יאָהרען צוריק, האָט דאָ אין דעם דאָזיגען פֿרעמדען הויז געמוזט זײַן אַן אַפּטייק.

ווי קומט איהר דערצו? ס'איז דאָ ניטאָ קיין שום זאך, וואָס זאָל אייך אָן דעם דערמאָנען, קיינער האָט עס אייך ניט געזאָגט; קיין גערוד פֿון מעדיצין, קיין פֿאָסען, ניטאָ קיין סימן פֿון פֿאָסען אויף די ווענד, ווי פֿון פֿאַליצעס; קיין אויסגעמראָטענער וועג, וואָס זאָל האָבען געפֿיהרט צו א פֿערקויף־מיש. און דאָך ווייסט איהר, ווייסט איהר ביי זיך אין האַרצען, אז מיט פֿיעל יאָהרען צוריק איז דאָ אין דעם דאָזיגען הויז געווען אַן אַפֿמייק! איהר האָט קיין מעות ניט, איהר זייט אין דער רגע דורכ־דרונגען פֿון א געהיימניספֿולען וויסען, וואָס אַנטפֿלעקט אייך פֿערבאָרגענע זאַכען. אָבער דאָס האָט אייך פֿילייכט קיינמאָל ניט פֿאַסירט?"

"אייך האָב ביז היינט קיינמאָל ניט גאָכעדיינקט וועגען דעם, אָבער איצט, אז איהר רעדט דערפֿון, קוטט מיר פֿאַר, אזוי ווי דאָס וואָלט מיט מיר אויך פֿאַסירט. יעדענפֿאַלס מאַכט זיך מיר אָפֿט, אז איך האָב מורא אין דער פֿינסטער, פֿאַר גאָרנישט. אָבער דאָס איז פֿילייכט עפעס אַנדערש."

"גאָט ווייס, צי ס'איז איינס און דאָס זעלבע! עס פֿאַסירען אזויפֿיעל זאַכען צווישען הימעל און ערד, מאָדנע, הערליכע זאַכען אָהן א שום גלייכען, און עס זיינען פֿאַרהאָן גאַנץ אונערקלעהרליכע פֿאַרגעפֿיהלען, פֿול מיט שטומער אַנגסט, וואָס מאַכען אייך ציטערן פֿאַר שרעק. שמעלט זיך פֿאַר, אז איהר הערט אין א פֿינסטערער נאַכט, ווי אימיצער גליטשט זיך שטילערהייט ביי די ווענד. איהר זייט פֿאַלשטענדיג וואָך, איהר רוי־כערט א פֿיפקע און יוצט ביי א מיש מיט וואַכע הושים, דער קאָפֿ איז אייך פֿול מיט פֿלענער. מיט אַמאָל דערהערט איהר, ווי אימיצער גליטשט זיך אויף דרויסען ביי די ווענד, אָדער זאָגאַר ביי אייך אין צימער, דאָרט ביים אויווען, וואו איהר דערזעהט אויך א שאַמען אויף דער וואַנד. איהר געהט אַראָב דעם אַבאָזשור פֿון לאַמפֿ, כדי עס זאָל ליכטיגער ווערן, און איהר געהט צו צום אויווען. איהר שמעלט זיך אַנטקעגען שאַמען און איהר זעהט אַן אונבעקאַנטען מענשען, א מיטעל־געוויקסיגען מאַן מיט א שוואַרץ און ווייסען וואָלענעם שאַל אַרום האַלז און מיט גאַנץ בלויע אויגען. ער זעהט אויס ווי דאָס „אינגעל קרייץ" אויף די גאָרווע־נישע קאָרטען. איך געהם אָן, אז איהר זייט מעהר נייגיגערדיג ווי דער־שראַקען, איהר גיט זיך א לאָז צו דעם בחור, אום איהם מיט א בליק צו פֿעריאָגען, אָבער ער ריהרט זיך ניט פֿון אָרט, הגם איהר שמעהט אזוי נאָהענט לעבען איהם, אז איהר זעהט, ווי ער פינטעלט מיט די אויגען, און איהר ווערט געוואָהר, אז ער איז איבערריגענס פֿונקט אזוי לעבעדיג ווי איהר אַליין. מילא, הויכט איהר אָן מיט איהם מיט גוטען, איהר געהמט איהם פֿון דער געמיטהליכער זייט; כאַטש איהר האָט איהם

פריהער קיינמאל ניש געוועהן, זאגט איהר: „ווי איז דאָס, אייער נאָמען איז ניש אַקאָרשט צופֿעליג האָמאָן, בערנט האָמאָן?“ און אזוי ווי ער ענטפֿערט ניש, בלייבט עס ביי אייך איהם צו רופֿען האָמאָן, און איהר זאָגט: „פֿאַרוואָס, צוין אַלדע שוואַרצע יאָהר, זאָלט איהר מאַקע ניש זיין בערנט האָמאָן?“ און דערביי לאַבט איהר איהם אַרײַן אין פנים אַרײַן, אָבער ער ריהרט זיך נאָך אַלץ ניש, און איהר ווייסט ניש, וואָס מען הויבט אָן צו טהאָן מיט איהם. אַצונד טרעט איהר אָב א מריט צוריק, שטעכט מיט'ן שפיץ פֿון אייער פיפקע און זאָגט: „באָה!“ אָבער ער מאַכט קיין סיענע ניש. דאָ ווערט איהר שוין אין כעס און דערלאַנגט דעם מאַן אַ ועץ. עס זעהט אפילו אויס, אזוי ווי דער מאַן וואָלט געווען גאַנץ נאָהענט לעבען אייך, נאָר דער ועץ אייערער האָט איהם לחלוטין גאַרנישט געטהאָן, ער פֿאַלט ניש אום, ער שטעקט אַרײַן ביידע הענד אין די קעשענעס, טיעף אין די קעשענעס, הויבט אויף די שולטערן אין דער הויך און מאַכט אַ מיענע, אזוי ווי ער וואָלט געזאָגט: „גו, וואָס ווייטער?“ אַזאָ קנאַפֿען צימעס מאַכט ער זיך פֿון דעם ועץ, וואָס איהר האָט איהם געגעבען. „וואָס ווייטער?“ ענטפֿערט איהר מיט רציחה און איהר גיט איהם נאָך אַ ועץ אין בויך. דאָ דערוועהט איהר פֿאַלגענדעס: נאָך דעם לעצטען ועץ הויבט דער מאַן אָן ביסלעכווייז צו פֿערשווינדען, איהר זעהט מיט אייערע אויגענע, ווי ער ווערט וואָס ווייטער אַלץ קלענער, אַלץ אונדויליכער; און ענדליך איז מעהר גאַרנישט דאָ פֿון איהם נור דער בויך, דאַן פֿערשווינדט דער אויך. אָבער אין דער נאַנצער צייט האָט ער געהאַלטען די האַנד אין טאַש און אייך אָנגעקוקט מיט יענעם צוילהכעיס'דיגען אויסדרוק, אזוי ווי ער וואָלט זאָגען: „גו, וואָס ווייטער?“

דאַנני האָט זיך ווידער פֿונאַנדערגעלאַכט.

„נאָ, וואָס פֿאַר שענהע זאַכען עס טרעפֿען מיט אייך!“ האָט זי געזאָגט. „גו, אָבער ווייטער? וואָס ווערט ענדליך דערפֿון?“

„אַז איהר זעצט זיך צוריק אַוועק ביים מיש און הויבט פֿון דאָס ניש אָן מיט אייערע פלענער, געפֿינט איהר מיט אַמאַל אויס, אַז איהר האָט זיך צובלוטיגט די קנעכלאַך, שלאָגענדיג מיט זיי אָן דער וואַנד . . . אָבער וואָס האָב איך אייך געוואָלט זאָגען? יאָ: דערזעהלט אויף מאַרגען אָט די געשיכטע אייערע בעקאַנטע, וועט איהר הערען, וואָס זיי וועלען אייך ענטפֿערן: „איהר האָט געשלאָפֿען,“ וועלען זיי ענטפֿערן. האָהאהאַ, יאָ, איהר האָט געשלאָפֿען; כאַטש גאָט און אַלע מלאכים אין הימעל ווייסען, אַז איהר האָט ניש געשלאָפֿען! ס'איז דאָך איינפֿאַך גאַריש און

ווילד עס צו רופען שלאָף, ווען איהר זייט געשטאנען פֿאַלשטענדיג וואָך
ביים אויווען, גערויכערט אַ ליולקע און גערעדט מיט אַ מאַן, נו, קומט
דער דאָקטאָר. אַן אויסגעצייכענטער דאָקטאָר, וועלכער רעדט מיט אַ
פֿערציונגענעם טויל, דאָס הייסט מיט איבערלייגנסקייט אין נאָמען פֿון דער
וויסענשאַפֿט. „דאָס,“ זאָגט ער, „דאָס איז בלויז נערוועקויט.“ אַך גאָט,
וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע פֿון אַ מאַן איז אזא מיין דאָקטאָר! נוט. ער זאָגט
אַבער, אַז דאָס איז נערוועקויט. פֿאַר דעם מוח פֿון אַ דאָקטאָר איז דאָס
אַ זאָך פֿון דער און דער מאַס, אזוי פֿיעל צאָלל די הויך, און אזוי פֿיעל
צאָלל די ברייט; עפעס, וואָס מען קען אָנשאַפֿען מיט דער האַנד; נוטע,
דיקע נערוועקויט. ער פֿערשרייבט דאָן אויף אַ שטיק פֿאַפֿיר אויווען און
כינע און קורירט אייך אויס אויף איין פֿוס. אזוי געהט עס צו! אַבער
בערעכענט נור, וואָס פֿאַר אַ פֿויערשע לאַנגיק דאָס איז, אַריינצופֿאַהרען
מיט זיינע מאַסען און מיט זיין כינע אין אַ געביעם, וואו אפילו די פֿיינע
און קלוגע זעלען האָבען זיך ניט געקענט ערקלעהרען די ערשיינונגען!
אַרומצובראָדזשען מיט הויכע שטיוועל דאָרט, וואו מען דאַרף זיך לייכט
וועגען, בלאַנסייערען פֿון איין שמוץ צו דער אַנדערער!

דאָן איז ענשטאָנען אַ קורצעם שטיל-שווייגען.

„איהר וועט באלד פֿערלירען אַ קנעפעל.“ האָט זי זיך פֿלוצלינג
אַנגערופֿען.

„איך פֿערליר אַ קנעפעל?“ האָט ער געפֿרעגט און אַראָבגעקוקט
אויף זיינע קליידער.

מיט אַ שטייבעל האָט זי אָנגעוויזען אויף אַ קנעפעל פֿון זיין ראָק,
וואָס האָט זיך בלויז געהאַלטען אויף אַ פֿאַדים, און האָט געזאָגט:
„כיטע, נעהמט איהם אין גאַנצען אַראָב, ער מאַכט מיך אזוי גער-
וועז; כ׳האַב מורא, איהר וועט איהם פֿערלירען.“

ער האָט איהר צוליבע געטהאָן, האָט אַרויסגענומען אַ מעסער פֿון
טאַש און אָבגעשניטען דאָס קנעפעל. בשעת ער האָט אַרויסגענומען דאָס
מעסער, איז איהם פֿון קעשענע אַרויסגעפֿאַלען אַביסעל קליינגעלד און אַ
מעדאַל, וואָס איז געהאַנגען אויף אַ שטאַרק צוקנייטשמען און אָבגעניצטען
בענדעל; ער האָט זיך האַסטיג אָנגעבויגען און אויפֿגעהויבען די זאַכען,
בעה זי איז געשטאַנען דערביי און האָט אַלעס געזעהן.

„וואָס איז דאָס, אַ מעדאַל?“ האָט זי געפֿרעגט. „ניין, זעהט נאָר,
מאַקע אַ מעדאַל! אַבער ווי טראַגט איהר דאָס פֿאַרמ אַרום! זעהט נאָר
דאָס בענדעל דאָ! וואָס פֿאַר אַ מעדאַל איז דאָס?“
„אַ רעמונגס-מעדאַל . . . יא, אַבער איהר דאַרפֿט דורכאויס ניט

גלויבען, אז ער איז געקומען צו מיר אין מאַש דורך וואָס פֿאַר עס איז פֿערדיענסט פֿון מיין זייט. ס'איז ניט מעהר ווי הומבונג.

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם. זיין געזיכט איז געווען פֿאַל-שמענדיג רוחני, זיינע אויגען ווייט אָפֿען, אזוי ווי ער וואָלט לחלוטין קיין ליגען ניט געזאָגט. דעם מעדאַל האָט זי נאָך אַלץ געהאַלטען אין האַנד. „ווי קומט איהר דערצו צו געהאַלטען אזא זאַך, עס אַרומטראָגען ביי זיך, ווען איהר האָט עס אַליין ניט פֿערדיענט?“

„איך האָב עס געקויפֿט!“ האָט ער געלאַכט. „ס'געהערט דאָך צו מיר, ס'איז מיין אייגענמיהום, איך בעזיץ עס, ווי איך בעזיץ אַ פֿעדער-טעסער, אַ קנעפעל פֿון אַ ראָק. פֿאַרוואָס האָב איך עס דען געזאַלט אַוועקוואַרפֿען?“

„אַבער איהר זאָלט זיך קויפֿען אַ מעדאַל!“ האָט זי געזאָגט. „יא, דאָס איז הומבונג, כ'לויקען עס גאָר ניט; אָבער וואָס טהומט מען ניט צייטענווייז? איינמאַל, ביי אַ געוויסער געלעגענהייט, האָב איך אָט דעם מעדאַל געטראָגען אויף דער ברוסט, כ'האָב זיך געהאַלטען גרויס דערמיט און אָנגענומען אַ טאַסט, וואָס איז געגעבען געוואָרען דערויף. האַהאָהאָהאָ, יא, ס'איז ווירקליך קאַמיש! אָבער, ניט וואָהר, איין הומבונג איז ניט בעסער פֿון אַנדערן!“

„דער נאָמען איז אויסגעקראַצט,“ האָט זי ווידער געזאָגט. אַצונד איז ער פֿלוצלינג רוים געוואָרען און האָט אויסגעשמרעקט די האַנד נאָך'ן מעדאַל.

„דער נאָמען איז אויסגעקראַצט? ניין, ניט מעגליך; לאָמיר אַ קוק טהאָן. ניין, דאָס איז בלויז אָבגעריבען געוואָרען אין מאַש; כ'האָב איהם כסדר געהאַלטען צווישען דעם קליינגעלד, ווייטער גאַרנישט.“ דאָגני האָט איהם אָנגעקוקט מיט פֿערדאַכט, נאָר זי האָט גאַרנישט געזאָגט. פֿלוצלינג גיט ער אַ קנאַק מיט די פֿינגער און זאָגט:

„ניין, ווי האָט עס מיר גאָר געקענט אזוי אַרויסגעהן פֿון זינען! דער נאָמען איז אויסגעקראַצט, איהר זייט גערעכט; ווי האָב איך דאָס געקענט פֿערגעסען?! האַהאָהאָ! איך אַליין האָב געלאָזט אויסקראַצען דעם נאָמען, גאַנץ ריכטיג; ס'איז דאָך ניט געווען ס'יין נאָמען, וואָס איז געשטאַנען דערויף, ס'איז געווען דער נאָמען פֿון'ם אייגענטימער, פֿון'ם רעטער; כ'האָב איהם גלייך געלאָזט אָבפֿילען, אזוי ווי איך האָב נור געקריגען דעם מעדאַל. איך בעט אייך מיר צו ענטשולדיגען, וואָס איך האָב דאָס אייך גלייך ניט געזאָגט; ס'איז ניט געווען, כדי צו זאָגען ליגען. איך האָב איינפֿאַך געדיינקט וועגען עפעס אַנדערש: וועגען דעם

ווי איהר זייט אזוי פלוצלינג גערווען געוואָרען איבער'ן קנעפעל, וואָס האָט געהאַלטען דערביי זיך אָבצורייסען! און אַ שטייגער ווען עס רייסט זיך אָב? וואָלט דאָס געווען אַן ענטפֿער אויף דעם, וואָס איך האָב געזאָגט וועגען דער גערוועקייט און דער וויסענשאַפֿט?" פֿויע.

"אָבער איהר זייט דאָך אימער אזוי מערקווירדיג אויפֿריכטיג אַנט-קעגען מיר," האָט זי זיך אָבגערופֿען, ניט ענטפֿערענדיג אויף זיין פֿראַגע, "און איך ווייס ניט, צו וואָס דאָס קען נוצען. אייערע אַנשוואַונגען זיינען אייניגעראַכטען אונגעוועהנליך; איצט גיט איהר מיר ענדליך אַנצוהערען, אז אַלעס איז אייגענטליך ניט מעהר ווי הומבונג, קיין זאך איז ניט איידעל, קיין זאך איז ניט ריין, קיין זאך איז ניט גרויס; איז דאָס אייער מיינונג? קען עס דען ווירקליך זיין איינס און דאָסעלבע, צי מען קויפֿט זיך אַ מעדאַל פֿאַר אויפֿיעל און אויפֿיעל קראַנען, צי מען קריגט איהם דורך דער אָדער יענער טהאַט, דורך וואָס פֿאַר עס איז פֿערדיענסט?" ער האָט גאַרנישט געענטפֿערט. דאָן האָט זי גאַנץ לאַנגזאַם און ערנסט ווייטער געזאָגט:

"איך פֿערשמעה איך ניט; צייטענוויי, ווען איך הער' איך ריידען, פֿרעג איך זיך אַליין, צי זייט איהר ביים קלאָהרען פֿערשטאַנד. פֿערצייהט, וואָס איך זאָג עס! איהר מאַכט מיך אַלץ אונרוהיגער, יעדעס מאָל, אַלץ אויפֿגערגנטער זאָגאַר; איהר צומישט מיר די געדאַנקען, אַלצאיינס איבער וואָס איהר רעדט. איהר קעהרט אַלצדינג איבער מיט'ן קאָפּ אַראָב און מיט די פֿיס אַרויף. ווי קען דאָס זיין? איך האָב נאָך קיינמאַל ניט געפֿונען אימיצען, וואָס האָט אזוי ווייט ווידערשפּראַכען אַלעס, וואָס איז אין מיר. זאָגט מיר, איך בעט איך: וויפֿיעל מיינט איהר אייגענטליך אַליין פֿון דעם, וואָס איהר זאָגט? וואָס איז אייער האַר צענס-מיינונג?" זי האָט גערעדט אזוי ערנסט, אזוי וואַרם, אז ער איז געבליבען ערשטוינט.

"ווען איך וואָלט געהאַט אַ גאַט," האָט ער דאָן געזאָגט, "אַ גאַט, וואָס זאָל שמעהן הויך און הייליג ביי מיר אין די אויגען, וואָלט איך ביי דעם דאָזיגען גאַט געשוואָרען, אז איך מיין אויפֿריכטיג אַלעס, וואָס איך האָב אייך געזאָגט, אַכסאַלוט אַלעס; און איך מיין צו טהאָן דאָס בעסטע, זאָגאַר דאָן ווען איך צומיש אייערע געדאַנקען. ווען מיר האָבען פֿאַריגעט מאָל גערעדט צוזאַמען, האָט איהר געזאָגט, אז איך בין דער לעבעדיגער ווידערשפּרוך געגען אַלעס, וואָס אַנדערע מענשען דיינקען; דעמאַלט האָבען מיר גערעדט וועגען פֿאַראַגראַ-קייטען אָדער וואָס עס איז דאָרט

געווען, אָדער פֿילייכט וועגען נאָרוועגישע מעשה'לאַך. יאָ, ס'איז אמת, איך ניב צו, אז איך בין אַ לעבעדיגער ווידערשפרוך, כ'בעגרייף אַליין ניט פֿאַרוואָס, אָבער איך בין אויך ניט אימשטאַנד צו בעגרייפֿען, פֿאַרוואָס אַלע אַנדערע מענשען דיינקען ניט אזוי ווי איך איבער געוויסע זאַכען. אזוי געאָרדענט און דורכזיכטיג קוקען מיר אויס די פֿראַגען, און אזוי שמראַהלענדיג קלאָהר זעה איך דעם צוזאַמענהאַנג, דאָס איז מיין האַרצענס-מיינונג, פֿרייליין; ווען איך וואָלט איך געקענט בריינגען דערצו, מיר צו גלויבען, איצט און אימער!"

"איצט און אימער? ניין, דאָס קען איך ניט פֿערשפרעכען."
"דאָס וואָלט איך גראָד איצט אזוי שטאַרק געוואונגען," האָט ער געזאָגט.

זיי זיינען אַריין אין וואַלד. זיי זיינען געגאַנגען אזוי נאָהענט איינס לעבען אַנדערן, אז זיי האָבען זיך אָפֿט אָנגעריהרט מיט די עלענבויענעס, און די לופֿט איז געווען אזוי רוהיג, אז זיי האָבען נור געדאַרפֿט ריידען גאַנץ שטיל און דאָך געקענט הערען יעדעס וואָרט דייטליך. ווען ניט ווען האָט זיך געהערט דאָס סוויסמשען פֿון אַ פֿויגעל.

מיט אַמאָל איז ער געבליבען שמעהן און האָט זי אויך אָבגעשטעלט.
"ווי איך האָב דאָס געביינקט נאָך אייך דריי מעג נאָכאַנאַנד!" האָט ער זיך אָבגערופֿען. "ניין, ניין, דערשרעקט זיך ניט; איך זאָג דאָך כּמעט גאַרנישט, און איך ווייס, אז איך וועל גאַרנישט עררייכען, אזוי ווייט מאַך איך זיך ניט קיין אילוזיעס. איבעריגענס פֿערשמעהט איהר מיך פֿילייכט גאַר ניט; איך הויב אָן פֿערקעהרט און פּערפֿלוידער זיך; איך זאָג דאָס, וואָס איך האָב גאַר ניט געוואָלט זאָגען. . ."

אז ער איז אַנשוויגען געוואָרען, האָט זי זיך אָבגערופֿען:

"ווי וואונדערליך איהר זייט היינט!"

דאן האָט זי געוואָלט געהן ווייטער.

אָבער ער האָט זי ווידער אָבגעשטעלט.

"ליעבעס פֿרייליין, וואָרט אַ וויילע! האָט היינט אַביסעל איינזעהע-ניש מיט מיר! איך האָב מורא, צו ריידען; כ'האָב מורא, איהר זאָלט מיר ניט איבערשלאָגען און זאָגען: געהט אייך! און דאָך האָב איך דאָס אויפֿיעל מאָל איבערליינט און דורכגעטראַכט."

זי האָט איהם וואָס ווייטער אַלין פֿערוואונדערטער אָנגעקוקט און געפֿרעגט:

"וואוהין ציעלסט דאָס?"

„וואוהין דאָס ציעלמט? קען איד דאָס אייך זאָגען אין ריינע, איינ-
פאַכע ווערטער? עס ציעלמט דערצו . . . אז — אז איד ליעב אייך,
פֿריליין קיעלאַנד. יא, אייגענמליך פֿערשטעה איד גאָר ניט, פֿאַרוואָס
דאָס דאַרף אייך אזוי שמאַרק איבערראַשען; איד בין פֿון פֿלייש און בלוט,
כ'האַב זיך בעגעגענט מיט אייך, און איהר האָט מיך הינגעריסען; דאָס
איז דאָך ניט אזוי מערקווירדיג! אָן אַנדער זאָך איז אפשר דאָס, וואָס איד
האַב עס אייך ניט געמאַרט דערצעהלען.“

„ניין, דאָס האָט איהר ווירקליך ניט געמאַרט.“

„אַבער צו וואָס ווערט מען ניט געמריבען? איד האָב אייך זאָגאַר
פֿערלוימדעט אויס ליעבע צו אייך, כ'האַב אייך גערופֿען קאָקעטקע און
זיך געסטאַרעט אייך אַרונטערצואוואַרפֿען, נור כדי זיך צו טרייסמען און
זיך צו האַלטען אויף די פֿיס, ווייל איד האָב געוואוסט, אז איד קען אייך
ניט דערגרייכען, נו, איז שוין אַצונד דאָס פֿינפֿטע מאָל, וואָס איד בע-
גענען זיך מיט אייך, און איד האָב זיך דאָך ניט אונטערגעגעבען פֿאַר'ן
פֿינפֿטען מאָל, כאַטש איד וואָלט עס שוין דאָס ערשטע מאָל געקענט
טהאָן, אויסער דעם איז היינט אויך מיין געבורטס-טאָג, איד בין גיין און
צוואַנציג יאָהר אַלט, און פֿון דעם מאָמענט אָן, וואָס איד האָב היינט אין
דערפֿריה אויפֿגעמאַכט די אויגען, בין איד געווען פֿרעהליך און איד האָב
געוונגען. כ'האַב זיך געטראַכט — יא, ס'איז נאַטירליך לעכערליך זיך
אַבצוגעבען מיט אַזעלכע נאַרישע זאַכען, אָבער איד האָב זיך געטראַכט
ביי מיר: אז דו וועסט זיך היינט טרעפֿען מיט איהר און אַלעס מודה
זיין, קען עס פֿילייכט ניט שאַדען, וואָס עס איז נאָך דערצו דיין גע-
בורטס-טאָג; דו קענסט דאָך דאָס איהר דערצעהלען, און זי וועט דיר
פֿילייכט גיכער פֿערגעבען אין אַזאַ טאָג. איהר שמייכעלט? יא, ס'איז
לעכערליך, דאָס ווייס איד; אָבער עס העלפֿט פֿונדעסטוועגען גאָרנישט,
איד בריינג אייך דאָ מיין ציגן, אזוי נומ ווי אַלע אַנדערע.“

„ס'איז אָבער טרויעריג, וואָס דאָס האָט אייך גראָד היינט פֿאַסירט,
האַט זי געזאָגט. „איהר זייט היינטיגס יאָהר אין אייער געבורטס-טאָג
אונגליקליך געווען, מעהר קען איד ניט זאָגען וועגען דעם.“

„ניין, נאַטירליך ניט . . . גאָט, וואָס פֿאַר אַ מאַכט איהר האָט!
איד קען בעגרייפֿען, ווי אזוי מען ווערט צוליעב אייך צו אַלע מעגליכע
זאַכען געמריבען. זאָגאַר איצט, ווען איהר האָט אַרויסגערעדט די לעצטע
ווערטער, וועלכע זיינען דאָך ניט געווען ערפֿרעהענדיג — וואָס איהר האָט
נאַטירליך גאָר ניט געהאַט בדעה צו טהאָן — זאָגאַר איצט האָט אייער
שטימע געקלאַנגען ווי געזאָנג; איד האָב ווירקליך געפֿיהלט, עפעס אזוי

זוי עם וואָלט אין מיר אָנגעפֿאָנגען צו בליהען. ניין, ס'איז וואונדערליך!
ווייסט איהר, אז איך בין נאכט פֿאַר נאכט געווען ביי אייער הויז, פֿילייכט
זועל איך קענען כאַפּען אַ בלישמש פֿון אייך ערגעץ-וואו אין אַ פֿענסטער,
אז איך בין דאָ אין וואָלד געלעגען אויף די קניע און געבעטען צו
גאָט פֿאַר אייך, איך, וואָס איך גלויב ווינציג וואָס אין גאָט! זעהט איהר
דעם עספּען-בוים דאָרט? איך האָב גראָד אויסגעקליבען אַט דעם פּלאַץ
צו בלייבען שמעהן, ווייל איך בין דאָ ביי דעם בוים מעהר ווי איין נאכט
געלעגען אויף די קניע, אין הוילער פֿערצווייפֿלונג, שטום און פֿערלאַרען,
גור ווייל איהר האָט מיר ניט געקענט אַרויסנעהן פֿון זינען. פֿון דאָנען
האָב איך אייך יעדען אָבענד געזאָגט גוטע נאכט, כ'האָב געבעטען די
שמערען און דעם ווינד, זיי זאָלען אייך לאָזען גריסען, און איך גלויב,
אז איהר האָט עם געמוזט פֿיהלען אין שלאָף."

זיי זיינען געגאָנגען ווייטער.

"דאָנגני! דאָנגני!" האָט ער זיך פּלוצלינג אָבגערוּפֿען, און איידער זי
האָט נאָך צייט געהאַט זיך אומצוקוקען, איז ער אַנידערגעפֿאַלען אויף די
קניע אין מיטען וועג; און אזוי איז ער געבליבען ליגען אַ מינוט צייט,
די מיץ אין דער האַנד, מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאַפּ, אזוי ווי ער וואָלט
ערוואַרטעט אַ קלאָפּ, אַ דערשראָקענע האָט זי זיך אומגעקוקט; אין איהר
צוטומעלטקייט, ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן, האָט זי זאָגאַר געמאַכט אַ
פֿערווך איהם אויפֿצוהויבען; אָבער זי האָט עם גלייך אויפֿגעגעבען.

"ניין, אָבער שמעהט דאָך אויף!" האָט זי אויסגערופֿען האַרט איבער
זיין קאַפּ. "די רגע, איהר הערט! וואָס פֿאַלם אייך איין? אין מיטען
וועג!"

און אז ער האָט זיך אויפֿגעהויבען, האָט זי איהם זאָגאַר אויפֿ-
מערקזאַם געמאַכט דערויף, ער זאָל זיך אָבבאַרשמען דעם זאַמר פֿון די
קניע. זיי זיינען ניט געגאָנגען ווייטער, נאָר געבליבען שמעהן אויף'ן
זעלבען אָרט. דאָן האָט זי זיך אָבגערוּפֿען:

"פֿאַרוואָס האָט איהר מיר דאָס אַלעס געזאָגט? איהר ווייסט דען

ניט, אז איך . . ."

"יא, יא!" האָט ער איהר איבערגעשלאָגען די רייד מיט אַ טאָן פֿון אוי-
סערגעווענהליכער געריהרטקייט, "איך ווייס דאָך, וואָס איהר ווילט זאָגען:
אז איהר געהערט שוין לאַנג צו אַן אַנדערן, און אז איך בין אַלזאָ אַ
אונגעהרליכער מענש, וואָס וואַרפֿט זיך אָן אויף אייך, איצט ווען ס'איז
שוין צו שפּעט — ווי זאָל איך דאָס ניט וויסען? יא, פֿאַרוואָס זשע האָב
איך אייך פֿאַרמ דאָס אַלעס געזאָגט? נו יא, כדי אויף אייך צו ווירקען,

צו מאַכען אָן איינדרוק אויף אייך און אייך בריינגען דערצו, איהר זאָלמ
דעריבער נאָכדריינקען. ביי גאָט, איך רייך איצט די וואַהרהייט, כ'קען
ניט אַנדערש. איך ווייס, אַז איהר זייט פֿערלאָבט, אַז איהר האָט אַ חתן,
וועמען איהר האָט ליעב, אַז איהר זייט אָבגעגעבען און געבונדען, אַז
איך קען אַלזאָ גאַרנישט עררייכען; יאָ, אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָב
איך דאָך געוואָלט פּרוּאווען ווירקען אויף אייך, כ'האָב ניט געוואָלט אויפֿ-
געבען יעדע האָפֿנונג! שמעלט זיך פֿאַר דעם געדאַנק: אויפֿצוגעבען יעדע
האַפֿנונג! דאַן וועט איהר מיך פֿילייכט בעסער פֿערשטעהן. ווען איך האָב
פֿריהער געוואָגט, אַז איך האָב גאָר ניט ערוואַרטעט צו עררייכען, איז דאָס
געווען אַ ליגען, כ'האָב עס בלויז געוואָגט, כדי אייך פֿאַרלויבֿיג צו בע-
רוהיגען און געווינען צייט, אום איהר זאָלמ זיך ניט מיט איין מאָל צו
שטאַרק דערשרעקען. איז דאָס וואַהנויגן? איך וויל דערמיט ניט זאָגען,
אַז איהר האָט מיר ווען עס איז געגעבען עפעס אַן אורזאַך צו האָפֿען,
און איך האָב זיך ווירקליך אויך ניט איינגעבילדעט, אַז איך זאָל קענען
וועמען עס איז אַרויסבײסען; אַך, דאָס איז מיר אפילו אויפֿ'ן זינען ניט
אַרויף. אָבער איך האָב אין מיינע פֿערצווייפֿעלטע שמונדען געמראַכט ביי
זיך: יאָ, זי איז פֿערלאָבט, און זי פֿאַהרט באלד אַוועק, פֿאַהר געזונטער-
הייט! אָבער זי איז דאָך נאָך ניט אַבסאָלוט פֿערלאָרען, זי איז נאָך ניט
אַוועקגעפֿאַהרען, ניט פֿערהיראַט, ניט טויט; ווער קען וויסען! און ווען
איך זאָל נור אַלעס פּרוּאווען, פֿילייכט איז נאָך דאָ צייט! איהר זייט
געוואָרען מיין שמענדיגער געדאַנק, מיין צוואַנגס-געדאַנק; איך זעה אייך
אין אַלצדינג, און אַלע בלויזע עלפֿען רוף איך דאַנגי. איך גלויב, אַז אין
אַט די אַלע וואַכען איז ניט אַריבער קיין איין טאַג, איך זאָל ניט כּסדר
דיינקען נור וועגען אייך; אַלצאיינס אין וואָס פֿאַר אַ שמונדע פֿון טאַג
איך געה אַרויס פֿון האַמעל — אַזוי גיך ווי איך עפֿען נור די טהיר און
געפֿין זיך אויף די טרעפּ, געהט מיר דורך די האָפֿנונג דורך'ן האַרצען:
אפשר וועסט דו זיך איצט בעגעגענען מיט איהר — און איך קוק זיך
איבעראַל אום נאָך אייך. ניין, כ'קען ניט אַנדערש, כ'ווייס זיך ניט ווי
צו העלפֿען. גלויבט מיר, אויב איך האָב איצט נאָכגעגעבען, האָב איך
דאָך ניט נאָכגעגעבען גאָר אַהן אַ קאַמפּף, אַהן אַ שום ווידערשטאַנד.
ס'גיט דאָך ניט צו קיין מומה צו וויסען, אַז אַלע אָנשטריינגונגען, אַלע
בעמהונגען ווינען אוממיסט און מען קען זיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט
העלפֿען, זיך צו בעמיהען; אַט דערפֿאַר טאַקע קעמפֿט מען דאָך ביי
צו דער לעצטער רגע דאַגעגען. אָבער אַז עס העלפֿט פֿאַרט ניט, דורכ-
אויס ניט! אַוויפֿיעל, אַוויפֿיעל זאַכען קלעהרט מען אויס, ווען מען זיצט

אָב אַ גאַנצע נאַכט ביים פֿענסטער און מען קען נישט שלאָפֿען. מען האַלט אַ בוך אין דער האַנד, אָבער מען לייענט נישט; מען בייסט עמליכע מאָל צונויף די צייהן און מען לייענט דריי ציילען; דאָן קען מען מעהר נישט, און צושאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ פֿערמאַכט מען דאָס בוך. דאָס האַרץ קלאַפּט ווי מיט האַמערס, שמוס שעפּטשעט מען אַנגענעהמע, זיסע ווערטער פֿאַר זיך, מען רופֿט אָן אַ נאָמען און מען קושט איהם אין געדאַנק. און עס שלאָגט צוויי, פֿיער, זעקס; דאָן וויל מען מאַכען אַ סוף און מען בער-שליסט, דאָס געכסמע מאָל, ווען מען וועט נור האָבען די געלענעהיים דערצו, וויל מען וואַגען דעם שפרונג און אויסזאָגען אַלצדינג. אָבער מען וואַגט איהם דאָך נישט, אַך ניון, מען געטרויט זיך נישט, מען לאָזט אַריבער איין געלענעהיים נאָך דער אַנדערער, עס נישט וואַגענדיג; ביז וואַגען עס קומט דער מאָג, ווען מען קען שוין מעהר נישט אויסהאַלמען. . . פֿע-ר-צייהט מיר, פֿרייליך! איך האָב אַזויפֿיעל גערעדט, כ'בעט אייך, פֿערצייהט מיר! לאָמיר געהן? אַך, דאַנגי, ווי האַרציג ליעב איך אייך; כ'בין שוין דאַנקבאַר דערפֿאַר אַליין, וואָס איך האָב עס אייך געקענט זאָגען!"

אַ דערשלאָגענע, אַ צומישטע האַט זי זיך צוגעהערט צו איהם און האַט נישט געענטפֿערט קיין איין וואָרט אויף אַלע זיינע רייד. זיי זיינען נאָך אַלץ געשטאַנען אויף דעמועלבען אָרט.

"ניין, נישט אַנדערש נאָר איהר ווייט פֿון זינען אַראָב!" האַט זי זיך ענדליך אָנגערופֿען, שאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ. און אוימעטיג און בלייך, אַזוי אַז זאָגאַר איהרע אויגען האָבען אויסגעזעהן בלויליך ווי איין, האַט זי צוגע-לייגט: "איהר ווייסט, אַז איך בין שוין פֿערלאָבט, איהר פֿערגעסט זיך נישט אָן דעם, איהר הייבט אָן דערפֿון, און פֿונדעסטוועגען. . ."

"געוויס ווייס איך עס!" האַט ער געענטפֿערט. "קען איך דען פֿער-געסען זיין געזיכט און זיין אַוניפֿאַרם? ער איז שעהן, איך געפֿין נישט קיין שום פֿעהלער אין איהם, און דאָך וואָלט איך געוואונשען, ער זאָל זיין טויט און פֿערשוואַנדען! וואָס נוצט עס, וואָס איך האָב זיך אַליין הונ-דערט מאָל געזאָגט: „דו וועסט גאַרנישט עררייכען, ער איז שעהן, ער איז אַן אַפֿיציר, און דו ביסט אַן אַגראָנאַס און אַ גאַרנישט; דערצו איז ער אַחוץ אַלעם דעם שוין איהר חתן, באַסטאַ!" דאָס האַרץ בויגט זיך פֿאַר גאַרנישט, אפילו פֿאַר דער גרעסטער אַומגעלייכקייט אייך נישט. פֿרייליך קיעלאַנד, רעדט דאָך אַביסעלע פֿרוינדליך, צוליעב מיין ליעבע טהוט עס! איך וויל דאָך אייך נישט ליעבען, נאָר איך קען עס נישט אָבלאָזען; איז דען נישטאָ קיין האַפֿנונג? ווייס איהר אַכסאַלוס און

אויף אימער פֿערלאָרען פֿאַר מיר? אַך, נאָך ניט, ניט וואָהר? ליעבע,
נומע, נאָך ניט!"

"יאָ — יאָ, מאַכט מיך ניט אין גאַנצען פֿערצווייפֿעלט!" האָט זי
אויסגערופֿען. "צו וואָס ווילט איהר מיך בריינגען? וועגען וואָס דיינקט
איהר? מיינט איהר, אַז איך זאָל... גאָט אין הימעל, זייט דאָך אַ גוטער!
לאָמיר מעהר וועגען דעם ניט ריידען! אַצונד האָט איהר אַלעס פֿער-
דאַרבען, בלויז דורך אַ פֿאַר נאַרשע ווערטער; און אַצונד טאָרען מיר
שוין מעהר קיינמאָל ניט צוזאַמענקומען. פֿאַרוואָס האָט איהר דאָס גע-
טהאָן? ניין, ווען איך וואָלט דאָס געקענט פֿאַראויסזעהן? יאָ! יאָ! זאָל
איצט זיין גענוג דערמיט, כ'בעט אייך, טהוט עס אייך אַליין און מיר
צוליעב. איהר זעהט דאָך איין, אַז איך קען אייך גאַרנישט זיין; כ'בע-
דרייף גאָר ניט, ווי אַזוי איהר האָט עס גאָר ווען עס איז געקענט גלויבען.
נאָ; איצט מוז נעהמען אַ סוף דערצו; איהר מוזט צוריקגעהן. ווען איהר
וואָלט וויסען, ווי אונרוהיג איך בין! ווען איהר ווילט מיר טהאָן אַ גרויסע
טובה, טאָ געהט יאהיים און סטאַרעט זיך צו פֿערגעסען אָן דעם. ניט
אמת, איהר ווילט דאָך מיר ניט פֿערשאַפֿען קיין ערגערניש? אָה גאָט,
ס'טהוט מיר אויך אַזוי לייד פֿאַר אייך, אָבער איך קען ניט האַנדלען
אַנדערש!"

"אָבער זאָל אַט דאָס היינט זיין אַ זייגעוונד? זעה איך אייך איצט
צום לעצמען מאָל? ניין, ניין, הערט אויס! פֿערצייהט מיר, איך וויל זיך
האַלמען אַזוי געלאַסען ווי נור מעגליך. אָבער ווען איך וועל פֿערשפרעכען
צו זיין רוהיג און ריידען פֿון עפעס אַנדערש, נור ניט דער פֿון, קיינ-
מאָל ניט, טאָר איך זיך דאַן אויך ניט אַמאָל זעהן מיט אייך? ווען איך
וועל אַלואָ זיין גאַנץ רוהיג? עס מעג זיך זיין אַמאָל ווען אויך אַלע איר-
בעריגע וועלען אייך פֿילייכט ווערן איבערדריסיג; אַבי היינט זאָל ניט
זיין דאָס סאַמע לעצמע מאָל. איך בעט איצט ניט מעהר, טהוט עס מיר
צוליעב! איהר שאַקעלט ווידער מיט'ן קאַפּ — מיט אייער רייצענדען
קאַפּ, אָבער איהר שאַקעלט מיט איהם. וואָס זשע, איז אַלעס, אַלעס
אונטעגליך? ... ווען איהר ווילט מיר זאָגאַר ניט פֿערצייהען, אָבער
פֿינדעסטוועגען קענט איהר דאָך זאָגען יאָ, אום מיר צו פֿערשאַפֿען אַ
שטיקעל פֿרייד; וואָרים ס'איז דאָך היינט אַזוי טרויעריג געוואָרען, זעהר
טרויעריג, כאַטש איך האָב היינט אין דער פֿריה געוונגען! בלויז איין
מאָל נאָך! איך בעט אייך אַזוי האַרציג, ווי איך קען נור!"

"יאָ, אָבער איהר דאַרפֿט מיך ניט בעטען, ווען איך קען עס אייך
ניט פֿערשפרעכען. אויסערדעם, צו וואָס וואָלט עס געטוינט? געהט

איצט אהיים; מהומ מיר צוליעב! פילייכט וועלען מיר זיך נאך זעהן, כ'ווייס עם נים, אָבער עם קען דאָך מעגליך זיין. ניין, געהט איצט, איהר הערט?" האָט זי אונגעדולדיג אויסגערופֿען. „איהר וועט מיר מהאָן אן אמת'ע טובה דערמיט. ס'קען נאָך אימיצער אָנקומען . . .".
פיווע. — ער האָט קיין אויג נים אַראָבגענומען פֿון איהר, זיין ברוסט האָט זיך מורא'דיג געהויבען. דאָן האָט ער זיך געמאכט קוראזש און גענומען אָבשיעד פֿון איהר; ער האָט אַרונטערגעלאָזט די מיץ אויף דער ערד און פֿלוצלינג אָנגעכאַפט איהר האַנד, וועלכע זי האָט איהם נים דערלאַנגט, און זי פֿעסט געדריקט צווישען זיינע ביידע הענד; זי האָט א געשריין געטהאָן, און ער האָט אָבגעלאָזט איהר האַנד, אונגליקליך, שרעקליך פֿערצווייפֿעלט דעריבער, וואָס ער האָט איהר וועה געטהאָן. נאָך א פֿאַר מריט, דאָן האָט זי געמוזט פֿערשווינדען! ער וועט זי שוין מעהר קיינמאָל נים זעהן, ניין; אפילו פֿון יוצא וועגען האָט זי נים געד זאָגט יאָ, הגם ער האָט עם געבעטעלט ביי איהר ווי א גנאָד. די פֿאַרב קומט איהם אין פנים, ער צובייסט זיך די ליפֿען, און ער וויל אוועק געהן, זיך אויסרעהען מיט'ן רוקען צו איהר, אזוי שרעקליך ביזו איז ער . . . ענדליך איז ער פֿאַרט א מאַן; ס'איז גוט אזוי, אלעס איז גוט, זיי געוונד! . . .

פֿלוצלינג האָט זי זיך אומגעדערהט און געזאָגט:
„און ביינאכט דאַרפֿט איהר נים אַרומגעהן אַרום אונזער הויף, ווירקליך, דאָס דאַרפֿט איהר נים מהאָן. דאָס האָט איהר דאָס אַלאָ שוין עמליכע נעכט נאָכאַנאַנד צורייצט דעם הונד ביסקען; צוליעב אייך האָט ער דאָס אזוי שרעקליך געבולען; איין נאכט איז פֿאַפּא שוין געווען גרייט אויפֿ- צושמען, איהר מאָרט עם נים, הערט איהר? איך האָף, אַז איהר ווילט אונז ביידען נים אַריינבריינגען אין אן אונגליק.“
בלויז אָט די ווערטער; אָבער ביים קלאַנג פֿון איהר שטימע איז שוין זיין צאָרן אין גאַנצען געווען פֿערביי, ער האָט געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ.

„און צו די צרות איז נאָך היינט מיין געבורטס-טאָג!“ האָט ער געזאָגט. דאָן האָט ער אוועקגעלייגט איין אָרם פֿאַר'ן געזיכט און געד- נומען געהן.

זי האָט איהם נאָכגעקוקט, האָט זיך מישב געווען א רגע און דאָן איז זי געלאָפֿען צוריק. זי האָט איהם אָנגעכאַפט ביים אָרם.
„יאָ, פֿערגיט מיר! ס'איז געווען נים שעה פֿון מיר, דאָס צו פֿער- געסען. נעהמט זיך נים צום האַרצען צוליעב מיר; איך קען דאָך גאָרנישט

זיין פֿאַר אייך. אָבער פֿילייכט וועלען מיר זיך נאָך שפעטער זעהן;
גלויבט איהר ניט? יא, איצט מוז איך געהן. צום חידערוועהן!"
זי האָט זיך אומגעקעהרט און איז שנעל אַוועק איהר רעג.

XII

אַ פֿערשלייערטע דאַמע איז אַרויפֿגעקומען פֿון ברעג, וואו זי איז
נור וואָס אַראָב פֿון שיף. זי האָט זיך געלאָזט געהן גלייך צום צענטראַל-
האַטעל.

נאָגעל איז צופֿעליג געשטאַנען ביים פֿענסטער און האָט אַרויסגע-
געקוקט אויף דרויסען; דעם גאַנצען נאַכמיטאָג איז ער אַרומגעגאַנגען
אין צימער אַרויף און אַראָב און האָט זיך נור אַ פֿאַר מאל אָבגעשטעלט,
כדי צו טרינקען אַ גלאָז וואַסער. זיין געזיכט איז געווען אויסערגעווענה-
ליך רויט, פֿיעכער-רויט, און זיינע אויגען האָבען געברענט. איצט האָט
ער שטונדע אויף שטונדע געטראַכט בלויז וועגען איין און דערוועלכער
זאָך: וועגען זיין לעצטער בעגעגעניש מיט דאַגני קיעלאַנד.

אַ רגע האָט ער זיך געוואָלט איינריידען, אז ער קען אַוועקפֿאַהרען
און פֿערגעסען אין אַלזדינג; ער האָט געעפֿענט דעם טשעמאָדאַן, האָט
אַרויסגענומען פֿון דאָרט פּאַפּירען, אַ פֿאַר מעשענע אינסטרומענטען, אַ
פֿלויס, עטליכע בלעטער גאַטען, קליידער, צווישען זיי אַ נייעס, געלען
אַנצוג, וועלכער איז געווען פּונקט אַזוי ווי דער, וואָס ער האָט געטראָגען,
און פֿערשידענע אַנדערע זאַכען, וועלכע ער האָט פֿונדאָרערגעוואָרפֿען
אויף דער פּאָדלאָגע. יא, ער האָט געוואָלט אָבפֿאַהרען, ער האָט מעהר
ניט געהאַט וואָס צו טהאָן דאָ אין שטאָדט; די פּאַהגען האָבען שוין מעהר
ניט געפֿלאַטערט אין איהר, און וויסט איז געווען אין איהרע גאַסען;
וואָס זשע האָט ער דאָ נאָך געהאַט וואָס צו טהאָן? און אחוץ דעם, אויף
וועלכע שוואַרץ יאָהר האָט ער איבערהויפּט געדראַפֿט אַריינשטעקען זיין
נאָז אַהער? ניט קיין שטאָדט, נאָר אַ העק, אַ פֿערוואָרפֿענער ווינקעל איז
עס, מיט נידעריגע, לאַנג-אויעריגע מענשען.

אָבער ער האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אז עס וועט ניט קומען צום
אָבפֿאַהרען פֿון דאַנען, אז דאָס וויל ער בלויז זיך אַליין אָבנאַרען, ווייטער
גאַרנישט. אַן אומעמינגער, אַ דערשלאָגענער האָט ער צוריק איינגעפּאַקט
אַלע זיינע זאַכען און אַוועקגעשטעלט די טשעמאָדאַנעס אויף זייער פּלאַץ.
דאַן האָט ער גענומען אַרומגעהען צווישען טהיר און פֿענסטער אַרויף

און אראָב, אַרויף און אַראָב מיט האַסטיגע טריט, פֿערוואַנקען אין שווערע, טרויעריגע געדאַנקען, בעת ווען דער זייגער אונטען אין הייז האָט אויס-געשלאָגען איין שעה נאָך דער אַנדערער. ענדליך האָט ער געשלאָגען זעקס . . .

אז ער איז געבליבען שטעהן ביים פֿענסטער און זיין בליק איז גע-פֿאלען אויף דער פֿערשלייערמער דאַמע, וועלכע איז גראָד אַרױפֿגעגאַנגען אויף די טרעפֿ פֿון האַטעל, האָט זיך זיין געזיכט אין גאַנצען פֿערענדערט, און ער האָט זיך אַ פֿאַר מאָל אָנגעכאַפט פֿאַר'ן קאַפּ. נו, פֿאַרוואָס דען ניט? זי האָט פֿונקט אזוי פֿיעל רעכט צו בעזוכען דעם אָרם, ווי ער! אָבער דאָס געהט דאָך איהם ניט אָן, ער האָט אַנדערע זאַכען, איבער וועלכע צו דינקען; און אַחוץ דעם זיינען ער און זי געווען קוויט איינס מיט'ן אַנדערן.

ער האָט זיך גלייך געמאַכט קוראַזש, זיך געצוואַנגען צו זיין רוהיג און אויפֿגעהויבען אַ צייטונג פֿון דער ערד, אַרױנגעקוקט דאָ און דאָרט, אזוי ווי ער וואָלט געלייענט. ס'איז קוים אַריבער אַ מינוט, ווי סאַראַ האָט אויפֿגעפֿענט די טהיר און איהם דערלאָנגט אַ קאַרטע, אויף וועלכער ס'איז געשטאַנען אויפֿגעשריבען מיט בליי-פֿעדער דאָס וואָרט „קאַמאָ". גור „קאַמאָ". ער איז אויפֿגעשטאַנען און אַרונטערגעגאַנגען.

די דאַמע איז געשטאַנען אין קאָרידאָר און האָט גערעדט מיט דעם בעל הבית פֿון האַטעל; זי האָט אַרונטערגעלאָזט דעם שלײער. נאָגעל האָט זיך פֿאַר איהר פֿערנייגט.

„גומען טאָג, סימאָנסען!" האָט זי געזאָגט מיט אַ הויכער, ריהרענ-דער שטימע; סימאָנסען האָט זי געזאָגט.

ער האָט אַ צימער געטהאָן, האָט זיך אָבער גלייך געשטאַרקט און זיך ווענדענדיג צו סאַראַ', האָט ער געפֿרעגט; „וואוהין קענען מיר אַרױנגעהן אַ ווילע?"

זי האָט זיי אָנגעוויזען אַ צימער לעבען דעם עסס-זאַל, וואוהין זיי זיינען אַרױן. אזוי גיך ווי די טהיר האָט זיך הינטער זיי צוגעמאַכט, איז די דאַמע אָהן כחות אַרױנגעפֿאלען אין אַ שטוהל. זי איז געווען מורא'דיג אויפֿגערענט.

זייער געשפרעך איז געווען אָבגעריסען און דונקעל, מיט האַלבע ווערטער, וואָס גור זיי אליין האָבען פֿערשטאַנען דעם זינן דערפֿון, מיט פֿוסמע אָנצוהערענישען אויף דער פֿערגאַנגענהייט. זיי האָבען זיך שוין פֿריהער געהאַט בעגעגענט און זיינען געווען בעקאַנט. די צוזאַמענטרעפֿונג

האָט נים געדויערט קיין שטונדע צייט. די דאַמע האָט גערעדט מעהר דעניש ווי נאָרוועגיש.

„פֿערצייה, וואָס איך רוף דיר נאָך סימאָנסען,“ האָט זי געזאָגט.
„דער אַלטער, ליעבער נאָמען! ווי אַלט און ליעב! יעדעס מאָל, ווען איך רייד איהם אויס, זעה איך דיר פֿאַר מיר, אַ לעבעדיגען.“
„ווען זייט איהר אָנגעקומען?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.
„גור וואָס, מיט אַ וויילע צוריק; כ'בין געקומען מיט'ן שיף. . . יאָ — און איך פֿאַהר גלייך צוריק.“
„שוין גלייך?“

„הערט איהר,“ האָט זי געזאָגט, „איהר פֿרעהט זיך, וואָס איך פֿאַהר שוין גלייך צוריק; איהר מיינט, איך זעה דאָס נישט? . . . נאָ, וואָס זאָל איך אייגענטליך טהאָן פֿאַר מיין ברוסט? זאָגט מיר, איך כעט אייך. טוהט אַ טאָפּ דאָ, ניין, העכער אַרויף! וואָס דיינקט איהר דעריבער? איך גלויב, אַז עס איז אַביסעל ערגער; אַז עס איז זינט דאָן ערגער געוואָרען; נישט וואָהר? נאָ, ס'איז דאָך אַלצאיינס. . . זעה איך אויס נישט ווי געהעריג איז? זאָגט מיר גור. ווי ליגען מיינע האָר? פֿלייכט בין איך גאָר שמוציג, וואָרים איך בין דאָך געפֿאַהרען פֿיער און צוואַנציג שטונדען נאָכאנאַנד. . . איהר האָט זיך נישט געענדערט, איהר זייט פונקט אזוי קאַלט, פונקט אזוי קאַלט. . . איהר האָט אפשר אַ קעמעל ביי זיך?“

„ניין. . . וואָס האָט אייך אייגענטליך בעוואויגען צו קומען אַהער? וואָס איז דאָס, וואָס איהר. . .“

„דאָסועלבע פֿרעג איך אייך, פונקט דאָסזעלבע: ווי פֿאַלט אייך איין צו פֿערקריכען אין אַזאַ מין אָרט? אָבער האָט איהר געגלויבט, אַז איך וועל אייך נישט געפֿינען? . . . הער אַקאָרשט, דאָ ביסט דו אַן אַגראָנאָס, נישט וואָהר? האַהאָהאָ! כ'האָב געטראָפֿען אַ פֿאַר מענשען אונטען ביים האַפֿען, וועלכע האָבען מיר געזאָגט, אַז דו ביסט אַן אַגראָנאָס און האָסט אַביסעל געאַרבייט אין אַ גאָרטען ביי אַ געוויסער פֿרוי סטענערסען; קראַנקע וויינפֿערל-בוימלאַך, מיט וועלכע דו האָסט זיך בעשעפֿטיגט; צוויי טעג נאָכאנאַנד, הייסט עס, ביסט דו דאָרט געשטאַנען מיט פֿער-קאַשטעמע אַרבעל און געאַרבייט. אַזאַ איינפֿאַל! . . . מיינע הענד זיינען אייז-קאַלט; דאָס זיינען זיי אימער, ווען איך בין אויפֿגערעגט, און איצט בין איך אויפֿגערעגט; דו האָסט אויך נישט קיין מימלייד מיט מיר, כאָטש איך רוף דיר סימאָנסען, ווי אין די אַלטע צייטען, און בין פֿרעהליך און גליקליך. היינט אין דערפֿריה נאָך, בשעת איך בין געלעגען

אין דער קאזימע, האָב איך זיך געטראַכט: „ווי וועט ער פֿאַרט זיין צו מיר; צי וועט ער מיר ווייניגסטענס זאָגען דו און מיך אַ פּאַק טהאַן אונטער דער מאָרדע, ווי זיין שמייגער איז געווען?“ און איך בין כמעט איבערצייגט געווען, אז איהר וועט עס טהאַן, אָבער איך האָב אַ מעות געהאַט. מערקט איך נישט: איך בעט איך נישט, עס איצט צו טהאַן; ס'איז צו שפעט. . . . זאָגט מיר נור, פֿאַרוואָס האַלט איהר אין איין פינטלען מיט די אויגען? ווייל איהר דיינקט וועגען אַ נאַנץ אַנדער זאך, בשעת איך רייך?“

ער האָט נור געענטפֿערט:

„איך בין היינט ווירקליך אַביסעל נישט מיט אַלעמען, קאַמא. קענט איהר מיר נישט גלייך זאָגען, נאָך וואָס איהר זייט געקומען צו מיר? איהר וועט מיר טהאַן אַ גרויכע טובה.“

„נאָך וואָס איך בין געקומען צו איך?“ האָט זי אויסגערופֿען. „נאָט, ווי מורא'דיג איהר קענט עס איינעם כעליידיגען! איהר האָט אפּשר מורא, אז איך קען נאָך בעטען געלד ביי איך; אז איך בין בלויז געקומען איך אויספלינדערן? זייט זיך נור מודה, אויב איהר האָט ווירקליך אַעלכע שוואַרצע געפֿיהלען ביי איך אין האַרצען. . . . אָבער נאָך וואָס בין איך פֿאַרט געקומען צו איך? יא, טרעפֿט אַקאַרשט! וואָס זשע, איהר ווייסט גאָר נישט, וואָס פֿאַר אַ דאַטום און וואָס פֿאַר אַ טאָג מיר האָבען היינט? פֿילייכט האָט איהר זיך גאָר פֿערגעסען אָן אייער אייגענעם געבורטס-טאָג?“

און שלוכצענדיג האָט זי זיך אַ וואָרף געטהאַן פֿאַר איהם אויף די קניע און אָנגעכאַפּט זיינע ביידע הענד, אום זיי צוצופּרעסען צו איהר געויכט און זיי צודריקען צו איהר ברוסט.

ער איז גלייך זעהר שמאַרק געריהרט געוואָרען פֿון אָט דער פֿייער-דיגער צערטליכקייט, אויף וועלכער ער האָט זיך איצט נישט געריכט; ער האָט זי אויפֿגעהויבען צו זיך און זי גענומען אויף'ן שויס.

„איך האָב זיך אָן דיין געבורטס-טאָג נישט פֿערגעסען.“ האָט זי גע-זאָגט, „איך וועל איהם שמענדיג געדיינקען. דו ווייסט גאָר נישט, ווי איך ליב ביינאַכט און וויין נאָך דיר, ווען איך קען נישט איינשלאָפֿען פֿאַר לויטער געדאַנקען. . . . דו ליעבער יונג! דו האָסט נאָך אַלץ דאָס זעלבע רוימע מויל! אויף'ן שיף האָב איך געדיינקט וועגען אזוי פֿיעל זאַכען; כ'האָב געטראַכט ביי זיך, ווער ווייס, צי איז נאָך זיין מויל אַלץ אזוי רויט ווי געווען? . . . ווי די אויגען דיינע פֿלאַקערן דאָס אַרומ! וואָס זשע, דו ווערסט שוין ווידער אונגערולדיג? אזוי ביסט דו געבליבען

דערזעלבער, נאָר דיינע אויגען פֿלאַקערן ווירקליך, גלייך דו וואָלסט געטראַכט, ווי אַם שנעלסטען פֿטור צו ווערן פֿון מיר. לאָז מיך ליעבערשט זיצען לעבען דיר אויפֿן שטוהל, דאָס וועט דיר געוויס זיין אָנגענעהמער, ניט אמת? כ'האַב אַוויפֿיעל, אַוויפֿיעל צו ריידען מיט דיר, און איך מוז זיך צוואַילען, וואָרים דאָס שיף געהט באלד אָב; און אין מיטען דערינען צומישט דו מיך גאָר מיט דיינע גלייכנילטיגע מיענעס. וואָס וואָל איך פֿאַרם זאָגען, אום דו וואָלסט מיך אויסהערען מיט אויפֿמערקזאַמקייט? אין גרונד גענומען, הויכט דו גאָר ניט אָן צו זיין דאַנקבאַר דערפֿאַר, וואָס איך האָב זיך דערמאַנט אָן דעם היינטיגען טאַג און בין געקומען צו פֿאַהרען אַהער. . . . האָסט דו עפעס געקריגען אַסך בלומען? יאָ, געוויס. מאַדאַם סטענערסען האָט דיך אַודאי אויך אין זינען געהאַט? וואָג מיר אַקאַרשט, ווי זעהט זי אויס, אָט די מאַדאַם סטענערסען, פֿאַר וועלכער דו שפּיעלסט דעם אַנגאַנאַס? האַהאַהאַ, גיין, אונפֿערגלייכ-ליך! . . . איך וואָלט דיר אויך מיטגעבראַכט אַ פֿאַר בלומען, ווען איך וואָלט געהאַט דאָס געלד דערצו; אָבער גראַד איצט בין איך צו אַרעס. . . . גאָט אין הימעל, אָבער הער מיך דאָך ווייניגסטענס אויס אָם די פֿאַר-אַרעמע מינוטען; ווילסט דו ניט? ווי אַלעס איז איצט פֿערענדערט! געדיינקסט דו נאָך, אָבער דאָס געדיינקסט דו נאַמירליך ניט, און ס'איז ניט נייטיג, דיך צו דערמאַנען אָן דעם; נאָר איינמאַל האָסט דו מיך שוין פֿון גאַנץ ווייט דערקענט, בלויז אָן דער פֿעדער פֿון מיין הוט, און ביסט מיר אַנטקעגען געלאָפֿען, ווען דו האָסט זי דערקענט. דו ווייסט זעהר גוט, אַז דאָס איז אַזוי געווען, ניט? ס'האָט געטראָפֿען אַמאָל אויף דער פֿעסטונגס-וואַנד. דו שאַקעלסט מיט'ן קאָפּ; דו געדיינקסט עס אַלואָ? נו, זעהסט דו, בין איך ניט געווען גערעכט? אָבער אַזונד ווייט איך שוין ניט, נאָך וואָס איך האָב דערמאַנט אָם די געשיכטע מיט דער פֿעדער פֿון הוט; מיין גאָט, כ'האַב זיך גאָר פֿערגעסען, צו וואָס איך האָב עס אייגענטליך געוואָלט בענוצען געגען דיר, כאַטש עס איז געווען אַ גוטער אַרגומענט. . . . וואָס איז? פֿאַרוואָס שפּרינגסט דו אויף?" ער איז אויפֿגעשטאַנען, איז שטילערהייט, אויף די שפּיץ פֿינגער דורכגעגאַנגען דעם צימער און האָט מיט אימפעט אויפֿגעריסען די טהיר. "אין עס-וואַל האַלט מען אין איין קלינגען נאָך איך, סאַראַ," האָט ער אַרויסגערעדט דורך דער טהיר. און אַז ער איז צוריקגעקומען און האָט זיך ווידער אַנדערגעזעצט, האָט ער געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ צו קאַמאָן און געשעפטשעט: "כ'האַב געפֿיהלט, אַז זי איז געשטאַנען און האָט זיך צוגעהערט."

קאמא איז געוואָרען אונגעדולדיג.

„און אז זי האָט זיך צוגעהערט!“ האָט זי געזאָגט. „ניין, פֿאַרוואָס זייט איהר גראָד איצט פֿערנומען מיט טויענד אַנדערע זאַכען? אָם זיך שוין דאָ אַ פֿערמעל שטונדע, און איהר האָט מיך זאָגאַר ניש געד־בעטען, איך זאָל אַרויפֿשאַרען דעם שלייער. ניין, אונטערשטעהן וואָלט איהר זיך נור, מיך דאָס איצט צו בעטען! איהר בערעכענט גאָר ניש, ווי שרעקליך עס איז צו האָבען אַ ווינטערדיגען שלייער איבער'ן געזיכט, ביי אָם דער היץ. נאָ, דאָס איז דער פֿערדיענטער לוי; נאָך וואָס בין איך ווירקליך געקומען אַהער? איך האָב דאָך גאַנץ גוט געהערט, ווי איהר האָט געבעטען ביי דעם דיענסטמיידעל ערלויבעניש, נור אויף אַ ווילע אַריינצוגעהן אַהער. בלויז איין רגע! האָט איהר געזאָגט. דאָס האָט איינפֿאַך געהייסען, אז איהר האָט געוואָלט זעהן פֿאַרמיג צו זעהן מיט מיר אין אַ מינוט אָדער צוויי. יאָ, יאָ, כ'מאַך אייך ניש קיין פֿאַרד־וואַרף, איך בין בלויז אזוי שרעקליך געקריינקט דערפֿון. זאָל מיר גאָט אזוי העלפֿען! . . . און פֿאַרוואָס קען איך דיך קיינמאַל ניש אָבלאָזען? כ'ווייס, אז די ביסט וואַהנויג, אז דיינע אויגען זיינען איינפֿאַך פֿערריקט; יאָ, ווייסט דו, דאָס האָב איך געהערט, און איך גלויב עס גערן; אָבער איך קען זיך פֿינדעסמוועגען פֿאַרט ניש אָבטשעפען פֿון דיר. דאָקטאָר ניסען האָט געזאָגט, אז דו ביסט וואַהנויג, און, ווייס גאָט, דו מוזט שוין זיין זעהר שטאַרק פֿערריקט, אז דו האָסט זיך געקענט אוועקזעצן אויף אַזאַ אָרט ווי דעם דאָזיגען און זיך רופֿען אַגראַנאָם. כ'האָב נאָך קיינמאַל אזוי וואָס ניש געהערט! און דו געהסט נאָך אַלץ אַרום מימ'ן אייזערנעם רינג אויף'ן פֿינגער און טראַגסט נאָך אימער אָם דעם שרייענ־דיג געלען אַנצוג, וואָס קיין מענש אויסער דיר וואָלט ניש אַרויפֿגענומען אויף'ן קערפֿער . . .“

„האָט דאָקטאָר ניסען געזאָגט, אז איך בין פֿערריקט?“

„יאָ, דאָקטאָר ניסען האָט עס אויסדריקליך געזאָגט! דו ווילסט

וויסען, וועמען ער האָט עס געזאָגט?“

פֿויע. אַ ווילע איז ער געשטאַנען מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאַפּ, פֿערזונקען אין געדאַנקען. דאָן האָט ער ווידער אויפֿגעהויבען די אויגען און געפֿרעגט:

„זאָגט מיר אויפֿריכטיג, קאמא, וואָלט איך אייך ניש געקענט העל־

פֿען מיט אַביסעל נעלד? איהר ווייסט, אז איך קען עס.“

„קיינמאַל ניש!“ האָט זי אויסגעשריען. „קיינמאַל ניש, איהר הערט

אום גאָמעס ווילען, ווי קענט איהר מיר שליידערן איין בעלידיגונג נאָך
דער אַנדערער אין פנים אַרײַן?"
פּוּזע.

"איך ווייס ניט," האָט ער זיך אָבגערוּפֿען, "פֿאַרוואָס מיר ויצען דאָ
און מאַכען זיך איינער דעם אַנדערן שווער דאָס האַרץ. . .".
אָבער אַצונד האָט זי איהם וויינענדיג איבערגעשלאָגען די רייד און
האָט שוין מעהר ניט בעמראַכט, וואָס זי האָט געזאָגט:
"ווער מאַכט עס דעם אַנדערן שווער דאָס האַרץ? איך אפשר?
ווי דו האַסט זיך דאָס אזוי דורך און דורך געענדערט אין די פֿאַר מאַך
נאַמען! איך קום אַהער, אום. . . איך ערוואַרט גאָר ניט, אָ מיינע
געפֿיהלען זאָלען אָבגעענטפֿערט ווערן. דו ווייסט, איך בין ניט פֿון דעם
סאָרט, איך זאָל עס אויסבעטלען ביי דיר; אָבער איך האָב געהאַפֿט, אָ
דו וועסט מיך בעהאַנדלען מיט אַביסעל איינזעהעניש. . . גאָט אין
הימעל, ווי שרעקליך טרויעריג מיין לעבען איז! איך וואָלט דיך געדאַרפֿט
אויסרייסען פֿון מיין האַרץ, אָבער איך קען עס פֿאַרט ניט, איך געה דיר
נאָך און לייג זיך פֿאַר דיינע פֿיס, — קענסט דו זיך דערמאָנען, איינמאָל
שפּאַצירענדיג אויף דראַמענסוועיען, ווען דו האַסט דערלאָנגט אַ הונד אַ
זעץ איבער'ן קאַפּ, ווייל ער האָט אַ שפרונג געמחאָן אין דער הויך לעבען
מיר? יאָ, ס'איז געווען מיין שולד, איך האָב אַ געשריי געמחאָן, ווייל
איך האָב געמיינט, ער וויל מיך בייסען; נאָ, אָבער ניט דאָס האָט ער
געוואָלט, ער האָט זיך בלויז געוואָלט שפּיעלען, און אָ דו האַסט איהם
געשלאָגען, האָט ער זיך פֿאַר אונז אנדערגעלייגט אויף'ן בויך, אָנשטאָט
צו אַנטלויפֿען. דעמאָלט האַסט דו געוויינט איבער דעם הונד און האַסט
איהם געגלעט, די האַסט שטילערהייט געוויינט, כ'האָב עס גאַנץ גוט
געזעהן; אָבער איצט ווייסט דו ניט, כאַטש. . . אָבער דאָס איז, פֿער-
שטעהט זיך, ניט קיין פֿערגלייך; וואָס זשע, דו דיינקסט אפשר, אָ איך
האָב זיך פֿערגליכען מיט אַ הונד? אַ קשיא אויף אַ מעשה; איין גאָט
אין הימעל קען וויסען, וואָס דיר קען אלעס איינפֿאַלען; ווען דו מאַכסט
אָט דעם פנים, דאָן דערקען איך דיך. איך זעה, דו שמייעלסט —
אָה, יאָ, דו האַסט געשמייכעלט! דו לאַכסט מיך אויס פֿאַר מיר אין די
אויגען! לאַמיר דיר עס אַרויסזאָגען גאַנץ אָפֿען. . . ניין, ניין, ניין, פֿער-
צײה מיר, כ'בעט דיך; איצט בין איך שוין ווידער אזוי פֿערצווייפֿעלט.
דו זעהסט דאָ פֿאַר דיר אַ געבראָכענע, איך בין אין גאַנצען געבראָכען,
דערשלאָגען, ניב מיר די האַנד! און פֿערגיב מיר איצט! איך האָב דיך
ניט געדאַרפֿט בעלידיגען; אָבער איך פֿיהל די גאַנצע צײט, אָ דו קענסט

ניט פֿערגעסען דעם קליינעם פֿעהלער פֿון דעמאָלט. ס'איז דאָך בלויז געווען אַ קליינער פֿעהלער פֿון מיר, ווען דו בערעכענסט עס גוט. ס'איז געווען שלעכט פֿון מיין זייט, וואָס איך בין יענעם אָבענד ניט אַרונטער-געקומען צו דיר; דו האָסט מיר געגעבען סיגנאַלען נאָך סיגנאַלען, און איך בין ניט אַרונטערגעגאַנגען; איך בעדויער עס, ביי גאָט, איך בעדויער עס שטאַרק! אָבער ער איז ניט געווען ביי מיר, ווי דו האָסט געגלויבט; ער איז פֿריהער טאַקע געווען ביי מיר, אָבער דעמאָלט איז ער שוין ניט געווען, ער איז שוין געווען אַוועקגעגאַנגען. איך בין זיך דאָך מודה דערויף און בעט פֿערציהונג; ווייטער קען איך גאַרנישט טהאָן. אָבער איך וואָלט איהם געדאַרפֿט אַרויסטרייבען, יאָ, אַרויסטרייבען, דאָס גיב איך צו; איך גיב גערן אַלעס צו, און איך וואָלט ניט . . . ניין, איך בעגרייף ניט . . . איך בעגרייף שוין גאַרנישט מעהר . . ."

פּויער. אין דער שטילקייט האָט מען בלויז געהערט קאַמאַס' שלוב-צען און דעם קלאַנג פֿון די מעסער און גאַפֿלען אין עסס-זאַל. זי האָט געהאַלטען אין איין וויינען און האָט זיך אונטער'ן שלייער געווישט די אויגען מיט איהר טאַשענטיכעל.

"שטעל זיך פֿאַר, ער איז אַזוי ווי אַ קינד און קען זיך גאַרנישט העלפֿען," האָט זי ווייטער געזאָגט. "צייטענווייז גיט ער אַ זעץ אָן מיט און וויל מיך שיקען צום טייוועל, יאָ, ער שעלט מיך, ער זאָגט, אַז איך האָב איהם רואינירט, און איז מעהר ווי גראָב; אָבער גלייך נאַכדעם איז ער ווידער אַזוי אונגליקליך און קען צום מאָל ניט פּועל'ן ביי זיך, מיך אַוועקצולאָזען. וואָס זשע זאָל איך טהאָן, אַז איך זעה, ווי שוואַך ער איז? איך לייג אָב די רייזע פֿון טאַג צו טאַג, כאַטש ס'געהט מיר ניט צו גוט. . . אָבער בעדויערט מיך ניט; אונטערשמעהען זאָלט איהר זיך מיר צו וויזען אייער אונפֿערשעהממעס מיטלייד! ער איז יעדענפֿאַלס בעסער איידער די מייסטע און האָט מיר מעהר פֿערגניגען פֿערשאַפֿט ווי וואָס פֿאַר עס איז אַנדערער, מעהר ווי איהר, איך ליעב איהם דאָך; יאָ, איהר מענטש עס וויסען; כ'בין ניט געקומען אַהער, אום איהם צו פֿערליימדען. אַז איך וועל קומען אַהיים און זיך זעהן מיט איהם, וועל איך פֿאַר איהם פֿאַלען אויף די קניע און בעמען פֿערציהונג פֿאַר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט. יאָ, דאָס וועל איך געוויס טהאָן."

נאַנעל האָט געזאָגט:

"ליעבע קאַמאַ, זייט דאָך איצט אַביסעל פֿערנינפֿמיג! לאַמיר אייך העלפֿען, איהר הערמ! איך גלויב, איהר דאַרפֿט עס נייטיג האָבען. ווילט

איהר ניט? ס'איז ניט שעהן פֿון אייך, זיך אָבצוואַגען דערפֿון, דאָן ווען
איך קען דאָך דאָס איצט אזוי לייכט און וואָלט עס אזוי גערן טהאָן!
דאָס זאָגענדיג האָט ער אַרויסגענומען די געלד-טאַש.
ווי אַ ווילדע האָט זי אַ געשריי געטהאָן:
„איך האָב דאָך געזאָגט ניין! הערט איהר דען ניט, מענש!“
„וואָס זשע ווילט איהר פֿאַרמ?“ האָט ער געפֿרעגט מיט אַ מיענע
פֿון צושומעלטקייט.

אַצונד האָט זי זיך אַנידערגעזעצט און אויפֿגעהערט צו וויינען. ס'האָט
אויסגעזעהן, אַז זי האָט חרטה אויף איהרע שטריינגע רייד.
„הערט אויס, סימאָנסען. . . ערלויבט מיר אייך נאָך אַמאָל צו
רופֿען סימאָנסען. . . און אויב איהר וועט ניט ווערן ביין, וואָלט איך
געוואָלט עפעס זאָגען. ווי זעהט עס אויס, וואָס איהר האָט זיך אָבגע-
שמעלט אין אַזאַ מין אַרמ, און נאָך וואָס טהוט איהר עס פֿאַרמ?
דאַרף מען זיך דען וואַנדערן, וואָס מען זאָגט אויף אייך, אַז איהר זייט
פֿערריקט? איך ווייס ניט צום מאָל, ווי די שטאַדט הייסט, איך מוז זיך
ערשט דערמאָנען, אזוי קלויזן איז זי, און דאָ געהט איהר אַרום און שפּיעלט
קאָמעדיע און בריינגט אַרײַן די איינזאַמיגער אין ערשטווינג מיט אייערע
מאָדנע איינפֿלען! וואָס זשע, איהר האָט שוין ווירקליך קיין בעסערס
ניט געפֿונען וואָס צו טהאָן? . . . נו, דאָס געהט דאָך מיך גאַרנישט
אַן, כּוֹזאַג עס אייך בלויז אזוי אויס אַלטער. . . נאָ, וואָס דינקט איהר
בעסער, דאַרף איך טהאָן צו מיין ברוסט? איצט פֿיהל איך, אַז אַמ, אַמ
ווערט זי צושפּרונגען! גלויבט איהר ניט, אַז איך וואָלט זיך געדאַרפֿט
נאָך אַמאָל זעהן מיט'ן דאָקטאָר? אָבער אום נאַטעס ווילען, ווי קען
איך זיך זעהן מיט'ן דאָקטאָר, אַז איך האָב ניט קיין איינציגע ערע אין
טאַש?“

„אָבער איהר הערט דאָך, אַז איך וויל עס אייך אזוי הערצליך גערן
אויסבאַרגען; איהר קענט עס מיר דאָך אַמאָל אָבגעבען!“
„נאָ, ס'איז דאָך אַלצאיינס, צי איך וועל געהן צום דאָקטאָר אָדער
ניט,“ האָט זי ווייטער גערעדט ווי אַן איינגע'עקשן'ט קינד. „ווער וועט
דען נאָך מיר טרויערן, אַז איך וועל שטאַרבען?“ — אָבער פֿלוצלינג
האָט זי זיך אַ קעהר געטהאָן, זיך געמאַכט אזוי ווי זי וואָלט זיך מיט
געווען און געזאָגט: „אַז איך בערעכען ריכטיג, זעה איך ניט איין, פֿאַר-
וואָס איך זאָל ניט אָננעהמען אייער געלד? פֿאַרוואָס איצט ניט פּונקט
אזוי גוט ווי פֿריהער? איך בין דאָך ניט אזוי שטאַרק רייד, אַז איך זאָל
צוליעב דעם. . . יאָ, אָבער איהר האָט יעדעס מאָל גראָד אָבגעוואַרמ

דעם מאַמענט, ווען איך בין געווען אזוי אויפגערעגט, און דאָן האָט איהר
עס מיר אָנגעבאַטען, וויסענדיג פֿאַראַויס, אז איך וועל עס ניט אָננעמען.
יא, יא, דאָס האָט איהר געטהאָן! איהר האָט עס גענוי בערעכענט, כדי
צו שפּאַרען אייער געלד, כאָטש איהר האָט איצט אזויפֿיעל; וואָס זשע,
איהר מיינט, איך האָב עס ניט בעמערקט? און זאָגאר איצט, ווען איהר
באַט עס מיר נאָך אַמאָל אָן, טהוט איהר עס, כדי מיך צו ערנידעריגען,
און איהר פֿרעהט זיך, וואָס איך בין ענדליך געצוואונגען עס אָנצונעה-
מען. אָבער דאָס וועט אייך גאַרנישט העלפֿען, איך נעהם עס פֿונדעסט-
וועגען פֿאַרט אָן און בין דיר דאַנקבאַר דערפֿאַר; וואָלט גאָט געגעבען,
איך זאָל ניט דארפֿען אָנקומען צו דיר! אָבער וויסען זאָלט איהר, אז ניט
צוליעב דעם בין איך היינט אַהערגעקומען, ניט צוליעבן געלד, צי איהר
גלויבט מיר צי ניט. איך קען זיך ניט פֿאַרשטעלען, איהר זאָלט זיין
אזוי געמיין, דאָס צו דיינקען. . . אָבער וויפֿיעל קענסט דו מיר געבען,
סימאָנסען? גאָט אין הימעל, דו דארפֿסט ניט דיינקען קיין שלעכטס
וועגען מיר, כ'בעט דיך; און דו מוזט מיר גלויבען, אז איך בין אויפֿ-
ריכטיג. . ."

"וויפֿיעל דארפֿט איהר?"

"יא, וויפֿיעל איך דארף! . . . גאָט, דאָס שיף וועט דאָך ניט אוועק-
געהן, ווי מיינסט דו? איך דארף פֿילייכט פֿיעל, אָבער. . . פֿילייכט
עטליכע הונדערט קראַנען, אָבער. . ."

"אלוז גוט. אָבער הערט אויס, איהר דארפֿט זיך ניט פֿיהלען ער-
נידעריגט, וואָס איהר נעהמט אָן אַט דאָס געלד; ווען איהר זאָלט וועלען,
וואָלט איהר זיך עס געקענט פֿערדיענען. איהר וואָלט מיר געקענט טהאָן
אַ זעהר גרויסע טובה, אויב איך מעג עס ביי אייך בעטען. . ."

"אויב דו מענסט עס ביי מיר בעטען!" האָט זי אויסגערופֿען אויסער
זיך פֿאַר פֿרייר איבער דעם דאָזיגען אויסוועג. "גאָט, ווי דו קענסט דאָס
אביסעל ריידען! וואָס פֿאַר אַ טובה? וואָס פֿאַר אַ טובה, סימאָנסען?
איך בין גרויס צו אַלצדינג! אַה, דו לייעבער יונג!"

"איהר האָט נאָך דריי פֿערטעל שעה צייט, ביי דאָס שיף וועט אָב-
געהן. . ."

"יא, און וואָס זאָל איך טהאָן?"

"איהר זאָלט זיך זעהן מיט אַ דאַמע און עפעס אויספֿיהרען פֿאַר
מיר."

"אַ דאַמע?"

"זי וואוינט אונטען ביים ברעג אין אַ קליינעם, איין-שמאַקיגען הויז,

קיון פֿאַרהאַנגען זיינען ניטאָ, נאָר אין די פענסטער שטעהען עטליכע ווייסע בלומען. די דאַמע הייסט מאַרטהאַ גודע, פֿרייליין גודע.
„אַבער איז דאָס די . . . איז עס ניט אַקאַרשט יענע מאַדאַם סמע-נערסען?“

„איחר זייט אויף אַ פֿאַלשען שליאַד; פֿרייליין גודע איז געוויס אַרום פֿערציג יאָהר אַלט. אַבער זי האָט אַ שטוהל, אַן אַלמען לעהן-שטוהל, וועלכען איך האָב בעשלאָסען צו קריגען אַלס מיין אייגענטהום, און דערצו מוזט איחר מיר בעהילפֿיג זיין . . . לייגט אַקאַרשט אַרײַן אייער געלד, און דערווייל וועל איך אייך אַלעס ערקלעהרען.“

ס'האָט אָנגעהויבען ווערן פֿינסטערלאַך, די געסט פֿון האַטעל האָבען שוין מיט אַ גרויסען גערודער פֿערלאָזען דעם עסס-זאַל, און נאָגעל איז נאָך געזעסען און האָט גאַנץ גענוי ערקלעהרט אַלצדינג, וואָס האָט געהאַט אַ שייכות מיט'ן אַלמען לעהן-שטוהל. מען מוז אָנגעהן גאַנץ פֿאַרויכטיג, מיט גרויסע קונצען וועט מען דאָ גאַרנישט מאַכען. קאַמאַ איז וואָס ווייטער אַלץ אונגעדולדיגער געוואָרען, זי האָט שוין געוואָלט געהן; אָט די פֿערדעכטיגע שליוות האָט איחר אַריינגעבראַכט אין התפעלות, זי האָט געלאַכט הויך אויף'ן קול און געפֿרעגט, צי זי זאָל זיך ניט אַביסעל פֿערשמעלען, ווייניגסטענס אָנטהאַן אַ פֿאַר ברילען. צי האָט ער ניט אַמאָל געהאַט אַ רוימען הוט, אייב זי האָט קיין טעות ניט? דעם וואָלט זי זיך דאָך געקענט אָנטהאַן.

„ניין, ניין, אָהן קונצען. איחר דאַרפֿט גאַנץ איינפֿאַך באַטען געלד אויף דעם שטוהל, שטייגען, אַרויפֿטרייבען דעם פֿרייז אין דער הויך, איחר קענט געהן ביז אויף צוויי הונדערט און צוואַנציג קראָנען. און איחר מעגט זיכער זיין, אַז איחר וועט ניט בלייבען היינגען, איחר וועט איהם ניט קריגען.“

„גאָט, וואָס פֿאַר אַ מאַסע געלד! פֿאַרוואָס זאָל איך איהם ניט קריגען פֿאַר צוויי הונדערט און צוואַנציג קראָנען?“
„ווייל איך האָב איהם מיר שוין אויסגעדונגען.“

„אַבער ווי וועט אַשטייגער זיין, אַז זי וועט מיך האַלטען ביים וואָרט?“

„זי וועט אייך ניט האַלטען ביים וואָרט. איצט קענט איחר געהן!“
אַבער אין דערזעלבער רגע האָט זי ווידער געבעטען אַ קעמעל און ערקלעהרט, אַז זי האָט מוראַ, איחר קלייד איז שטאַרק צוקנייטשט.
„אַבער איך קען עס ניט אַריבערטראָגען, וואָס דו ביסט אַזאַ אַפֿטער איינגעהער דאָרט אויבען ביי יענער מאַדאַם סמענערסען.“ האָט זי

געזאגט, „כ'וועל עס ניט אריבערטראָגען, איך בין שרעקליך אונרוהיג.“ — און זי האָט ווידער אַ קוק געטהאָן, צי זי האָט גום בעהאלטען איהר געלד. „ווי ליעב דו ביסט, וואָס דו האָסט מיר געגעבען אויפֿיעל געלד!“ האָט זי אויסגערופֿען. און האָסט זי אַרויפֿגעשאַרט דעם שלייער און האָט איהם אַ קוש געטהאָן אין מויל, פונקט אין מויל. אָבער זי איז נאָך פֿונדעסטוועגען געווען אין גאַנצען פֿערנומען מיט איהר וואונדערליכער שליחות צו מאַרטהאָ גודע און האָט געפֿרעגט:

„ווי אזוי קען איך דיר לאָזען וויסען אז אלעס איז גוט אָבענגאַנגען? אויב דו ווילסט, קען איך בעמען דעם קאַפיטאַן, ער זאָל פֿיפֿען פֿיער אָדער פֿינף מאָל; ווי מיינסט דו? זעהסט דו שוין, איך בין ניט אזוי גאַריש. נאָ, קענסט זיך פֿערלאָזען אויף מיר. זאָל איך דאָס ניט טהאָן פֿאַר דיר, ווען דו . . . הערסט דו, ניט צוליעב'ן געלד בין איך היינט געקומען, גלויב מיר. יאָ, לאַמיר דיר נאָך אַמאָל דאַנקען. צום ווידערזעהן!“

נאָך אַמאָל האָט זי זיך אַ טאַפֿ געטהאָן, צי זי האָט דאָס געלד. אין אַ האַלבע שעה אַרום האָט נאַגעל ווירקליך געהערט, ווי עס דאָס פֿון'ס שיף אויסגעפֿייפֿט פֿינף מאָל נאָכאַנאַנד.

XIII

אַ פֿאַר טעג זיינען פֿערביי.

נאַגעל איז מייסטענס געבליבען אין דער היים, איז אַרומגעגאַנגען מיט אַ פֿינסטערער מיענע און האָט אויסגעזעהן פֿערמוטשעם און ליי-דענדיג; זיינע אויגען זיינען אין אָט די צוויי טעג געוואָרען זעהר טאַם. ער האָט מיט קיינעם ניט גערעדט, אפילו מיט די מענשען פֿון האַטעל אויך ניט. איין האַנד איז איהם געווען אַרומגעוויקעלט מיט אַ שמאַטע; איין נאַכט, נאָכדעם ווי ער האָט ווי געוועהנליך אַרומגעשפּאַצירט ביז פֿאַרטיאָג, איז ער אַהיים געקומען מיט דער אַרומגעוויקעלטער האַנד; די ביידע וואונדען, האָט ער געזאָגט, האָט ער געקראָגען דורך דעם וואָס ער איז געפֿאַלען איבער אַ גראַבליע, וועלכע איז געלעגען אויף'ן לאַנדונגס-האַפֿען.

דאָנערסטאָג אין דער פֿריה האָט גערעגענט, און דאָס טרויעריגע וועטער האָט זיין געמיטהס-שמימונג נאָך געדריקטער געמאַכט. נאָר אז ער האָט, ליגענדיג אין בעט, דורכגעקוקט די צייטונגען און זיך אַטווירט

איבער א לעבעדיגע סצענע אין פראנצויזישען פארלאמענט, האָט ער מיט אמאָל א קנאק געמחהָן מיט די פֿינגער און איז אויפֿגעשפרונגען. כאַפּט עס דער טייוועל! די וועלט איז גרויס, איז רייך, איז לוסטיג, די וועלט איז שעהן!

ער האָט אָנגעקלונגען, נאָך איידער ער איז געווען אין גאַנצען אָנגעמחהָן, און האָט מיטגעטהיילט סאַראַן, אַז ער וויל אין אָבענד פֿערבעמען צו זיך עמליכע מענשען, אַ ועקס, זיבען פּערזאָן, וואָס זאָלען אַביסעל אַ לעב טהאַן אויף דער וועלט, לוסטיגע חברה-לייט, דאָקטאָר סטענערסען, אַדוואָקאַט האַנסען, דעם אַדינקט א. א. וו.

ער האָט גלייך פֿונאַדערגעשיקט די איינלאַדונגען. מינוט האָט געענטפֿערט, אַז ער וועט קומען; לאַנד-ריכטער ריינערט איז אויך איינ-געלאָדען געוואָרען, נאָר ער איז ניט געקומען. אַרום פֿינף אַויגער אין אָבענד זיינען שוין אַלע געווען פֿערזאַמעלט ביי נאַגעל'ן אין צימער. אַזוי ווי ס'האָט נאָך אַלץ גערעגענט און ס'איז געווען אַ פֿינסטערער פֿאַרנאַכט, האָט מען אָנגעצונדען די לאַמפען און פֿערצויגען די פֿאַרהאַנגען.

און דאַן האָט זיך אָנגעפֿאַנגען די הוליאַנקע, אַ טרינקעריי און אַ קאַסמבאַרע, ווילדע פֿערבריינגעריי, וועגען וועלכער די גאַנצע שטאָרט האָט דערנאָך עמליכע טעג נאָכאַנאַנד גערעדט. . . .

אַזוי ניך ווי מינוט איז נור אַרײַן אין צימער, איז נאַגעל צוגעגאַנגען צו איהם און האָט זיך ענטשולדיגט, וואָס ער האָט גערעדט אַזויפֿיעל אונזיגן, בעת זיי זיינען דאָס לעצטע מאָל געווען צוזאַמען. ער האָט אָנגע-גענומען מינוט'ס האַנד און האָט זי האַרציג געדריקט; ער האָט איהם אויך פֿאַרגעשטעלט פֿאַר דעם יונגען סטודענט אַיען, וועלכער איז געווען דער איינציגער, וואָס האָט איהם ניט געקענט. מינוט האָט אַוועקגענומען נאַגעל'ן אָן אַ זייט און איהם שטילערהייט געדאַנקט פֿאַר די גייע פֿאַר הויזען, אין וועלכע ער איז שוין געגאַנגען אָנגעמחהָן; זיי פּאַסען זיך אַזוי אויסגעצייכענט צום ראָק, צום נייעם ראָק, און וועלען זיך געוויס האַלטען ביי איהם דאָס גאַנצע לעבען, אַך יאָ, דאָס גאַנצע לעבען לאַנג.

„אַבער איהר האָט נאָך קיין וועסט ניט?“

„ניין, אָבער דאָס איז דאָך נאָר ניט נייטיג; איך בין ניט קיין גראַף;

כ'פֿערזיכער אייך, כ'וואָלט גאָר ניט געוואוסט וואָס צו טהאַן מיט אַ וועסט.“

ביי דאָקטאָר סטענערסען האָבען זיך צובראַכען די ברילען און ער האָט איצט געטראָגען אַ פּאַנסע אָהן אַ שנירעל, וואָס איז איהם אַלע ווילע אַרונטערגעפֿאַלען פֿון נאָז.

„ניין, מען מען זיך זאָגען וואָס מען וויל,“ האָט ער זיך אָבנערופֿען, אָבער מיר לעבען דאָך אין אַ צייט פֿון בעפֿרייאונג. בעמראַכט אַקאַרשט די וואַהלען, און פֿערגלייכט זיי מיט די פֿריהערדיגע וואַהלען.“

אלע האָבען געשמאַק געטרונקען; דער אַדינגקט האָט שוין אָנגעד-
הויבען מיט זיינע איין-וילביגע ווערטער, און דאָס איז געווען אַ זיכערער
סימן, נאָר אַרוואַקאַט האַנסען, וועלכער האָט גאַנץ בעשטימט געטרונקען
אַ פּאַר גלעזער נאָך איידער ער איז געקומען, האָט אָנגעהויבען ווי
געוועהנליך ווידערשפרעכען דעם דאָקטאָר און זיך אַרומרייסען מיט
איהם:

ער, האַנסען, איז אַ סאָציאליסט, אויב ער קען זיך אזוי אָנרופֿען:
אַביסעל פֿאַרטגעשריטענער, ער געהט אַביסעל ווייטער, ער איז ניט זעהר
צופֿרידען מיט די וואַהלען; וואָס פֿאַר אַ מין בעפֿרייאונג שמעקט דען
אייגענשליך אין זיי? צי קען איהם אימיצער דאָס זאָגען? אַ ליבעראַל
אַנשמאַט אַ קאַנסערוואַטיווען, דאָס איז דער גאַנצער פֿאַרטשריט, אַ
קראַליק, הייסט עס, אַנשמאַט אַ שטיק רינד-פֿיה. כאַפּט עס דער קאַדיק!
יא, אַ פֿיינע צייט פֿון בעפֿרייאונג! האָט דען אזאַ מאַן ווי גלאַדסטאַן
זאָגאַר ניט אָנגעפֿיהרט אַ קריעג געגען פֿאַר נעל, האָט ער איהם ניט
בעקעמפֿט אויף דעם קליינליכסטען אופן אויס מאַראַלישע גרינדע, אויס
לעכערליכע, ביפֿשטיק-מאַראַלישע גרינדע? נו יא, קיין צוויפֿעל ניט,
דאָס זיינען פֿרעהליכע צייטען! כאַפּט עס דער קאַדיק!

„אָבער צום טייוועל, וואָס איז דאָס פֿאַר אַן אונזינן!“ האָט דער
דאָקטאָר אַ געשריי געהאַן. „וואָס זשע, מען זאָל, הייסט עס, נאָר קיין
מאַראַל ניט האָבען?“ ווען דער עולם זאָל הערען, אז עס איז ניטאָ קיין
מאַראַל, וויפֿיעל וועלען זיך געפֿינען דאָן, וואָס וועלען וואַגען צו אַרבייטען,
צו קעמפֿען פֿאַר עפעס? מען מוז דעם עולם נאַרען און אַרייננאַרען און
אזוי איהם ברײַנגען פֿאַרווערטס צו דער ענטוויקלונג און אימער מוז מען
אָבנעבען כבוד דער מאַראַל. ער, דער דאָקטאָר, האַלט פֿיעל פֿון פֿאַר-
נעל'ן, נאָר אז גלאַדסטאַן האָט איהם אויסגעפֿונען אַלס אונגעגליך, מוז
מען דאָך צוגעבען, אז דער דאָזיגער מאַן פֿערשטעהט וואָס ער
יא, נאַטירליך געהט ער אַרויס פֿון כלל דעם הערר נאַגעל, זיין געהער-
מען גאַסט-ווירטה, וועלכער וויל זאָגאַר ניט צוגעבען, אז גלאַדסטאַן
טראַגט ריינע וועש. האַהאַהאַ, אַה דו גוטער גאַט! . . . יא, עס פֿאַלמ
מיר איין, הערר נאַגעל,“ האָט ער געזאָגט, „איהר האַלט דאָך אויך ניט
פֿיעל פֿון מאַלסטאַין? כ'האַב ווירקליך געהערט פֿון פֿרייליין קיעלאַנד,
אז איהר זייט זיך שטאַרק מיט, צי איהר זאָלט איהם אָנערקענען.“

נאגעל איז געשטאנען און גערעדט מיט סטודענט איען; ער האָט זיך האַסמיג אומגעדרעהט און געענטפֿערט:

„איך קען זיך ניט דערמאָנען, צי האָב איך מיט פֿרײַליין קיעלאַנד גערעדט וועגען דעם דאָזיגען מאַן. איבעריגענס אָנערקען איך מאַלסטאָיף אַלס איינעם פֿון די טהאַט-קרעפֿטיגסטע נאַרען פֿון דער איצטיגער צײַט. און אַ שפּיי איבער דער גאַנצער געשיכטע! . . .“ אָבער גלייך נאָכדעם האָט ער צוגעלייגט: „ניט וואָהר, מיר מעגען זיך היינט אָבער אַביסעל גראָב אױסדריקען, ווען מיר געפֿינען עס פֿאַר גוט? מיר זיינען דאָך דאָ סאַמע מאַנסבילען און געפֿינען זיך בײַ אַ בחור אין שטוב, איז דאָס אָבגעמאַכט? איך בין איצט גראָד אַזוי אױפֿגעלייגט, אַז איך וואָלט גע-קענט וואָס אָנפֿאַקען מיט די לאַפעס און ברומען ווי אַ לײב.“

„גו, פֿון מיינעטוועגען, איך האָב גאָרנישט דאַגעגען! אָבער אױב טאָלסטאָי איז אַ נאַר, וואו זשע וועלען מיר דאָן ענדיגען?“

„אַך יאָ, לאָמיר אַרויסזאָגען אונזער מיינונג!“ האָט איך דער אַדיונקט פֿלוצלינג אַ געשריי געטהאָן. דער אַדיונקט האָט גראָד דערגרייכט דעם ריכטיגען צושטאַנד פֿון בעמרונקענהייט און האָט זיך שוין פֿון איצט אָן פֿאַר קיין שום זאַך ניט צוריקגעהאַלטען. „קיין בעגרענצונג, דאָקטאָר! יעדער איינער קען אַרויסזאָגען זיין מיינונג; שמעקער, צום בײַשפּיעל, איז אַ געלונגענער באַד-יונג! איך וועל עס בעווייזען. . . עס בע-וויווען!“

אַלע האָבען זיך צולאַכט, און עס האָט געדויערט אַ וויילע, אידער מען האָט געקענט ווייטער ריידען איבער טאָלסטאָי. צי איז טאָלסטאָי דען ניט איינער פֿון די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט? אַ ריעזיגער גייסט?

נאָגעל'ס געזיכט איז פֿלוצלינג געוואָרען רוים ווי פֿייער.

„אַ ריעזיגער גייסט! זיין גייסט איז אַזוי געוועהנליך ווי נור מעגליך; מען מוז בלויז אַראָברעכענען זיינע אונשעצבאַרע אייגענשאַפֿטען אַלס ערד-אַרבייטער, זיין צוריסענע בלווע, זיין לעדערנעס גאַרטעל אַרום די לענדען, דאָס הייסט די אומגעלומפערטע ציערעריי פֿון דעם מאַן, די מוז מען אַראָברעכענען. דאָן בלייבט איבער אַ טאַלאַנטפֿולער מאַן, פּראָסט פּשוט אַ טאַלאַנטפֿולער מאַן, וואָס שרייבט ביכער און מיסאָגירט. זיינע ביכער זיינען אי גוט אי גרויס, אָבער דאָס רוב פֿון זיי וואָלטען געקענט זיין אי בעסער אי גרעסער; זיין מיסאָן איז רײַך אין פּערווענליכער אױפֿפֿאַרונג און רײַך אין רעקלאַמע; אָבער זיין לעהרע איז אױף איהר אופן — אױף איהר אופן איז זיין לעהרע ניט אױף אַ האָר טיעפֿער און

אינטעליגענטער ווי די הללויה-געזאנגען פֿון דער „סאלוישיאָן אַרמיי“, פֿון דער ערלויבונג-אַרמעע, שמעלט זיך פֿאַר אַ רום אָהן אַדעל, אָהן דעם אַלטען אַרױסאַקראַטישען נאָמען, אָהן מאַלסמאַי'ס בלישמענדע רובעל-מיליאָנען — וואָלט אזא מאַן געוואָרען אזוי בעריהמט, דערפֿאַר וואָס ער האָט געלערענט עטליכע בויערן פֿערלאַמען שיד? . . . איבעריגענס זעה איך, אַז איהר פֿערלירט באַלד דאָס לשון פֿאַר שרעק, און דאָס איז ניט געווען מיין אַבזיכט, לאַמיר ליעבערשט הוליען אַביסעל! פֿאַר אייער געזונד, הערר גרענאַרד!

אין קורצע צווישען-רוימען האָט זיך נאָגעל בענוצט מיט דער געדעננהייט אָנצוקלאַפען זיין נלאָז מיט מינוט'ן, און ער האָט איהם איבערהויפט דעם גאַנצען אָבענד אַרויסגעצויגט פֿיעל אויפֿמערקזאַמקייט, נאָך אַמאָל האָט ער דערמאָנט אַלע זיינע פֿערריקטע געשיכטען פֿון לעצט-מען מאָל, ווען זיי זיינען געווען צוזאַמען, און האָט פֿערלאַנגט פֿון מינוט'ן, ער זאָל זיי פֿערגעסען.

„איך פֿאַר מיין טהייל דערשרעק זיך גאָר ניט פֿאַר אייערע רייד,“ האָט זיך אָבערווּפֿען דער דאָקטאָר. דערביי האָט ער זיך מיט אימפעט אויפֿגעכאַפט פֿון זיין שטוהל.

„צייטענווייז טרייב איך עס שוין אַביסעל צו ווייט מיט'ן ווידער-שפּרעכען,“ האָט נאָגעל ווייטער געזאָגט, „און היינט אָבענד בין איך גאַנץ בעזונדערס אויפֿגעלייגט דערצו. דאָס נעהמט זיך טהיילווייז פֿון אַ פֿאַר אונאַנגענעהמע פּאַסירונגען, וועלכע האָבען מיר אייערנעכטען אַביר-כעל פֿערביטערט דאָס האַרץ; טהיילווייז פֿון דעם מרה-שחורה'דיגען וועטער, וואָס איך קען בשום אופן ניט פֿערטראָגען. הערר דאָקטאָר, איהר פֿערשמעהט זיך דאָך געוויס דערויף און איהר פֿערצייהט מיר; און דאָס איז אַ שטיקעל גליק, וואָרים אַניט וואָלט איך פֿאַר אייך פֿיליכט געווען אַביסעל אונערטרעגליך, אזוי ווי איך בין נאָך דערצו דער בעל הבית . . . אָבער אום צו ריידען ווייטער וועגען מאַלסמאַי'ן: איך זעה ניט, אַז זיין גייסט זאָל זיין מיעפֿער, ווי צום ביישפּיעל דער גייסט פֿון גענעראַל בוטה. ביידע זיינען אָנזאָגער; ניט דיינקער, נאָר אָנזאָגער. זיי זעצען אָב עקד-זיסטירענדע פּראָדוקטען, פּאַפּולאַריזירען אַ געדאַנק, וועלכען זיי געפֿינען פֿאַרמיג, שמעלען איהם אַרויס וואָלוועל פֿאַר'ן פּאָלק און ראַטעווען די וועלט. אָבער — מייער העררען — אויב מען זעצט אָב וואַרע, מוז מען אָבזעצען מיט פּראָפּיט; מאַלסמאַי זעצט אָב מיט שוידערליכע פֿערלוסטען. עס זיינען אַמאָל געווען צוויי פֿריינד, וועלכע זיינען איינגעגאַנגען אויף אַ וועג: איינער האָט איינגעלייגט אַ צוועלף-שילינג-שטיק, אַז ער וועט פֿון

צוואנציג טרויט ווייט אַראַבשיסען דעם אַנדערן אַ נוס פֿון דער האַנד, אָהן דעם די האַנד וואָל בעשעדיגט ווערן. נומ, ער האָט געשאַסען, האָט געשאַסען שלעכט, האָט צושאַסען די גאַנצע האַנד אין שטיקער, אי דאָס מיט גלאַנץ. פֿאַר גרויס ווייטאָג האָט דער אַנדערער געקרעכצט און מיט דער לעצטער קראַפֿט האָט ער אויסגערוּפֿען: „דו האָסט פֿערלאָרען די וועט, ניב אַהער דעם צוועלף-שילינג-שטיק!“ און דאָן האָט ער געקריגען די צוועלף שילינג! העהעהע, אַהער ניב דעם צוועלף-שילינג-שטיק, האָט ער געוואָגט. און ער האָט עס געקריגען . . . מיין גאָט, ווען איך לייען מאַלסטאַיִם געדאַנקען, ווען איך הער אָט די ערנסטע מאַראַל-פּויקערדי און טהו זיך אַביסעל אַרײַן אין די בעטראַכטונגען פֿון דעם דאָזיגען אידעאלען גראַף, פֿיהל איך אַקוראַט ווי איך וואָלט גענעסען גראָן. אָט די שרייענדע טוגענד, וועלכע ווערט קיינמאַל ניט אַנשוויגען, דאָס דאָזיגע סטאַרען זיך צו מאַכען די פֿרעהליכע וועלט אזוי פּלאַטשיג ווי אַ קוכען-בלעך; אָט דער עקעלהאַפֿטער, זיטליכער שוים פֿון אַ האַרץ, וואָס איז פֿריהער געווען אזוי לוסטיג, אָט די בעריהמערישע מאַראַל, וועלכע מאַכט פֿון זיך אַ וועוען און ווייזט זיך אַרויס בײַ יעדער געלעגענהייט — איך זאָג אייך זיכער, ער מאַכט מיך אינערליך רײַט פֿאַר חרפה. ס'קלינגט קאַמיש, אַז אַ גראַף וואָל מאַכען רײַט פֿאַר חרפה אַן אַגראַנאַס; אָבער אַז עס איז פֿאַרט אזוי? . . . איך וואָלט קיינמאַל ניט גערעדט דערפֿון, ווען מאַלסטאַי וואָלט געווען אַ יונגער מאַן, וועלכער וואָלט דאַרפֿען בײַ-ישטעהן נסיונות, פֿיהרען אַ קאַמפּף, אום צו קענען פּריידיגען טוגענד און לעבען רײַן; אָבער דער מאַן איז דאָך אַ זקן, זיינע לעבענס-קוואַלען זיינען אויסגעטרוקענט, ניטאָ מעהר אין איהם קיין שפּור פֿון מענשליכע נייגונגען. אָבער — קען מען זאָגען — דאָס ריהרט דאָך ניט אָן זיין לעהרע? מיינע העררען, דאָס ריהרט יאָ אָן זיין לעהרע. ערשט אַז מען איז פֿאַר עלטער געוואָרען אַבגעלאָזען און וואַסער-געדיכט, און זאָט און פֿערהאַר-טעוועט פֿון געניסען, — ערשט דאָן געהט מען צו דעם יונגען מענשען און מען זאָגט: „זאָג זיך אָב!“ און דער יונגער מענש פֿערזוכט דעם טעם דערפֿון אין דיינקט נאָך וועגען דעם און דערקענט, אַז עס איז רעכט פֿאַר גאָט, און דער יונגער מענש זאָגט זיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט אָב, נאָר ער זינדיגט ווי אַ קיזער פֿערציג יאָהר נאָכאַנאַנד. אזוי איז דער גאַנג פֿון דער נאַטור! נאָר אַז די פֿערציג יאָהר זיינען פֿערביי און דער יונגער מענש איז אַליין געוואָרען אַ זקן, דאָן וואַסעלט ער אויך אָן זיין ווייסע, ווייסע שקאַפּע און לאָזט זיך אַרויס, מיט דער קרייץ-פֿאַהן הויך אין דער ביינערדיגער האַנד, און פּריידיגט מיט אַ טרויטעריי די ענטזאָנונג

פֿון'ס יונגען מאן און די ענטזאָנונג פֿון'ס יונגען מאן! העהעהע, יאָ, דאָס
איז אַן אייביגע קאָמערדיע! טאָלסטאָי אַמוורט מיך; איך בין ענטזיקט
דערפֿון, וואָס דער אַלמער מאן קען נאָך טהאָן אזויפֿיעל גוטס; ער וועט
אַהן צוויפֿעל אַרײַנגעהן גלייך אין גן עדן אַרײַן! אָבער וואָס עס פֿער-
קלענערט אַביסעל מיין אונגעהייער גרויסע עהרפֿורכט פֿאַד דעם מאן,
איז דאָס וואָס ער ווידערהאַלט בלויז דאָסועלבע, וואָס אזויפֿיעל זקנים
האַבען געטהאָן פֿאַר איהם, און וואָס אזויפֿיעל זקנים וועלען טהאָן נאָך
איהם; ער ווערט אזוי געוועהנליך. אָבער ווערענדיג געוועהנליך, ווערט
ער קלאַסיש; ער ווערט דער בעקאַנטער און קלאַסישער טיפֿ פֿון'ס נאָכ-
מאַכער, און ווי אַלעס קלאַסישע — אַבסאָלוט אַלעס — איז אזוי פֿער-
דאַמט לאַנגווייליג, אזוי ווערט אויך די געוועהנליכע און קלאַסישע טונענר
פֿערדאַמט לאַנגווייליג, אזוי ווערט טאָלסטאָי לאַנגווייליג. נו, דאָס איז
אָבער אַ זאך פֿאַר זיך. דערפֿאַר איז ער דאָך טאַקע אזוי בעדייטענדיג,
דאָס הייסט בעדייטענדיג אַלס לאַנגווייליגער און געוועהנליכער אַלמער מאן.
"לאַמיר איך נור דערמאָנען אָן דעם — אום ניט מעהר צו טהאָן —
אַז טאָלסטאָי האָט זיך אַרויסגעצויגט אַלס אמת'ער פֿריינד פֿון די פֿער-
לאַזענע און אונטערדריקטע; האָט דאָס גאַרנישט צו בעדייטען? ווייזט
מיר אַקאַרשט דעם מאן דאָ ביי אונז, וועלכער זאָל זיך, ווי ער, אָנגעה-
מען פֿאַר די אָרעמע און שוואַכע אין דער מענשליכער געזעלשאַפֿט!
ס'איז אַ צימליך פּוסמע אַנשוואַונג, געפֿין איך, צו שטעלען טאָלסטאָי'ס
לעהרע, ווייל מען לעבט ניט נאָך איהר, אין איין קלאַסע מיט דער לעהרע
פֿון די נאַראַנים און די פֿערדריקטע. איך וואָלט נור געוואונשען, מיר
זאָלען האָבען אַסך אַועלכע געוועהנליכע און לאַנגווייליגע וואָהלטהעמער
אויף דער וועלט. מענשען מיט אַ האַרץ ווי טאָלסטאָי'ס בעשולדיגט מען
ניט, אַז ווי זײַנען פֿערטריקענט; דאָס האָב איך נאָך קיינמאַל ניט גע-
הערט. אזוי ווייט ווי איך פֿערשמעה עס, קענען זיי בריינגען אַועלכע
פֿערווענליכע אָפֿפֿער, וועלכע איהר אַליין האָט דערמאָנט, גראַד דערפֿאַר
ווייל זייערע הערצער זײַנען וואַרם און יונג."
"בראַוואָ, דאָקטאָר!" האָט זיך דער אַדיונקט ווידער צושריען.
"בראַוואָ! אָבער זאָנט עס נאָך ביטערער, זאָנט עס גראַב. יעדער קען
אַרויסזאָגען זײַן מיינונג. אַ פּוסמע אַנשוואַונג, ווירקליך, אַ פּוסמע אַנ-
שוואַונג פֿון אייער זײַט. איך וועל עס בעווייזען. . ."
"ניין, הערט אַקאַרשט," האָט נאָגעל לאַכענדיג געזאָגט. "לאַמיר פֿריהער
עפעס טרינקען; פֿאַר אייער געזונד. . . איהר האָט ב'לעבען געמענט בריינגען
בעסערע אַרגומענטען, אַרויסקומען מיט אַ קרעפֿטיגערע פֿערטהייריגונג."

איך בין ניט זעהר העפליך? ניין, דאָס זייט איהר גערעכט, דאָס בין איך ווירקליך ניט. נו, פֿערשטעהט זיך, אַז איהר מוזט זעהן איהר זאָלט מיר גאַרנישט שולדיג בלייבען. ווילט איהר ווירקליך בעהויפטען, דאָקטאָר, אַז עס איז אזוי שמאַרק צו בעוואונדערן, ווען מען גיט אַזעק אַ זעהן־רובעלדיגען, אזוי לאַנג ווי מען לאָזט זיך איבער אַ מיליאָן? איך פֿער־שמעה ניט אייער און אַלע מענשען'ס געדאַנקען־לאַנג, איך מוז זיין אַנדערש געמאַכט. און ווען מען זאָל דערפֿאַר מיין לעבען פֿערלאַנגען, איך קען דאָך ניט איינזעהען, אַז ווער עס איז, און ווייניגער פֿון אַלעמען אַ מיליאָנער, פֿעדדענעט בעוואונדערט צו ווערן, דערפֿאַר וואָס ער גיט אַ נרבה."

"דאָס איז גוט!" האָט דער אַדוואָקאַט בעמערקט מיט אַ שמעכענדען טאָן. "איך בין אַ סאָציאַליסט, דאָס איז מיין שמאַנדפונקט."
אַבער דאָס האָט נאָך מעהר אויפֿגערייזט דעם דאָקטאָר, וועלכער האָט זיך געווענדעט צו נאַגעל'ן און אויסגערופֿען:

"קען איך פֿרעגען, צי איהר ווייסט עס ווירקליך אזוי גענוי, וויפֿיעל און וואָסערע נדרות טאָלסטאַי צומהיילט יעדעס יאָהר און יעדען טאָג? עס מוז דאָך זאָגן אין אַ געזעלשאַפֿט פֿון מענער זיין אַ גרענעץ פֿאַר דאָס, וואָס מען זאָגט!"

"איך ביי טאָלסטאַי'ן," האָט נאַגעל געענטפֿערט, "קומט עס אויס אזוי: עס מוז זיין אַ געוויסע גרענעץ פֿאַר דאָס, וואָס איך גיב אַזעק! זיליעב דעם האָט ער געלאָזט, אַז זיין פֿרוי זאָל נעהמען אויף זיך די שולד, פֿאַר וואָס ער גיט ניט מעהר! העהעהע, נאָ, אַבער דאָס וועלען מיר לאָזען אָן אַ זייט. . . . נאָר הערט אויס: גיט מען דען ווירקליך אַזעק אַ כומע, ווייל מען איז גוט, אָדער ווייל מען מיינט צו טהאָן דער־מיט אַ גוטע און מאָראַלישע האַנדלונג? ווי גראָב און נאַאיוו אָט די פֿאַרשטעלונג זעהט מיר אויס! פֿאַרהאַן מענשען, וועלכע קענען נאָר אַנדערש ניט, וועלכע מוזען געבען, פֿאַרוואָס? ווייל זיי פֿיהלען איינפֿאַך אַ פֿיווישען גענוס דערביי, זיי טהוען עס ניט מיט אַ לאַגישער אויסרעכ־נונג, זיי בעהאַלטען זיך און טהוען עס; עס עקעלט זיי דאָס צו טהאָן אָפֿען, ווייל דאָס וואָלט אַזעקגערויבט ביי זיי אַ טהייל פֿון'ס פֿערנגיגען; זיי טהוען עס אין געהיים, מיט ציטערנדע, האַסטיגע הענד, די ברוסט איבערפֿילט מיט אַ זעעלישען גליק, וואָס זיי פֿערשטעהען אליין ניט וואָס דאָס איז. עס קומט זיי אָן פֿלוצלינג, אַז זיי מוזען וואָס עס איז אַזעק־געבען; עס ערשיינט אין דער פֿאַרם פֿון אַ געפֿיהל אין האַרצען, פֿון אַ מאַמענטאַנעם און מערקווירדיגען דראַנג, וואָס פֿלאַצט אַרויס אין זיי און

מאכט זייערע אויגען פֿייכט. זיי ניבען ניט אויס גומסקייט, נאָר אויס טרייעב, פֿון זייער פֿערזענליכען פֿערנגניגען וועגען; אַ מהייל מענשען זיינען אזוי! מען רעדט וועגען די פֿרייגיגע מענשען מיט בעוואונג-דערונג — ווי געזאָגט: איך מוז זיין אנדערש געמאכט, ווי די אַנדערע, אָבער איך בעוואונדער ניט די פֿרייגיגע מענשען. ניין, דאָס טהו איך ניט. צום טייוועל, ווער וואָלט דען ליעבערשט ניט וועלען געבען איידער געהמען? מען איך פֿרעגען, צי עס ניט כאַמט איין מענשען-קינד אויף דער ערד, וואָס וואָלט ליעבערשט ניט וועלען אַרויסהעלפען אימיצען פֿון נויט, איידער אַליין ליידען נויט? אַלס ביישפּיעל קעגען מיר געהמען איך אַליין, הערר דאָקטאָר: איהר האָט דאָ ניט לאַנג געגעבען אַ מאַן פֿון אַ שיפֿעל, מיט וועלכען איהר זייט געפֿאָהרען, פֿינף קראַנען; איהר אַליין האָט עס דערזעהלעט, פֿון איך אַליין האָב איך עס געהערט. נון, אָבער פֿאַרוואָס האָט איהר געגעבען אָם די פֿינף קראַנען? געוויס ניט, כדי צו טהאָן אַ גאָט-וואוילגעפֿעליגע טהאַט; דאָס איז איך גאָר דעמאָלט זיכער ניט אַרויף אויפֿן זינען; פֿילייכט האָט זיך דער מאַן גאָר ניט אזוי שטאַרק גענייטיגט אין דעם; אָבער איהר האָט עס דאָך געטהאָן! און איהר האָט אין יענעם מאָמענט זיכער נאָכגעגעבען אַ געוויסען אונקלאָה-רען טרייעב אין זיך, וועלכער האָט איך געהייסען אַרויסגעבען וואָס עס איז פֿון די הענד און דערפֿרעהען אנדערע דערמיט. . . מיר דוכט, ס'איז אזוי אונבעשרייבליך לומפיג און קליינליך, צו מאַכען אזאַ טאַראַראַם וועגען דער מענשליכער וואוילטהעטיגקייט. איהר געהט אַמאָל אזוי זיך אַרום אין גאַס, ביי דעם און דעם וועטער, איהר זעהט די און די מענשען; דאָס אַלעס רופֿט אַרויס אין איך די און די שטימונג. פּלוצלינג דערזעהט איהר אַ געזיכט, אַ קינדער-געזיכט, אַ בעטלער-געזיכט — לאָמיר זאָגען אַ בעטלער-געזיכט — וואָס מאַכט איך אויפֿצוימערן; אַ מאָדנעס גע-פֿיהל געהט דורך אייער זעעלע, און איהר טהוט אַ קלאַפּ מיטן פֿוס און בלייבט שטעהן. דאָס דאָזיגע געזיכט האָט אָנגעריהרט אַן אונגע-וועהנליך צאָרמע סטרוגע אין איך, און איהר פֿערנארט דעם בעטלער אין אַ מהיר און שפּאַרט איהם אַריין אַ צעהן-קראַנען-שיין אין האַנד. „זאָגט דו עס אויס, רעדסט דו איין וואָרט, בריינג איך דיך אום!“ שעפּטשעט איהר, און איהר קריצט מיט די צייהן און וויינט פֿאַר אויפֿ-רעגונג, בשעת איהר זאָגט עס. אזוי ווייט געהט עס איך אין דעם צו בלייבען ניט ענטדעקט. און דאָס קען זיך ווידערהאַלען מאָג פֿאַר מאָג, אזוי אַז איהר געפֿינט זיך דורכדעם אַליין אָפֿט אין קלעם און האָט ניט

קיין ערע אין טאש . . . מינע העררען, דאָס זיינען ניט מיינע כאַראַקטער-
ציגע, דאָס גלויבט איהר האַפֿענמליך ניט; אָבער איך קען אַ מאַן אָן
אַנדער מאַן; יאָ, כ'קען צוויי מענער, וועלכע האָבען אַזאַ טבע . . . ניין,
מען גיט, ווייל מען מוז געבען, און באַסטאַ! דערפֿון וויל איך פֿונדעסט-
זעגען מאַכען אָן אויסנאַהם צו גונסטען פֿון די האַבניעריגע. די האַב-
ניעריגע און די קאַרגע ברוינגען ווירקליך אַפֿפֿער, ווען זיי גיבען עפעס;
דערום איז גאָר קיין צווייפעל ניט, און דערום זאָג איך, אַז אַזעלכע לייט,
ווען זיי פֿועל'ן ביי זיך זיך אַרויסצורוקען מיט אַן ערע, פֿערדיענען מעהר
אַכטונג, ווי איהר און ער און איך, וואָס מיר וואַרפֿען אַרויס אַ קראַנע
צו אונזער פֿערגניגען. גריסט טאַלסטאַי'ן און זאָגט איהם, אַז איך גיב
ניט קיין גראַשען פֿאַר זיין גאַנצע דערווידעריגע אויסשטעלונגס-גומסט-
קייט — ניט איידער ער גיט אַוועק אַלעס, וואָס ער בעזיצט, און אפילו
דאַן אויך ניט . . . איבעריגענס בעט איך ענטשולדיגונג, אויב איך האָב
וועמען פֿון אייך בעלידיגט, מינע העררען. ביטע, געהט נאָך אַ ציגאַר,
ליעבער הערר גרענאַרד. פֿאַר אייער געזונד, הערר דאָקטאָר!"
פּוּוּע.

"וויפֿעל מענשען גלויבט איהר אין אייער לעבען צו קענען בעקעה-
רען אויף אייער זייט?" האָט דער דאָקטאָר געפֿרעגט.
"בראַוואָ!" האָט אַ געשריי געטהאַן דער אַריונגסט. "אַ בראַוואָ פֿון
דעם אַריונגסט האַלמאַן!"

"איך?" האָט נאָגעל איבערגעפֿרעגט. "ניין, איך בעקעהר קיינעם
ניט, אַבסטאַלוט קיינעם ניט. מיר פֿעהלען ליידער די בעדינגונגען דערצו.
אַך ניין, ווען איך זאָל דאַרפֿען לעבען פֿון בעקעהרען די מענשען,
וואַלט איך איינפֿאַך קראַפֿירט פֿאַר הונגער. אָבער איך קען נור ניט
בעגרייפֿען, פֿאַר וואָס אויך אַלע אַנדערע מענשען דיינקען ניט פֿונקט
אַזוי ווי איך. פֿאַלגליך בין איך דאָס אַפֿנים, וואָס איז אַס מייסטען אונ-
גערעכט. דאָך ניט אין גאַנצען אונגערעכט, ס'איז אונגעגליך איך זאָל
זיין אין גאַנצען אונגערעכט."

"אָבער איך האָב אייך נאָך קיינמאַל ניט געהערט אָנערקענען וועמען
עס איז אָדער וואָס עס איז," האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. "עס וואַלט
דאָך געווען אינטערעסאַנט צו וויסען, אויב ס'איז טאַקע גאָר נימאָ קיין
איינער, פֿון וועמען איהר האַלט."

"לאַמיר אייך עפעס ערקלעהרען," האָט נאָגעל געענפֿערט. "איך וועל
עס מאַכען בקיצור, אין אַ פֿאַר ווערטער. איהר האָט דאָך אייגענמליך
געוואַלט זאָגען: זעהט גאָר, ער האָט קיינעם ניט, צו וועמען ער קוקט

ארויף, ער איז דער שטאַלץ אליין, ער האַלט פֿון קיינעם נישט! דאָס איז אַ טעות. מײַן מוח פֿערנעהמט נישט פֿיעל; ער דערנרייכט נישט ווייט; אָבער איך וואָלט דאָך געקענט אויסרעכענען הונדערטער און הונדערטער פֿון אַט די געוועהנליכע, אָנערקענטע גרויסע מענער, וועלכע מאַכען פֿול די וועלט מיט זייער ליאַרמענדער בעריהמטקייט. מײַנע אויערן זייגען פֿול מיט זיי. אָבער איך וואָלט עס פֿאַרגעצויגען אָנצורופֿען די צוויי, פֿיער, זעקס גרעסטע גײסמעס-העלדען, האַלב-געטער. גינאַנטישע ווערטה-שעפֿער, און זיך דערנאָך האַלמען בײַ עטליכע פֿאַלשמענדיגע אונבע-ריהמטהייטען, אייגענאַרטיגע, פֿיינע זשעניען, פֿון וועלכע מען רעדט קיינמאָל נישט, וועלכע לעבען אַ קורצע צײַט און שטאַרבען יונג און אונ-בעקאַנט. ס'קען גאַנץ מעגליך זײַן, אז פֿון די דאָזיגע וואָלט איך גראָד אויסגערעכענט אַ פֿערהעלטניסמעסיג גרויסע צאָהל; אַזאָ מײַן געשמאַק האָב איך. אָבער איינס בין איך זיכער, טאַלסטאַיַן וואָלט איך פֿערגעסען צו דערמאָנען."

"הערט אויס," האָט דער דאָקטאָר געזאָגט מיט אַ צוריקווייזענדער מינענע, אַזוי ווי ער וואָלט וועלען מאַכען אַ סוף צום געשפרעך — ער האָט זאָגאַר שטאַרק געצויגען מיט די אַקסלען, — "גלויבט איהר ווירק-ליך, אז אַ מאַן וואָלט געקענט ווערן אַזוי וועלט-בעריהמט, נישט זייענדיג דערביי אַ גײסט פֿון הויכען ראַנג? עס אַמוזירט מיך זעהר שטאַרק איך צו הערען ריידען, אָבער — ערלויבט מיר איך צו זאָגען — דאָס, וואָס איהר האָט געזאָגט, איז אונזיגן, איהר ווייסט נישט, וואָס איהר רעדט; וואָל מיך דער מיינועל כאַפֿען, אויב עס איז נישט אמת! נישט וואָהר, מיר זיינען דאָך געווען איינפֿערשטאַנען, אז מיר קענען אונזער מיינונג ארויסזאָגען אַביסעל גראָב — בפרט נאָך אז איהר אליין האָט געמאַכט דעם אָנהויב?"

"געוויס האָבען מיר אַזוי אַבגעמאַכט! און איהר זײַט גערעכט, כ'האָב געפֿלוידערט צופֿיעל אונזיגן. אָבער וואָס האָב איך פֿאַרט געוואָלט זאָגען? אַלואָ דאָס וואָס טאַלסטאַיַ איז וועלט-בעריהמט אין, הייסט עס, אַ בעווייז פֿאַר זײַן גרויסען גײסט? פֿאַרוואָס עפעס? טאַלסטאַיַ'ס בעריהמטקייט בעדיי-טעט דאָך נישט קײן אַנדער זאַך, נור פֿאַפּולאַריטעט, און כדי צו קייגען פֿאַפּולאַריטעט, מוז מען האָבען אַ געוויסען גראַד פֿון רומהייט, מאַראַלישע, זעעלישע רומהייט; מען מוז איינפֿאַך . . . איך זעה, איהר ווערט אונ-געדולדיג, הערט דאָקטאָר, און איהר האָט אַ רעכט דערצו; איך בין ווירקליך נישט קײן אַנגענעהמער ווירטה. אָבער איצט וועל איך זיך בעסערן."

איהר וועם שוין זעהן . . . זאָגט אַקאַרשט, הערר אַיען, איהר האָט דאָך
נאָך גאָר ניט געטרונקען? פֿאַרוואָס טרינקט איהר ניט?"

די זאך איז געווען די, וואָס סטודענט אַיען איז די גאַנצע צייט גע-
זעסען אַ צוגעמויערטער און האָט זיך צוגעהערט צום געשפרעך; ער
האָט כמעט קיין איין וואָרט ניט פֿערלאָרען. זיינע אויגען זיינען געווען
גיינעריג און קלויב, און ער האָט איינפֿאַך אויפֿגעשפּיצט די אויערן,
בשעת ער האָט זיך צוגעהערט. ס'איז קענטיג געווען, אז דער יונגער מאַן
איז שטאַרק פֿעראינטערעסירט. מען האָט וועגען איהם דערזעהלט, אַז
ער פֿערבריינגט — ווי אַנדערע סטודענטען — זיין וואַקאַנס-צייט, שריי-
בענדיג אַ ראָמאַן.

סאַראַ איז געקומען מיט דער מעלדונג, אַז דאָס נאַכטמאַהל איז
פֿאַרטיג. דער אַדוואַקאַט, וועלכער איז געוועסען אַביסעל צוואַמענגעזונקען
אויף זיין שמוהל, האָט פֿלוצלינג אויפֿגעריסען די אויגען און אַ קוק גע-
טהאָן אויף איהר, און אַז זי איז צוריק אַרויס פֿון צימער, איז ער אויפֿ-
געשפרונגען, האָט זי אָנגעיאָגט אויף די טרעפּ, און מיט אַ שטימע פֿול
בעוואונדערונג האָט ער געזאָגט:

"טאַראַ, ס'איז אַ דערקוויקעניש אַ קוק צו טהאָן אויף דיר, דאָס מוז
איך דיר זאָגען!"

דערנאָך איז ער צוריק אַריינגעגאַנגען און האָט זיך אַנידערגעזעצט
אויף זיין פֿלאַץ, פונקט אזוי ערנסט ווי פֿריהער. ער איז געווען שטאַרק
בעטרונקען. אַז דאָקטאָר סטענערסען האָט זיך ענדליך אַרויפֿגעוואָרפֿען
אויף איהם און גענומען קריטיקירען זיין סאַציאַליזם, האָט ער זיך אַבסאָ-
לוט ניט געקענט פֿערטהיידיקען. יאָ, ער איז אַ פֿיינער סאַציאַליסט! אַ
שינדער איז ער, אַ קלעגליכער פֿערמיטלער צווישען מאַכט און אָהנמאַכט,
אַ יוריסט, וועלכער לעבט דערפֿון, וואָס אַנדערע רייסען זיך אַרום צווישען
זיך, און לאָזט זיך בעזאָהלען דערפֿאַר וואָס ער שאַפֿט געזעצליכעס רעכט!
און אזוי וואָס וויל זיין אַ סאַציאַליסט!

"יאָ, אָבער אין פֿרינציפּ, אין פֿרינציפּ," דאָט דער אַדוואַקאַט איינ-
געווענדעט.

"יאָ, דאָס פֿרינציפּ!" דער דאָקטאָר האָט גערעדט מיט דעם גרעסטען
שפּאַם וועגען אַדוואַקאַט האַנסען'ס פֿרינציפּ. בעת די העררען זיינען
אַרונטער אונטען אין עסס-זאַל, האָט ער געמאַכט איין אַטאַקע נאָך
דער אַנדערער, האָט זיך אויסגעלאַכט פֿון האַנסען'ן אַלס אַדוואַקאַט אין
אָנגעגריפֿען דאָס גאַנצע סאַציאַליסטישע מיסטיעב. דער דאָקטאָר איז

געווען א ליבעראל מיט לייב און זעעלע, ער איז ניט געווען קיין סאָציאַל-ליסט מיט'ן מויל. וואָס איז דאָס אַווינס דאָס סאָציאַליסטישע פּרינציפּ? צום מיוועל דערמיט! איצט איז דער דאָקטאָר געזעסען אויף'ן פֿערד: דער סאָציאַליזם איז, בקיצור גערעדט, גאָר פשוט די ראַכע-אידעע פֿון די אונטערשטע קלאַסען. ס'איז גענוג צו בעטראַכטען דעם סאָציאַליזם אַלס בעוועגונג! אַ מחנה פֿון בלינדע און טויבע בעסטיעס, וועמען די צונג הינגט אַרויס פֿון האַל, בשעת זיי לויפֿען נאָך זייערע פֿיהרער. צי דיינקען זיי כאַטש אַליין אויף וואָס אַ האָר איז ווערטה? ניין, די מענשען דיינקען ניט. ווען זיי וואַלטען געדיינקט, וואַלטען זיי אַריבער צום לינקען פֿליגעל און געטהאָן עפעס ניצליכעס און פּראַקטישעס, אָנשמאַט צו ליגען און פֿערשווענדען דאָס גאַנצע לעבען אין אַ מרויס. פֿוי! וועלכען סאָציאַל-ליסטישען פֿיהרער מען זאָל ניט נעהמען — וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענשען זיינען דאָס? אָבגעריסענע, אויסגעדאַרטע חברה-לויט, וועלכע זיצען ביי זיך אין בידעס-שטיבעל אויף אַ ביינקעלע און שרייבען אָבגהאַנדלונגען איבער די פֿערבעסערונג פֿון דער וועלט! זיי מענען זיך זיין גאַנץ גוטע מענשען, נאַטירליך, ווער קען עפעס זאָגען וועגען קאַרל מאַרקס? און דאָך איז אָט דער מאַרקס געזעסען און האָט אויסגעמעקט די גאַנצע אַרעמקייט פֿון דער וועלט — מהעאַרעמיש. זיין מוח האָט אויסגעקלעהרט יעדען סאָרט פֿון אַרעמקייט, יעדען גראַד פֿון עלענד און נויט. זיין האַרץ נעהמט אויף די ליידען פֿון דער גאַנצער מענשהייט. דאָן טונקט ער איין די פֿעדער און איז גליהענדיג אין גייסט און שרייבט אָן איין זייטעל נאָך'ן אַנדערן, פֿילט אָן גאַנצע בייגענס מיט ציפֿערן, נעהמט פֿון דעם רייכען און גיט דעם אַרימאָן, צוטוהיילט סומען, מאַכט איבער רי גאַנצע עקאָנאָמיע פֿון דער וועלט, שליידערט מיליאָרדען צו די ערשטווינע אַרימע לייט — אַלעס וויסענשאַפֿטליך, אַלעס מהעאַרעמיש! און דאָן ווייזט זיך ענדליך אַרויס, אַז מען איז גאָר איינפֿאַך אויסגעגאַנגען פֿון אַ גרונד-פֿאַלשען פּרינציפּ: פֿון דער גלויכהייט פֿון די מענשען! פֿוי! יאָ, ווירקליך, אַ גרונד-פֿאַלשעם פּרינציפּ! און דאָס, אָנשמאַט צו מהאָן עפעס ניצליכעס און אויסצופֿילען דעם מאַנגעל פֿון רעפֿאָרם-אַרבייט צום נוצען פֿון דער וואַהרער דעמאָקראַטיע . . .

אויך דעם דאָקטאָר איז דער רויש ביסלעכוויי אַרײַן אין קאַפּ: ער האָט גערעדט פֿאַר פֿייער און פֿאַר וואַסער און געמאַכט אַלערליי בער-הויפטונגען. ביים מיש איז ער נאָך דערצו געוואָרען ערגער; מען האָט געטרונקען אַ מאַסע שאַמפּאַניער און די שטימונג איז געוואָרען ווילד; זאָגאַר טינזט, וועלכער איז געזעסען לעבען נאַגעל'ן און ביו איצט געווען

גאנץ שטיל, האָט זיך אויך אַרײַנגעמישט אין געשפרעך מיט עטליכע בעמערקונגען. דער אַרױנקט איז געוועזען שטייף, אַזוי ווי ער וואָלט זיך ניט געקענט ריהרען פֿון אָרט, און האָט געמאַכט געוואַלדען איבער אַן אײ, וואָס האָט איהם אײַנגעריכט דעם אָנצוג; ער איז געווען הילפֿלאָז און האָט ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן; נאָך אַז סאַראַ איז צוגעקומען איהם אָבווישען, האָט זיך דער אַרוואַקאַט בענוצט מיט דער געלענענהייט, זי אַ רײס צו טהאָן צו זיך; ער האָט זי גענומען אין די אָרעמס און געטריבען מיט איהר מיאומ'ע שטיק. ס'איז ענטשטאַנען אַן אונאַרדנונג איבער'ן גאַנצען מיט.

דערווייל האָט נאַגעל פֿערלאַנגט אַ קאַרב שאַטפאַניער צו זיך אין צימער אַרויף; אין אַ וויילע אַרום האָט מען זיך אויפֿגעהויבען פֿון מיט. דער אַרױנקט און דער אַרוואַקאַט זײַנען געגאַנגען אָרס אין אָרס און האָבען געזונגען פֿאַר לױטער פֿרעהליכקייט, און דער דאַקטאָר האָט זיך ווידער אַמאַל מיט היץ פֿונאַנדערגעלאָזט איבער דעם פֿרינציפֿ פֿון סאַ-ציאָליזם; אָבער אויף די טרעפֿ האָט ער געהאַט דאָס אונגליק צו פֿער-פֿערלירען זײַן פּאַנסנע, ס'איז אַראָבגעפֿאַלען אויף דער ערד, געוויס שוין צום צעהנטען סאַל, און האָט זיך ענדליך צובראַכען. ביידע גלעזער זײַנען צושפּרונגען. ער האָט אַרײַנגעלייגט די אײַנפֿאַסונג אין טאַש און איז געבליבען בלינד די גאַנצע נאַכט נאַכאַנאַנד. דאָס האָט איהם געערנערט און איהם נאָך הוציגער געמאַכט; מיט כעס האָט ער זיך אנדער-געזעצט לעבען נאַגעל'ן און האָט געזאָגט:

„אויב איך האָב ריכטיג פֿערשטאַנען, האָט די „ערלײונגס-אַרמעע“ ניט אייער פֿאַלשטענדיגע פֿעראַכטונג? דאס איז ניט גלאַט אַזוי גער-פלאַפעלט?“

דאָס האָט ער געזאָגט אין פֿולען ערנסט און געוואַרט אויף אַן ענטפֿער. נאָך אַ קורצער פֿיוזע האָט ער ווייטער געזאָגט, אַז נאָך דעם ערשטען געשפרעך, וואָס זיי האָבען צווישען זיך געהאַט — ס'איז געווען גראָד דעם טאַג פֿון קאַרלסען'ס לײַה — האָט ער אַרויסגעטראָגען דעם אײַנדרוק, עפעס אַזוי ווי ער — נאַגעל — וויל ווירקליך פֿערטהידיגען דעם אונזין.

„איך פֿערטהידיג דאָס רעליגיעזע לעבען אין מענשען,“ האָט נאַגעל געענטפֿערט. „און פֿאַרוואָס? וויל עס איז אַ פֿאַקט. איך פֿער-טהידיג ניט ספעציעל דאָס קריסטענטהום, דורכאויס ניט, נאָר איבער-הויפט דאָס רעליגיעזע לעבען. איהר האָט געזאָגט, אַז מען וואָלט גע-דאַרפֿט אײַפֿהיינגען אַלע טהעאָלאָגיע. „פֿאַרוואָס?“ האָב איך געפֿרעגט.

„ווייל זייער ראָלע איז אויסגעשפּיעלט,“ האָט איהר געענטפּערט. און אין דעם בין איך ניט געווען איינשטימיג מיט אייך. דאָס רעליגיעזע לעבען איז אַ פּאַקט. אַ מערק רופֿט: „אַללאַה איז גרויס!“ און שטאַרבט פֿאַר דער דאָזיגער איבערזייגונג; אַ נאָרוועגער פֿאַלט אויף די קניע פֿאַר'ן אלטאַר און מרינקט נאָך ביו אויף היינטיגען טאָג קריסטוס'עס בלוט. אַ פֿאַלק האָט אַ גלאַק, אין וועלכען עס גלויבט, און אין דעם דאָזיגען גלויבען שטאַרבט עס גליקליך. דער עיקר איז ניט, אין וואָס מען גלויבט, נאָר ווי מען גלויבט אין דעם . . .“

„איך בין ערשטיגט צו הערען אזא מיין פּליידעריי פֿון אייך. ס'איז אמת, אז איך קען אייך ניט, נאָר איך האָב געמיינט, אז אויף מעהרערע געביעטען וויט איהר נאָך אַ שאַרפֿערער ראַדיקאַל אידער ווער עס איז פֿון אונז; דאָ אָבער קריכט איהר איינפֿאַך אויף די גלויבע ווענד. איך פֿרעג זיך ווירקליך נאָך אַמאָל, צי איהר וויט ניט אין גרונד גענומען אַ פֿערמאַסקירטער קאָנסערוואַטאָר. דאָ קומט איין וויסענשאַפֿטליכע קריטיק נאָך דער אַנדערער איבער מהעאָלאָגען און מהעאָלאָגישע ביכער; איין שרייבער נאָך דעם אַנדערן מרעט אַרויס און צוגליעדערט אַם די זאַמלונג פֿון דרשות און יענע מהעאָלאָגישע אָבהאַנדלונג, און ניט קוקענדיג דערויף געהט איהר ניט אַוועק דערפֿון, אז צום ביישפּיעל די קאָמעדיע מיט קריסטוס'עס בלוט האָט נאָך היינט אַ ווערטה! איך הויב ניט אָן פֿער- שטעהן אייער געדאַנקען-גאַנג.“

„דיינקט איהר ניט, הערר דאָקטאָר, אז עס איז אין גרונד גענומען אויך אַביסעל ראַדיקאַל זיך צו האַלטען פֿעסט ביי אַ מיינונג, וועלכע איז גענוי אַנטקעגענעזעצט דעם זיעגרייכען ליבעראַליזם? נן, דאָס וועלען מיר לאָזען אָן אַ ווייט! אָבער איך בין אויך ניט איינפֿערשטאַנען דערמיט, וואָס איהר זאָגט איבער די קריטיק. אַ קריטיקער געהמט אַ מעטאַפֿיזישע פֿראַגע אויף'ן גאַפּעל און „צוגליעדערט“ זי. יאָ, וואָס האָב איך אייך געוואָלט פֿרעגען: וויט איהר ווען געווען אויף אַ פֿערד-מאַרק? האָט איהר געזעהן, ווי מען בייט זיך מיט פֿערד? ניט? נאָר ניט דאָס בין איך אויסען. יאָ, מיר ווילען ריידען וועגען דער קריטיק, מכּה אַם די שפּיצזיגע און זעהר טאַלאַנטפֿולע גאַפּעל-שמעך אין די מעטאַפֿיזישע וועלט. וואָס איז אייער מיינונג דעריבער? איך מיין, אז דאָס איז ניט ריכטיג, ס'איז אונגעבילדעטע ווירוסטעריי, בויערן-לאַגיק. אויף זייטע 34 זאָגט פּאַסטאָר יעלם דאָס און דאָס, אויף זייטע 108 ווידער זאָגט פּאַסטאָר יעלם יענעס און יענעס, און אַם האָט איהר אייך פּאַסטאָר יעלם'ס לאַגיק! מיר דוכט, אז דאָס איז אויסערגעווענהליך ענג. מיר פֿערשמעהען איינפֿאַך

אויף ביידע זייטען, וואָס דער מאַן האָט געמיינט; נאָר עס געהט אין דעם איהם צו כאַפּען ביי אַ ווידערשפּרוך, איהם פּאַנגען אין ווערטער. אָבער ניט קוקענדיג אויף דער כינעזישער שפּליטער-אַרבייט געהט זיך יעדער מענטש זיין גאַנג ווייטער צו דער „קאָמעדיע מיט קריסמוס'עם בלוט“ . . .

„וואָס איז אַלואַ אין אָרדנונג?“

„וואָס איז אַלואַ אַ פּאַקט! און וואָס פּאַר אַ געווינס איז עס אין גרונד גענומען — פּערצייהט מיר איבעריגענס, אויב איך האָב זיך שוין איין מאָל נאָכגעפּרעגט נאָך דעם — וואָס פּאַר אַ געווינס איז עס דען אייגענמליך, פֿון ריין פּראַקטישען שטאַנדפּונקט, ווען מען רייסט אַוועק ביים לעבען יעדע פּאַעזיע, יעדען טרוים, יעדע שעהנע מיסטיק, יעדען לינגען? וואָס איז וואַהרהייט? ווייסט איהר דאָס? מיר בעוועגען זיך דאָך נור דורך סימבאָלען פּאַרווערטס, און אַט די סימבאָלען האַלטען מיר אין איין בייטען, וואָס ווייטער מיר קומען פּאַרווערטס. . . דאָס איז פּאַר איך נאָטירליך ניט ראַדיקאַל גענוג — אויב עס איז פּאַר איך ניט שוין צו ראַדיקאַל, נון, ווי איהר ווילט זיך! . . . אָבער איך לאַנגווייל איך געוויס, הערר דאָקטאָר? לאַמיר אַקאַרשט ניט פּערגעסען די גלעזער.“

דער דאָקטאָר האָט זיך אויפֿגעהויבען און איז אַרומגעגאַנגען אַ וויילע איבער'ן צימער, מיט פּערדרום האָט ער זיך אָבגעשטעלט און געקוקט אויף אַ טאַפעט, וועלכער האָט זיך דאָרט ביי דער טהיר אַביסעל פּערה-קאַשעט; ער האָט זיך זאָגאַר געלייגט אויף די קניע, אום איהם אויס-צוגלייכען.

„דו וואַלסט מיר ווירקליך געקענט לייהען דייע ברילען, האַנסען, אַז דו זיצסט דאָך סיי ווי סיי און שלאָפּסט,“ האָט ער געזאָגט איינפֿאַך אויפֿגעבראַכט.

אָבער האַנסען האָט ניט געוואַלט געבען זיינע ברילען, און דער דאָקטאָר האָט זיך מיט כעס אָבגעקעהרט פֿון איהם. ער האָט זיך ווידער אַנידערגעזעצט לעבען נאַגעל'ן.

„יא, ס'איז אונזיגן, אַט דאָס איז עס; אין גרונד גענומען האָט אַלצדינג אַ קנאַפען ווערט, אַז מען קוקט דערויף פֿון אייער שטאַנד-פּונקט, איהר זייט פֿילייכט גערעכט אין אַסך זאַכען. אַט נעהמט אַקאַרשט האַנסען'ן דאָרט, האַהאַהאַ; יא, פּערציייה, וואָס איך געהם זיך די פֿריי-הייט צו לאַכען פֿון דיר, האַנסען, אַדוואַקאַט און סאַציאַליסט האַנסען. פֿיהלסט דו דען ניט אַ געוויסע אינערליכע פֿרייד, יעדעס מאָל, ווען צוויי גוטע בירגער צוקריגען זיך און פֿיהרען אַ פּראָצעס איינער געגען אַנדערן?״

ביין, ווען עס וואלט מעגליך געווען, וואלסט דו זיי אימער פֿערגליכען מיט גוטען און ניט גענומען קיין שילינג דערפֿאר! און דעם קומענדען זונטאָג וואלסט דו אַרויפֿגעגאַנגען אין אַרבייטער-פֿעראַיין און פֿאַר צוויי האַנד-זוערקער און אַ קצב-יונג געהאַלטען אַ פֿאַרטראַג איבער דעם סאַציאַ-ליסטישען שטאַט. „יא, יעדער איינער זאָל קריגען אַן איינמאַן, לויט זיין פֿעהיגקייט צו פֿראַדוצירען,“ וואלסט דו געזאָגט; „אַלעס איז אַווי אויסגעצייכענט איינגעאָרדענט, אַז קיינעם ווערט ניט געטהאָן קיין אונ-רעכט.“ אָבער דאָ שטעהט אויף דער קצב-יונג, און איין גאַט ווייס דעם אמת, אַז ער איז אַ זשעני אין פֿערגלייך מיט אייך אַלעמען; ער שטעהט אַלזאָ אויף און פֿרעגט: איך האָב אָבער אַ געוויסע גרויס-הענדלערישע פֿעהיגקייט צו קאַנסומירען, זאָגט ער, אָבער אין פֿראַדוצירען בין איך ניט מעהר ווי אַ קצב-יונג, וואָרים מיין טאַלאַנט געהט ניט ווייטער, זאָגט ער. וואָס זשע, שטעהסט דו ניט דאָן בלייך און בייז און האָסט ניט זאָס צו ענטפֿערן דערויף, דו באַלואַן? . . . יא, כראַפֿע נור, דו, דאָס קענסט דו אַם בעסטען; כראַפֿע נור!“ דער דאָקטאָר איז איצט געווען שטאַרק בערוישט, די צונג איז איהם געווען אַזוי ווי צוגעוואַקסען צום גומען און די אויגען זיינען איהם פֿול געוואָרען מיט טרעהרען. נאָך אַ פּויוע האָט ער זיך ווידער געווענדעט צו נאַגעל'ן און מיט אַ מוטיגען טאָן האָט ער געזאָגט: „איבעריגענס האָב איך ניט געמיניט, אַז גראַד נור די טהעאָלאָגען וואלסטן זיך געדאַרפֿט אומבריינגען. ניין, זאָל מיך דער טייוועל כאַפּען, אַלע, אַלע דאַרפֿען מיר עס טהאָן, אייסראַטען די מענשען און לאָזען די ערד-אַקס ווייטער לויפֿען.“

נאַגעל האָט אָנגעקלאַפּט מיט מינוט'ן. דער דאָקטאָר האָט ניט געקריגען קיין ענטפֿער; ער איז געוואָרען אין כעס און האָט אַ געשרי געטהאָן אויף'ן קול:

„הערט איהר ניט, וואָס איך זאָג? מיר וואלסטן זיך אַלע, אַלע געדאַרפֿט אומבריינגען, זאָג איך; איהר נאַטירליך אויך, איהר אויך.“ און דערביי האָט דער דאָקטאָר אויסגעזעהן אויסערגעווענהליך בייז. „יא,“ האָט נאַגעל געענטפֿערט, „איך האָב אויך געטראַכט דערפֿון. אָבער וואָס מיר אָנבעלאַנגט, האָב איך ניט קיין מוטה.“ פּויוע. „איך זאָג אַלזאָ אויסהריקליך, אַז איך האָב קיין מוטה ניט דערצו; ווען איך זאָל אָבער איין שעהנעם טאָג דאָך קריגען דעם מוטה, האָב איך שוין גרייט דעם פּיסטויל דערצו. און פֿאַר אַלע פֿעלע טראַג איך איהם איבער ביי מיר.“

און דערביי האָט ער פֿון דער וועסטען-קעטשענע אַרויסגענומען אַ

מעדיצין-פלעשעלע מיט א גיפֿט-זייכען דערויף און האָט עם געהאלטען אין דער הויך. דאָס פֿלעשעלע איז נור געווען האַלב אָנגעפֿילט.

„עכטע בלויז-ווייערע, קלאָהר ווי וואַסער!“ האָט ער געזאָגט. „אָבער איך וועל קיינמאָל ניט האָבען דעם מוטה דערצו; עם ווערט מיר וואָס ווייטער אַלץ שווערער . . . הערר דאָקטאָר, איהר קענט דאָך מיר געוויס זאָגען, צי דאָס איז גענוג. כ'האָב איין העלפֿט דערפֿון שוין בענוצט אויף אַ מהיער, און עם האָט אויסגעזייכענט געווירקט. אַ קורצער קאָמפֿ, אַ פּאָר קאָמישע העיות, אַ צוויי, דריי-מאָליגעס סאָפען, דאָס איז געווען אַלעס; מאַט אין דריי ציגע.“

דער דאָקטאָר האָט גענומען דאָס פֿלעשעלע, האָט עם אָנגעקוקט, עם אַ פּאָר מאָל דורכגעשאַקעלט און געזאָגט:

„דאָס איז גענוג, מעהר ווי גענוג . . . איך וואָלט אייגענטליך געדארפֿט צוגעהמען ביי אייך דאָס פֿלעשעלע; נאָר אז איהר האָט ניט קיין מוטה, מאַ . . .“

„ניין, איך האָב ניט קיין מוטה.“

פויווע. נאָעל האָט צוריק אַרײַנגעלייגט דאָס פֿלעשעלע אין וועסט-מאַש. דער דאָקטאָר איז וואָס ווייטער אַלץ מעהר צוזאַמענגעזונקען; ער האָט אויסגעהונקען זיין גלאַז, זיך אומגעקוקט מיט טויטע אויגען אַרום זיך און אַ שפּיי געטהאָן אויף דער פּאָדלאָגע. פּלוצלינג האָט ער אַרי-בערגעשריען צו דעם אַדיונקט:

„העדא, וואו האַלטסט דו ערגעץ אין דער וועלט, האַלטמאָן? קענסט דו נאָך אויסריידען „געדאַנקען-אַסאַסיאַציאָנען“? איך קען עם שוין ניט, נומע נאַכט!“

דער אַדיונקט האָט געעפֿענט די אויגען, האָט זיך אַביסעל אויס-געגלייכט דעם רוקען, איז אויפֿגעשטאַנען און צוגעגאַנגען צום פֿענסטער, וואו ער איז געבליבען שמעהן און האָט אַרויסגעקוקט אויף דרויסען. אז דאָס געשפרעך האָט פֿון דאָס ניי אָנגעפֿאַנגען, האָט ער זיך בענוצט מיט דער געלעגענהייט זיך אַרויסצו'גנב'ענען; ער האָט זיך שמילערהייט גערוקט ביי דער וואַנד, האָט געעפֿענט די טהיר און זיך אַרויסגעמאַכט, איידער אימיצער האָט עם בעמערקט. אויף אזא שטייגער פֿלעגט אַדיונקט האַלטאַן אימער אַוועקגעהן פֿון אַ געזעלשאַפֿט.

מינוט איז אויפֿגעשטאַנען און האָט אויך געוואָלט אַוועקגעהן; נאָר אז מען האָט איהם געבעטען, ער זאָל נאָך בלייבען אַ וויילע, האָט ער זיך צוריק אַנידערגעזעצט. אַרוואַקאַט האַנסען איז געשלאָפֿען. די דריי, וועלכע זיינען נאָך געווען ניכטער, סטודענט אַיען, מינוט און נאָעל,

האָבען אָנגעהויבען ריידען פֿון ליטעראַטור. דער דאָקטאָר האָט זיך צוגעהערט מיט האַלב-פֿערמאכטע אויגען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. גלייך נאָכדעם איז ער אויך אַנשלאָפֿען געוואָרען.

דער סטודענט איז געווען שטאַרק בעלזען און האָט געהאַלטען פֿון מ אַ פּאַס אָן: מען מוז צוגעבען, אַז מאַפּאַסאַן האָט דערגרונטעוועט די געהיימניסע פֿון דער פֿרוי, און אַז עס איז ניטאָ קיין גלייכען צו איהם אַלס דיכטער פֿון דער ליטע. וואָס פֿאַר אַ דרייטקייט אין דער שיל-דערונג, וואָס פֿאַר אַ וואונדערבאַרע קענטניס פֿון'ם מענשען-האַרצען! אָבער נאָגעל האָט אַרויסגעפֿלאַצט מיט אַ לעכערליכער צוקאכטקייט, האָט געקלאַפּט אָן טיש, געשריען, איז אָנגעפֿאַלען אויף די שריפֿטשמעלער, האָט געמאַכט אַש און בלאַטע כמעט פֿון אַלעמען און בלויז געשאַנעוועט דאָס לעבען פֿון געזעהלמע עטליכע. זיין ברוסט האָט זיך געהויבען אַרויף און אַראָב, און דער שוים איז איהם געלאָפֿען פֿון מויל:

די דיכטער! העהע, יאָ, דאָס מוז מען זאָגען, זיי זיינען אַריינגע-דרונגען אין דאָס טעפֿסטע מענשען-האַרץ! וואָס זיינען זיי דען, די דיכטער, אָט די גאווה'דיגע וועזענס, וועלכע האָבען פֿערשמאַנען ווי אזוי צו קריגען אזא מאכט אין'ם מאַדערנעם לעבען, וואָס זיינען זיי? יאָ, אַן אויסשלאָג אויף'ן געזעלשאַפֿטס-קערפֿער, רייצבאַרע, געשוואַלענע באַרד-פּרישטישקעס, וועלכע מען מוז בעהאַנדלען צאַרט און אָננעהמען מיט פֿאַרויכטיגקייט, אַניט ווערן זיי שלעכט, וואָרום זיי פֿערטראַגען ניט קיין האַרמע בעהאַנדלונג! יאָ, פֿון די דיכטער מוז מען דורכאויס מאַכען אַ טאַראַאָס, בעזוגדערס פֿון די נאַרישסטע, פֿון די מענשליך ווייניג ענט-זויקעלטע, פֿון די אַלטע; וואָרום אַניט ברוגז'ן זיי זיך אָן און פֿאַהרען אַוועק אין אויסלאַנד! העהע, אין אויסלאַנד, יאָ! אַה דו גוטער גאַט, וואָס פֿאַר אַ זיסע קאָמעדיע! און טאַמער איז פֿאַרהאַן אַ דיכטער, אַ ווירקליך גייסט-בערווישטער זינגער מיט מענער אין דער ברוסט, דאַן וואָלט מען געמענט שווערען ביים טייוועל אליין, אַז ער ווערט געשמעלט זויט הינטער די גראָבע, קאָפּירענדע פּראָפּעסיאָניסטען, וועלכע זיינען מכבד דעם עולם מיט ביטערע שנאַפּסען, יאָ, יאָ, די מאַסע איז דאָס— די קוואַנטיטעט — און דער גראָבער געשמאַק פֿון די טרינקער! . . . נו, ער, נאָגעל, איז ניט קיין קענער, נאָר אַן איינפֿאַכער אַנגראָאָס מיט אַ געווענהליכען פֿערד-געשמאַק, און דערום וויל ער זאָגאַר ניט האָבען קיין פֿופֿציג מענשען אויף זיין זייט. עס האָט זיך איהם שוין אַמאָל גע-מאַכט, אַז ער האָט געליטען דערפֿון וואָס ער האָט זיך אויסגעשפּראַכען איבער דער שעקספּיר-פּראָגע. איינמאָל אין אַן אָבענד-אונטערהאַלטונג.

יא, ער האָט ווירקליך געלייענט שעקספיר; ער האָט זיך געהאט פֿאַר-
גענומען אַרויפֿצושטייגען אויף דעם סאַמע שפיץ פֿון דער בילדונג, דאָס
איז געווען זיין עהרגיין, און דערום האָט ער געלייענט שעקספיר. אָבער
אויף צו להכעיס האָט ער אויסגעפֿונען, אז שעקספיר איז זעהר אָנגע-
לאָזען, קוים וואָס ער ריהרט זיך, און זיינע פֿערעהרער זיינען מענשען,
וואָס בענוגענען זיך מיט זעהר, זעהר ווייניג. דאָ האָט זיך אויפֿגעהויבען
א פֿאַכמאַן, א קענער, אַן עסטעהטיקער, וועלכער האָט איהם מיט כעס
געזאָגט: יאָ, דאָס איז איינער מיינונג, אָבער עס איז ניט געזאָגט, אז
דאָס איז די מיינונג פֿון דער גאַנצער וועלט! העהע, ס'איז ניט די מיינונג
פֿון דער גאַנצער וועלט, האָט ער געזאָגט. זאָל אונז גאָט אָבהימען, וואָס
פֿאַר אַ קאָמישער מאַן! ניין, די מיינונג פֿון דער גאַנצער וועלט איז דאָס
שאַקע ניט, נו, איז וואָס? וואָס אַרמ עס איהם, נאַגעל'ן, אז די פֿופֿציג
טויזענד פֿערעהרער האָבען אַן אַנדער מיינונג ווי ער? וואָס, אין גאָט'ס
נאָמען, געהט עס איהם אָן, וואָס די מענשהייט איז פֿאַר רויט, ווען ער
איז פֿאַר שוואַרץ? . . . נו קומט מען זאָגאר מיט מאַפּאַסאָן. גאָט אין
הימעל! אַ מאַן, וואָס האָט פֿיעל געשריבען איבער ליעבע, און געוווּס,
די ביכער זיינען איהם געגאַנגען פֿון דער האַנד; יאָ, וואָס גערעכט איז
גערעכט. אַך, אַ קליינער, העל-פֿונקלענדער שמערן, אַ ווירקליכער
דיכטער, אַלפֿרעד דע מיסע, ביי וועמען די ליעבע איז ניט קיין ברענענדע
רוטינע, נאָר אַ פֿיינער און פֿייערדיגער פֿריהלינגס-טאָן, ביי וועמען די
ווערטער פֿלאַמען איינפֿאַך אין די ציילען — אָט דער דיכטער האָט
פֿיליכט ניט קיין העלפֿט אויפֿיעל פֿערעהרער אויף זיין זייט, ווי מאַפּאַ-
סאָן, דער קליינער, מיט זיין אויסערגעווענהליך גראָבער און זעעלענלאָזער
לענדען-פּאַעויע . . .

נאָגעל האָט אַריבערגעטראָמען אלע גרענעצען, ער האָט געפֿונען אַ
געלענענהייט אָנצופֿאלען אויף וויקטאָר הונגאָ און אין אַלגעמיין צו שיקען
די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט צום טייוועל! יאָ, איינפֿאַך זיי שיקען
צום טייוועל! זיי ער מעג דאָ בריינגען איין איינציגע קליינע פֿראַבע פֿון
וויקטאָר הונגאָ'ס פּוסטע פּאַעטישע פּויקעריי? מערקט אייך נור; „ווען
דיין שמאָהל וואַלט ווייניגסטענס געווען אזוי שאַרף ווי דיין לעצטער ניין!“
יאָ, וואָס זיי דינקען דערצו; זיי קלינגט דאָס ניט גוט? וואָס דער הערר
גרענאַרד דענקט?

דערביי האָט נאָגעל דורכגעבויערט מינוט'ן מיט זיין בליק. ער האָט
געהאַלטען אין איין קוקען אויף איהם, און האָט ווידערהאַלט נאָך אַמאָל
זענען איינצעלנע ציילע פֿון וויקטאָר הונגאָ, נאָך אימער האַלטענדיג די

אוינגען צוגעשמידט צו מינוט'ס געזיכט. מינוט האָט ניט געענטפֿערט.
זינע בלויע אויגען האָבען זיך מורא'דיג ברייט געעפֿענט און א צוטר-
מעלטער האָט ער א היבשען וופ געטהאָן פֿון זיין גלאַז.

„אַבער דער פֿערז איז דאָך נאָך אלעס דעם ניט אזוי אונגעגליך.“
האָט זיך דער סטודענט אָנגערופֿען.

נאָגעל האָט זיך ווידער צוקאַכט: „אזוי, אלוף ניט אזוי אונגעגליך?
אזוי שלעכט זאָגאר ווי ער האָט איהם אָנגעזאָגט, האָט ער נאָך זיין וויר-
קונג? יאָ, זעהט איהר! ניין, דאָן מוז ער אַנדערש אויסגערעדט ווערן!“
ער וואָלט אויגעגליך געדאַרפֿט אויפֿשמעהן, זיך שמעלען ביי דער מהיר
און פֿון דאָרט אויסשפּייען אָט די זיסע פּאָעזיע די העררען איבער די קעפֿ-
יך, וואָרים אייב מען וויל וויקטאָר הונגאַר'ן ווירקליך שטאָן זיין רעכט, מוז
מען איהם פֿאַרלעזען מיט א גרויסען, קייענדען מויל, אַניט געהט אזוי
צו זאָגען אַרויס זיין גייסט פֿון דער פּאָעזיע. . . נג, עס לוינט זיך ניט
די מיה צו רייטען ווימער איבער וויקטאָר הונגאַר. „געבענשט זאָל זיין זיין
אַנדיינקען! פֿאַר אייער געזונד!“

ווי האָבען געטרונקען.

„איהר האָט דערמאָנט איבסען/ן,“ האָט זיך נאָגעל נאָך אלץ געקאַכט.
נאָך זיין מיינונג נאָך איז פֿאַרהאָן נור איין ריכטער אין נאָרוועגען, און
דאָס איז ניט איבסען. ניין, ווירקליך ניט. מען רעדט וועגען איבסען/ן
אלס דיינקער; צי ס'איז ניט גוט צו מאַכען א קליינעם אונטערשיעד
צווישען פּאָפּולערע פֿערניפֿמיגע בעמערקונגען און ווירקליכען דיינקען?
מען רעדט פֿון איבסען'ס בעריהמטקייט, מען בלאָזט אונז אַן פֿולע אויערן
וועגען זיין מוט; צי ס'איז ניט גוט צו מאַכען א קליינעם אונטערשיעד
צווישען דעם מהעאָרעטישען און דעם פּראַקטישען מוט, צווישען דעם
רעוואָלוציאָנס-דראַנג אָהן אויגענויז און אָהן א שום ריקויכט און דעם
אויפֿרייצונגס-מוטה ביי זיך און דער היים? דער אוינער שטראַהלט אין
לעבען, דער אַנדערער רופֿט אַרויס אַן ערשטווינג אין מהעאָמער. דער
נאָרוועגישער שריפֿטשמעלער, וועלכער בלאָזט זיך ניט אַן און האַלט ניט
דערביי א שפּיזעל אַנשטאָט א שפּיען, איז דאָך ניט קיין נאָרוועגישער
שריפֿטשמעלער; וואָס פֿאַר עס איז שייס-פֿלאַקען מוז מען געפֿינען, כדי
זיך אַן דעם צו רייבען, אַניט ווערט מען ניט בעטראַכט אלס מוטשיגע
מוראָשקע, יאָ, ס'איז ווירקליך זעהר אינטערעסאַנט צו קוקען דערויף פֿון
וויימען! ס'איז אַ מין שלאַכט-מומעל און אַ טענער-מוטה, ווי ביי אַ פֿראַנ-
נאַפּאלעאָנישע מלחמה; אָבער אַ געפֿאַהר און אַ ריזיקע, ווי ביי אַ פֿראַנ-
צווישען דועל. העהעהע. . . ניין, אַ מאַן, וועלכער וויל רעוואָלטירען.

מוז דאך פריהער פֿון אלצדינג קענען אָננעהמען אַ פען אָהן זיידענע האַנד־שוה; ער דאַרף ניט זיין קיין קליינע שרייבענדע זעלטענהייט; ניט בלויז אַ ליטעראַרישער בעגריף פֿאַר די דייטשען, נאָר אַ בעוועגליכער, טהעטיגער מענש אין דעם גערודער פֿון'ס לעבען. איבסען'ס רעוואַלוציאָנס־מוטה וועט זיכער קיינמאָל ניט אַרויפֿפֿיהרען זיין מאַן אויף דאָס דינע איין; דער עקספּערימענט מיט דעם טאַרפּעדאָ־שיפֿעל אונטער'ן בריק איז אַ קלעגליכע דעפּאַרטאַמענט־טהעאָריע אין פֿערגלייך מיט דער לעבעדיגער, פֿלאַמענדער טהאַט. צי די העררען האָבען ווען געהערט, ווי אימיצער צורייסט לייזונגס? העהעהע, אַ גאַנץ וואַזשנער גערויש! . . . נו, איבעריגענס איז אַיין גערויש פֿיליכט אַזוי גוט ווי דער אַנדערער, ווי בעגייסטערט מיר זאָלען ניט זיין פֿאַר אַזאַ מין ווייבערשע אַרבייט ווי דאָס שרייבען פֿאַר'ן פּובלוקום. פֿערשמעהט זיך — ווי קלענליך זי איז ניט, האָט זי דאָך יעדענפֿאַלס פּונקט אַזוי פֿיעל ווערטה ווי לעאַ טאַל־סטאַי'ס רויכערענדע מאַראַל און זיין פּראָפּאַגאַנדאַ פֿאַר זיין שווימענדען גאַט. נאָר געהט דאָס אַלעס צום טייוועל!

אַלעס?

יא, בינאָה. איבעריגענס האָבען מיר אַיין דיכטער, דאָס איז ביערנסאָן אין זיינע בעסטע שטינדען. ער איז דאָך אונזער איינציגער, דאָך אונזער איינציגער . . .

וואָלטען דען דאָס רובֿ מענות געגען טאַלסטאַי'ן אויך ניט געקענט אָננעווענדעט ווערן אויף ביערנסאָן? צי איז ניט ביערנסאָן אויך נור אַן אַנזאָגער, אַ מאַראַל־פּריידיגער, אַ געוועהנליכער, לאַנגווייליגער אַלמער מאַן, אַ ביכער שרייבענדער פּראָפּעסיאָניסט און נאָך אַזעלכעס?

„ניין!“ האָט נאָגעל אויסגערופֿען הויך אויף'ן קול. ער האָט געמאַכט מיט די הענט און פֿערטהיידגט ביערנסאָן'ן מיט וואַרעמע ווערטער: מען קען ניט פֿערגלייכען ביערנסאָן'ן מיט טאַלסטאַי'ן, טהיילווייז ווייל עס וואָלט געווען געגען די איינפֿאַכע אַגראַנאַמישע פֿערנונפֿט פֿון יעדען איינעם, טהיילווייז ווייל דאָס מענשליכע געפֿיהל רעדט געגען דעם. ערשמענס איז ביערנסאָן אַ זשעני — וואָס טאַלסטאַי איז אין זיין נאַנצען לעבען ניט געווען. ביי איהם, נאָגעל'ן, שמעהען די גאַנץ געוועהנליך גרויסע און פּראָסטע זשעניען ניט הויך. איין גאַט ווייסט דעם אמת, אז ער האַלט ניט פֿיעל פֿון זיי — אָבער ניט אַמאָל ביי צו זייער הויך האָט זיך טאַלסטאַי דערהויבען. דאָס שטערט נאָטירליך ניט, אַז טאַלסטאַי קען מאַכען ביכער, וועלכע זיינען בעסער, ווי אַסך פֿון ביערנסאָן'ס; אָבער וואָס בעווייזט דאָס? גוטע ביכער קענען זאָגן דענישע קאַפיטאַנעס,

נאָרוועגישע מאַלער און ענגלישע פֿרויען אויך מאַכען. צוויימענס איז
ביערנסאָן אַ מענטש, אָן איבערוועלטיגענדע פֿערזענליכקייט, ניט קיין
בענריף. „ער רוישט אַרום ווי אַ לעבעדיגער קערפּער אויף אונזער ערד-
קוגעל און דאַרף האָבען רוים פֿאַר פֿערציג. ער ויצט ניט ווי אַ ספּינקס
פֿאַר די מענטשען, גרויס און מיסמיש; זיין אינערליכעס איז ווי אַ וואַלד
אין שטורם, ער קעמפּפֿט, איז איבעראַל דערבוי און שעדיגט אין גרונד
גענומען זעהר שטאַרק זיינע אָנגעלעגענהייטען ביים פּובליקום. ער איז
אַ הערשענדער גייסט, איינער פֿון די ווייניגע בעפֿעהלענדע; ער קען
שמעהן אויף אַ טריבונע און מיט אַ האַנד־בעווענונג איינשטילען אַ פֿיי-
פֿעריי. ער האָט אַ מוח, אין וועלכען עס האַלט אין איין שפּראַצן און
קישען מיט געדאַנקען; ער זעגט קרעפּטיג און מאַכט גראַבע פֿעהלערן,
אַבער ביידעס טהוט ער מיט פֿערזענליכקייט און גייסט. ביערנסאָן איז
אינזער דיכטער מיט אינספּיראַציאָן, מיט דעם געטליכען פֿונק; עס פֿאַנגט
אָן אין איהם ווי אַ גערויש אין תּבוּאה-פֿעלד אין אַ זומערדיגען טאַג,
און עס ענדיגט זיך דערמיט, וואָס מען הערט גאַרנישט אָהן איהם, גאַרנישט
אָהן איהם. אין אזאַ פֿאַרם דריקט זיך אויס די בעווענונג פֿון זיין זעלע;
דאָס איז די בעווענונגס־פֿאַרם פֿון'ס זשעני. מיט ביערנסאָן'ס פּאָעזיע
פֿערנליכען איז זום ביישפּיעל איבסען'ס פּאָעזיע איינפֿאַכע מעכאַנישע
ביראַ-אַרבייט. איבסען'ס פֿערזען בעשמעהען אין הויכען גראַד דעריין,
וואָס זיי גראַמען זיך גוט, אזוי אז עס קנאַקט בלויז; דאָס רוב פֿון זיינע
שוישפּיעלען זיינען דראַמאַטישע הילצערנע גולם'ס. „ אויף וואָס פֿאַר אַ
שוואַרץ יאָהר דאַרף מען דאָס! . . . נאַ, איבערוגענס, זאָל זיין גענוג;
פֿאַר אייער געזונד! . . .

ס'איז געווען צוויי אַזוינער. מינוט גענעצט, שלעפֿעריג נאָך אַ פֿולען
אַרבייטס־טאַג, מיעד און געלאַנגוויילט דורך נאגעל'ס אונאויפֿהערליכער
פּלוידעריי, שמעהט ער אויף און וויל געהן. אז ער האָט שוין געהאַט
געזאַגט אַדיע און איז שוין געווען ביי דער טהור, האָט זיך דערווייל
געמאַכט עמוואָס, וואָס האָט איהם פֿעראורזאַכט צו בלייבען שמעהן, אַ
קליינע פּאַסירונג, וואָס איז אַ היבשע וויילע נאָכדעם געווען פון גרויסער
בעדייטונג; דער דאָקטאָר כאַפּט זיך אויף, טהוט אַ שטאַרקען מאַך מיט'ן
אַרם און אין זיין קורצזיכטיגקייט וואַרפֿט ער אים עטליכע גלעזער;
נאָגעל, וועלכער איז געזעסען לעבען דאָקטאָר, איז בעגאַסען געוואָרען
מיט שאַמפּאַניער. ער איז אויפֿגעשפרונגען, האָט זיך לאַבערדיג אָבער-
טרייסעלט די נאַסע ברוסט, און מיט אַן אויסגעלאַסענעם טאָן האָט ער
אויסגעשריען: „הורראה!“

מינוט איז גלייך געווען אויף'ן פלאץ, גרייט צו דיענען; ער איז צו-
געלאָפען צו נאָגעל'ן מיט מאַשענמיכלאך און האַנדטיכער און האָט איהם
געוואָלט אַרומווישען; בעזונדערס בעגאַסען איז געווען די וועסט; ווען ער
וויל זי נור אויף אַ רגע אויסטהאַן, אויף איין מינוט, וועט זי גלייך אויס-
געטריקענט ווערן! אָבער נאָגעל האָט ניט געוואָלט אויסטהאַן די וועסט.
אַצונד האָט זיך דער אַדוואָקאַט אויך אויפֿגעכאַפּט פֿון'ם ליאַרס און אויך
אַנגעהויבען שרייען „הורראַה“, ניט וויסענדיג, וואָס דאָ איז פֿאַרגעקומען.
נאָך אַמאָל האָט מינוט געבעטען אויף אַ רגע די וועסט; גאָגעל האָט
נור געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ. פֿלוצלינג טהוט ער אַ קוק אויף מינוט'ן;
איהם קומט עפעס אַרויף אויף'ן זינען, ער שטעהט גלייך אויף, טהוט
אויס די וועסט און דערלאַנגט זי איהם מיט אַיטפעט.

„ביטע!“ האָט ער געזאָגט. „ווישט זי אָב; האַלט זי פֿאַר אייך; יאָ,
יאָ, איהר קענט זי האַלטען פֿאַר אייך, איהר האָט דאָך ניט קיין וועסט.
מאַכט ניט קיין דומהייטען! איך גיב זי אייך מיט'ן גאַנצען האַרצען,
ליעבער פֿריינד.“ נאָר אַזוי ווי מינוט האָט זיך נאָך אַלץ ניט געוואָלט
אונטערגעבען, האָט איהם גאָגעל אַריינגעשפּאַרט די וועסט אונטער'ן
אַרם, אויפֿגעפֿענט די טהיר און איהם אויף אַ פֿריינדליכען אופן אַרויס-
געשטופּט אויף דרויסען.

און מינוט איז אַוועק.

דאָס איז צוגעגאַנגען אַזוי שנעל, אַז נור אַיען, וועלכער איז געוועסען
ביי דער טהיר, האָט עס בעמערקט.

אַצונד האָט דער אַדוואָקאַט פֿאַרגעשלאָגען, מען זאָל אויך צוברעכען
די איבעריגע גלעזער. נאָגעל האָט גאַרנישט געהאַט דאַגענען, און איצט
האַבען זיך פֿיער דערוואַקסענע מענער אונטערהאַלטען דערמיט, צו שליי-
דערן איין גלאָז נאָך'ן אַנדערן אין וואַנד. דערנאָך האָבען זיי געטרוינקען פֿון
די פֿלעשער, געשריען ווי מאַטראָזען און אַרומגעמאַנצט איבער'ן צימער. ס'איז
געוואָרען פֿיער אַזויגער, אידער אַמ דער צייט-פֿערטרייב האָט זיך געענ-
דיגט. דער דאָקטאָר איז געווען שטאַרק בעטרוינקען. נאָך אין דער
טהיר האָט זיך סטודענט אַיען געווענדעט צו נאָגעל'ן און געזאָגט:

„אָבער דאָס, וואָס איהר האָט געזאָגט וועגען מאַלסמאַי'ן, לאָזט זיך
דאָך אויך זאָגען וועגען ביערנסאָן'ן. איהר זייט ניט קאַנזעקווענט אין
איערע רייד . . .“

„האַהאַה!“ האָט זיך דער דאָקטאָר צולאַכט ווי אַ פֿערהיטער.
„די ריכטיגע צייט, ווען צו פֿערלאַנגען קאַנזעקווענצען! . . . קענט איהר
זאָגען „ענציקלאָפּעדיסמען“, ליעבער מאַן? „אידעען-אַסאָסיאַציאָנען“? דאָן

קומט אקארשט. איך וועל איך אָבפֿיהרען אַהיים . . . האהא, די ריכ-
מיגע צייט!"
עס האָט שוין ניט גערעגענט. אָבער די זונן האָט אויך ניט געשוינט;
דאָך איז דאָס וועטער געווען רוהיג און ס'האָט אויסגעזעהן, או עס וועט
זיין אַ מילדער מאָג.

XIV

אויף מאָרגען אין דער פֿריה איז מינוט ווידער געקומען אין האָמעל.
שמילערהייט איז ער אַרײַן צו נאַגעל'ן אין צימער, האָט אַוועקגעלייגט
זיין זייגער, עמליכע פּאַפּירען, אַ שמוקעל בלוי-פֿעדער און דאָס קליינע
גיפּט-פֿלעשעלע אויף'ן טיש און האָט דאָן געוואָלט אַרויסגעהן צוריק.
אַזוי ווי נאַגעל האָט זיך אין דערזעלבער רגע אויפֿגעכאַפּט, איז ער
געצוואונגען געווען צו ערקלעהרען, נאָך וואָס ער איז געקומען.
„וועגען יענע זאַכען, וואָס איך האָב געפֿונען אין דער וועסט-קעשענע,
האָט ער געזאָגט.

„אין דער וועסט-קעשענע? יאָ צום טייוועל, דאָס איז דאָך וואָהר!
און וויפֿעל איז דער זייגער?"
„אַכט. אָבער אייער זייגער שמעהט, כ'האָב איהם ניט געוואָלט אָג-
ציהען."

„איהר האָט דאָך ניט אויסגעטרונקען די בלוי-ווייערע?"
מינוט האָט אַ שמיכעל געטהאָן און געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ. „ניין,"
האָט ער געענפֿערט.
„אויך ניט פֿערוזכט דערפֿון? דאָס פֿלעשעלע מוז זיין האַלב אָנגע-
פֿילט; לאָמיר זעהן."
און מינוט האָט איהם געוויזען, או דאָס פֿלעשעלע איז נאָך האַלב
פֿול.

„גוט! — און דער זייגער איז אַכט? ס'איז אַלזאָ צייט אויפֿצו-
שמעהן . . . יאָ, עס פֿאַלט מיר גראָד אײַן, גרענאַרד, קענט איהר מיר
אויסבאַרגען ערגעץ-וואו אַ פֿידעל? כ'וואָלט וועלען פרואווען, צי וועל
איך זיך קענען לערנען שפּיעלען . . . נאָ, אונזונן! די וואָהרהייט איז,
אַז איך וויל קוײַפֿען אַ פֿידעל, כ'וויל זי אַוועקשוינקען מיינעס אַ בע-
קאַנטען; ניט פֿאַר זיך דאַרף איך זי האָבען. איהר מוזט מיר אַלזאָ
אונבעדינגט שאַפֿען אַ פֿידעל, ס'מאַכט ניט אויס, וואו איהר וועט זי
נעהמען."

מינוט ערקלעהרט, אז ער וועט זיך סטארען מיט אלע מעגליכ-
קיימען.

„כ'דאנק אייך טויענד מאל. דאן וועט איהר דאך ווידער אריינקומען
צו מיר, ווען איהר וועט געפינען פאר פאסענד; איהר ווייסט דאך דעם
וועג. — גוטען מאָג!“

אין א שעה ארום איז שוין נאָגעל געווען אין וואַלד, ארום דעם
פאסטאָר'ס הויף. די ערד איז נאָך געווען פייכט פֿון'ס רעגען, וואָס איז
נעכטען ביינאכט געגאנגען, און די זונן איז ניט געווען זעהר וואַרם. ער
האַט זיך אנדערגעזעצט אויף א שטיין און געהאלטען אָפֿען די אויגען,
קוקענדיג אויף'ן וועג. אויף די ווייכע קליינע זאמד-שטיינדלאַך האָט ער
בעמערקט א פֿאַר בעקאנטע פֿוס-טרוט, ער איז כמעט איבערצייגט
געווען, אז דאָס זיינען דאָגני קיעלאַנד'ס שפורען, און אז זי איז געגאנגען
אין שטאָרט. א היבשע וויילע האָט ער געווארט אומזיסט, ענדליך האָט
ער זיך ענטשלאָסען איהר אַנטקעגען צו געהן און האָט זיך אויפֿגעהויבען
פֿון שטיין.

און ער האָט ווירקליך קיין טעות ניט געהאט; שוין ביים ראַנד פֿון
וואַלד האָט ער זי בעגעגענט. זי האָט געטראָגען א בוך; ס'איז געווען
סקראַם „גערטרוד קאַלבערנסאָן.“

תחילת האַבען זיי גערעדט א וויילע וועגען דעם דאָזיגען בוך, דער-
נאָך האָט זי געזאָגט:

„קענט איהר עס בעגרייפֿען . . . אינזער הונד איז טויט.“

„טויט? האָט ער איבערגעפֿרעגט.“

„מיט עטליכע טעג צוריק. מיר האָבען איהם געפֿונען טויט. איך

פֿערשטעה גאָר ניט, ווי דאָס האָט געקענט פֿאַסירען.“

„אַבער ווייסט איהר, איך האָב אימער געפֿונען, אז אַט דער הונד

אייערער איז געווען זעהר עקעלהאַפֿט; אזא וואַך-הונד מיט א קאַרנאָסע

נאָז אין מיט אַן אונפֿערשעהמטען מענשען-געזיכט. ווען ער פֿלעגט אַ

קוק טהאָן אויף אייך, זיינען זיינע מויל-ווינקלען אזוי טיעף אַראָבגעהאַנגען,

אַקוראַט ווי ער וואַלט געהאַט צו טראָגען דעם ווייטאַג פֿון דער גאַנצער

וועלט. איך בין גראָד צופֿריעדען, וואָס ער איז טויט.“

„פֿוי, שעהמט זיך . . .“

אַבער ער האָט איהר מיט א נערוועזער מיענע איבערגעשלאָגען די

רייד; ס'האַט אויסגעוועהן, אז ער האָט וואָס גיכער געוואַלט פֿסור ווערן

פֿון דעם דאָזיגען געשפּרעך מיט'ן הונד. ער האָט אָנגעהויבען ריידען

וועגען א מאן, וועמען ער האָט אַמאָל געטראָפֿען, און וועלכער איז ווירק-
ליך געווען אזוי צו זאָגען דאָס לעבערליכסטע, וואָס מען קען זעהן.
„דער מאַן פֿלעגט זיך אַביסעל ו—זאָאיקען, און ער פֿלעגט זיך
גאַרנישט בעהאַלטען דערמיט; ניין, אַדרבה, ער פֿלעגט זיך אומישנע
נאָך שטאַרקער ו—זאָאיקען, ווי זיין טבע איז געווען צו מהאַן, כדי אַלע
זאָלען זעהן זיין פֿעהלער. ער האָט געהאַט די מערקווירדיגסטע אידעען
איבער דער פֿרוי, איבעריגענס פֿלעגט ער דערצעהלען אַ געשיכטע פֿון
מעקסיקא, וועלכע פֿלעגט ביי איהם אין טויל אויסקומען זעהר קאָמיש.
ס'איז געווען אַ ווינטער מיט אַ שרעקליכער קעלט, די מהערטאָמעטערס
זיינען צושפּרונגען געוואָרען, און די מענשען האָבען זיך אויפֿגעהאַלטען
טאָג און נאַכט אין די הייזער. אָבער איין טאָג האָט ער געמוזט געהן
אין אַ שטאָדט, וואָס איז געלעגען ניט ווייט פֿון זיין וואוינ-פּלאַץ. ער איז
געגאַנגען דורך אַ נאַקעטער לאַנדשאַפֿט, נור דאָ און דאָרט איז געשטאַ-
נען אַ שטיבעל, און דער קאַלמער ווינד האָט איהם מורא'דיג געשינטען
אין געזיכט. ווי ער געהט אזוי מיט שנעלע, פֿעסטע טריט, שיסט אין
דער דאָזיגער פֿערצווייפֿעלטער קעלט אַרויס אַ האַלב נאַקעטע פֿרוי פֿון
אַ שטיבעל און לויפֿט איהם נאָך; זי האַלט אין איין שרייען: „איהר האָט
אַ פֿראַסט-בלעזעל אויף דער נאָז! ניט אַכטונג, איהר געהט אַרום מיט
אַ פֿראַסט-בלעזעל אויף דער נאָז!“ די פֿרוי האָט געהאַלטען אַ קאָך-לעפֿעל
אין האַנד און איז געגאַנגען מיט פֿערקאַטשעטע אַרבעל; זי האָט גראָד
דערזעהן אַט דעם מאַן מיט אַ פֿראַסט-בלעזעל אויף דער נאָז, פֿערבוי-
געהענדיג פֿערבוי איהר שטיבעל, און זי האָט איבערגעלאָזט איהר הויז-
אַרבייט און איז אַרויסגעלאָפֿען, אום איהם דאָס צו וואָרענען. העהעהע, העהעהע,
האָט מען ווען געהערט עטוואָס עהנליכעס! און דאָ שטעהט זי אַליין מיט
פֿערקאַטשעטע אַרבעל אין דעם שאַרפֿען ווינד, בעת ווען די גאַנצע
רעכטע באַק איהרע לויפֿט ביסלאַכווייז אויף און ווערט ענדליך אַן אונ-
געהייערער ווייסער בלאָטער. העהעהע, דאָס איז איינפֿאַך אונגלייכליך! ...
אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם און מעהרערע אַנדערע ביישפּיעלען פֿון
ווייבערשען אָפֿפֿער-מוטה איז דער זאָאיקע געווען שטאַרק איינגע'עקשן'ט
אין דעם דאָזיגען קאַפיטעל. „די פֿרוי איז אַ מאָדנע און אונערזעמליכע
ברואה,“ האָט ער מיר געזאָגט, ניט ערקלעהרענדיג פֿאַרוואָס זי איז מאָדנע
און אונערזעמליך. „ס'איז גאַרנישט צו גלויבען, וואָס זי קען זיך איינ-
בילדען,“ האָט ער געזאָגט. און דאָן האָט ער דערצעהלט: „כ'האָב געהאַט
אַ פֿרוינדר, וועלכער האָט זיך פֿערליעבט אין אַ יונגער דאַמע; זי האָט זאָגט
געהייסען קלאַראַ. ער האָט זיך שטאַרק געמיהט צו געווינען די ליעבע

פֿון דער דאָזיגער דאָמע; אָבער ס'האָט גאָר נישט געהאַלפֿען, קלאַראַ
האָט אַבסאָלוט נישט געוואָלט וויסען פֿון איהם; און דאָך איז ער געווען
אַ שעהנער און אַן אָנגעזעהענער יונגער מאַן, אָבער דיזעלבע קלאַראַ
האָט געהאַט אַ שוועסטער, אַן אויסערגעווענהליך פֿערוואַקסענע, הויקער-
דיגע בריאה, וואָס איז גראָד געווען העסליך. מילא, איז זיך מיין פֿריינד
מישב און שדכ'ענט זיך צו איהר; איין גאָט אין הימעל נור קען וויסען,
פֿאַרוואָס ער האָט עס געטהאָן; אפשר האָט ער געהאַט אַ בעזונדער
מיין דערביי, און פֿילייכט האָט ער זיך ווירקליך פֿערליעבט אין איהר,
כאָמט זי איז געווען אזוי העסליך. אָבער וואָס טהוט קלאַראַ? יאָ, דאָ
האָט די פֿרוי מיט אַמאָל בעוויזען איהרע נעגעל; קלאַראַ שרייט, קלאַראַ
מאַכט געוואַלדען: „איך בין דאָס, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען!
איך בין דאָס, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען!“ האָט זי געזאָגט; „אָבער
מיד וועט ער נישט קיינען, פֿאַר קיין פֿרייז אין דער וועלט נישט,“ האָט זי
געזאָגט. נאָ, אָבער מיינט איהר אפֿשר, אז ער האָט געקויגען די שוועס-
טער, אין וועלכער ער האָט זיך אַלזאָ שטאַרק פֿערליעבט? ניין, דאָס
איז דאָך גראָד דאָס שעהנסטע אין דער געשיכטע: קלאַראַ האָט איהם
אויך די שוועסטער נישט געוואָלט צולאָזען. העהעהע. ניין, אזוי ווי זי
איז עס אַליין געווען די, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען, האָט ער צום
מאָל נישט געזאָלט קריגען די הויקערדיגע שוועסטער איהרע, הגם וי וואָלט
זיך מיט קיינעם נישט געוואַרפֿען. און אזוי האָט מיין פֿריינד קיין איינע
פֿון די דאָמען נישט געקראָגען. . . .“ דאָס איז געווען איינע פֿון די פֿיעלע
געשיכטען, וואָס דער זאָאיקע האָט דערצעהלט. ער פֿלעגט זיי דערצעה-
לען אזוי שעהן, אזוי אינטערעסאַנט, גראָד דערפֿאַר וואָס ער פֿלעגט זיך
זאָאיקען. ער איז איבערהויפט געווען אַ גרויס רעטעניש פֿון אַ מענשען. . .
וואָס זשע, איהר לאַנגוויילט זיך?”

„ניין,“ האָט דאָגני געענפֿערט.

„יאָ, אַ גרויס רעטעניש פֿון אַ מענשען. ער איז געווען אזוי גייציג און אין
דערזעלבער צייט האָט ער געהאַט אזאַ נייגונג צו גנבה, אז ער איז געווען
אימשטאַנד אַרומטערצוגעהמען די לעדערנע ריעמענס פֿון די פֿענסטער
אין די אייזענבאַהן-וואַגאָנען און זיי בענוצען פֿאַר זיין געברויך. איינמאָל,
הייסט עס, האָט מען איהם איינפֿאַך געפֿאַקט ביי אזאַ מין גנבה, אויף
דער אַנדער זייט האָט ער זיך ווינציג וואָס געמאַכט פֿון געלד, ווען דער
שגען איז איהם אָנגעקומען. איינמאָל איז איהם איינגעפֿאַלען צו מאַכען
אַן אונגעווייערן וואַגען-צוג, ער האָט אָבערדונגען פֿאַר זיך אַליין פֿיער
און צוואַנציג וועגען, וועלכע ער האָט געלאָזט אַרויספֿאַהרען איינעם נאָך'ן

אָנדרען. דריי און צוואַנציג זיינען געפֿאַהרען נאַנץ ליידיג, און אין דעם פֿיער און צוואַנציגסטען — דעם לעצטען — זיצט ער אַליין און קוקט אַראָב אויף די שפּאַציר-געהער, פֿרעהליך ווי אַ גאָט איבער דעם פּאַ-ראַדנעם צוג, וואָס ער האָט צוגנויפֿגעשטעלט . . .

אַבער נאָעל איז אַריבער פֿון איין נאָך אויף דער אַנדערער, אָהן גלויק; דאַגני האָט זיך קוים צוגעהערט צו דעם, וואָס ער האָט געוואָגט. ער איז אַנשווינגען געוואָרען, ער האָט זיך פֿערטראַכט. ווייס דער טייוועל, ווי ער קען דאָס ריידען נאַרוישקייטען און זיך כּסדר מאַכען צום נאַר! אָנפֿאַלען אויף אַ יונגע דאַמע, דערצו נאָך ווין הערצענס-דאַמע און איהר דערזעהלען אַלערליי דומהייטען וועגען פֿראַסט-בלעזעלעך און פֿיער און צוואַנציג וועגען! און פּלוצלינג איז איהם אַרויף אויפֿ'ן זינען, אז ער איז שוין איינמאָל אזוי טיכטיג אַרײַנגעפֿאַלען מיט אַן אָבגעשטאַקטער מעשה וועגען אַ עקסימאָז און אַ ברויעף-טאַש. ביי דער דאָזיגער עראַינערונג איז איהם די פֿאַרב אַרײַן אין פנים, ער האָט זיך ניט ווילענדיג אַ רוק געטהאָן און איז ביינאַה געבליבען שטעהן. צום טייוועל, פֿאַרוואָס ניט ער ניט אַכטונג? אַה, שעהמען מעג ער זיך! אָט די מאַמענטען, אין וועלכע ער פּלאַפּעלט אַזױפֿיעל דומהייטען, מאַכען איהם קאַמיש, ערני-דעריגען איהם און טרייבען איהם צוריק אויף גאַנצע וואָכען און מאַנאַמען. זואַרום וואָס קען זי זיך דען דיינקען וועגען איהם!

ער האָט געוואָגט:

"אין ווי לאַנג איז נאָך צום באַזאַר, דעם פֿערטהיידונגנס-באַזאַר?"

שטייכלענדיג האָט זי געענטפֿערט:

"פֿאַרוואָס ניט איהר זיך אַזױפֿיעל טיה כּסדר אָהן אויפֿהער צו ריידען?

פֿאַרוואָס זייט איהר גערווען?"

אָט די פֿראַגע איז איהם געקומען אזוי אומגעריכט, אז ער האָט זי אָנגעקוקט ווי אַ צומישטער. דאַן האָט ער מיט אַ גידעריגער שטימע און מיט אַ קלאַפּענדען האַרצען געענטפֿערט:

"פֿרייליין קיעלאַנד, דאָס לעצטע מאָל וואָס איך בין געווען צוזאַמען מיט אייך האָב איך פּערשפּראַכען, אז איך וועל זיך נאָך אַמאָל טרעפֿען מיט אייך, וועל איך ריידען פֿון אַלצדינג, נור ניט פֿון דעם, וואָס איז סיר פֿערבאַטען. איך סטאַרע זיך צו האַלטען מיין צוואַג. איך האָב איהם בוי אַיצט געהאַלטען."

"יא, האָט זי געוואָגט, "מען דאַרף האַלטען דאָס, וואָס מען וואָגט צו, מען דאַרף ניט ברעכען קיין וואָרט." און דאָס האָט זי געוואָגט ניכער צו זיך אַליין איידער צו איהם.

„איך האָב זיך ענטשלאָסען, עס צו פֿערוויכען, נאָך איידער איהר זייט געקומען; כ'האָב געוואוסט, אז איך וועל זיך בעגעגענען מיט אייך.“
„ווי אזוי האָט איהר דאָס געקאָנט וויסען?“

„כ'האָב געזעהן אייער שפור דאָ אויף'ן וועג.“
זי האָט איהם צוגעוואָרפען אַ בליק און געשוויגען,
גלייך נאָכדעם האָט זי זיך אָבגערוּפֿען:
„איהר האָט זיך אַרומגעבונדען די האַנד; ווי איז דאָס, איהר ווייט פֿערוואונדעט?“

„יא,“ האָט ער געענטפֿערט; „דאָס האָט מיר אייער הונד אַ ביס געטהאָן.“

זיי זיינען ביידע געבליבען שמעהן און האָבען זיך אָנגעקוקט איינס דאָס אַנדערע. ער האָט צונויפֿגעדריקט די הענד און מיט אַ שמערצליכער שטימע האָט ער ווייטער געזאָגט:

„איך בין יעדע איינצעלנע נאכט געווען דאָ אין וואַלד; יעדע נאכט, איידער איך בין געגאנגען שלאָפֿען, האָב איך אייערע פֿענסטער געזעהן. פֿערגיט מיר, דאָס איז דאָך ניט קיין פֿערברעכען! איהר האָט עס מיר פֿערבאָטען צו טהאָן, יא, אָבער איך האָב עס געטהאָן, ס'איז דאָך שוין אַ פֿערפֿאַלענע זאך; דער הונד האָט מיר אויך געביסען, ער האָט געקעמפֿט פֿאַר זיין לעבען; איך האָב איהם אומגעבראַכט, כ'האָב איהם געגעבען גיפֿט, ווייל ער האָט אימער געבילט, ווען איך בין געקומען און האָב געוואַלט זאָגען אייערע פֿענסטער אַ גוטע נאכט.“

„אזוי, דאָס זייט איהר דאָס דער, וואָס האָט אומגעבראַכט דעם הונד?“ האָט זי געזאָגט.

„יא,“ האָט ער געענטפֿערט.

פֿרויע. זיי זיינען נאָך אלץ געשטאַנען אויף אַן אָרט און האָבען זיך אָנגעקוקט. זיין ברוסט האָט זיך מורא'דיג געהויבען אַרויף און אַראָב.

„און איך וואַלט געווען איבשטאַנד צו טהאָן נאָך פֿיעל ערגערע זאַכען, כדי אייך צו זעהן.“ האָט ער ווייטער געזאָגט. „איהר האָט קיין אַהנונג ניט, ווי איך לייד, און ווי איך בין טאָג און נאכט פֿערנומען מיט אייך, ניין, דערפֿון האָט איהר קיין אַהנונג ניט. איך רייד מיט מענטשען, איך לאַך, איך מאַך זאָגן אַרומ, וואָס האָט געווען פֿעריגט ביי כיר אין צימער; מיר האָבען צולעצט צובראַכען אלע גלעזער — נו, אָבער אין דער צייט וואָס איך טרינק מיט אַנדערע און זינג, דיינק איך אַזאָוויפֿהערליך פֿון אייך און איך ווער צומישט. איך קימער זיך אויך ניט וועגען קיין זאך, און איך ווייס ניט, וואָס פֿון מיר

וועט ווערן. האָט דאָך כאַמט צוויי מינוטען מיטלייך מיט מיר, איך מוז
איך עפעס זאָגען. אָבער איהר דארפֿט גאָר קיין מורא האָבען, איך וועל
איך ניט שרעקען און ניט רייזען, איך מוז נור ריידען מיט איך, ווייל
איך ווער דערצו געמריבען. . . .”

„אָבער וועט איהר גאָר קיינמאָל ניט ווערן פֿערנינפֿטיג?“ האָט זי
קורץ געזאָגט. „איהר האָט עס דאָך פֿערשפּראַכען.”

„יא, דאָס האָב איך וואָהרשיינליך געטהאָן; כ'ווייס עס ניט, נאָר
פֿיליכט האָב איך פֿערשפּראַכען צו זיין פֿערנינפֿטיג. אָבער עס איז
אַזוי שווער, עס איז ווירקליך אַזוי שווער, ווי איך זאָל זיך ניט סמאָ-
רען דערצו. און אביסעל דארף מען מיר דאָך ענטשולדיגען, ווען איהר
בערעכענט אַלעס. וואָס זאָל איך טהאָן? ווייסט איהר, אז איך האָב
איין טאָג שוין במעט געהאַלטען דערביי אַריינצופֿאַלען אין פּאַסטאַר-
הויף, עפֿענען די טהירען און גלייך אַריינגעהן צו איך, זאָגאר ווען
נאָך אַנדערע זאָלען זיין דערביי! אָבער איך האָב אויך מיט אַלע
קרעפטען געזוכט זיך איינצוהאַלטען, צו קעמפֿען געגען זיך אַליין, דאָס
מעגט איהר מיר גלויבען; יא, איך האָב אויך זאָגאר פֿערליימדעט און
פרובירט מאַכען צו גאָרנישט אייער מאַכט איבער מיר, דערמיט וואָס
איך האָב אויך אַראָבעוואַרפֿען פֿאַר אַנדערע מענשען אין די אויגען. ניט
אויס ראַכע האָב איך עס געטהאָן, ניין, איהר בעגרייפֿט, אז עס האָט
ווירקליך געהאַלטען דערביי, איך זאָל צוזאַמענברעכען; איך האָב עס
געטהאָן, כדי זיך אַליין צו הויבען, זיך צו לערנען צונויפֿבייסען די צייהן,
כדי ניט צו שמאַרק צו בויען דעם רוקען פֿאַר זיך אַליין, פֿאַר מיין
אייגענעם געוויסן; דערפֿאַר האָב איך עס געטהאָן. אָבער איך ווייס ניט,
פֿאַרוואָס עס געהט מיר איצט ניט, דורכאויס ניט; פֿריהער פֿלעגט עס
מיר אימער געלינגען, ווען איך האָב נור ריכטיג געוואָלט; אָבער איצט
געהט עס אַזוי שווער. כ'האָב אויך געפרוּאוּט אָברייזען; כ'האָב גע-
מאַכט אַ פּערזוך, כ'האָב אָנגעהויבען צוזאַמענפּאַקען אַלע מיינע זאַכען;
נאָר איך האָב זיך ניט געמאַכט פֿאַרטיג צו דער ריזע, און איך בין אויך
ניט געפֿאַהרען. ווי האָב איך געקענט פֿאַהרען! איך וואָלט דאָך אויך,
אין געגענטהייל, נאָכגעפֿאַהרען, ווען איהר וואָלט ניט געווען דאָ. און
ווען איך וואָלט אויך קיינמאָל ניט געפֿונען, וואָלט איך אויך פֿונדעסט-
וועגען פֿאַרט נאָכגעפֿאַהרען און אויך אונטערליך געזוכט און געהאַפֿט,
אויך ענדליך דאָך אַמאָל צו געפֿינען. אָבער אז איך וואָלט געזעהן, אז
עס געלינגט מיר דאָך ניט, וואָלט איך אַלץ מעהר און מעהר פֿערלאָרען
מיינע האָפֿנונגען, און ענדליך וואָלט איך פֿון גאַנצען האַרצען געדאַנקט,

ווען איך קען נור זעהן אימיצען, וואָס איז אייך געווען נאָהענט, אַ פֿריינד-
דין, וואָס האָט אייך די האַנד געדריקט אָדער אין די נוסע טעג פֿון אייך
אַ שמייכל בעקומען. אזוי וואָלט איך געמאכט. קען איך אַלואָ אָב-
פֿאָהרען פֿון דאַנען? אויסערדעם איז איצט זומער, דער גאַנצער וואַלד
דאָ איז מיין קירכע, און די פֿיינעל קענען מיר, זיי קוקען מיך יעדען אין
דער פֿריה אָן, ווען איך קום. זיי לייגען אוועק דעם קאַפּ אָן אַ זייט און
קוקען מיך אָן. איך פֿערנעס אויך ניט, ווי די שמאָדס איז פֿון אייערטר-
וועגען געווען אויסגעהאַנגען מיט פֿאָהנען דעם ערשטען אָבענד, ווען איך
בין אָנגעקומען; דאָס האָט אויף מיר געמאַכט דעם שמאַרקסטען איינדרוק,
איך בין דורכגענומען געוואָרען פֿון אַ מאַדנער סימפּאָטיע; און האַלב
בערוישט בין איך אַרומגעגאַנגען אויף'ן שיף און האָב געקוקט אויף די
פֿאָהנען, אָנשטאַט אַראָבצוגעהן אויף דער יבשה. יאָ, דאָס איז געווען
אַן אָבענד! . . . אָבער אויך שפעטער איז עס צייטענווייז געווען הערליך;
איך געה יעדען טאָג דיזעלבע וועגען ווי איהר; און אָפּטמאָל האָב איך
גליק און זעה אייערע שפּורען אויף'ן וועג, אזוי ווי היינט, און דאָן וואַרט
איך אויף אייך, ביז איהר געהט פֿערביי, איך קריך אַרײַן אין וואַלד און
לייג זיך אַנדער הינטער אַ שטיין און וואַרט אויף אייך. איך האָב אייך
געזעהן צוויי מאַל, זינט איך האָב צולעצט גערעדט מיט אייך, און איין
מאַל האָב איך געוואַרט זעקס שטונדען אויף אייך, איידער איהר זייט
געקומען; אָט די גאַנצע זעקס שטונדען בין איך געלעגען הינטערן שטיין
און ניט אויפֿגעשטאַנען, נור אויס מורא, מאַמער קומט איהר פּלוצלינג
אַן און איהר קענט מיך נאָך דערזעהן. ווער ווייס, וואו איהר זייט יענעם
טאָג אזוי לאַנג געווען. . . ."

"איך בין געווען ביי די אַנדערעסען'ס, האָט זי פּלוצלינג געוואָנט.
"יאָ פּילייכט זייט איהר געווען דאָרט; כ'האָב אייך אויך ענדליך
געזעהן, ווען איהר זייט פֿערבייגעגאַנגען. איהר זייט ניט געווען אַליין,
אָבער איך האָב אייך גאַנץ דייטליך געזעהן, אין איך האָב אייך שטילער-
הייט בעגריסט הינטער'ן שטיין. ווער קען וויסען, וואָס פֿאַר אַ געדאַנק
ס'איז אייך אין דערזעלבער רגע אַרויפֿגעקומען אויף'ן מוח, נאָר איהר
האָט אומגעדערעהט דעם קאַפּ און אַ וויילע אָנגעקוקט דעם שטיין."
"יאָ, הערט איהר. . . ניין, איהר ווערט אַ פֿערציטערטער, אָקוראַט
ווי איך וואָלט געהאַט ברעה אַרויסצוואָגען אייער מויםעס-אורטהייל. . ."
"דאָס איז עס ווירקליך, איך פֿערשטעה עס גאַנץ גוט, אייערע אויגען
זיינען געוואָרען אייז-קאַלט."
"יאָ, אָבער עס מוז ווירקליך געהמען אַ סוף דערצו, הערר נאַנעל!

ווען איהר זאלט בערעכענען אלעס, מוזט איהר אליין איינזעהען, אז איהר האנדעלט אויך ניט גאנץ שעהן געגען דעם אַבוועזענדען. ניט אמת, ווען איהר שמעלט זיך אויף זיין פלאץ. . . שוין ניט ריידענדיג דערפון, וואָס איהר מאַכט עס מיר אזוי שווער. צו וואָס ווילט איהר מיך בריינגען? לאַמיר עס אייך איינמאַל פֿאַר אלע מאַל זאָגען: איך וועל מיין וואָרט ניט ברעכען, איך ליעב איהם. נאָ, דאָס איז דאָך דייטליך גענוג פֿאַר אייך. אַצונד זייט פֿאַרויכטיג; איך געה ווירקליך ניט ווייטער מיט אייך, אויב איהר קענט ניט האָבען אַביסעל איינזעהעניש מיט מיר. דאָס זאָג איך אייך אַפֿען אַרויס."

זי איז געווען געריהרט, איהר מויל האָט געציטערט, און זי האָט זיך זעהר אָנגעשטריינגט, אום ניט אַרויסצופלאַצען מיט אַ געוויין. אזוי ווי נאָגעל האָט גאָר ניט געענטפֿערט דערויף, האָט זי צוגעלייגט:

"איהר קענט מיך בעגליימען אַהיים, ביז אין דערהיים, אויב איהר האָט לוסט און אויב איהר ווילט עס ניט מאַכען אונאַנגענעהם פֿאַר אונז ביידיען. ווען איהר ווילט מיר עפעס דערצעהלען, וואָלט איך אייך דאַנק-באַר געווען; איך הער גערן, ווי איהר רעדט."

"יאָ," האָט ער פֿלוצלינג מיט אַ פֿרעהליכער שטימע געזאָגט, "יאָ, אויב איך קען נור מיטגעהן מיט אייך! איך וועל אויך. . . אַך, איהר גיסט מיך איינפֿאַך אָב מיט קאַלטע וואַסער, ווען איהר ווערט ביזו אויף מיר. . ."

"איך בין אַבסאָלוצט ניט ביזו אויף אייך; אָבער איהר מאַכט מיך יעדעס מאַל טרויעריג. ס'איז ניט אייער אַבויכט, גאָר. . ."

אַצונד האָבען זיי אַ היבשע וויילע גערעדט פֿון גאַנץ גלייכגילטיגע זאַכען. זיי האָבען געמאַכט קליינע טריט און זיינען געגאַנגען אזוי לאַנג-זאַם, אז עס האָט כמעט אויסגעזעהן, אז זיי שמעהן אויף אַן אָרט.

"ווי עס שמעקט! ווי עס שמעקט!" האָט ער געזאָגט. "אַך, ווי גראַז און בלומען וואַקסען דאָס איצט נאָך'ן רעגען! כ'ווייס ניט, צי איהר אינ-טערעסירט זיך שטאַרק מיט בוימער? ס'איז אַ מאַדנע זאַך, נאָר איך פֿיהל אַ מיין געהוימניםפֿאַלע פֿערוואַנדשאַפֿט צווישען מיר און יעדען בוים אין וואַלד. מיר קומט פֿאַר, אזוי ווי איך וואָלט אַמאָל געהערט צום וואַלד; אז איך שמעה דאָ אזוי און קוק זיך אום אַרום מיר, געהט מיר דורך אַ מיין עראַינערנג דורך מיין גאַנצען איך. אַה, בלייבט שמעהן אַ רגע! הערט נור; הערט, ווי די פֿייגעל זינגען הויך אויף'ן קול אַנטקעגען דער זונן! זיי זיינען פֿעריקט און גאַרשעוואַמע, זיי קענען אינגו נאָך פֿון גרויס פֿרייד אַריינפֿליהען גלייך אין געויכט אַריין."

און זיי זיינען געגאנגען ווייטער.

„מיר שמעהט נאך אימער פֿאר די אויגען די שעהנע פֿארשמעלונג, וואָס איהר האָט אין מיר דערוועקט, וועגען דעם שיפֿעל און דעם בלוז-זיידענעם זעגעל אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער לבנה,“ האָט זי זיך אָב-גערופֿען. „נאָט, ווי שעהן דאָס איז! ווען דער הימעל איז אזוי היבשלאַך ווייט און הויך, דוכט זיך מיר אָב, עפעס אזוי ווי איך וואָלט זיך אליין אַרומגעשאַקעלט דאָרט אויבען און געכאַפּט פֿיש מיט אַ זילבערנעם אַנגעל.“

ער איז געווען גליקליך, וואָס זי דערמאָנט זיך נאָך אָן דער דאָזיגער שטימונג פֿון דעם יאָהאַניס-אַבענד; זיינע אויגען זיינען געוואָרען פֿייכט, און ער האָט געענפֿערט וואַרם:

„יאָ, גאַנץ ריכטיג, עס וואָלט זיך אויך בעסער געפאַסט, ווען איהר, און ניט איך, זיצט אין אזאַ שיפֿעל!“

אַז זיי זיינען געקומען אונגעפֿעהר אין מיטען וואַלד, איז זי געווען אונפֿאַרויכטיג גענוג צו פֿרעגען:

„ווי לאַנג בלייבט איהר דאָ?“

זי האָט גלייך חרטה געהאַט דערויף, זי וואָלט עס גערן צוריק גע-כאַפּט; אָבער זי האָט זיך גלייך ווידער בערוהיגט, ווייל ער האָט אַ שטייבעל געטהאָן און אויסגעמיעדען צו געבען אַ דירעקטען ענטפֿער. זי איז איהם דאַנקבאַר געווען פֿאַר זיין מאַקט, ער האָט זיכער בעמערקט איהר פֿערלענגענהייט.

„איך בלייב דאָך דאָ, וואו איהר זייט,“ האָט ער געענפֿערט. . . .

„איך בלייב דאָ, אזוי לאַנג ווי איך וועל האַבען געלד,“ האָט ער דערנאָך געזאָגט. און האָט צוגעלייגט: „אָבער דאָס וועט ניט געדויערן אזוי געפֿעהרליך לאַנג.“

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם, דאן האָט זי מיט אַ לאַכענדען מאַן געפֿרעגט:

„וועט דאָס ווירקליך ניט געדויערן אזוי געפֿעהרליך לאַנג? איהר זייט דאָך רייך, ווי איך האָב געהערט.“

דאָ האָט זיך בעוויזען דער אַלמער, געהיימניספֿולער אויסדרוק אויף זיין געזיכט, און ער האָט געענטפֿערט:

„איך בין רייך? הערט איהר, עס געהט אַרום אַ קלאַנג דאָ אין שטאָדט, אַז איך בין אַ גביר, אַז צווישען אַנדערעם האָב איך אויך אַ לאַנד-גוט פֿון גרויסען ווערט — דאָס איז ניט אמת, איך בעט אייך,

גלויבט עס ניט, דאָס איז הומבונג, איך האָב ניט קיין לאַנד-גוט, יעדענ-
פֿאַלס איז עס זעהר קליין און געהערט זאָנאַר ניט מיר אליין, נאָר אויך
מיין שוועסטער; אויסערדעם איז עס אין גאַנצען פֿער'משכונ'ט און איינ-
געטונקט אין חובות, דאָס איז די וואַהרהייט."
זי האָט געלאַכט, אזוי ווי זי וואָלט ניט געגלויבט, וואָס ער זאָגט.
"יא, איהר זאָגט דאָך אימער די וואַהרהייט, ווען איהר רעדט
פֿון זיך."

"איהר גלויבט מיר ניט? איהר צווייפֿעלט? לאַמיר אייך דערצעה-
לען, כאַטש עס איז פֿאַר מיר ערנידעריגענד, אָבער לאַמיר אייך דאָך
דערצעהלען פֿון וואַנען דער קלאַנג געהמט זיך: איהר מוזט וויסען, אז
שוין דעם ערשטען טאָג, ווען איך בין נור אָנגעקומען אַהער אין שטאָדט,
בין איך געגאַנגען פֿינף מייל צו פֿוס, מיט'ן גלייכען וועג אין דער
נעכסטער שטאָדט בין איך געגאַנגען צו פֿוס, און פֿון דאָרט האָב איך
אַרויסגעשיקט צו זיך אליין דריי טעלעגראַמען וועגען אַ גרויסע סומע
געלד און וועגען אַ גוט אין פֿינלאַנד. דערנאָך האָב איך אָט די דריי
טעלעגראַמעס עטליכע טעג געלאָזט ליגען אָפֿען אויף'ן טיש ביי מיר אין
צימער, כדי יעדער איינער אין האַטעל זאָל זיי קענען לייענען. איצט
גלויבט איהר מיר? איז עס אַלזאָ ניט קיין הומבונג מיט מיין געלד?"
"נאַטירליך, אויב איהר לייגט איצט ווידער ניט וועגען זיך אליין."
"ווידער? איהר האָט אַ טעות, פֿרייליין. ביי גאָט אין הימעל, איך
זאָג קיין ליגען ניט! יא!"
פּויע.

"אָבער צו וואָס האָט איהר עס געטהאָן? צו וואָס האָט איהר גע-
שיקט די טעלעגראַמעס צו זיך אליין?"
"יא, זעהט איהר, עס וואָלט געוואָרען אַביסעל אַ צו לאַנגע נעשיכטע,
ווען איך זאָל אייך דערצעהלען אַלעס וועגען דעם. . . נג, איבעריגענס,
איך האָב עס גאַנץ איינפֿאַך געטהאָן, כדי צו מאַכען אַ וועזען פֿון זיך
און האָבען אַ גרויסען נאָמען אין שטאָדט. העהעהע, אויפֿריכטיג
גערעדט."

"איצט זאָגט איהר ליגען."
"דער מיינועל זאָל מיך כאַפֿען, אויב איך זאָג ליגען!"
פּויע.

"איהר זייט אַ וואונדערליכער מענש! איין נאָט קען וויסען, וואָס
איהר זייט דאָ אויסען. אין איין מאָמענט געהט איהר דאָ און. . . יא,

איהר שרעקט זיך צום מאָל ניט אָב, מיר צו דערצעהלען די פֿערבאָר-גענסטע זאכען פֿון אייער האַרצען; און אז איך בעט אייך דאָן מיט עטליכע ווערטער צו זיין פֿערנינפֿטיג, טהומט איהר זיך גלייך אַ דרעה און שמעלט זיך אליין אַרויס אַלס דעם ערגסטען שאַרלאַטאַן, אַלס לינגער, אַלס שווינדלער. איהר וואָלט זיך כִּלעבען געקענט פֿערשפּאַרען די אַרבייט; דאָס איינע מאַכט פּונקט אזוי ווייניג איינדרוק אויף מיר, ווי דאָס אַנדערע. איך בין אַ צו איינפֿאַכעס, רוהיגעס וועזען; די פֿיעלע געניאַלימעט איז ניט פֿאַר מיין פֿערשטאַנד.

זי האָט זיך מיט אַמאָל געפֿונען בעלידיגט.
„איך האָב גראָד איצט ניט געוואָלט אַרויסווייזען קיין בעזונדערע געניאַלימעט. ס'איז דאָך אַלעס פֿערלאָרען; נאָך וואָס זאָל איך מיך אַלואָ בעמיהען?“

„פֿאַרוואָס זשע דערצעהלט איהר מיר אָמ די אַלע אונאַנגענעהמע זאכען פֿון זיך אליין, אזוי גיך ווי איהר האָט נור אַ געלעגענהייט דערצו?“
האָט זי מיט היץ אויסגערופֿען.

און לאַנגזאַם, פֿאַלשמענדיג בעהערשט, האָט ער געענטפֿערט:
„כדי צו מאַכען אַן איינדרוק אויף אייך, פֿרייליין.“
אַצונד ווייזען זיי ביידע ווידער געבליבען שמעהן און האַכען זיך אָנגעקוקט מיט פֿערגליווערטע בליקען. דאָן האָט ער ווייטער געזאָגט:
„איך האָב שוין פֿריהער אַמאָל געהאַט דאָס פֿערגניגען, אייך צו זאָגען אַ פֿאַר ווערטער איבער מיין מעטהאָדע. איהר פֿרעגט, פֿאַרוואָס איך פֿלאַפּעל אימער אויס גראָד די געהיימניסען מיינע, וועלכע שאַרען מיר, און וועלכע איך וואָלט געקענט האַלטען בסוד? איך ענטפֿער:
דאָס איז פֿאַליטיק, דאָס איז אויסרעכנונג. איך דיינק ביי מיר, אַז מיין אָפּענהערציגקייט מאַכט פֿילייכט פֿאַרט אַן איינדרוק אויף אייך, ניט קי-קענדיג דערויף וואָס איהר לייקענט עס אָב. איך קען מיר יעדענפֿאַלס דיינקען, אַז איהר קריגט אַ געוויסען רעספּעקט פֿאַר אָמ דער גרויזאַמער גלייכבילטיגקייט, מיט וועלכער איך ליפֿער זיך אַליין אויס. פֿילייכט פֿעררעכען איך זיך, דאָס קען מעגליך זיין; דאָן איז נישט צו מאַכען. אָבער זאָגאר ווען איך פֿעררעכען זיך, מאַכט דאָך אויך גאָר ניט אויס; איהר זייט דאָך פֿערלאָרען פֿאַר מיר, און איך שמעל גאַרנישט איין. אויף דעם פּונקט קען מען קומען, דאָס איז די פֿערצווייפֿלונג. איך אַליין העלף אייך צו, צו בריינגען אָנקלאַנגען געגען מיר, און פֿערפֿעסטיג אייך דורך דעם לויט מיינע קרעפֿטען און אייער בעשלוס, מיך צוריק-צואווייזען. פֿאַרוואָס טהו איך דאָס? ווייל עס איז מיר דערווידער צו

ריידען צו מיין אייגענעם נוצען און דורך אזא געמיינהייט וואָס עס איז צו געווינען; איך וואָלט עס נישט געקענט בריווינגען איבער מייענע ליפען. אָבער — וועט איהר זאָגען — איך פרוואו זיך, דורך כּיטערעקייט און אומוועגען צו דערגרייכען דאָס, וואָס אַנדערע דערגרייכען אויף'ן געוועהנ-ליכען נראַדען וועג? אַך ניין . . . איבעריגענס וויל איך זיך נישט פֿערטהיירדיגען. רופֿט עס הומבוג, שאַרלאַטאַניזם; פֿאַרוואָס דען נישט, דאָס איז דאָס ריכטיגע וואָרט דערפֿאַר; איך וויל אַליין נאָך צולייגען, אָו עס איז די לומפּינסטע פֿעלשונג. נומ, ס'איז אַלואַ הומבוג, און איך פֿערענטפֿער זיך גאָר נישט, איהר ווייט גערעכט, מיין גאַנצעס וועזען איז הומבוג. נו, שמעקט אָבער אין יעדען מענשען אַ גרעסער אָדער אַ קלער-נער שטיק הומבוג; היינט וואָס זשע איז דאָ נישט אַלצאיינס? קען איין סאָרט הומבוג דען נישט זיין פונקט אזוי נומ ווי דער אַנדערער, אָו אין גרונד גענומען איז דאָך אַלעס נישט מעהר ווי הומבוג? . . . איך פֿיהל, אָו איך הויב אָן אַרײַנקומען אין מיין שטימונג, און איך וואָלט זיך כ'לעבען געקענט אויף אַ וויילע אַוועקלאָוען אויף איינעם פֿון מייענע שמעקער-פֿערד . . . אָבער ניין, איך וויל דאָס נישט; גאָט אין הימעל, ווי איבערדריסיג איז מיר דאָס אין גאַנצען! איך זאָג: וואָס געהט עס דיך אָן? לאַז עס לויפֿען! פונקט . . . נו, וועמען קען אַשטייגער אַרויפֿ-קומען אויף'ן זינען, אָו ביי דאָקטאָר סמענערסען אין הויז, צום ביישפּיעל, איז עפעס נישט אין אָרדנונג? איך זאָג אויך נישט, אָו עפעס איז דאָרט נישט אין אָרדנונג; דערפֿאַר מאַקע פֿרעג איך דאָך, צי עס קען וועמען עס איז איינפֿאַלען צו גלויבען עפעס שלעכטס וועגען אָס דער געאַכטער-טער פֿאַמיליע. עס זיינען בלויז דאָ צוויי מענשען, מאַן און פֿרוי, נישטאָ קיין קינדער, נישטאָ קיין ערנסטע זאָרגען, און נישט קוקענדיג דערויף איז פֿילייכט דאָ אַ דריטער, גאָט אַליין קען עס וויסען, אָבער פֿילייכט איז פֿאַרהאַן נאָך איינער, אויסער מאַן און פֿרוי, אַ יונגער מענש, אָן אינטיר-מער, וואַרעמער פֿריינד פֿון הויז, לאַנד-ריכטער ריינערט. ווער ווייסט, וואָס דאָ טהומט זיך? פֿילייכט ליגט די שולד אויף ביידע זיימען. מעגליך, אָו דער דאָקטאָר ווייסט זאָגאַר פֿון אַלצדינג און קען זיך פֿונדעסמוועגען פֿאַרם נישט העלפֿען; ווייניגסטענס האָט ער די נאַכט שרעקליך געטרוג-קען, און אַלעס איז איהם געווען אזוי גלויכגלטיג, די גאַנצע וועלט, — אָו ער האָט פֿאַרגעשלאָגען אויסצוראָמען די גאַנצע מענשהייט דורך בלויז-זויערע; די ערד-אַקס קען זיך דאַן ווייטער לויפֿען. אָרעמער מאַן! . . . אָבער ער איז נישט דער איינציגער, וואָס שמעקט ביי די קניע אין הומבוג, זאָגאַר ווען איך רעכען אַראָב זיך — גאַגעל'ן — וואָס שמעקט דעריין

בין איבער'ן בוך, ווען איך זאל אשטייגער אנהווען מינוט'ן? א גוטע זעעלע, עהרליך בין גאר, א מארטירער! קיין שלעכט ווארט קען מען אויף איהם ניט זאגען; נאר איך האב איהם אויף'ן אויג, איך זאג אייך, אז איך האב איהם אויף'ן אויג! דאס איבערראשט אייך, ווייזט אויס? האב איך אייך איבערגעשראקען? דאס איז ניט געווען מיין אב-זיכט, יעדענפאלס וויל איך אייך גלייך בערוהיגען און אייך זאגען, אז מינוט'ן וועט קיינער ניט אראבפיהרען פֿון גלייכען וועג, ער איז אן אמת'ער עהרליכער מאן. פֿארוואס זשע לאזן איך איהם פֿארט ניט ארויס פֿון די אויגען? פֿארוואס קוק איך איהם נאך פֿון א הויז-ווינקעל צוויי אזויגער ביינאכט, ווען ער געהט פֿון אן אונשולדיגען שפאציר אהיים — צוויי אזויגער ביינאכט? פֿארוואס שפיאניר איך איהם אויס פֿון הינטען און פֿון פֿארענט, ווען ער טראגט ארום זיינע זעק און בעגריסט דעם עולם אויף דער גאס? פֿאר גארנישט, מעגט איהר מיר גלייכען! פֿאר גארנישט! ער אינטערעסירט מיך איינפֿאך, איך האלט פֿון איהם, און עס פֿרעהט בוך, וואס איך קען איהם אוועקשמעלען אלס דעם רייניגט און עהרליכען מענטשען אין מיטען פֿון אַט דעם גאנצען הומבונג, אַט דעריבער טהו איך עס, און איהר פֿערשמעהט דאך מיך געוויס, העהער הע . . . אָבער לאַמיר צוריקקומען צו זיך אליין . . . אך ניין, ניין, איך וויל אויף קיין פֿאל ניט ריידען פֿון זיך, פֿון אלצדינג, פֿון אלצדינג, נאר ניט דערפֿון!"

אַט דער לעצטער אויסרוף איז געווען אזוי עכט, אזוי טרויעריג, אז ער האָט זי געבראכט דערצו, צו פֿיהלען מיטלייד מיט איהם, זי האָט אין דעם מאָמענט געוואוסט, אז זי האָט דאָ צו טהאָן מיט א געמוטשער-טער, צוריסענער נשמה, אזוי ווי ער האָט אָבער גלייך געוואָרנט דערפֿאַר, צו פֿערלעשען ביי איהר אַט דעם איינדרוק, אַרויסשיסענדיג פֿלוצלינג מיט אַ הויכען געלעכטער און שווערענדיג נאָך אַמאָל, אז אלעס איז ניט מעהר ווי הומבונג, זיינען איהרע פֿריינדליכע געפֿיהלען מיט אַמאָל פֿער-שוואונדען, זי האָט מיט אַ שאַרפֿען טאָן געזאָגט:

„איהר האָט געלאָזט פֿאלען עטליכע אַנדיימונגען איבער פֿרוי סטער-נערסען, וועלכע וואַלטען ניט געדאַרפֿט זיין האַלב אזוי שווער, אום צו זיין געמיין, איבער מינוט'ן, אן אַרימען קריפֿעל, ווייט איהר אייך געוואָרען אַ ריכטער, דאָס איז ווירקליך געווען אזוי שלעכט געהאַנדעלט, אזוי געמיין געהאַנדעלט!"

זי האָט ווידער אָנגעהויבען געהן שנעל, און ער איז מיטגעגאַנגען, ער האָט ניט געענטפֿערט, ער איז געגאַנגען מיט אן אַראָבגעלאָזטען

קאפ, א פאָר מאָל האָט עס אַ צוק געטהאָן אין זיינע שולטערן, און צו איהר גרעסטער איבערראַשונג האָט זי בעמערקט, ווי צוויי גרויסע טרעה-רען האָבען זיך איהם אַראָבגעקויקעלט איבער'ן געזיכט. ער האָט זיך אָבגעקעהרט אָן אַ זייט און גענומען פֿייפֿען צו אַ קליינעם פֿויגעל, כדי עס צו פֿערבאָרגען פֿון איהר.

אַ פֿאָר מינוטען זיינען זיי אזוי געגאָנגען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. זי איז געווען געריהרט און האָט שטאַרק חרטה געהאַט אויף איהרע שטריונגע ווערטער. פֿילייכט האָט ער נאָך דערצו גאָר רעכט מיט דעם, וואָס ער זאָגט; וואָס ווייסט זי? איין גאָט קען וויסען, צי האָט אָט דער מענטש אין וואָכען ניט געזעהן מעהר, ווי זי אין יאָהרען.

זיי זיינען געגאָנגען נאָך אַלץ שוויגענדיג. ער איז שוין ווידער געווען פֿאַלשעמנדיג רוחיג און האָט זיך גלייכנולמיג געשפּיעלט מיט זיין טאָ-שענטוך. אין עטליכע מינוטען האָט מען געמוזט דערזעהן דעם פֿאַסטאַר'ס הויף.

מיט אַמאָל רופֿט זי זיך אָב:

„איז אייער האַנד שטאַרק פֿערוואַנדעט? קען איך זעהן?

צי דאָס איז געשעהן, אום איהם צוליעב צו טהאָן, אָדער זי האָט איהם אין דער רגע ווירקליך נאָכגעגעבען, נאָר זי האָט עס געזאָגט מיט אַ האַרציגער, כמעט געריהרטער שטימע; זי איז אויך געבליבען שטעהן, אַצונד האָט זיך די גאַנצע ליידענשאַפֿט צושפּיעלט אין איהם. אין דער רגע, ווען זי איז געשטאַנען אזוי נאָהענט לעבען איהם, מיט'ן קאָפּ אָנגעבויגען איבער זיין האַנד, אזוי אז ער האָט געשפּירט דעם דופֿט פֿון איהר האַלז און פֿון איהרע האַר, און קיינער פֿון זיי האָט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, — אין דעם מאָמענט האָט זיך זיין ליעבע פֿונאַנדערגע-קאָכט ביי צום וואַהנינג; ער האָט זי צוגעדריקט צו זיך, תחילת מיט איין אָרם און דאן, אז זי האָט זיך געוועהרט, אויך מיט'ן אַנדערן אָרם, האָט זי אַ היבשע וויילע צוגעפרעסט צו זיין ברוסט און זי כמעט אויפֿ-געהויבען פֿון דער ערד. ער האָט געפֿיהלט, אז איהר רוקען האָט זיך איינגעבויגען און אז זי האָט זיך אויפֿגעהערט וועהרען. שווער און זיס איז זי געלענען ביי איהם אין די אָרעמס, און איהרע אויגען האָבען האַלב פֿערשלייערט אַרויפֿגעקוקט צו איהם. ער האָט גערעדט צו איהר, האָט איהר געזאָגט, אז זי איז הערליך, הערליך, און אז זי וועט ביי דער לעצטער מינוט פֿון זיין לעבען בלייבען זיין טייערסטע ליעבע. איין מאָן האָט זיך שוין פֿון איהרעמוועגען געמאַכט דעם מייס, יאָ, דאָס וועט ער אונד טהאָן, אויף דעם מינדעסטען וואונק איהרען, אויף איין וואָרט. אַך, ווי

ער ליעבט זי! און ער האָט עס געהאַלטען אין איין ווידערהאַלען: „איך ליעב דיר, איך ליעב דיר, מיין געליעבטע.“

זי האָט זיך מעהר ניט געוועהרט, איהר קאָפּ האָט זיך אַביסעל אַרונטערגעלאָזט איבער זיין לינקען אָרם, און ער האָט זי געקושט מיט ברענגענדע ליפען, אין קורצע פּויען, איבערגעשלאָגען בלוז פֿון די צערט-ליכסטע ווערטער. ער האָט גאַנץ דיימליך געפּיהלט, אז זי האָט זיך אליין צוגעטויליגט צו איהם, און בעת ער האָט זי געקושט, האָט זי נאָך פֿעסטער צוגעמאַכט די אויגען.

„איך ערוואַרט דיר מאַרגען ביים בוים, דו געדיינסט דאָך נאָך דעם עספּען-בוים; קום, איך האָב דיר ליעב, דו רייצענדע דאַנגי! וועסט דו קומען? קום, אויב דו ווילסט, אַרום זיבען אַזיגער.“

זי האָט ניט געענטפֿערט, נאָר האָט בלוז געזאָגט:
„לאָזט מיך איצט אָב!“

און לאַנגזאַם האָט זי זיך אַרויסגעמאַכט פֿון זיינע אַרעמס.

אַ רגע איז זי געבליבען שמעהן און האָט זיך אומגעקוקט; איהר געזיכט האָט אַלץ מעהר און מעהר אָנגענומען אַן אויסדרוק פֿון צוטור-סעלטקייט; ענדליך האָט עס אַ ציטער געטהאָן אַרום איהר מויל, און זי האָט זיך צוגעשלעפט צו אַ שטיין, וואָס איז געלעגען אויפֿ'ן וועג, און זיך אַנידערגעזעצט אויף איהם. זי האָט זיך צוואוויינט.

ער האָט זיך אָנגעבוויגען איבער איהר און גערעדט אין דער שטיל. דאָס האָט געדויערט אַ פֿאַר מינוטען. פֿלוצלינג שפּרינגט זי אויף, מיט צונויפֿגעדרוקטע פֿויסטען, דאָס געזיכט בלייבט פֿאַר צאָרן; זי פרעסט צו די הענד צו דער ברוסט און זאָגט אויסער זיך פֿאַר בעם:

„איהר זייט אַ נידעריגער מענש, אַה גאָט, ווי נידעריג איהר זייט!
אַבער איהר אליין פּיהלט עס פֿילייכט ניט. ניין, ווי האָט איהר געקענט,
ווי האָט איהר דאָס געקענט טהאָן!“

דאָן האָט זי ווידער אָנגעהויבען וויינען.

ער האָט ווידער אַמאָל געפרוּאווט זי בערוהיגען, אָבער אַהן ער-פֿאַלג; אַ האַלבע שעה זיינען זיי געשמאַנען ביים שטיין אויפֿ'ן מיטען וועג און זיינען ניט געגאַנגען ווייטער.

„איהר האָט זאָגט פֿערלאַנגט, איך זאָל זיך ווידער אויפֿטרעפֿען מיט אייך,“ האָט זי געזאָגט, „אַבער איך וועל ניט קומען, איך וויל אייך מעהר ניט זעהן פֿאַר מיינע אויגען, איהר זייט אַ לומפֿ!“

ער האָט זיך געבעמען ביי איהר, זיך געוואַרפֿען צו איהרע פֿיס און געקושט איהר קלייד; אָבער זי האָט געהאַלטען אין איין ווידערהאַלען.

אז ער איז א לומפ און אז ער האָט זיך אויפגעפֿיהרט געמיין. וואָס האָט ער מיט איהר געטהאָן? אַוועק! אַוועק! ניט דערוועגען זאָל ער זיך צו געהן מיט איהר, ניט איין טריט ווייטער!
און זי האָט זיך געלאָזט געהן אַהיים.
ער האָט איהר דאָך געוואָלט נאָכגעהן; אָבער זי האָט איהם בע-
פֿעהלענדיג אַ מאַך געטהאָן מיט דער האַנד און געזאָגט:
„איהר וועט מיר ניט נאָכגעהן!“

ער איז געבליבען שטעהן און האָט איהר נאָכגעקוקט, ביז וואָגען זי איז אָנגעגאַנגען אַ צעהן, צוואַנציג טריט ווייט פֿון איהם. דאָן דריקט ער צונויף די פֿויסטען און לויפֿט איהר נאָך, ניט קוקענדיג אויף איהר פֿערבאָט לויפֿט ער איהר נאָך און צווינגט איהר אויף'ס ניי צו בלייבען שטעהן.

„איך וועל אייך קיין שלעכטס ניט טהאָן,“ האָט ער געזאָגט; „נאָר האָט דאָך אַביסעל, אַביסעל מיטלייד מיט מיר! ווי איך שטעה דאָ אזוי פֿאַר אייך, בין איך גרויס, זיך צו טוימען, נור כדי אייך צו בעפֿרייען פֿון מיר; איהר דאַרפֿט בלויז זאָגען איין וואָרט, און דאָס וואָלט איך אייך אויך מאַרגען ווידערהאַלט, ווען איך זעה זיך נור מיט אייך. אָבער איהר קענט מיר שיינקען אַט די באַרמהאַרציגקייט, צו זיין גערעכט גע- גען זיך אליין, איהר מוזט פֿערשטעהן, אז איך ווער בעהערשמ פֿון אַ מאַכט, וואָס קומט פֿון אייך און וועלכע איך קען ניט בייקומען; און עס איז דאָך ניט בלויז מיין שולד, וואָס איך האָב אייך געטראָפֿען אויף מיין וועג. זאָל נאָט געבען, איהר זאָלט קיינמאָל ניט וויסען פֿון אַזאַ שמערץ ווי דעם, וואָס איך לעב איצט איבער.“

דאָן האָט ער זיך אומגעדערעהט און איז אַוועקגעגאַנגען.

די שטאַרקע שולמערן אויף דעם קליינעם קערפֿער האָבען זיך גע- האַלטען אין איין ציהען אַרויף און אַראָב, בעת ער איז געגאַנגען איבער'ן וועג; ער האָט ניט געזעהן קיין איינעם פֿון די, וועלכע זיינען איהם פֿערבייגעגאַנגען, האָט ניט דערקענט קיין געזיכט און איז ערשמ געקומען צו זיך, ווען ער איז דורכגעלאָפֿען די גאַנצע שטאָדט און איז געשטאַנען ביי די טרעפֿ פֿון האַמעל.

XV

די פאלגענדע צוויי, דריי מעג איז נאגעל געווען אוועק פון דער שטאָדט. ער האָט געמאכט אַ ריזע מיט'ן דאמפּף-שיף, און זיין צימער אין האָטעל איז געווען פֿערשלאָסען. קיינער האָט נישט געוואוסט, וואו ער געפֿינט זיך; אָבער ער איז אַרויף אויף אַ שיף, וואָס איז געגאַנגען ווייטער צו צפון צו, און האָט פֿילייכט בלויז געוואָלט מאַכען אַ לוסט-ריזע.

איין פֿריה-מאָרגען איז ער צוריקגעקומען, ווען די גאַנצע שטאָדט איז נאָך געשלאָפֿען; ער האָט אויסגעזעהן בלייך און מיעד. דאָך איז ער נישט אַרויף צו זיך אין האָטעל, נאָר ער האָט אַרומגעשפּאַצירט אַ וויילע אויף'ן ברעג אַהין און אַהער; דערנאָך האָט ער זיך פֿערקירעוועט אויף אַ גאַנץ נייעם וועג, צו דער אינעווייניגסטער בוכט, וואו דער רויך פֿון דעם קוימען אין דער דאמפּף-מיהל האָט גראָד אָנגעהויבען אויפֿ-שטייגען.

ער איז נישט אוועק ווייט, און עס איז קענטיג געווען, אז ער דרעהט זיך דאָ אַרום, נור כּדי ווי עס איז צו דער'הרג'ענען אַ פּאַר שטונדען. אז דער פֿערקעהר האָט זיך אָנגעפֿאַנגען אויף'ן מאַרק, איז ער געווען דאָרט; ער איז געשטאַנען ביים ווינקעל פֿון דער פּאַסט און געקוקט מיט אויפֿמערקזאַמקייט אויף יעדען פֿערבייגעהער, און ווי ער האָט נור דער-זעהן מאַרטהא גודע'ס גרין קלייד, איז ער צוגעגאַנגען און האָט זיך פֿערנייגט פֿאַר איהר.

ער בעט ענטשולדיגונג; מעגליך, אז זי האָט איהם שוין פֿערגעסען? זיין נאָמען איז נאָגעל; ער האָט דאָס געוואָלט ביי איהר קויפֿען דעם שטוהל, דעם אַלמען שטוהל. צי האָט זי איהם שוין פֿילייכט פֿער-קויפט?

ניין, זי האָט איהם נישט פֿערקויפט.

נא, און קיינער איז דאָך וואַהרשיינליך נישט געווען ביי איהר און האָט געכאַמען מעהר? ס'האָט זיך דאָך נישט געצאוועט קיין אַנדער בעלן דערויף?

אַה יאָ. אָבער . . .

„וואָס? ווירקליך? עס זיינען נאָך אַנדערע געווען? ווי זאָגט איהר? אַ דאַמע? יאָ, אָמ די צרה'דיגע ווייבער; אין אַלעם מווען זיי אַריינ-שמעקען די נאָז! זי איז אודאי געוואָהר געוואָרען וועגען אָמ דעם

זעלטענעם שמוהל, און זי מוז איהם שוין האָבען. יאָ, אזוי האַנדלען זיי געוועהנליך, די פֿרויען. אָבער וואָס האָט זי געכאַטען פֿאַר איהם? ווי הויך איז זי געגאַנגען? איך זאָג אייך, איך וועל דעם שמוהל פֿאַר קיין געלד ניט אָבלאָזען! דער טייוועל זאָל מיך נעהמען, אויב איך וועל עס טהאָן!"

מאַרטהא האָט זיך דערשראָקען פֿאַר זיין צוקאַכטיקייט און זי האָט גלייך געענטפֿערט;

"ניין, ניין, איהר וועט איהם האָבען, מיט פֿערגניגען."

"קען איך אלזאָ היינט אָבענד אזוי אַרום אַכט אזויגער קומען צו אייך און אָכטאָבען די זאַך?"

יאָ, געוויס קען ער עס. אָבער צי עס וואָלט ניט געווען גלייכער, זי זאָל איהם אַרויפֿשיקען דעם שמוהל אין האָטעל. דאָס וואָלט דאָך געווען געענדיגט אַן עסק.

ניין. אויף קיין פֿאַל ניט, דאָס ערלויבט ער אונזער קיינע אומ-שמענדען ניט. אזא מין גענעשטאַנד מוז בעהאַנדעלט ווערן פֿאַרויכטיג און מיט געאיבטע הענד; אַלען גערעדט, ער וויל זאָגאַר ניט, אז א פֿרעמדער זאָל דעם שמוהל אַנקוקען. פונקט אַכט אַ זייגער וועט ער זיין דאָרט. יאָ, גוט וואָס ער האָט זיך דערמאַנט: קיין שמויב-מוך, קיין וואַשעריי, זאָל נאָט אָב היטען! קיין טראָפען וואַסער! . . .

נאָגעל איז גלייך אַריין אין האָטעל, וואו ער האָט זיך און די קליי-דער אַ וואַרף געטהאָן אויף'ן בעט און איז אין איין קלאַפּ אָבגעשלאָפֿען ביז אָבער.

אזוי גיך ווי ער האָט נור אָבגעגעסען נאַכטמאַהל, איז ער גלייך אַרונטער צום ברעג, צו מאַרטהא גודע'ס קליין היזעל. ס'איז געווען אַכט אזויגער; ער האָט אָנגעקלאַפּט און איז אַריין.

ס'איז קענטיג געווען, אז דאָס צימער איז נור וואָס אויסגעוואַשען געוואָרען, די פֿאָדלאָגע איז געווען ריין, און די שויען אַרומגעווישט; זי אליין האָט זיך זאָגאַר אָנגעטהאָן אַ פֿערל-קייטעל אַרום האַלז. ס'איז געווען קלאַהר, אז זי האָט זיך געריכט אויף איהם.

ער האָט זי בעגריסט, זיך אַנידערגעזעצט און גלייך אָנגעהויבען די אונטערהאַנדלונגען. זי האָט נאָך איצט אויך בשום אופן ניט געוואָלט נאָכגעבען! אדרבה, זי איז נאָך געווען מעהר איינגע'עקשן'ט און ניט אַנדערש נאָר געוואָלט איהם אַוועקגעבען דעם שמוהל אומזיסט. ענדליך איז ער כלומר'שט געוואָרען ביז און איהר געסמראַשעט, א: ער וועט איהר וואַרפֿען פֿינף הונדערט קראַנען אין געזיכט און אַנטלויפֿען מיט'ן

שמוהל. יא, זי האָט עס ווירקליך פּערדיענמ! אין זיין לעבען האָט ער
ניט געזעהן אזא מין אונפֿערנינפֿטיגקייט, און מיט אַ קלאַפּ אויפֿ'ן מיט
האָט ער געפֿרעגט, צי זי איז פֿון זינען אַראָב.

„ווייסט איהר וואָס,“ האָט ער געזאָגט אין האָט איהר אַרײַנגעקוקט
שאַרף אין געזיכט אַרײַן, „אײער עקשנות הויכט מיר ווירקליך אַן פֿאַר-
קומען פֿערדעכטיג. זאָגט מיר אויפֿריכטיג: האָט איהר דעם שמוהל גע-
קריגען אויף אַן עהרליכען אופן? יא, וואָרים לאַמיר אייך זאָגען, איך
האָב צו סהאָן מיט אַלע מעגליכע מענשען, און מען קען קיינמאָל ניט
זיין נענוג פֿאַרויכטיג. אויב דער שמוהל איז אַרײַנגעפֿאַלען צו אייך אין
די הענד דורך וואָס פֿאַר עס איז אונגעהרליכען אָדער צוויידייטיגען אופן,
דאָן וועל איך זיך ניט צוריהרען צו איהם. איבעריגענס בעט איך אייך
מיר צו פֿערצײהען, וואָס איך קען ניט פֿערשמעהן. אײער איינגעשפּאַרט-
קײט, אײער ענמוזאָגען זיך צו נעהמען געלד פֿאַר איהם.“
און ער האָט זי בעשוואָרען מיט אַלערליי שבועות, איהם צו זאָגען
דעם אמת.

צוטומעלט דורך דיווען חשר, האַלב שרעקענדיג און האַלב בעלײ-
דיגט, האָט זי זיך גלייך גענומען פֿערענטפֿערן: דעם שמוהל האָט איהר
זיידע געבראַכט אַהײם, און ער איז זײַט דאָן געבליבען אין דער פֿאַמיליע
שוין באלד הונדערט יאָהר; ער מעג איהר גלויבען, אַז זי זאָגט דעם
דײַנעם אמת, אַז זי בעהאַלט דאָ קיין זאַך ניט פֿון איהם. די טרעהרען
האַבען זיך איהר געשמעלט אין די אויגען.

נױט, דאָן וויל ער ווירקליך, אַז עס זאָל נעהמען אַ סוף צו דער
פֿלױדעריי, און באַסטאַ! ער האָט אַרויסגענומען די בריעף-טאַש.

זי האָט אַ טראַגט געטהאָן צו איהם, אַזוי ווי איהם ווידער אַמאָל ניט
צו לאָזען אַרויסנעהמען דאָס געלד; אָבער ער האָט ניט געקוקט אויף
קיין זאַך, האָט אַוועקגעלייגט די צוויי רױטע באַנקנאָמען און צוריק צו-
געקלאַפּט די בריעף-טאַש.

„בימע,“ האָט ער געזאָגט.

„ניט מיר יעדענפֿאַלס נור פֿופֿציג קראַנען!“ האָט זי זיך געבעטען.
און אין דער רגע האָט זי איינפֿאַך ניט געוואוסט וואָס פֿאַר אַן עצה זיך
צו געבען; זי איז געווען אַזוי צוטומעלט, אַז זי האָט איהם צוויי מאָל
געגלעט איבער די האָר, בשעת זי האָט זיך געבעטען, נור כּדי עס צו
פּוועלן בײַ איהם. זי האָט כּמעט אַליין ניט געוואוסט, וואָס זי טהוט;
גאָר זי האָט איהם געגלעט איבער די האָר און איהם ווידער געבעטען.

איהר צו געבען כלווי פֿופֿציג קראָנען. און די מרעהרען זייגען נאָך גער-
שטאַנען ביי דער מאָדנער פּערזאָן אין די אויגען.

ער האָט אויפֿגעהויבען דעם קאַפּ און אַ קוק געטהאָן אויף איהר.
אַט די אָרעמע פֿרוי מיט די ווייסע האָר, אַ מיידעל פֿון פֿערציג יאָהר,
מיט שוואַרצע, נאָך גליהענדע אויגען, און דאָך מיט אַ וועזען, וואָס האָט
איהם דערמאָנט אָן אַ נאָגע, אַט די אייגענאַרטיגע, זעלטענע שעהנהייט
האָט געווירקט אויף איהם און ער איז אַ וויילע געבליבען אַ צומישטער.
ער האָט אָנגענומען איהר האַנד, זי געגלעט און געזאָגט:

„נאָט, ווי שעהן איהר זייט, און ווי ליעב!“

אַבער אין דערזעלבער רגע האָט ער זיך שנעל אויפֿגעהויבען און
אַבגעלאָזט איהר האַנד.

„איך האָף אַלזאָ, אַז איהר וועט נאָרנישט האָבען דאָגעגען, ווען איך
וועל גלייך מיטנעהמען דעם שטוהל מיט זיך.“

און ער האָט גענומען דעם שטוהל אין דער האַנד.

ס'איז קענטיג געווען, אַז זי שרעקט זיך שוין מעהר ניט פֿאַר איהם;
זעהענדיג, אַז זיין האַנד איז שמוציג געוואָרען, דורך דעם וואָס זי האָט
זיך אָנגערירט אָן דעם אַלמען, פֿערשטויבטען שטוהל, האָט זי זיך גלייך
געכאַפט פֿאַר דער קעשענע און איהם געוואָלט געבען איהר טאַשענטיכעל
זיך אָבצואווישען דערמיט.

דאָס געלד איז נאָך געלעגען אויף'ן טיש.

„יאָ, וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען?“ האָט ער זיך אָבגערופֿען;
„ערלויבט מיר צו פֿרעגען, צי עס וואָלט ניט געווען אַס בעסטען, ווען
איהר האַלט די געשיכטע וועגען דעם דאָזיגען האַנדעל אַזוי ווייט ווי
מעגליך פֿאַר זיך? ס'האָט דאָך ניט קיין צוועק, די גאַנצע שטאַדט זאָל
זיך דערוויסען דערפֿון, ניט וואהר?“

„יאָ,“ האָט זי געענטפֿערט פֿערטראַכטערהייט.

„אויף אייער שטעל וואָלט איך דאָס געלד גלייך בעהאַלמען. אָדער
איך וואָלט אייגענטליך אַפֿריהער מיט וואָס עס איז פֿערהאַנגען דאָס
פֿענסטער. נעהמט דאָרט דאָס קלייד.“

„וועט ניט זיין צו פֿינסטער?“ האָט זי געזאָגט. נאָר פֿונדעסטוועגען
האָט זי דאָך גענומען דאָס קלייד און עס אויפֿגעהאַנגען, און ער האָט
איהר געהאַלפֿען דערביי.

„דאָס וואָלטען מיר אייגענטליך געדאַרפֿט טהאָן גלייך ווי איך בין
געקומען,“ האָט ער דאָן געזאָגט, „עס קען קיין גוטס ניט אַרויסקומען,
ווען מען זאָל מיך זעהן דאָ אינעווייניג.“

דערויף האָט זי גאַרנישט געענטפֿערט; זי האָט צוגענומען דאָס געלד פֿון טיש, האָט איהם דערלאָנגט די האַנד און געמאַכט מיט די ליפּען, אָבער זי האָט קיין וואָרט נישט אַרויסגעבראַכט פֿון מויל.
בעת ער שטעהט נאָך אזוי און האַלט איהר האַנד, זאָגט ער פֿלוצלינג:

„הערט אויס, קען איך אייך פֿרעגען: עס איז אייך פֿילייכט נישט אזוי גרינג זיך דורכצושלאָגען, איך מוין אָהן הילף, אָהן אונטערשטיצונג. . . יא, אָבער פֿילייכט האָט איהר אַ קליינע אונטערשטיצונג?“
„יא.“

„ענטשולדיגט מיר, משהיערע מיינע, וואָס איך פֿרעג אייך! ס'איז מיר בלויז איינגעפֿאלען, ווען מען זאָל זיך דערוויסען, אז איהר האָט ביי זיך געלד, וועט איהר נישט נור מעהר קיין שטיצע נישט בעקומען, נאָר מען וועט זאָגן צוגעהמען ביי אייך אייער געלד, עס איינפֿאַך צוגעהמען ביי אייך. ס'איז דערום נייטיג, אז קיינער זאָל נישט וויסען פֿון אונזער האַנדעל; איהר פֿערשטעהט וואָס איך זאָג? איך ראָטה אייך בלויז אַלס פֿראַקטישער מאַן. זאָגט קיין מענשען נישט, אז מיר האָבען געמאַכט דאָס דאָזיגע געשעפֿט. . . איבעריגענס, איך מוין, עס וואַלט זיין אַס בעסטען אייך צו געבען קלענערע באַנקנאָמען, כדי איהר זאָלט נישט דאַרפֿען אויס-בייטען.“

אַלעס רעכענט ער אויס, יעדע קלייניגקייט, יעדע צופֿעליגקייט. ער זעצט זיך ווידער און זעהל אַלס אויס די קלענערע באַנקנאָמען. ער זעהל אַלס נישט גענוי, ער נישט איהר אַוועק דאָס גאַנצע קליינע פֿאַפּיר-געלד, וואָס ער האָט, נעהמט אָהן אַ השבון און דרעהט עס צונויף אין אַ הויפּען.
„נג, בעהאַלט עס אַלזאָ!“ זאָגט ער.

און זי קעהרט זיך אָב אָן אַ זייט, שפּילעט אויף דאָס לייבעל און בעהאַלט דאָס געלד אויף דער ברוסט.

נאָר אז ער איז פֿאַרטיגדערמיט, הויבט ער זיך נאָך אַלץ נישט אויף, ער בלייבט ויצען און זאָגט כלומר'שט צופֿעליג:
„וואָס האָב איך געוואַלט זאָגען — איהר קענט זיך פֿילייכט מיט מינוט'ן?“

און ער האָט בעמערקט, אז איהר געזיכט איז רויט געוואָרען ווי פֿייער.

„איך האָב זיך מיט איהם אַ פֿאַר מאָל צונויפֿגעטראָפֿען,“ זאָגט נאָגעל ווייטער, „איך האַלט שטאַרק פֿון איהם, ער איז זיכער מריו ווי נאָלד. איך האָב איהם געבעמען, ער זאָל מיר פֿערשאַפֿען אַ פֿידעל, און

ער וועט עס אודאי טהאן, דיינקט איהר ניט? נו, אָבער פּילייכט קענט
איהר איהם גאָר ניט?"

"אָה יאָ, איך קען איהם."

"אַך, ס'איז וואָהר, ער האָט מיר דערזעהלם, אָו ער האָט ביי אייך
געקויפט עמלייכע בלומען פֿאַר אַ בעגרעבעניש, קאַרלסען'ס בעגרעבעניש.
זאָגט מיר, פּילייכט קענט איהר אַך זאָגן גוט מיט איהם? וואָס איז
אייער מיינונג איבער איהם? איהר דיינקט דאָך יעדענפֿאַלס, אָו מען קען
זיך אויף איהם פֿערלאָוען, אָו ער וועט מיר פֿערשאַפֿען די פֿידעל? אָו
מען האָט צו טהאָן מיט אזוי פֿיעל מענשען, מוו מען זיך צייטענווייז
נאָכפֿרענען. איך האָב אַמאָל פֿערלאָרען אַ היבשע סומע געלד נור דורך
דעם, וואָס איך האָב זיך בלינדערהייט פֿערלאָזט אויף אַ מענשען, זיך
ניט נאָכפֿרעגענדיג וועגען איהם; דאָס איז געווען אין האַמבורג."

און ווער ווייס צולייכע וואָס פֿאַר אַן אורזאָך, נאָר נאָגעל דערזעהלם
די גאַנצע געשיכטע וועגען דעם מאַן, דורך וועלכען ער האָט פֿערלוירען
געלד. מאַרטשאַ שטעהט נאָך אלץ פֿאַר איהם, אָנגעשפּאַרט אָן מיט;
זי איז אונרוהיג, ענדליך זאָגט זי מיט היץ:

"ניין, ניין, דערמ ניט פֿון איהם!"

"פֿון וועמען זאָל איך ניט ריידען?"

"פֿון יאָהאַנעס'ן, פֿון מינוט'ן."

"הייסט מינוט יאָהאַנעס?"

"יאָ, יאָהאַנעס."

"הייסט ער ווירקליך יאָהאַנעס?"

"יאָ."

נאָגעל שווייגט. אָט די איינפֿאַכע ערקלערונג, אָו מינוט הייסט
יאָהאַנעס, ניט אַ שטויס זיינע געדאַנקען און פֿערענדערט זאָגן אויף אַ
רגע דעם אויסדרוק אין זיין געזיכט. אַ וויילע זיצט ער, ניט אויסרוי-
דענדיג קיין וואָרט, דאָן פרעגט ער:

"און פֿאַרוואָס רופֿט איהר איהם יאָהאַנעס? ניט גרענאַרד, ניט
מינוט?"

זי לאָזט אַראָב די אויגען און ענטפֿערט אין פֿערלעגענהייט:

"מיר קענען זיך נאָך פֿון זינט מיר זיינען געווען קינדער. . . ."
פּרויע.

דאָן זאָגט נאָגעל האַלב שפּאַסענדיג און אויף'ן העכסטען גראַד גלייכ-
גילטיג:

"ווייסט איהר, וואָס פֿאַר אַן איינדרוק עס האָט אויף מיר געמאַכט?"

אז מינוט מוז אייגענטליך זיין שטארק פֿערליעבט אין אייך. יא, איך פֿערזיכער אייך, דאָס איז מיר ווירקליך גלייך אויפֿגעפֿאלען. און דאָס וואונדערט מיך גאָר ניט אזוי שטארק, כאָטש איך מוז צוגעבען, אז מינוט איז שוין אַביסעל צו דרויסט. ניט וואָהר? ערשמענס איז ער שוין ניט קיין יונגער מאַן, און אַחוץ דעם איז ער דאָך אייך אַ קריפֿעל. אָבער נאָט מיינער. די פֿרויען זיינען צייטענווייז וואונדערליך; אז עס קומט זיי אָן דער קאַפּריוז, וואַרפֿען זיי זיך איינפֿאַך אַוועק און גיבען זיך אָב מיט'ן פֿרייען ווילען, מיט פֿרייד, מיט ענטזיקונג, צו אַבי וועמען. העהעהע, אזוי זיינען זיי די פֿרויען! אין יאָהר 1886 האָב איך בייגעוואוינט אַ מאָדנע פּאַסירונג: מיינע אַ בעקאַנטע, אַ יונגע דאַמע, האָט גאַנץ איינפֿאַך חתונה געהאַט מיט איהר פֿאַטערס משרת'ל. איך וועל עס קיינמאַל ניט פֿערגעסען. ער איז געווען אַ לויף-אינגעל אין געשעפֿט, אַ קינד, זעכצעהן, זיבעצעהן יאָהר אַלט, אָהן אַ סימן פֿון אַ באָרד; אָבער שעהן איז ער געווען, יא, אויסערגעווענהליך שעהן, דאָס מוז איך צוגעבען. און אויף דעם דאָזיגען פּרישען קינד האָט זי זיך אַרויפֿגעוואָרפֿען מיט אַ קאַבענדער ליעבע און איז מיט איהם אַוועק אין אויסלאַנד. אין אַ האַלב יאָהר אַרום איז זי צוריקגעקומען, און — אויס ליעבע. יא, איז עס ניט טרויעריג — אָבער די ליעבע איז געווען פֿערביי! נא, דאָן האָט זי זיך אַ פּאַר מאָנאַטען געלאַנגוויילט צום טויט, פֿערהייראַט איז זי געווען, און אזוי ווייט איז די זאַך געווען אין אָרדנונג; אָבער וואָס האָט זי פֿאַרמ געוואַלט מהאַן? האָט זי גענומען קלאַפֿען אין טיש און זיך אויסלאַכען פֿון דער גאַנצער וועלט; זי ווערט אויסגעלאַסען, שליועט זיך אַרום מיט סטודענטען און פּריקאָזשטיקעס און ענדיגט דערמיט, וואָס זי קריגט דעם נאָמען "La Glu". ס'איז געווען אַ יאָמער אַ קוק צו טהאָן אויף איהר! אָבער נאָך אַמאַל בריינגט זי אַרײַן די מענשהייט אין ערשטויכונג; נאָכדעם ווי זי האָט זיך אַ פּאַר יאָהר אויף דעם דאָזיגען אויסגעצייכענטען אופן אַמווירט, הויבט זי אין אַ שעהנעם טאַג פּלוצלינג אָן צו שרייבען ערצעהלונגען, זי ווערט אַ שריפֿטשטעלערין, און עס האָט געהייסען, אז זי האָט אַ גרויסען טאַלאַנט. זי האָט געהאַט אַ גרויסען חשק צום לערנען, אָט די צוויי יאָהר, וואָס זי האָט פֿערבראַכט צווישען סטודענטען און פּריקאָזשטיקעס, האָבען זי אויף אַן אויסערגעווענהליכען אופן ענטוויקעלט. און זי האָט זיך אויסגעלערנט די קונצען, ווי מען שרייבט; פֿון דאָן אָן האָט זי געשריבען די אויסגעצייכענטסטע זאַכען. יא, דאָס איז געווען אַ טייוועל פֿון אַ פֿרוי! . . . נא, אָבער אזוי זייט איהר דאָך אַלע, איהר פֿרויען. יא, איהר לאַכט, אָבער איהר קענט עס פֿונדעסטוועגען

זינט אַבלייקענען; אַ משרת'ל פֿון זיבעצעהן יאָהר קען אייך פֿאַלשמענדיג פֿערריקט מאַכען. איך בין אזוי זיכער, אז מינוט זאָגאַר דאַרף אויך זינט דורכלעבען זיין וועלטעל אליין, ווען ער זאָל זיך נור געבען אַביסעל מיה, ווען ער נעהמט זיך נור ווי געהעריג איז דערצו. אין איהם איז פֿאַרהאַן עפעס, וואָס קען זאָגאַר אויף מענער מאַכען אַן איינדרוק, יאָ, וואָס מאַכט אויף מיר אַ בעוונדערען איינדרוק; זיין האַרץ איז ריין ווי גאַלד, און עס איז זינטאָ קיין פֿאַלש וואָרט אין זיין מויל. זינט אמת, זאָגט איהר אליין, איהר, וואָס איהר קענט איהם דורך און דורך, איז עס זינט אזוי? אָבער וואָס זאָל מען דאַגעגען זאָגען וועגען זיין פֿעטער, דעם קויהלען הענדלער? אַן אַלטער חברה-מאַן, שמעל איך מיר פֿאַר, אַן אונסימפּאַטישע פּער-זענליכקייט. מיר קומט פֿאַר, אַז דאָס האַלט אייגענטליך מינוט אליין אויף דאָס גאַנצע געשעפֿט. אָבער דאַן פֿרעג איך: פֿאַרוואָס זאָל ער זינט קענען אויפֿהאַלטען זיין אייגען געשעפֿט? קורץ און גוט: מינוט איז צו יעדער צייט, ווען עס זאָל נור נייטיג זיין, אימשיטאָנד צו פֿערוואַרגען אַ פֿאַמיליע . . . איהר שאַקעלט מיט'ן קאַפּ?"

"גיי, איך האָב זינט געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ."

"נו, אַלואַ, איהר ווערט אונגעדולדיג אין עס האָט זיך אייך געוויס צוגעגעסען צו הערען דעם דאָזיגען געשפרעך איבער אַ מענשען, וואָס געהט אייך גאַר זינט אָן, און איהר זייט פֿאַלשמענדיג גערעכט . . . הערט אויס, ס'איז מיר גראָד אַרויפֿגעקומען אויף'ן זינען — אָבער איהר דאַרפֿט זינט זיין ביזו אויף מיר דערפֿאַר, איך בין נור אויסען אייער טובה — איהר מוזט זעהן גוט פֿערשליסען די טהיר ביינאַכט. איהר קוקט מיך אָן מיט אַזעלכע שרעקעדיגע אויגען; האָט קיין מורא זינט, מיהיערע מיינע, און זייט מיר זינט חושד אין קיין זאַך. איך וואָלט אייך נור וועלען ראַטהען ווי אַם בעסטען; בעוונדערס איצט, ווען איהר האָט געלד ביי זיך, דאַרפֿט איהר קיינעם זינט צופֿיעל אָנטרויען. אמת, מיר איז זינט אויסגעקומען, צו הערען, אַז דאָ אין שמאַדט איז מען זינט זיכער פֿאַר גנבים; אָבער ס'איז בעסער, אַז מען איז פֿאַרויכטיג. ארום צוויי אַזויגער ביינאַכט, ווייסט איהר דאָך, איז גאַנץ פֿינסטערליך דאָ אין דער געגענד, און גראָד ארום צוויי האָב איך זאָגאַר געהערט אַ פֿעררעכטיגעס גערויש ביי מיין פֿענסטער. יאָ, איהר זייט דאָך זינט ביזו, וואָס איך האָב אייך געגעבען די עצה? . . . נו, אַדיע! עס פֿרעהט מיך זעה, וואָס מיר האָט זיך גענדליך דאָך איינגעגעבען אַרויסצוקריגען ביי אייך דעם שטוהל. אַדיע, מיהיערע!"

דאָס זאָגענדיג האָט ער איהר גערריקט די האַנד. ווען ער איז

שוין געווען ביי דער טהיר האָט ער זיך נאָך אַמאָל אומגעקעהרט און
געזאָגט:

„הערט, ס'וועט זיין אַס בעסטען, ווען איהר וועט זאָגען, אז איך
האָב אייך געגעבען אַ פּאַר קראַנען פֿאַר'ן שטוהל. אָבער ניט מעהר,
קיין איין שילינג ניט מעהר, זאָנסט וועט מען ביי אייך צוגעהמען דאָס
גאַנצע געלד; געדיינקט וואָס איך, זאָג אייך. ניט וואַהר, איך קען זיך
פֿערלאָזען דערויף?“

„יאָ,“ האָט זי געענטפֿערט.

ער איז אַוועק און האָט מיטגענומען דעם שטוהל מיט זיך. ער האָט
געשמראַהלט פֿאַר פֿרייד, ער האָט געלאַכט אין זיך און הייך אויף'ן קול.
אַזוי ווי ער וואָלט דאָ אָבגעטהאָן אַ זעלטענעם קינדשטיק.
„נאָט אין הימעל, ווי פֿרעהליך זי איז איצט!“ האָט ער לוסטיג גע-
זאָגט. העהע, פֿאַר גרויס פֿרייד איבער איהר רייכטהום וועט זי אודאי ניט
קענען איינשלאָפֿען היינט ביינאַכט! . . .“
אַז ער איז געקומען אַהיים, איז מינוט געזעסען און געוואַרט אויף-
איהם.

מינוט איז געקומען פֿון דער רעפעטיציע און האָט געהאט אַ פּאַק
מיט אַפֿישען אונטער'ן אָרם. יאָ, די לעבעדיגע בילדער וועלען זיך, ווייזט
אויס, זעהר גוט איינגעבען; זיי וועלען פֿאַרשמעלען סצענען פֿון דער גע-
שיכטע, און אין אַ פֿערשיעדענפֿאַרביגען ליכט; ער אליין געהמט אַ סטאַ-
מיסמען-ראַלע.

ווען דער באַזאָר פֿאַנגט זיך אָן?

ער וועט געפֿענט ווערען דאָנערסטאָג, דעם 9טען יולי, דער קעניג-
גין'ס געבורטסטאָג. אָבער שוין היינט ביי נאַכט וועט מינוט אויסקלעפֿען
אַפֿישען אויף אַלע מעגליכע ערטער; מען האָט זאָגאַר געקריגען אַן ער-
לויבעניש אויפֿצוקלעפֿען אַ פּלאַקאַט אויף'ן טויער פֿון'ם בית עולם . . .
איבעריגענס איז ער געקומען געבען אַן ענטפֿער וועגען דער פֿידעל. עס
איז איהם אונגעגליך געווען צו קריגען איינע; ס'איז דאָ איין פֿידעל אין
דער גאַנצער שטאָרט, איין פֿידעל, אויף וועלכער מען קען שפּיעלען, און
די געהערט דעם אָרגאַניסם, אָבער ער דאַרף זי אליין האָבען אויף'ן
באַזאָר; ער האָט צו שפּיעלען אַ פּאַר נומערן.

נ, דאַן איז דאָך גאַרנישט צו מאַכען דערביי.

מינוט מאַכט זיך גרייט צום געהן. כּשעת ער שטעהט שוין מיט דער
מיץ אין דער האַנד, זאָגט נאָגעל:

„אָבער ווילט איהר ניט טרינקען מיט מיר אַ גלאָז צוואַמען? איך

זועל איך זאָגען, איך בין היינט אָבערד זעהר גוט אויפגעלייגט, מיר האָט זיך געטראָפֿען אַ גליק, ווייסט איהר, מיט פֿיעל מיה און אָנשמרריינגונג איז מיר ענדליך געלונגען אַרײַנצוקריגען אין מײַנע הענד אַ שטיק מעבעל, וואָס ווײַן גלײַכען געפֿינט זיך ניט אין קײן זאַמלונג איבער'ן גאַנצען לאַנד, איהר קענט זיכער ווײַן דערויף; דאָס איז דער שמוהל דאָ. קוקט איהם אַקאַרשט אָן! פֿערשטעהט איהר, וואָס הייסט אַ פֿערל, אַ האָר-לענדער, אײַנציג אין ווײַן אַרמ? איך זועל איהם ניט פֿערקויפֿען, ווען מען זאָל מיר זאָגן געבען אַ פֿערמעגען; בײַ גאָט, אַז ניט! אָט צוליב דעם וואָלט איך גערן געוואָלט טרינקען מיט איך אַ גלאָז, אויב איהר האָט גאַרנישט דאַגעגען? קען איך אָנקלינגען? ניט? אָבער די אַפֿישען קענט איהר דאָך מאַרגען אָנקלעפֿען. . . נײַן, וואָס פֿאַר אַ גליק מיר האָט היינט פֿאַסירט! איך קען עס אַבסאָלויט ניט פֿערגעסען! איהר ווייסט פֿילייכט ניט, אַז איך בין אַ זאַמלער פֿון אַנטיקען, נאָך מײַנע שוואַכע קרעפֿטען, פֿערשטעהט זיך? און דאָ פֿערבריינג איך אויך טהיילווייז צו דעם צוועק, צונױפֿזוכען גע-וויסע זעלטענהייטען. מעגליך, אַז איך האָב איך נאָך אויך ניט דער-צעהלט וועגען מײַנע קוה-גלאַקען? נײַן, אָבער מײַן גאָט, דאָן האָט איהר דאָך גאָר קײן בעגריף ניט, וואָס פֿאַר אַ מאַן איך בין. נאַטירליך בין איך אַן אַנגראַנאַם, אָבער לעבען דעם אינטערעסיר איך זיך אויך אין אַנדערע זאַכען. יאָ, בײַ איצט האָב איך צוויי הונדערט זיבען און זעכציג קוה-גלאַקען; פֿאַר צעהן יאָהרען האָב איך אָנגעפֿאַנגען זי צו זאַמלען, און איצט האָב איך, גאָט צו דאַנקען, אַ קאָלעקציע פֿון ערשטען סאַרט. און אָט דעם שמוהל דאָ — ווייסט איהר, ווי אַזוי איך האָב איהם אַרײַנגעקריגען אין די לאַפֿעס? אײַנפֿאַכער צופֿאַל, שווינגען-גליק! איך געה זיך אַזוי אײַנמאַל איבער דער גאַס און קום פֿערבײַ אַ קלײַן היזעל אונטען בײַם ברעג; אויס אַלטער געוואוינהייט קוק איך פֿערבײַגעהענדיג פֿון דער זײַט אַרײַן אין פֿענסטער. דאָן בלײַב איך מיט אַמאָל שמעהן, מײַן בליק פֿאַלט אויפֿן שמוהל, און איך זעה גלײַך, וואָס ער איז ווערטה. איך קלאַפֿ אָן און געה אַרײַן אין הויז; אַ בעיאָהרענטע, ווייס-האַריגע דאַמע געהמט מיך אויף. . . יאָ, ווי הייסט זי פֿאַרט? נאָ, דאָס איז דאָך אַלצאײַנס, איהר קענט זי פֿילייכט גאָר ניט; יאָ, פֿרײַליין גודע הייסט זי, מאַרמאָז גודע אָדער אַזוי וואָס עהנליכעס. . . זי וויל אויף קײן פֿאַל ניט אַוועקגעבען דעם שמוהל, אָבער איך רײד אַזוי לאַנג איבער איהר, בײַ וואַגען זי זאָגט מיר איהם בעשטימט צו, און היינט האָב איך איהם אָבגענומען. אָבער שעהנער פֿון אַלצדינג איז דאָס, וואָס איך האָב איהם געקראָגען אומױסט, זי האָט איהם מיר אַוועקגעגעבען גאָר אומױסט;

יא, איך האָב אַ וואָרף געטהאָן אַ פאַר קראָנען אויפ'ן מיש, כדי עס זאָל איהר דערנאָך נישט באַנג טהאָן; אָבער דער שטוהל איז ווערטה הנג-דערטער. דאָס בעט איך אייך צו האַלטען פאַר זיך; ס'איז דאָך נישט אַנגענעהם צו הערען שלעכטע רייד אויף זיך. צווישען אונז גערעדט, האָב איך זיך נישט צו מאַכען קיין פאַרווירפֿע דערפאַר; דאָס פֿרייליין האָט איינפֿאַך נישט פֿערשטאַנען, וואָס פאַר אַ מסחר זי וואָלט געקענט מאַכען, און איך, אַלס פֿאַכמאַן און קויפֿער, בין נישט מחויב געווען צו זוכען איהר נוצען. נישט וואָהר, מען דאַרף נישט זיין דום, מען מוז זיך בענוצען מיט יעדער גוטער געלעגענהייט, דאָס איז דער קאַמפֿ אוב'ס דאָזיין. . . אָבער קענט איהר זיך נאָך איצט אויך ענטזאָגען צו טרינקען מיט מיר אַ גלאָז וויין, ווען איהר הערט, ווי עס האָט מיר אָבגעגליקט?" מינוט איז געבליבען ביי זיינס, אַז ער מוז געהן.

„דאָס איז דום,“ זאָגט נאַגעל ווייטער. „איך האָב זיך אַזוי געפֿרעהט, וואָס איך וועל קענען מיט אייך פֿלוידערן אַביסעל; איהר זייט דער אייג-ציגער מאַן דאָ אין שטאָדט, וועלכער רופֿט אַרויס און מיר אַן אינטערעס, אַזוי גיך ווי איך דערזעה איהם נור; דער איינציגער, מיט וועמען איך האָב אַ פֿערנגיגען צו פֿערבריינגען. איהר הייסט דאָך נאָך דערצו יאָהאָ-נעס? מיין ליעבער פֿריינד, דאָס האָב איך שוין לאַנג געוואוסט, אָהן דעם אימיצער זאָל עס מיר ביי איצט האָבען געזאָגט. . . וואָס זשע, איהר דערשרעקט זיך שוין ווידער פֿאַר מיר? ס'איז דאָך אַ וואָהרעס אונגליק, וואָס איך וואָרף אָן אַזאַ מורא אויף די מענשען! ניין, לייקענט עס נישט, איך פֿערזיכער אייך, איהר האָט מיך אָנגעקוקט מיט צושראָקענע אויגען, איך רעד שוין נישט דערפֿון, וואָס איהר האָט אויך אַ ציטער געטהאָן. . .“ איצט איז מינוט צוגעקומען ביז דער טהיר; ס'האָט אויסגעזעהן, אַז ער וויל מאַכען אַ סוף צו דער גאַנצער געשיכטע און גלייך פֿערלאָוען דאָס הויז; דאָס געשפרעך איז אויך אַלץ ווייטער און ווייטער געוואָרען אונט-היימליכער.

„איז היינט דער 6טער יולי?“ האָט נאַגעל פֿלוצלינג אַ פֿרעג גע-

טהאָן.

„יא,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „דער 6טער יולי.“ און דאָס זאָר-גענדיג האָט ער אַרויפֿגעלייגט די האַנד אויף דער קליאַמקע פֿון טהיר. נאַגעל געהט לאַנגזאַם צו צו איהם, רוקט זיך צו באַנץ נאָהענט לעבען איהם, קוקט איהם אַריין גלייך אין געזיכט און אין דערזעלבער צייט לייגט ער אַרויף די הענד אויפֿן רוקען. אין דער דאָזיגער פֿאָזע זאָגט ער מיט אַ שעפֿטשענדער שטימע:

„און וואו זייט איהר געווען דעם 6טען יוני?“

מינוט ענטפערט ניט, קיין איין וואָרט ניט. דערשראָקען פֿאַר אָם די שאַרפֿע אויגען און פֿאַר דער געהיימניספֿאַלער, שעפּטשענדער שטימע, ניט ווענדדיג אימשמאַנד צו פֿערשטעהן אָם די קלוינע, פֿערצווייפֿעלטע פֿראַגע וועגען אַ מאַג, אַ דאַטום פֿון פֿאַריגען מאַנאַט, — רייסט ער פֿלוצלינג אויף די טהיר און לויפֿט אַרויס אין קאַרידאָר. דאָ דרעהט ער זיך אַ וויילע אַרום און געפֿינט ניט די טרעפּ; אין דער צייט שמעהט נאַגעל ביי דער טהיר און שרייט צו איהם:

„ניין, ניין, דאָס איז פֿעריקט; איך בעט איך, פֿערגעסט עס; איך וועל עס איך אָן אַנדערס מאַל ערקלעהרען, אָן אַנדערס מאַל...“

אַבער מינוט האָט גאַרנישט געהערט; ער איז שוין געווען אונטען, נאָך אידער נאַגעל האָט אויספֿייעט אַרויסריידען די ווערטער, און זיך ניט אומקוקענדיג ניט נאָך לינקס ניט נאָך רעכטס, איז ער אַרויסגעלאָפֿען אין גאַס, איבערן מאַרק, צו דער גרויסער פּאַמפֿע, וואו ער האָט זיך פֿערקירעוועט אין דעם ערשטען בעסטען געסעל און איז פֿערשוואַנדען; אַ שטונדע שפעטער — ס'איז געווען צעהן אַזויגער — האָט נאַגעל פֿערוויכערט אַ ציגאַר און איז אַרויס אין גאַס. די שטאַדט איז נאָך ניט געגאַנגען שלאָפֿען; אויף'ן וועג צום פּאַסטאָר'ס הויף האָט מען געזעהן אַ מאַסע שפּאַציר-געהער, וועלכע זייגען געגאַנגען לאַנגזאַם אַרויף און אַראָב, און אַרום און אַרום אויף די גאַסען האָט נאָך אָנגעקלונגען דער געלעכטער און די קולות פֿון שפּיעלענדע קינדער. פֿרויען און מענער זייגען געזעסען ביי די טהירען און האָבען שטילערהייט גערעדט צווישען זיך אין דעם מילדען אָבענד; ווען ניט ווען האָבען זיי עפעס אַריבער-געשריען צו די שכנים אויף דער אַנדער זייט גאַס און געקריגען אַ פֿרעה-ליבען ענטפֿער צוריק.

נאַגעל איז אַרונטערגעגאַנגען צו דער לאַנדונגס-בריק. ער האָט גע-זעהן, ווי מינוט האָט אויסגעקלעפט אַפֿישען ביי דער פּאַסט, ביי דער באַנק, ביי דער שולע און ביים געפֿענגניס. ווי פינקטליך און געוויסענ-האַפֿט ער האָט זיין אַרבייט געמאַן! מיט וואָס פֿאַר אַ גוטען ווילען ער האָט עס געמאַן, ניט זשאַלעווענדיג קיין צייט, הגם ער האָט אזוי נייטיג געדאַרפֿט געהן שלאָפֿען! נאַגעל איז פֿערבייגעגאַנגען גאַנץ נאָהענט לעבען איהם און האָט איהם בעגריסט, נאָר איז ניט געבליבען שטעהן. אַז ער איז שוין כמעט געווען ביי דער לאַנדונגס-בריק, האָט ער הינטער זיך דערהערט אַ שטימע, וואָס האָט גערעדט צו איהם; מאַרטחאַ גרוע יאָגט איהם אָן און אָהן אָן אַמהעם וואָגט זי:

„פֿערצײהט! איהר האָט מיר געגעבען צופֿיעל געלד.“
„גוטען אָבענד!“ ענטפֿערט ער. „איהר געהט, הייסט עס, איך
שפּאַצירען?“
„ניין, איך בין געווען אויבען אין שטאָדט, ביים האַמעל, כ'האָב
געוואַרט אויף אייך. יאָ, איהר האָט מיר געגעבען צופֿיעל געלד.“
„הערט אַקאַרשט, וועלען מיר איצט פֿון דאָס ניי אָנפֿאַנגען די אַלמע
קאַמעדיע?“

„אָבער איהר האָט אַ טעות געהאַט — רופֿט זי אויס מיט אַ טאָן
פֿון דערשלאָגענקייט. „איהר האָט מיר געגעבען מעהר ווי צוויי הונד-
דערט!“

„ני יאָ, וואָס זשע, האָב איך אייך ווירקליך געגעבען אַ פֿאַר קראַנען
צופֿיעל — אַ פֿאַר קראַנען איבער צוויי הונדערט? גוט, קענט איהר מיר
זיי דאָך צוריקגעבען.“

זי הויבט זיך אָן אויפֿקנעפלען דעם יאָקעל, אָבער פֿלוצלינג בלייבט
זי שטעהן, קוקט זיך אום און ווייסט ניט וואָס צו טהאָן. דאָן האָט זי
ווידער געבעטען ענטשולדיגונג: עס דרעהען זיך דאָ אַרום אַוויפֿיעל מענ-
שען, זי קען דאָך דאָ אין מיטען גאס ניט אַרויסנעהמען דאָס געלד, זי
האָט עס אַזוי גוט בעהאַלטען. . . .

„ניין,“ איילט ער זיך צו צו ענטפֿערן, „איך קען דאָך מיטגעהן מיט
אייך אַהיים און עס דאָרט נעהמען; ערלויבט מיר צו געהן מיט אייך זיי
אָבנעהמען.“

און זיי זיינען געגאנגען צוזאַמען צו איהר אַהיים. זיי האָבען בער-
געגענט עטליכע שפּאַציר-געהער, וועלכע האָבען זיי אָנגעקוקט מיט ניי-
גיעריגע בליקען.

אַז זיי זיינען אַריינגעקומען צו איהר אין צימער, האָט זיך נאָגעל
אַנידערגעזעצט ביים פֿענסטער, וואו ער איז שוין פֿריהער געזעסען, און
וואו דאָס קלייד איז נאָך געהאַנגען אַלס פֿאַרהאַנג. אין דער צייט, וואָס
מאַרטהא איז געווען בעשעפֿטיגט אַרויסצוגעהמען דאָס געלד, האָט ער
ניט גערעדט; נאָר אַ זי איז פֿאַרטיג געוואָרען און האָט איהם דערלאָנגט
די פֿאַר קליינע באַנקגאַטען, עטליכע אָבגעריבענע צעהן-קראַנען-בילעטען,
וועלכע זיינען נאָך געווען וואַרם פֿון איהר ברוסט, און וועלכע איהר
עהרליכקייט האָט איהר פֿערבאַטען איבערצולאָזען ביי זיך זאָגאַר איבער
נאַכט, האָט ער גערעדט צו איהר און זי געבעטען, זי זאָל האַלטען דאָס
געלד פֿאַר זיך.

אָבער איצט איז קענטיג געווען, אַז זי פֿיהלט עפעס אַ מיסטרױען

צו איהם, אז ער קומט איהר פֿאַר פֿערדעכטיג מיט זיינע אַבזיכטען; זי האָט איהם אָנגעקוקט מיט אַ צווייפֿלענדען בליק און געזאָגט:

„ניין . . . איך פֿערשטעה אייך ניט . . .“

ער האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעהויבען.

„אַבער איך פֿערשטעה אייך אויסגעצייכענט גוט,“ האָט ער גע-
ענטפֿערט; „דערפֿאַר שטעה איך אויף און געה. איצט זייט איהר
בערוהיגט?“

„יאָ . . . ניין, איהר דאַרפֿט ניט שטעהן ביי דער טהיר.“

און זי האָט אויסגעשטרעקט ביידע אַרעמס, כדי איהם אַכצוהאַלטען,
ער זאָל ניט אוועקגעהן. דאָס דאָזיגע מערקווירדיגע מיידעל האָט
ווירקליך שטאַרק מורא געהאַט, אימיצער זאָל זיך חלילה ניט פֿיהלען
געקריינקט דורך איהר.

„איך האָב אַ ביטע צו אייך,“ האָט זיך נאָגעל אַבגערופֿען, אַבער
ער האָט זיך נאָך אַלץ ניט אַנידערגעזעצט; „ווען איהר ווילט, וואָלט
איהר מיר געקענט פֿערשאַפֿען אַ גרויס פֿערגניגען, יאָ, און איך וואָלט
אייך שוין ווי עס איז אַבגעדאַנקט דערפֿאַר: איך וואָלט וועלען, איהר
זאָלט קומען דאָנערסטאָג אַבענד אויף'ן באַזאַר. ווילט איהר מיר פֿער-
שאַפֿען דאָס פֿערגניגען? דאָס וועט אייך צישטרייען, דאָרט וועלען זיין
אַסך מענשען, אַסך ליכט, מוזיק, לעבעדיגע בילדער; אַך, קומט, איהר
זועט זיכער קיין חרטה ניט האָבען! איהר לאַכט; פֿאַרוואָס לאַכט איהר?
גאָט, וואָס פֿאַר ווייסע צייהן איהר האָט!“

„איך קען דאָך אין ערנעץ ניט געהן —“ האָט זי געענטפֿערט, „ניין,
זוי האָט איהר נאָר געקענט גלויבען, אז איך קען געהן אַהין? און צו וואָס
זאָל איך עס טהאָן? פֿאַרוואָס פֿערלאַנגט איהר דאָס פֿון מיר?“

ער האָט איהר ערקלעהרט אַלעס אָפֿען און עדהליך: ס'איז איינפֿאַך
אַן איינפֿאַל פֿון זיין זייט, ער האָט שוין לאַנג געטראַכט דערפֿון, נאָך
פֿאַר אַ פֿאַר וואָכען איז איהם דער געדאַנק אַרויף אויף'ן זינען, אַבער
ער האָט זיך ביו איצט נאָר פֿערגעסען אָן דעם. זי דאַרף געהן אַהין,
זי דאַרף דאָרט זיין, ער וויל זי דאָרט אונטערדינגט זעהן; אויב זי וויל,
זועט ער זאָגאַר קיין וואָרט ניט אויסריידען צו איהר, אזוי אז ער וועט
איהר ניט פֿאַלען צו לאַסן — דאָס איז אַבסאָלוט ניט זיין אַבזיכט. עס
וואָלט איהם נור געפֿרעהט, זי אַמאָל צו זעהן אינאיינעם מיט אַנדערע
מענשען; זי הערען לאַכען, זי כאַטש איינמאַל זעהן ווירקליך יוגנט, זי מוז
דורכאויס געהן!

ער האָט אַ קיך געטהאָן אויף איהר. ווי זילבער ווייס זיינען געווען

איהרע האָר, און ווי שוואַרץ זיינען געווען איהרע אויגען! זי האָט מיט
אין האַנד גערווען געצופט די קנעפ פֿון איהר יאָקעל, און אָט די האַנד,
אַ שוואַכע האַנד מיט לאַנגע פינגער, איז געווען אַביסעל גראָהליך, זי
איז פֿיליכט אויך ניט געווען גאַנץ ריין, אָבער דאָך האָט זי געמאַכט אַ
מערקווירדיגען צניעות/דיגען איינדרוק. איבער'ן האַנד-געלענק זיינען
געלאָפֿען צוויי בלויע אָדערן.

יאָ, האָט זי געזאָגט, עס וואָלט פֿיליכט געווען אינטערעסאַנט פֿאַר
איהר, אָבער זי האָט דאָך צום מאָל ניט וואָס אָנצושטראַן, ניט אַמאָל אַ
קלייד פֿאַר אזאַ אָבענד . . .

ער האָט איהר איבערגעשלאָגען די רייד: עס זיינען נאָך דאָ דריי
אַרבייטס-טעג ביי דאָן; ביז דאָנערסטאָג קען מען זיך נאָך מאַכען אַלעס,
וואָס מען דאַרף. יאָ, ס'איז דאָ גענוג צייט! צי ס'איז אַלזאַ אָבגע-
מאַכט?

און ביסלעכווייז האָט זי נאָכגעגעבען.

מען דאַרף זיך ניט אזוי אין גאַנצען בעגראַבען, האָט ער געזאָגט;
דערמיט פֿערלירט מען נור, און אויסערדעם מיט איהרע אויגען, איהרע
צייהן, ניין, דאָס איז ווירקליך אַ שאַד! און די פֿאַר באַנקאַמטען דאָרט
אויף'ן טיש זיינען פֿאַר אַ קלייד; יאָ, יאָ, ס'לוינט זיך גאָר ניט צו ריידען
דערפֿון! כּפּרט נאָך, אַז דאָס איז זיין איינפֿאַל און זי איז געגען איהר
ווילען איינגעגאַנגען דערויף.

ער האָט געזאָגט אַ גוטע נאַכט, ווי געוועהנליך קורץ און איינפֿאַך,
ניט געבענדיג איהר קיין שום גרוינד צו זיין אונרוהיג. נאָר אַז זי האָט
איהם אַרויסבעגלייט אויף'ן הויף, האָט זי איהם אַליין נאָך אַמאָל דער-
לאַנגט די האַנד און איהם געדאַנקט, וואָס ער האָט זי איינגעלאָרען צו
דעם דאָזיגען באַזאַר. דאָס האָט איהר זינט יאָהרען און יאָהרען ניט גע-
טראָפֿען; זי האָט זיך שוין אזוי אָבגעוואוינט דערפֿון, יאָ, זי וועט זיך גוט
אויפֿהרען!

דאָס גרויסע קינד! עס האָט פֿערשפּראַכען זיך גוט אויפֿצופֿיהרען!

XVI

דער דאָנערסטאָג איז געקומען; ס'האָט גערעגענט אַביסעל, אָבער
ניט קוקענדיג דערויף האָט זיך דער באַזאַר דעם זעלבען אָבענד דאָך
געפֿענט מיט פֿולע מוזיק און פֿאַר אַ זעהר גרויסען עולם. די גאַנצע

שמאדט איז דאָרט געווען; זאָגאר פֿון די דערפֿער איז מען געקומען צו פֿאַהרען, אום אָנטהייל צו געהמען אין דעם זעלטענעם יום טוב.

אז יאָהאָן באַגעל איז אַרום גיין אַזויגער געקומען, איז שוין דער זאָל געווען געפֿאַקט מיט מענשען. ער האָט געפֿונען אַ פֿלאַץ ווייט אונטען ביי דער טהיר, וואו ער איז געשטאַנען עטליכע מינוטען און האָט אויסגעהערט אַ רעדע. ער איז געווען בלייב און האָט ווי אימער גע-טראָגען זיין געלען אָנצוג; אָבער דעם באַנד האָט ער אַראָבגענומען פֿון האַנד; ביידע וואונדערן זיינען שוין כמעט געווען פֿערהיילט.

ער האָט געזעהן דאָקטאָר סטענערסען און זיין פֿרוי אויבען אויף דער ביהנע; אַביסעל רעכטס פֿון זיי איז אויך געשטאַנען מינוט מיט די איבעריגע אָנטהייל-געהמער, גור דאַגני איז ניט געווען צווישען זיי.

די היץ פֿון די לויבט און די גרויסע מאַסע מענשען האָט איהם באַלד געטריבען דערצו אַרויסצוגעהן פֿון זאָל. ביי דער טהיר האָט ער בעגעגענט דעם לאַנד-ריכטער ריינערט, וועלכער האָט אויף זיין בעגריי-סונג קוים געענטפֿערט מיט אַ לייכטען שאַקעל מיט'ן קאָפּ. נאָגעל איז געבליבען שטעהן אין קאָרידאָר.

איצט ענטדעקט ער עפעס, וואָס האָט אַ היבשע וויילע נאָכדעם בעשעפֿטיגט זיין מוח און איהם געמאַכט נייגיריג: לינקס פֿון איהם איז אָפֿען די טהיר פֿון אַ זייטען-צימער, וואו דער עולם האָט אַוועקגעלייגט די אויסגעטהאָנענע זאַכען, און ביים שוין פֿון לאַמפּ אינעווייניג דערזעהט ער דייטליך דאַגני קיעלאַנד, וועלכע שטעהט און פֿאַרעט זיך ביי זיין ראַק, וואָס ער האָט אויפֿגעהאַנגען אויף אַ ריעגעל. ער האָט קיין מעות ניט געקענט האַבען; אין דער גאַנצער שטאָדט איז ניט געווען נאָך איי-נער, וואָס זאָל האַבען אַזא געלען פֿריהלינגס-פֿאַלמאָ; ס'איז ווירקליך געווען זיינער; אויסער דעם האָט ער גאַנץ גענוי געדיינקט, וואו ער האָט איהם אויפֿגעהאַנגען. אַזוי האָט זי אין צימער גאַרנישט געהאַט וואָס צו טהאָן, זי האָט כלומר'שט געווכט עפעס און אין דערזעלבער צייט האָט זי בענוצט די געלעגענהייט, כסדר אַרומצופֿאַהרען מיט דער האַנד איבער זיין ראַק. ער האָט זיך גלייך אויף'ן שטעל אָבגעקעהרט אָן אַ ווייט, כדי זי ניט צו איבערראשען.

אָט די קליינע פֿאַסירונג האָט איהם גלייך אונרוהיג געמאַכט. וואָס האָט זי געווכט, און וואָס האָט זי געהאַט צו טהאָן מיט זיין ראַק? ער האָט די גאַנצע צייט געטראַכט וועגען דעם און האָט עס גאָר ניט געקענט פֿערגעסען. ווער ווייס, אפשר האָט זי געוואָלט בעווכען זיינע קעשענעס, צי ער האָט ניט מיטגעבראַכט קיין רעוואָלווער; זי האָט פֿילייכט

געגלויבט, אז אין זיין שנען איז ער אויף אלעס פֿעהיג. אָבער ווי איז, אז זי האָט איהם גאָר אונטערנעוואָרפֿען אַ בריעף אין מאַש? ס'איז איהם ווירקליך אַרויפֿגעקומען אויף'ן זינען אזאָ גליקליכע אונגעגליכקייט. ניין, ניין, זי האָט געוויס נור געזוכט איהר מאַנטעל, ווייטער גאָרנישט; די גאַנצע געשיכטע איז מעהר נישט געווען ווי אַ צופֿאַל; ווי האָט ער זיך גאָר געקענט איינבילדען אזעלכע האָפֿנונגסלאָזע זאַכען! . . . גאָר דאָך אַביסעל שפעטער, ווען ער האָט געזעהן, ווי דאַגני האָט זיך דורכגעשלאָגען דורך דער געדיכטער מאַסע אין זאַאל אַרײַן, איז ער גלייך אַרײַן אין דעם זײַטען-צײַמער און מיט אַ קלאַפֿענדען האַרצען האָט ער דורכגעזוכט די קעשענעס פֿון זײַן ראָק. קײן בריעף איז דאָרט נישט געווען, גאָרנישט, נור זײַנע האַנדשוה און אַ מאַשענטייכל.

אינעווייניג אין זאַאל האָבען אָבגעקלונגען דונערענדע אַפּלאָדיסמענ-טען; דער בירגער-מײַסטער האָט געענדיגט זײַן ערעפֿנונגס-רעדע. און איצט האָט זיך דער עולם אַרויסגעלאָזט אין די קאָרידאָרען, אין די זײַטיגע צײַמערן, אין אַלע מעגליכע קײהלע ערמער, וואו מען האָט זיך אויסגעזעצט בײַ די ווענד און זיך אָבגעפֿרישט מיט פֿערשיעדענע געטראַנקען. אַלס קעלנעריגען אָנגעטהאָן, מיט ווײַסע פֿאַרטיכער און סערוועמקעס איבער די אָרעמס, זײַנען אַרומגעלאָפֿען עטליכע יונגע דאַמען פֿון דער שטאָדט מיט טעצלאַך און גלעזער אין בײַדע הענד.

גאַנעל האָט געזוכט דאַגני'ן; זי איז אין ערגעץ נישט געווען צו זעהן. ער האָט זיך בעגריסט מיט פֿרײַליין אַנדרעסען, וועלכע האָט אויך גע-טראָגען אַ ווײַסען פֿאַרמוך; ער האָט געבעטען ווײַן, און זי האָט איהם געבראַכט שאַמפּאַניער.

ער האָט זי אָנגעקוקט מיט פֿערוואונדערונג.
„איהר טרינקט דאָך נישט קײן אַנדער זאַך,“ האָט זי מיט אַ שמייכל געזאָגט.

אַט די בעמערקונג, אין וועלכער ס'האָט זיך געפֿיהלט אַ מין שמאָך, האָט איהם פֿונדעסטוועגען געמאַכט לעבעדיגער, ווי ער איז געווען; ער האָט זי געבעטען צו טרינקען מיט איהם אַ גלאָז, און זי האָט זיך ווירק-ליך גלייך אַנדערגעזעצט, כאַטש זי איז געווען זעהר פֿערנומען. ער האָט איהר געדאַנקט פֿאַר איהר פֿרײַנדשאַפֿט, איהר געמאַכט קאַמפּלימענטען איבער איהר קאַסמײַום, איז געווען ענטציקט פֿון איהר אַלטער בראַשקע, וואָס זי האָט געטראָגען אויף'ן האַלד-אויסשניט. זי האָט איצט אויסגע-זעהן זעהר אינטערעסאַנט; דאָס לאַנגע, אַרײַסאַקראַטישע געזיכט מיט דער גרויסער נאָז איז געווען אויסערגעווענהליך פֿײַן, כמעט קרענקליך

פֿיין, און עס האָט זיך ניט געענדערט, ניט געמאַכט קיין נערוועזע
מיענעס, זי האָט גערערט רוהיג, מיט אויסרעכנונג, אין איהר געזעלשאַפֿט
האָט מען זיך געפֿיהלט אָנגענעהם און זיכער; דאָס איז געווען אַ דאַמע
פֿון דער געזעלשאַפֿט — די פֿרוי.

אַז זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, רופֿט ער זיך אָב:

„היינט אָבער דאַרף דאָ זיין אַ פֿערוואָן, וועמען איך וואָלט גערן
געוואָלט שיינקען אַביסעל אויפֿמערקזאַמקייט; פֿרייליך גודע, מאַרטהאַ
גודע, איך ווייס ניט, צי איהר קענט זי? איך האָב געהערט, אַז זי איז
שוין דאָ. איך קען אויך גאָר ניט זאָגען, ווי גערן איך וואָלט איהר וועלען
פֿערשאַפֿען וואָס פֿאַר עס איז פֿרייד; זי איז אַזוי איינזאַם, מינוט האָט
מיר דערזעהלט וועגען איהר. דיינקט איהר ניט, פֿרייליך, אַז איך וואָלט
זי געקענט אַריינבעמען אַהער צו אונז? פֿערשטעהט זיך, אויב איהר
אַליין האָט גאַרנישט דאַגעגען?“

„ניין, געוויס האָב איך גאַרנישט דאַגעגען,“ ענטפֿערט פֿרייליך
אַנדערסען, „איך וועל זי מיט פֿערגניגען אַליין אַריינרופֿען; כֿווייס וואו
זי איז.“

„אָבער איהר אַליין קומט אויך צוריק?“

„יאַ, אַ דאַנק!“

בעת נאַגעל זיצט אַלואַ און וואַרט, קומען אַריין לאַנד-ריכטער ריי-
נערט, דער אַדיונקט און דאַגני. נאַגעל שמעהט אויף און בעגריסט זיי.
דאַגני איז אויך געווען בלייך, ניט קוקענדיג אויף דער היץ; זי האָט גע-
טראָגען אַ געל קלייד מיט קורצע אַרבעל און אויף'ן האַלז אַ שווערע
גאַלדענע קייט. אָט די גאַלדענע קייט האָט איהר זעהר ניט געקליידט.
דאַגני איז אַ וויילע געבליבען שמעהן ביי דער טהור; איין האַנד האָט
זי געהאַלטען אויף'ן רוקען און האָט צוגיפֿגענומען די האַר פֿון איהר צאַפֿ.
נאַגעל איז צוגעגאַנגען צו איהר. מיט עטליכע וואַרעמע ווערטער
האָט ער געבעטען, זי זאָל איהם פֿערגעבען זיין פֿעהלער פֿון פֿרייטאָג;
דאָס איז געווען צום לעצטען מאַל; מעהר וועט ער זיך אויף קיין פֿאַל
ניט פֿערוינדיגען געגען איהר. ער האָט גערעדט שמיל, געזאָגט די ווער-
טער, וועלכע ס'איז גיימיג געווען צו זאָגען, און דאָן איז ער געבליבען
שמיל.

זי האָט איהם אויסגעהערט, האָט זאָגאַר אַ קוק געטהאָן אויף איהם,
און אַז ער האָט געענדיגט ריידען, האָט זי געזאָגט:

„איך געדיינק שוין כמעט ניט, וועגען וואָס איהר רעדט; איך האָב

עס פֿערגעסען, איך וויל עס פֿערגעסען.“

דאָס זאָנענדיג איז זי אוועק. — זי האָט געוואָרפֿען אויף איהם אַ
זעהר גלייכניטיגען בליק.

איבעראַל האָט עס גערוישט פֿון מענשליכע שטימען, מען האָט גע-
הערט די קלאַפּעריי פֿון שאַלען און גלעזער, דאָס קנאַקען פֿון אַרויסגע-
צויגענע פּראָבקעס, געלעכטער, אויסגעשרייען, און פֿון זאַל זיינען געקומען
די קלאַנגען פֿון דעם בלעך-אַרקעסטער, וואָס האָט אַזוי אויסגעצייכענט
שלעכט געשפּיעלט . . .

באַלד איז פֿרייליין אַנדרעסען אַריינגעקומען מיט מאַרטשאַץ און נאָך
זיי איז אויך נאָכגעגאַנגען מינוט; אַלע האָבען זיך אַנידערגעזעצט ביי
נאַגעל'ס טישעל, וואו זיי זיינען געבליבען זיצען אַ פֿערטעל שעה. פֿריי-
ליין אַנדרעסען האָט זיך פֿון צייט צו צייט אויפֿגעהויבען און דערלאַנגט
די געסט קאַפּע; ענדליך האָט זי געמוזט אין גאַנצען אויסבלייבען, זי איז
געווען זעהר פֿערנומען.

איצט זיינען געקומען די פֿערשיעדענע נומערן פֿון דעם פּראָגראַם:
אַ קוואַרטעט האָט עפּעס געוונגען, סטודענטס זיען האָט מיט אַ שטאַרקער
שטימע דעקלאַמירט זיינס אַן אייגען געדיכט, צוויי דאַמען האָבען גע-
שפּיעלט פּיאַנאָ, און דער אָרגאַניסט האָט געגעבען זיין ערשטע סאָלאָ
אויף דער פֿידעל. דאַגני איז נאָך אַלץ געזעסען אין דער קאַמפּאַניע פֿון
די צוויי קאָוואַליערען. ענדליך איז מינוט אַוועקגערופֿען געוואָרען, ער
האָט געמוזט אַרומלויפֿען, בריינגען נאָך גלעזער, נאָך שאַלען, נאָך ברויט
מיט פּומער — ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז מען האָט אָנגעגרייט צו
ווייניג, זיך ניט ריכטענדיג אויף אַזאַ מאַסע מענשען.

אַז נאַגעל איז געבליבען אַליין מיט מאַרטשאַץ, האָט זי זיך אויך
אויפֿגעהויבען און געוואַלט אַוועקגעהן. זי קען ניט בלייבען זיצען אַליין;
זי האָט שוין געזעהן, ווי דער לאַנד-ריכטער האָט געמאַכט זיינע בעמער-
קונגען, איבער וועלכע פֿרייליין קיעלאַנד האָט געלאַכט. ניין, ס'איז בעסער,
זי זאָל אַוועקגעהן.

אַבער נאַגעל האָט זי איבערגערעדט, ווייניגסטענס צו טרינקען נאָך
אַ קליין גלעזעלע. מאַרטשאַץ איז געגאַנגען אָנגעטשאַן אין שוואַרצען; דאָס
נייע קלייד איז געלעגען גאַנץ שעהן, אָבער עס האָט איהר דאָך ניט
געקליידט; ס'האָט דאָס דאָזיגע אייגענאַרטיג אויסזעהענדע מיידעלעלעטער
געמאַכט און צו שטאַרק אָבגעשלאַגען געגען איהרע ווייסע האָר, נור די
אייגען האָבען געגליהט, און אַז זי האָט געלאַכט, איז דאָס פֿייערדיגע
געזיכט איהרס געוואָרען גאַנץ לעבעדיג און יונג.
ער האָט געפֿרענט:

„אמוזירט איהר ויך ? פֿיהלט איהר זיך גוט היינט אָבענד ?“
„יא, א דאנק,“ האָט זי געענטפֿערט, „עס געפֿעלט מיר זעהר.“
ער האָט זיך די גאַנצע צייט אונטערהאַלטען מיט איהר, זיך גע-
סטאַרעט צופאַסען צו איהר; האָט איהר זאָגאַר דערזעהלט אַן אויסגע-
טראַכטע מעשה, איבער וועלכער זי האָט זעהר שטאַרק געלאַכט. ס'איז
געווען די געשיכטע, ווי אזוי ער האָט געקריגען איינעם פֿון זיינע טיי-
ערסטע קוה-גלאַקען. אַן אוצר, אַן אלטע זאַך, וואָס איז גאָר ניט צום
אָבשאַצען! אויף'ן גלאַק איז געווען אויסגעקריצט דער נאָמען פֿון אַ
קוה, מען האָט זי גערופֿען עיסטיין, און עס האָט אורדאי געמוזט ווין אַן
אָקס . . .

דאָ האָט זי מיט אַמאָל אָנגעהויבען צו לאַכען; זי האָט זיך אַליין
פֿערגעסען, זי האָט פֿערגעסען וואו זי איז געווען, האָט געשאַקעלט מיט'ן
קאָפּ און געלאַכט איבער דעם דאָזיגען אַרעמען וויץ. זי האָט איינפֿאַך
געשמראַחלט פֿון גליק.

„וואָס זאָגט איהר דערצו,“ האָט ער זיך אָבגערופֿען, „מיר דוכט,
מינוט איז אייפֿערזיכטיג.“

„ניין,“ האָט זי געענטפֿערט מיט אַ האַלבען מויל.
„אזוי האָט זיך מיר אויסגעדוכט. איבעריגענס איז מיר אויך גאַנץ
ליעב צו וויען דאָ אַליין מיט אייך. ס'איז אזוי לוסטיג צו הערען, ווי
איהר לאַכט.“

זי האָט ניט געענטפֿערט, נאָר זי האָט אַרונטערגעלאָזט די אויגען
צו דער ערד.

און זיי האָבען ווייטער גערעדט. ער איז די גאַנצע צייט געועסען
אזוי, אַז ער האָט געקענט אַריבערקוקען צו דאָנני'ס מישעל.

עטליכע מינוטען זיינען פֿערביי. פֿרייליין אַנדרעסען איז צוריקגעקו-
מען אויף אַ רגע, האָט גערעדט אַ פּאָר ווערטער, אויסגעטרונקען איהר
גלאַז און איז ווייטער אַוועק.

פֿלוצלינג הויבט זיך דאָנני אויף פֿון איהר פּלאַץ און קומט צו צו
גאַנעל'ס מישעל.

„ווי לוסטיג איהר זייט עס דאָ!“ האָט זי געזאָגט, און איהר שטימע
האָט אַביסעל געצימערט. „גוטען אָבענד, מאַרט האַ! איבער וואָס לאַכט
איהר דאָ אזוי?“

„מיר אַמוזירען זיך אזוי גוט ווי מיר קענען,“ האָט גאַנעל געענט-
פֿערט; „איך האַלם אין איין פֿלוידערן, און פֿרייליין גודע איז אזוי

פריינדליך צו מיר, אז זי לאכט . . . קען איך אייך אָנכאַמען אַ גלאָד
וויין?"

דאָנני האָט זיך אַנדערגעוועזט.

אין דער רגע האָט אין זאָל אויסגעבראַכען אַן אונגעוועהנליך
שטאַרקער שמורס פֿון אַפלאָדיסמענטען, און דאָס האָט מאַרטהאַץ געגע-
בען אַ פּרימיטיווע אויפֿצושטעהען און אַ קוק טהאַן, וואָס דאָרט קומט פֿאַר.
זי איז אַוועק אַלץ ווייטער און ווייטער; ענדליך האָט זי זיך אומגעדרעהט
און אויסגעשריען:

"אַ שוואַרץ-קינדלער! דאָס מוז איך זעהן!"

אין דאָס זאָגענדיג איז זי פֿערשוואַנדען.

פּויוע.

"איהר האָט איבערגעלאָזט אייער קאַמפּאַניע," האָט זיך נאָגעל אָב-
גערופֿען, און ער האָט געוואָלט ריידען ווייטער, אָבער דאָנני האָט איהם
איבערגעשלאָגען;

"און אייערע אייך."

"אַך, זי וועט געוויס צוריקקומען. ניט וואָהר, פֿרייליין גודע זעהט
אויס וואַונדערליך? היינט אָבענד איז זי פֿרעהליך ווי אַ קינד."
דערויף האָט זי גאָר ניט געענטפֿערט, זי האָט געפֿרעגט:

איהר זייט געווען אַוועקגעפֿאַהרען?"

"יאָ."

פּויוע.

"ווי איז דאָס, איהר געפֿינט ווירקליך, אז עס איז דאָ אַזוי אַמוז-
רענד היינט אָבענד?"

"איך? איך ווייס ניט צום מאָל, וואָס דאָ געהט פֿאַר," האָט ער
געענטפֿערט. "איך בין גאָר ניט געקומען אַהער זיך אַמוזירען."
"נאָך וואָס זשע דען זייט איהר געקומען?"

"נור אום זיך מיט אייך צו זעהן . . . יאָ. נאַטירליך נור פֿון דער
ווייטען, שטום . . ."

"אַך ווירקליך, און צו דעם צוועק האָט איהר מיטגעבראַכט אַ דאַמע
מיט זיך?"

דאָס האָט ער ניט פֿערשטאַנען. ער האָט אַ קוק געטהאַן אויף איהר
און זיך פֿערטראַכט אַ וויילע וועגען דעם, וואָס זי האָט געזאָגט.

"איהר מיינט פֿרייליין גודע? איך ווייס ווירקליך ניט, וואָס איך זאָל
זאָגען דערצו. מען האָט מיר אַזוי פֿיעל דערצעהלט פֿון איהר, זי זיצט
יאָהר אויס יאָהר איין אַליין ביי זיך אין דערהיים, און זי האָט קיין שום

פרייד ניט אין איהר גאנץ לעבען. איך האָב זי ניט מיטגעבראַכט אהער מיט זיך, איך האָב בלויז געוואָלט פֿערבריינגען מיט איהר אַביסעל, כדי זי זאָל זיך ניט פֿיהלען לאַנגווייליג, דאָס איז אַלעס. פֿרויליין אַנדרעסען האָט זי אַרײַנגערופֿען און צוגעפֿיהרט דאָ צו דעם מישעל. גאָט, וואָס פֿאַר אַ טרויעריג לעבען די פֿרוי האָט עס געהאַט; די האָר זיינען איהר שוין ווייס . . .

"יא, איהר גלויבט דאָך ניט . . . איהר בילדעט זיך דאָך געוויסניג איין, אז איך בין אייפֿערזיכטיג; ווי? אויב יא, האָט איהר אַ גרויסען טעות! יא, איך געדיינק נאָך גאנץ גוט, וואָס איהר האָט דערצעהלט וועגען אַ פֿעריקטען מענשען, וועלכער איז אַרויסגעפֿאַהרען שפּאַצירען אין פֿיער און צוואַנציג וועגען; דער מאַן פֿלעגט זיך ז—זאָאיקען, ווי איהר האָט געזאָגט, און ער האָט זיך פֿערליעבט אין אַ מיידעל, וואָס האָט געהייסען קלאַראַ. אַך יא, איך קען זיך נאָך גאנץ גוט דערמאָנען אָן דעם. און אזוי ווי קלאַראַ האָט גאָרנישט געוואָלט האָבען צו טהאָן מיט דעם מאַן, האָט זי אויך ניט דערלאָזען, אז איהר הויקערדיגע שוועסטר מער זאָל איהם קריגען. איך ווייס ניט, נאָך וואָס איהר האָט דאָס מיר דערצעהלט; דאָס ווייסט איהר אַליין אַם בעסטען, מיר איז עס אַלצאיינס. אָבער אייפֿערזיכטיג קענט איהר מיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט מאַכען, אויב עס איז דאָס פֿיליכט, וואָס איהר זייט היינט אָבער אויסען געווען. ניין, ניט איהר און ניט אייער ז—זאָאיקע!"

"אָבער, מיין גאָט," האָט ער געזאָגט, "דאָס וואָס איהר זאָגט דאָ, קענט איהר דאָך ניט מיינען ערנסט!"

פּויוע.

"יא, איך מיין עס גאנץ ערנסט!" האָט זי געענטפֿערט.

"ניט שוין ושע מיינט איהר, אז איך וואָלט אזוי געהאַנדעלט, ווען איך וויל אייך טאָכען אייפֿערזיכטיג? קומען אהער מיט אַ דאַמע פֿון פֿערציג יאָהר און זי לאָזען לויפֿען, אזוי גיך ווי איהר ווייזט זיך גור . . . ניין, איהר מוזט מיך האַלטען פֿאַר צו דום."

"איך ווייס אַבסאָלוט ניט, וואָס איהר זייט, איך ווייס גור, אז איהר האָט זיך אַרײַנגעגאַנגען צו מיר און מיר פֿערשאַפֿט די שטערצליכסטע שטונדען פֿון מיין לעבען. אזוי אז איך קען זיך שוין גאָר אַליין ניט פֿער-שמעהן. איך ווייס ניט, צי איהר זייט דום, איך ווייס אויך ניט, צי איהר זייט פֿעריקט; אָבער איך גיב זיך ניט אָב דערמיט דאָס אויסצוגעפֿינען; ס'איז מיר אַלצאיינס וואָס איהר זייט."

"יא, דאָס איז ווירקליך אזוי," האָט ער געזאָגט.

„פֿאַרוואָס וואָל עס מיר דען ניט ווין אַלצאיינס?“ האָט זי ווייטער געזאָגט, גערייצט דורך ווין נאַכגינגקייט. „וואָס האָב איך דען מיט אייך צו טהאָן? איהר האָט זיך שלעכט בעגאַנגען אַנטקעגען מיר, און דערפֿאַר וואָל איך זיך נאָך דערצו אָבגעבען מיט אייך? ניט קוקענדיג דערויף דערצעהלט איהר מיר אַ געשיכטע פֿול מיט אַנצוהערענישען; איך בין זיכער, אַז איהר האָט מיר ניט אומזיסט דערצעהלט די מעשה מיט קלאַראַץ און איהר שוועסטער — ניין, ניט אָהן אַ שום גרונד! אָבער פֿאַרוואָס פֿערפֿאַלגט איהר מיך? איך מוין ניט גראַד אין דער רגע, וואָ- רים איצט האָב איך אייך אויפֿגעזוכט; נאָר איבערהויפּט; פֿאַרוואָס לאָזט איהר מיך ניט צוריה? און דאָס, וואָס איך האָב זיך דאָ אָבגע- שמעלט אויף אַ מינוט און גערעדט מיט אייך, האָט איהר זיך נאַטירליך אַזוי אויסגעלייגט, אַזוי ווי עס וואָלט פֿאַר מיר געווען זעהר וויכטיג, פֿונקט ווי עס וואָלט מיר געגאַנגען אין לעבען . . .“

„ליעבעס פֿרייליין, ניין, איך בילד זיך גאָרנישט אין . . .“ „ניט? אָבער פֿון וואָנען ווייס איך, אַז איהר זאָגט די וואַהרהייט? ניין, איך בין גאָר ניט זיכער אין דעם. איך צווייפֿעל אין אייך, איך גלויב אייך ניט, איהר זייט ביי מיר אין די אויגען פֿעהיג צו אַלצדינג. ס'קען נאָנץ גוט מעגליך זיין, אַז איך בין איצט אונגערעכט אַנטקעגען אייך, און איין איינציג מאָל וועט מיר אויסקומען אייך צו פֿערשאַפֿען שמער- צען; איך קען שוין מעהר ניט אַריבערטראָגען אַלע אייערע אַנצוהער- רענישען און אייערע פֿערוזכען . . .“

ער האָט גאָרנישט געזאָגט, ער האָט לאַנגזאַם אַרומגעדריעהט ווין גלאַז אויפֿן טיש; נאָר אַז זי האָט ווידער אַמאָל געזאָגט, אַז זי גלויבט איהם ניט, האָט ער געענטפֿערט:

„יאַ, איך האָב עס פֿערדיענט.“

„נו געוויס,“ האָט זי ווייטער געזאָגט, „איך גלויב אייך יעדענפֿאַלס נאָנץ ווייניג. איך האָב זאָגאַר געהאַט אַ פֿערדאַכט אויף אייערע ברייטע פֿלייצעס, אַז זיי זיינען ניט קיין ריכטיגע. איך בין זיך מודה, אַז איך בין ערשט ניט לאַנג געווען דאָרט אינעווייניג אין צימער און האָב בעטאַפּט אייער ראַק, צי די פֿלייצעס זיינען ניט אַנגעשאַפּט מיט וואַטע. און כאַטש איך האָב דאָס מאָל אַ מעות געהאַט און אייערע פֿלייצעס זיינען ניט קיין געמאַכטע, קומט איהר מיר דאָך פֿאַר פֿערדעכטיג, איך קען זיך ניט העלפֿען. איהר וואָלט צום ביישפּיעל בענוצט יעדען מעגליכען מיטעל, זיך צו מאַכען מיט אַ פֿאַר צאָלל העכער, ווי איהר זייט, אַזוי ווי איהר זייט דאָך. ניט בעזונדערס הויך. איך גלויב זיכער, אַז איהר וואָלט

עם געטהאָן, ווען עס איז נור דאָ אַזאַ מיטעל. גאָט מיינער! ווי זאָלט איהר ניט פֿאַרקומען פֿערדעכטיג! ווער זייט איהר אייגענטליך? און נאָך וואָס זייט איהר געקומען צו אונז אין שטאָדט אַרײַן? איהר געהט דאָך זאָגאר ניט אונטער אייער אייגענעם נאָמען, איהר הייסט דאָך גאָר סימאָנ-סען, פֿראַסמ-פֿשום סימאָנסען! דאָס האָב איך זיך דערוואוסט פֿון האָטעל; איהר האָט, הייסט עס, געהאַט אַ בעזוך פֿון אַ דאַמע, אייערע אַ בעקאַנטע און זי האָט אייך גערופֿען סימאָנסען, איידער איהר האָט נאָך צייט געהאַט עס צו פֿערהינדערן. גאָט, ווי לעכערליך און געמײן דאָס איז! מען דערצעהלט אין שטאָדט, אַז איהר טרייבט אייערע שפּאַסען, דערמיט וואָס איהר ניט קליינע אינגלאַך ציגאַרען צו רויכערן, און אַז איהר מאַכט אין סקאַנדאַל נאָך'ן אַנדערן אויף דער גאַס. מען דערצעהלט, אַז איהר האָט איין טאַג אָנגעטראָפֿען אַ דיענסטמיידעל אויף'ן מאַרק און פֿון איהר פֿערלאַנגט וואָס עס איז, יאָ, עס פֿערלאַנגט פֿון איהר פֿאַר פֿערשידענע מענשען אין די אויגען. אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם אַלעס איז בײַ אייך גאַנץ רעכט, מיר צו מאַכען ערקלעהרונגען און כסדר זיך מיר שטעלען אין וועג און . . . אָט דאָס איז עס, וואָס פֿערשאַפֿט מיר אַזעלכע שמערצען, דאָס, וואָס איהר האָט געוואָגט . . .”

זי האָט אָבגעהאַקט אין מיטען. אַרום איהר מויל האָט עס עטליכע מאָל אַ צוק געטהאָן. דערפֿון האָט מען געקענט זעהן, ווי צוקאַכט זי איז. יעדעס וואָרט, וואָס זי האָט אַרויסגערעדט, איז געווען פֿייעריג און פֿון גאַנצען האַרצען; זי האָט געמײנט דאָס, וואָס זי האָט געוואָגט, און האָט קײן זאך ניט צוריקגעהאַלטען. ס'איז ענטשטאַנען אַ קורצע פּוּזע, דאָן האָט ער זיך אָבגערופֿען:

„יאָ, איהר זייט גערעכט. איך האָב אייך פֿערשאַפֿט פֿיעל ליידען . . . ס'איז קלאָהר, אַז מען קוקט נאָך אימיצען אַ גאַנצען מאָנאַט נאָכאַנאַנד, טאַג פֿאַר טאַג, אַז מען מערקט זיך אַלע זיינע ווערטער און אַלעס, וואָס ער טהוּט, דאָן געפֿינט מען שוין עפעס שלעכטס, אָן וואָס זיך צוצושטע-פען. דערבײַ קען אויך בעגאַנגען ווערן אַביסעל אונרעכט געגען דעם בענשען, אָבער דאָס איז אַ קלייניגקײט, איך גיב עס צו. די שטאָדט דאָ איז ניט גרויס, איך וואַרף זיך אַביסעל אין די אויגען, יעדער איינער האָט אויף יעדען פינגער אַן אויג, אַזוי גיך ווי איך בעווייז זיך נור; דאָס לאָזט זיך ניט פֿערמיידען. און איך בין דאָך טאַקע ניט, ווי איך וואָלט געדאַרפֿט זײַן.”

„מײַן גאָט,” האָט זי געוואָגט קורץ און שאַרף, „נאַטירליך, ווייל די שטאָדט איז אַזוי קליין, דערפֿאַר קוקט מען זיך אַזוי צו צו אייך, דאָס

איז דאך זעלבסטפערשמענדליך. אין א גרעסערער שטאָדט וואָלט איהר דאך ניש געווען דער איינציגער, וואָס וואָלט געצויגען אויף זיך די אויפֿ- מערקואַמקייט פֿון די מענשען."

אָט דער קאלטער און דורכאויס ריכטיגער ענטפֿער האָט תחילת דערוועקט זיין אויפֿריכטיגע בעוואַונדערונג. ער האָט געהאַט כּדעה, עס פֿאַר איהר אויסצודריקען דורך עטליכע ליעבענסווירדיגע ווערטער, אָבער ער האָט זיך גלייך בערעכענט, אַז דאָס טויג ניט. זי איז געווען צו שטאַרק אויפֿגערעגט, צו שטאַרק אויפֿגעבראַכט אויף איהם, און אויסערדעם האָט זי איהם שוין אַביסעל צופֿיעל אַרונטערגעמאַכט. דאָס האָט איהם אַביסעל בעלידיגט. וואָס איז ער פֿאַרט געווען ביי איהר אין די אויגען? אַ גאַנץ געוועהנליכער פֿרעמדער מאַן אין אַ קליין שטעדטעל, אַ מאַן, וועלכער האָט זיך געוואָרפֿען אין די אויגען נור דערפֿאַר, ווייל ער איז געווען אַ פֿרעמדער אין אַ קליין שטעדטעל און האָט געמראָגען אַ געלען אָנצוג. ער האָט מיט אַביסעל אַ ביטערען מאַן געוואָנט:

"אָבער זאָגט מען אויך, אַז איך האָב אַמאָל אָנגעשריבען אַן אונ- אַנשמענדיגען פֿערו אויף אַ מצבה, אויף מינאַ מעעק'ס מצבה? איז קיינער ניש געווען דאָרט, וואָס האָט דאָס געזעהן? און דאך איז דאָס וואַהר, יאָ, ס'איז וואַהר. עס איז אויך וואַהר, אַז איך בין געווען אין דער אַפֿטייך פֿון דעם דאָזיגען שטעדטעל און האָב פֿערלאַנגט מעדיציניגען געגען אַן עקעלאַפֿטע קראַנקהייט, נאָר מען האָט זיי מיר ניש געוואָלט געבען, ווייל איך האָב קיין רעצעפט ניש געהאַט. יאָ, עס פֿאַלט מיר נראָד איין: האָט אייך מינוט ניש דערזעהלט, אַז איך האָב איהם איינמאָל געוואָלט אונטערקויפֿען מיט צוויי הונדערט קראָנען, ער זאָל זיך אויף- מיין שטעל אויסגעבען פֿאַר דעם פֿאַטער פֿון אַ קינד? דאָס איז אויך דער ריינער אמת, מינוט אליין קען עדות זאָגען דערויף. אַך, איך וואָלט נאָך זיכער געקענט צוגעבען היבשע עטליכע פֿאַקמען . . ."

"ניין, דאָס איז ניש נייטיג, ס'איז גאַנץ גענוג," האָט זי מיט אַ ביזען מאַן געענטפֿערט.

און מיט אַ האַרטען, קאלטען אויסדרוק אין איהרע אויגען האָט זי איהם דערמאָנט אַן די טעלעגראַמען, אַן דעם רייכטהום, וואָס ער האָט זיך אליין טעלעגראַפֿירט, אַן דעם וויאָלין-קאַסטען, מיט וועלכען ער איז אַרומגעפֿאַהרען, כאַטש ער האָט ניש געהאַט קיין וויאָלין און האָט נאָר איבערהויפֿט ניש געקענט שפּיעלען; אַן איין זאך נאָך דער אַנדערער, אַן אלע זיינע בעטריגערייען, זאָגאַר אַן דעם רעטונגס-מעדאַל, וואָס ער האָט, נאָך זיינע אייגענע רייד נאָך, ניש געקריגען אויף זאָלן עהרליכען

אופן, זי האָט זיך דערמאָנט אָן אַלעס און האָט איהם נישט געשאַנעוועט;
יעדע קלייניגקייט האָט אין דער רגע געקריגען אַ בעדייטונג ביי איהר
אין די אויגען, און זי האָט איהם געלאָזט וויסען, אַז איצט גלויבט זי ווירקליך,
אַז ער האָט אָנגעטהאָן אָט די אַלע מיאוס'ע שטיק, בעת ווען פֿריהער
האָט זי געמיינט, אַז ער האָט זיי בלוז אויסגעטראַכט אויף זיך. יאָ, ער
איז געוויס אַ פֿרעכע און צוויי־דייטיגע נאַטור!

„און אזוי ווי איהר זינט,“ האָט זי געזאָגט, „פרואוונט איהר זיך פֿונ־
דעס טוועגען פֿאַרט מיך צו איבערראַשען און מיך טרייבען דערצו, צו
בעגעהן נאַרישקייטען מיט אייך. איהר שעהמט זיך נישט, איהר האָט
קיין האַרץ נישט פֿאַר אַנדערע, נאָר פֿאַר זיך אליין, איהר האַלט זיך נור
אין איין ערקלעהרען און ערקלעהרען . . .“

אין דער רגע איז זי איבערגעשלאָגען געוואָרען פֿון דאָקטאָר סטע-
נערסען, וועלכער איז אַרײַנגעקומען פֿון זאַאל און האָט אויסגעזעהן זעהר
פֿערשמאָיעט. ער איז געווען איינער פֿון די הויפט מאַכערס אויף'ן
באַזאַר און איז געווען שטאַרק פֿערנומען מיט דער דורכפֿיהרונג פֿון
דעם פּראָגראַם.

„גוטען אָבענד, הערר נאַנעל!“ האָט ער געזאָגט. „אַ דאַנק אייך
נאָך פֿאַר דער לעצטער אונטער־האַלמונג! דאָס איז אָבער געווען אַ וויל-
דער אָבענד! . . . הערט אַקאַרשט, פֿרייליין קיעלאַנא, איהר טונט זיין
גרייט, מיר וועלען באַלד שטעלען די לעבעדיגע בילדער.“
און דער דאָקטאָר איז ווידער פֿערשוואַנדען.

איצט האָט די מוזיק ווידער אָנגעהויבען שפּיעלען, און אין זאַאל איז
געוואָרען אונרוהיג. דאַגני האָט זיך אָנגעבויגען און אַ קוק געטהאָן
דורך דער טהיר; דאָן האָט זי זיך ווידער אומגעדרעהט צו נאַנעל'ן און
געזאָגט:

„אַט קומט שוין מאַרטהאַ צוריק.“

פּויע.

„הערט איהר נישט, וואָס איך זאָג?“

„אַה יאָ,“ האָט ער געענטפֿערט פֿערטראַכט.

ער האָט נישט אויפֿגעהויבען די אויגען, נאָר האָט געהאַלטען אין
איין אַרומדרעהען דאָס פֿולע גלאַז, נישט טרינקענדיג, און דעם קאָפּ האָט
ער כמעט אין גאַנצען אַראָבגעבויגען איבער'ן טיש.

„שש!“ האָט זי מיט אַ שפּעטענדען מאָן געזאָגט, „איצט שפּיעלט
מען שוין ווידער. נישט וואָהר: אַז מען הערט אזאַ מוזיק, ווילט זיך זיין
אַביסעל זייט דערפֿון, אין אַ זייטען־צימער, און האַלטען דער געליעכטער

בני דער האַנד — ניט דאָס האָט איהר אַמאָל געוואָגט? איך מיין, ס'איז דערזעלבער וואָלץ פֿון לאַונער, און אז מאַרטהאָ וועט אַרײַנקומען . . .". נאָר איצט האָט עס אויסגעזעהן, אז זי האָט מיט אַמאָל חרטה געד האָט אויף איהרע רשעות/דיגע רייד. זי איז פֿלוצלינג אַנשוויגען געוואָרען, אין איהרע אויגען האָט אַ בלישמש געטהאָן, און אַ נערוועזע האָט זי זיך צוריק אַנידערנגעזעצט אויפֿן שטוהל. ער איז נאָך אַלץ געזעסען מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאָפּ; זי האָט נור געזעהן, ווי זיין ברוסט האָט געד אַטהעמט קורץ און אונרענעלמעסיג. זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, גענומען איהר גלאָז און געוואָלט עפעס זאָגען, אַ פֿאַר פֿריינדליכע ווערטער, וועלכע זאָלען איהם ניט פֿערשאַפֿען קיין שמערץ. זי האָט געוואָגט:

"יא, אַצונד מוז איך געהן."

ער האָט געוואָרפֿען אויף איהר אַ ביסטרען בליק, האָט זיך אויך אויפֿגעהויבען און גענומען זיין גלאָז. זיי האָבען ביידע געטרונקען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. ער האָט זיך געסטאַרעט מיט אַלע כוחות, זיין האַנד זאָל ניט ציטערן; זי האָט געקענט זעהן, ווי ער קעמפֿט, אַנצוגעהמען אַ רעהיגע מיענע; און אָט דער מאַן, וועמען זי האָט נור וואָס, דוכט זיך, פֿערניכטעט, צושמעטערט מיט איהר שפּאַט, זאָגט פֿלוצ-לינג גאַנץ העפֿליך און גלייבגילטיג:

"איידער איך פֿערגעס עס, פֿרייליין: ווילט איהר זיין אזוי פֿריינד-ליך. . . איך וועל זיך דאָך וואַהרשיינליך מעהר ניט זעהן מיט איך. . . ווילט איהר זיין אזוי פֿריינדליך, ביי געלעגענהייט, ווען איהר שרייבט צו אייער חתן, איהם דערמאָנען אַן די צוויי העמדער, וועלכע ער האָט אַמאָל מיט צוויי יאָהר צוריק פֿערשפּראַכען מינוט'ן. איך בעט אייך צו פֿער-צייען, וואָס איך מיש זיך אַרײַן אין אַ זאַך, וואָס געהט מיך גאַרנישט אַן; איך טהו עס נור צוליב מינוט'ן. איך האָף, אז איהר ענטשולדיגט מיר פֿאַר מײַן דרייסטקייט. שרייבט איהם נור, אז עס האַנדעלט זיך וועגען צוויי וואָלענע העמדער; ער וועט זיך געוויס דערמאָנען אַן דעם." אַ רגע איז זי געווען דערשלאָגען אזוי ווי פֿון אַ דונער; מיט אַן אַפֿענעם מויל איז זי געשטאַנען און האָט איהם אָנגעקוקט; זי האָט ניט געפֿונען קיין ווערטער און האָט זאָגאַר פֿערגעסען אוועקצושטעלען דאָס גלאָז אויפֿן טיש. דאָס האָט געדויערט אַ גאַנצע מינוט. אָבער זי האָט באלד געפֿאַסט מומה, האָט איהם צוגעוואָרפֿען אַ צאָרענדיגען בליק, פֿול מיט דער גאַנצער אויפֿגעבראַכטקייט, וואָס זי האָט געפֿיהלט געגען איהם; אַ פֿאַר אויגען, וועלכע האָבען איהם געגעבען אַ

פֿערניכטענדען ענטפֿער, און דאָן האָט זי איהם מיט אַמאָל אויסגעשטעלט דעם רוקען און איז אַרײַן אין זאָאל.

זי האָט אַפֿנים גאָר אין גאַנצען פֿערגעסען, אַז דער לאַנד־ריכטער און דער אַרױנקט זײַנען נאָך געוועסען אויף דעם זעלבען אָרט און גע־וואָרט אויף איהר.

נאָעל האָט זיך צוריק אַנידערגעזעצט. ס'האָט איהם פֿון דאָס נײַ אָנגעהויבען צוקען אין די פֿלױזעס, און עטליכע מאָל האָט ער זיך מע־כאַניש אָנגעכאַפֿט פֿאַר'ן קאַפּ. ער איז געוועסען אַ דערשלאָגענער. אַז מאַרטשאַ איז געקומען, איז ער אויפֿגעשפרונגען, אַ בליק פֿון דאַנק־באַרקױט האָט אַראָבגעשײַנט פֿון זײַן געזיכט; דאָן האָט ער צוגערוקט אַ שטוהל פֿאַר איהר.

„ווי גוט איהר זײַט, ווי גוט איהר זײַט!“ האָט ער געזאָגט. „זעצט זיך דאָ אַנידער, איך וועל אייך דערצעהלען אַ גאַנצע וועלט פֿון געשיכ־טען, אויב איהר ווילט נור; איהר וועט זעהן, ווי איך וועל אייך אונט־טערהאַלמען, אויב איהר ווילט זיך נור אַנידערוועצען. מײַערע, זעצט זשע זיך! יאָ, איהר וועט אויך קענען אוועקגעהן, ווען איהר וועט נור וועלען, און איך קען דאָך מיטגעהן מיט אייך, ניט וואָהר? איך וועל אייך קײַנ־מאָל ניט פֿערשאַפֿען קײַן ערגערניש, קײַנמאָל ניט. זאָגט, ווילט איהר ניט טרינקען נאָך אַ קלײַן גלעזעלע ווײַן? איך וועל אייך דערצעהלען עפעס פֿרעהליכס, איהר זאָלט זיך ניט דאַרפֿען לאַנגווילען. איך בין אזוי גליקליך, וואָס איהר זײַט צוריקגעקומען; גאָט, ווי הימליש דאָס איז צו הערען, ווי איהר לאַכט, איהר, וואָס איהר זײַט דאָך אימער אזוי ערנסט! ס'איז, הײַסט עס, ניט געווען זעהר אינטערעסאַנט אין זאָאל, ניט אמת? מיר וועלען ליעבערשט זיצען דאָ אַ ווײַלע; דאָרט אינעווייניג איז דאָך אויך אזוי הײַס; נו, זעצט זיך אַלואָ!“

און מאַרטשאַ האָט זיך געקוויינקעלט, נאָר ענדליך האָט זי זיך דאָך אַנידערגעזעצט.

איצט רעדט נאָעל גאָר אָהן אויפֿהער, דערצעהלט אין איין אַטמהעס קאָמישע קלײַנע געשיכטען און פּאַסירונגען, פֿלױדערט איבער דאָס און יענעס, פֿיבערהאַפֿט, געצוואונגען, מורא האָבענדיג, זי זאָל ניט אוועק־געהן, אזוי גיך ווי ער וועט אַנשוויגען ווערן. ער שוויצט פֿאַר אָנשמרײַנ־גונג, ער הויבט זיך אָן פֿלאַנטערן; אַ פֿערצווייפֿעלטער כאַפֿט ער זיך אָן פֿאַר'ן קאַפּ, אים צו געפֿינען צוריק דעם פֿאַרים פֿון זײַנע געדאַנקען, און מאַרטשאַ מײַנט, אַז דאָס איז אויך קאָמיק, און לאַכט אונשולדיג. זי לאַנגוויליגט זיך ניט, איהר אַלט האַרין צוגעהט פֿאַר פֿרײַד, און זי

הויכט זאָגאר אליין אָן מיטריידען. ווי מערקווירדיג וואַרס און נאַאווו זי איז דאָס געווען! בעת ער האָט געזאָגט, אז דאָס לעבען איז זעהר עלענד און קלענליך — ניט אמת? — האָט זי זיך אָנגערופֿען: „לאָמיר מירני-קען פֿאַר דאָס לעבען!“ זי, אָט די פֿרוי, וועלכע האָט יאָהר אויס, יאָהר איין געלעבט אזוי קלענליך דערפֿון, וואָס זי האָט פֿערקויפֿט אייער אויף'ן מאַרק. . . . ניין, ס'איז גאָר ניט אזוי שלעכט, דאָס לעבען, אָפֿט איז עס זאָגאר גאַנץ שעהן!

אָפֿט איז דאָס לעבען שעהן, האָט זי געזאָגט!
„יאָ, איהר זייט גערעכט!“ האָט ער דאָן געענטפֿערט. . . „אָבער הערט איהר, אַצונד מווען מיר אָנקוקען די לעבעדיגע בילדער! מיר קענען זיך שטעלען דאָ ביי דער מהיר; דאָן וועלען מיר זיך קענען צוריק אַנידערזעצן, ווען איהר וועט וועלען. קענט איהר זעהן פֿון אייער פּלאַץ? אַניט וועל איך אייך נעהמען אויף דער האַנד.“
זי האָט זיך צולאכט און געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ, אַלס צייכען, אז עס איז ניט נייטיג.

אזוי גיך ווי ער האָט דערזעהן דאָננ'ן אויבען אויף דער ביהנע, איז זיין לוסטיגקייט מיט אַמאָל פֿערשוואַנדען, זיין בליק איז פֿערגליווערט געוואָרען, און ער האָט קיין זאך ניט געזעהן אויסער איהר. ער האָט זיך צוגעקוקט, וואוהין איהרע אויגען זיינען געווענדצט, ער האָט זי אָב-געמאַסטען פֿון קאָפּ ביז די פֿיס, יעדע מיענע איהרע האָט ער בעאַבאכט-טעט און האָט בעמערקט, אז אַ רויז, וואָס איז געווען אָנגעשטעפֿעט צו איהר ברוסט, האָט זיך געהאַלמען אין איין אויפֿהויבען און אַרונטערלאָזען. זי איז געשאַנען די לעצטע אויף דער סצענע צווישען די אָנטיהייל-געהמער, און עס איז זי לייכט געווען צו דערקענען, ניט קוקענדיג אויף דעם ספעציעלען קאָסטיום, וואָס זי איז געגאַנגען. פֿרייליין אַנדרעסען איז געזעסען אין מיטען און איז געווען קעניגין. די גאַנצע סצענע האָט אויסגעזעהן ווי אַ מין בילדער-רעמעניש און איז געווען אינגעמאָקט אין רויטען ליכט. דאָס האָט דאָקטאָר סמענערסען מיט פיעל מיה און אָנ-שמריינגונג צוזאַמענגעשטעלט.

„ווי שעהן דאָס איז!“ האָט מאַרטהאַ געשעפֿטשעט.
„יאָ. . . וואָס איז שעהן?“ האָט ער געפֿרעגט.
„דאָ אויבען; וואָס זשע, איהר זעהט דען ניט? וואוהין קוקט איהר?“

„אָך, ס'איז וואָהר — יאָ, ס'איז ווירקליך שעהן.“
און כּדי ניט צו דערוועקען איהר חשד, אז ער קוקט בלויז אויף

איין אָרט, אויף איין איינציגען פונקט פֿון דער גאַנצער סצענע, האָט ער זיך אָנגעהויבען נאָכפֿרעגען ביי איהר אויף יעדען איינעם פֿון די אָנשהייל-געהער, ווער און וואָס זיי זיינען, און נישט קוקענדיג דערויף האָט ער כמעט נישט געהערט, וואָס זי האָט געענטפֿערט. זיי זיינען געשטאַנען, ביז דאָס רוימע ליכט האָט זיך פֿערלאָשען און דער פֿאַרהאַנג איז אַרויפ-געראַנגעלאָזט געוואָרען.

אין פֿערלויף פֿון עטליכע מינוטען צייט זיינען אויפֿגעשטעלט גע-וואָרען אלע פֿינף לעבעדיגע בילדער, איינס נאָך דאָס אַנדערע. ס'איז געוואָרען צוועלף אזויגער, מאַרטהא און נאָגעל זיינען נאָך געשטאַנען ביי דער טהיר און געקוקט אויף דאָס לעצטע בילד. אז דער פֿאַרהאַנג האָט זיך אַרויסגעלאָזט און די מוזיק האָט פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען שפּיעלען, האָבען זיי זיך ווידער אַמאָל אַנידערגעזעצט ביים טישעל און גענומען ריידען צווישען זיך. דאָס אַלמע מיידעל! אין איהר גוטסקייט האָט זי וואָס ווייטער אַלץ מעהר נאָכגעגעבען און האָט שוין מעהר נישט גערעדט פֿון געהן אַהיים.

א פֿאַר יונגע דאַמען זיינען אַריינגעקומען מיט נאָמיצביכלאָך אין די הענד און האָבען פֿערקויפֿט די נומערן צו די לאַטערייען — ליאלקעס, שאַקעל-שמוהלען, שטיקערייען, א טהעע-טישעל, א מיש-זויגער. איבעראַל האָט עס געליאָרעכט פֿון מענשען, אלע האָבען זיך געלאָזט געהן און גערעדט הויך אויפֿן קול, אין זאַל און אין די וויטען-ציימערן האָט עס גערוישט אַזוי ווי אין אַ בערזע. ערשט אַרום צוויי אזויגער האָט זיך דער אַבענד געדאַרפֿט ענדיגען.

פֿרייליין אַנדערעסען האָט זיך ווידער אַנידערגעזעצט ביי נאָגעל'ס טישעל. אַך, זי איז אַזוי מיעד, אַזוי מיעד! יאָ, אַ דאַנק, זי וועט מיט פֿערנגיגען טרינקען אַ גלאָז, אַ האַלב גלאָז! צי וואָלט מען אויך נישט געדאַרפֿט אַ רוף טהאַן דאַננ'ן?

און זי האָט געבראַכט דאַננ'ן, מיט איהר איז אויך געקומען מינוט. אַצונד פּאַסירט פֿאַלגענדעס:

נישט ווייט פֿון זיי פֿאַלט אום אַ טישעל; עטליכע שאַלען און גלעזער פֿאַלען אַראָב אויף דער ערד, און דאַנני טהוט אַ קוויטש. פֿאַר שרעק כאַפט זי אָן מאַרטהאָ'ן ביים אָרם. דערנאָך האָט זי זיך אַליין צולאַכט איבער איהר שרעק און געבעמען ענטשולדיגונג; נאָר איהר געזיכט איז געבליבען רויט פֿאַר אויפֿרעגונג. זי איז געווען שמאַרק צוהיצט און האָט געלאַכט מיט אַ קורצען, גערוועזען געלעכטער; איהרע אויגען האָבען שטאַרק געלויכטען. זי האָט זיך שוין אַרומגענומען מיט איהר מאַנטעל

און איז געווען גרייט צו געהן אהיים, זי האָט נור געוואַרט אויף דעם אַרױנקט, וואָס האָט איהר געוואַלט בעגלייטען.

אַבער דער אַרױנקט, וועלכער איז נאָך אַלץ געוועסען מיט'ן לאַנד-ריכטער און האָט זיך זינט אַ שעה צײַט ניט אויפֿגעהויבען פֿון שטוהל, האָט אָנגעהויבען ווערן שטאַרק שכּור.

„הערר נאָגעל וועט דיך געוויס בעגלייטען, דאַנגי,“ האָט פֿרױליין אַנדערעסען געזאָגט.

דאַנגי האָט אַרויסגעפֿלאַצט מיט אַ געלעכטער. פֿרױליין אַנדערעסען האָט זי אָנגעקוקט מיט ערשטױנונג.

„ניין,“ האָט דאַנגי געענטפֿערט, „מיט הערר נאָגעל'ן דערוועג איך זיך מעהר ניט צו געהן! ער איז אזוי פֿול מיט אײַנפֿעלע. צווישען אינז וואָל עס בלייבען — ער האָט מיך זאָגאַר אײַגמאַל געבעטען, איך זאָל זיך מיט איהם טרעפֿען ערנעץ-וואו. איך לאַך ניט! אונטער אַ בוים, האָט ער געזאָגט, אונטער אַ גרויסען עספֿען-בוים, דאָרט און דאָרט שטעהט ער! ניין, הערר נאָגעל איז מיר צו אונבערעכענט! ערשט ניט לאַנג האָט ער גאַנץ ערנסט פֿערלאַנגט פֿון מיר אַ פֿאַר העמדער, וואָס מיין חתן וואָל אַמאָל האַבען צוגעזאָגט גרענאַרד'ן, און גרענאַרד אַליין ווייס אַבסאָלוט גאַרנישט דערפֿון. ניט וואַהר, גרענאַרד? האַהאַהאַ, ווי געפֿעלט עס אייך?“

דאָס זאָגענדיג האָט זי זיך האַסטיג אויפֿגעהויבען, נאָך אַלץ לאַכענדיג, און איז צוגעגאַנגען צום אַרױנקט, מיט וועמען זי האָט גערערט אַ פֿאַר ווערטער; ס'איז קענטיג געווען, אַז זי איז בעשטאַנען דערויף, ער וואָל זי בעגלייטען אהיים.

מינוט איז געוואָרען זעהר אונרוהיג. ער האָט פֿרוכירט עפעס זאָגן, זיך ערקלעהרען, אָבער ער איז צושומעלט געוואָרען און האָט עס געמוזט אויפֿגעבען. מיט שרעקעדיגע בליקען האָט ער געקוקט פֿון איין נעם צום אַנדערן, אויך מאַרטהאָ איז געוואָרען צוטישט און דערשראַקען. נאָגעל האָט גערעדט צו איהר, האָט איהר צוגעשעפטשעט עטליכע בער-רוהיגענדע ווערטער און דאָן האָט ער גענומען אָנגיסען די גלעזער. פֿרױליין אַנדערעסען האָט גלייך אָנגעהויבען רײַדען וועגען דעם באַזאַר; וואָס פֿאַר אַ מאַסע מענשען, ניט קוקענדיג אויף'ן רעגען-וועטער! אַה, זיי וועלען אַרדאי מאַכען זעהר פֿיעל געלד, די אויסגאַבען זײַנען דאָך ניט אזוי געפֿעהרליך גרויס. . . .

„ווער איז געווען די שעהנע דאַמע, וועלכע האָט געשפּיעלט אויף

דער האָרף? " האָט נאָגעל געפֿרעגט. "די מיט דעם ביי־אָן-מױל אױף דעם זילבערנעם פֿייל אין די האָר?"

"א פֿרעמדע דאָמע, וועלכע איז נור אױף בעזוך דאָ אין שטאָרט. וואָס זשע, זי איז דען ווירקליך אַזוי שעהן?"

יא, ער געפֿינט זי פֿאַר שעהן. און ער האָט געשטעלט מעהרערע פֿראַגען וועגען דער דאָמע, הגם יעדער איינער האָט געקענט זעהן, אז זיינע געדאַנקען זיינען געווען אַנדערש-וואו. פֿאַרוואָס איז ער געווען אַזוי פֿערטראַכט? פֿאַרוואָס האָט ער מיט אַמאָל פֿערקנייטשט דעם שטערן און געקריגטן אַזא ביטערן אױסדרוק אױף'ן געזוכט? ער האָט שטילגע- הייט אַרומגעדרעהט זיין גלאַז אין האַנד.

איצט איז דאָגני צוריקגעקומען און געבליבען שטעהן ביים טישעל. און בעת ווען זי שטעהט אַזוי הינטער פֿרייליין אַנדערסען'ס שטוהל און קנעפעלט זיך צו איהרע האַנדשוה, רעדט זי ווייטער, זאָגט מיט איהר קלאַהרער, שעהנער שטימע:

"אָבער וואָס האָט איהר זיך אייגענטליך געטראַכט, ווען איהר האָט מיך געבעטען זיך צוגיפֿצומרעפֿען מיט אייך, הערר נאָגעל? וואָסערע אַבוזיכמען האָט איהר דערביי געהאַט? פֿאַרוואָס ענטפֿערט איהר ניט?" "ניין, דאָגני, וואָס איז דיר פֿאַרט געשעהן?" "שעפטשעט פֿרייליין אַנדערסען און שטעהט אױף. אױך מינוט שטעהט אױף. אַלע פֿיהלען זיך זעהר פֿייגליך. נאָגעל האָט אױפֿגעהויבען דעם קאָפּ; אױף זיין געזיכט האָט מען ניט געקענט מערקען קיין גרויסע צורודערטקייט; דאָך האָבען אַלע געזעהען, ווי ער האָט אָבגעלאָזט זיין גלאַז און אַ פֿאַר מאָל פֿער- בראַכען מיט די הענד און דערביי האָט ער האַסטיג אָבגעצויגען דעם אַמהעם. וואָס וועט ער טהאָן? וואָס בעדייטעט עס, וואָס ער האָט שטי- לערהייט אַ שטייכעל געטהאָן און איז גלייך נאָכדעם צוריק געוואָרען ערנסט? צו אַלעמענס בעוואונדערונג האָט ער מיט אַ רוהיגער שטימע געענטפֿערט:

"פֿאַרוואָס איך האָב אייך דאָמאָלס געבעטען זיך צו טרעפֿען מיט מיר? פֿרייליין קיעלאַנד, איז אייך ניט ליעבער, איך זאָל אייך ניט ענט- פֿערן אױף דער פֿראַגע? איך האָב אייך שוין פֿעראורזאכט אַזױפֿיעל אונאַנגענעהמליכקייטען. איך בעדויער עס, און גאָט ווייס, אז איך וואָלט אַלעס געטהאָן, אַבי דאָס זאָל ניט האָבען געשעהן. פֿאַרוואָס איך האָב אייך דאָמאָלס געבעטען, זיך צו טרעפֿען מיט מיר, דאָס ווייסט איהר אַליין גאַנץ גוט; איך האָב עס ניט בעהאַלטען פֿון אייך, כאָטש איך

וואָלט עס געדאַרפֿט טהאָן. איהר מוזט מיר פֿערצייהען. ווייטער קען איך נאָרנישט זאָגען . . .”

ער האָט זיך אָבגעשטעלט. אויך זי האָט מעהר נאָרנישט געזאָגט, זי האָט געוויס ערוואַרטעט אָן אַנדער ענטפֿער פֿון איהם. ענדליך האָט נאָך דער אַדיונקט אוספֿיעט צוצוקומען אין דער רעכטער צייט און האָט גער- מאַכט אַ סוף צו דער דאָזיגער פֿיינליכער סצענע. ער איז געווען שמאַרק צוהיצט און האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פֿיס.

דאָגני האָט איהם גענומען פֿאַר'ן אָרם און איז מיט איהם אַרויס פֿון זאַל.

פֿון איצט אָן איז די קליינע קאָמפּאַניע געוואָרען אַסך לעבעדיגער; אַלע האָבען פֿרייער אויפֿגעאַטמהעמט. מאַרטהא האָט פֿאַר פֿרייד געלאַכט און געפּאַשט מיט די הענד נאָר אַהן אַ שום גרונד. צייטענוויי, ווען זי האָט זיך געכאַפּט, אַז זי לאַכט צו אַפֿט, איז זי געוואָרען רויט און האָט זיך אומגעקוקט אַרום זיך אויף די אַנדערע, צי זיי האָבען עס בעמערקט. אַט די רייצענדע צוטומעלטיקייט, וועלכע האָט זיך אַלע וויילע ווידער- האַלט, האָט נאַנעל'ן אַריינגעבראַכט אין גרויס התפעלות, און ער האָט זיך איינפֿאַך נאַריש געמאַכט, נור אום איהר לוסטיגקייט זאָל ניט פֿער- שווינדען. אזוי איז איהם איינגעפֿאַלען אַ קונץ, צו שפּיעלען דעם „אַלטען גח" אויף אַ פּראָבקע, וואָס ער האָט געהאַלטען צווישען די צייהן.

צו דער קאָמפּאַניע איז אויך צוגעקומען פֿרוי סטענערסען. זי האָט ערקלעהרט, אַז זי וועט זיך ניט ריהרען פֿון אָרם, ביז אַלעס וועט זיין געענדיגט. עס קומט נאָך אַ נומער, צוויי גימנאַסטיקער, דאָס וויל זי אַבסאָלוט זעהן. יאָ, זי בלייבט אימער ביז'ן סאַמע לעצט; די נאַכט איז דאָך אזוי לאַנג, און אימער פֿלעגט זי ווערן טרויעריג, ווען זי פֿלעגט קומען אַהיים און בלייבען אַליין. צי זיי וואָלטען אַלע ניט וועלען אַריינג- געהן אין זאַל אַ קוק טהאָן אויף די גימנאַסטיקער?

אַלע זיינען אַריין אין זאַל.

אזוי ווי זיי זיצען דאָרט, געהט אַ הויכער, באַרדיגער סאַן אַרונטער מיט דעם מיטעלסטען דורכגאַנג פֿון זאַל. ער טראָגט אַ וויאָלין-קאַסטען אין דער האַנד. עס איז דער אָרגאַניסט; ער האָט אָבגעשפּיעלט זיין נומער און געהאַט ברעיה צו געהן אַהיים. ער בלייבט שטעהן, בעגריסט זיך מיט נאַנעל'ן און הויבט גלייך אָן ריידען מיט איהם וועגען זיין פֿידעל. מינוט איז ווירקליך געווען ביי איהם און האָט זי געוואַלט קויפֿען; אָבער עס איז אומגעגליך; די פֿידעל איז איהם געבליבען בירושה, ער בעטראַכט זי אַקוראַט ווי אַ קליין מענשליך וועזען, אזוי ליעב איז זי איהם. יאָ, ער

האָט אויך זיין נאָמען דערזיף, ער קען עס אַליין זעהן, ס'איז ניט קיין קיין געווענהליכע פֿידעל . . . און פֿאַרויכטיג עפֿענט ער דעם קאָסמען. אָט ליגט ער דאָ, דער אַפּעטימליכער, דונקעל־ברוינער אינסטרומענט, גיט פֿערפּאָקט אין העל־רויטע זייד, די סטרונעס בעדעקט מיט דינע וואַמע.

ניט וואָהר, די פֿידעל זעהט אויס שעהן? און די דריי בוכשטאַבען אין גאַנץ קליינע רובינען דאָ אויבען אויפֿ'ן גרוי־ברעט, די בעדיימען: גוסטאַוו אַדאָלף קריסטענסען. ניין, אזאָ פֿידעל צו פֿערקויפֿען, דאָס איז אַ שאָד; וואָס פֿאַר אַ צייט־פֿערמרייב וואָלט דאָן געבליבען אין די לאַנגע, לאַנגווייליגע טעג? עפעס אַנדערש נאַטירליך, ווען עס זאָל נור זיין די רייד דערפֿון, זי אַ וויילע צו פרובירען, עטוואָס שפּיעלען אויף איהר . . . ניין, פרובירען וויל זי נאָגעל ניט.

אַבער דער אָרגאַניסמ האָט שוין דעם אינסטרומענט געהאַט אין גאַנצען אַרויסגענומען פֿון קאָסמען, און אין דער צייט וואָס די גימנאַסטיקער האָבען געענדיגט זייערע לעצטע שפרונגען, און דער עולם אין זאַל האָט געפּאָשט בראַוואָ, האָט ער נאָך אַלץ געהאַלטען אין איין ריידען פֿון דער זעלבענער פֿידעל, וועלכע איז אַריבערגעגאַנגען בירושה: דורך דריי דורות! „זי איז גרינג ווי אַ פֿעדער, נעהמט זי אַקאַרשט אין דער האַנד . . .“

און נאָגעל האָט אויך געפֿונען, אז זי איז גרינג ווי אַ פֿעדער. נאָר אז ער האָט שוין געהאַט די פֿידעל אין האַנד, האָט ער אָנגעהויבען זי אַרומדרעהען אַהין און אַהער און בעמאַפען די סטרונעס, און מיט אַ מינע פֿון אַ קענער האָט ער געזאָגט:

„אַ מיטענוואַלדער, ווי איך זעה.“

נאָר אז דאָס איז אַ „מיטענוואַלדער“, איז נאָר ניט שווער געווען צו זעהן, ווייל עס איז גאַנץ איינפֿאַך געווען אָבגעדרוקט אויף אַ צעטעל אין דער פֿידעל; נאָך וואָס זשע האָט געטויגט אָט די מינע פֿון אַ מבין? — אז די גימנאַסטיקער זיינען אַראָב פֿון דער ביהנע און די אַפּלאַדיסמענט־מען האָבען אויפֿגעהערט, הויבט ער זיך אויך אויף; ער זאָגט נאָרנישט, קיין וואָרט ניט, נאָר ער שמרעקט אויס די האַנד צו דעם סמיק. און אויך דעם מאָמענט, ווען אַלע האָבען געהאַט ברעה זיך אויפֿצוהויבען פֿון די פּלעצער און פֿערלאָזען דעם זאַל, בעת ווען אַלעס האָט גערוישט און געשומט אַרום און אַרום, הויבט ער פּלוצלינג אָן צו שפּיעלען און מאַכט, אז עס ווערט ביסלעכווייז שטיל איבעראַל. אָט דער קליינער מאַן מיט די ברויטע פּלייצעס און אין אַ שרייענדיג געלען אָנצוג, וועלכער האָט זיך

מיט אמאל געזאועט אין מיטען זאאל, האָט זיי אלעמען אַריינגעבראַכט אין ערשטוינג. און וואָס האָט ער געשפּיעלט? אַ ליעד, אַ באַרקאַראַלע, אַ טאַנץ, אַן אונגאַרישען טאַנץ פֿון בראַהמס, אַ געמיש פֿון פֿערשיער-דענע טעלאָדיען, געשפּיעלט מיט אַ רויהען, שנעלענדען טאָן, וואָס האָט דורכדרונגען דעם גאַנצען זאאל. ער האָט געהאַלטען דעם קאַפּ שטאַרק אָנגעבויען אָן אַ זייט; אלעס האָט כמעט אויסגעזעהן מיסטיש; זיין אויפֿטרעטען גאָר אומגעריכטערהייט, אויסערהאַלב דעם פּראָגראַם, און דערצו אין מיטען זאאל, וואו עס איז געווען פֿינסטערלאַך, זיין אויסער-ליכקייט, וואָס האָט זיך אזוי געוואַרפֿען אין די אויגען, און דאָן אָט די זיילדע געשיקטקייט פֿון זיינע פֿינגער — דאָס אלעס האָט די מענשען צושטעלט און אַרויסגערופֿען אין זיי די פֿאַרשטעלונג פֿון אַ צויבערער. עטליכע מינוטען האָט ער אזוי געשפּיעלט, און דער עולם איז נאָך אלץ געזעסען ווי צוגעשמידט צו די פֿלעצער. מיט אמאל איז ער אַריבער אין אַ ווילדען, אונגעהויערן פּאַטהאָס, אַ מין טרוימיטעריי. ער איז גער-שמאַנען גאַנץ שמיל, נור זיין האַנד האָט זיך בעוועגט, און ער האָט נאָך אלץ געהאַלטען דעם קאַפּ אָן אַ זייט. אזוי ווי ער האָט זיך געזאָועט גאָר אומגעריכטערהייט זאָנאַר פֿאַר די אַראַנזשירער פֿון דעם באַזאַר, איז קיין וואונדער ניט געווען, וואָס ער האָט אָט די רודיגע שטאַדט-לייט און בויערן גענומען מיט שמורם; זיי האָבען עס ניט געקענט פֿערשטעהן, ביי זיי אין די אויגען האָט דאָס דאָזיגע שפּיעלען אויסגעזעהן אַסך בעסער ווי עס איז געווען, בעסער ווי אלעס אַנדערע — אזא גוטען איינדרוק האָט עס געמאַכט אויף זיי, ניט קוקענדיג דערויף וואָס ער האָט געשפּיעלט צו האַסטיג. אָבער עס זיינען קיים אַריבער פֿיער, פֿינף מינוטען, ווי ער האָט פֿלוצלינג עטליכע מאל האַסטיג אַ פֿאַהר געטהאָן מיט'ן סמוק איבער די סטרונגס. דאָס איז געווען אַ פֿערצווייפֿעלטער געשרי, אַ יאָמערליי-כער קלאַנג, אזוי אונגעגליך, אזוי עמפּעהרענד, אז קיינער האָט ניט געוואוסט, וואוהין ער וועט דאָ אַהינקומען. דרוי, פֿיער אַזעלכע שטריכען האָט ער געמאַכט און דאָן האָט ער מיט אמאל אויפֿגעהערט. ער האָט אַוועקגענומען די פֿידעל פֿון אונטער דער מאַרדע און האָט אויפֿגעהערט שפּיעלען.

אַ גאַנצע מינוט איז אַריבער, איידער דער עולם איז געקומען צו זיך. ענדליך האָבען זיי אָנגעהויבען צו פּאַטשען אָהן אויפֿהער; זיי האָבען אויך געשריען בראַוואַ, האָבען זיך אַרויפֿגעשטעלט אויף די ביינק און געשריען בראַוואַ. דער אָרגאַניסט האָט מיט אַ טיפֿער פֿערנייגונג צו-גענומען זיין פֿידעל ביי נאַגעל'ן, האָט זי בעטאַפּט און זי פֿאַרויכטיג

אריינגעלייגט אין קאסטען. דערנאך האָט ער גענומען נאָגעל'ס האַנד און איהם עטליכע מאל געדאַנקט. אין זאַל האָט עס גערוישט און געליאַרמט. דאָקטאָר סטענערסען איז אָהן אַן אָטהעם צוגעלאָפֿען צו נאָגעל'ן, האָט איהם אָנגעכאַפּט ביים אָרם און געזאָגט:

„אַבער גרויסער גאָט, איהר שפּיעלט דאָך יאָ! . . . הייסט עס, אַז איהר שפּיעלט דאָך!“

פֿרייליין אַנדרעסען, וועלכע איז געוועסען לעבען איהם, האָט איהם אָנגעקוקט מיט דער גרעסטער בעוואונדערונג און געזאָגט:

„איהר האָט דאָך דערצעהלט, אַז איהר קענט ניט שפּיעלען?“

„גו געוויס קען איך ניט,“ האָט ער געענטפֿערט, „ניט פֿיעל; דאָס הייסט דאָך ניט געשפּיעלט, ס'איז דאָך ניט ווערטה צו ריידען דערפֿון. דאָס גיב איך אָפֿען צו. ווען איהר וואָלט געוואוסט, ווי פֿאַלש דאָס איז געווען, ווי ניט עכט! אָבער ניט אמת, ס'האָט אויסגעזעהן זעהר עכט? העהעהע, יאָ, מען מוז די וועלט איבערראַשען, אַריינבריינגען אין ער-שטוינונג, מען דאַרף זיך גאָר ניט זשענירען! . . . נאָר דיינקט איהר ניט, אַז מיר קענען איצט צוריקגעהן צו אונזערע גלעזער? ווילט איהר זיין אַזוי פֿריינדליך און בעטען פֿרייליין גודע מיטצוקומען מיט אונז?“

און זיי זיינען אַריין אין זייטען-ציכער. אַלע זיינען נאָך געווען פֿער-נומען מיט אָט דעם געהיימיספֿולען מענשען, וועלכער האָט זיי אַזוי שטאַרק איבערראַשט; זאָגאַר לאַנד-ריכטער ריינערט אין אַן אויך אַ וויילע געבליבען שטעהען און האָט זיך אָבגערופֿען צו נאָגעל'ן:

„איך דאַנק אייך, איהר זייט די מעג געווען אַזוי פֿריינדליך מיך איינצולאָדען צו אַ מענער-אונטערהאַלטונג. איך האָב ניט געקענט קומען, איך בין יענעם אָבענד געווען פֿערנומען; נאָר איך דאַנק אייך, ס'איז געווען זעהר לייעבענסווירדיג פֿון אייך.“

„אַבער פֿאַרוואָס האָט איהר געענדיגט מיט אַזעלכע שוידערליכע טענער?“ האָט פֿרייליין אַנדרעסען געפֿרעגט.

„יאָ, דאָס ווייס איך ווירקליך ניט,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „ס'איז געקומען אַזוי זיך. איך האָב געוואָלט אַרויפֿטרעטען דעם טייוועל אויפֿ'ן עק.“

דאָקטאָר סטענערסען איז ווידער צוגעקומען צו איהם, האָט איהם געמאַכט נאָך אַ קאָמפּלימענט, און ווידער אַמאָל האָט נאָגעל געענט-פֿערט, אַז זיין שפּיעלען איז געווען אַ קאָטעדיע, אַ שטיק שאַרלאַמאַנ-סטוואַ, פֿול מיט געמיינע עפֿעקטען; ווען ער וואָלט זיך נור געקענט פֿאַר-שמעלען, ווי שלעכט דאָס איז געווען! אין עטליכע פּלעצער האָט ער

געשפיעלט פאלש, יא, מייסטענטיילס איז עס געווען מעהר אָדער ווייניגער פֿאַלש. ער האָט עס אַלױן געהערט, נאָר בעסער קען ער ניט.
אַרום מיט, וואו נאָגעל איז געוועסן, וויינען צוגעקומען אַלץ מעהר און מעהר מענשען. נאָגעל איז געוועסן בױ דער לעצטער מינוט. ענדליך איז זיך דער עולם צוגאַנגען; מען האָט שוין אָנגעהויבען פֿערלעשען די ליבט אין זאַל, ערשט דאַן האָט זיך די קליינע קאַמפּאַניע אויפֿגעהױרען די פֿון די פֿלעצער, ס'איז שוין געווען האַלב דריי אַױיגער.
נאָגעל האָט זיך אָנגעבױגען צו מאַרטהאַ'ן און האָט געשעפּטשעט :
„ניט וואָהר, איך קען אייך בעגליימען אַהיים? איך דאַרף אייך עפעס זאָגען.“

ער האָט אויף ניד בעצאָהלט זיין רעכנונג, האָט געזאָגט פֿרייליין אַנדערעסען אַ גיטע נאַכט און איז אַרויס מיט מאַרטהאַ'ן. זי האָט ניט געהאַט קיין מאַנטעל, נור אַ רענגענשרם, וועלכען זי האָט זיך גע- סמאַרעט צו בעהאַלטען, ווייל ער איז געווען פֿול מיט לעכער. אַז זיי וויינען אַרויס אויף דער גאַס, האָט נאָגעל בעמערקט, אַז מינוט האָט זיי נאַכגעקוקט מיט אַ לאַנגען, פֿערווייטאַגטען בליק, זיין געזיכט איז געווען אויסערגעווענהליך בלייב.

זי וויינען געזאַנגען גלייך צו מאַרטהאַ'ס הױז. נאָגעל האָט זיך אומגעקוקט אין אַלע זײטען, ער האָט ניט געקענט זעהן קיין מענשען. דאַן האָט ער זיך אָבגערופֿען :

„ווען איהר וואָלט עס געוואָנט, מיך אַריינצולאָזען אַ וויילע צו אייך, וואָלט איך אייך געווען אזוי דאַנקבאַר.“
זי האָט זיך ניט געקענט ענטשליסן.
„ס'איז אזוי שפּעט,“ האָט זי געענטפֿערט.

„איהר ווייסט, אַז איך האָב אייך צוגעזאָגט, אייך קיינמאַל און מיט קיין זאַך ניט צו פֿערשאַפֿען קיין שמערצען. אָבער איך מוז עפעס ריידען מיט אייך.“

זי האָט אויפֿגעשלאָסען די טהיר.
אַז זיי וויינען אַריינגעקומען אין צימער, האָט זי אָנגעזונדען אַ ליכט, בעת ווען ער האָט ווידער מיט עפעס פֿערהאַנגען דאָס פֿענסטער. ער האָט געשוויגען, בױ זי איז פֿאַרטיג געוואָרען, דאַן האָט ער געזאָגט :
„וואָס זשע, איהר האָט זיך באַמט אַמוזירט היינט?“
„יא, איך דאַנק אייך זעהר,“ האָט זי געענטפֿערט.

„נו, אָבער ניט וועגען דעם האָב איך מיט אייך געוואָלט ריידען. קומט אַהער, הוקט זיך צו אַביסעל געהענטער. איהר האָט זיך גאַר ניט

וואָס צו שרעקען פֿאַר מיר. ווילט איהר מיר צוואַגען, אָו איהר וועט פֿאַר מיר קיין מורא נישט האָבען? גומ, נישט איהר מיר די האַנד דעררויף?"
זי האָט איהם געגעבען די האַנד, און ער האָט זי געהאַלטען אין זיינע.

"און איהר גלויבט אויך נישט, אָו איך זאָג ליגען, אָו איך וויל איך אַבנאַרען — ווי? איך האָב אין זינען איך עפעס צו זאָגען; איהר גלויבט אַלזאָ נישט, אָו איך וויל איך אַבנאַרען?"
"ניין."

"ניין, איך וויל איך ערקלעהרען אַלצדינג . . . אָבער אויף וויפֿיעל גלויבט איהר מיר? איך מיין, אויף ווי ווייט קענט איהר זיך ענטשליסען מיר צו גלויבען? אַך, דומהיימען! ווי איך פֿלאַפעל דאָס אַביסעל! אָבער די זאך איז אַט וואָס — ס'איז מיר שווער דאָס איך צו ערקלעהרען. איהר גלויבט מיר, ווען איך זאָג איך צום ביישפּיעל, אָו איך . . . אָו איך האָב איך ווירקליך אזוי ליעב? יאָ, איהר האָט דאָך דאָס שוין געוויס אַליין בעמערקט. אָבער ווען איך זאָל אַשטייגער געהן ווייטער, איך מיין . . . פֿערשטעהט איהר מיך, איך וויל איך גאַנץ איינפֿאַך בעטען, צו ווערן מיין פֿרוי. יאָ, מיין פֿרוי, ענדליך האָב איך עס געזאָגט. נישט נור מיין כלה, נאָר מיין פֿרוי . . . אָבער גאָט מיינער, ווי איהר האָט זיך דאָס דערשראָקען! ניין, ניין, ניין, געהמט נישט אַוועק אייער האַנד, איך וועל זיך דאָך בעסער ערקלעהרען, דאַן וועט איהר עס דייטליך בעגרייפֿען. שטעלט זיך נור פֿאַר די מעגליכקייט, אָו איהר הערט ריכטיג: אָו איך מאַך איך גאַנץ אָפֿען און אַהן אַסך צערעמאַניעס דעם פֿאַרשלאַנג צו ווערן מיין פֿרוי, און איך מיין עס ווירקליך ערנסט; שטעלט זיך נור אַפֿריהער פֿאַר אַט די מעגליכקייט, דאַן ערלויבט מיר צו ריידען ווייטער. גומ, ווי אַלט זייט איהר? איבעריגענס דאָס האָב איך איך אייך גענשליך גאָר נישט געוואָלט פֿרעגען; אָבער איך אַליין בין אַלט ניין און צוואַנציג יאָהר, איך בין שוין אַריבער דעם עלטער, ווען מענטשען וויינען געוועהנליך לייכטזיניג, איהר זייט מיט פֿינף, זעקס יאָהר עלטער, דאָס מאַכט גאָרנישט . . ."

"איך בין מיט צוועלף יאָהר עלטער, האָט זי געזאָגט.
"מיט צוועלף יאָהר עלטער!" רופֿט ער אויס ענטזיקט, וואָס זי הערט זיך צו צו איהם, וואָס זי האָט זיך נישט אין גאַנצען פֿערלאָרען.
"אַלזאָ מיט צוועלף יאָהר עלטער, דאָס איז אויסגעצייכענט, דאָס איז דאָך גראָד אויסגעצייכענט! יאָ, און איהר דיינקט, אָו צוועלף יאָהר דאַרפֿען אונז שטעהן אין וועג? איך מיין, דאָס איז אַ פֿערדריקטקייט

פֿון אייער זייט! אָבער ווי עס זאָל ניט זיין: ווען איהר וואָלט אפילו געווען מיט דריי מאָל צוועלף יאָהר עלטער — איך האָב אייך אָבער פֿאַרט ליעב, און איך מיין עהרליך יעדעס וואָרט, וואָס איך רייד דאָ אַרויס פֿאַר אייך — היינט וואָס זשע האָט דאָס צו טהאָן איינס מיט'ן אַנדערן? איך האָב לאַנג גאַנגעדיינקט זענען דעס, יאָ, אייגענטליך ניט אַזוי לאַנג, נאָר דאָך עטליכע טעג, און איך זאָג קיין ליגען ניט, גלויבט דאָך מיר, אום גאַטעס ווילען! איך האָב פֿיעל טעג גאַנגעדיינקט וועגען דעם און ביינאַכט האָב איך צוליבע דעם ניט געקענט אַנשלאָסען ווערן. איהר האָט אַזעלכע וואונדערבאַרע אויגען; די האָבען מיך צוגעצויגען פֿון דער ערשטער רגע, וואָס איך האָב אייך דערזעהן, וואָרים מיך קענען אַ פֿאַר אויגען פֿערשלעפען ביז'ן עק וועלט; אַך, איינמאָל האָט אַן אַלטער מאַן מיך אַרומגעשלעפט אַ האַלבע נאַכט אין אַ וואַלד, נור מיט זיינע אויגען, דער מאַן איז געווען אַ משוגע'נער . . .

נ, דאָס איז אַן אַנדער געשיכטע! אָבער אייערע אויגען האָבען אויף מיר געמאַכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק. קענט איהר זיך דערמאַנען, אז איהר זייט אַמאָל געשטאַנען דאָ אין מיטען צימער און געקוקט אויף מיר, בשעת איך בין פֿערבייגעגאַנגען? איהר האָט ניט אומגעדרעהט דעם קאַפּ צו מיר, איהר האָט מיר בלויז גאַנגעקוקט מיט די אויגען, איך וועל עס קיינמאָל ניט פֿערגעסען. נאָר דערנאָך, אז איך האָב זיך געטראָפֿען מיט אייך און געהאַט אַ געלעגענהייט מיט אייך צו רעדען, האָט מיך אייער שמייעל געריהרט, און איך ווייס ניט, צי האָב איך ווען געהערט איר מיצען אַזוי האַרציג וואָרס לאַכען ווי אייך; אָבער דאָס ווייסט איהר אַליין ניט, און דאָס איז טאַקע דערפֿאַר אַזוי וואונדער שעהן, וואָס איהר אַליין ווייסט דאָס ניט . . . איצט פֿלוידער איך שוין ווידער עטוואָס שרעקליכעס; איך הער עס גאַנץ גוט, אָבער איך פֿיהל, אז איך מוז ריידען אָהן אַ שום אָבהאַלט, אַניט וועט איהר מיר ניט גלויבען, און דערפֿאַר רייד איך אָהן אַ מאַלק. אָבער ווען איהר וואָלט נור ניט געזעסען אַזוי ווי אויף שפּיל-קעס, איך מיין: אַזוי גרייט אויפֿצושטעהן און אַזעקגעהן, דאַן וואָלט זיך דאָס מיר בעסער איינגעגעבען. איך בעט אייך, לאָזט מיך ווידער האַלטען אייער האַנד, דאַן וועל איך שוין ריידען דייטליכער. אַט אַזוי — אַ דאַנק! . . . פֿערשטעהט דאָך, איך וויל ווירקליך קיין אַנדער זאַך ניט עררייכען פֿון אייך, נאָר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט; איך האָב ניט קיינע הינטער-געדאַנקען. און וואָס איז דען פֿאַרהאַן אין מיינע ווערטער, וואָס זאָל אייך אַזוי שטאַרק איבערראַשען? איהר קענט ניט בעגרייפֿען, ווי אַזוי אַט דער משוגע'נער געדאַנק איז צו מיר געקומען; איהר קענט

ניט בעגרייפֿען, אז איך — אז איך — וויל; ניין, און איהר געפֿינט,
זו דאָס איז אַן אונמעגליכע זאך; ניט אמת, וועגען דעם דיינקט
איהר?"

"יא . . . אָבער מיין נאָם, לאָזט עס איצט צורוח!"
"אָבער הערט דאָך אויס, איך פֿערדיען ניט, אז איהר זאָלט מיר
פֿערדעכטיגען אין פֿאַלשקייט . . ."
"ניין," רופֿט זיך מאַרטהא פֿלוצלינג אַב מיט אַ טאָן פֿול מיט הרטה,
"איך האָב אויף אייך קיין פֿערדאכט ניט; אָבער פֿונדעסטוועגען איז
דאָס פֿאַרט אונמעגליך."
"פֿאַרוואָס איז דאָס אונמעגליך? זייט איהר פֿערבונדען מיט אַן
אַנדערן?"

"ניין, ניין."
"ווירקליך ניט? וואָרים אויב איהר זייט פֿערבונדען מיט אַן אַנדערן,
לאָמיר זאָגען, אום אָנצורופֿען אַ נאָמען, צום ביישפּיעל מיט סינז'ן . . ."
"ניין!" שרייט זי אויס הויך אויף'ן קול. דערבוי האָט זי איהם זאָגאַר
געגעבען אַ דריק מיט דער האַנד.

"ניט? נו, דאָן זעה איך ניט קיין שום הינדערניס. לאָזט זשע מיך
איצט ווייטער רעדען: איהר זאָלט אַקאָרשט ניט מיינען, אז איך שמעה
אַסך העכער פֿון אייך, אזוי אז עס קען צוליעב דעם זיין אונמעגליך.
איך וויל גאָרנישט בעהאַלטען פֿון אייך. איך בין אין פּיעל בעציהונגען
ניט אזוי ווי איך וואָלט געדאַרפֿט זיין; יא, איהר האָט דאָך היינט אָבענד
אַליון געהערט, וואָס פֿרייליין קיעלאַנד האָט געזאָגט. פֿילייכט האָט איהר
אויך פֿון אַנדערע לייט דאָ אין שטאָרט געהערט, וואָס פֿאַר אַ שלעכט-
טער מענטש איך בין אין געוויסע בעציהונגען. ס'איז אמת, אז ציימענוויז
איז מען אביסעל אונגערעכט געגען מיר; אָבער אין עיקר, אין דער
הויפטזאך האָט מען רעכט, אז איך בין אַ מאַן מיט גרויסע פֿעהלערן.
פֿאַלגליך שמעהט איהר מיט אייער ריין האַרץ און מיט אייערע פֿיינע,
קינדערשע געדאַנקען אַסך, אַסך העכער פֿון מיר, און ניט פֿערקעהרט.
אָבער איך זאָג אייך צו, אז איך וועל אימער זיין גוט צו אייך; איהר
מעגט עס מיר גלויבען, ס'וועט מיר ניט אַנקומען שווער, איך וועל זיין
העכסט גליקליך צו זעהן, ווי איהר זייט פֿרעהליך און צופֿרידען . . .
אויסערדעם נאָך עפעס: פֿילייכט האָט איהר מורא דערפֿאַר, וואָס די
שטאָרט וועט זאָגען? נו, ערשטענס וועט זיך די שטאָרט מווען בויגען
דערפֿאַר, וואָס איהר וועט ווערן מיין פֿרוי; פֿון מיינעטוועגען קען דאָס
זאָגאַר זיין אין דער היגער קירכע, אויב איהר ווילט. נאָר צווייטענס האָט

דאך שוין די שטאדט אהן דעם אויך גענוג וואָס צו ריידען; ס'האָט דאָך
ניט געקענט אַריבערנעהן גאַנץ אונבעמערקט, אַז איך האָב זיך שוין אַ פּאַר
מאַל געזעהן מיט אייך און אַז איך בין היינט אַבענד געווען מיט אייך
צוזאַמען אויף'ן באַזאַר. עס קען אַלואָ ניט ווערן קיין סך ערגער, ווי עס
איז שוין. און, גאָט מיינער, וואָס איז דאָ ניט אַלצאיינס? ס'האָט דאָך
אייך געדאַרפֿט זיין גאַנץ גלייכגילטיג, וואָס די וועלט דיינקט. . . איהר
וויינט? לעבסטע, טהוט עס אייך לייד, וואָס איהר זינט דורך מיר היינט
אַבענד אַריינגעפֿאַלען צו ליימען אין די מיילער?"

„ניין, ניט צוליב דעם וויין איך.“

„צוליב וואָס דען?"

זי האָט ניט געענטפֿערט.

עס קומט איהם עפעס אַרויף אויף'ן וינען, ער פֿרעגט:

„איהר געפֿינט פֿילייכט, אַז איך בעגעה זיך שלעכט געגען אייך?
איהר האָט דאָך ניט געטרונקען קיין סך שאַטפֿאַניער. איהר האָט געוויס
קיין צוויי גלעזער אפילו ניט אויסגעטרונקען. ווער ווייס, פֿילייכט האָט
עס אויף אייך געמאַכט דעם איינדרוק, אַז איך האָב אַבגעוואַרט דעם מאַן-
מענט, ווען איהר האָט גענומען אַ זוף וויין, כדי אייך צו בריינגען דערצו,
איהר זאָלט ניכער נאָכגעבען? וויינט איהר דערפֿאַר?"

„ניין, ניין, אַכסאַלוט ניט.“

„פֿאַרוואָס זשע וויינט איהר פֿאַרמ?"

„איך ווייס ניט.“

„אַבער יעדענפֿאַלס גלויבט איהר ניט, אַז איך האָב וואָס פֿאַר עס
איז שלעכטען געדאַנק געגען אייך? איך שווער ביי גאָט אין הימעל, אַז
איך בין דורך און דורך עהרליך, גלויבט מיר דאָך!"
„יאָ, איך גלויב אייך גאַנץ גוט; אַבער איך ווייס אַליין ניט, וואָס
מיר איז געשעהן, איך פֿיהל זיך אַזוי מאַדנע. איהר קענט עס ניט. . .
קענט עס ניט וועלען.“

יאָ, ער וויל עס! — און ער הויבט פֿון דאָס ניי אָן איבער איהר
צו ריידען און איהר אַלעס צו ערקלעהרען, בעת ווען ער וויינט לעבען
איהר און האַלט איהר קליינע שוואַכע האַנד אין זיינער, און דער רעגען
קלאַפֿט אין די שוויבען, ער רעדט זעהר שמיל: אַה, זיי וועלען זיך איינ-
אַרבעטן ווי געהעריג איז! זיי וועלען אַוועקפֿאַהרען, ווייט אַוועק, גאָט ווייס
וואוהין; אַבער זיי וועלען זיך בעהאַלטען, אַזוי אַז קיינער זאָל ניט וויסען,
וואו זיי זיינען אַהינגעקומען. ניט וואַהר, דאָס וועלען זיי טהאָן? דאָך
וועלען זיי זיך קויפֿען אַ קליין הייזעלע און אַ שטיקעלע ערד אין אַ

וואלד, אין א הערליכען וואלד אדער ערגעץ אנדערשוואו; דאָס וועט דאָן זיין זייער אייגענטהום, און זיי וועלען עס רופֿען „עדן“, און ער וועט זיך אָבגעבען דערמיט, אָה, ווי ער וועט זיך דאָס אָבגעבען דערמיט! אָבער עס קען זיך אויך מאַכען, אז ער זאָל צייטגענווייז ווערן אַביסעל אומעמיג; יאָ, טייעריגקע, דאָס קען מעגליך זיין; מאַלע וואָס עס קען איהם אַרויפֿ-קומען אויפֿ'ן זינען, ער קען זיך דערמאָנען אָן וואָס עס איז, אָן עפעס ביטערעס, וואָס ער האָט דורכגעלעבט; ווי לייבט קען דאָס געשעהן! אָבער דאָן וועט זי דאָך געוויס האָבען געדולד מיט איהם, ניט וואָהר? ער וועט זיך נאָטירליך סטאַרען, זי זאָל עס וואָס ווייניגער מערקען, דאָס פֿערשפרעכט ער. איהר; ער וועט דאָן זייען רוהיג פֿאַר זיך און אַליין טראַכטען דערפֿון, אָדער ער וועט אַוועקגעהן דערמיט, ווייטער אַרײַן אין וואַלד, און אין אַ וויילע אַרום צוריקקומען. אָבער קיינמאָל זאָל קיין שלעכט וואָרט בײַ זיי אין הייזעלע ניט אויסגערעדט ווערן! און זיי ווע-לען עס פֿערפּוּזען מיט די שעהנסטע ווילדע געוויקסען און מאַך און שטיינער, וועלכע זיי וועלען אויסווכען; די פֿאָדלאַגע זעלען זיי אויס-שפּרייטען מיט שמעקענדען וואַכאַלדער, ער וועט דעם וואַכאַלדער אַליין אָנקלייבען און אַהיים ברײַנגען. און וויינהאַכטען וועלען זיי קיינמאָל ניט פֿערגעסען אַרויסלייגען אויף דרויסען אַ בינמעל קאָרן פֿאַר די קליינע פֿויגעלאַך. יאָ, ווי שנעל די צייט וועט פֿערגעהן, און ווי גליקליך זיי וועלען זיין! זיי וועלען איבער זיין צוואַמען, אינאיינעם אַרויס און אַרייַן-געהן, זיך קיינמאָל ניט צושײדען. זומער-צייט וועלען זיי מאַכען לאַנגע שפּאַציר-גענג און זיך צוקוקען, ווי עס וואַקסען די בוימער און די גראַזען פֿון יאָהר צו יאָהר. נאָט, און וואָס פֿאַר אַ גאָסטפֿריינדשאַפֿט זיי וועלען אַרויסווייזען צו פֿעמעדע און וואַנדערער, וועלכע וועלען פֿילייכט פֿערביי-געהן פֿערביי זייער הייזעל! און רינדפֿיה וועלען זיי אויך האָבען, אַ פֿאַר גרויסע, ווייסע בהמות, וועלכע זיי וועלען אויסלערנען פֿרעסען פֿון זייערע הענד, און בשעת ער וועט האַקען און גראַבען און בעאַרבייטען די ערד, וועט זי זיך אָבגעבען מיט די בהמות . . .

„יאָ, האָט מאַרטהאַ געענטפֿערט.

ניט ווילענדיג האָט זי געזאָגט יאָ, און ער האָט עס געהערט. ער האָט גערעדט ווייטער:

און דאָן וועלען זיי זיך נעהמען אַ פֿרײַען טאַג אין דער וואַך און אַרויסגעהן אויף דער יאַנד אָדער כאַפען פֿיש, ביידע אינאיינעם, האַנד אין האַנד, זיי אין אַ קורצן קליידעל מיט אַ גאַרטעל אַרום דער טאַליע, ער אין אַ בלוזע און שײך מיט שנאַלען. ווי זיי וועלען דאָס זינגען און

ריידען הויך און שרייען, אזוי אז עס וועט אָבקלינגען איבער'ן גאַנצען וואַלד! אָבער, ניט וואָהר: האַנד אין האַנד?

„יאָ,“ האָט זי ווידער געזאָגט און איהרע אויגען האָבען געגלאַנצט דערבײַ.

ביסלאַכוויי האָט ער זי מיטגערײסען מיט זיך; ער האָט איהר אַלץ-דינג פֿאַרגעשטעלט אזוי קלאָהר, אַלעס האָט ער בערעכענט, און יעדע קלייניגקייט איז איהם געלעגען אין זינען. זאָגאַר דאָס האָט ער דער-מאָגט, אז מען מוז זעהן געפֿינען אַן אָרט, וואו מען זאָל קענען לייכט קריגען וואַסער; אָבער ער וועט שוין זאָרגען דערפֿאַר; פֿאַר אַלעס וועט ער זאָרגען; זאָל זי נור האָבען צומרוי צו איהם. אַה, ער האָט גענוג קראַפֿט אָבצורײניגען אַן אָרט פֿאַר דער דאָזיגער היים אין סאַמע מיטען פֿון'ס געדיכטעסטען וואַלד; ער האָט אַ פֿאַר געוונדע פֿויסטען; דאָס זעהט זי דאָך! . . . און מיט אַ שמייעל האָט ער אָבגעמאַסטען איהר צארט קינדער-הענטעלע אויף זיין האַנד.

זי האָט זיך אין גאַנצען איבערגעגעבען צו איהם, אזוי אז ער האָט מיט איהר געקענט מאַכען, וואָס ער האָט געוואָלט; זאָגאַר ווען ער האָט געגלעט איהרע באַקען, איז זי געבליבען זיצען שטיל און האָט איהם אָנגעקוקט. דאָן אָנבײוגענדיג זיין מױל גאַנץ גאָהענט צו איהר אויער, האָט ער איהר געפֿרעגט, צי זי איז אַלואַ ענטשלאָסען דערויף, און צי זי וויל עס; און זי האָט דערויף אויך געענטפֿערט: „יאָ“ — אַ געדאַנקען-פֿולער, טרוימערישער ענטפֿער, וועלכען זי האָט בלױז אַרויסגעשעפטשעט. אָבער גלייך נאָכדעם האָט זי זיך ווידער גענומען קוויינקלען: ניין, אז זי בעטראַכט זיך גוט, איז דאָס דאָך פֿאַרט ניט מעגליך. ווי קען ער דאָס וועלען! וואָס איז זי דען!

און ווידער אַמאָל האָט ער איהר איבערצייגט, אז ער וויל עס, יאָ אז ער וויל עס מיט'ן גאַנצען האַרצען. זי וועט ניט ליידען קיין ניט, זאָגאַר ווען עס זאָל זיי אַ צײט לאַנג געהן שלעכט; ער וועט אַרבייטען פֿאַר זיי בײדען, זי האָט גאָר ניט וואָס מוראַ צו האָבען. ער האָט גע-רעדט אַ גאַנצע שטונדע נאָכאַנאַנד און שטיק פֿאַר שטיק האָט ער אָב-געראַמט איהר ווידערשטאַנד פֿון וועג. צוויי מאָל האָט זיך עס ווידערהאַלט אין דער דאָזיגער שטונדע, אז זי האָט זיך פֿערדעקט דאָס געזיכט מיט די הענד און גענומען שרייען: „ניין! ניין!“ און ניט קוקענדיג דערויף האָט זי איהם דאָך נאָכגעגעבען, האָט אויסגעפֿאַרשט זיין געזיכט און געפֿיהלט, אז ער איז ניט אויסען צו דערגרייכען בלױז אַ מאָמענטאַנעם זיעג! נג, אין גאָט'ס נאָמען אַלואַ; זאָל זיין אזוי, אז ער וויל עס! זי

איו געווען בעווענט, ס'האָט שוין מעהר קיין נוצען ניט געהאט פֿאַר
איהר צו קעמפֿען דאָגעגען. ענדליך האָט זי איהם געגעבען אַ קלאָה-
רען "יאָ".

דאָס ליכט האָט אָנגעהויבען אַרונטערצוברענען; זיי זיינען נאָך אַלץ
געוועסען יעדער אויף זיין שמוהל און האָבען זיך געהאַלטען ביי די הענד
און גערעדט. זי איז געווען זעהר אויפֿגערעגט און צורודערט, אָפֿט האָט
בען זיך איהר געשמעלט טרעהרען אין די אויגען, אָבער זי האָט פֿונד-
דעסמוועגען פֿאַרט געשמייכעלט.

ער האָט געזאָגט:

"איך מוז זיך דערמאָנען אָן מינוט'ן, איך בין איבערצייגט, אז ער
איז געווען אייפֿערויכטיג דאָרט אויף'ן באַזאר."

"יאָ," האָט זי געענטפֿערט, מעגליך, אז ער איז געווען אייפֿערויכטיג.
אָבער מען קען דאָך גאָר ניט העלפֿען דערצו."

"ניין, ניט וואָהר — מען קען גאָר ניט העלפֿען דערצו! . . .
הערסט דו, איך וואָלט דיך אזוי גערן געוואָלט מיט עפעס דערפֿרעהען;
גאָר מיט וואָס? אַך, איך וואָלט וועלען, דו זאָלסט פֿאַר ענטזיקונג צו-
פֿרעסען די הענד צו דער ברוסט! זאָג מיר עפעס, פֿערלאַנג וואָס דו
וויילסט! אַך דו ביסט צו גוט, דו טייער האַרץ; דו בעטסט קיינמאָל
גאָרנישט! יאָ, יאָ, מאַרטשאַ, פֿערגעס אַקאָרשט ניט, וואָס איך זאָג דיר
איצט; איך וועל דיך בעשיצען, איך וועל זיך סטאַרען טרעפֿען דייע
ווינשע און זאָרגען פֿאַר דיר ביז טיין לעצטער רגע. יאָ, טייערינקע, דו
וועסט דאָך דאָס ניט פֿערגעסען, ניין? דו וועסט קיינמאָל ניט קענען
זאָגען, אז איך האָב ניט געהאַלטען קיין וואָרט."

ס'איז געווען פֿיער אַזויגער.

זיי זיינען אויפֿגעשמאַנען; זי איז צוגעגאַנגען צו איהם, און ער
האָט זי צוגעדריקט צו זיין ברוסט. זי האָט אַרומגעלייגט דעם אָרם
אַרום זיין האַלז, און אזוי זיינען זיי געבליבען שמעהן אַ קורצע וויילע;
איהר שרעקעדיג, ריין נאָנעך-האַרץ האָט שטאַרק געקלאָפֿט; ער האָט עס
געפֿיהלט אויף זיין האַנד און האָט איהר מילד געגעלט איבער די האָר.
זיי זיינען געווען אייניג.

זי האָט זיך די ערשמע אָנגערופֿען:

"איך וועל לייגען אויף די גאַנצע נאַכט און דיינקען. פֿילייכט וועל
איך זיך מאָרגען זעהן מיט דיר? אויב דו וויילסט?"
"יאָ, מאָרגען. געוויס, איך וויל! ווען מאָרגען? קען איך קומען
אַכט אַזויגער?"

„יא . . . ווילסט דו, איך זאל ווידער אָנמשהאָן דאָס דאָזיגע קלייד?“
אַט די ריהרענדע פֿראַגע, איהר צימערענדער מויל, די אָפֿענע אוי-
גען, וועלכע האָבען אַרויפֿגעקוקט צו איהם, האָבען איהם דורכגענומען,
זיינען איהם אַרײַן אין האַרצען. ער האָט געענטפֿערט:

„טייער, זיס קינד מיינס, מהו ווי דו ווילסט! ווי האַרציג גוט דו
ביסט! . . . ניין, דו דאַרפֿסט ניט ליגען אויף היינט ביינאַכט, דו
דאַרפֿסט עס ניט! דיינק פֿון מיר און זאָג אַ גוטע נאַכט און שלאָף!
דו האָסט דאָך קיין מורא ניט צו זיין דאָ איינע אַליין?“

„ניין . . . אָבער איצט וועסט דו נאָס ווערן, געהענדיג אַהיים.“

אויך דאָס האָט זי אין זינען געהאַט, אַז ער וועט נאָס ווערן!

„זיי פֿרעהליך און שלאָף רוהיג!“ האָט ער געזאָגט.

נאָר אַז ער איז שוין געווען דרויסען אויפֿ'ן הויף, האָט ער זיך
פלוצלינג אָן וואָס עס איז דערמאָנט; ער האָט זיך אומגעדרעהט צו
איהר און געזאָגט:

„נאָך איין זאך האָב איך פֿערגעסען; איך בין ניט קיין רייכער

מאַן. פֿילייכט האָסט דו געמיינט, אַז איך בין רייך?“

„דאָס ווייס איך ניט“, האָט זי געענטפֿערט און געשאַקעלט מיט'ן
קאָפּ.

„ניין, איך בין ניט רייך. אָבער מיר וועלען זיך קויפֿען אַ הויז און
אַלעס אַנדערע, וואָס מיר דאַרפֿען האָבען, אַזוי רייך בין איך דאָך. און
שפעטער, מיט דער צייט, וועל איך זאָרגען פֿאַר אַלצדינג, איך וועל
טראָגען יעדע לאַסט, דערצו האָב איך דאָך מיינע הענד . . . דו ביסט
דאָך ניט ענטשווישט דערפֿון, וואָס איך בין ניט רייך, ווי?“

זי האָט געזאָגט ניין און אָנגענומען זיינע הענד, וועלכע זי האָט נאָך
אַמאָל געדריקט. ענדליך האָט ער זי געבעטען, זי זאל פֿעסט צושליסען
די שוהר הינטער זיך; דאָן איז ער אַרויס אויף דער גאַס.

ס'האָט געגאַסען ווי מיט צעבערס און עס איז געווען זעהר פֿינסטער.
ער איז ניט געגאַנגען אין האַטעל, נאָר ער האָט זיך פֿערנומען אויפֿ'ן
וועג צום וואַלד פֿון דעם פּאַסטאָר-הויף. ער איז געגאַנגען אַ פֿערטעל
שעה צייט; אַזוי ווי עס איז געווען שטאַרק פֿינסטער, האָט ער קוים
מיט גרויס מיה געקענט אויסגעפֿינען, וואו ער איז ערגעץ אין דער וועלט.
ענדליך האָט ער גענומען געהן מיט לאַנגזאַמערע טריט; ער איז אַראָב
פֿון וועג און האָט אָנגעהויבען טאַפען מיט די הענד, זוכענדיג אַ גרוי-
סען בוים. ס'איז געווען אַן עספען-בוים. דאָ איז ער געבליבען שטעהן.
דער ווינד רוישט אין וואַלד; דער רעגען האַלט אין איין גיסען.

זוייטער איז אלעס ארום איהם מױט און שמיל. ער שעפמשעט פֿאַר זיך אַ פֿאַר ווערטער, אַ נאָמען, ער זאָגט: „דאָגני, דאָגני“, שווייגט שמיל, און זאָגט עס ווידער אַמאָל. אין אַ וויילע אַרום הויבט ער אָן ריידען דעכער, ער רעדט און זאָגט „דאָגני“ מיט אַ הילכענדער שטימע. זי האָט איהם היינט אָבענד בעליידגט, האָט אויסגעגאָסען איהר גאַנצען שפּאַט, איהר גאַנצע פֿעראַכטונג איבער זיין קאָפּ; ער פֿיהלט נאָך ביי זיך אין ברוסט יעדעס וואָרט, וואָס זי האָט איהם אַרויסגעשליידערט, און ניט קוקענדיג דערויף שמעהט ער דאָ און רעדט פֿון איהר. ער פֿאַלט אַנידער אויף די קניע לעבען בוים, ער געהמט אַרום זיין טאַשען-מעסערל און און דער פֿינגער שניידט ער אויס איהר נאָמען אין דעם שטאַם פֿון בוים. דערביי אַרבייט ער עטליכע מינוטען, ער טאַפט מיט די פֿינגער, שניידט און טאַפט ווידער, ביז ער איז פֿאַרטיג. . . .

אין דער צייט וואָס ער האָט דאָס אלעס געטהאָן, איז ער געגאַנגען מיט אַ הוילען קאָפּ.

אַז ער איז ווידער אַרויף אויף'ן וועג, איז ער געבליבען שמעהן, האָט זיך בעטראַכט אַ וויילע און זיך אומגעקעהרט צוריק. ער טאַפט ווידער און זוכט אויף דעם בוים, פֿאַהרט אַריבער מיט די פֿינגער איבער'ן שטאַם און געפֿינט אויס די בוכשטאַבען. דאָן פֿאַלט ער אַ צווייטען מאָל אויף די קניע, בויגט זיך אָן און טהומ אַ קוש דעם נאָמען, אָט די בוכשטאַבען, אַזוי ווי ער וואָלט וויסען ביי זיך, אַז ער וועט זיי שוין קיינמאָל מעהר ניט זעהן; ענדליך הויבט ער זיך אויף און געהט האַסטיג אַוועק.

ס'איז געווען פֿינף אַזויגער, ווען ער איז געקומען אין האַמעל.

XVII

אויף מאָרגען דערזעלבער רעגען, דאָסועלבע הושך'דיגע מרה שחורה'— דיגע וועטער. ס'האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי עס וואָלט גאָר ניט געוואָלט געהמען קיין סוף צו דעם וואַסער, וואָס האָט געהאַלטען אין איין גיסען פֿון די דעכער און אין איין קלאַפען אין די שוויבען פֿון די פֿענסטער. שמונדע נאָך שמונדע איז פֿערביי, דער גאַנצער פֿאַרמיטאָג איז אַריבער, און דער הימעל איז אַלץ ניט געוואָרען קלאָהרער. אין דעם קליינעם האַמעל-גאַרטען, וואָס איז געלעגען הינטער'ן הויז, איז אלעס געווען גע- בויגען און געבראַכען; אַלע בלעטער ווינען געלעגען אויף דער ערד, בעדעקט מיט שטויב און פֿייכטקייט.

נאגעל איז א גאנצען מאָג געבליבען אין דערהיים, ער האָט געלייענט, איז אַרומגעגאַנגען, ווי זיין שטייגער איז געווען, איבער'ן צימער אַרויף און אַראָב, און האָט כסדר געקוקט אויף'ן זייגער. דער מאָג האָט זיך געצויגען און געצויגען, ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס אזוי ווי ער וועט זיך גאָר קיינמאָל נים ענדיגען! מיט דער גרעסטער אונגעדולד האָט ער גע-וואַרט, עס זאָל שוין אַמאָל ווערן אָבער.

פונקט אַכט אַזייגער איז ער אַוועק צו מאַרט האַ'ן. ער האָט זיך נים געריכט אויף קיין שום שלעכטס, אָבער זי האָט איהם בעגעגענט מיט אַ ליידערנדיקן, פֿערוויינטען פנים. ער האָט גערעדט צו איהר, און זי האָט איהם געענטפֿערט מיט קורצע, אָנגעהאַקטע פֿראַגען און האָט זאָגט נים אַ קוק געטהאָן אויף איהם. זי האָט איהם עטליכע מאָל געבעטען, ער זאָל איהר פֿערצייהען און נים זיין ביז אויף איהר.

אַז ער האָט איהר אָנגענומען ביי דער האַנד, האָט זי אָנגעהויבען צימערן און געוואַלט אָבטרעטען צוריק, אָבער ענדליך האָט זי זיך דאָך אַנידערגעזעצט לעבען איהם אויף אַ שטוהל; דאָרט איז זי געבליבען זיצען, ביז וואַגען ער איז אין אַ שטונדע אַרום אַוועקגעגאַנגען. וואָס איז געשעהן? ער האָט זי פֿערוואַרפֿען מיט פֿראַגען, געבעטען ביי איהר אָן ערקלעהרונג, און זי האָט נים געקענט אָבגעבען קיין רעכענונג ווע-גען זיך.

ניין, זי איז נים קראַנק, נאָר זי האָט נאָכגעדיינקט וועגען דעם . . . דאָס איז דאָס אַלאַ, וואָס זי מיינט; ס'טהוט איהר באַנג וואָס זי האָט געגעבען איהר פֿערשפרעכען, זי קען איהם פֿילייכט נים לייעבען. יאָ . . . אָבער ער דאַרף איהר פֿערצייהען און נים זיין ביז אויף איהר! זי האָט איבער נאָכט נאָכגעדיינקט דעריבער, די גאַנצע, גאַנצע נאָכט; און וואָס מעהר זי האָט געטראַכט וועגען דעם, אַלץ אינטעגליכער איז דאָס איהר פֿאַרגעקומען. יאָ, זי האָט זיך אויך מיט איהר האַרץ אָן עצה געהאַלטען און זי האָט מורא, אַז זי קען איהם נים אַזוי לייעבען, ווי זי וואַלט עס געדאַרפֿט טהאָן. נאָ, אַט האָסט דו דיר! . . . פּוּזע.

צי מיינט זי נים פֿונדעסטוועגען, אַז זי וואַלט איהם מיט דער צייט לייעב געקריגען? ער וועט איהר אָנטיהאָן אַלדאָס גוטס, וואָס ער וועט נור וויסען, יאָ, ער וועט עס איהר מיט פֿרייד בעווייזען, אויף יעדען אופן, וואָס זי וועט נור פֿערלאַנגען. ער האָט אַזוי זיכער געהאַפֿט, אַז עס וועט איהם אָבגליקען, ער האָט זיך געפֿרעהט דערמיט, וואָס ער וועט

אצונד קענען אָנפֿאַנגען אַ נײַ לעבען. אַה, ער וואָלט דאָך געווען אױף
נוט צו איהר!

דאָס האָט זי געריהרט, זי האָט צוגעדריקט די האַנד צו דער
ברוסט, נאָר זי האָט אַלץ נײַט אױפֿגעהױבען די אױגען און גאָרנישט
געזאָגט.

יאָ, צי דײַנקט זי פֿאַרמײַנט, אָז ער וואָלט זי געקענט בױנגען
דערצו, איהם ליעב צו האָבען, שפעטער, ווען זיי וואָלען אױסער זײַן צו-
זאמען, און ווען ער זאָל איהר קענען בעווױנען, וואָס ער וואָלט אלעס
אױסגעטראַכט, אום זי צו דערפֿרעהען?
זי האָט אַרױסגעשעפטשעמט:

„נײַן.“

אַ פֿאַר טרעהרען האָבען אַראָבגעקאָפּעט פֿון איהרע לאַנגע ברעסטן.
פּוּױע.

זײַן קערפּער האָט געצײטערט. די בלויע אָדערן אױף זײַנע שלײַפֿען
זײַנען אָנגעשוואָלען געוואָרען.

נױ יאָ, ליעבסטע, דאָן אױ, הײַסט עס, גאָרנישט דאָ צו מאַכען
דערבײַ! יעדענפֿאַלס דאַרף זי נײַט ווײַנען צוליעב דעם. עס וועט דאָך נײַט
העלפֿען; זאָל זי איהם פֿערצײהען, וואָס ער האָט זיך אָנגעוואָרפֿען
אױף איהר מיט זײַנע בײַטעס. ער האָט דאָך נור געמײַנט איהר בעסטעס
דערבײַ . . .

האַסטיג האָט זי אַ כאָפּ געמאַהן זײַן האַנד און האָט זי געהאַלטען
פֿעסט. ער האָט זיך אַבײַסעל געוואונדערט איבער דער דאָזיגער פּלעצליכער
ענדערונג, און ער האָט געפֿרענט:

צי אױז אין איהם דאָ אַפֿעס בעזונדערס, וואָס שטױסט זי אָב? ער
וואָלט זיך דאָן געסטאַרעט, עס צו ענדערן, עס נױט צו מאַכען, אױב עס
לױגט נור אין זײַן מאַכט. פֿילױכט געפֿעלט איהר נײַט דאָס, וואָס ער . . .
זי האָט איהם שנעל איבערגעשלאָגען די רײַד:

„נײַן, גאָרנישט, גאָרנישט; נאָר אלעס קומט מיר פֿאַר אױף מאַרנע,
און אױך ווײַס זאָגאַר נײַט, ווער איהר ווײַט צום בײַשפּיעל. יאָ, אױך ווײַס,
איהר ווײַנשט מיר נײַט קײַן שלעכטס; פֿערשמעקט מײַך נור נײַט פֿאַלש . . .“
„ווער אױך בײַן, צום בײַשפּיעל?“ האָט ער געזאָגט, און האָט אױס-
געשטעלט אױף איהר אַ פֿאַר אױגען.

מיט אַמאָל לױפֿט איהם דורך אַ געדאַנק אין קאָפּ; ער בעגרייפֿט,
אַז עפֿעס האָט אונטערגעגראָבען איהר צוטרוי צו איהם, עפֿעס פֿײַנדליכעס,
וואָס האָט זיך אַרײַנגעשפּאַרט צווישען איהר און איהם; ער פֿרענט:

„אימיצער איז היינט געווען ביי אייך?“

זי ענטפערט נאָרנישט.

„יא, פֿערצייהט, דאָס איז דאָך אַלצאיינס, איך האָב קיין רעכט ניט, אייך צו שמעלען אַזעלכע פֿראַגען.“

„אַה, איך בין היינט ביינאַכט געווען אַזוי גליקליך!“ האָט זי גער-
זאָגט. „מיין נאָם, מיט וואָס פֿאַר אַן אונגעדולד האָב איך געוואַרט,
עס זאָל שוין ווערן מאַרגען, און מיט וואָס פֿאַר אַן אונגעדולד האָב איך
געוואַרט אויף אייך! אָבער היינט בין איך ווידער אין צווייפֿעל.“

„וויילט איהר מיר זאָגען נור אַט די איינע זאָך? איהר גלויבט ניט,
הייסט עס, אַז איך בין געווען עהרליך צו אייך, איהר האָט קיין צוטרוי
ניט צו מיר אין קיין שום זאָך ניט?“

„ניין, ניט אימער! בעסטער פֿריינד, ווייט ניט ביזו אויף מיר! איהר
זייט מיר אַזוי פֿרעמד, איך ווייס נאָרנישט פֿון אייך, נור דאָס וואָס איהר
זאָגט מיר; פֿילליכט מיינט איהר עס איצט עהרליך, אָבער שפּעטער וועט
איהר חרטה האָבען אויף אַלצדינג; איך ווייס ניט, וואָס פֿאַר געדאַנקען
עס קענען אייך אָנקומען!“
פּויע.

אַצנד נעהמט ער איהר אָן פֿאַר דער מאַרדע, הויבט איהר אַביסעל
אויף דעם קאָפּ און זאָגט:

„און וואָס נאָך האָט פֿרייליין קיעלאַנד געזאָגט?“

זי איז צומישט געוואָרען, האָט אויסגעשמעלט אויף איהם אַ פֿאַר
שרעקעדיגע אויגען, וועלכע האָבען אַרויסגעוויזען איהר צוטומעלטקייט,
און האָט אויסגערופֿען:

„דאָס האָב איך ניט געזאָגט, ניין; האָב איך דאָס געזאָגט? דאָס

האָב איך ניט געזאָגט!“

„ניין, ניין, איהר האָט עס ניט געזאָגט.“ האָט ער געענטפֿערט. ער
איז פֿערוזנקען אין געדאַנקען, וויינע אויגען זיינען געווען אָנגעשמעלט
אויף אַיין פּונקט, ניט זעהענדיג קיין זאָך. „ניין, איהר האָט ניט גער-
זאָגט, אַז דאָס איז געווען זי, איהר האָט ניט אָנגערופֿען איהר נאָמען,
זייט נור רוהיג . . . און פֿרייליין קיעלאַנד איז דאָך ווירקליך געווען דאָ,
זי איז אַריינגעקומען דורך דער טהיר דאָ און איז מיט'ן זעלבן וועג
צוריק אַרויס, נאָכדעם ווי זי האָט אָבגעטהאָן איהר אַרבייט. ס'איז, ווייזט
אויס, געווען זעהר וויכטיג פֿאַר איהר, ס'האָט איהר געמוזט געהען אין
לעבען צו קומען אַהער היינט, אין אַזאַ וועטער. ווי מאַדנע דאָס איז . . .
ליעבע, גוטע מאַרטהא, גוטע זעעלע, איך פֿאַל אויף די קניע פֿאַר אייך.

ווייל איהר זייט נומ! נאך גלויבט מיר דאך, גלויבט מיר נור היינט
אָבער, דאן וועל איך איך שפעטער בעווייזען, ווי ווייניג איך האָב אין
זינען איך אָבערנאָרען. נעהמט ניט איצט אייער וואָרט צוריק! איבער-
לוינט זיך נאָך אַמאָל; ווילט איהר? איבערלוינט זיך ביו מאָרגען, און
ערלויבט מיר דאן קומען צו אייך. איך בין פֿרעמד פֿאַר אייך, יא, דאָס
בין איך ווירקליך, דאָס קען נאָך איצט אנדערש ניט זיין; אָבער איך
זאָג אייך קיין ליגען ניט, אַבסאָלוט ניט. און ווען איך וועל אייך קענען
אַלעס ערקלעהרען, פֿילייבט מאָרגען שוין, אויב איך קען דאן קומען
צו אייך. . . ."

"ניין, איך ווייס ניט," האָט זי איהם איבערגעשלאָגען.
"איהר ווייסט ניט? איהר ווילט, הייסט עס, היינט ביינאכט איינ-
מאָל פֿאַר אַלע מאָל פֿטור ווערן פֿון מיר! נו גומ!"
"איך וויל ליבערשט קומען צו אייך, ווען איהר וועט זיין פֿערהיי-
ראַט און וועט האָבען פֿאַרטיג. . . דאָס הויז. . . איך מיין. . . ווען. . .
איך וואָלט בעסער געוואָלט זיין אַ דיענסט ביי אייך, יא, דאָס וואָלט מיר
ליבער געווען."
"דאָס ווילט איהר בעסער?"

פֿרויע.

יא, איהר מיסטרױען צו איהם האָט שוין אוספֿייעט צו שלאָגען
וואָרצלען. ער האָט שוין נאָר ניט געקענט העלפֿען דערצו, ס'איז איהם
שוין געווען אונטערגליך, זי צו מאַכען אזוי זיכער און צומרויליך ווי פֿריהער.
און מיט אַ ווייטאָג אין האַרצען האָט ער געפֿיהלט, ווי זי האָט זיך וואָס
ווייטער אַלס מעהר אַרויסגעלימט פֿון איהם, בשעת ער האָט גערעדט.
אָבער פֿאַרוואָס האָט זי אזוי געוויינט? וואָס איז דאָס אזוינס געווען וואָס
האָט זי געמוטשעט? און פֿאַרוואָס האָט זי ניט אָבגעלאָזט זיין האַנד?
ער איז ווידער אַמאָל אַרויפֿגעקומען אויף מינוט'ן; ס'איז געווען אַ פֿראַבע;
ער האָט געוואָלט פֿועל'ן ביי איהר, זי זאל איהם ערלויבען קומען צו
איהר מאָרגען, נאָכדעם ווי זי וועט זיך נאָך אַמאָל נומ איבערלויגען
איבער אַלצדינג, ער האָט געזאָגט:

"פֿעצזיהט, וואָס איך רייך דאָ פֿאַר אייך נאָך אַמאָל וועגען מינוט'ן.
יא, זייט רוהיג, איך האָב מיינע גרינדע צו ריידען אזוי ווי איך רייך. איך
וויל קיין שלעכט וואָרט ניט זאָגען וועגען דעם מענטשען, אין געגענטהײל,
איהר קענט זיך דאָך אַליין דערמאָנען. אז איך האָב דאָ פֿאַר אייערע
אייגענע אויערן זאָגאַר געזאָגט דאָס בעסטע, וואָס איך האָב וועגען איהם
געוואוסט. איך האָב זיך געמראַכט, עס קען דאָך מעגליך זיין, אז ער

זאל מיר שמעקן אין וועג דאָ ביי אייך; דעריבער האָב איך מיט אייך גערעדט וועגען איהם. צווישען אנדערעס האָב איך געוואָגט, אז ער קען פֿערזאָרגען א פֿאַמיליע אזוי גוט ווי אַן אנדערער, און דאָס גלויב איך נאָך, ווען מען זאל איהם אין אַנפֿאַנג אַרויסהעלפֿען אַביסעל. אָבער איהר האָט אַבסאָלוט גיט געוואָלט הערען דערפֿון; איהר האָט גאָרנישט וואָס צו טהאָן מיט מינוט'ן, האָט עס געהייסען; און איהר האָט מיך זאָגאר געבעטען, איך זאל כּוּעַהר גיט ריידען פֿון איהם. גוט! אָבער איך בין נאָך גיט אין גאַנצען פֿריי פֿון פֿערדאכט, איהר האָט מיך נאָך גיט איבער-צייגט, און איך פֿרעג אייך נאָך אַמאָל, צי ס'איז דאָך נישט וואָס עס איז צווישען אייך און מינוט'ן? אין דעם פֿאַל וואָלט איך זיך גלויב צוריק-געצויגען. יאָ, איהר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ! נאָר אויף אַזאָן אופן פֿער-שמעה איך גיט, ווי אזוי איהר קענט זיך ענטוואַנען דערפֿון, זיך צו איבערלייגען ביז מאָרגען און מיר דאָן געבען אַן ענטפֿער. דאָס איז דאָך גיט כּוּעַהר ווי איינפֿאַכע גערעכטיגקייט. און איהר — וואָס איהר זייט אַזאַ גומע!"

אַצונד האָט זי נאָכגעגעבען, יאָ, זי איז זאָגאר אויפֿגעשטאַנען, איהר אויפֿרעגונג האָט זיך איבערגעקאַכט, און שמייכלענדיג און וויינענדיג האָט זי איהם געגלעט איבער די האָר, ווי זי האָט שוין איינמאָל פֿריהער גע-טהאָן. יאָ, ער קען קומען מאָרגען, זי וויל עס גערן; נאָר ער דאַרף זעהן קומען אַביסעל פֿריהער, אַרום פֿיער, פֿינף אַזויגער, אזוי לאַנג ווי ס'איז נאָך ליכטיג, דאָן וועט קיינער גאָרנישט האָבען וואָס צו ריידען. אָבער איצט מוז ער געהן; עס וואָלט געווען בעסער, ווען ער געהט גלויב אַוועק. אַך יאָ, און מאָרגען קען ער ווידער קומען, זי וועט זיין אין דער-היים און וואַרטען אויף איהם. . .

וואָס פֿאַר אַ מאַדנע קינד אָט די אַלע יונגפֿרוי און געווען! ס'איז גענוג געווען איין וואָרט, אַ וואונק, און איהר האַרץ האָט אויפֿגעפֿלאַמט און זי איז שוין געוואָרען צערטליך, שמייכלענדיג. זי האָט גיט אַרויס-געלאָזט זיין האַנד, ביז וואַנען ער איז אַוועק, זי האָט איהם בעגלייט ביז צו דער טהיר און נאָך אַלץ געהאַלטען זיין האַנד. ביי די טרעפּ האָט זי איהם געזאָגט גומע נאכט גאַנץ הויך אויף'ן קול, אַקוראַט ווי עס וואָלט דאָרט גיט ווייט געשטאַנען אימיצער, וועמען זי האָט געוואָלט צו להכעיס טהאָן.

יאָ, ער וועט פֿערטרייבען איהר צווייפֿעל אין איהם. ער וועט זיך סטאַרען מיט אַלע כּוּהות דאָס צו טהאָן. מאָרגען וועט ער זיך בעסער ערקלעהרען פֿאַר איהר, זיך ערקלעהרען אָפֿען און גאָרנישט בעהאַלטען;

ער וועט איהר שוין בריינגען דערצו, איהם צו גלויבען. ווער ווייס,
פֿילייכט וועט זי איהם דאָך קענען אַביסעל ליעב האָבען! מען קען דאָך
דאָס ניט וויסען. — —

דער רעגען האָט אויפֿגעהערט, ענדליך האָט ער אויפֿגעהערט; דאָ
און דאָרט האָט מען שוין געזעהן אַ שטיקעל בלויען הימעל צווישען די
כמאַרעס, און נור ווען ניט ווען איז נאָך אַראָבגעפֿאלען אַ רעגען־מראָפען
אויף די פֿייכטע ערד.

נאָגעל האָט ווידער פֿרוי אויפֿגעאַטהעמט. יאָ ער וועט פֿון דאָס
ניי געווינען איהר צוטרוי; פֿאַרוואָס וואָל זיך דאָס איהם ניט איינגעבען?
ער איז ניט געגאַנגען אַהיים, ער האָט זיך אַרומגעשלעפֿט ביים ברעג
ים, איז אַריבער די לעצטע הייזער פֿון דער שטאָדט און איז אַרויפֿגע-
קומען אויף דעם וועג פֿון דעם פֿאַסטאַר־הויף. אַרום און אַרום האָט מען
ניט געקענט זעהן קיין לעבעדיגען מענשען.

אַז ער איז אָבגעגאַנגען נאָך עטליכע טריט, האָט ער פֿלוצלינג דער-
זעהן, ווי אַ מענשליכע פֿיגור הויכט זיך אויף דאָרט ביים ראַנד פֿון וועג
און געהט איהם פֿאַראַויס. ס'איז געווען דאַנגי. דער העלער צאָפֿ איז
אַראָבגעגאַנגען איבער דעם רעגען־מאַנטעל.

אַ שוידער איז איהם אַריבער איבער'ן גאַנצען לייב, און אַ רגע איז
ער כמעט געבליבען ווי צוגעשמידט, זיך ניט ריהרענדיג פֿון אָרט. ער
איז געווען שטאַרק ערשמוינט. ווי קומט זי אַהער? איז זי דען היינט
אָבענד ניט אויף'ן באַזאַר? אָדער האָט זי געמאַכט אַ קליינעם שפּאַציר,
איידער די לעבעדיגע בילדער האָבען זיך אָנגעפֿאַנגען? זי איז געגאַנגען
זעהר לאַנגזאַם, האָט זיך יאָגאַר אַ פֿאַר מאָל אָבגעשמעלט און זיך צו-
געקוקט צו די פֿייגעלאַך, וועלכע האָבען ווידער אָנגעהויבען אַרוםפֿליהען
צווישען די בויער אַהין און אַהער. האָט זי איהם געזעהן? האָט זי
איהם געוואָלט שמעלען אויף דער פֿראַכע? האָט זי זיך אויפֿגעהויבען,
בשעת ער איז אָנגעקומען, כדי צו זעהן, אויב ער וועט עס נאָך אַמאָל
וואַגען צו ריידען מיט איהר?

זי קען זיין רוחיג, ער וועט זי שוין איצט מעהר ניט בעלעסטיגען!
און פֿלוצלינג וואַכט אויף זיין צאָרן, אַ בלינדער, סעמפּער צאָרן געגען
דעם דאָזיגען וועזען, וואָס וויל איהם פֿילייכט איצט נאָך טרייבען צו אַן
איבעראַיילטען שריט, נור אום דערנאָך צו האָבען די כעפֿרידיגונג און
איהם קענען ערנידערוועגן. יאָ, זי איז אימשטאַנד צו דערצעהלען דעם
עולם דאָרט אויף'ן באַזאַר, אַז זי האָט זיך נאָך אַמאָל בעגעגענט מיט
איהם! איז זי ניט אָקאַרשט ערשט געווען ביי סאַרטשאַ'ן און האָט אויך

דאָרט זיך געפרואווט רואינירען זיין גליק? קען זי דען נישט מאַכען אַ סוף און אויפהערען איהם לייגען שטיינער אויף'ן וועג? זי וויל איהם בעצאָה- לען ווי ער האָט פֿערדיינעט, זעהר גוט, אָבער זי בעצאָהלט שוין אַביסעל שויערער, ווי ס'איז נייטיג.

זיי געהען ביידע גלייך לאַנגזאַם; איינער הינטער'ן אנדערן; נאָר צווישען זיי איז נאָך אַלץ דאָ פֿופֿציג טרויט. דאָס געדויערט עטליכע מינוטען. פֿלוצלינג פֿאַלט איהר מאַשענטיכעל אַראָב אויף דער ערד. ער זעהט, ווי עס פֿאַלט אַראָב פֿון איהר, ווי עס פֿלאַטערט אַרום אויף איהר רעגען-מאַנטעל און בלייבט ענדליך ליגען אויף'ן וועג. זי ווייס זי, אַז זי האָט עס פֿערלאָרען?

און ער זאָגט זיך, אַז דאָס וויל זי איהם שמעלען אויף דער פֿראַכע, איהר כעס האָט זיך נאָך נישט איינגעשטילט; זי וויל איהם צווינגען אויפֿ- צוהויבען דאָס דאָזיגע מאַשענטיכעל און עס איהר דערלאַנגען, אַזוי אַז זי זאָל איהם קענען אַרײַנקוקען אין געזיכט און אַנקוועלען פֿאַר נהת- איבער זיין מפֿלה ביי מאַרטהאַ'ן. זיין צאָרן וואַקסט, ער בייסט צוזאַמען די ליפֿען און פֿערקנייטשט דעם שטערן, העהעהע, יאָ, נישט וואַהר, ער זאָל זיך אַוועקשמעלען פֿאַר איהר און איהר ווייזען זיין נאַנצען פֿנים, כדי זי זאָל זיך קענען אויסלאַכען פֿון איהם! זעה נאָר, אָט לאַזט זי אַראָב דאָס מאַשענטיכעל אויף דער ערד; עס ליגט דאָרט אויף'ן וועג, אויף'ן מיטען וועג; ס'איז ווייס און אויסערגעווענהליך פֿיין, אַ מאַשענטיכעל מיט שפּיצען זאָגאַר; מען וואַלט זיך כ'לעבען געקענט איינבויען און עס אויפֿ- הויבען.

ער איז אויך געגאַנגען פֿונקט אַזוי לאַנגזאַם, און אַז ער איז צו- געקומען צום מאַשענטיכעל, האָט ער אַרײַפֿגעטראָטען דערויף און איז זיך אַוועק ווייטער.

נאָך עטליכע מינוטען איז זי אַזוי געגאַנגען. ער האָט בעמערקט, ווי זי האָט פֿלוצלינג אַ קוק געמאַן אויף איהר זייגער און האָט זיך מיט איין מאָל אומגעקעהרט צוריק. זי איז איהם גראָד אַנטקעגען געקומען. האָט זי זיך געכאַפט, אַז זי האָט פֿערלאָרען איהר מאַשענטיכעל? דאָ האָט ער זיך אויך אומגעקעהרט און איז געגאַנגען לאַנגזאַם פֿאַר איהר. אַז ער איז ווידער צוגעקומען צום מאַשענטיכעל, האָט ער פֿון דאָס ניי אַרײַפֿגעטראָטען דערויף, צום צווייטען מאָל, און איצט פֿאַר איהר אין די אויגען. און ער איז זיך געגאַנגען ווייטער זיין וועג. ער האָט געפֿיהלט, אַז זי איז געווען גאַנץ האַרט הינטער איהם, און ער איז פֿונדעסטוועגען

פֿאַרמ נים גענאנגען שנעלער; אזוי זיינען זיי גענאנגען ווייטער, ביז זיי זיינען אריין אין שמאָדט.

זי האָט זיך פֿערנומען ריכטיג אויף'ן וועג צום באַזאר; ער איז אַוועק צו זיך אין האָטעל.

דאָרט ביי זיך אין צימער האָט ער געעפֿענט אַ פֿענסטער און זיך אָנגעשפּאַרט מיט'ן עלענבויען אויף'ן פֿענסטער-ברעט, געבראַכען, פֿער-ניכטעט פֿאַר גרויס צוקאַמקייט. איצט איז שוין זיין צאָרן געווען פֿערביי, ער האָט זיך צונויפֿגעקערעמפֿט און אָנגעהויבען צו שלוכצען, צו שלוכ-צען, דעם קאָפּ אַראָבגעלאָזט אויף די אָרעטס, שטום, מיט טרוקענע אויגען און מיט אַ צימערנדען קערפּער. אָט אזוי איז דאָס אַלזאָ אָב-געלאָפֿען! אָה, ווי ער האָט דאָס בעדויערט, ווי האָט ער געוואונשען, אז דאָס זאָל נים האָבען געשעהן! זי האָט אַרונטערגעוואָרפֿען איהר מאַשנע-טיבעל, פֿילייכט האָט זי דאָס בכיוון געמאָן, כדי איהם צו ערנידעריגען; נו, איז וואָס? ער וואָלט עס פֿילייכט געדאַרפֿט אויפֿהויבען, עס צו-נבֿענען און עס טראָגען זיין לעבען לאַנג אויף דער ברוסט. ס'איז געווען שנעל-ווייס. און ער האָט עס איינגעטראָמען אין דער בלאָטע! זי וואָלט עס פֿילייכט גאָר נים אָבגענומען ביי איהם, ווען ער וואָלט עס גור גע-האַט אין די הענד, פֿילייכט וואָלט זי עס איהם איבערגעלאָזט; ווער קען עס וויסען; און אויב זי וואָלט אויסגעשטרעקט די האַנד נאָך דעם, דאָן וואָלט ער פֿאַר איהר געפֿאַלען אויף די קניע און וואָלט געבעטען, זי זאָל עס איהם געבען; מיט אויפֿגעהויבענע הענד וואָלט ער עס ביי איהר געבעטען אזוי ווי אַן אַנדיינקען, אַ גנאָד. און וואָס וואָלט עס אויסגעמאַכט. ווען זי וואָלט זיך ווידער אויסגעלאָכט פֿון איהם?

פּלוצלינג שפּרינגט ער אויף, פֿליהט אין איין אָטהעם אַרונטער פֿון די טרעפּ און לויפֿט אַרויס אין גאַס; אין אַ פֿאַר מינוטען מאַכט ער דעם גאַנצען מאַרשרוט און קומט ווידער אויף דעם וועג פֿון'ס פּאַסטאָר-הויף. פֿילייכט וועט ער נאָך געפֿינען דאָס טאַשענטיבעל! און ווירקליך, זי האָט עס געלאָזט ליגען, הגם ער איז זיכער געווען, אז זי האָט געזעהן, ווי ער האָט דאָס צווייטע מאל אַרויפֿגעטראָמען דערויף. וואָס פֿאַר אַ גלויק ער האָט דאָס נאָך אלעס דעם! גאָט זיי דאַנק דערפֿאַר! מיט אַ קלאַפּענדען האַרצען לייגט ער עס אַריין צו זיך אין טאַש, לויפֿט צוריק אַהיים און שוויינקט עס אויס אין וואַסער, שוויינקט עס אָהן אַ שיעור און שפּרייט עס פֿאַרויכטיג אויס. ס'איז געווען שפּאַרק צוקנייטשט און אין איין עק זאָגאַר צוריסען דורך זיין קנאַפֿעל; אָבער וואָס האָט עס געשאַדט! אַך, ווי גלויקליך איז ער געווען, וואָס ער האָט עס געפֿינען!

ערשט אז ער האָט זיך צוריק אוועקגעוועזט ביים פֿענסטער, האָט ער זיך געכאַפּט, אז ער איז דעם גאַנצען וועג דורך דער שטאָדט געלאָפֿען מיט אַ הוילען קאַפּ. יא, ער איז פֿון זינען אַראָס! אַשטויגער ווען זי זאָל דאָס האָבען געווען! זי האָט איהם געוואָלט שטעלען אויף דער פּראָבע, און סוף כל סוף איז ער ווידער אַמאָל דורכגעפֿאלען, אויף אַ קלעגליכען אופן דורכגעפֿאלען. ניין, ס'טוו אָבער נעהמען אַ סוף דערצו! ער מוז זיך מאַכען האַרץ און איהר קענען אָנקוקען מיט אַ רוהיגען געמיטה, מיט אַן אויפֿגעהויבענעם קאַפּ און מיט קאַלטע אויגען, זיך ניט פֿערלירענדיג דערביי. יא, ער וועט טהאָן אַלעס מעגליכע דערצו; ער וועט אוועק-פֿאַהרען און מיטנעהמען מאַרטהאַץ. זי איז צו גוט פֿאַר איהם; אַך, אָבער ער וועט זיך סטאַרען זי צו פֿערדיענען; ער וועט ניט ריהען, זיך קיין שטונדע רוה ניט פֿערגינען, ביז ער וועט זי האָבען פֿערדיענט. דאָס וועטער איז געוואָרען אַליץ מילדער און מילדער; אַ שטילער ווינד האָט איהם אַריינגעטראָגען דעם ריח פֿון פֿרישען היי און פֿרישער ערד אין פֿענסטער אַרײַן און האָט איהם אַליץ מעהר און מעהר אויפֿגע-מונטערט. יא, מאַרגען וועט ער נאָך אַמאָל אַריבערגעהן צו מאַרטהאַץ און איהר אזוי האַרציג בעטען נאָכצוגעבען. אָבער שוין אויף מאַרגען פֿאַרמיטאַג איז זיין האַפֿנונג פֿאַלשמענדיג צושטערט געוואָרען.

XVIII

צו ערשט איז געקומען דאָקטאָר סמענערסען; נאָך איידער נאָגעל איז אויפֿגעשטאַנען. דער דאָקטאָר האָט געבעטען ענטשולדיגונג, אָבער דער פֿערפֿלוכטער באַזאַר רויבט ביי איהם אוועק זיין גאַנצע צייט, ער איז פֿערנומען דערמיט מאַג און נאַכט, יא, ער האָט אַן אויפֿטראַג, אַ שליחות: ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם צו פּוועל'ן ביי איהם — נאַגעל'ן — ער זאָל היינט אָבענד ווידער אויפֿטרעטען אויף'ן באַזאַר; עס געהען אַרום די וואַנדערבאַרסטע קלאַנגען מכח זיין שפּיעלען. די שטאָדט קען איינפֿאַך ניט שלאָפֿען פֿאַר נייגערִיגקייט — דאָס איז ווירקליך וואַהר! . . . „איהר האָט געלייענט די צייטונגען, זעה איך ? יא, די פּאָליטיק; האָט איהר געלייענט די לעצטע רעוולוטאַמען פֿון די וואַהלען?“ בכלל געהט עס מיט די וואַהלען ניט אזוי, ווי עס האָט געוואָלט געהן; די שוועדען וועלען, ווייזט אויס, ניט קריגען קיין רעכמען פּאַטש אין פּנים . . . „אָבער ווייסט

איהר? איהר שלאָפֿט אַביסעל צו לאַנג; ס'איז דאָך שוין צעהן אַויגער, און אויף דרויסען איז אַ וועטער, עס ציטערט אַזש פֿאַר וואַרעמקייט! איהר וואָלט געדאַרפֿט מאַכען אַ מאַרגען-שפֿאַציר!"

יאָ, איצט וויל ער טאַקע אויפֿשטעהן.

וואָס וואָל ער פֿאַרט ענטפֿערן דעם קאָמיטעט פֿון באַזאַר?

אַז ער וועט ניט שפּיעלען.

ניט? עס האַנדעלט זיך דאָך אָבער וועגען אַ וויכטיגע זאַך פֿאַר'ן

לאַנד; צי האָט ער דאָס רעכט זיך אָבצוואַגען פֿון אַזאַ קלוינע לויס-

מינג?

יאָ — אָבער ער קען ניט.

מיין גאָט, איצט איז גראָד דאָ אַזאַ פֿערלאַנג נאָך דעם, בעזונדערס

די דאַמען האָבען זיך געכטען איינפֿאַך אָנגעוועצט אויך איהם, ער וואָל די

זאַך דורכפֿיהרען. פֿרייליין אַנדערעסען האָט איהם קיין רוה ניט געגעבען,

און פֿרייליין קיעלאַנד האָט איהם וואַנאַר אָבגערופֿען אָן אַ זייט און איהם

געבעטען, ער וואָל נאָגעל'ן ניט אָבלאָזען, ביז ער וועט איהם פֿערשפרע-

כען צו קומען.

יאָ, אָבער פֿרייליין קיעלאַנד הויבט דאָך גאָר ניט אָן וויסען, ווי אַזוי

ער שפּיעלט? זי האָט דאָך איהם ניט געהערט.

ניין, אָבער ניט קוקענדיג דערויף איז זי געווען די, וואָס האָט זיך

מעהר פֿון אַלעמען געסטאַרעט, אַז דאָס וואָל דורכגעפֿיהרט ווערן; זי

האָט זיך וואַנאַר תּחילה אָנגעבאַטען, איהם צו בעגלייטען אַהער. נאָר

דערנאָך האָט זי געזאָגט: וואָנט איהם, אַז מיר אַלע אינאיינעם בעמען

איהם. . . . „נאָך אַלעם דעם זעה איך ניט, פֿאַרוואָס איהר וואָלט ניט

אַריבערגעהן אָט די צעהן, צוועלף מאָל מיט'ן סמיק איבער די סטרונעס

און אונז פֿערשאַפֿען אַ פֿערגניגען דערמיט?"

ער קען ניט, ער קען ניט!

דאָס וויינען דאָך נור הירוצים; דאָנערסטאָג אָבענד האָט ער דאָך

געקאַנט?

נאָגעל האָט זיך געדרעהט און געקאַרטשעט און זיך געהאַלטען ביי

זיין בעשלוס. יאָ, דאָנערסטאָג האָט ער געקאַנט. אָבער ווי איז אַז ער

קען פֿאַרט ניט מעהר ווי דאָס דאָזיגע איינציגע זייטיק, יענעם מיש-מאַש

פֿון פֿערשידענע מעלאָדיען אָהן אַ שום צוזאַמענהאַנג? ווי איז אַז ער

האָט זיך העכסטענס אויסגעלערנט אָט די פֿאַר טענין, כּרי אין אַ שעהנעם

אָבענד צו איבעראַשען דערמיט דעם עולם! און אַחוץ דעם שפּיעלמ

ער דאָך פֿאַלש ווי די זינד; ער אַלזיין קען עס ניט הערען, ווירקליך ניט!

„יא, אָבער . . .“

„דאָקטאָר, איך וועל ניט שפּיעלען!“

„אָבער אויב ניט היינט, איז מאָרגען אָבענד? מאָרגען איז זונטאָג, דער באַזאָר וועט דאָן געשלאָסען ווערן, און מיר ריכטען זיך אויף אַ זעהר גרויסען עולם.“

„ניין, ענטשולדיגט מיר, איך וועל איך מאָרגען ניט שפּיעלען. ס'איז איבערהויפט נאָריש צו געהמען אַ פֿידעל אין דער האַנד, ווען מען קען ניט בעסער אָנגעהן דערמיט ווי איך. ס'איז דאָך מערקווירדיג, אז איינער זאָלט ניט האָבען שאַרפֿער געהערט.“

דאָס דאָזיגע אַפּעלירען צו דעם דאָקטאָר'ס מבינות האָט געהאַט זיין ווירקונג.

„יא,“ האָט ער געזאָגט, „ס'האָט מיר ווירקליך אויסגעוויזען דאָ און דאָרט צו זיין אַביסעל פֿאַלש, אָבער צום מייזעל, מיר זיינען דאָך אלע ניט קיין גרויסע מבינים.“

ס'האָט ניט געהאַלפֿען, דער דאָקטאָר האָט נאָרנישט אויסגעפֿיהרט און ער האָט געמוזט אַוועקגעהן מיט דעם, וואָס ער איז געקומען.

נאָעל האָט זיך אָנגעהויבען אַנטהאַן. אַלזאָ אויך דאָגני האָט זיך שטאַרק געסטאַרעט איהם צו בריינגען דערצו; זי האָט זאָגאר געוואָלט קומען מיט'ן דאָקטאָר. אַ נייע פּאַסטקע, וואָס? נעכטען אָבענד האָט זיך דאָס איהר ניט איינגעגעבן, און זי האָט איצט אַלזאָ געוואָלט אויף דעם אופן איינמאָהנען איהר חוב! . . . נאָר גרויסער גאָט, פֿילייכט איז ער גאָר אונגערעכט אַנטקעגען איהר; זי וויל איהם פֿילייכט מעהר ניט האַסען, איהם צורוח לאַזען! און ביי זיך אין האַרצען האָט ער ביי איהר געבעמען פֿערציייהונג פֿאַר זיין מיסטריוואַנג. ער האָט אַרויסגעקוקט אויף'ן מאַרק; עס איז געווען דער הערליכסטער זונען-שיין און דער קלאָהרסטער הימעל. ער האָט אָנגעהויבען צו זינגען.

אַז ער איז שוין געווען כמעט גרייט אַרויסצוגעהן, האָט סאַראַ אַרײַנגערוקט אַ בריעף פֿאַר איהם דורך דער טהיר; ער איז ניט געקומען מיט דער פּאַסט. אַ משרת האָט איהם געבראַכט. דער בריעף איז געווען פֿון מאַרטהאַץ און האָט ענטהאַלטען בלוין געזעהלמע עמליכע ציילען: ער דאַרף היינט אָבענד ניט קומען, זי איז אַוועקגעפֿאַהרען. זי בעט איהם זעהר, ער זאָל איהר פֿערנעבען פֿאַר אלעס און מעהר ניט קומען צו איהר; זי וועט שטאַרק ליידען, ווען זי זאָל איהם ווידער זעהן. „ווי געד-ונד!“ גאַנץ אונטען אין בריעף, אונטער איהר נאָמען האָט זי צוגעלייגט,

אז זי קען איהם קיינמאל ניט פֿערנעסען. „איך קען אייך ניט פֿערגעד-
סען,“ האָט זי געשריבען. אַרום און אַרום איז דירכגעגאַנגען אַ טאָן פֿון
אומעט דורך אָט די דרוי, פֿיער ציילען, זאָגאר די בוכשטאַבען האָבען
געזאָט אַ טרויעריגען, קלענליכען אויסזעהען, און דאָך האָט זי איהם
געזאָגט „זיי געוונד“.

ער איז אַראָכגעוונקען אויף אַ שטוהל, אַלעס איז אַלואַ פֿערלאָרען,
פֿערלאָרען! זאָגאר דאָרט איז ער צוריקגעוויזען געוואָרען. ווי מאָדנע
דאָס איז; ווי אַלעס האָט זיך דאָס פֿערשוואַרען געגען איהם! האָט ער
עס דען ווען עס איז בעסער און עהרליכער געמיינט ווי דאָ? און ניט
קוקענדיג דערויף, ניט קוקענדיג דערויף האָט גאַרנישט געהאַלפֿען! עט-
ליכע מינוטען זיינט ער און ריהרט זיך ניט פֿון אָרט.

מיט אַמאָל שפּרינגט ער אויף פֿון שטוהל! ער גיט אַ קוק אויף'ן
זייגער, ס'איז עלף; ווען ער זאָל גלויב אַרונטערלוויפֿען, וואָלט ער נאָך
אפשר געקענט טרעפֿען מאַרטשאַץ, איידער זי פֿאַהרט אָב, שנעל געהט
ער אַרונטער צו איהר הויז; ס'איז פֿערשלאָסען און ליידיג. ער קוקט
אַריין דורך די פֿענסטער אין ביידע צימערן; ניטאָ קיין מענש אינע-
רזייג.

ער איז שטום און דערשלאָגען; ער קעהרט זיך אום צוריק און
האַטעל, ניט וויסענדיג וואוהין ער געהט, מיט די אויגען אַרונטערגעלאָזט
צו דער ערד. ווי האָט זי דאָס געקענט טהאָן, ווי האָט זי דאָס געקענט
טהאָן! ער וואָלט דאָך איהר געקענט זאָגען „אַדיע“ און איהר ווינשען
אַלדאָס גוטס, וואוהין זי זאָל ניט אוועקפֿאַהרען. ער וואָלט דאָך געקענט
פֿאַלען פֿאַר איהר אויף די קניע, פֿון איהר גוטסקייט וועגען, ווייל זי
האַט דאָס ריינסטע האַרץ — און זי האָט ניט געוואָלט, ער זאָל עס
טהאָן. יאָ, יאָ, דאָס איז פֿערפֿאַלען, ס'איז גאַרנישט צו מאַכען דערמיט!
בעגעגענענדיג סאַראַן אין קאַרידאָר, איז ער געוואָהר געוואָרען, אז
דעם ברייעף האָט געבראַכט אַ מישרת פֿון דעם פּאַסטאָר'ס הויף. ס'איז
אַלואַ געווען דאַנגי'ס אַרבייט, דאָס אויך, זי האָט אַלעס אַראַנזשירט,
האַט גענוי אויסגערעכענט און פינקטליך און שנעל דורכגעפֿיהרט איהר
פּלאַן. ניין, זי וועט איהם שוין קיינמאל ניט פֿערצייהען.

דעם גאַנצען טאָג האָט ער זיך אַרומגעשלעפט אין די גאַסען, איז
געווען ביי זיך אין צימער, אין וואַלד, איבעראַל; קיין איין רגע איז ער
ניט געזעסען רוהיג. און ער איז כסדר אַרומגעגאַנגען מיט אַן אַראָבער-
געלאָזטען קאַפּ און מיט אַפֿענע אויגען, וועלכע האָבען גאַרנישט געזעהן.

דער נעקסטער טאָג איז אַריבער אויף דעם זעלבען אופן. ס'איז געווען זונטאָג, אַ מאַסע מענשען זיינען אַריינגעקומען פֿון די דערפער, אום צו זיין דעם לעצטען טאָג אויף'ן באַזאָר און אַנקוקען די לעבעדיגע בילדער. נאָגעל האָט ווידער געקריגען אַן אויפֿפֿאַדערונג, ווייניגסמענס צו שפּיעלען איין איינציגע נומער; דאָס מאָל דורך אַן אַנדער מיטגליעד פֿון דעם קאָמיטעט, קאַנוול אַנדרעסען, פֿרעדעריקע'ס פֿאָטער; אָבער ער האָט עס ווידער אָבגעוואָגט. פֿיער מעג נאָכאַנאַנד איז ער אַרומגע- גאַנגען ווי אַ פֿערריקטער, אין אַ מאָדנעם צוטראַגענעם צושטאַנד, אַזוי ווי ער וואָלט געווען בעהערשט פֿון איין איינציגען געדאַנק, פֿון איין געד- פֿיהל. יעדען טאָג, און עטליכע מאָל אין טאָג, איז ער געווען אונטען ביי מאַרטשאַ'ס הויז און האָט זיך איינגעקוקט, צי זי איז ניט צוריק- געקומען. וואוהין איז זי אוועקגעפֿאַהרען? אָבער אפילו ווען ער זאָל זי געפֿינען, וואָלט דאָך דאָס איהם ניט גענוצט; ס'האָט מעהר גאַרנישט גענוצט!

איין אָבענד האָט עס כמעט געהאַלטען דערביי, ער זאָל זיך צוגיפֿ- טרעפֿען מיט דאַגנין, זי איז אַרויסגעקומען פֿון אַ קלייט און האָט כמעט אָנגעריהרט זיין עלענבויען. זי האָט אַ מאַך געטהאָן מיט די ליפּען, אַזוי ווי זי וואָלט געוואָלט אָנהויבען ריידען צו איהם, אָבער פֿלוצלינג איז זי רויט געוואָרען און האָט גאַרנישט געזאָגט. ער האָט זי ניט גלייך אויף'ן שטעל דערקענט, און פֿון צוטומעלטקייט איז ער אַ ווילע געבליבען שטעהן און האָט זי אָנגעקוקט, דערנאָך האָט ער זיך מיט אַמאָל אַ קעהר געטהאָן פֿון איהר און איז אוועק. זי איז איהם נאָכגעגאַנגען; ער האָט אַן איהרע טריט געהערט, ווי זי געהט אַלץ שנעלער און שנעלער; ער האָט געפֿיהלט, אַז זי וויל איהם אָניאָגען, און ער האָט גענומען געהן גיבער און גיבער, כדי צו אַנטריגען, כדי זיך צו בעהאַלטען פֿאַר איהר. ער האָט מורא געהאַט פֿאַר איהר, זי האָט זיכער עפעס אַ נייע צרה פֿאַר איהם, אַ ניי אונגליק! ענדליך איז ער צוגעקומען צום האָטעל, איז אַריינגעלאָפֿען און מיט דער פֿרעסטער אונרוה אַרויף צו זיך אין צימער. נאָט זיי דאַנק, ער איז געווען גערעמעט!

דאָס איז געווען דעם 14טען יולי, אַ דיענסטאָג . . .

אויף מאָרגען האָט עס אויסגעזעהן, אַזוי ווי ער וואָלט געפֿאַסט אַ בעשלוס, עפעס צו טהאָן. זיין געזיכט האָט זיך אין די עטליכע מעג אין גאַנצען פֿערענדערט, ס'איז געוואָרען בלייך און פֿערגליווערט, און זיינע אויגען וויינען געווען אָהן לעבען. אָפֿט פֿלעגט זיך טאַכען, אַז ער איז אָבגעגאַנגען אַ היבש שטיק וועג אויף דער גאַס, איידער ער האָט

בעמערקט, אז זיין מיץ איז געבליבען ליגען אין האַמעל. ביי אועלבע
געלעגענהייטען פלעגט ער זאָגען צו זיך אליין, אז עס מוז נעהמען אַן
ענד דערצו, אַ סוף וויל ער מאַכען; און בעת ער האָט דאָס געזאָגט,
האָט ער פֿעסט צונויפגעדריקט די פֿויסמען.

מיטוואָך אין דערפֿריה, ווען ער איז אויפגעשטאָנען, האָט ער קודם
כל אונטערווכט דאָס קלוינע פֿלעשעלע מיט גיפֿט, עס דורכגעשאַקעלט,
אַ שמעק געטהאָן און עס צוריק אַרײַנגעלייגט אין טאַש. דערנאָך האָט
ער זיך גענומען אָנטהאָן, און בעת מעשה האָט ער זיך, ווי זיין שטייגער
איז געווען, אַרײַנגעלאָזט אין איינע פֿון יענע לאַנגע געדאַנקען-פֿאַלגען
אַהן אַ טאַלק, וועלכע האָבען איהם כסדר בעשעפֿטיגט און זיין מיעדען
קאַפֿ קיינמאַל קיין רוה ניט געגעבען. זיין מוח האָט געאַרבייט מיט אַ
וואַהניגער, אונגעוויינערער האַסמיגקייט; ער איז געווען צוקאַכט און
אזוי פֿערצווייפֿעלט, אז עס איז איהם אָפֿט אָנגעקומען מיט מיה איינצו-
האַלטען זיינע טרעהרען, און אין דערוועלכער צייט האָבען זיך מויווענדער
געדאַנקען געשפּאַרט אין זיין קאַפֿ:

„יאַ, גאָט זיי דאַנק, איהם איז נאָך איבערגעבליבען דאָס קלוינע
פֿלעשעלע זיינס! עס שמעקט נאָך מאַנדלען, און דער זאַפֿט איז קלאָהר
ווי וואַסער. אַך יאַ, עס וועט דאָך איהם אין גיכען צוויי קומען, גאָר
אין גיכען, ווען עס וועט קיין אַנדער אויסוועג ניט זיין. דאָס וועט דאָך
זיין דער סוף. און פֿאַרוואָס דען ניט? ער האָט אזוי נאַריש שעהן גע-
טרוימט פֿון אַ ווערק דאָ אויף דער ערד, פֿון עפעס, וואָס זאָל האָבען אַ
ווערטה, טהאַמען, פֿאַר וועלכע די מענשען-פֿרעסער וואַלטען זיך איבער-
גע'צלם'ט — און עס האָט זיך שלעכט אויסגעלאָזט; ער האָט די אויפֿ-
גאַכע ניט ערפֿילט. פֿאַרוואָס זשע זאָל ער דעם זאַפֿט ניט פֿערווענדען!
וואָס עס בלייבט איבער צו טהאַן, איז נור, איהם אַראָבשלינגען, ניט
מאַכענדיג דערביי קיין צופֿיעל העויות. יאַ, יאַ, ער וועט עס טהאַן, ווען
עס וועט קומען די צייט דערצו, ווען די שמונדע וועט שלאָגען.
און דאַגני וועט זיעגען . . .

וואָס פֿאַר אַ מאַכט וי האָט דאָס, אָט די דאַגני! ער האָט גאַנץ גוט
פֿערשטאַנען דעם אַרעמען מענשען, וועלכער האָט ניט געוואַלט לעבען אַהן
איהר, דעם מיט'ן שטאַהל און מיט'ן לעצטען גיין; ער האָט זיך שוין איצט
ניט געוואונדערט אויף איהם; דער אונגליקליכער האָט עס אויפֿגעגעבען,
און וואָס דען האָט ער געהאַט צו טהאַן? . . . ווי איהרע בלויע סאַמעטענע
אויגען וועלען דאָס פֿונקלען, ווען איד וועל אויך אוועקגעהן מיט דעם זעלבען
וועג! אָבער איד האָב דיך ליעב, כ'האַב דיך ליעב אויך דערפֿאַר, ניט נור

צול'עב דינע טוגענדען, נאָר אויך פֿאַר דיין רשעות, דו מוטשעסט מיך
אַזוי מורא'דיג מיט דיין איבערלעגענהייט — ווי קענסט דו נאָר אויסהאַלטען
וואָס איך האָב מעהר ווי איין אויג? דו וואָלסט געדאַרפֿט זונענהמען
ביי מיר דאָס אַנדערע, יא, ביידע מיט אַמאַל; דו וואָלסט ניט געד-
דאַרפֿט צולאָזען, איך זאָל אַרומגעהן רעהיג אין גאַס און איך זאָל האָבען
אַ דאַך איבער'ן קאַפּ. דו האָסט אָבגעריסען מאַרטחאַ'ן פֿון מיר, נאָר איך
ליעב דיך פֿאַרט, און דו ווייסט, אַז איך ליעב דיך ניט קוקענדיג דערויף,
און דו לאַכסט און שפּאַסט דערפֿון, אַזו איך דערפֿאַר האָב איך דיך
ליעב, ווייל דו לאַכסט און שפּאַסט. קענסטו דו פֿערלאַנגען מעהר?
איז דאָס ניט גענוג? דינע לאַנגע ווייסע הענד, דיין שטימע, דינע העלע
האַר, דיין גייסט און דיין זעלע האָב איך ליעב מעהר ווי אַלעס אַנדערע
אויף דער וועלט, און איך קען זיך ניט שיעזען דערפֿאַר, און איך ווייס
ניט, ווי זיך אַז העלפֿען, — זאָל מיר גאָט העלפֿען! יא, דו קענסט
חזק מאַכען און זיך אויסלאַכען פֿון מיר, וויפֿיעל דיין האַרץ גלוסט, וואָס
מאַכט עס אויס, דאַגני, אַז איך האָב דיך פֿאַרט ליעב? איך זעה ניט
איין, וואָס עס קען צוקומען אָדער אָבקומען דערפֿון; פֿון מיינעטוועגען
קענסט דו טהאַן, וואָס עס קומט דיר נור אַרויף אויף'ן זינען, און ניט קוד-
קענדיג דערויף ביסט דו ביי מיר אין די אויגען פֿונקט אַזוי שעהן און
פֿונקט אַזוי ליעבענסווירדיג, דאָס גיב איך גערן יא. איך האָב דיך אויף
וואָס פֿאַר עס איז אופן ענטטווישט, דו דייניקסט, אַז איך בין געמיין און
שלעכט, דו האַלסט מיך פֿעהיג צו אַלדאָס ביז; ווען איך זאָל דורך וואָס
פֿאַר עס איז שווינדעל קענען מאַכען, איך זאָל ניט אויסזעהן אַזוי נידעריג
פֿון וואַקס, וואָלט איך עס געטהאָן! נו יא, און וואָס ווייטער? אַז דו
זאָגסט עס, איז דאָס פֿאַר מיר אַזוי, און איך פֿערזיכער דיר, אַז מיין
ליעבע צו דיר ווערט אויף אַ האַר ניט קלענער, זאָגאַר זען דו זאָגסט
דאָס. אפילו דאן, ווען דו קוקסט מיך אָן מיט פֿעראַכטונג, אָדער
קעהרסט זיך אָב מיט'ן רוקען צו מיר, ניט ענטפֿערענדיג אויף מיינע אַ
פֿראַגע, אָדער ווען דו פֿראַוזסט מיך אַניאָגען אויף דער גאַס, כדי מיך
צו ערנידעריגען, אויך דאן ציטערט מיין האַרץ פֿאַר ליעבע צו דיר. דו
מוסט מיך פֿערשמעקן, איך נאָר איצט קיינעם ניט פֿון אונז; אָבער עס
אַרט מיך אויך ניט, אויב דו וועסט ווידער לאַכען, דאָס ענדערט ניט
מיין געפֿיהל; אַזוי איז עס, און ווען איך זאָל אַמאַל געפֿינען אַ דיאָמאַנט,
וואָלט ער געמוזט הייסען דאַגני, ווייל שוין דיין נאָמען אַליין מאַכט מיך
היים פֿאַר פֿרייד. איך געה זאָגאַר אַזוי ווייט, אַז איך וואָלט וועלען
הערען דיין נאָמען כסדר אָהן אויפֿהער, איהם הערען אָנרופֿען פֿון אַלע

מענשען און חיות, און אלע בערג און אלע שמערען; איך וואָלט וועלען זיין טויב פֿאַר אלעם אנדערע און בלויז אַהערען דיין נאָמען אין מיין אויער ווי אַן אונאויפֿהערליכען מאָן, מאָג און נאָכט, מיין גאַנץ לעבען לאַנג. איך וואָלט וועלען איינפֿיהרען אַ נייע שבועה פֿון דיין כבוד ווע-גען, אַ שבועה, מיט וועלכער אלע פֿעלקער אויף דער ערד וואָלען זיך בענוצען, נור פֿון דיין כבוד וועגען. און ווען איך וואָל דורך דעם בע-נעהן אַ זינד און גאָט וואָלט מיך געוואָרענט, וואָלט איך געענטפֿערט: „שרויב עס אַרויף אויף מיר, אויף מיין חשבון, איך וועל בעצאָהלען דערפֿאַר מיט מיין נשמה, ווען די צייט וועט קומען, ווען די שמונדע וועט שלאָגען“ . . .

ווי אלעס איז דאָך אזוי מאַדנע, אזוי וואונדערליך! איבעראַל ווער איך געשטערט, און דאָך בין איך דערוועלכער אין קראַפֿט און לעבען; איך האָב פֿאַר זיך דיזעלבע מעגליכקייט ווי ביו אַהער, איך וואָלט גע-קענט אויספֿיהרען דיזעלבע מהאַטען — פֿאַרוואָס זשע בין איך געשטערט, און פֿאַרוואָס זיינען מיר אלע מעגליכקייטען מיט אַמאָל געוואָרען אונ-טעגליך? בין איך אליין שולדיג אין דעם? איך ווייס ניט דורך וואָס; איך האָב אלע מיינע חושים, איך האָב ניט קיין שעדליכע געוואוינהייטען, איך האָב ניט אויף זיך קיין איינציגע לאַסט, איך וואָרף זיך אויך ניט בלינדערהייט אַרײַן אין געפֿאָהר. איך דיינק ווי פֿריהער, כ'פֿיהל ווי פֿריהער, כ'קען קאָנטראָלירען מיינע געוואוינהייטען ווי פֿריהער, יא, און איך שאַץ אָב די מענשען ווי פֿריהער. כ'נעה צו מאַרטהאַן, כ'ווייס, אז זי איז די ערליוונג, זי איז די גוטע נשמה, מיין גוטער מלאך. זי שרעקט זיך, זי האָט זאָגאַר שטאַרק מורא; נאָר סוף כל סוף וויל זי, פֿונקט ווי איך וויל, און מיר זיינען אייניג. גוט! איך טרוים פֿון אַ לעבען אין גליקליכען פֿריעדען; מיר ציהען זיך צוריק אין איינזאַמקייט, מיר וואוינען אין אַ שטיבעל ביים ברעג מייד, מיר געהען אַרום אין וואַלד, אָנגעשטאַן אין קורצע קליידער, מיט שנאלען אויף די שיך. פֿאַרוואָס ניט? מחמד געהט צום באַרג! און מאַרטהאַ געהט מיט, זי פֿיהלט אָן מיין מאָג מיט דיינקייט און די נאָכט מיט רוח, און גאָט דער האַר אין דער הויך איז איבער אונז, נר, מישט זיך אָבער די וועלט אַרײַן, די וועלט ווערט אויפֿגעבראַכט, די וועלט דיינקט, אז עס איז פֿעריקטהייט, די וועלט זאָגט, דער און דער פֿערנינפֿטיגער מאָן און די פֿרוי וואָלטען דאָס ניט געטהאָן, בכּן איז אַ משוגעת עס צו טהאָן. און איך איינציגער מענש שטעה אליין און קלאַפּ מיט'ן פֿוס און זאָג, ס'איז פֿערנינפֿטיג! וואָס ווייס די וועלט? גאָרנישט! מען געוואוינט זיך נור צו צו אַ זאך, מען

נעהמט זי אָן, מען אָנערקענט זי, ווייל די לעהרער האָבען זי פֿריהער אָנערקענט; אלעס אויף דער וועלט איז נור אָנגעהמונג, יאָ, זאָגאר צייט, רוים, בעוועגונג, מאַטעריע זיינען אָנגענומענע זאַכען. די וועלט ווייס גאַרנישט, זי נעהמט נור אָן". . .

נאָגעל האָט אַ וויילע אַרויפֿגעלייגט די האַנד אויף'ן געזיכט און אַרומגעוויגט מיט'ן קאָפּ אַהין און אַהער, אזוי ווי עס וואָלט איהם גע- שווינדעלט אין די אויגען. ער איז געשטאַנען אין מיטען צימער.

„וועגען וואָס האָב איך פֿאַרמ געטראַכט? . . . גוט, זי האָט מורא פֿאַר מיר; אָבער מיר אַרען אייניג, און איך פֿיהל ביי זיך אין האַרצען, אז איך וועל טהאָן גוטס אלע מיינע טעג. איך וויל אָכברעכען מיט דער וועלט, כ'שיק איהר אָב צוריק דעם רינג: כ'האָב זיך אַרומגעאַגט ווי אַ נאַר צווישען אַנדערע נאַרען, כ'האָב אָבערמטהאָן אַלערליי נאַרשע שטיק, זאָגאר פֿידעל האָב איך געשפּיעלט, און דער עולם האָט געשריען: „גוט געברומט, לייב!“ עס קעהרט מיר די גאַל פֿאַר דעם אונבעשרייבליך רויהען טריואומף, צו הערען ווי די מענשען-פֿרעסער פֿאַטשען בראַזאָ; איך וויל מעהר ניט קאָנקורירען מיט אַ טעלעגראַפֿיסט פֿון קאַבעלוואָג; איך געה אַראָב אין דעם טהאַל פֿון פֿריעדען און ווער דעם וואַלד'ס פֿריעדליכסטעס וועזען, כ'בעט צו מיין גאָט, כ'זינג פֿרעהליכע ליעדער, כ'ווער אַבערגלויביש, כ'ראַזיר זיך בלוזי אין פֿלוט-צייט און הער זיך צו צו דעם געשריי פֿון געוויסע פֿייגעל, בשעת איך פֿערזעע מיין קאָרן. און אז איך ווער מיעד פֿון דער אַרבייט און הויב אויף דעם קאָפּ, שמעהט מיין ווייב אין דער טהיר און ווינקט צו מיר, און איך בענט זי און דאַנק איהר פֿאַר איהר ליעבליכען שמייכעל. . . מאַרטאָ, מיר זיינען דאָך געווען אייניג, ניט אמת? און דו האָסט עס אזוי זיכער פֿערשפּראַכען, דו האָסט דאָך עס ענדליך אליין געוואָלט, ווען איך האָב דיר אלעס ער- קלעהרט! נאָר דאָן איז גאַרנישט געוואָרען פֿון דעם אלעם. דו ביסט אוועקגעפֿיהרט געוואָרען, כעפֿאַלען און אוועקגעפֿיהרט, ניט צו דיין, נאָר אַ מיין אונגליק. . .

דאַנגו, איך האָב דיך ניט ליעב, דו ביסט מיר איבעראַל געשטאַנען אין וועג, איך האָב ניט ליעב דיין נאָמען, ער רייצט מיר, איך פֿעדרעה איהם, און רופּ דיך דאַנגו און שמעק אַרויס די צינג דערביי; אום קריסטוס' ווילען, הער מיך אויס! איך וועל קומען צו דיר, ווען די שמונדע וועט שלאָגען און איך וועל זיין טויט; כ'וועל זיך דיר בעווייזען אויף דער וואַנד פֿון דיין צימער מיט אַ געזיכט, ווי דער „אינגעל-קרייץ“, און איך וועל דיך פֿערפֿאַלגען אלס סקעלעט, אַרומשטאַנען אַרום דיר אויף איין

פֿױם און פֿאַרצױערען דױגע הענד דורך מיין גרױף. אײך װעל עס מױהאָן.
אײך װעל עס מױהאָן! זאָל מײך גאַט בעהיטען פֿאַר דיר און אלע צױטען,
דאָס הױסט, דער מױוועל זאָל דײך כאַפֿען — דאָס װײַטש אײך פֿון גאַנצען
האַרצען . . .

נו, אײז װאָס זשע קומט אַרױס דערפֿון? װאָס קומט אַרױס דערפֿון
נאָך אלעס דעם? אײך האָב דײך פֿאַרט לײעב; און, דאַנן, דו װײַסט
גאַנץ גוט, אז אײך האָב דײך לײעב, נישט קוקענדיג אױף דעם אלעס, און
אז אײך האָב הרטה אױף אלע מײנע ביטערע װערטער. אָבער װײַטער?
װאָס נוצט עס מיר? און אױסערדעם, װער װײַס, צי דאָס אײז נישט אַם
בעסטען אַזוי? אז דו זאָגסט, אז אַזוי אײז אַם בעסטען, אײז עס דאָך אַזוי;
כ׳פֿיהל דאָסזעלבע װאָס דו, אײך בין אַן אױפֿגעהאַלטענער װאַנדערער.
אָבער װען דו װאָלסט אפֿילו געװאָלט און װאָלסט אָבערבראַכען מיט אלע
אַנדערע און זײך פֿערבונדען מיט מיר — װאָס אײך װאָלט נישט פֿערדיענט,
נאָך אַלצאײנס, לאָמיר אָננעהמען דעם פֿאַל — צו װאָס זשע װאָלט עס
געפֿיהרט? דו װאָלסט מיר געװײס געװאָלט העלפֿען דורכפֿיהרען מײנע
װערק, מיין אַרבייט אױף דער װעלט, — נאָר הערסט דו, אײך שעהם
זײך, מיין האַרץ הערט אױף קלאַפֿען פֿאַר שאַנד, װען אײך דױנק דערפֿון.
אײך װאָלט געמױהאָן װאָס דו װײַלט, װאָרום אײך האָב דײך לײעב, נאָר
אײנעװײניג בײַ מיר װאָלט אײך געליטען דערפֿון . . . נו, אָבער װאָס פֿאַר
אַ נוצען האָט עס אָנצונעהמען אײן פֿאַל נאָך דעם אַנדערן, זײך פֿאַר-
שמעלען זאַכען, װעלבע זײנען אונטערגליך? דו װעסט נישט אָכברעכען מיט
אלע אַנדערע און װעסט זײך נישט פֿערבינדען מיט מיר; דו טרױסטעלסט זײך
אַב פֿון מיר, לאַכסט מיך אױס, מאַכסט חױק פֿון מיר; װאָס האָב אײך
אַלזאָ מיט דיר צו מױהאָן? פֿונקט."

פֿױנע. מיט הײַץ:

"אײבערונגענס װײל אײך דיר זאָגען, אײך טרײַנק דאָס דאָזיגע רײנע
גלאָז װאַסער, און דו קענסט פֿון מײנעטװעגען געהן צום מױוועל! ס׳אײז
שרעקליך דום פֿון דיר צו גלױבען, אז אײך האָב דײך לײעב, אז אײך נײב
זײך נאָך װירקליך מױה, אײצט, װען מיין צײט אײז אַזוי נאָהענט. אײך
פֿעראַכט דיין שױיער-צאָהלענד-בײרגערליכע עקזיסטענץ, װאָס אײז אַזוי
פֿערפֿוצט, אַזוי געקעמט און אַזוי פֿוסט. אײך פֿעראַכט זײ, גאָט אײז מיין
עדות דערױף, און אײך פֿיהל די ביטערקײט אין מיר, װי אַ הײך פֿאַן'ס
הײליגען גײסט, װען אײך דױנק דערפֿון. װאָס װאָלסט דו פֿון מיר גע-
מאַכט? העהע, אײך װאָלט געקענט שױערען, אז דו װאָלסט מיך געמאַכט

פֿאַר אַ גרויסען מאַן. העהע, ביי זיך אין האַרצען שעהם איך זיך פֿאַר
דיינע גרויסע מענער . . .

אַ גרויסער מאַן! וויפֿעל גרויסע מענער זיינען דאָ אויף דער וועלט?
זוערשט די גרויסע מענער אין נאָרוועגען, די זיינען די גרעסטע, דאָן די
גרויסע מענער אין פֿראַנקרייך, אין'ס לאַנד פֿון הוגאָ און די דיכטער.
דאָן קומען די גרויסע מענער דאָרט אין באַרנאָס'ס רייך, און אָט די
אלע גרויסע מענער וויעגען זיך אַרום אויף אַ וועלט-קונעל, וועלכע איז
אין פֿערגלייך מיט דעם שטערן „סיריאוס“ ניט גרעסער ווי דער רוקען
פֿון אַ לוי. אָבער אַ גרויסער מאַן איז ניט קיין קליינער מאַן, אַ גרויסער
מאַן וואוינט ניט אין פֿאַרזי, ער בעוואוינט פֿאַרזי, אַ גרויסער מאַן
שטעהט אזוי הויך, אז ער קען זיך אליין זעהן איבערן קאָפּ, לאַוואַ-אָד-
זיע האָט געבעטען, מען זאָל אַבלייגען זיין גיליאַטינירונג, ביז ער וועט
האַבען דורכגעפֿיהרט אַ בעמישע אונטערזוכונג; דאָס הייסט: „טרעט
ניט אויף מיין קרייזען!“ האָט ער געזאָגט. העהע, וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע?
אַז אפילו יוקליד, ניון, יוקליד אפילו מיט זיינע אַקסיאָמען האָט ניט
פֿערגרעסערט דעם גרונד-ווערט אויף קיין איין ערע! אַך, ווי קלעגליך
און געמעסיגט און ווייניג שטאַלץ מען האָט דאָס געמאַכט נאָמ'ס וועלט!
אָט געהט מען אַלאָ און מען מאַכט גרויסע מענער פֿון די צופֿע-
ליגסטע פֿראַפֿעסיאָניסטען, וועלכע האָבען צופֿעליג פֿערבעסערט דעם
קאָנצענטרירונגס-אַפֿאַראַט פֿון דער עלעקטרוציטעט, אָדער וועלכע האָבען
צופֿעליג געהאַט גענוג קראַפֿט אין די מוסקלען, דורכצופֿאַהרען גאַנץ
שווערען אויף אַ וועליסאָפֿעד; יא, און מען בעשטעלט גרויסע מענער, זיי
זאָלען שרייבען ביכער צו פֿערהערליכען די גרויסע מענער! העהע, ס'איז
ווירקליך קאָמיש. ס'איז ווערטה געלד! סוף כל סוף וועט נאָך יעדע
געמיינדע האָבען איהר גרויסען מאַן, אַ יוריסט, אַ ראָמאַנען-שרייבער, אַ
פֿאַלאַר-פֿאַרשער פֿון אונגעהייערער גרויס, און די ערד וועט זיין אזוי
אויסגעצייכענט פֿלאַך און גלאַט און איינפֿאַך אָנצוקוקען . . .

דאַנג, איצט בין איך אויף דער רייה; איך בעדאַנק זיך, איך לאַך
זיך אויס פֿון דיר, איך פֿערשפּאַט דיך, וואָס האָסטו מיט מיר צו
טהאָן? איך וועל קיינמאַל ניט זיין קיין גרויסער מאַן . . .

אָבער לאַמיר אָננעהמען דעם פֿאַל, אז עס איז פֿאַרהאַן אַן אונגע-
דייערע מאַסע פֿון גרויסע מענער, אַ גאַנצער לעגיאָן זשעניען פֿון דער
און דער גרויס; פֿאַרוואָס ניט אָננעהמען דעם פֿאַל! נון, איז וואָס? וועט
מיך די גרויסע צאָהל איבעראַשען? אין גענענטהייל, וואָס מעהר פֿון
דעם סאָרט, אלץ געווענהליכער! אָדער זאָל איך פֿיליכט טהאָן, ווי די

וועלט טהומ? די וועלט איז איבער דוועלבע, זי נעהמט אויך דא אן, וואס די וועלט האָט פֿריהער אָנגענומען; זי בעוואונדערט, פֿאַלמט אויף די קניע און לויפֿט נאָך די גרויסע מענער, שרייענדיג „הורראה“. און איך זאָל טהאָן דאָסוועלבע? קאָמעדיע! קאָמעדיע! דער גרויסער מאַן געהט אין גאָס, איין מענשען־קינד שטורכעט דאָס אַנדערע מענשען־קינד אין זייט און זאָגט: „אַט געהט דער און דער גרויסער מאַן!“ דער גרויסער מאַן זיצט אין טהעאַטער, איין לעהרערקע טהומט אַ צופֿ די אַנדערע לעהרערקע ביים אַרבעל און שעפֿטשעט: „דאָרט אויבען־אָן אין דער פֿאָדערשמער לאָדשוע זיצט דער און דער גרויסער מאַן!“ הע — הע! און ער אַלײן, דער גרויסער מאַן? ער קאַסירט איין. יאָ, דאָס טהומט ער, די מענשען־קינדער האַנדלען ריכטיג, ער נעהמט אָן זייער אויפֿמערקזאַמקייט ווי אַ חוב, וואָס קומט איהם, ער פֿערוואַרפֿט זי ניט, ער ווערט ניט רוים, און פֿאַרוואָס זאָל ער רוים ווערען? איז ער ניט אַ גרויסער מאַן?

יאָ, אָבער דער יונגער סטודענט אַיען וואָלט דאָ פֿראַטעסטירען; ער ווערט אַלײן אַ גרויסער מאַן, ער פֿערבריינגט ווין וואַקאַנס־צייט שרייבענדיג אַ ראַמאַן; ער וואָלט געוויס ווידער אַמאָל געפֿונען, אז איך בין ניט קאַנועקווענט, „הערר נאַגעל“ וואָלט ער געזאָגט, „איהר זייט ניט קאַנועקווענט, ערקלעהרט, וואָס איהר מיינט דערמיט!“ און איך וואָלט איהם ערקלעהרט מײן מיינונג.

אָבער דער יונגער אַיען וואָלט זיך ניט צופֿירידענגעשמעלט דערמיט, ער וואָלט געפֿרעגט: אויף אזא אופן, הייסט עס, זיינען גאָר ניטאָ קיין גרויסע מענער?

יאָ, דאָס וואָלט ער געפֿרעגט, נאָכדעם ווי איך וואָלט איהם זאָגאַר ערקלעהרט מײן מיינונג! העהע, דאָס וואָלט ער אַרויסגענומען פֿון מײן ערקלעהרונג. נו, איך וואָלט זיך פֿונדעסטוועגען געסטאַרעט איהם ענטפֿערן אזוי גוט ווי איך קען; איך וואָלט אַרײַנגעקומען אין מײן פֿאַהר־וואַסער און געענטפֿערט: עס איז אַלזאָ פֿאַרהאַן אַ נאַנצער לעגיאָן פֿון גרויסע מענער; איהר הערט, וואָס איך זאָג? פֿאַרהאַן אַ נאַנצער לעגיאָן פֿון זײ! אָבער פֿון די גרעסטע מענער, ניין, פֿון זײ איה ניטאָ פֿיעל, זעהט איהר, דאָס איז דער אונטערשיעד. אין גיכען וועט יעדע געמיינדע האָבען אַ גרויסען מאַן; אָבער פֿון די גרעסטע מענער קומט פֿיליכט ניט קיין איינער אין טווענד יאָהר. אונטער אַ „גרויסען מאַן“ פֿערשמעהט די וועלט גאַנץ איינפֿאַך אַ טאַלאַנט, אַ זשעני, און, גאַט מיינער, זשעני איז אַ זעהר דעמאָקראַטישער בעגריעף: אזויפֿיעל און אזויפֿיעל פֿונט ביפֿשטיק ניט זשעני בײַן אין דרימען, פֿערטען, פֿינפֿטען, זעהנמען דור.

דאָס זשעני אין פאָפולערער בעדייטונג איז ניט דאָס אונגעהערטע; מען בלייבט שטעהן פֿאַר איהם, אָבער עס בריינגט אייך ניט אַרײַן אין ער-שטיינונג. שטעלט זיך פֿאַר אָט וואָס: אין אַ קלאָהרען, אויסגעשטערנטען ווינטער-אַבענד שטעהט איהר אין אַן אָבסערוואַטאָריע און קוקט דורך'ן טעלעסקאָפּ אויף דעם אַרײַן-געבעל. מיט אַמאָל הערט איהר, ווי פֿאַר-נ-ל עי זאָגט: „גוטען אָבענד! גוטען אָבענד!“ איהר קוקט זיך אויס; פֿאַרנעלי פֿערגייגט זיך טיעף; אַ גרויסער מאַן איז אַרײַן דורך דער טהיר, אַ זשעני, דער הערר פֿון דער פֿאַדערשטער לאָדזשע, און, ניט וואַהר, איהר טהוט אַ לאַך פֿאַר זיך און קעהרט זיך אום צום אַרײַן-געבעל. ווידער דאָס האָט מיט מיר אַמאָל געטראָפֿען . . . האָט איהר מיך פֿערשטאַנען? איך וויל זאָגען: אָנשטאַט דעם איך זאָל בעוואונדערן די געוועהנליכע, גרויסע מענער, וועלכע מאַכען, אַז די מענשען-קינדער זאָלען זיך פֿאַר עהרפֿורכט שטורכען איינע די אַנדערע אין זײַם, אָנשטאַט דעם ציה איך פֿאַר די קליינע, אונגעקאַנטע זשעניען, אינגלאַך, וועלכע שטאַרבען בשעת זיי געהען נאָך אין שולע, ווייל זייער זעלע רײסט זיי אויף; צאַרטע, גלאַנציגע, לייכטענדע ווערימלאַך, מיט וועלכע מען מוז זיך האַבען בער-גענענט, בשעת זיי האַבען געלעבט, אום צו וויסען, אַז זיי האַבען עקזײ-טירט. אָט אזאַ מין געשמאַק האָב איך. אָבער פֿרויהער פֿון אַלצײַג זאָג איך: מען מוז אונטערשיידען דאָס העכסטע פֿון דעם הויכען זשעניען, דאָס העכסטע מוז מען הויך האַלטען, כדי עס זאָל ניט דערטרונקען זייערן אין דער אַלגעמיינהייט, אין דעם פֿראַלעטאַריאַט פֿון דעם זשעני. איך וויל זעהן דעם אַרצ-גײסט, דעם זשעני פֿון די זשעניען, אויף זיין בלאַץ; מאַכט אַן אויסוואַהל, בריינגט מיך צום שטײנען, שאַפֿט אָב די געמיינדע-זשעניען, געפֿינט מיר אויס די פֿולע מאַס: זיין הויכוירדיגקײט „פֿולמאַס“ . . .

אויף וואָס דער יונגער אַיען וועט זאָגען — יאָ, איך קען איהם, ער וועט זאָגען: „אָבער ווירקליך, דאָס זיינען דאָך בלויז טהעאָריען און פֿאַראַדאַקסען.“

און איך קען ניט איינזעהען, אַז דאָס איז ניט מעהר ווי טהעאָריע; איך קען עס ווירקליך ניט; זאָל מיר גאָט ביישטעהן אזוי שטאַרק פֿער-שיידען קוק איך אויף די זאַכען. איז עס מיין שולד, כ'מײַן, בין איך פֿערזענליך שולדיג אין דעם? איך בין אַ פֿרעמדער. אַן אויסלענדער פֿון דעם דאָזיגן, גאַט'ס פֿיקסע אידעע, רופֿט מיך ווי איהר ווילט . . .”

מיט שטייגענדער היציגקײט:

„און איך זאָג אייך: עס הויבט מיך ניט אַן אַרען, ווי איהר וועט

מיד רופען; איך גיב זיך פֿונדעסמוועגען ניט אונטער, קיינמאל אין לעבען ניט; איך ביים צונויף די צייהן און פֿעהארטעווע מיין הארץ, ווייל איך בין גערעכט! איך וויל איינער אליין שמעהן פֿאר דער גאנצער וועלט און ניט נאָכגעבען! איך ווייס, וואָס איך ווייס, ביי מיר אין האַרצען האָב איך רעכט! צייטענווייז, אין געוויסע מאָמענטען, פֿיהל איך דעם אונגענד־ליכען צוזאָמענהאַנג אין אַלצדינג, נאָך עפעס האָב איך צוצולייגען, וואָס איך האָב פֿערגעסען, איך גיב זיך ניט אונטער: איך וויל אַרונטעררייסען אַלע אייערע נאַרישע מיינונגען וועגען דעם, וואָס איז שייך צו די גרויסע מענער. דער יונגער אַיען בעהויפטעט, אז מיין מיינונג איז אַ טהעאָריע; נוצ, אויב מיין מיינונג איז אַ טהעאָריע, דאַן וואַרף איך זי אַוועק און קום מיט אַן אנדערער, וועלכע איז נאָך בעסער, וואָרים איך האָב פֿאַר קיין זאַך קיין מורא ניט, און איך זאָג . . . וואַרט אַקאַרשט, איך בין איבערצייגט, אז איך קען נאָך זאָגען עפעס בעסערס זאָגאַר, וואָרים מיין האַרץ איז פֿול מיט רעכט; איך זאָג: איך פֿעראַכט דעם גרויסען מאַן אין דער אויבען־אַניגער לאַדזשע, און איך לאַך זיך אויס פֿון איהם, ער איז אַ נאַר און אַ פּאַיאָץ פֿאַר מיין האַרץ, מיין מויל ציהט זיך צונויף פֿון פֿעראַכטונג, ווען איך זעה זיין אויפֿגעבלאַזענע ברוסט און זיינע שטאַלצע ויגנ־פֿולע מיענעס. האָט דער גרויסער מאַן זיך אליין אויסגע־קעמפֿט זיין ושעני? איז ער דען ניט געבוירען געוואָרען דערמיט? פֿאַר־וואָס זשע דאַרף מען שרייען פֿאַר איהם, „הוראָה“?

און דער יונגער אַיען פֿרעגט: „אַבער איהר אליין ווילט דאָך אַוועק־שטעלען זיין הויכווירדיגקייט „פֿולמאַס“ אויף זיין פּלאַץ, איהר בעוואונג־דערט דאָך דעם אַרצ־גייסט, דעם ושעני פֿון אַלע ושעניען, וועלכער האָט זיך דאָך אויך ניט אליין אויסגעקעמפֿט זיין ושעני?“

און דער יונגער אַיען מיינט, אז ער האָט מיד פֿון דאָס ניי געפּאַקט ביי אַ ניט־קאַנזעקוענטקייט. אָבער איך ענטפֿער איהם ווידער, וואָרים דאָס הייליגע רעכט רעדט פֿון מיר אַרויס. איך בעוואונדער אויך דעם אַרצ־גייסט ניט, איך צושמעטער זאָגאַר זיין הויכווירדיגקייט „פֿולמאַס“, ווען ס'איז נייטיג, אום אָבצורייניגען די ערד. מען בעוואונדערט דעם אַרצ־גייסט צוליבע זיין גרויסקייט, צוליבע זיין פֿולער מאַס פֿון ושעני. אזוי ווי דאָס ושעני פֿון אַרצ־גייסט וואַלט געווען זיין אייגען פֿערדיגעסט, אזוי ווי עס וואַלט ניט געהערט דער גאַנצער מענשהייט און וואַלט ניט געווען גאַנץ איינפֿאַך דאָס אייגענטהום פֿון דער מאַטעריע! דאָס, וואָס דער אַרצ־גייסט, דער ושעני פֿון די ושעניען, האָט צוגעצויגען צו זיך זיין אור־זידענס, זיין ווידען'ס, זיין פּאַטער'ס, זיין ווהן'ס, זיין אייניקעל'ס

און זיין אור-אייניקעל'ס טהייל פֿון געניאליטעט און האָט פּוסט געמאַכט זיין געשלעכט אויף גאַנצע יאָהרהונדערטע נאַכאַנאַנד, — דאָס איז ניט דעם אַרצ-גויס'ס אייגענע שולד; ער האָט געפֿונען דאָס זשעני אין זיך, האָט פֿערשטאַנען זיין בעשטימונג און האָט עס אויסגענוצט... טהעאָריע? ניין, דערביי איז ניטאָ קיין טהעאָריע; געדוינקט, אז דאָס איז מיין האַרד צענס-מיינונג; אָבער אויב דאָס איז נאָך אַלעס דעם אייך אַ טהעאָריע, דאַן וועל איך וויכען אין מיין מוח און געפֿונען אַ נייעם אויסוועג, און איך וועל צונויפֿשטעלען נאָך אַ דריטען, פֿערטען און פינפֿטען ווידער-שפּרוך, אזוי גוט ווי איך וועל נור קענען, און איך וועל זיך ניט אונט-טערנעבען.

אָבער אויך דער יונגער אַיען גיט זיך ניט אונטער, וואָרים ער האָט די גאַנצע וועלט הינטער זיך, און ער זאָגט: „אַלזאָ האָט איהר, הייסט עס, גאַרנישט צו בעוואונדערן, קיין גרויסען מאַן, קיין זשעני!“ און איך ענטפֿער און מאַך, אז איהם ווערט וואָס ווייטער אַלץ ערגער און ערגער אויפֿן האַרצען, וואָרים ער אַליין וויל ווערן אַ גרויסער מאַן; איך גיט איהם ווידער אַרײַן וואַסער אין בלוט און ענטפֿער: ניין, איך בעוואונדער ניט דאָס זשעני. אָבער איך בעוואונדער און איך האָב ליעב דאָס רעזולטאַט פֿון דעם זשעני'ס טהעטיגקײט אויף דער ערד, צו וואָס דער גרויסער מאַן איז גיט מעהר ווי דאָס אַרעמע, נייטיגע ווערקצײג, אזוי צו זאָגען די קלעגליכע אָהל, כדי צו בויען... נו, איצט איז אייך אַלעס קלאָהר? האָט איהר מיך אַלזאָ פֿערשטאַנען?”

מיט פּלוצלינג אויסגעשמרעקטע הענד:

„אָה, אַצונד האָב איך ווידער אַמאָל געזעהן דעם אונגענדליכען צײַג זאַמענהאַנג פֿון די ערשיינונגען! ווי עס האָט גענלאַנצט! די גרויסע ערקלעהרונג האָט זיך איצט בעוויזען פֿאַר מיר, איצט אין דער רגע, דאָ אין מיסען צימער! פֿאַר מיר זיינען מעהר קיין רעטענישען ניטאָ, כ'האַב אַרונטערגעקוקט צו יעדען איינעם אויפֿן סאַמע גרונד! ווי ס'האַט גע-גלאַנצט, ווי ס'האַט גענלאַנצט!“

פּויע.

יאָ, יאָ, יאָ, יאָ, יאָ! איך בין אַ פֿרעמדער צווישען מיינע מיט-מענשען, און באלד וועט שלאָגען די שטונדע. יאָ, יאָ... און איבעריגענס, וואָס האָב איך צו טהאָן מיט די גרויסע מענער? איז דען גיט אַלצדינג קאָטעדיע, הומבונג און בעטרוג? גאַנץ געוויס, גאַנץ געוויס, אַלעס איז בעטרוג. קאַמאָ, און מינוט, און אַלע מענשען, און די ליעבע, און דאָס לעבען... אַלעס איז בעטרוג; אַלצדינג, וואָס איך זעה און הער און

פֿערנעהם איז בעטרוג, יאָ, זאָגאר די בלויקייט פֿון הימעל איז אָזאָן.
ניפֿט, בעטרוגערישעם ניפֿט . . . און ווען דער הימעל איז גאנץ קלאָהר
און בלוי, דאָן שיף איך זיך לאַנגזאָם אַרום דאָרט אויבען, טרייב אָן מיין
שיפֿעל אין דעם בלויען, בעטרוגערישען אָזאָן. און דאָס שיפֿעל איז פֿון
וואויל-שמעקענדען האַלץ, און דער זעגעל . . .

יאָ, דאָנני אַליין האָט געזאָגט, אז עס איז אזוי שעהן. דאָנני די
האָסט עס געזאָגט, און אַ דאָנק דיר נאָך אלעם דעם, ווייל דו האָסט עס
געזאָגט און האָסט מיך דעמאָלט אזוי גליקליך געמאַכט, אז איך האָב
אזש געציטערט פֿאַר פֿרייה. איך דערמאָן זיך אָן יעדעס וואָרט און טראָג
זיך דערמיט אַרום, ווען איך געה אויף'ן וועג און דיינק וועגען אלעם,
כ'פֿערגעס עס קיינמאָל ניט . . . און אָט וועסט דו באַלד זיענען, ווען
די שטונדע וועט שלאָגען. איך וויל דיך שוין מעהר ניט פֿערפֿאַלגען.
און איך וועל זיך שוין אויך ניט ווייזען פֿאַר דיר אויף דער ווייסער וואַנד;
דו מוזט מיר פֿערצייהען, וואָס איך האָב עס אין מיין כּעס געזאָגט. ניין,
איך וועל קומען צו דיר און דיך אַרומפֿאַכען מיט ווייסע פֿליגלען, בשעת
דו וועסט שלאָפֿען, און איך וועל דיר נאָכגעהן, ווען דו וועסט זיך אויפֿ-
כאַפען, און דיר אַריינשושקען ליעבע, גומע ווערטער אין די אויערן.
פֿילייכט וועסט דו אייך ווידער שמייכלען צו מיר, ווען דו וועסט עס
הערען, יאָ, פֿילייכט וועסט דו עס טהאָן, אויב דו וועסט נור וועלען.
נאָר אויב איך אַליין וועל ניט קריגען קיין ווייסע פֿליגלען, אויב מייגע
פֿליגלען וועלען ניט זיין אזוי ווייס, דאָן וועל איך בעטען אַ מלאַך פֿון
גאָט, ער זאָל עס אָנשטאַט מיר טהאָן, און איך אַליין וועל ניט צוטערעמען
צו דיר, נאָר זיך בעהאַלטען אין אַ ווינקעל און צוקוקען, ווי דו וועסט
פֿילייכט שמייכלען צו איהם. דאָס וועל איך טהאָן, אויב איך וועל נור
קענען, און כאָטש אויף וויפֿיעל עס איז צוריק גוט מאַכען די רשעות, וואָס
איך האָב דיר אָנגעטהאָן. אָה, איך בין גליקליך, ווען איך דיינק נור
דערפֿון, און ווי וואָלט איך געוואָלט, עס קענען גלייך טהאָן! פֿילייכט קען
איך דיך אויך אויף אַן אַנדערן, אויף אַ זעלשטאַמערן אופן דערפֿרעהען;
איך וואָלט גערן וועלען זינגען איבער דיין קאַפּ יעדען זונטאָג אין דער
פֿרייה, ווען דו ביסט אין קירבע, און אויך וועגען דעם וועל איך בעטען
דעם מלאַך. נאָר אויב ער וועט עס ניט וועלען טהאָן פֿאַר מיר און איך
וועל עס ניט קענען פֿועל'ן ביי איהם, דאָן וועל איך איהם פֿאַלען צו די
פֿיס און איהם בעטען שטאַרקער און האַרציגער, ביז ער וועט דערהערען
מיין געבעט. איך וועל איהם צוואַגען עפעס גוטעס דערפֿאַר, און איך
וועל שוין זעהן איהם געבען וואָס עס איז און טהאָן פֿאַר איהם אלעס

מעגליכע, אויב ער וועט נור וועלען זיין אזוי ליעב און פֿריינדליך צו מיר . . . יאָ, יאָ, עס וועט זיך שוין איינגעבען. און איך קוק שוין אויס מיט אונגעדולד אויף דער מינוט, עס צו קענען אָנפֿאַנגען, איך בין איינ-פֿאַך אויסער זיך, ווען איך דיינק דערפֿון. נאָר איצט וועט שוין ניט געהמען לאַנג, ביז די שטונדע וועט קומען; איך אליין וועל זי ברוינגען וואָס גיכער און איך פֿרעה זיך שוין דערויף . . . שמעל זיך נור פֿאַר, ווען יעדער נעבעל וועט מיט אַמאָל פֿערשווינדען, לאַ, לאַ, לאַ, לאַ . . .". גליקליך און אויסער זיך פֿאַר ענטזיקונג איז ער אַרומטערגעלאָפֿען די טרעפֿ און איז אַרײַן אין עס-צימער. ער האָט נאָך געזונגען. נאָר דאָ האָט אַ קליינע צופֿעליגקייט מיט אַמאָל געמאַכט אַ סוף צו זיין פֿרעהליכער אויסגעלאַסענהייט און האָט איהם פֿערביטערט אויף עטליכע שעה נאָכאַנאַנד. אין איילעניש האָט ער געזונגען און געגעסען זיין פֿריה-שטיק, שמעהענדיג לעבען מיש, זיך ניט אַנידערזעצנדיג, הגם ער איז ניט געווען אַלײַן. אז ער האָט בעמערקט, ווי די צוויי אַנדערע געסט האָבען אַריבערגעקוקט צו איהם מיט פֿערדרוס, האָט ער זיי פֿלוצלינג געבעמען ענטשולדיגונג: ווען ער וואָלט זיי פֿריהער בעמערקט, וואָלט ער זיך פֿערהאַלטען רוהיגער; אין אַזעלכע טעג זעהט ער און הערט קיין זאָך ניט; ס'איז דאָך אַ הערליכער פֿריה מאָרגען! נאָ, ווי די פֿלינגע זומען שוין!

אָבער ער האָט ניט געקריגען קיין ענטפֿער, די צוויי פֿרעמדע האָבען נאָך אַלץ אויסגעזעהן פֿונקט אזוי אָנגע'ברוגנ'ט און גערעדט צווישען זיך איבער פֿאָליטיק. נאָגעל'ס לוסטיגקייט איז גלייך פֿערשוואונדען. ער איז אַנשוויגען געוואָרען און האָט פֿערלאָזען דאָס עסס-צימער. אונטען אויף דער נאָס איז ער אַרײַן אין אַ קלייט, האָט זיך פֿערוואַרנט מיט ציגאַרען און דאַן איז ער ווי געוועהנליך אַזעק אין וואַלד. ס'איז געווען האַלב צוועלף.

יאָ, ווי די מענשען זיינען דאָס אימער איינע און דיזעלבע! אָט זיינען זיי דאָרט געזעסען, די צוויי אַרוואַקאַמען אָדער געשעפֿטס-לייט אָדער נומס-בעזיצער, וואָס זיי וואָלען זיך ניט זיין — זיי זיינען געזעסען אויבען אין עסס-צימער און האָבען גערעדט איבער פֿאָליטיק און אויסגעזעהן ביזן און פֿערביסען, נור דערפֿאַר ווייל ער האָט אין זייער געגענוואַרט פֿאַר פֿריד אַביסעל צוגעזונגען. מיט וואָס פֿאַר אַן אָנגעצויגענע, פֿערשמענדיגע פֿנים'ער זיי האָבען דאָס אַביסעל געקײט זייער אָנבײַסען און ניט פֿער-טראָגען קיין שום שמערונג. העהע, ביידע האָבען זיי דיקע בייכער און פֿעטע, פֿאַלטיגע פֿינגער; די סערוועטקעס האָבען זיי זיך אָנגעטשעפעט

אונטער דער מאָרדע. ס'וואָלט אַ יושר געווען, ער זאָל אַרויפֿגעהן צוריק אין האַמעל און זיך אַביסעל לויסטיג מאַכען איבער זיי. וואָס זיינען דאָס פֿאַר גרויסאַרטיגע שררות? אַגענטען, וואָס האַנדלען מיט גרוין, אַמערי-קאַנישע פֿעלען, גאָט ווייס, פֿילייכט גאָר מיט פֿראַסטע, ליימענע כלים. יאָ, דאָס איז ווירקליך עפעס, פֿאַר וואָס מען דאַרף פֿאַלען אויף'ן רוקען! און ניט קוקענדיג דערויף האַבען זיי אין איין איינציגער רגע געמאַכט אַ סוף צו זיינע פֿרעהליכע געדאַנקען. און אויסזעהען האַבען זיי אויך ניט אויסגעזעהן צו גוט — נאָ, איינער איז נאָך געווען צו דערליידען, אָבער דער אַנדערער — דער מיט די פֿעלען — האָט געהאַט אַ קרומען מויל, וואָס איז נור געווען אַפֿען אויף איין זייט, אזוי אז עס האָט אויסגעזעהן ווי אַ קנאַפֿ-לאַך! ער האָט אויך געהאַט אַ מאַסע גראַע האָר אין די אויערן. פֿוי, וואָס פֿאַר אַן עקעלאַפֿטע בריאה! אָבער ניט וואַהר, אז אַזאַ מאַן זיצט אין עכס-זאַאל טאָר מען אפילו קיין ליעדעל ניט זינגען פֿאַר פֿרייד!

יאָ, די מענשען זיינען ווירקליך אימער איינע און דוועלבע, דאָס זיינען זיי. די העררען ריידען איבער פֿאַליטיק, די העררען צוגליעדערן די לעצטע וואַהלען; גאָט צו דאַנקען, דער און דער קען נאָך געראַטעוועט זוערן פֿאַר די רעכטע! העהעהע, ווי גרויסאַרטיג ס'איז געווען זיך צוצו-קוקען צו זייערע אָנגעצויגענע מיענעס, בשעת זיי האַבען גערעדט. אַקוראַט ווי די נאָרוועגישע פֿאַליטיק וואָלט געווען עפעס אַנדערש ווי פּויערשע חכמה!

אָבער צום טייוועל, זינג ניט קיין פֿרעהליך ליעדעל און שמער ניט דערמיט דעם סמאָרטינגס-מאַן אין זיין אַרבייט! וואָרים דו זעהסט דאָך, ער דינקט, ער שטודירט, וועגען וואָס גריבעלט ער זיך אזוי? וואָס פֿאַר אַ פֿאַליטישען פֿאַרשלאַג קלייבט ער זיך מאַרגען אַרײַנצוטראַגען? העהעהע, אַ בעגלויבטער מאַן אין נאָרוועגען'ס קלײַנעם וועלט-אַל, פֿון פֿאַלק אויסגעוועהלט, כדי אויך ער זאָל אָבזאָגען זיינע רעפּליקען אין דער קאָמעדיע פֿון'ס קעניגרייך, אָנגעטהאָן אין דעם הייליגען נאַציאָנאַל-קאַסטיום, אַ שטיק קײַטאַבאַק אין מויל, דער פּאַפּירענער קראַגען דורכגעווייקט פֿון געטרײַען, עהרליכען שווייס! טרעט אָב אָן אַ זייט, מאַכט אַ וועג פֿאַר דעם אויסערוועהלטען, צום טייוועל, ער זאָל האַבען פּלאַץ פֿאַר זיינע עלענבויען, ראַכט אָב אַלע לענדער, אזוי אז דער אַטלאַנטישער ים זאָגאַר זאָל אויך ווערן בלוז אַ נאָרוועגישע אַזיערע. . . . אַה דו גרויסער גאָט, זיינען דאָס ווירקליך נור די קיילעכדיגע, פֿעטע גולען, וועלכע מאַכען גרויס די זאָהלען! . . .

איבעריגענס: פונקט. צום טייוועל מיט די נולען סוף כל סוף עסמ זיך דער הומבוג אזוי צו, און איהר ווילט זיך מעהר ניט צוריהרען דערצו. איהר געהט אזעק אין וואלד און לייגט זיך אַנדער אונטערן פֿרײען הימעל; דאָרט איז דאָ מעהר פֿלאַץ, מעהר רוים פֿאַר דעם פֿרעמדען מענשען און די פֿליהענדע פֿייגעל. . . . און איהר זוכט זיך אויס אַ געדעגער אויף אַ פֿייכטען אָרט, איהר לייגט זיך אויף'ן בויך אין דעם קאלטען זומפֿיגען באָדען און איהר פֿרעהט זיך איינפֿאַך דערמיט, וואָס די פֿייכט־קייט געהט אייך דורך און דורך. און איהר גראָבט אַרײַן דעם קאָפּ אין די נאַסע גראָזען און אין די שוואַמיגע בלעמער, און אַלערליי ווערים און קליינע, ווייכע שלאַנגען קריכען אייך אַרום אויף די קליידער און אין געזיכט און קוקען אייך אָן מיט גרינע זיידענע אויגען, בעת איהר ווערט אויף אַלע זייטען אַרומגערינגעלט פֿון דער אונרוהיגער שטומקייט פֿון'ם וואַלד און פֿון דער לופֿט, און גאָט דער האַר זיצט אין דער הייך און קוקט אַראָב אויף אייך, אזוי ווי אויף זײַן סאַמע קאַפֿרײַזעם קאַפֿרײַז. האָהאַ, איהר קומט אַרײַן אין אַ מערקווירדיגער שטימונג, אין אַ זעלמענדער פֿרעמדער און מאַדנער פֿרײד, וואָס איהר האָט קיינמאָל איהר גלייכען ניט געפֿיהלט; איהר טהוט אָב אַלערליי משונעת'ן, וואָס קומען אייך נור אַרויף אויף'ן זינגען, איהר קעהרט אַלעס איבער מיט'ן קאָפּ אַראָב און מיט די פֿיס אַרויף אין איהר פֿרעהט זיך דערמיט, אזוי ווי עס וואַלט געווען אַ גוטע טהאַט. פֿאַרוואָס דען ניט? איהר געפֿונט זיך אונטער מאַדנע איינפֿלוסען, און גיט זײ נאָך. איהר לאָזט זיך הינרייסען פֿון לוסט און פֿרײד. איהר פֿיהלט אַן אויסערגעווענהליכען דראַנג אויפֿצוהויבען בײַז'ן הימעל אַלעס דאָס, פֿון וואָס איהר האָט זיך בײַז דאָן אויסגעלאָכט; איהר פֿרעהט זיך, וואָס איהר זײט איטשטאַנד אַנצופֿיהרען אַ קליינעם קאַמפּף פֿאַר דעם אייביגען פֿריעדען; איהר וואַלט וועלען בעשטימען אַ קאַמיסיע, וואָס זאָל זעהן, און די פֿאַסט־טרענער זאָלען האָבען בעסערע שיק, זאָגען אַ גוט וואָרט פֿאַר פֿאַנטום ווינקער און פֿערטהידיגען דאָס וועלט־אַל און גאָט אין אַלגעמיין. כאַפּט דער טייוועל דעם אמת'ן צו־זאַמענהאַנג פֿון די ערשיינונגען, ער קימערט אייך מעהר גאַרנישט, איהר פֿייפֿט איהם אָן און אַ סוף צו דעם גאַנצען עסק. ניט וואַהר, איהר לאָזט אָב אייערע געפֿיהלען, שמעלט אָן אייער האַרץ און זינגט הייליגע ליעדער, אזוי האַרציג און שעהן, און עס איז גאָר ניט צום בעשרייבען. אויף דער אַנדער זײט גיט איהר אייערע אינערליכע געפֿיהלען די פֿולע פֿרײהייט, לאָזט זײ איבער אָהן אַ שום קאַנטראָל. לאָזט זײ לויפֿען.

לאים זיי לייפֿען! ס'איז אזוי אנגענעהם זיך אוועקצולאָוען אָהן ווידער-
שטאַנד אין אזא כּוּש-מאַש פֿון געפּיהלען. און נאָך וואָס זיך שמעלען
דאָגעגען? העהע, וואָל אָן אויפֿגעהאַלמענעס וואַנדערער ניט זיין ערלויבט,
איינצואַרדנען זיינע לעצטע מאָמענטען, ווי איהם געפּעלט? יאָ אָדער ניין?
פּונקט. און איהר אָרדנעס זיך איין, ווי איהר ווילט.

נו זיינען פֿאַרהאַן אַלערליי זאַכען, וואָס איהר וואָלט געקענט טהאָן;
איהר וואָלט געקענט אויסנוצען אייער איינפֿלוס פֿאַר די אינערליכע אַנ-
געלעענהייטען פֿון לאַנד, פֿאַר די יאַפּאַנישע קונסט, פֿאַר די האַליגנדאַהל-
כאַהן, פֿאַר וואָס עס וואָל ניט זיין, נור כדי אויסצונוצען אייער איינפֿלוס
פֿאַר עפעס און שמעלען וואָס עס איז אויף די פֿיס. עס ווערט אייך
קלאָהר, אַז אַ מאַן ווי י. האַנסען, דער אָנגעוועהענער שניידער-מייסטער,
ביי וועמען איהר האָט אַמאָל געקויפֿט אַ ראָק פֿאַר מינוט'ן, אַז דער
דאָזיגער מאַן האָט אונגעהייער גרויסע פֿערדיענסטען אַלס מענש און
בירגער; איהר הויבט אָן דערמיט, וואָס איהר רעספּעקטירט איהם. און
ענדיגט דערמיט, וואָס איהר האָט איהם ליעב. פֿאַרוואָס האָט איהר איהם
ליעב? אויס לוסט, אויס טראָן, אויס איינגע'עקשן'טער פֿרייד, ווייל איהר
ווערט געריהרט און איהר ניט נאָך געוויסע מאָדנע ווירקונגען. איהר
שושקעס איהם אַרײַן אין אויער אייער בעוואונדערונג, איהר ווישט איהם
אַלדאָס גוטס, און אַז איהר געהט אוועק פֿון איהם, שמעקט איהר איהם
אַרײַן דעם אייגענעם רעטוגנס-מעדאַל אין האַנד. פֿאַרוואָס וואָלט איהר
עס דען ניט טהאָן, ווען איהר געפֿינט זיך אין אזא מערקווירדיגע שטי-
מונג! אָבער דאָס איז ניט גענוג, איהר בעדויערט אויך, וואָס איהר האָט
אַמאָל פֿיליובט ניט מיט אזא כּכבוד'יגען טאָן גערעדט וועגען דעם סמאָר-
מינג-מאַן אַלאַ. און דאָ ניט איהר זיך ערשט ריכטיג איבער דעם זיסער-
סטען שגען; האָ-האָ, ווי איהר ניט זיך איהם איבער!

וואָס האָט דער סמאָרטינגס-אַלאַ ניט געטהאָן פֿאַר דער מלוכה!
ביסלאַכווייז עפֿענען זיך אייך אויף די אויגען פֿאַר זיין געטרויער און
עהרלויכער ארבייט, און דאָס האַרן ווערט אייך ווייך. די גוטשאַרציקייט
נעהמט אייך דורך, איהר שלוכצט און וויינט פֿאַר רחמנות אויף איהם
און איהר שווערט ביי זיך אין דער זעלע, איהם אָבצוגעבען דאָפּעלט
און דרייפֿאַך זיין לויין. דער געדאַנק וועגען אָט דעם אַלמען מאַן פֿון'ס
קעמפֿענדען און ליידענדען פֿאַלק הויבט אייך אויף אין אַ זעליגען, וויל-
דען דראַנג פֿון באַרהאַרציקייט, וועלכער ברוינגט אויך איינפֿאַך אַרויס
פֿון די כלים. כדי צו געבען אַלאַ'ן זיין בעגייטיגונג, מאַכט איהר אַלע
אַנדערע און די גאַנצע וועלט מיט דער בלאָטע צוגלייך. איהר קלויבט

איינפאך נחת דערפון צוצונעהמען אלעם ביי די אנדערע און עס איהם אוועקגעבען, איהר זוכט אויס די פֿערשווענדערשיסמע און רייכסמע ווער- מער, כדי איהם צו פֿעהרערליכען. איהר זאגט גאָר איינפאך, אז אַלא האָט געטהאָן דאָס וויכטיגסטע פֿון דעם, וואָס איז אויף דער וועלט געטהאָן געוואָרען, אז ער האָט אָנגעשריבען די איינציגע אָבהאַנדלונג איבער ספעקטראַל-אַנאַליז, וועלכע איז ווערטה געלעזען צו ווערן, אז ער איז אייגענטליך דעד איינציגער, וואָס האָט אין יאָהר 1719 דורכגעאַקערט אַלע סמעפעס פֿון אַמעריקאַ, אז ער האָט ערפֿונען דעם טעלעגראַף און איז נאָך דערצו געווען אויף'ן סאַטורן און האָט פֿינף מאָל גערעדט מיט דעם ליעבען גאָט. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אז אַלא האָט דאָס אַלעס ניט געטהאָן, אָבער אויס פֿערצווייפֿעלטער גוטהאַרציגקייט זאָגט איהר פֿאַרמ: ער האָט עס געטהאָן, ער האָט עס געטהאָן, און איהר וויינט אויף'ן קול, און איהר שווערט און פֿערשעלט זיך צו די מורא'דיגסטע יסורים פֿון ניהנום, אויב עס איז ניט געווען אַלא, און קיין אנדערער, וועלכער האָט דאָס געטהאָן. פֿאַרוואָס טהוּט איהר דאָס? אויס גוט- האַרציגקייט, כדי אַלא'ן צו בעגייטיגען אויף אַ גרויסען שטייגער! און איהר פֿלאַצט פֿלוצלינג אַרויס מיט אַ געזאַנג, כדי איהם נאָך מעהר צו בעגייטיגען, און אויסגעלאַסען און גאַט-לעסטערענדיג זינגט איהר, אז אַלא איז איבעריגעס אויך געווען דער, וואָס האָט בעשאַפֿען די וועלט און גע- געבען דער זונן און די שטערן זייער פֿלאַץ און אַזונד האַלט ער אַלעס אויף; און דערצו לייגט איהר צו אַ לאַנגע רייה פֿון קללות און שבועות, אז דאָס איז אזוי. מיט איין וואָרט, איהר לאָזט אָב אייערע געדאַנקען פֿון צוים, אזוי אז זיי פֿערקריכען אין די מערקווירדיגסטע אויסגעלאַסענ- קייטען אין דעם פרט פֿון גוט-האַרציגקייט און קאַקעטידען מיט שבועות און שענדליכע קללות. און יעדעס מאָל, וואָס איהר האָט געפֿונען עפעס ריכטיג אונטערהערטעס צו זאָגען, זיהט איהר אויס די קניע אין דער הויך און לאַכט שטילערהיים אין זיך, נור אויס פֿרייך איבער דער גליקליכער בעפֿרידיגונג, וואָס אַלאַ קריגט ענדליך. יאָ, אַלאַ מוז אַלעס האָבען, אַלאַ פֿערדיענט עס, ווייל איהר האָט אַמאָל גערעדט וועגען איהם מיט אומ- כבוד און איהר בעדויערט עס איצט."

פֿרויע.

„ווי איז דאָס געווען? האָב איך אויך ניט אַמאָל געזאָגט די ערגסטע אָבגעשמאַקטקייט איבער אַ קערפער, וועלכער... יאָ, וועלכער איז געשמאַרבען... וואָרט אַקאַרשט... יאָ, ס'איז געווען אַ וונג מיידעל; וי איז געשמאַרבען און האָט געדאַנקט גאָט דערפֿאַר, וואָס ער האָט איהר

אנטליהען איהר קערפער, מיט וועלכען זי האָט זיך קיינמאָל נישט בענוצט.
האַלט, ס'איז געווען אַ געוויסע מינאָ סעעק, איצט דערמאָן איך זיך, אין
איך שעהם זיך פֿאַר זיך אליין. וויפֿיעל מען פֿלוידערט עס סתּם אזוי אין
דער וועלט אַרױן, דערנאָך האָט מען הרטה דערויף און מען קומט שיער
נישט אום פֿאַר הרטה! אמת מאַקע, קיינער אויסער מינוט'ן האָט עס נישט
געהערט. אָבער איך שעהם זיך פֿאַר זיך אליין. שוין גאָר נישט צו ריידען
דערפֿון, וואָס איך האָב אַמאָל אַרױסגעפֿלאַצט מיט נאָך אַן עקעלהאַפֿטערן
אונזיגן, וועלכען איך וועל קיינמאָל נישט פֿערגעסען, איבער אַן עסקימאָז
און אַ בריעף-מאַש. פֿון גענוג דערמיט! גרויסער גאָט, ס'איז דאָך
איינפֿאַך זיך צו בעגראָבען לעבעדיגערהייט אין דער ערד! . . . ניין,
שמיל, כאַפּט דער טײוועל די געוויסענסביסע! דינק נור, אַז עס וועט
קומען דער טאָג, ווען די געמיינדע פֿון ערלײטע צווישען אַלע פֿעלקער
וועט זיך פֿערוואַמלען אין דעם הימעל'ס הערליכקייט, אין דעם הימעל'ס
הערליכקייט, דאָן וועסט דו זיין מיט זיי! אױף! גאָט! ווי דאָס אַלעס איז
לאַנגווייליג, גאָט, ווי לאַנגווייליג דאָס אַלעס איז. . . .

אַז נאָגעל איז געקומען אין וואַלד, האָט ער זיך אַנדערגעוואַרפֿען
אין דעם ערשטען בעסטען הויפֿען גראָז און פֿערבאַרגען דאָס געזוכט אין
די הענד. וואָס פֿאַר אַ טומעל אין זיין מוח, וואָס פֿאַר אַ מיש-מאַש
פֿון אונקלאָהרע, פֿערריקטע געדאַנקען! אין אַ ווילע אַרום איז ער אַנ-
שלאָפֿען געוואָרען. נישט מעהר ווי פֿיער שעה ווינען אַריבער, זינט ער
איז אויפֿגעשטאַנען, און נישט קוקענדיג דערויף איז ער אַרױנגעפֿאַלען אין
אַ האַרטען שלאָף, מיט מיעד און אויסגעמוטשעט.

ס'איז שוין געווען אָבענד, ווען ער האָט זיך אויפֿגעכאַפּט. ער האָט
זיך אומגעקוקט, די זונן האָט געהאַלטען ביים אונטערגעהן דאָרט, הינד-
טער דער דאַמפֿמיהל, און די פֿיינאַלעך ווינען אַרומגעפֿלוינען פֿון אין
בוים צום אַנדערן און האָבען געוונגען. דער קאַפּ איז איהם געווען קלאָהר,
ער האָט שוין מעהר נישט געהאַט קיין טומלענדע געדאַנקען, קיין ביטער-
קייט, ער איז געווען פֿאַלשמענדיג רוהיג. ער האָט זיך אָנגעשפּאַרט אַן
אַ שמאַס פֿון אַ בוים און נאָכגעדיינקט. זאָל ער עס איצט מהאַן? פֿאַר-
וואָס נישט פּונקט אזוי גוט פֿריהער ווי שפּעטער? ניין, אַפֿריהער מוז ער
בריינגען פֿערשידענע זאַכען אין אַרדנונג, אָנשרױבען אַ בריעף צו זיין
שוועסטער, פֿערוואַרגען מאַרטהאַז'ן מיט אַ קליינעם אַנדיינקען אין אַ
קאָנווערט; היינט אָבענד קען ער נאָך נישט שטאַרבּען. ער האָט דאָך נאָך
אַפֿילו זיין רעכנונג אין האָטעל נישט בעצאָהלט. נג, און מינוט'ן האָט ער
אויך געוואָלט אין זינען האָבען.

און מיט לאנגזאמע טריט האָט ער זיך געלאָזט געהן אַהיים אין
האַמעל אַרײַן. אָבער מאָרגען אָבענד זאָל עס געשעהן, אַרום האַלבע
נאַכט, אָהן וואָס פֿאַר עס איז זענעמאַניעס, קורץ און גוט, קורץ
און גוט!

אַז עס איז שוין געווען דריי אַזויגער אין דער פֿרוי, איז ער נאָך
געשטאַנען ביים פֿענסטער פֿון זיין צימער און האָט אַרונטערגעקוקט
אויף'ן מאַרק-פּלאַץ.

XIX

און די נעכסטע נאַכט אַרום צוועלף אַזויגער איז ער ענדליך אַרום
פֿון האַמעל. ער האָט ניט געמאַכט קיין פֿאַרבֿערייטונגען, ער האָט בלויז
געשריבען צו זיין שוועסטער און אַרײַנגעלייגט אביסעל געלד אין אַ קאַנ-
ווערט פֿאַר מאַרטשאַץ; ווייטער זיינען זיינע משעמאַדאַנעס, זיין וויאַלין-
קאַסטען און דער אַלמער שמוהל, וואָס ער האָט געקויפֿט, געשטאַנען
אויף זייער פּלאַץ; עמליכע ביכער האָבען זיך אַרומגעוואַלגערט אויף'ן
מיש, און זיין רעכנונג האָט ער אויך ניט בעזאַהלט; דאָס האָט ער
פֿאַלשמענדיג פֿערגעסען. אַ קורצע וויילע איידער ער איז אַוועק פֿון האַמעל,
האָט ער געבעטען סאַראַן אָבזושטויבען די פֿענסטער, ביז וואַנען ער
וועט צוריקקומען, און סאַראַ האָט עס איהם פֿערשפּראַכען, ניט קוקענדיג
דערויף וואָס עס איז געווען אין מיטען נאַכט; ער האָט זיך גוט אַרומ-
געוואַשען דאָס געזיכט און די הענד און דאָן האָט ער פֿערלאָוען דאָס
צימער.

די גאַנצע צייט איז ער געווען רוהיג, כמעט גאַר אָהן זאָרג. נאָם
אין הימעל, וואָס איז דאָ אַזוינס, וואָס מען זאָל דערפֿון מאַכען אַזא
זועזען און אויפֿרודערן די גאַנצע וועלט? אַ יאָהר פֿרויער אָדער שפּעטער
שפּיעלט דאָך ניט קיין ראַלע, כפּרט נאָך אַז דאָס איז געווען אַ געדאַנק,
מיט וועלכען ער האָט זיך אַרומגעטראָגען אַ לאַנגע צייט. נו, איצט איז
ער אַבסאָלוט מיעד געוואָרען פֿון זיינע ענטטווישונגען, פֿון זיינע ניט-
ערפֿילטע האַפֿנונגען, פֿון דעם הומבונג איבעראַל, פֿון אָם דעם פֿיינעס,
מעגליכען בעטרוג, וואָס ער האָט בעגעגענט ביי אַלע מענשען, ער האָט
נאָך אַמאָל געדינקט וועגען מיניס'ן, וועמען ער האָט אויך אין זיינען
געהאַט, איבערלאָוענדיג איהם אַ קאַנווערט מיט אַ סומע געלד, הנס ויין
פֿערדאַכט געגען אָם דעם אַרימען קאַליקע האָט איהם קיינמאָל ניט

פֿערלאָוען, ער האָט זיך אויך דערמאָנט אַן פֿרוי סטענערסען, די קראַנקע און אַסטמאַטישע פֿרוי, וועלכע האָט אָבגענאַרט דעם מאַן פֿאַר איהם אין די אויגען און דאָך האָט זי עס מיט קיין שום מיענע ניט אַרויסגע-וווּען; אַן קאַמפּ, דאָס דאָוויגע קליינע, געלד-גערויגע מיידעל, וואָס האָט אויסגעשטרעקט צו איהם איהרע פֿאַלשע אַרעמס, דאָן ווען ער פֿלעגט ערגעץ אוועקפֿאַהרען, און כסדר אַרומגעטאַפּט אין זיינע קעשענעס און געזוכט וואָס מעהר, וואָס מעהר געלד. אין מורח, אין מערב, אין אינלאַנד, אין אויסלאַנד, איבעראַל האָט ער זיך געטראָפֿען מיט איינע און דוועלכע מענשען; אַלעס איז געמיין און פֿאַלש און אזוי אונגערשעהמט טרויעריג, פֿון דעם בעטלער, וואָס טראָגט אַ באַנד אַרום אַ געזונדע האַנד, ביז דעם בלויען הימעל, וואָס צופֿליסט אין אָואָן, און ער אליין, איז ער דען בעסער? ניין, ניין, ער אליין איז אויך ניט בעסער; אָבער איצט איז ער דאָך שוין אזוי נאָהענט צום ענד.

ער איז געגאַנגען איבער דער לאַנדונגס-בריק, כדי נאָך אַמאָל אַ קוק צו טהאָן אויף די שיפֿען; און אז ער איז דורכגעגאַנגען דעם לעצטען לאַנדונגס-אַרט, האָט ער פֿלוצלינג אַרומטערגענומען זיין אייווערנעס רינג פֿון פֿינגער און האָט איהם אַרײַנגעוואָרפֿען אין ים. ער האָט געזעהן, זי דער רינג איז אַרײַנגעפֿאַלען ווייט אין וואַסער. אָט אזוי, אין דער לעצטער רגע מאַכט מען דאָך אַ קליינעם פֿערווך, זיך צו בעפֿרייען פֿון דעם הומבונג!

ביי מאַרטנאָ גורדע'ס הויז האָט ער זיך אָבגעשטעלט און אַרײַנגע-קוקט צום לעצטען מאָל אין די פֿענסטער אַרײַן. אינעווייניג איז אַלעס געווען ווי געוועהנליך, רוחיג און שמיל; קיינער איז ניט געווען צו זעהן. „זיז געזונד!“ האָט ער געזאָגט.

און ער איז אוועק ווייטער.

אָהן דעם ער זאָל עס אליין וויסען, האָט ער פֿערקירדעוועט זיינע טרים צום פֿאַסטאַר-הויף. ער האָט זיך ערשט דאָן געכאַפּט, וואו ער געהט, ווען ער האָט דערזעהן דעם הויף-פֿלאַץ ווי אַ מין בעליוכטונג אין וואַלד, ער איז געבליבען שמעהן. וואוהין לאָזט ער זיך געהן? וואָס האָט ער צו טהאָן דאָ, אויף דעם וועג? אַ לעצטער בליק אויף די צוויי פֿענסטער אין צווייטען עטאַזש, אַן אומזיסע האַפֿנונג, צו דערזעהן אַ געזוכט, וואָס וועט זיך קיינמאָל ניט ווײַזען, קיינמאָל ניט — !? ניין, אזוי ווייט געהט מען ניט! אמת, מען איז די גאַנצע צייט געווען ענטשלאָסען, עס צו טהאָן; אָבער מען האָט עס דאָך ניט געטהאָן! ער איז געבליבען שטעהן נאָך אַ וויילע און האָט געקוקט מיט לאַנגע בליקען אויף דעם

הויף-פלאץ פֿון דעם פאסטאר'ס הויז, ער האָט זיך קוים געהאלטען אויף די פֿיס, ווין האַרץ האָט שיער ניט געפלאַצט פֿאַר שמערץ . . . „זיי געזונד!“ האָט ער ווידער אמאָל געזאָגט.

דאָן האָט ער זיך מיט אמאָל אַ קעהר געטהאָן און זיך פֿערנומען אויף אַ וויטען-וועג, וואָס האָט געפֿיהרט ווייטער אין וואַלד אַרײַן. אַצונד דאַרף מען געהן, וואוהין די אויגען וועלען פֿיהרען, און זיך אַנידערוואַרפֿען אויף דעם ערשטען בעסטען צופֿעליגען אָרט. פֿריהער פֿון אַלצדינג, קיין בערעכענונג און קיין סענטימענטאַליטעט; אויף וואָס איז קאַרלסען געקומען אין זײַן לעכערליכער פֿערצווייפֿלונג! אַקוראַט ווי עס וואָלט ווערטה געווען צו מאַכען אַזױפֿיעל צערעמאָניעס איבער אַזאַ קליינעם עסק! . . . ער בעמערקט, אַז אײַנס פֿון זײַנע שײַך-בענדלאַך האָט זיך אָבגעבונדען, און ער בלייבט שמעהן, שמעלט אַרויף דעם פֿוס אויף אַ הויפֿען ערד און שלײַבט עס צו. גלייך נאָכדעם ועצט ער זיך אַנידער.

ער האָט זיך אַנידערגעוועזט, גאָר ניט דײַנקענדיג דערבײַ, אָהן דעם ער זאָל עס גאָר וויסען. ער האָט זיך אומגעקוקט: הויכע טאַנען-בױמער, איבעראַל הויכע טאַנען-בױמער, דאָ און דאָרט אַ וואַכאַלדער-קוסט, די ערד בעדעקט מיט וואַלד-געוויקסען. גוט, גוט!

דאָן נעהמט ער אַרויס זײַן ברױעף-טאַש. ער לײַגט אַרײַן אַהין די ברױעף צו מאַרטהאַ'ן און מינוט'ן; אין אַ בעזונדער אָבטהײַלונג לײַגט דאַנגױס טאַשענטיכעל אין פּאַפּיר. און ער נעהמט עס אַרויס, קושט עס עטליכע מאָל, פֿאַלט אויף די קניע און קושט עס עטליכע מאָל און צו-רײַסט עס אין קליינע שטיקלאַך. ענדליך האָט ער דאָס טאַשענטיכעל אַזױ צופֿליקט, אַז עס איז ניט געווען מעהר צו דערקענען, עס זײַנען כמעט איבערגעבליבען הױלע פֿעדים; ער שמעהט אויף און לײַגט עס אַוועק אונטער אַ שטיין, בעהאַלט עס גוט, אַזױ אַז קײַנער זאָל עס ניט קענען געפֿינען, און ועצט זיך ווידער. יאָ, איצט איז דאָך, דוכט זיך, מעהר ניט געבליבען וואָס צו טהאָן? און ער דײַנקט נאָך, אָבער עס איז מעהר נאָרנישט דאָ וואָס צו טהאָן. דאָן ציהט ער אָן זײַן זײַגער, ווי זײַן שטייגער איז געווען צו טהאָן יעדען אָבענד, ווען ער פֿלעגט געהן שלאָפֿען. ער קוקט זיך אום אַרום און אַרום; אין וואַלד איז גאַנץ פֿינסטער; ער זעהט ניט קיין פֿערדעכטיגעס. ער הערט זיך צו, האַלט אײַן דעם אַטהעם און הערט זיך צו: קיין קלאַנג, קיין הויך, די פֿײַגעל זײַנען שמום, די נאַכט מילד און טױט. און ער שמעקט אַרײַן די פֿײַנגער אין דער וועסט-קעשענע און נעהמט אַרויס דאָס קליינע פֿלעשעלע.

דאָס פֿלעשעלע האָט אַ גלעזערנע פּראָבקע; איבער דער גלעזערנער פּראָבקע איז דאָ אַ דרייפֿאַך פּאַפּירען הימעלע, וואָס איז צוגעבונדען מיט אַ בלויען אַפּטייקער-בענדעל. ער בינדט אויף דאָס בענדעל און ציהט ארויס די פּראָבקע. קלאָהר ווי וואַסער, מיט אַ שוואַכען מאַנדעל-גערוך! ער האַלט דאָס פֿלעשעלע פֿאַר די אויגען, ס'איז אָנגעפֿילט ביי העלפֿט אין דערזעלבער רגע דעהערט ער אַ מאַדנעם קלאַנג פֿון דער ווייטענס, אַ פֿאַר שטאַרקע קלעפּ; דער קירכען-ווייגער, וועלכער האָט אין שטאַרט געשלאָגען צוויי. ער שעפטשעט: „די שמונדע האָט געשלאָגען!“ און ער הויבט שנעל אויף דאָס פֿלעשעלע צום מויל און ליידיגט עס אויס. אין דער ערשטער רגע איז ער נאָך געזעסען גלייך, מיט פֿערטאַכטע אויגען, מיט'ן ליידיגען פֿלעשעלע אין איין האַנד און דער פּראָבקע אין דער אַנדערער. דאָס אַלעס איז אָבגעלאָפֿען אזוי פֿון זיך אליין, אַז ער האָט גאָר קיין צייט נישט געהאַט זיך אָבצוגעבען רעכנונג איבער דעם. גאָר איצט האָבען די געדאַנקען ביסלאַכווייז אָנגעהויבען אַרױפֿשטראַכען צו איהם אין קאָפּ, ער האָט געעפֿענט די אויגען און אַ צוטימלעכער האָט ער זיך אומגעקומט אַרום זיך. דאָס אַלעס, אָט די בױטער, אָט דעם הימעל, אָט די ערד וועט ער שוין איצט קיינמאָל מעהר נישט זעהן? ווי מאַדנע דאָס האָט איהם אויסגעקוקט! שוין האָט דאָס גיפֿט שטילער-הייט גענימען אַרומלויפֿען אין זיין קערפֿער, זיך אַרױנשפּאַרען אין זיינע גליעדער, זיך דורכברעבען אַ וועג דורך זיינע אָדערן; באלד וועט ער בעקומען קרעמפֿען, באלד וועט ער בלייבען ליגען אַ פֿערנליווערטער. ער שפּירט שוין דייטליך אַ ביטערן געשמאַק אין מויל און פֿיהל, אַז זיין צינג ווערט אליץ מעהר און מעהר צוואַמענגעשרומפֿען. דאָן געהמט ער מאַכען נאַרישע העווט מיט די אָרעמס, אום צו זעהן, אויף ווי ווייט ער איז שוין טויט, הויבט אָן צעהלען די בױטער, וואָס געפֿינען זיך אַרום איהם, קומט ביי זעהן און הערט אויף. וואָס זשע, וועט ער מאַקע שטאַרבען איצט, היינט ביינאַכט, ווירקליך שטאַרבען? ניין, אָך ניין, נישט וואָהר? ניין, נישט היינט ביינאַכט, וואָס? ווי מאַדנע דאָס איז! יאָ, ער וועט שטאַרבען, ער האָט אזוי דייטליך געפֿיהלט, ווי די בלויווערע האָט געווירקט אינעווייניג אין זיין אינגעווייד. אָה, פֿאַרוואָס איצט, פֿאַרוואָס איצט שוין? גאָט, עס מוז דאָך נישט געשעהן גראָד איצט! ניין, וועט עס געשעהן? ווי עס האָט איהם שוין אָנגעהויבען ווערן שוואַרץ פֿאַר די אויגען! ווי עס האָט דאָס אַביסעל גערױשט איבער'ן וואַלד, כאַטש עס איז גאָר קיין ווינד נישט געווען! וואָס איז דאָס? פֿאַרוואָס לױפֿען אַרום רױטע וואַלקענס דאָרט איבער די שפּיצען פֿון די בױטער? ...

אך, ניט גלויך, ניט גלויך! ניין, הערסט דו, ניין! וואָס זאָל איך טהאָן?
איך וויל ניט! גאָט אין הימעל, וואָס זאָל איך טהאָן?

און פלוצלינג שפיעלען זיך אלע געדאנקען פֿון דער גאנצער וועלט
פֿונאַנדער אין זיין מוח מיט אַ געוואלטיגער מאַכט. ניין, ער איז ניט
גרייט דערצו; עס זיינען נאָך דאָ טויזענדער זאכען, וועלכע ער וואָלט
געמוזט אַפֿריהער טהאָן, און זיין מוח פֿלאַמט און פֿלאַקערט פֿון דעם
אלעס, וואָס ער האָט נאָך געהאַט צו טהאָן, ער האָט נאָך ניט בעזאָהלט
זיין רעכנונג אין האַטעל, ער האָט עס גאָר פֿערגעסען, יאָ, ביי גאָט,
ס'איז איהם איינפֿאַך פֿון זיינען אַרויס, און ער האָט עס איצט געוואָלט
פֿעריכטען! ניין, איבער נאַכט וואָלט ער נאָך געמוזט בלייבען לעבען.
גנאָד, גנאָד, אַ שמונדע, עפעס מעהר ווי אַ שמונדע! גרויסער גאָט, ער
האַט אויך פֿערגעסען אָנשרייבען נאָך אַ בריעף, נאָך איין בריעף: צוויי
צײלען צו אַ מאַן אין פֿינלאַנד, ס'האַט זיך געהאַנדעלט וועגען דער
שועסטער, וועגען איהר גאַנץ פֿערמעגען! ביי אזא קלאָהרען בעוואוסט-
זיין איז ער געווען אין רעכטען מייטען פֿון דער דאָזיגער פֿערצווייפֿלונג,
און זיין מוח האָט אזוי מאַדנע געשפּאַנט געאַרבייט, אַז ער האָט זיך
זאָגאַר בעשעפֿטיגט מיט זיין אַבאָגעמענט אויף די פֿערשיעדענע צייטונג-
גען, וועלכע ער האָט געהאַלטען. ניין, זיינע צייטונגען האָט ער אויך
ניט געהייסען אויפֿהערען שיקען, זיי וועלען אָנקומען כסדר, אָהן אויפֿהער,
זיי וועלען אָנפֿילען זיין צייטער בוי דער סטעליע. וואָס זאָל ער פֿאַרט
טהאָן? און דאָ איז ער שוין כמעט האַלב טויט!

מיט ביידע הענד רייסט ער אויס גראָן, וואַרפֿט זיך אַרום אויף
בויך און פּרוּאווט צוריק אָבגעבען פֿון זיך דאָס גיפֿט, שמעקט אַריין דעם
פֿינגער אין האַלז, אָבער אומזיסט. ניין, ער וויל ניט שמאַרבען, ניט
היינט ביינאַכט, אויך מאַרגען ניט, ער וויל קיינמאַל ניט שמאַרבען, ער
וויל לעבען, יאָ, אייביג וויל ער נאָך זעהן די זון, און אָט דאָס ביסעלע
גיפֿט וועט ער ניט האַלטען אין זיך, און איידער עס וועט איהם טויטען,
מוז עס אַרויף, אַרויף. צום טייוועל נאָך אַמאַל, ער מוז עס אויסברעכען!
ווילד פֿאַר שרעק שפּרינגט ער אויף אויף די פֿיס און הויבט אָן
אַרומלויפֿען איבער'ן וואַלד, זוכען וואַסער. און ער שרייט: „וואַסער!
וואַסער!“ — אזוי אַז זיין שטימע קלינגט אָב איבער'ן גאַנצען וואַלד.
אַזוי לויפֿט ער אַרום עטליכע מינוטען ווי אַ משוגענער, ער לויפֿט אין
אַלע זייטען, שלאָגט זיך אָן אָן בוימער, מאַכט הויכע שפּרונגען איבער
וואַכאַלדער-בוימלאַך און קרעכצט הויך אויף'ן קול. און ער געפֿינט ניט
קיין וואַסער. ענדליך גליטשט ער זיך אויס און פֿאַלט אויף דער נאָז;

בשעת'ן פֿאלען רֿאָיען זיינע הענד אַביסעל אויף די ערד און ער פֿיהלט אַ לייכטען שמערץ אין איינער פֿון זיינע באַקען. ער פֿרוואַווט זיך ריהרען, אויפֿשטעהן, אָבער דער פֿאַל האָט איהם בערווישט, ער פֿאַלט ווידער צוריק, ווערט מאַמער און מאַמער און הויבט זיך מעהר ניט אויף.

יאָ, יאָ, אין גאָט'ס גאָמען, ס'העלפֿט אַלואָ גאָרנישט! און, גאָט מיין גאָט, ער מוז אַלואָ דאָך שטאַרבען! ווען ער וואָלט געהאַט קרעפֿטען זיך אויפֿצוהויבען און געפֿינגען ערגעץ אַביסעל וואַסער, וואָלט ער פֿילייכט געווען גערעטעט! אָך, ווי טרויעריג עס וועט זיך איצט ענדיגען מיט איהם, און ער האָט עס זיך דאָך אַמאָל אזוי גוט פֿאַרגעשמעלט; איצט וועט ער שטאַרבען פֿון גיפֿט אונטער'ן פֿרויען הימעל! אָבער פֿאַרוואָס איז ער שוין ניט פֿערגליווערט? ער קען נאָך ריהרען מיט די פֿינגער, אויפֿהויבען די ברעמען; ווי לאַנג עס געדויערט, ווי לאַנג עס געדויערט דאָס אַביסעל!

ער לייגט צו די האַנד צום געזיכט, ס'איז קאַלט און פֿייכט פֿון שווייס. ער איז געפֿאַלען אויף'ן פֿנים, מיט'ן קאָפֿ אַרויף; ער בלייבט לייגען און מאַכט מעהר קיין צערעמאָניעס ניט מיט זיך. יעדעס גלויבער צימערט נאָך; אויף איין באַק האָט ער אַ וואַנד, און ער לאָזט דאָס בלוט רינגען, אָהן דעם עס צו פֿערהאַלטען. ווי לאַנג עס געדויערט, ווי לאַנג! און געדולדיג ליגט ער און וואַרט. ווידער אַמאָל הערט ער, ווי דער קירכען־זינגער שלאָגט, ער שלאָגט דריי. ער ווערט ערשטוינט; האָט ער געקענט אַרוםטראָגען דאָס גיפֿט אין זיך אַ גאַנצע שעה נאָכאַנאַנד און נאָך בלייבן בען לעבען? ער שפּאַרט זיך אָן אויף'ן עלענבויען און טהוט אַ קוק אויף זיין זינגער; יאָ, ס'איז געווען דריי. ווי לאַנג עס געדויערט דאָס אַביסעל!

יאָ, אין גאָט'ס גאָמען, ס'איז נאָך אַלעס דעם דאָך אַס בעסערען, וואָס ער שטאַרבט איצט! און זיך פֿלוצלינג דערמאָנענדיג אָן דאַנגי'ן, וועמען ער האָט יעדען זונטאָג אין דער פֿריה געוואָלט פֿאַרוינגען און וועמען ער האָט געוואָלט אויפֿיעל גוטס טהאָן, איז ער געוואָרען צו־פֿריעדען מיט זיין שיקאַל, און טרעהרען האָבען זיך איהם געשמעלט אין די אויען. סענטימענטאַל, בעטענדיג גאָט און וויינענדיג שטיל פֿאַר זיך, האָט ער אָנגעהויבען צונויפֿזאַמלען ביי זיך אין מוח אַלעס, וואָס ער וועט טהאָן פֿאַר דאַנגי'ן. אָה, ווי ער וועט זי בעשיצען פֿאַר אַלדאָס בייז! פֿילייכט וועט ער שוין מאַרגען קענען אַריבערפֿליהען צו איהר און זיין נאָהענט לעבען איהר, גוטער גאָט, ווען ער וואָל דאָס שוין מאַרגען קענען טהאָן און מאַכען, אז זי וואָל זיך אויפֿבאַפען פֿון שלאָף, שמרצהלענדיג

פֿאַר פֿרייד! ס'איז געווען מיאוס פֿון איהם, וואָס ער האָט ערשט מיט אַ זיילע צוריק ניט געוואָלט שטאַרבען, און ער וואָלט דאָך איהר געקענט פֿערשאַפֿען פֿרייד; יאָ, ער בעדויערט עס און בעט ביי איהר פֿערצייהונג; ער ווייס גאָר ניט, וואָס מיט איהם איז אַווינס געווען. איצט אָבער קען זי זיך פֿערלאָזען נאָרויף איהם, און ער וואָלט שוין געוואָלט קענען וואָס זיבער קומען שוועבענדיג צו איהר אין צימער און שטעהן ביי איהר בעט. אין עמליכע שעה, פֿילייכט שוין אין אַ שטונדע אַרום וועט ער דאָרט זיין, יאָ, דאָן וועט ער זיין דאָרט. און ער וועט זיכער פּוּעל'ן ביי אַ מלאַך פֿון גאָט, עס צו טהאָן פֿאַר איהם, אויב ער אַליין וועט עס ניט קענען טהאָן, ער וועט איהם צוואַגען דערפֿאַר אַזוי פֿיעל גוטע זאַכען. און ער וועט דעם מלאַך זאָגען: „איך בין ניט ווייס, דו קענסט עס טהאָן, דו ביסט ווייס, דערפֿאַר מענסט דו דאָן מיט מיר טהאָן, וואָס דו ווילסט. דו קנסט מיך אָן, וויל איך בין שוואַרץ? נו געוויס בין איך שוואַרץ. וואָס איז זיך דאָ פֿאַרהאַן צו וואונדערן דעריבער? אָבער איך זאָג דיר צו, אַז איך וועל גערן נאָך לאַנג, לאַנג זיין שוואַרץ, אויב דו וועסט מיר טהאָן די טובה, וואָס איך בעט דיר; איך קען נאָך עקסטראַ אַ מיליאָן יאָהרען בלייבען שוואַרץ און נאָך פֿיעל שוואַרצער ווי איצט, אויב דו וועסט עס נור פֿערלאַנגען; און פֿאַר יעדען זונטאָג וואָס דו וועסט פֿאַר איהר זינגען, קענען מיר פֿון דאָס ניי צולייגען אַ מיליאָן יאָהרען, אויב דו ווילסט ניט אַנדערש. איך זאָג קיין לייגען ניט, איך וועל אויסטראַכטען נאָך אַזוי פֿיעל אַנדערע זאַכען, דיר צו געבען דערפֿאַר; וואָס איך וועל נור קענען וועל איך דיר געבען, אבי הער מיך אויס! דו וועסט ניט דאַרפֿען פֿליהען אַליין, איך וועל מיטקומען מיט דיר, איך וועל דיר טראַגען און פֿליהען פֿאַר אונז ביידען, דאָס וועל איך מיט פֿערגניגען טהאָן און איך וועל דיר איך ניט איינשמירען, כאַטש איך בין שוואַרץ. איך וועל שוין אַליין טהאָן אַלצדינג, און דו וועסט זיך די גאַנצע צייט קענען רוהען. זוער ווייס, פֿילייכט וועל איך דיר אויך קענען שיינקען עפעס, וואָס איך בעוויי; עס קען דיר צו ניץ קומען; איך וועל דיר שמענדיג אין זינען האַבען, ווען אימיצער וועט מיר עפעס געבען; פֿילייכט וועל איך האַבען גליק און איך וועל קענען פֿערדיענען גאָר אַסך גוטע זאַכען פֿאַר דיר, דאָס קען מען גאָר ניט וויסען. . . .”

יאָ, סוף כל סוף וועט ער געפֿינען אַ מלאַך, וואָס וועט עס וועלען טהאָן פֿאַר איהם, אין דעם איז ער זיכער. . . .
און ווידער שלאָגט דער קירכען-זינגער, האַלב אונבעוואוסט צעהלט ער איבער די פֿיער קלעפּ און דיינקט מעהר ניט נאָך ווענען דעם. איצט

איז די הויפטזאך, האָבען געדולד. דאָן האָט ער צונויפֿגעלייגט די הענד און געבעטען נאָט, צו שטאַרבען וואָס גיכער, אין עטליכע מינוט צייט; דאָן וועט ער נאָך פֿילייכט קענען זיין ביי דאָגנ'ן, איידער זי וועט זיך אויפֿכאַפֿען פֿון שלאָף. ער וועט אַלעמען דאַנקען און אַלעס אין דער וועלט וועט ער לויבען און גרויסען דערפֿאַר; ס'איז אַ גרויסע גנאָד, און איצט האָט ער בלויז אַט דעם האַרציגען וואונש . . .

ער האָט צוגעמאַכט די אויגען און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען. — ער איז געשלאָפֿען דריי שעה. אז ער האָט זיך אויפֿגעכאַפֿט, האָט די זונן אַראָבעשטיינט אויף איהם, און דער וואַלד איז געווען פֿול מיט אַ מעכטיגער, רוישענדער סווישטשעריי פֿון די פֿייגעל. ער האָט זיך אויפֿגעוועזט און זיך אומגעקוקט אין אַלע זייטען; מיט איין מאָל איז איהם אַרויף אויפֿ'ן זינען אַלעס, וואָס ער האָט געטהאָן ביינאַכט; דאָס פֿלע-שעלע איז נאָך געלעגען לעבען איהם, און ער האָט זיך אויך דערמאַנט, זיי האַרציג ער האָט געבעטען נאָט, צו שטאַרבען וואָס גיכער. און ער לעבט נאָך! ווידער אַמאָל האָט זיך דער אָדער יענער עקעלהאַפֿטער אומשטאַנד געשמעלט אין וועג. ער האָט ניט אָנגעהויבען פֿערשמעהן, ווי דאָס איז געקומען, אומזיסט האָט ער נאַכגעדיינקט איבער אַלעס, און ער האָט בלויז געפֿיהלט, אז ער איז נאָך ניט טויט.

ער איז אויפֿגעשטאַנען, האָט גענומען דאָס פֿלעשעלע און געמאַכט אַ פֿאַר טויט. ניין, ווי עהרליך ער זאָל ניט פֿראווען עפעס טהאָן, אימער שטויסט ער זיך אָן אָן הינדערניסען. וואָס איז פֿאַרט געשעהן מיט דעם גיפֿט? ס'איז געווען אמת'ע בלויז-ווערע; אַ דאָקטאָר האָט ערקלעהרט, אז עס איז גענוג, יאָ, נאָך מעהר ווי גענוג; ער האָט דאָך דעם פֿאַסטמאָר'ס הונד מיט אַ קליין ביסעלע דערפֿון פֿער'ס'ט אויף טויט. און עס איז דאָך דאָס מעלע פֿלעשעלע, ס'איז געווען אָנגעפֿילט ביי העלפֿט; ער געדיינקט גאַנץ גוט, אז ער האָט עס מיט זיינע אויגענע אויגען גע-זעהן, איידער ער האָט עס אויסגעליידיגט. דאָס פֿלעשעלע איז דאָך קיינמאָל ניט געווען אין פֿרעמדע הענד, ער האָט עס אימער געמאַנגען ביי זיך אין דער וועסט-קעשענע. אַך, וואָס זיינען דאָס פֿאַר בייזע רוחות, וועלכע פֿערפֿאַלגען איהם איבעראַל?

ווי אַ בליץ איז איהם דורך אין טוח דער געדאַנק, אז דאָס פֿלע-שעלע איז יאָ געווען אין פֿרעמדע הענד. ער בלייבט שמעהן און ניט ווילענדיג סהוב ער אַ קנאַק מיט די פֿייגער. יאָ, ס'איז ניט קיין טעות, מינוט האָט עס געהאַט אַ גאַנצע נאַכט ביי זיך. ער האָט זיך דערמאַנט אָן דער הוליאַנקע ביי זיך אין האָמעל, ווען ער האָט אַוועקגעשיינקט

מינוט'ן זיין וועסט; דאָס פֿלעשעלע, דער זייגער און עטליכע פֿאַפירען זיינען געבליבען אין טאָש; מינוט האָט אויף מאָרגען אין דער פֿריה אָב-געבראַכט די זאַכען. אַך, דער אַלמער, נאַרישער קרויפּעל, דאָס שטעקט ער דאָס הינטער דעם, ער מיט זיין דורכגעטריבענער גוט-האַרציגקייט! וואָס פֿאַר אַ ביטערקייט, וואָס פֿאַר אַן אויסשפּעקולירטער קונץ!

נאַגעל האָט פֿאַר ביטערקייט צוגויפֿגעביסען די צייהן. וואָס האָט ער יענע נאַכט ביי זיך אין צימער געזאָגט? האָט ער ניט אויסדריקליך ערקלעהרט, אָו ער האָט ניט קיין מוטה צו געהען דאָס גיפֿט? און אָט די היפּאָקריטישע, מיאוס'ע ברויאה, דאָס דאָזיגע פֿערוועהעניש פֿון אַ מאַנסביל איז געוועסן לעבען איהם אויף אַ שמוהל און האָט ניט גענלויבט אין זיינע ווערטער! דער לומב, דער קראָט! ער איז זיך אַוועק גלייך אַהיים, האָט אויסגעליידיגט דאָס פֿלעשעלע, האָט עס פֿילייכט זאָגאַר גוט אויסגעשווינקט און עס דערנאָך אָנגעגאַסען ביז העלפֿט מיט וואַסער. און נאָך אָט דער שעהנער טהאַט איז ער אַריינגעקראָכען אין בעט און האָט רוהיג געשלאָפֿען!

נאַגעל האָט זיך אַוועקגעלאָזט צוריק אין שטאָדט אַרײַן. ער איז געווען אייניגערמאַסען אויסגערױהט און האָט קלאָהר און ביטער נאַכגע-דיינקט איבער דעם, וואָס האָט איהם געטראָפֿען. דאָס געשעהעניש פֿון דער נאַכט האָט איהם ערנידעריגט און איהם לעכערליך געטאַכט אין זיינע אייגענע אויגען; צו דיינקען, אָו ער האָט זאָגאַר געשפירט דעם מאַנדעל-גערוך פֿון דעם דאָזיגען וואַסער, אָו דאָס דאָזיגע וואַסער האָט צוזאַמענגעצויגען זיין צונג, אָו ער האָט זאָגאַר געשפירט די ווייטאַגען פֿון טייט דורך דעם דאָזיגען וואַסער! און ער איז ווילד און משונע געווען און געשפרונגען איבער בוימער און שטיינער צוליב אַ זופּ פֿון גאַנץ איינפֿאַכען ברויגען-וואַסער! צאָרענדיג און רױט פֿאַר הרפּה איז ער גע-בליבען שמעהן און האָט זיך צושריען אויף'ן קול; אָבער גלייך נאַכדעם האָט ער זיך אומגעקוקט, מורא האָבענדיג, אָו אימיצער קען עס נאָך האָבען געהערט, און איז דאָן אַריבער אין געזאַנג, כדי עס צו פֿע-ר-גלעמען.

און אזוי געהענדיג ווייטער, איז ער געוואָרען אַלץ מילדער און מיל-דער אויפֿגעלייגט דורך דעם וואַרעמען, שטראַהלענדען פֿריהמאָרגען אין דעם אונאויפהערליכען פֿיינעל-געזאַנג אין דער לופֿט. אַ וועגעלע איז איהם אַנטקעגען געקומען. דער פֿוהרמאַן בעגריסט, און נאַגעל בעגריסט; דער הונד, וועלכער לויפֿט ביי דער זייט, דרעהט מיט'ן עק און קוקט אַרױף צו איהם. . . אַך, פֿאַרוואָס האָט זיך איהם ניט איינגעגעבען צו

שטארבען די נאכט אויף אן עהרליכען, אַנשמענדיגען אופן? ער האָט זיך נאָך אַלץ ניש געקענט בערוהיגען, דיינקענדיג דערפֿון; ער האָט זיך דאָך אַנדערגעלייגט פֿול מיט צופֿרידענהייט, וואָס זיין סוף איז ענדליך געקומען, אַ מילדע פֿרייד האָט איהם דורכגענומען, ביי ער האָט צוגעמאַכט די אויגען און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען. איצט איז שוין דאַנני אודאי אויפֿגעשטאַנען, פֿילייכט איז זי שוין אַרויס און גאַס, און ער האָט איהר אויף קיין שום אופן ניש געקענט דערפרעהען. ווי שרעקליך האָט ער זיך געפֿיהלט, וואָס ער איז אזוי מיאוס אָבגענאַרט געוואָרען! מינוט האָט צוגעלייגט אַ נייע גוטע טהאַט צו די מאַסע אַנדערע, מיט וועלכע זיין האַרץ איז פֿול געווען; ער האָט איהם אַ מובה געטהאָן, האָט איהם געראַטעוועט דאָס לעבען — פֿונקט דיזעלבע מובה, וואָס ער אליין האָט געטהאָן אַ פֿרעמדען, און אונגליקליכען מענשען, וועלכער האָט ניש געוואַלט אָנקומען קיין האַמבורג. ביי דער געלעגענהייט האָט ער דאָס פֿערדיענט זיין רעמונגס- מעדאַל, העהעהע, פֿערדיענט זיין רעמונגס-מעדאַל! יאָ, מען ראַטע- וועט מענשען, מען בערעכענט זיך ניש, און צייטענוויי בעגעהט מען אַ גוטע טהאַט; ענטשלאָסען לאָזט מען זיך אוועק און מען ראַטעוועט מענשען פֿון טויט!

אינפֿאַך פֿערשעהמט פֿאַר זיך אליין, איז ער אַרויף אין האַטעל, האָט זיך שטילערהייט אַריינגעכאַפט צו זיך אין צימער און זיך אַנדער- געזעצט אויף אַ שמוהל. דאָס צימער איז געווען זויבער און געמיטהליך, די פֿענסטער אַרומגעווישט און אויך פֿערפּוזט מיט פֿריש-געפרעסטע פֿאַרהאַנגען; אויף'ן טיש איז געשטאַנען אַ בוקעט פֿעלד-בלומען אין וואַסער. ער האָט נאָך דאָ קיינמאַל קיין בלומען ניש געהאַט; אָט די איבעראַשונג האָט איהם אַריינגעבראַכט אין אַן ערשטוינטער פֿרייד, און ער האָט זיך געריבען די הענד פֿון פֿערגניגען. וואָס פֿאַר אַ צופֿאַל גראָד אין אזאַ טאַג! וואָס פֿאַר אַ ליעבענסווירדיגער אינפֿאַל פֿון אַן אַרעס דיענסטמיידעל! אַ גוטע נשמה, די סאַראַ! יאָ, ס'איז ווירקליך אַן אויסער- געווענהליך שעהנער פֿריה-מאַרגען; זאָגאַר די אלע געזיכטער אונטען אויף'ן מאַרק זעהען אויס צופֿריעדען; דער מאַן מיט די גיפֿסענע פֿיגורען זיצט רוהיג ביי זיין טיש און רויכערט זיך גאַנץ געלאַסען זיין ליימענע פיפֿקע, ניש קוקענדיג דערויף וואָס ער האָט נאָך היינט ניש פֿערקויפֿט קיין שטיקעל סחורה פֿאַר אַן ערע די ווערט. פֿילייכט איז עס גאָר ניש אזוי שלעכט, וואָס די ווילדע פֿלעגער פֿון דער דאָזיגער נאַכט האָבען זיך ניש איינגעגעבען! מיט גרויל האָט ער זיך דערמאַנט אַן דעם שרעק, וואָס ער האָט איבערגעלעבט, בשעת ער איז אַרומגעלאָפֿען נאָך וואַסער; ער

האָט נאָך געזימערט, ווען ער האָט געדיינקט דערפֿון, און ווענדדיג אזוי זיכער אויף דעם דאָזיגען שטוהל אין דעם העלען, פֿריינדליכען צימער וואו די זונן האָט אַרײַנגעשיינט, האָט ער זיך אין דער רגע געפֿיהלט גליקליך, וואָס ער איז אויסגעלייזט געוואָרען פֿון אַלדאָס ביזו. און אויף אלע פֿעלע, אז עס וועט קיין אַנדערע ברירה ניט זיין, בלייבט דאָך נאָך איבער אַ גוט, זיכער מיטעל, וואָס ער האָט נאָך ניט געפרואווט! צום ערשמען מאל מאַכט זיך אַפֿט, אז עס גיט זיך ניט איין, מען שטאַרבט ניט, מען הויבט זיך אויף; אָבער עס איז דאָך נאָך פֿאַרהאַן אַ קליינער, זיכערער זעקס-רעהריגער רעוואָלוצער, וואָס מען קען קויפֿען אין דער ערשמער, בעסטער וואַפֿען-האַנדלונג, ווען מען נייטיגט זיך אין איהם. פֿערצויגען איז ניט פֿערצויגען . . .

סאַראַ האָט אָנגעקלאַפֿט אין טהיר. זי האָט געהערט, אז ער איז געקומען, און זי האָט איהם געוואַלט לאָזען וויסען, אז דער פֿריהשטיק איז פֿאַרטיג. אז זי האָט געוואַלט אוועקגעהן, האָט ער זי צוריקגערופֿען און געפֿרעגט, צי די בלומען זיינען פֿון איהר.

יא, זיי זיינען פֿון איהר, ניטאָ פֿאַרוואָס צו דאַנקען.

ער האָט איהר פֿונדעסטוועגען פֿאַרמ געגעבען די האַנד.

זי האָט מיט אַ שמייכעל געפֿרעגט:

„וואו זייט איהר דאָס געווען די גאַנצע נאַכט? איהר זייט גאָר ניט געקומען אַהיים.“

„ווייסט איהר,“ האָט ער געענטפֿערט, „דאָס מיט די בלומען איז זיירקליך שעהן פֿון אייך; איהר האָט אויך היינט ביינאַכט אַרומגעווישט די פֿענסטער און מיר געגעבען ריינע פֿאַרהאַנגען. איך קען אייך גאָר ניט וואָנען, ווי איהר האָט מיך דערמיט דערפֿרעהט, איך וויינט אייך אַלעס גוטס דערפֿאַר.“

און פֿלוצלינג קומט איהם אָן איינער פֿון יענע משוגע'נע מאַמענטען, אין וועלכע ער איז הוילע שטימונג, הוילער אונבערעכענטער איינפֿאַל, און ער זאָגט:

„הערט אויס, איך האָב מיטגעבראַכט אַ פעלין, ווען איך בין אָנגעקומען אַהער אין האַטעל; גאָט ווייס, וואו ער איז ערגעץ אַהינגעקומען, אָבער איך האָב אויסדריקליך געהאַט אַ פעלין מיט זיך, און דעם וויל איך אייך אוועקשיינקען. יא, יא, איך טהו עס אויס דאַנקבאַרקייט, ס'איז שוין פֿעסט בעשלאָסען, דער פעלין איז אייערער.“

סאַראַ האָט אַרויסגעפֿלאַצט מיט אַ הויבען, האַרציגען געלעכטער. נאָך וואָס טויג איהר אַ פעלין?

יא, זי איז גאנץ גערעכט; אָבער דאָס איז איהר זאך; זי דארף איהם פֿונדעסטוועגען אָנגעהמען, זי דארף איהם פֿערשאַפֿען די פֿרייד און איהם אָנגעהמען. . . . און איהר פֿריש געלעכטער האָט אויף איהם געווירקט, אז ער האָט מיטגעלאַכט, ער האָט אָנגעהויבען מרייבען שפּאַס מיט איהר; גאָט, וואָס פֿאַר שעדנע שולטערן זי האָט דאָס אַביסעל! וואָלט זי דאָס געגלויבט? איינמאָל האָט ער פֿון איהר געזעהן מעהר ווי זי אליין קען זיך פֿאַרשמעלען. יא, אין עסס-זאַל; זי איז געשטאַנען אויף אַ טיש און האָט געוואַשען די סמעליע איבער זיך, און ער האָט געקוקט דורך'ן שפּאַלט פֿון טהיר; איהר קלייד איז געווען פֿערקאַשערט, ער האָט געזעהן אַ פֿוס, אַ שטיק פֿוס, יא, ער האָט ווירקליך געזעהן אַ האַלבע אייל פֿון אַ שעהגעס פֿוס. העהעהע. אָבער ווי עס זאָל ניט זיין, נאָך היינט פֿאַרנאַכט, אין אַ פֿאַר שטונדען אַרום וועט ער איהר שיינקען אַ בראַסלעט; זי קען זיין זיכער אין דעם, און אויסערדעם זאָל זי אַקאַרשט ניט פֿערגעסען, אז דער פעלץ איז איהרער. . . .

דער משוגע'נער מענש; וואָס זשע, איז ער ווירקליך פֿון זינען אַראָב? סאַראַ האָט געלאַכט, אָבער זי האָט זיך אָנגעהויבען שרעקען פֿאַר זינע מאַדנע איינפֿעלען. אייערנעכטען האָט ער דער פֿרוי, וועלכע האָט איהם אָבגעבראַכט זיינע וועש, גענעבען, אַסך טעהר געלד, וויפֿעל ס'האָט איהר געקומט; היינט וויל ער אַוועקשיינקען זיין פעלץ, און אין שטאַדט דער-צעהלט מען אויך אַלערליי זאַכען וועגען איהם.

XX

יא, ער איז פֿון זינען אַראָב, ער איז פֿון זינען אַראָב. ס'האָט גאָר מעהר קיין צווייפֿעל ניט געקענט זיין אין דעם; וואָרום סאַראַ האָט איהם אָנגעבאַטען קאַפֿע, מילך, טהעע, האָט איהם אָנגעבאַטען ביער, האָט איהם אָנגעבאַטען אַלעס, וואָס איז איהר נור איינגעפֿאַלען, אָבער ניט קוקענדיג דערויף איז ער אויפֿגעשטאַנען פֿון טיש, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אַקאַרשט אַנידערגעוועזט, און געלאָזט שטעהן דעם גאַנצען פֿריהשטיק. פֿלוצלינג איז איהם אַרויף אויף'ן זינען, אז עס איז פֿונקט די צייט, ווען מאַרטהאַ פֿלעגט קומען אויף'ן מאַרק מיט איהרע אייער; ווער ווייס, פֿילייכט איז זי שוין דאָ צוריק; עס וואָלט דאָך געווען אַ גליקליכער צו-פֿאַל, ווען ער זאָל זי נאָך היינט ווידערוזעהן, גראָד היינט. ער געהט צוריק אַרויף צו זיך אין צימער און שטעלם זיך אַוועק ביים פֿענסטער.

דער גאנצער מארק ליגט פֿאַר איהם; נאָר מאַרטהאַן קען ער ניט זעהן. ער וואַרט אַ האַלבע שטונדע, אַ גאַנצע שטונדע. נעהמט ניט אַראָב קיין אויג פֿון מאַרק, אָבער אומזיסט. ענדליך קאָנצענטרירט זיך זיין גאַנצער אינטערעס אויף איין סצענע, וואָס שפּיעלט זיך אָב אונטען ביי די טרעפּ פֿון דער פּאַסט און וועלכע ציהט צו צו זיך אַ מאַסע נייגיריגע: אין אַ קרייז פֿון מענשען, אין מיטען אויף דער זאַמדיגער גאַס, זעהט ער מיט נומן, ווי ער טאַנצט און שפּרינגט אַרויף און אַראָב; ער געהט אָהן אַ ראָק, און אויך די שיד האָט ער אויסגעטהאָן; ער טאַנצט און האַלט זיך אין איין אָבווישען דעם שווייס, און אַז ער איז פֿאַרטיג, קלייבט ער צונויף זיינע עטליכע ערעס פֿון די צושווער. יא, מינוט האָט זיך ווידער גע- נומען צו זיין אַלטער טהעטיגקייט, ער האָט ווידער אָנגעהויבען טאַנצען. נאָגעל וואַרט ביז ער איז פֿאַרטיג און דער עולם געהט זיך פֿונגאַנ- דער, דאַן שיקט ער אימיצען אַרונטער, איהם רופֿען. און מינוט קומט אַרױן מיט דערועלכער אונטערטהעניגער האַלטונג ווי אימער, דעם קאַפּ אַראָבגעבויען, די אויגען אַרונטערגעלאָזען צו דער ערד.

„איך האָב אַ בריעף צו אייך,“ זאָגט נאָגעל.

און ער ניט איהם דעם בריעף, שמעקט איהם אַריין טיעף אין איינער פֿון זיינע ראַקט-אַשען און הויבט אָן מיט איהם צו ריידען:

„איהר האָט מיך אַריינגעבראַכט אין אַ גרויסע פֿערלענעהייט, מיין פֿריינד, איהר האָט מיך אָבגענאַרט, מיך מיט אַזאַ כּיטערקייט געפֿיהרט פֿאַר דער נאָז, אַז איך מוז עס בעוואַנדערן, כאָטש איך מוז צוגעבען, אַז דאָס האָט מיך שטאַרק געערגערט. האָט איהר איצט צייט? איהר געדיינקט דאָך נאָך געוויס, אַז איך האָב אייך אַמאָל צוגעזאָגט צו געבען אַן ערקלעהרונג וועגען עפעס. נו נומ, איך וויל אייך איצט געבען אַט די ערקלעהרונג. איך געפֿין, אַז עס איז געקומען דער מאַמענט דערצו, נאָר קען איך אייך אַפֿריהער פֿרעגען: האָט איהר געהערט, אַז מען רעדט שטאַרק וועגען מיר אין שטאָדט און מען זאָגט, אַז איך בין פֿעריקט? לאָמיר אייך אַקאַרשט בערוהיגען, איך בין ניט פֿעריקט; דאָס קענט איהר דאָך אַליין אויך הערען, ניט וואָהר? איך גיב צו, אַז אין דער לעצטער צייט בין איך געווען אַביסעל צושומעלט; עס האָבען מיר געד- טראָפֿען אַ מאַסע זאַכען, וועלכע זיינען ניט געווען אַם בעסטען; ס'איז אַזוי בעשעהרט געווען; אָבער איצט בין איך ווידער פֿאַלקאָס געזונד, ס'פֿעהלט מיר גאַרנישט. דאָס בעט איך אייך ניט צו פֿערגעסען. . . . איהר וועט דאָך קיין פֿאַראַיבעל ניט האָבען, ווען איך וועל אייך בעמען, עפעס געהמען אין מויל?“

ניין, מינוט האָט גאָרנישט געוואָלט נעהמען אין מויל.
„יאָ, דאָס האָב איך פֿאַראויס געוואוסט . . . מיט איין וואָרט, איך
בין פֿול מיט מיסטרויען צו אייך, גרענאַרד, איהר פֿערשמעהט נאַנץ גוט,
וואָס איך בין אויסען מיט מיינע ווערטער. איהר האָט מיך אזוי מורא'דיג
אַבגענאַרט, אז איך וויל נאָר מעהר ניט מאַכען קיין פֿערוואַך, זיך צו
בעהאַלטען דערמיט; איהר האָט מיך איינפֿאַך אין אַ זעהר ערנסטער זאַך
נאַנץ מיאוס אָבגעטהאַן, פֿון גוטהאַרציגקייט, אויב איהר ווילט, אָבער
איהר האָט עס דאָך געטהאַן. אָט דאָס קליין פֿלעשעלע איז געווען ביי
אייך אין די הענד?“
מינוט כאַפט אין דער ווייט אַ קוק אויף'ן פֿלעשעלע און ענטפֿערט
ניט,

„ס'איז געווען גיפֿט אין דעם? ס'איז אויסגעליידיגט און דאָן ווידער
אַנגענאָסען געוואָרען ביז העלפֿט מיט וואַסער; היינט ביינאָכט איז דאָ
קיין אַנדער זאַך ניט געווען נור ריינע וואַסער.“
מינוט זאָגט נאָך אַלץ גאָרנישט.

זעהט איהר, דערמיט איז אויגענטליך ניט בענאַנגען געוואָרען קיין
שלעכטע טהאַט. דער וואָס האָט דאָס געטהאַן, האָט עס איינפֿאַך גער-
טהאַן פֿון גוטען האַרצען, נור אום צו פֿערהיטען, עס זאָל קיין בייז ניט
געשעהן. אָבער דאָס זייט איהר דאָס, וועלכער האָט עס געטהאַן.“
פֿרויע.

„ניט וואָהר?“

„יאָ, ענטפֿערט ענדליך מינוט,

„יאָ, און פֿון אייער שטאַנדפונקט איז עס געווען ריכטיג געהאַנג-
דעלט; אָבער פֿון מיין שטאַנדפונקט זעהט עס אַנדערש אויס, פֿאַרוואָס
האָט איהר עס געטהאַן?“

„איך האָב געמיינט, איהר ווילט פֿילייכט . . .“
פֿרויע.

„נן, זעהט איהר שוין! אָבער דאָ האָט איהר זיך אָבגענאַרט, גרע-
נאַרד, אייער גוט האַרץ האָט אייך פֿערפֿיהרט. האָב איך ניט יענע
נאַכט, ווען איהר האָט מיטגענומען דאָס גיפֿט מיט זיך, אויסדריקליך
געזאָגט, אז איך האָב ניט קיין מוסה, עס אַליין אויסצוטריןקען?“
„געוויס, אָבער איך האָב פֿונדעסטוועגען פֿאַרט מורא געהאַט, אז
איהר קענט עס פֿילייכט טהאַן. און אָט האָט איהר עס דאָך געטהאַן.“
„איך האָב עס געטהאַן? וואָס פֿליידערט איהר? העהע, איהר האָט
זיך אַליין אַריינגעפֿאַקט, גוטער מאַן, ס'איז אמת, אז איך האָב דאָס

פֿלעשעלע היינט ביינאכט אויסגעלייריגט, אבער מערקט אייך גוט: איך אליין האָב אפילו קיין טראָפּען דערפֿון ניש פֿערוובט.

מינוט קוקט איהם אָן פֿערוואונדערט.

„אַט זעהט איהר שוין, ווי איהר אליין געהט אַוועק מיט אַ לאַנגער נאָז. איהר מאַכט אַ שפּאַציר אין מיטען דער נאַכט, איהר געהט אַריבער די לאַנהונגס-בריק, איהר בעגעגענט אַ קאַץ, וועלכע שלעפט זיך איבער'ן גאַנצען ברעג און דרעהט זיך און וואַרפֿט זיך אַרום אין די שרעקליכסטע שמערצען. איהר בלייבט שמעהן, קוקט זיך איין אין דער-קאַץ; עפעס איז איהר געבליבען שמעקען אין האַלז, זי האָט אַ פֿיש-אַנגעל אין האַלז, זי הוסט און דרעהט זיך און קען עס ניש אַרויפֿבריינגען און ניש אַרום-מערשלינגען; אָבער פֿון האַלז רינט איהר בלוט. גוט, איהר פּאַקט די קאַץ און פרואווט זיך אַרויסקריגען די פֿיש-אַנגעל. אָבער פֿאַר ווייטאָג קען די קאַץ ניש בלייבען רוהיג, זי מהוט זיך אַ וואַרף אויפֿ'ן רוקען און אין איהר ווילדען צאָרן לאָזט זי זיך אַרויף אויף אייך מיט די נעגעל, צורייסט אייך די באַק איינס, צוויי, דריי, אַזוי ווי איהר זעהט צום ביי-שפיעל ביי מיר אויף דער באַק. אָבער דערווייל ווערט אַלץ ערגער און ערגער מיט דער קאַץ, זי האַלט ביים דערשטיקט ווערן און דאָס בלוט פֿליסט אָהן אויפֿהער פֿון איהר האַלז. וואָס מהוט מען פֿאַרט דערצו? בעת איהר ווייט זיך אַזוי מיטש וואָס צו טהאָן, שלאָגט דער קירכען-וויגער צוויי, ס'איז אָבער צו שפעט צו קריגען הילף ביי וועמען עס איז; וואָרום ס'איז צוויי אַזויגער ביי נאַכט. מיט אַמאָל קומט אייך אַרויף אויפֿ'ן זינען, אַז איהר האָט אַ קליין געבענשט פֿלעשעלע מיט גיפֿט אין טאַש; איהר ווילט מאַכען אַ סוף צו דער קאַץ'ס יסורים און איהר גיסט איהר אַרײַן דאָס גיפֿט אין האַלז. די קאַץ מיינט, ס'איז עפעס שרעקליך געפֿעהרליכעס, וואָס זי האָט דאָ געקראָגען, זי קרעמפֿט צוזאַמען און קוקט זיך אום מיט אויסגעלאָצטע אויגען, מאַכט פֿלוצלינג אַ ווילדען שפרונג און דרעהט זיך און שלעפט זיך ווייטער איבער'ן ברעג. וואָס איז דאָ געשעהן? אין פֿלעשעלע איז נור געווען וואַסער, דאָס האָט ניש געקענט טוימען, ס'האָט בלויז געקענט פֿערגרעסערן די ווייפֿאַגען, און די קאַץ געהט ווייטער מיט דער פֿיש-אַנגעל אין האַלז און בעניסט זיך מיט בלוט און סאַפעט נאָך לופֿט. פֿריהער אָדער שפעטער וועט זי פֿערבלוטען, אָדער זי וועט דערשטיקט ווערן איינע אליין, ערגעץ-וואו אין אַ ווינקעל.

„איך האָב עס געטהאָן מיט אַ גוטער אַבזיכט,“ זאָגט מינוט.

„נאַטירליך, איהר מהוט קיינמאָל ניש עפעס אַנדערש ווי דאָס, וואָס איז גוט און עהרליך געמיינט; מען קען אייך איינפֿאַך קיינמאָל ניש

כאפען ביי קיין שלעכטע טהאט; אויף אזוי ווייט איז אָט דער צארטער, עהרליכער שווינדעל מיט מיין גילט גאָר קיין נייעס נישט פֿאַר אייך. צום ביישפּיעל איצט, ווען איהר האָט אונמען אויף'ן מאַרק געמאַנצט. איך בין געשמאַנען דאָ ביים פֿענסטער און האָב צוגעקוקט; איך וויל אייך נישט אויסריידען, פֿאַר וואָס איהר האָט עס געטהאָן, איך וויל נור פֿרעגען: פֿאַרוואָס האָט איהר אויסגעטהאָן די שיד? איהר געהט דאָך איצט אין שיד; נאָך וואָס האָט איהר זיי אויסגעטהאָן, בשעת איהר האָט גע- מאַנצט?"

„אום זיי נישט אָבצוגעצן.“

„אקוראַט דאָס, וואָס איך האָב ערוואַרט! כ'האָב געוואוסט, אז איהר וועט אזוי ענטפֿערן, דערפֿאַר האָב איך געפֿרעגט. איהר זייט די ריינסטע זעלע אין דער שטאָרט. אלעס איז גוט און עהרליך אין אייך, איהר זייט אָהן פֿלעקען, אָהן קנייטשען. כ'האָב אייך אמאָל געוואָלט שמעלען אויף דער פּראָבע און אייך פֿאַר געלד דינגען, זיך אויסצוגעבען פֿאַר דעם פֿאַמער פֿון אַ פֿרעמדען קינד; גיט קוקענדיג דערויף וואָס איהר זייט געווען אָרים און דאָס דאָזיגע געלד וואָלט אייך גאַנץ גוט געקענט צוניין קומען, האָט איהר זיך פֿונדעסטוועגען גלייך אויף'ן שמעל אָבגעזאָגט דערפֿון; אייער זעלע איז אויפֿגעבראַכט געוואָרען ביי דעם בלוזען גע- דאַנק וועגען אזא אונגריינעם האַנדעל; כ'האָב גאָר נישט געקענט מאַכען מיט אייך, נישט קוקענדיג דערויף וואָס איך האָב אייך געבאַמען צוויי הונדערט קראַנען דערפֿאַר. ווען איך וואָלט דאָן געוואוסט, וואָס איך ווייס איצט, וואָלט איך אייך נישט אזוי גראָב בעליידיגט; דעמאָלט האָב איך נאָך נישט געהאַט קיין קלאָהרען איינדרוק פֿון אייך; איצט אָבער ווייס איך, אז מיט אייך מוז מען זיין איינגעהאַלטען אי פֿאַרוויכטיג, נאָ, ס'איז גוט! אָבער לאָמיר זיך האַלטען ביי דעם, וועגען וואָס מיר האָבען גערעדט. . . דאָס, וואָס איהר טהוט אויס די שיד און מאַנצט באַרוועס, נישט אויפֿמערקזאָם מאַכענדיג קיינעם וועגען דעם, נישט קוקענדיג אויף די שמערצען, וואָס דאָס פֿערשאַפֿט אייך, און זיך נישט בעקלאַנגענדיג דערויף — דאָס איז גראָד כאַראַקטעריסטיש פֿאַר אייך. איהר וויינט נישט, איהר זאָגט נישט: זעהט, איך טהו אויס די שיד, כדי זיי נישט אָבצוגעצן, כ'בין געצוואונגען דערצו, ווייל איך בין אזוי אָרים! ניין, איהר האַנדעלט, אויב איך קען זיך אזוי אויסדריקען, שמום. ס'איז אַ פֿעסטער פֿרינציפֿ ביי אייך, קיינמאָל ביי קיינעם נישט צו בעמען וואָס עס איז; נישט קוקענדיג דערויף קריגט איהר אלעס, וואָס איהר ווילט קריגען, אָבער איהר אַליין האָט דערביי דאָס מויל נישט געעפֿענט; איהר זייט אַבסאָלוט ריין, ווי

פֿאַר אַנדערע לייט, אַזוי אויך פֿאַר אייך אַליין, אין אייער אייגענעם בע-
וואוסמיין. אַם דעם באַראַקטער-צוג שמעל איך פֿעסט ביי אייך און
איך געה ווייטער; איהר דאַרפֿט ניט ווערן אונגעדולדיג, איך וועל ענדליך
קומען צו דער ערקלעהרונג. . . איהר האָט אַמאָל געזאָגט עפעס איבער
פֿרייליין גודע, וועגען וואָס איך האָב אָפֿט נאָכגעדיינקט; איהר האָט גע-
זאָגט, אַז עס איז פֿילייכט דאָך ניט אַזוי אונגענליך צוצוקומען צו איהר,
ווען מען ווייסט נור, ווי אַזוי צוצוטרייטען צו דער אַרבייט; ווייניגסטענס
האָט איהר וואָס עס איז דערגרייכט ביי איהר. . ."
"ניין, אָבער. . ."

"יא, זעהט איהר, איך געדיינק דאָס גאַנץ גוט, ס'איז געווען דעם
אָבער, ווען מיר זייגען דאָ ביידע געזעסען צוזאַמען און געטרונקען,
ס'הייסט: איך האָב געטרונקען און איהר האָט צוגעקוקט. איהר האָט
געזאָגט, אַז מאַרטשאַ — יא, איהר האָט זי נור גערופֿען מאַרטשאַ, איהר
האָט אויך דערזעהלט, אַז זי רופֿט אייך אימער יאָהאַנעס; ניט וואָהר,
איך זאָג קיין ליגען ניט, זי רופֿט אייך דאָך יאָהאַנעס? זעהט איהר, איך
קען זיך אויך דערמאָנען, אַז איהר האָט מיר דאָס דערזע זלט. נו, אָבער
איהר האָט געזאָגט, אַז מאַרטשאַ איז זאָנאַר אַזוי ווייט געגאַנגען, אייך
אַלעם מעגליכע צו ערלויבען. . ."

מינוט שפּרינגט אויף, ער איז רויט אויף'ן פנים און ער שלאָגט
איהם איבער די רייד:

"דאָס האָב איך קיינמאָל ניט געזאָגט! איך האָב עס קיינמאָל ניט
געזאָגט!"

"איהר האָט עס קיינמאָל ניט געזאָגט? ווי? אַזוי, איהר האָט עס
וויקליך ניט געזאָגט? און אַשטייגער ווען איך זאָל אַרויפֿרופֿען סאַראַן
און זי שטעלען אַלס עדות, אַז זי איז גראָד בשעת אינזער שמועס געווען
אין צווייטען צימער און האָט געהערט יעדעס וואָרט דורך די דינע ווענד?
אַזוי וואָס איז מיר נאָך קיינמאָל ניט פֿאַרגעקומען! אַצונד ווערט אַלואַ
אַלעס אומגעוואָרפֿען דורך אייער לייקענען; איך וואָלט גערן געוואָלט
אייך נאָך אַביסעל אויספֿרעגען וועגען דעם; עס אינטערעסירט מיך, און
איך האָב אָפֿט געטראַכט דערפֿון; אָבער אַז איהר בעשטעהט דערויף, אַז
איהר האָט עס ניט געזאָגט, מאַ —! איבעריגענס בעט איך אייך, זעצט
זיך אַקאָרשט צוריק אויף אייער פֿלאַץ, אַנטלויפֿט ניט ווי דאָס לעצטע
מאָל. נאָר איהר קענט עס איצט סיי ווי סיי ניט, די טהיר איז פֿע-
רשלאָסען; איך האָב זי פֿערשלאָסען."

נאגעל האָט פֿעררויכערט אַ ציגאַר; מיט אַמאָל טהוט ער זיך אַ
כאַפּ, אזוי ווי ער וואָלט זיך אָן וואָס עס איז דערמאָנט.

„ניין, אָבער נאָט מיין נאָט!“ האָט ער געוואָגט, „ווי האָב איך פֿאַרמ
געקענט אזא טעות האָבען! הערר גרענאַרד, כ'בעט אייך ווירקליך מיר
צו פֿערצייהען; איהר זייט גערעכט, איהר האָט עס ניט געוואָגט! פֿער-
נעסט עס, ליעבער פֿריינד; אן אנדערער האָט עס געוואָגט, און ניט איהר;
איצט דערמאָן איך זיך, כ'האָב עס געהערט מיט אַ פֿאַר וואָכען צוריק.
זוי האָב איך גאָר געקענט אויף איין רגע גלויבען, אז איהר וועט אויס-
געבען אַ דאַמע — און פֿאַר אלע זאַכען, אז איהר וועט זיך אליין אויס-
געבען — אויף אזאָן אופן! כ'פֿערשמעה גאָר ניט, ווי אזוי דאָס האָט
מיר געקענט אַרויף אויף'ן מוח; כ'מוז ווירקליך ניט זיין אין גאַנצען ביים
זינען. . . איבעריגענס, הערט צו: איך בין זיך דאָך מודה, אז איך
האָב אַ טעות געהאַט, און בעט גלייך ענטשולדיגונג; אַלזאָ בין איך דאָך
ניט פֿערריקט, ניט וואָהר? אויב איך רעד פֿונדעסמוועגען פֿאַרט אַביסעל
אָהן אַ טאַלק, אַביסעל ווילד, דאַרפֿט איהר ניט גלויבען, אז איך מהו
עס אַבוזבטליך; מיינט ניט, אז איך וויל אייך פֿערטומלען דעם מוח און
אַרויסציהען ביי אייך וואָס עס איז. דאָס וואָלט דאָך סיי ווי סיי געווען
אַרויסגעוואָרפֿענע אַרבייט, ווייל איהר אליין רעדט דאָך קיין וואָרט ניט.
ניין, איך רעד דערפֿאַר אזוי וואונדערליך און אונאַביערלייגט, ווייל איך
נעפֿין זיך אין דעם מאָמענט אין אזא שטימונג; דאָס איז דער גאַנצער
גרונד. ענטשולדיגט, וואָס איך בין פֿערקראַכען אָן אַ זייט; איהר זייט
פֿילייכט אונגעדולדיג און ווילט הערען די ערקלעהרונג?“

מינוט שווייגט. נאָגעל שמעהט אויף און אַ צוקאַכטער הויבט ער
אָן אַרומגעהן צווישען טהיר און פֿענסטער אַהין און אַהער. פֿלוצלינג
בלויבט ער שמעהן, און מיעד און איבערדריסיג פֿאַר דער גאַנצער זאַך,
זאָגט ער:

„ניין, איצט האָב איך ווירקליך קיין לוסט ניט ווייטער צו ריידען
מיט אייך, איך וויל אייך גאַנץ אָפען אַרויסזאָגען מיין מיינונג! איך האָב
געפֿלודערט און גערעדט מיט אייך אָהן אַ טאַלק, און איך האָב עס ביי
איצט געטהאָן אַבוזבטליך, כדי וואָס עס איז אַרויסצוקריגען פֿון אייך.
כ'האָב עס געפרואווט אויף אלערליי וועגען; עס העלפֿט אָבער ניט, און
די זאַך איז מיר איינפֿאַך דערווידער. נו גוט, איך וויל אייך געבען די
ערקלעהרונג, גרענאַרד! ביי מיר אין האַרצען גלויב איך, אז איהר זייט
אַ פֿערבאַרגענער לוסט, אַ פֿערבאַרגענער לוסט!“

אז מינוט האָם אָנגעהויבען צימערן און זיינע אויגען האָבען מיט
שרעק זיך גענומען דרעהען אין אלע זיימען, האָט נאָגעל ווייטער געוואָגט :
„איהר רעדט ניט קיין וואָרט, איהר געהט ניט אַרויס פֿון דער האַלע.
איך קען אייך ניט ריהרען פֿון אַרט, איהר זייט אַ מערקווירדיגע, אַ
זעלטען שמועס קראַפֿט; איך בעוואַנדער אייך און אינמערעסיר זיך
שטאַרק אין אייך. געדיינקט איהר, ווי איך האָב דעמאָלט גערעדט מיט
אייך אַ גאַנצען אָבענד און צווישען אַנדערעס האָב איך אייך אַריינגעקוקט
גלייך אין די אויגען און געמיינט, אז איהר האָט צוזאַמענגעצוקט פֿאַר
שרעק? דאַן האָב איך געפרוואווט קומען ווייטער. כ'האָב אייך ניט אָב-
געלאָזט פֿון אויג אין אויף אַלערליי וועגען געפרוואווט קומען ווייטער,
כמעט אימער אָהן ערפֿאַלג; דאָס גיב איך צו, ווייל איהר זייט כלומר/שט
אַן אונבעפֿלקטער טענש; אָבער איך האָב קיין רגע ניט געצווייפֿעלט
אין דעם, אז איהר זייט אַ שטילער, געהיימער זינדער פֿון וואָס פֿאַר עס
איז אַרט. איך האָב ניט קיין בעווייז געגען אייך; דאָס פֿעהלט מיר
ליידער; איהר קענט אַלואָ זיין גאַנץ רוחיג, אלעס בלייבט צווישען אונז.
אָבער קענט איהר בעגרייפֿען, פֿאַרוואָס איך בין אזוי זיכער, אויב איך
האָב ניט קיין בעווייזע? זעהט איהר, דאָס פֿערשמעהט איהר ניט. און
ניט קוקענדיג דערויף האָט איהר דאָך אַ בעשטימטע געוואוינהייט, אַרונד-
טערצולאָזען דעם קאַפּ, ווען מיר ריידען איבער וואָס עס איז; איהר
האָט אַ פֿאַר אויגען מיט דעם און דעם אויסדרוק, אויגען, וועלכע פינמלען
גראַד דאַן, ווען איהר רעדט די און די ווערטער, אָדער ווען מיר קומען
צו צו די און די פֿראַגען; אויסערדעם האָט איהר אַ שטימע מיט אַ מין
מורמלענדען קלאַנג, אָה, די שטימע! אָבער הויפטזעכליך ווירקט איהר
אַנטיפֿאַמיש אויף מיר מיט אייער פֿערזאָן, איך פֿיהל עס אין דער לופֿט,
ווען איהר קומט צו; מיין זעלע הויבט אָן צימערן פֿאַר אונבעקוועמד-
ליכקייט. דאָס פֿערשמעהט איהר ניט? איך אויך ניט, אָבער עס איז
פֿאַרט אַזוי. ביי גאָט, נאָך אין דער שטונדע פֿיהל איך זיך איבערצייגט,
אז איך בין אויף דעם ריכטיגען סליאָד; אָבער איך קען אייך ניט פֿאַקען,
ווייל איך האָב קיין בעווייזע ניט. דאָס לעצטע טאָל, ווען איהר זייט גע-
ווען דאָ אויבען ביי מיר, האָב איך אייך געפֿרעגט, וואו איהר זייט געווען
דעם 6טען יוני — ווילט איהר וויסען, פֿאַרוואָס איך האָב זיך נאָכגע-
פֿרעגט דערויף? נו, דער 6טער יוני איז געווען דער טאָג, ווען קאַרלסען
איז געשטאַרבען, און איך האָב ביי דאַן געגלויבט, אז איהר האָט גע-
הרג'עט קאַרלסען/ן.”

אזוי ווי ער וואָלט אַראָבעפֿאַלען פֿון הימעל ווידער האַלט מינוט די

ווערמער: „אז איך האָב גע'הרג'עט קארלסען!" און ווערט ווידער אַנג-שוויגען.

„יא, דאָס האָב איך ביו איצט געגלויבט; כ'האָב געהאט אויף אייך דעם דאָזיגען פֿערדאָכט; אזוי ווייט האָט מיך זאָגאר געטריבען מיין גע-פֿיהל, אז איהר זייט אין וואָס פֿאַר עס איז בעציהונג אַ שורקע. איצט גלויב איך עס ניט מעהר; איך גיב צו, אז איך האָב אַ מעות געהאט; כ'בין געזאָגט צו ווייט און איך בעט פֿערציהונג דערפֿאַר. צי איהר וועט מיר גלויבען צי ניט, אָבער עס האָט מיך טיעף געקריינקט, וואָס איך האָב אייך געטהאָן אָט דאָס גרויסע אונרעכט; דערפֿאַר האָב איך מעהר ווי איין אָבער, זייענדיג אַליין, געבעטען ביי אייך פֿערציהונג. אָבער אויב איך האָב אין דעם פונקט אַ מעות געהאט, בין איך פֿונד-דעסמוועגען פֿאַרט זיכער, אז איהר זייט אַן אונרײַנע, היפּאָקריטישע זעלע; זאָל מיך גאָט שטראַפֿען, אויב איהר זייט דאָס ניט! איך פֿיהל עס טיעף ביי מיר אין האַרצען, ווי איך שטעה דאָ איצט און קוק אייך אָן; און ביי גאָט שווער איך, אז איהר זייט עס! פֿאַרוואָס בין איך אזוי זיכער אין דעם? מערקט אייך גוט: איך האָב פֿון אָנפֿאַנג אָן ניט געהאט קיין שום גרונד צו גלויבען אויף אייך עפעס אַנדערש ווי נור דאָס בעסטע, און אַלעס, וואָס איהר האָט שפעטער געזאָגט אָדער געטהאָן, איז אויך געווען גוט און גערעכט, יא, זאָגאר עדעל. דערצו האָט זיך מיר נאָך גע'חלוס'ט אַן אויסערגעווענהליך שעהנער חרום וועגען אייך: אז איהר זייט געווען ערגעץ-וואו אויף אַן אָפֿענעם זומפ און האָט שרעקליך געליי-טען פֿון מיינע פֿייניגונגען, אז איהר האָט מיך פֿונדעסמוועגען פֿאַרט געדאַנקט, זיך אַנידערגעוואַרפֿען אויף דער ערד און מיך געדאַנקט, דער-פֿאַר וואָס איך האָב אייך ניט נאָך מעהר געמוטשעט און אייך ניט פֿער-שאַפֿט נאָך מעהר יסורים. דאָס האָט זיך מיר גע'חלוס'ט וועגען אייך, און עס איז זעהר שעהן עס איז אויך ניטאָ קיין איין מענטש אין דער גאַנצער שטאָדט, וואָס זאָל גלויבען אויף אייך, אז איהר זייט פֿעהיג צו עפעס שלעכטס, איהר האָט ביי אַלעמען דעם בעסטען נאָמען, אַלע סימפּאָטיווען מיט אייך. און דאָך שטעהט איהר פֿאַר מיין זעלע ווי אַ פֿיינער און קריבענדער מלאך פֿון גאָט, מיט אַ גוט וואָרט איבער אַלעמען און מיט אַ גוטער מהאָט פֿאַר יעדען מאַן. אָבער האָט איהר מיך דען פֿערליימדעט, מיר שלעכטס געטהאָן? האָט איהר אויסגעזאָגט סודות, וועלכע געהען מיך אָן? ניין, ניין, דאָס האָט איהר ניט געטהאָן, און דאָס איז טאַקע אייער שטייגער, ווי אזוי זיך דורכצודרעהען; איהר מהוט קיינעם ניט קיין אונרעכט, איהר בעגעהט קיין שלעכטע מהאָט ניט,

איהר זייס הייליג און ריין און אכסאָלוט אונשולדיג פֿאַר די מענשען, און דאָס איז גענוג פֿאַר דער וועלט, אָבער פֿאַר מיר און עס ניט גענוג, איך פֿערדעכטיג אייך נאָך אַליץ. דאָס ערשטע מאָל, וואָס איך האָב אייך געזעהן, האָט מיט מיר געטראָפֿען עפעס מערקווירדיגעס. ס'איז געווען אַ פֿאַר מעג, נאָכדעם ווי איך בין אָנגעקומען אַהער אין שטאָדט, איין נאַכט אַרום צוויי אַווייגער. כ'האָב אייך געזעהן לעבען מאַרטשאַ גודע'ס הויז אונטען ביים ברעג; כ'האָב אייך פֿלוצלינג בעמערקט אין מיטען גאַס, אַהן דעם איך זאָל האָבען געזעהן, פֿון וואַנען איהר זייט געקומען; איהר זייט געשטאַנען און געוואַרט, איהר האָט מיך געלאָזט פֿערבייגעהן, און אז איך בין דורכגעגאַנגען, האָט איהר מיר נאָכגעקוקט, פֿון דער זייט געוואַרען בליקען צו מיר. איך האָב נאָך דעמאָלט ניט געהאַט גערעדט מיט אייך, נאָר אַ שטימע אין מיר האָט מיך אויפֿמערקזאַם גע-מאַכט אויף אייך, און די שטימע האָט געזאָגט, אז איהר הייסט יאָהאַנעס. יאָל דאָס זיין דאָס לעצטע וואָרט, וואָס איך רעד אין מיין לעבען — נאָר איך זאָג אייך, ס'האָט געוונגען אין מיר, אז איהר הייסט יאָהאַנעס, און אז איך זאָל גוט אכטונג געבען אויף אייך; ערשט אין אַ צייט אַרום בין איך געוואָהר געוואָרען, אז איהר הייסט ווירקליך יאָהאַנעס. אָבער פֿון יענער נאַכט אָן האָב איך אייך ניט אַרויסגעלאָזט פֿון אויג; און איהר האָט זיך שטענדיג אַרויסגעגליטשט פֿון מינע הענט, כ'האָב אייך אויף קיין פֿאַל ניט געקענט צוריקען צו דער וואַנד. ענדליך זייט איהר זאָגאַר אזוי ווייט געגאַנגען מיר צו פֿערפֿעלשען אַ קאַפּ גיפֿט, נור אויס גוטער און ערדלער מורא, אז איך קען עס נאָך פֿילייכט אויסמרינקען. ווי זאָל איך אייך ערקלעהרען, וואָס איך פֿיהל ביי דעם אַלעס? אייער רייניקייט ברומטאליזירט מיך, אַלע אייערע שעהנע ווערטער און אייערע גוטע האַנד-לונגען פֿיהרען מיך נור אַראָב פֿון ציעל: אייך אויפֿצודעקען. איך וויל אייך אַרונטעררייסען די מאַסקע און אייך בריינגען דערצו, איהר זאָלט אַרויסווייזען אייערע אמת'ע נאַטור. מיין בלוט קאַכט אין מיר אויף יעדעס מאָל, ווען איך זעה אייערע בלויע, לינגערישע אויגען, און איך קריס זיך פֿאַר אייך און פֿיהל נור, אז איהר זייט אין האַרצען אַ יעוואַיט. זאָגאַר אין דער רגע דוכט זיך מיך אָב, אז איהר לאַכט אינעווייניג אין זיך, אז ניט קוקענדיג אויף אייער פֿערצווייפֿעלטער, דערשלאגענער מינע, האָט איהר אַ פֿערבאַרגענעם, שווינישען געלעכטער, דערפֿאַר וואָס איך קען אייך גאַרנישט טהאָן, ווייל איך האָב ניט קיין בעווייזע געגען אייך. און מינוט זאָגט אויך איצט ניט קיין וואָרט. נאָגעל רעדט ווייטער: „איהר דיינקט נאַטירליך, אז איך בין אַ באַנדיט און אַ גראָבער

יונג, וואָס פֿאַלמט אָן אויף אייך און וואַרפֿט אייך אָט די אַלע בעשולדיג-
גונגען אין פנים אַרױן? גיט; דאָס ארמט מיך ווינציג וואָס; איהר קענט
דיינקען וועגען מיר, וואָס איהר ווילט; ביי אייך אין האַרצען ווייסט איהר
גאַנץ גוט, אַז איך האָב אייך אַרױפֿגעטראָמען אויף'ן היהנער-אויג, דאָס
איז מיר גענוג. אָבער פֿאַרוואָס דערלאָזט איהר, אַז איך זאָל זיך אַזוי
בענעהן מיט אייך? פֿאַרוואָס שמעהט איהר ניט אויף, שפייט מיר אָן אין
געזיכט און געהט זיך אייך אייער וועג?"

ס'האָט אויסגעזעהן, אַז מינוט קריגט מוט, ער האָט איפֿגעהויבען
די אויגען און געזאָגט:

„איהר האָט דאָך פֿערשלאָסען די טהיר.“

„ועהט נאָר, זעהט,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „איהר האָט זיך אַלואָ
דאָך אויפֿגעכאַפֿט! און איהר ווילט מיר איינריידען, אַז איהר האָט גער-
גלויבט, אַז רי טהיר איז פֿערשלאָסען? די טהיר איז אָפֿען, גיט אַ קוק
אַהער, אָט שמעהט זי גאַנץ אָפֿען! איך האָב געזאָגט, אַז זי איז פֿע-
רשלאָסען, כּדי אייך צו שמעלען אויף דער פּראָבע; ס'איז געווען אַ פּאַסטקע
פֿאַר אייך. די זאַך איז די: איהר האָט די גאַנצע צייט געוואוסט, אַז רי
טהיר איז אָפֿען, אָבער איהר האָט זיך ניט וויסענדיג געמאַכט, נור אום
צו קענען זיצען דאָ ריין און אונשולדיג ווי אימער און זיך לאָזען בעליי-
דיגען פֿון מיר. איהר זייט גיט אַרויס פֿון ציטער, ניין, איהר האָט זיך
ניט געריהרט פֿון אָרט; אַזוי גיך ווי איך האָב אייך געגעבען צו פֿע-
רשמעהן, אַז איך האָב אויף אייך אַ פֿערדאַכט, האָט איהר אָנגעשמעלט
די אויערן; איהר האָט געוואָלט הערען, וויפֿיעל איך ווייס, ווי געפֿעהרליך
איך קען ווערן פֿאַר אייך. ביי גאָט, איך ווייס, אַז דאָס איז אַזוי, און
איהר קענט זיך אייך גאַנץ רוהיג לייקענען, אויב איהר ווילט, ס'איז מיר
אַלצאיינס. . . און פֿאַרוואָס רעכען איך זיך דאָס איצט אויף אַזאַ אופן
אַב מיט אייך? איהר האָט אַ גוטען גרונד, מיר צו שמעלען אָט די
פֿראַגע; עס קען אויסזעהען, אַז דאָס אַלעס געהט מיך גאַרנישט אָן.
מיין פֿריינד, עס געהט מיך יאָ אָן; ערשמענס וואָלט איך אייך גערן
געוואָלט וואַרענען, איהר זאָלט זיך היטען. גלויבט מיר, אין דער רגע
מיין איך עהרליך, וואָס איך זאָג. אַזוי צי אַזוי, נאָר וואָס פֿאַר עס איז
שורקען-לעבען פֿיהרט איהר, און דאָס געהט נור אַ געזיסע צייט; אין
אַ שעהנעם מאָג וועט איהר ליגען דאָ פֿאַר דער גאַנצער וועלט, און
יעדער, וואָס וועט נור וועלען, וועט קענען מרעמען אויף אייך. דאָס איז
איינס, צווייטענס האָב איך אָן אַהנגנג, אַז ניט קוקענדיג אויף דעם
וואָס איהר לייקענט אַזוי שמאַרק, שמעהט איהר דאָך געהנטער צו פֿרייליין

גודע, ווי איהר ווילט מען זאל עס גלויבען. נו, וואָס האָט פֿרייליין גודע מיט מיר צו מהאָן? יאָ, דאָ זייט איהר ווידער גערעכט; אַנטקעגען אזא פֿראַגע ווי די דאָזיגע מוז איך שווייגען שטיל; פֿרייליין גודע געהט מיך ווייניגער אָן ווי יעדע אַנדערע. אָבער אין אַלגעמיין האָב איך א רעכט צו זיין אונרוהיג, אויב איהר פֿערקעהרט מיט איהר און שמעקט איהר נאָך פֿיליכט אָן מיט אייער דורכגעטריבענעם יעוואַיטיזם. אָט דערפֿאַר האָב איך זיך דאָס מיט איך אויף אזא אופן אָבגערעכענט.

נאָגעל פֿעררויכערט פֿון דאָס ניי זיין ציגאַר און זאָגט:

„און איצט בין איך פֿאַרטיג, און די טהיר איז נישט פֿערשלאָסען. איז איך געטהאָן געוואָרען אָן אונרעכט? שווייגט אָדער ענטפֿערט! טהוט, וואָס איהר ווילט; נאָר זאל אייער אינערליכע שטימע ענטפֿערן פֿאַר איך, און איהר ענטפֿערט. ליעבער פֿריינד, לאָמיק איך זאָגען, איידער איהר געהט אוועק: איך ווינט איך קיין שלעכטס נישט.“

פּויע.

מינוט שמעהט אויף, לייגט אַריין די האַנד אין קעשענע און געהמט

אַרויס דעם בריעף. ער זאָגט:

„איצט קען איך דאָס מעהר נישט אָננעהמען.“

דאָס קומט אימגעריכט פֿאַר נאָגעל'ן; ער האָט זיך גאָר פֿערגעסען

אָן בריעף, און ער זאָגט:

„אזוי? איהר ווילט עס נישט געהמען? פֿאַרוואָס נישט?“

„איך קען עס נישט אָננעהמען.“

מינוט לייגט אוועק דעם בריעף אויף'ן טיש און לאָזט זיך געהן צו

דער טהיר. נאָגעל געהט איהם נאָך מיט'ן בריעף אין דער האַנד, די

אויגען זיינען איהם פֿול מיט טרעהרען, און זיין שטימע ציטערט

פֿלוצלינג.

„געהמט עס דאָך, גרעגאַרד,“ זאָגט ער.

„ניין!“ ענטפֿערט מינוט, און ער עפֿענט די טהיר.

נאָגעל מאַכט צוריק צו די טהיר און זאָגט נאָך אַמאָל:

„געהמט עס! געהמט עס! לאָמיק איך ליעבערשט זאָגען, אז איך

בין פֿעריקט, אז איהר דאַרפֿט זיך אין גאַנצען פֿערגעסען אָן דעם, וואָס

איך האָב היינט געזאָגט. איך בין פֿאַלשמענדיג פֿעריקט. נישט וואָהר,

איהר זעהט אַליין גאַנץ גוט, אז מען קען זיך נישט אומקוקען אויף מיניע

רייד, אז איך בין נישט ביים זינען? אָבער געהמט דעם בריעף, איך ווינט

איך נישט קיין שלעכטס, כאָטש איך בין איינפֿאַך אויסער זיך; געהמט עס,

איך בעס איך, קיין סך איז דאָ נישט, גלויבט מיר, ס'איז אַ קלייניגקייט,

און איך האָב אייך צום שלום אזוי גערן געוואָלט געבען אַ בריעף מיט
עפעס וואָס עס איז, מיט כמעט גאַרנישט דערין, אבי נור אַ בריעף.
ס'איז בלויז אַ גרום. נאָ — איך בין אייך אזוי דאַנקבאַר דערפֿאַר."
דאָס זאָגענדיג האָט ער ארוינגעשטופט מינוט'ן דעם בריעף אין דער
האַנד און איז צוגעלאָפֿען צום פֿענסטער, אום ניט צו מווען איהם צוריק-
געהמען. אָבער מינוט איז געבליבען ביי זיינס, ער האָט דעם בריעף
וידער אַמאָל אוועקגעלייגט אויף'ן מיט און אַ שאַקעל געמאַן מיט'ן קאַפּ.
ער איז אוועק.

XXI

ניין, קיין זאך האָט איהם ניט אָבגעגליקט. זי ער איז געוועסען ביי
זיך אין צימער אָדער ער האָט אַרוסגעוואַנדערט אין די גאַסען, — ער
האָט אין ערגעץ קיין רוה ניט געפֿונען; זיין קאַפּ איז געווען פֿול מיט
שווענדער זאַכען, און יעדע זאך האָט איהם פֿערשאַמט בעזונדערע
יסורים. פֿאַרוואָס איז אלעס געווען אזוי אונגינסטיג פֿאַר איהם? ער
האָט עס ניט געקענט בעגרייפֿען; אָבער די פֿעדים האָבען זיך אלץ ענגער
און ענגער צוזאַמענגעצויגען אַרום איהם. ס'איז זאָגאַר געקומען אזוי
ווייט, אז ער האָט ווירקליך ניט געקענט פֿועל'ן ביי מינוט'ן אָנצוגעהמען
אַ בריעף, וועלכען ער האָט איהם געוואָלט געבען.

אלעס איז געווען אזוי שרויעריג און אונגעגליך. דערצו איז נאָך
געקומען דאָס, וואָס ער האָט אָנגעפֿאַנגען געפֿייניגט זי ווערן פֿון אַ נער-
וועזער מורא פֿאַר וואָס עס איז, עפעס אזוי ווי אַ געהיימע געפֿאַהר וואָלט
ערגעץ-וואו אין אַ פֿינסטערען ווינקעל געלויערט אויף איהם; אָפֿט פֿלעגט
ער בלייבען אַ פֿערצימערטער פֿאַר שרעק, ווען די פֿאַרהאַנגען פֿון פֿענ-
סטער האָבען נור אָנגעהויבען פֿלאַטערן אַביסעל אהין און אַהער. וואָס
זיינען דאָס איצט פֿאַר נייע יסורים, וועלכע קומען נאָך צו צו די אלטע?
זיינע אַביסעל האַרטע געזיכטסציגע, וועלכע זיינען קיינמאָל ניט געווען
שעהן, זיינען איצט געוואָרען נאָך ווייניגער אָנציהענד דורך די דונקעלע
באַרד-שפּראַצעלאַך אויף זיין מאַרדע און אויף די באַקען; ס'איז איהם
אויך פֿאַרנעקומען, אזוי ווי זיינע האָר ביי די אויערן וואָלטען אַביסעל
גראָער געוואָרען.

יא, איז וואָס איז דאָ אַזוינס? שיינט דען ניט די וויגן, און איז ער
דען ניט גליקליך, וואָס ער לעבט נאָך און קען געהן, וואוהין ער וויל?

איז דען וואָס פֿאַר עס איז הערליכקייט פֿערשלאָסען פֿאַר איהם? די זונן ליגט איבער'ן מאַרק און איבער'ן ים; אין די קליינע, שענהע גערטנער ביי יעדען הויז זינגען די פֿיינעל און שפּרינגען אַרום פֿון צווייג צו צווייג; די גאַלדענע שטראַהלען זיינען פֿערשפּרייט איבעראַל, די זאַמער-שטיינדלאַך אין די גאַסען באַדען זיך אין גאַלר, און אויבען אויף'ן שפיץ פֿון'ס קירכ-טהורם שמעהט די אָבגעזילבערטע קונגעל און ציטערט אַנטקעגען הימעל ווי אַן אונגעהייערער דיאָמאַנט.

ער קומט אַרײַן אין אַן אויסערגעווענהליכער פֿרייד, אין אַן ענטזי-קונג, אזוי שמאַרק און אונאויפֿהאַלמבאַר, אַז ער בויגט זיך אַרום פֿון פֿענסטער און וואַרפֿט צו אַ פֿאַר קינדער, וועלכע שפּיעלען זיך ביי די טרעפֿ פֿון האַטעל, אַ הויפֿען מיט זילבער-געלד.

„וויס נוטע קינדער!“ זאָגט ער, און פֿאַר געריהרמקייט קען ער קוים אַרויסבריינגען די ווערטער פֿין מײַל. וואָס האָט ער זיך דען צו שרעקען? ער זעהט גאַר איצט ניט אויס ערגער ווי פֿריהער; אויסערדעם, ווער לאָזט איהם דען ניט זיך אָבראַזירען און זיך אויספּוזען? דאָס איז דאָך נור ביי איהם אין די הענד. און ער איז אַוועק צום באַרברער.

ער האָט זיך אויך דערמאַנט, אַז ער דאַרף איינקויפֿען עטליכע זאַכען; ער דאַרף אַקאַרשט ניט פֿערגעסען דעם בראַסלעט, וואָס ער האָט צוגע-זאָגט סאַראַ'ן. און צווינגענדיג און פֿרעהליך, מיט דער זאַרגלאַזיגקייט פֿון אַ קינד, וואָס איז צופֿרײַעדען מיט דער גאַנצער וועלט, בעזאָרגט ער זיינע אַלע זאַכען. ס'איז געווען ניט מעהר ווי אַן איינבילדונג, אַז ער דאַרף מורא האָבען פֿאַר וואָס עס איז.

זיין נוטע שטימונג האַלט אָן, און ער פֿערלירט זיך אין פֿרעהליכע געדאַנקען. ער האָט געהאַט אַ שאַרפֿע אָברעכנונג מיט מינוט'ן, און זי איז שוין געווען האַלב אויסגעמעקט פֿון זיין עראינערונג, ער האָט זיך דערמאַנט אָן דעם ווי אָן אַ חלום. מינוט האָט ניט געוואָלט אָנגעהמען דעם בריעף, אָבער ער האָט דאָך אויך אַ בריעף פֿאַר מאַרטהאַ'ן. אין זיין דראַנג, מוטצוטהיילען אַנדערע פֿון זיין אויסערגעווענהליכער פֿרייד, האָט ער איצט געוואָלט געפֿינען אַ מיטעל צו בעזאָרגען דעם בריעף צו איהר. נאָר ווי זאָל ער דאָס מאַכען? ער האָט אַ זוך געטהאָן אין זיין בריעף-טאַש און געפֿונען דעם בריעף. צי וואָלט ניט געווען אַ פּלאַן, איהם צושיקען צו דאַגני'ן, אזוי אַז זי זאָל ניט וויסען, פֿון וואַנען ער קומט? זיין, ער מאַך איהם ניט שיקען צו דאַגני'ן. ער האָט נאָכגעדיינקט אַ וויילע, ער מוז דעם בריעף אַבסאָלוט גלייך אָבשיקען; ער האָט ענט-האַלטען אַ פֿאַר באַנקאַממען, ניט קיין בריעף, קיין איין וואָרט ניט.

פילייכט וואָלט ער געקענט בעמען דאָקטאָר סמענערסען, איהם צו בעוואַרגען? און צופרידען מיט דעם דאָזיגען געדאַנק, געהט ער צו דאָקט־טאָר סמענערסען.

ס'איז געווען זעקס אויגער.

ער האָט אָנגעקלאַפט אין דעם דאָקטאָר'ס קאָנטאָר-טהור; זי איז געווען פֿערשלאָסען. ער געהט דורך דעם הויף און וויל אַריינגעהן אין קיך, זיך נאָכפֿרעגען אויף'ן דאָקטאָר, מיט אַמאָל הערט ער, ווי פֿרוי סמענערסען רופֿט איהם פֿון גאַרטען.

אין גאַרטען, אַרום אַ גרויסען שטיינערנעם מיש, זיצט די פֿאַמיליע און טרינקט קאַפֿע. דאָרט זיינען אויך געווען עטליכע געסט; אַ פֿאָר דאַמען, אַ פֿאָר העררען; דאַגני קיעלאַנד איז אויך געווען דאָרט; זי איז געגאַנגען אין אַ נאַניז ווייסען הוט, וועלכער איז געווען אַרום און אַרום בעזעצט מיט קליינע, העלע בלומען.

נאַנעל וויל זיך צוריקציהען; דאָן שטאַמעלט ער אַרום:

„דער דאָקטאָר, כ'האַב געוואָלט דעם דאָקטאָר . . .“

נאָט! צי איז ער אַקאַרשט ניט קראַנק?

ניין, ניין, ער איז ניט קראַנק.

נו, דאָן דאַרף ער ניט אוועקגעהן.

און פֿרוי סמענערסען האָט איהם אַ ציה געמעהאָן ביים אָרם; דאַגני איז זאָגאַר אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם געוואָלט אָבגעבען איהר שטוהל. ער האָט זי אָנגעקוקט; זיי האָבען זיך אָנגעקוקט איינער דעם אַנדערן; זי איז זאָגאַר אויפֿגעשטאַנען פֿאַר איהם און האָט איהם שטילער-הייט געזאָגט:

„ביטע, געהמט אָט דעם שטוהל!“

נאָר ער האָט געפֿונען אַ פֿלאַץ לעבען דאָקטאָר און האָט זיך אַני-

דערנעזעצט.

אָט די אויפֿנאַהמע האָט איהם אַביסעל צומישט. דאַגני האָט איהם מילד אָנגעקוקט און איהם זאָגאַר געוואָלט אָבגעבען איהר שטוהל. זיין האַרץ האָט שטאַרק געקלאַפט; פֿילייכט וואָלט געווען אַ פֿלאַן איהר צו געבען דעם בריעף צו סאַרמאַה'ן?

אין אַ וויילע אַרום האָט ער זיך צוריק בערהויגט. מען האָט גע-פֿיהרט אַ לעבעדיגען געשפּרעך, גערעדט איבער פֿערשיעדענע זאַכען; זיין ליכטיגע שטימונג איז ווידער געקומען איבער איהם, און זיין שטימע האָט געציטערט פֿאַר פֿרייד. ער לעבט דאָך, ער איז ניט טויט און וועט אויך ניט שטאַרבן. אַרום אַ ווייס-געדעקטען מיט בלאַנקע זילבערנע

בלים, אין אָם דעם גרינעם גאַרמען, איז געוועסען אַ געוועלשאַפֿט פֿון פֿרעהליכע מענשען, וועלכע האָבען געלאַכט, און ביי וועמען די אויגען האָבען געפֿונקעלט פֿאַר פֿרייד; איז דען געווען וואָס פֿאַר עס איז אורזאָך, זיך צו פֿיהלען אונגעקוועם?

„ווען איהר וואָלט ווירקליך געוואָלט זיין אזוי ליעבענסווירדיג, וואָלט איהר גענומען אייער פֿידעל און אונז עפעס געשפּיעלט,“ האָט פֿרוי סטער- גערסען געזאָגט.

ניין, ווי קומט זי גאַר צו אַז אַ איינפֿאַל!

אַז די אַנדערע האָבען איהם אויך געבעטען, האט ער זיך צולאכט אויף'ן קול און געזאָגט:

„אַבער איך האָב דאָך צום מאָל קיין פֿידעל ניט!“

אַבער זיי האָבען געוואָלט שיקען נאָך'ן אָרגאַניסט'ס פֿידעל; אין אַ רגע וועט זי דאָ זיין.

יא, דאָס וועט זיי גאַר ניט העלפֿען, ער וועט זי ניט אָנריהרען, און אַחוץ דעם איז דעם אָרגאַניסט'ס פֿידעל איבערגעפֿיהרט דורך די קליינע רובינען, וועלכע זיינען איינגעפֿאַסט דאָרט אויף'ן גריף-ברעט; דער מאָן קריגט דורך דעם אַ גלעזערנעם קלאַנג; די שטיינרלאַך זיינען ניט איינגעפֿאַסט אויף'ן ריכטיגען פּלאַץ, ס'איז ניט צום אויסהאַלטען. איבעריגענס קען ער שוין גאַר מעהר ניט פֿיהרען דעם סטיק ווי געהעריג איז איבער די סטרונגעס, יא, אייגענטליך האָט ער עס גאַר קיינמאָל ניט געקענט; ניט וואָהר, ער אַלזיין מוז דאָך דאָס וויסען בעסער פֿון אַלעמען? . . . אַבער דאָ האָט ער מיט אַמאָל אָנגעהויבען דערצעהלען, ווי עס איז איהם גענאָנגען דאָס ערשמע און איינציגע מאָל, ווען מען האָט וועגען זיין שפּיעלען גערעדט אין דער עפֿענטליכקייט; דאָס וואָלט כמעט געקענט אָנגענומען ווערן אַ סימבאָל. ער האָט די צייטונג געקריגען ביי-נאַכט און זי געלעזען לינענדיג אין בעס; ער איז דעמאָלט געווען זעהר יונג, ער האָט געוואוינט ביי זיינע עלטערן, און עס איז געווען אַ לאַקאַלע צייטונג, וועלכע האָט איהם בעשריבען. אָה, ווי גליקליך איז ער געווען מיט דער רעצענווע! ער האָט זי איבערגעלייענט שעהנע עמליכע מאָל און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען, ניט פֿערלעשענדיג די ליכט. אין סימען נאַכט האָט ער זיך אויפֿגעכאַפּט און איז נאָך געווען שוויט-סיער, די ליכט האָבען אויסגעברענט, ס'איז געווען פֿינסטער ביי איהם אין צימער; אַבער אויף דער פּאָדלאַגע האָט געבלישמשעם עפעס אַ ווייסע זאַך, און אזוי ווי ער האָט געוואוסט, אַז ביי איהם אין צימער געפֿינט זיך אַ ווייס שפּיי-קעסטעל, האָט ער געטראַכט ביי זיך: זעה גאַר, דאָס איז

דאָס שפייקעסמעל! ס'איז ביטער צו זאָגען — אָבער ער האָט אויס-
געשפיגען און געהערט, ווי עס האָט געטראָפֿען. און אזוי ווי עס האָט
דאָס ערשטע מאָל אזוי גרויסארטיג געטראָפֿען, האָט ער נאָך אמאָל
אויסגעשפיגען און ס'האָט ווידער געטראָפֿען. דאָן האָט ער זיך צוריק-
געלייגט און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען. אָבער אויף מאָרגען אין דערפֿריה
האָט ער דערזעהן, אַז עס איז געווען די טהייערע צייטונג, אויף וועלכע
ער האָט געשפיגען, די זעהר פֿריינדליכע עפֿענטליכע מיינונג איבער
איהם, אויף וועלכע ער האָט געשפיגען. העהעהע, ראָס איז געווען זעהר
טרויעריג!

איבער דעם האָבען אלע געלאַכט. די גוטע לוינע האָט געהאַלטען
אין וואַקסען. פֿלוצלינג רופֿט זיך אָן די בעל הבית'טע:
„אָבער איהר זעהט ווירקליך אויס אַביסעל בלייכער ווי פֿריהער!“
„אָך,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „דאָס איז אַבסאָלוט גאַרנישט, איך
פֿיהל זיך גאַנץ גוט.“

און ער האָט זיך צולאַכט אויף'ן קול איבער דעם איינפֿאַל, אַז ער
איז עפעס ניט מיט אַלעמען.

מיט אמאָל קומט איהם אַרויף די פֿאַרב אין די באַקען, ער הויבט
זיך אויף פֿון דער באַנק און זאָגט, אַז מיט איהם איז ווירקליך ניט אַלעס
אין אָרדנונג; ער פֿערשטעהט אַליין ניט פֿאַרוואַס, נאָר איהם קומט פֿאַר,
אזוי ווי עפעס אונטערוואַרטעטעס וואָלט מיט איהם געדאַרפֿט פֿאַסירען;
ער שרעקט זיך אזוי. העהעהע, צי האָט זיך שוין וועמען עס איז געמאַכט
אַזאַ מאָדנער צושטאַנד? לעכערליך! און עס האָט דאָך גאַרנישט צו
בעדייטען, ניט וואָהר? עס האָט איהם אויך וואָס עס איז פֿאַסירט.
דאָ האָבען אלע געבעטען, ער זאָל דערצעהלען, וואָס מיט איהם
האָט געטראָפֿען.

ניין, צו וואָס? ס'איז אָהן אַ שום בעדייטונג, אַ פּוסמע, נאַרישע
זאַך, נאָך וואָס פֿערשווענדען די צייט דערמיט? די געוועלשאַפֿט וועט זיך
גור לאַנגוויילען דערביי.

ניין, זיי וועלען זיך אַבסאָלוט ניט לאַנגוויילען.
ס'איז אָבער אזוי לאַנג. ווייט דאָרט אין סאַן פֿראַנציסקאָ פֿאַנגט זיך
עס אָן; ס'איז אַ געשיכטע, וואָס ציהט זיך פֿון אמאָל, ווען ער האָט
גערויכערט אַפּיום. . .

אַפּיום? נאָם, ווי אינטערעסאַנט דאָס איז!

„ניין, געדיגע פֿרוי, ס'איז גיכער פּיינליך, ווייל זאָנאַר איצט אין
סימען העלען מאַג שרעק איך זיך פֿאַר וואָס עס איז. נאָר מיינט ניט, אַז

איך בין א שמענדיגער אפיוס-רויכערער; כ'האָב עם נור צוויי מאָל גע-
טהאָן, און דאָס צווייטע מאָל האָט גאָר קיין אינטערעס נישט. אָבער דאָס
ערשטע מאָל האָב איך ווירקליך דורכגעלעבט עטוואָס מערקווירדיגעס,
דאָס איז וואָהר. איך בין אַריינגעפֿאלען אין אַ זאָגענאָנטען „רען“. ווי
קום איך אַהין? אַט אזוי, אָהן אַ שום אַבזיכט! איך וואַנדער צייטענווייז
אַרום אין די גאַסען, כ'זעה מעגשען, קלייב זיך אויס אַ פּערוואַן, וועמען
איך געה נאָך פֿון דער ווייטענס, אום צו זעהן, וואו זי וועט זיך ענדליך
אַבשמעלען; כ'קוק נישט אויף קיין זאך, כ'געה אַרויף דירעקט אין די
הייזער, אויף די טרעפּ, אום צו זעהן, וואו זי וועט סוף כל סוף אַריינ-
געהן. כיינאכט אין די גרויסע שמערט איז אויסערגעווענהליך אינטע-
רעסאַנט און מען קען דאָן מאַכען די מערקווירדיגסטע בעקאַנטשאַפֿטען.
נאָ, וועגען דעם ריידען מיר נישט! איך בין אַלואַ אין סאָן פֿראַנצישקאָ און
שלייע זיך אַרום אין די גאַסען. ס'איז נאַכט, פֿאַראַויס פֿאַר מיר געהט
אַ הויכע, מאַגערע פֿרוי, פֿון וועלכער איך געהס קיין אויג נישט אַראָב;
ביים ליכט פֿון די גאַז-לאַמפּערנעס, וועלכע מיר געהען פּערבוי, קען איך
זעהן, אז זי געהט אין דינע קליידער, נאָר אַרום האַלו טראַגט זי אַ קרויץ
פֿון גרינע שטיינדלאַך. וואוהין געהט זי? זי געהט דורך מעהערערע
קוואַרטאַלען, פֿערקירעוועט זיך אין פֿערשיעדענע גאַסען און געהט און
געהט, און איך געה איהר אַלין נאָך טריט ביי טריט. ענדליך געפֿינען
מיר זיך אין כינעווישען קוואַרטאַל, די פֿרוי געהט אַרונטער עטליכע
טרעפּלאַך אין אַ קעלער, און איך נאָך איהר; זי געהט אַריין אין אַ
לאַנגען קאָרידאָר, און איך געה אויך אַריין אין לאַנגען קאָרידאָר. רעכטס
פֿון אונז איז אַ שטיינערנע וואַנד, אָבער לינקס זיינען דאָ קאַפּע-הייזער,
כאַרביער-שטיבער און וועשעררייען. מיט אַמאָל כלייבט די פֿרוי שמעהן
ביי איין טהיר, זי קלאַפּט אָן, אַ געזיכט מיט קרומע אויגען ווייזט זיך
ביים פֿענסטער אין דער טהיר, און זי ווערט אַריינגעלאָזען. איך וואַרט
אַ וויילע און שמעה גאַנץ שמיל, דאָן קלאַפּ איך אויך אָן. די טהיר
עפֿענט זיך ווידער אויף, און איך געה אַריין.

דאָס צימער איז פֿול מיט רויך און עם ווערט דאָרט גערעדט הייך
אויף'ן קול. אויבען ביים טיש שמעהט די מאַגערע פֿרוי און דינגט זיך
מיט אַ כינעווער, וועמעס בלוי העמד היינגט איהם אַרונטער איבער די
הויזען. איך געה צו אַביסעל געהענטער און הער, אז זי וויל פֿער-
משכּוין איהר קרויץ פֿאַר עפעס, אָבער זי וויל עם נישט אוועקלייגען ביים
כינעווער, נאָר עם טראַגען אויף זיך; ס'איז גענאָנגען אין צוויי דאָלאַר,
און זי איז נאָך פֿון פֿריהער עפעס שולדיג געווען, אזוי אז אלעס אַרייט

און ארום איז געוואָרען אַ סומע פֿון דריי דאָלאַר. גוט, זי איז שטאַרק אונרוהיג, ווען גיט ווען צובליפעט זי זיך און פֿערברעכט מיט די הענד, און זי וויינט מיר אויס צו זיין זעהר אונטערעסאַנט. דער כינעזער אין דעם העמד איז אויך געווען אינטערעסאַנט, ער האָט זיך גיט געוואָלט אַריינלאָזען אין קיין געשעפֿט, אויב ער קריגט גיט דעם קרויץ צו זיך אין די הענד; געלד אָדער אַ משכון!

„איך וועל זיך דאָ אַנידערזעען און אויסוואַרטען אַ וויילע,“ רופֿט זיך אָן די פֿרוי, „איך זעה שוין, אַז סוף כל סוף וועל איך עס דאָך טהאָן, אַז איך וועל ענדליך אוינגעהן דערויף; אָבער איך טאָר עס גיט טהאָן!“ און דערביי שלוכצט זי אַריין דעם כינעזער גלייך אין פנים אַריין און פֿערברעכט מיט די הענד.

„וואָס טאָרט איהר גיט טהאָן?“ פֿרעג איך.

אָבער זי הערט, אַז איך בין אַן אויסלענדער און ענטפֿערט גיט. זי איז געווען אויסערגעווענהליך אינטערעסאַנט, און איך האָב בע- שלאָסען עפעס צו טהאָן. יא, איך קען איהר אַנטלייהען דאָס געלד, אום צו זעהן, ווי עס וועט אַבלויפען; גור אויס נייגירעיקייט האָב איך עס געטהאָן, און דערצו האָב איך איהר צוגעלייגט נאָך אַ דאָלאַר, אום צו זעהן, וואָס זי וועט טהאָן מיט איהם; דאָס מוז דאָך זיין זעהר אינטע- רעסאַנט.

זי שמעלט אויס אויף מיר אַ פּאַר אויגען און דאַנקט מיר; זאָגען זאָגט זי נאָרנישט. נאָר זי שאַקעלט עטליכע מאַל מיט'ן קאָפּ און קוקט מיך אָן מיט טרעהרען אין די אויגען, און איך האָב דאָך דאָס בלוז גע- טהאָן אויס נייגירעיקייט. גוט, זי געהט צו צום מיט, בעצאָהלט דאָס געלד און פּערלאַנגט גלייך אַ צימער. זי האָט אויסגעגעבען דאָס גאַנצע געלד, וואָס זי האָט געהאַט.

זי געהט, און איך געה איהר נאָך. מיר שפּאַצירען ווידער אַמאַל דורך אַ לאַנגען קאָרידאָר, אין וועלכען עס זיינען דאָ נומערירטע צימערן אויף ביידע זייטען, און אין איינעם פֿון די דאָזיגע צימערן כאַפט זיך די פֿרוי אַריין און קלאַפט צו די טהיר. איך וואַרט אַ וויילע, זי קומט גיט צוריק; איך וויל עפֿענען די טהיר, אָבער זי איז פֿערשלאָסען.

דאָן געה איך אַריין אין אַ צווייטען צימער און בעשליס ביי זיך צו וואַרטען. דאָ געפֿינט זיך אַ דויטער דוואַן און אַ קלינג-אַפּאַראַט, דאָס צימער איז בעלויבטען פֿון אַ לאַמפּ, וואָס היינט אויף דער וואַנד. איך לייג זיך אַנידער אויף'ן דוואַן, די צייט פֿערגעהט זעהר לאַנגזאַם, און עס ווערט מיר לאַנגווייליג; כּדי עפעס צו טהאָן, טהו איך אַ דריק אויף'ן

קנאפ און קלינג אָן. איך דארף גאַרנישט, פֿונדעסטוועגען קלינג איך אָן.
א כינעזער יונגעל קומט, קוקט מיך אָן און ווערט צוריק פֿערשוואונדען.
עס געהען אַריבער עטליכע מינוטען. „קום, לאָמיר דיך נאָך אַמאָל זעהן —
זאָג איך — כדי די צייט צו פֿערטרייבען; פֿאַרוואָס קומסט דו נישט צוריק?“
און איך קלינג פֿון דאָס ניי אָן.

דאָ קומט דער יונגעל צוריק, שמיל ווי אַ גייס, זיך גליטשענדיג
אויף פֿילצענע שיך. ער זאָגט גאַרנישט, איך זאָג אויך גאַרנישט; נאָר ער
דערלאַנגט מיר אַ גאַנץ קלייניקע פֿאַרצעלייענע פיפקע מיט אַ לאַנגען,
דינעם ראָהר, און איך געהם זי אין דער האַנד. דאָן רייבט ער אָן אַ
שוועבעלע, האַלט עס איבער דער פיפקע און איך רויבער. איך האָב די
פיפקע נישט פֿערלאַנגט, נאָר איך רויבער. גלייך נאָכדעם הויבט מיר אָן
שומען אין די אויערן . . .

איצט געדיינק איך ווייטער גאַרנישט, נור דאָס, אז איך האָב גע-
פֿיהלט, ווי איך בין ערגעץ-וואו הויך אויבען, ווי איך פֿאַנג אָן אַרויפֿשטייגען
העכער — איך שוועב. אַרום מיר איז געווען אונגעהויער ליכטיג, און
די וואַלקענס, מיט וועלכע איך האָב זיך בעגעגענט, זיינען געווען זילבער-
ווייס. ווער בין איך געווען, און וואוהין בין איך געפֿלויגען? איך טראַכט
און טראַכט, נאָר איך קען זיך אָן קיין זאך נישט דערמאָנען; איך בין נור
אַרויפֿגעשטיגען אונגעהויער הויך. כ׳האָב געזעהן פֿון דער ווייטענס גרינע
פֿעלדער, בלויע ים׳ען, מהאַלען און בערג אין גאַלדענעם גלאַנץ, כ׳האָב
געהערט מוזיק פֿון די שמערען, און דער גאַנצער הימעלס-רום איז געווען
פֿול מיט מעלאָדיען.

אַבער די ווייטע וואַלקענס האָבען מיך איינפֿאַך ענטזיקט, זיי האָבען
מיך דורך און דורכגענומען, און איך האָב געפֿיהלט, אז איך וואַלט געקענט
שמאַרבען פֿאַר הערליכקייט. מיט אַמאָל טהוט אַ צימער אָן ערדישע ער-
אינערונג ביי מיר אין האַרצען, און איך הויב אָן זינקען.

איך זינק, זינק, דאָס ליבט ווערט קלענער, ס׳ווערט אַלץ דונקעלער
און דונקעלער אַרום מיר, איך דערוועה די ערד אונטער מיר, און איך
דערקען זיך; דאָרט זיינען שמערט, ווינד און רויך. פֿלוצלינג בלייב איך
שמעהן. איך קוק זיך אום, אַרום מיר איז אַ ים. איך פֿיהל זיך שוין נישט
גליקליך, איך שמייט זיך אָן אָן שמיינער, און איך ווער שיער נישט פֿער-
פֿאַררען פֿאַר קעלט. אונטער מייע פֿיס איז ווייטער זאַמער, און איבער
מיר זעה איך קיין אַנדער זאך נישט נור וואַסער. איך שוויס אָב אַ שטיק;
כ׳שוויס פֿערביי פֿערשיעדענע וואונדערליכע געוויקסען, דיקע, גרינע בלאַט-
פֿלאַנצען, ים-בלומען, וועלכע טונקען זיך אונטער און קומען אַרויף צוריק

אויף זייערע שטיינגלאך — א שטימע וועלט, אין וועלכער מען הערט קיין שום קלאנג ניט, אָבער וואו אַלעס לעבט דאָך און בעוועגט זיך. איך שוים ווייטער און קום צו צו א קאָראַלען-פֿעלו. קיין קאָראַלען זיינען שוין מעהר ניטאָ, דער פֿעלו איז אויסגעפלינדערט; אָבער איך האָב זיך געטראַכט: דאָ איז שוין ווער עס איז געווען פֿאַר מיר! און איך האָב זיך מעהר ניט געפֿיהלט אַזוי איינזאַם, ווייל אימיצער איז שוין דאָ פֿריהער געווען. איך שוים ווידער, כ׳וויל צוקומען צו יבשה, אָבער דאָס מאָל שוים איך ניט לאַנג און שמעל זיך אָב. כ׳שמעל זיך אָב, ווייל דאָרט ליגט אַ מענש אַנטקעגען מיר אויפֿן גרונד; אַ לאַנגע און מאַגערע פֿרוי, און זי ליגט אַ צוריסענע איבער אַ שטיין. כ׳ריהר זי אָן, אין איך זעה, אַז איך קען זי; אָבער זי איז טויט, און איך פֿערשמעה גאָר ניט, ווי אַזוי זי קען זיין טויט, אַז איך דערקען זי דאָך אָן דעם קרייז מיט די גרינע שטיינער. ס׳איז דיזעלבע פֿרוי, וועמען איך בין נאָכגעגאַנגען דורך די לאַנגע קאָרידאָרען ביז צו די נומערירטע צימערן. איך וויל שווימען ווייטער, אָבער איך בלייב אויף אַן אָרט און וויל זי אַנדערש איבערלייגען; זי ליגט אויסגעשפּרייט איבער אַ גרויסען שטיין, און דאָס מאַכט אויף מיר אַן אונגלייכען איינדרוק. זי האַלט אָפֿען די אויגען, אָבער איך זעה זי אַוועק מיט מיר צו אַ ווייסען אָרט, און איך דערזעה דעם קרייז ביי איהר אויפֿן האַלו. איך בעהאַלט עס אונטער איהר קלייד, כדי די פֿיש זאָלען עס ניט צוגעהמען ביי איהר. דאָן שוים איך אַוועק ווייטער . . .

אויף מאַרגען האָט מען מיר דערזעהלט, אַז די פֿרוי איז ביינאַכט געשטאָרבֿען; זי איז אַריינגעשפּרונגען אין ים, ניט ווייט פֿון דעם בינע-זישען קוואַרטאַל; מען האָט זי אין דער פֿריה געפֿונען אַ טויטע. דאָס איז זעהר וואונדערליך, אָבער זי איז ווירקליך געווען טויט. „פֿילייכט וואַלט איך זיך געקענט נאָך אַמאָל מרעפֿען מיט איהר, ווען איך זאָל עפעס טהאָן דערצו!“ האָב איך געטראַכט. און איך האָב נאָך אַמאָל גע-רויכערט אָפּוים, כדי איך זאָל זיך מרעפֿען מיט איהר, אָבער איך האָב זי ניט געזעהן.

ווי מאַדנע דאָס איז געווען! אָבער אין אַ צייט אַרום האָט מיר ווידער עפעס פּאַסירט. איך בין צוריק געקומען קיין אייראָפּאַ. איך בין געווען אין דעהיים. אין אַ וואַרעמער נאַכט האָב איך זיך אַרומגעשליעט אין די גאַסען, כ׳בין אַרונטער צום האַפֿען, צו די פּאַספּעס, וואו איך בין געבליבען אַ היבשע צייט און האָב זיך צוגעהערט, וואָס מען האָט גע-רעדט אויף די שיפֿען. אַלעס איז געווען רוהיג, די פּאַספּעס האָבען ניט

געארבייט. ענדליך בין איך מיט געוואָרען, און איך האָב פֿונדעסטוועגען פֿאַרש ניט געוואָלט געהן אַהיים, ווייל עס איז געווען אזוי וואַרם; איך בין אַרויפגעקראַכען אויף איינע פֿון די פֿאַמפעס און האָב זיך דאָרט אנידערגעזעצט. אָבער די נאַכט איז געווען אזוי שטיל און וואַרם, כִּ׳האַב זיך ניט געקענט האַלטען אויף, כִּ׳בין אַרײַנגעפֿאלען אין אַ שווערען שלאָף.

מיט אַמאָל כאָפּ איך זיך אויף און הער, ווי אַ שטימע רופֿט מיך; כִּ׳קוק אַרונטער: אַ פֿרוי שמעהט אונטען אויף די שטיינער, זי איז הויך און סאָגער; אַז די גאָלדאַמטערנע פֿלאַקערט אויף, קען איך זעהן, אַז איהרע קליידער ווינען זעהר דין, איך בעגריס זי.

„עס רעגענט,“ זאָגט זי.

גוט, איך ווייס ניט, צי עס רעגענט, נאָר אויב יאָ, איז דאָך בעסער זיך צו בעהאַלטען אונטער אַ דאָך. און איך קריך אַרונטער פֿון דער פֿאַמפֿע. אין דערזעלבער רגע הויבען די פֿאַמפעס אָן צו קלאַפען און צו רוישען. אַ לאַפעטע שווינגט זיך דורך די לופֿט און פֿערשווינדעט — די פֿאַמפעס אַרבייטען. אָבער ווען איך געה ניט אַראָב אין דער רעכטער צייט, וואָלט איך צוהיסען געוואָרען, צוהאַקט אויף שטיקלאַך; דאָס איז מיר גלייך קלאָהר געוואָרען.

איך קוק זיך אום; ס׳הויבט ווירקליך אָן אַביסעל צו רעגענען; די פֿרוי האָט זיך דערווייל געלאָזט געהן, כִּ׳האַב זי געזעהן פֿאַר מיר, און איך האָב זי גוט געקענט, זי האָט אויך היינט געטראָגען דעם קרייץ אַרום האַלו. איך האָב זי גלייך אין אָנפֿאַנג דערקענט, נאָר איך האָב זיך נעמאַכט, ווי איך קען זי ניט. אַצונד האָב איך זי געוואָלט אָניאָגען, און איך בין געגאַנגען אזוי שנעל ווי איך האָב גור געקענט; נאָר איך האָב זי ניט אָנגעיאָגט. זי געהט ניט מיט די פֿיס, זי שוועבט, אָהן דעם זיך צו ריהרען, פֿערקירעוועט זיך אין אַ וויטען־גאַס, און מיט אַמאָל פֿער־שווינדעט זי פֿון מיינע אויגען.

דאָס איז געווען מיט פֿיער יאָהר צוריק.

נאָגעל האָט זיך אָבגעשמעלט. ס׳האַט אויסגעזעהן, אַז דעם דאָך־פֿאַר אַזוי ערנסט ווי ער האָט נאָר געקענט:

„און פֿון דאָן אָן האָט איהר זיך שוין מעהר ניט געטראָפֿען מיט איהר?“

„יאָ, היינט האָב איך זי ווידער געזעהן. אַמ דערפֿאַר האָב איך פֿון

צייט צו צייט א געפיהל פון מורא. איך בין געשטאנען ביים פענסטער ביי מיר אין צימער און האב ארויסגעקוקט אין גאס; מיט אמאל דערועה איך זי; זי קומט גלייך צו מיר, קווער איבער דעם מארק, אזוי ווי זי וואלט ארויפגעקומען פון די לאנדונגס-בריקען און פון ים, בלייבט שמעהן פאר מיינע פענסטער און קוקט ארויף. כ'בין ניש זיכער געווען, צי דאס בין איך עס, צו וועמען זי האט ארויפגעקוקט, און דערום בין איך צוגעגאנגען צו אן אנדער פענסטער; אבער דא האט זי אומגעדרעהט דעם קאפ און אייך דארט ארויפגעקוקט צו מיר. דאן האב איך זיך געגריסט צו איהר; נאר אזוי גיך ווי זי האט דאס דערועהן, האט זי זיך שנעל אויסגעדרעהט און ווידער גענומען שוועבען איבער'ן מארק ארונטער צו די לאנדונגס-בריקען, דאס הינטעל, יאקאבסען, האט זיך א לאז געטהאן צו דער מהיר פון האמעל און אנגעהויבען שרעקליך צו בילען. דאס האט געמאכט אן איינדרוק אויף מיר. אין אט דער לאנגער צייט האב איך זי כמעט פער-געסען, און מיט אמאל איז זי היינט ווידער געקומען. פלייכט האט זי מיך געוואלט פאר וואס עס איז ווארענען."

דא האט דער דאקטאר ארויסגעפלאצט מיט א געלעכטער.
"יא, האט ער געזאגט, "זי האט אייך געוואלט ווארענען, איהר וואלט ניש געהן אהער צו אונז."

"ניין, נאטירליך האט זי זיך דאס מאל אָבענארט: ס'איז גאר נישט פארוואס מורא צו האבען; אבער פאריגעס מאל וואלט איך געקענט צו-ריסען ווערען אויף שטיקלאך פון די לאפעטעס. און דערפאר האב איך זיך אביסעל געשראקען. דאס מאל האט עס אלוז גאר קיין בעדייטונג ניש, ווי? העהע, א שעהע זאך וואלט געווען, ווען מען זאל דארפן ציטערן פאר אלעס מעגליכע. איך מוז לאכען איבער דער גאנצער גע-שיכטע."

"גערוענקייט און אבערגלויבען!" האט דער דאקטאר קורץ געזאגט. אבער אצונד האט אייך יעדער איינער פון דער קאמפאניע אָנגעד-הויבען דערזעהלען געשיכטען; דער זיינער האט געשלאגען איין מאל נאך דאס אנדערע; ס'האט אָנגעהויבען ווערן אָבענד. נאגעל איז די גאנצע צייט געוועסען און האט ניש אויסגערעדט קיין ווארט; ס'איז איהם געווארען זעהר קאלט. ענדליך האט ער זיך אויפגעהויבען און געוואלט אַוועקגעהן. ניין, ער קען דאך דאגגיין ניש בעלעסטיגען מיטן ברעף, ער וועט עס בעסער איבערלאזען; פלייכט וועט ער מארגען קענען טרעפן דעם דאקטאר און איהם בעטען, ער זאל עס בעווארען. זיין גליקליכע שטימונג איז אין גאנצען פערביי.

צו זיין גרויסער בעוואונדערונג איז אויך דאָנני אויפגעשטאַנען, בער
ער האָט זיך צוגעגרייט צו געהן. זי האָט געוואָנט:

„ניין, איהר דערצעהלט אַזעלכע אונגלייכע זאַכען, אַז איך הויב
זיך ווירקליך אָן שרעקען. נאָ, איך וועל בעסער געהן אַהיים, איידער עס
ווערט שטאַרק פֿינסטער.“

זיי זיינען צוזאַמען אַרויס פֿון גאַרטען. נאָגעל'ן איז הייס געוואָרען
פֿאַר פֿרייד; יאָ, איצט קען ער איהר געבען דעם בריעף! קיין בעסערע
געלעגענהייט וועט ער קיינמאָל נישט האָבען!

„מיר דוכט, איהר האָט עפעס געוואָלט ריידען מיט מיר?“ האָט
איהם דער דאָקטאָר נאָכגעשריען.

„ניין, אייגענטליך נישט,“ האָט ער געענטפֿערט אַביסעל צומישט,
„כ'האָב אייך בלויז געוואָלט בעזוכען און . . . איך בין דאָך שוין אַזוי
לאַנג נישט געווען ביי אייך. אַדיע!“

אַרויסקומענדיג אין גאַס, זיינען זיי ביידע געווען אונרוהיג, אויך
דאָנני איז געווען אונרוהיג. זי האָט גערעדט וועגען וועטער; ווי מילד
ס'איז היינט אָבענד!

יאָ, שמיל און מילד!

ער האָט אויך גאַרנישט געקענט זאָגען, ער איז געגאַנגען און האָט
געקוקט אויף איהר. זי האָט געהאַט דיזעלבע סאַמעמענע אויגען, דעם
זעלבען בלאַנדען צאַפֿ, וואָס איז איהר אַראָבגעהאַנגען איבער'ן רוקען;
אַלע געפֿיהלען פֿון זיין האַרצען האָבען פֿון דאָס ניי ערוואַכט, איהר
גאַהענטקייט האָט איהם פֿער'שכור'ט, און ער האָט אַריבערגעפֿיהרט די
האַנד איבער די אויגען. יעדעס מאָל, וואָס ער האָט זי געוועהן, איז זי
אַלץ שעהנער און שעהנער געוואָרען, יעדעס מאָל! ער האָט פֿערגעסען
אַלציניג, האָט פֿערגעסען איהר שפּאַט, האָט פֿערגעסען, אַז זי האָט אַב-
געריסען מאַרט האַ'ן פֿון איהם, און אַז זי האָט איהם אויף אַן אונבאַרמ-
האַרציגען אופן גערייצט מיט אַ טאַשענטיכעל; ער האָט זיך געטומט
אַבקעהרען אָן אַ זייט, כדי נישט אויף'ס ניי אַרויסצופֿלאַצען מיט אַ הייסער
ערקלעהרונג. ניין, איצט מוז ער זיך איינהאַלטען, ער האָט זי שוין צוויי
מאָל אַרויסגעבראַכט פֿון געדולד; ער איז דאָך אַ מאַן! און ער האָט
כמעט איינגעהאַלטען דעם אַטהעם און זיך געטאַכט שטאַרק.

זיי זיינען צוגעקומען ביי צו דער הויפט-גאַס; דער האָטעל איז
געלעגען רעכטס; זי האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי זי וואָלט געוואָלט ריידען.
שווייגענדיג איז ער געגאַנגען ביי איהר זייט; פֿילייכט וואָלט ער געקענט

מיטנעהן מיט איהר דורך'ן וואלד? פלוצלינג האָט זי אַ קוק געמאהן
אויף איהם און געזאָגט:

„אַ דאָנק פֿאַר אייער ערזעהלונג! שרעקט איהר זיך נאָך? איהר
דאַרפֿט זיך ניט שרעקען!“

ווי שוין איינמאָל, כמעט ווי שוין איינמאָל פֿריהער: „מיר דוכט,
איהר האָט געזיפֿצט; זיפֿצט ניט!“ יאָ, היינט איז זי געווען מילד און
גוט; ער האָט געוואָלט גלייך אָנהויבען ריידען וועגען דעם בריעף.

„איך וואָלט אייך גערן געבעמען, מיר צו טהאָן אַ געפֿעליגקייט,
האָט ער זיך אָבגערופֿען; „אָבער איך ווייס ניט, צי איך זאָל עס בעמען
ביי אייך; איהר וועט דאָך מיר איצט ניט וועלען טהאָן קיין געפֿעליגקייט.“
„אָה יאָ! איך וויל עס גערן טהאָן.“

זי וויל עס גערן טהאָן, האָט זי געזאָגט! ער האָט אַרײַנגעלייגט די
האַנד אין קעשענע, אַרײַסצוגעהמען דעם בריעף.

„איך וואָלט אייך געוואָלט בעמען, מיר צו בעזאָרגען אָם דעם בריעף;
ס'איז בלויז אַ מיטטהיילונג, עפעס . . . יאָ, ס'איז ניט קיין וויכטיגע
זאָך, נאָר . . . אַ בריעף צו פֿרייליין גודע; איהר ווייסט פֿיליכט, וואו
פֿרייליין גודע איז? זי איז אַוועקגעפֿאַהרען.“

דאַנני איז געבליבען שמעהן. אַ וואונדערליכער, פֿערשלייערמער
כליק האָט אַ בליץ געמאהן פֿון אָט די בלויע אויגען; אַ ווילע איז זי
געשמאַנען און האָט זיך ניט געריהרט פֿון אָרט.

„צו פֿרייליין גודע?“ האָט זי געזאָגט.

„יאָ, אויב איהר ווילט זיין אזוי גוט. נאָר עס האָט צייט, עס יאָגט

ניט דערמיט . . .“

„אָה יאָ, יאָ!“ האָט זי מיט איין מאָל געזאָגט. „ניט איהם אַקאַרשט
אַהער, איך וועל געוויס בעזאָרגען אַ בריעף פֿון אייך צו פֿרייליין גודע.“
און נאָכדעם ווי זי האָט אַרײַנגעלייגט דעם בריעף אין טאַש, האָט
זי פלוצלינג אַ שאַקעל געמאהן מיט'ן קאָפּ און געזאָגט:

„יאָ, יאָ, עס האָט מיך זעהר געפֿרעהט, אייך צו זעהן. איצט מוז
איך געהן.“

דאָס זאָגענדיג האָט זי ווידער אַ קוק געמאהן אויף איהם און איז

אַוועק.

ער איז געבליבען שמעהן. פֿאַרוואָס האָט זי גערעדט אזוי האַסטיג?
זי האָט איהם ניט אָנגעקוקט ביזו, ווען זי איז אַוועק; אין געגענטהיל;
און פֿונדעסטוועגען איז זי פֿאַרט מיט איין מאָל, אונערוואַרטעם אַוועק?

אָם האָט זי זיך פֿערקירעוועט אויף'ן וועג צום פּאַסטאָר-הויף . . . אָם
איז זי פֿערשוואַנדען . . .
אז ער האָט זי שוין מעהר ניט געקענט זעהן, איז ער אַרויף אין
האַטעל. זי איז געגאַנגען אין אַ שנעע־ווייסען הוט, און זי האָט איהם
אַזוי מערקווירדיג אָנגעקוקט . . .

XXII

דער פֿערשלייערטער בליק, וואָס זי האָט איהם צוגעוואָרפֿען! ער
האַט איהם ניט פֿערשטאַנען. נאָר אז ער וועט זיך אַטרעפֿען מיט איהר
נאָך אַמאָל, וועט ער זיך סטאַרען עס גוט צו מאַכען, אויב ער האָט זי
היינט בעלידיגט. ווי שווער דער קאַפּ איז איהם געוואָרען! נאָר איין זאַך
איז זיכער: גאָט ווי דאַנק, ער האָט ניט פֿאַרוואָס מורא צו האָבען.
ער האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף'ן זאָפּאָ און אָנגעהויבען בלעטערן
אין אַ בוך; אָבער ער האָט ניט געלייענט. ער איז אויפֿגעשטאַנען און
צוגעגאַנגען צום פֿענסטער; ער איז געווען זעהר אוינרוהיג, ער וואָלט עס
אויף קיין פֿאַל ניט צוגעגעבען, אפילו פֿאַר זיך אליין אויך ניט, נאָר ער האָט
כמעט ניט געסמיינעט אַרויסצוקוקען אויף דער גאַס, פֿאַר מורא, אז זיינע
אויגען קענען נאָך אַמאָל דערוועהן עטוואָס אונגעווענהליכעס. זיינע קניע
האַבען אָנגעהויבען ציטערן; וואָס איז איהם פֿאַרט? ער האָט זיך ווידער
אַנידערגעזעצט אויף'ן זאָפּאָ און געלאָזט דאָס בוך אַראָבפֿאַלען אויף דער
ערד. זיין קאַפּ האָט געקלאַפּט ווי מיט האַמערס, ער האָט זיך געפֿיהלט
קראַנק. ס'איז קיין צווייפֿעל ניט, ער האָט פֿיעבער; די צוויי נעכט איינע
נאָך דער אַנדערער, וואָס ער איז געלעגען אין וואַלד, האָבען ביסלאַכווייז
געווירקט, און ער איז געווען צוגעקיהלט פֿון קאַפּ ביז די פֿיס. בשעת
ער איז געזעסען ביים דאָקטאָר אין גאַרטען, האָט ער שוין אָנגעהויבען
ציטערן פֿאַר קעלט.
נו, דאָס וועט דאָך אַריבערגעהן! ער איז ניט געווען געוואוינט צו
מאַכען אַ וועזען פֿון אזא קליינער פֿערקיהלונג; מאַרגען וועט ער ווידער
זיין גאַנץ געזונד! ער האָט אָנגעקלונגען און געהייסען בריינגען קאַניאַק;
אָבער דער קאַניאַק האָט גאָר קיין ווירקונג ניט געהאַט, איהם זאָגאַר
ניט ישכור געמאַכט, און ער האָט אומזיסט אויסגעטרונקען עטליכע פֿולע
גלעזער. דאָס ערגסטע איז געווען, וואָס אויך זיין קאַפּ האָט אָנגעהויבען
זוערן צומיטעלם, ער האָט ניט געקענט קלאָהר דיינקען.

ווי אָנגעגריפֿען ער האָט זיך דאָס געפֿיהלט נאָכדעם ווי ס'איז אַרײַ-
בער אַ שמונדע צײַט! וואָס איז דאָס? פֿאַרוואָס פֿלאַמען די פֿאַרהאַנגען
אַזוי אונרוהיג, אַז עס איז דאָך נאָר קײן ווינטעל אפילו נישט? האָט דאָס
עפעס צו בעדייטען? ער איז ווידער אויפגעשטאַנען און האָט אַ קוק
געטהאָן אין שפּיגעל; ער האָט אויסגעזעהן קראַנק און קלענליך; יאָ,
זײַנע האָר זײַנען גראַעך געוואָרען, און זײַנע אויגען האָבען געהאַט רױטע
ראַנדען. . . . „שרעקט איהר זיך נאָך? איהר דאַרפֿט זיך נישט שרע-
קען“ . . . זיסע דאַגני! ניין, אַ גאַנץ ווייסער הוט . . .

עס הערט זיך אַ קלאַפּ אין מױהר, און דער בעל הבית פֿון האָמעל
קומט אַרײַן. דער בעל הבית ברױנגט איהם ענדליך זײן רעכנונג, אַ
גרויסע רעכנונג אויף צוויי בױגען; ער שמױבעלט און איז זעהר העפֿליך.
נאָגעל געהט גלייך אַרויס זײן ברױעף-מאַש און הױבט אָן זוכען
דערין, אָבער דערווייל פֿרענט ער מיט אַ ציטערנדער שמימע, וויפֿעל
עס בעטרעפֿט, און דער בעל הבית ענטפֿערט: איבעריגענס האָט עס צײַט
ביז מאַרנען אָדער אַן אנדער טאָג, ס'וועט דאָך נישט אַנטלױפֿען.

יאָ, ווער ווייס, צי קען ער איבערהויפט בעצאָהלען? פֿילייכט קען
ער עס נאָר נישט! און נאָגעל געפֿינט נישט קײן געלד. וואָס? האָט ער
ווירקליך קײן געלד נישט? ער טהוט אַ וואָרף די ברױעף-מאַש אויף'ן מיט
און הױבט אָן זוכען אין זײַנע קעשענעס; ער איז גאַנץ פֿערצווייפֿעלט,
ער ווייסט נישט וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען, און זוכט כמעט אָהן
האַפֿנונג איבעראַל. ענדליך שטעקט ער זאָגאַר אַרײַן די הענד אין די
הױזען-קעשענעס, געהט אַרויס קלײנגעלד און זאָגט:

„דאָ האָב איך אַביסעל געלד, אָבער דאָס איז דאָך וואַהרשיינליך
נישט גענוג, ניין, עס איז געוויס נישט גענוג; צעהלט אַקאַרשט אַליין
איבער.“

„ניין, זאָגט אויך דער בעל הבית, „ס'איז נישט גענוג.“

נאָגעל'ן קומט אַרויס דער שווייס אויף'ן שמערן; ער וויל דעם בעל
הבית דערווייל געבען אַט די פֿאַר קראַנען, און ער זוכט זאָגאַר אין זײַנע
וועסט-טאַשען, צי האָט ער דאָרט נישט נאָך קלײנגעלד. אויך דאָ איז
גאַרנישט געווען. אָבער ער וועט זיך וואַהרשיינליך קענען אויסבאַרנען
אַביסעל געלד, פֿילייכט וועט איהם אימיצער טהאָן די טובה און עס
איהם אַנטלױהען! גאַט, פֿילייכט וועט מען איהם קומען צו הילף, ווען
ער זאָל אימיצען בעמען וועגען דעם!

דער בעל הבית זעהט שוין מעהר נישט אױס צופֿרײַעדען, זאָגאַר זײן

העפליכקייט פֿערשווינדט; ער נעהמט נאָגעל'ס בריעף-מאַש, וואָס ליגט אויף'ן מיש, און הויבט אליין אָן וי דורכצוּזוכען.

"יאָ, זייט אזוי גומ," זאָגט נאָגעל. "אַט, זעהט איהר אליין, דאָס זיינען בלויז פאפירען. איך פֿערשמעה גאָר ניט, וואָס דאָס קען זיין." אָבער דער בעל הבית עפענט אויף די אינעווייניגסטע אָבטהיילונג און פלוצלינג לאָזט ער אראָב די בריעף-מאַש צוריק אויף'ן מיש; זיין געזיכט איז נור איין איינציג, ברייט, פֿערוואונדערט געלעכטער.

"אַט ליגען זיי," זאָגט ער. "דאָ זיינען טויענדער. איהר האָט אַלזאָ געשפּאַסט, איהר האָט נור געוואָלט פּרוּוואָוען, זי איך פֿערשמעה אַ שפּאַס? נאָגעל איז געוואָרען פֿרעהליך ווי אַ קינד און איז גלייך איינגעגאַנגען נען אויף דער דאָזיגער ערקלעהרונג. ער האָט פֿריי אויפגעאַטהעמט און געזאָגט:

"יאָ, ניט וואָהר, איך האָב בלויז געשפּאַסט; ס'איז מיר גראָד איינ-געפּאַלען צו מאַכען אַ קליינעם שפּאַס. יאָ, גאָס צו דאָנקען, איך האָב נאָך אַסך געלד; זעהט, זעהט נור אַט דאָ!"

דאָרט אין בריעף-מאַש זיינען געלעגען אַסך גרויסע באַנקנאָמען, אַ מאַסע געלד אין טויענד-קראַנען-בילעטען; דער בעל הבית האָט געמוזט געהן אין אויסבויטען, איידער ער האָט געקריגען דאָס זייניגע. אָבער אַ היבשע צייט, נאָכדעם ווי ער איז אַוועק, זיינען נאָך נאָגעל'ן געשטאַנען די גרויסע טראַפּענס שווייס אויף'ן שמערן, און ער האָט געציטערט פֿאַר אויפֿרענגונג. ווי צורודערט ער איז געווען, און ווי מוראדיג ס'האָט איהם גערוישט אין קאָפּ!

גלייך נאָכדעם איז ער אַנידערגעפּאַלען אויף'ן זאָפּאָ אין אַן אונרו-היגען שלאָף, איז געלעגען און האָט גע'חלום'ט, גערעדט הויך אויף'ן קול, געשריען, מען זאל איהם בריינגען קאַניאַק, און האַלב-שלאָפֿענדיג, אין פֿולען פֿיבער, האָט ער אויסגעטרונקען איין גלאָז נאָך'ן אַנדערן. סאַראַ איז כסדר געווען ביי איהם אין צימער, און האָט ער האָט די גאַנצע צייט גערעדט מיט איהר, האָט זי ווינציג וואָס פֿערשטאַנען פֿון דעם, וואָס ער האָט געזאָגט. ער איז געלעגען מיט פֿערמאַכטע אויגען.

ניין, אויססהאָן וויל ער זיך ניט; וואָס איז דאָס פֿאַר אַן איינפּאַל! ס'איז דען ניט אין מיטען העלען טאַג? ער הערט דאָך נאָך דייטליך, ווי די פֿייגעלאַך שווישטען. זי דאַרף אויך דעם דאָקטאָר ניט רופֿען; ניין, דער דאָקטאָר וועט איהם נור געבען אַ געלע זאַלב און אַ ווייסע זאַלב, און אַס די צוויי זאַלבען וועט מען דאַן בעוונדערט פֿערבויטען און בער-נוצען פֿערקעהרם, און איהם דערמיט גאָר אַהן אַסך צערעמאַניעס מאַכען

דעם טויט, קארלסען איז געשטאָרבן דערפֿון; זי געדינקט דאָך נאָך
אודאי קארלסען? יאָ, ער איז דערפֿון געשטאָרבן. „אַבער ווי עס זאָל
ניט זיין, קארלסען האָט בעקומען אַ פֿיש-אַנגעל אין האַלז, און אז דער
דאָקטאָר איז געקומען מיט זיינע מעדיצינען, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז
ער איז גאָר דערשטיקט געוואָרען פֿון אַ גלאָז גאַנץ געוועהנליך ברוגען-
וואַסער. העהעהע, איבעריגענס טאָר מען ניט לאַכען דערפֿון. סאַראַ,
איהר גלויבט דאָך ניט, אז איך בין שכור, ווי? אידען-אַסאַסאַציאָנען,
הערט איהר? ענציקלאָפּעדיסטען און דערגלויבען; צעהלט אַקאַרשט אַב
אויף די קנעפּ, צי בין איך שכור, סאַראַ. . .! איהר הערט, אַם געהען
די מיהלען, די מיהלען פֿון דער שטאָרט! נאָט, אין וואָס פֿאַר העק, אין
וואָס פֿאַר אַ קראָהען-ווינקעל איהר לעבט עס, סאַראַ! איך וואָלט אייך
וועלען בעפֿרייען פֿון דער געוואַלט פֿון אייערע שונאים, ווי עס שמעהט
געשריבען. געהט צום טייוועל! געהט צום טייוועל! ווער זייט איהר דען?
איהר זייט אַלע פֿאַלש, איינער ווי דער אַנדערער, און איך וויל יעדען
איינצעלנעם פֿון אייך אַרונטעררייסען די מאַסקע. וואָס זשע, איהר גלויבט
עס ניט? אַה, ווי איך האָב אייך אויפֿן צעטעל! איך בין איבערצייגט,
אז ליימענאַט האַנסען האָט צוגעזאָגט מינוט'ן צוויי וואָלענע העמדער;
אַבער קוקט אַקאַרשט נאָך, צי ער האָט זיי געקריגען. און מיינט איהר
אפּשר, אז מינוט האָט מוטא גענוג זיך מודה צו זיין אין דעם? דאָן וועל
אייך אייך ערקלעהרען, אז איהר האָט אַ גרויסען טעות: מינוט האָט ניט
קיין מוטא זיך מודה צו זיין אין דעם; ער גנב'עט זיך אַרויס און איז
גיטאָ! אויב איך האָב קיין טעות ניט, הערר גרעגאָרד, ויצט איהר אַצונד
זיידער און לאַכט געמיין הינטער אייער ציימונג? ניט? נאָ, ס'איז מיר
אַלצאיינס. איהר זייט נאָך דאָ, סאַראַ? גוט! אויב איהר ווילט נאָך זיצען
ביי מיר אַ פֿינף מינוטען צייט, וועל איך אייך עפעס דערצעהלען. אַב-
געמאַכט? אַבער אַפֿריהער פֿון אַלצדינג שמעלט זיך פֿאַר אַ מאָן, ביי
וועמען די ברעמען פֿאַלען ביסלעכווייז אויס, קענט איהר דאָס בער-
גרייפֿען? ביי וועמען די ברעמען פֿאַלען אויס. דאָן ערלויבט מיר אייך פֿרע-
גען, צי זייט איהר ווען געלעגען אין אַ בעט, וואָס האָט געקנאַקט? צעהלט
אַקאַרשט אַב אויף די קנעפּ, צי איהר האָט עס געטהאָן; איך האָב אַ
שטאַרקען פֿערדאַכט אויף אייך. איבעריגענס פֿערדעכטיג איך אַלע מענ-
שען פֿון דער שטאָרט און איך האָב זיי אַלעמען ביי מיר אויפֿן צעטעל.
און איך-האָב מיין אויפֿגאַבע גוט דורכגעפֿיהרט, איך האָב אייך געגעבען
אַן ערך צוואַנציג אויסערגעוועהנליכע טהעמאַס צום ריידען און האָב
אַריינגעבראַכט אַן אונאַרדנונג אין אייער לעבען, איך האָב געשטערט

אייער אַנשמענדיגע, זאמע עקזיסטענץ, אָבשפיעלענדיג איין אונרוהיגע
סצענע נאָך דער אַנדערער. האָהאָ, ווי די מיהלען האָבען גערוישט, ווי
די מיהלען האָבען גערוישט! אָט דערפֿאַר ראָטה איך אייך, עהרענגע-
אַכטעמע יונגפֿרוי סאַראַ קאַפּעבורש יאָועפֿסטאַכטער, איהר זאָלט עסקען
ריינע פֿלייש-זופּ, אַזוי לאַנג זי איז וואַרם; וואַרים ווען זי שטעהט, ווערט
זי קאַלט, און זאָל מיך דער טיוועל כאַפען, אויב עס בלייבט דאָן איבער
עפעס אַנדערש ווי וואַסער. . . . נאָך קאַניאַק, סאַראַ, איך האָב קאַפּ-
שמערצען, אויף ביידע זייטען קאַפּ, דאָס טהוט אַזוי שמאַרק וועה. . . .
„וויילט איהר ניט אַביסעל וואַרעסס?“ האָט סאַראַ געפֿרעגט.

אַביסעל וואַרעסס, וואָס פֿאַלט איהר שוין ווידער איין? גלייך וועט
עס צוטראַגען ווערן איבער דער גאַנצער שטאַדט, אַז ער האָט געטרונקען
אַביסעל וואַרעסס. מערקט אייך גוט: ער האָט ניט די אַבזוכט, וועמען
עס איז צו פֿערשאַפֿען ערגערניש, ער וויל זיין אַ גוטער שטייער-זאַהלער
פֿון דער שטאַדט; זיין שפּאַציר איבער דעם וועג פֿון פּאַסטאַרי-הויף וויל
ער מאַכען נאָך נאָטען און שוין מעהר קיינמאַל ניט אַזוי איבערשפּאַרען
די גאַנצע וועלט; דריי פֿונגער אין דער הויך, אַז דאָס איז אַזוי. . . .
זי דאַרף זיך גאָר ניט שרעקען, אמת, אַז עס טהוט איהם דאָ און דאַרט
אַביסעל וועה, אָבער דערפֿאַר טאַקע וויל ער זיך ניט אויסטהאָן, דאָן
געהט עס שנעל אַריבער; אַנטקעגען האַרט מוז מען אימער אָנגעהן
האַרט. . . .

ס'איז געוואָרען אַלץ ערגער און ערגער, און סאַראַ איז געוועסען ווי
אויף שפּילקעס; עס וואָלט איהר געווען אַס ליעבסטען, ווען זי קען אַנט-
לויפֿען פֿון צימער, אָבער ער האָט עס גלייך בעמערקט, ווען זי איז
אויפֿגעשטאַנען, און האָט געפֿרעגט, צי זי וויל איהם פֿערלאָזען. זי האָט
געוואַרט, ער זאָל אַנשלאָפֿען ווערן, נאָכדעם ווי ער וועט זיך האָבען
פֿערמאַטערט פֿלוידערענדיג, יאָ, ווי ער האָט דאָס אַביסעל געפֿלוידערט,
די אויגען נאָך אַלץ צוגעמאַכט, דאָס געזוכט רייט פֿאַר הייז און פֿיבער.
ער האָט אויסגעפֿונען אַ ניי מיטעל, ווי אַזוי צו בעפֿרייען פֿרוי סטענער-
סען'ס וויינפֿערל-בוימלאַך פֿון לייז. דאָס דאָזיגע מיטעל איז בעשטאַנען
אין דעם, וואָס ער וועט אין אַ שעהנעם טאַג אַריינגעהן אין אַ קראַם
און וועט קויפֿען אַ בלעך פֿול מיט פּאַראַפֿין; דאָן וועט ער אַוועקגעהן
אויפֿן מאַרק, וועט זיך אויסטהאָן די שייך און זיי אָנגיסען פֿול מיט פּאַ-
ראַפֿין. דערנאָך וועט מען זיי אָנצינדען, איין שוך נאָר'ן אַנדערן; און
ענדליך וועט ער מיט בלויזע זאַקען אויף די פֿיס אַרוםטאַנצען אַרום די

ברענענדע שיד און צווינגען דערביי. דאָס מוז נעשעהן אין אַ פֿאַר-
מיטאָג, ווען ער וועט געזונד ווערן. ער וועט מאַכען דערפֿון אַן אמת'ן
צירק, אַ גאַנצע פֿערדראָפֿעראַ, און דערצו וועט ער נאָך צוקנאַקען מיט
אַ ביימיש.

דאָן האָט ער זיך אויך פֿערנומען דערמיט, אויסצומראַכטען מאַדנע
און לעכערליכע נעמען און שיטלען פֿאַר זיינע בעקאָנטע. דעם לאַנד-
ריכטער ריינערט, צום ביישפּיעל, האָט ער גערופֿען בילגע, און האָט
געזאָגט, בילגע איז אַ שיטעל. „הערר ריינערט, הויכגעהרטער בילגע אין
דער שטאָדט“, האָט ער געזאָגט. נאָך ענדליך האָט ער זאָגאַר אָנגעהויבען
פֿאַנטאַזירען וועגען דעם, ווי הויך עס קען זיין ביי קאַנזול אַנדערעסען אין
דער וואוינונג פֿון די דיעלען ביו דער סמעליע. „פֿערטהאַלבען איילען,
פֿערטהאַלבען איילען!“ האָט ער געהאַלטען אין איין שרייען, „פֿערטהאַלבען
איילען, גאָר ניט כעסטענדיג; האָב איך ניט רעכט?“ נאָר געלעכטער
אָן אַ זייט! ער ליגט ווירקליך דאָ מיט אַ פּישי-אַנגעל אין האַל, דאָס איז
די ריינע וואהרהייט, און דערפֿון געהט ער אָב מיט בלוט, עס טהומ
גאַנץ שטאַרק וועה . . .

ערשט אַרום אָבענד-זייט איז ער ענדליך פֿעסט איינגעשלאָפֿען.
אַרום צעהן אַזויגער האָט ער זיך ווידער אויפֿגעכאַפּט. ער איז געווען
אַלזוי און איז נאָך געלעגען אויפֿ'ן זאַפּאַ. אַ קאָלדער, מיט וועלכער סאַראַ
האַט איהם צוגעדעקט, איז אַראָבגעפֿאַלען אויף דער פּאָדלאָגע, אָבער
ניט קוקענדיג דערויף איז איהם פֿונדעסטוועגען ניט קאַלט געווען. סאַראַ
האַט אויך צוגעמאַכט די פֿענסטער, און ער האָט זיי צוריק געעפֿענט.
איהם האָט זיך געדוכט, אַז דער קאַפּ איז איהם איצט גאַנץ קלאָהר;
נאָר ער איז געווען שטאַרק אָבגעשוואַכט און האָט געציטערט. דער געד-
היימניספֿולער שרעק האָט איהם פֿון דאָס ניי געפאַקט; ער האָט געפֿיהלט
ווי אַ שוידער אין אַלע גליעדער, ווען עס האָט זיך דערהערט דער מינד-
דעסטער מרערשמש אין וואַנד, אָדער ווען אימיצער האָט אַ געשרוי
געטהאָן אונטען אין גאַס. פֿיליכט וועט עס אַריבערגעהן, ווען ער זאָל
זיך לייגען אין בעט און זיך דורכשלאָפֿען ביו מאָרגען. ער האָט זיך אויס-
געטהאָן.

אָבער ער האָט ניט געקענט איינשלאָפֿען. ער איז געבליבען לייגען
און האָט געטראַכט וועגען אַלעס, וואָס ער האָט דורכגעלעבט אין משך
פֿון די לעצטע פֿיער און צוואַנציג שעה, פֿון נעכטען אָבענד אָן, ווען ער
איז אַוועק אין וואַלד און האָט אויסגעטרונקען דאָס קליינע פֿלעשעלע,
ביו איצט, ווען ער איז געלעגען ביו זיך אין צימער, אַ דערשלאָגענער,

אויסגעמוטשעט פֿון פֿיכער. ווי לאַנג אָט דער מאַג און אָט די נאַכט וויינען דאָס געווען! און דער שרעק האָט ניט געוואָלט אָבטרעמען פֿון איהם, אָט דאָס געהיימע געפֿיהל, אז איהם ערוואַרט גאָר אין ניכען א געפֿאהר, אָן אונגליק, האָט ניט אָבגעטראָטען פֿון איהם. פֿאַרוואָס איז דאָס אזוי? וואָס האָט ער דען געמאָגן? וואָס פֿאַר אַ שעפּטשעריי עס הערט זיך אַרום זיין בעט! דאָס גאַנצע צימער איז פֿיל מיט אַ מאָדנער מורבלעריי. ער האָט צונויפֿגעלייגט די הענד, און איהם האָט זיך אָבגע-דוכט, אז ער שלאָפֿט איין. . . .

פֿלוצלינג טהוט ער אַ קוק אויף וויינע פֿינגער און בעמערקט, אז זיין רינג איז ניטאָ. גלייך הויבט זיין האַרץ אָן שטאַרקער צו אַרבייטען; ער קוקט זיך גענויער צו: אַ שוואַכער, טונקעלער ראַנד אַרום פֿינגער, אָבער קיין רינג איז ניטאָ! גאָט אין הימעל! דער רינג איז ניטאָ, יאָ, ער האָט איהם אַריינגעוואָרפֿען אין ים, ער האָט דאָך געמיינט, אז ער וועט איהם שוין מעהר ניט דאַרפֿען, ווייל ער האָט דאָן געוואָלט שטאַרבֿען; דערפֿאַר האָט ער איהם אַריינגעוואָרפֿען אין ים. אָבער אַזנד איז ער ניטאָ, דער רינג איז ניטאָ!

ער שפּרינגט צוריק אַרויס פֿון בעט, וואַרפֿט ווי עס איז אַרויף אויף זיך די קליידער און לויפֿט אַרום ווי אַ משוגע'נער איבער'ן צימער. ס'איז געווען צעהן אַ וויגער, אום צוועלף מוז דער רינג זיין געפֿונען, פונקט צוועלף אזויגער איז די לעצטע רגע, דער רינג, דער רינג. . . . מיט אימפעט פֿליהט ער אַרונטער די טרעפּ, אַרויס אין גאַס, צו די לאַנדונגס-בריקען. מען בעמערקט איהם פֿון האַטעל, אָבער עס אַרט איהם ניט; ער בלייבט ווידער אָהן כוחות, די קניע בויגען זיך אונטער איהם, אָבער ער מערקט דאָס ניט, יאָ, איצט האָט ער אויסגעפֿונען דעם גרונד פֿון'ם שווערען שרעק, וואָס האָט איהם דעם גאַנצען מאַג גע-מוטשעט; דער רינג איז פֿערשוואַנדען! און די פֿרוי מיט'ן קרייץ האָט זיך ווידער בעוויזען פֿאַר איהם.

אויסער זיך פֿאַר שרעק, שפּרינגט ער אונטען ביים ברעג אַריין אין דער ערשטער, בעסטער לאַדקע. זי איז אָנגעטשעפעט צום ברעג, און ער קען זי ניט אָבטשעפען. ער רופֿט צו אַ מאַן און בעט איהם, ער וואָל אָבטשעפען די לאַדקע; אָבער דער מאַן ענטפֿערט, אז ער מאַר עס ניט, ס'איז ניט זיין לאַדקע. — יאָ, אָבער נאָגעל וויל געהמען אלעס אויף זיך, ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם רינג; ער וועט די לאַדקע אָבקיפֿען. — אָבער צי קען ער דען ניט זעהן, אז די לאַדקע איז אָנגעשלאָסען אָן ברעג?

זי זעהט ער דען ניט דעם אייזערנעם רינג, צו וועלכען זי איז אָנגע-
שלאָסען? — נאָ, דאָן וועט ער נעהמען אַן אַנדער לאָדקע.

אין נאָגעל איז אַריבערגעשפרונגען אין אַן אַנדער לאָדקע.

„וואוהין ווילט איהר פֿאָהרען?“ פֿרעגט דער מאַן.

„איך וויל זוכען דעם רינג. איהר קענט מיך פֿילייכט? איך האָב

דאָ געהאַט אַ רינג, איהר קענט אַליין זעהן דעם צייכען דאָ אויף'ן פֿינג-

גער, כ'זאָג אייך קיין ליגען ניט. נו האָב איך דעם רינג אַוועקגעוואָרפֿען,

ער ליגט ערגעץ-וואו דאָרט אין ים.“

דער מאַן האָט ניט אָנגעהויבען פֿערשמעהן, וואָס דאָ טהומ זיך.

„איהר ווילט זוכען אַ רינג אויף'ן גרונד פֿון ים?“ פֿרעגט ער.

„יאָ, יאָ!“ ענפֿערט נאָגעל. „זוי איך זעה, פֿערשמעהט איהר מיך.

וואָרים איך מוז דאך מיין רינג צוריקקריגען, דאָס וועט איהר דאָך אַליין

איינזעהן. קומט און רודערט אַרויס די לאָדקע פֿאַר מיר.“

דער מאַן פֿרעגט ווידער:

„איהר ווילט, הייסט עס, זוכען אַ רינג, וואָס איהר האָט אַריינגע-

וואָרפֿען אין ים?“

„יאָ, יאָ, נו קומט שוין! איך וועל אייך נעבען אַסך געלד דערפֿאַר.“

„נאָט איז מיט אייך, לאָזט עס בעסער! וואָס זשע, איהר ווילט איהם

אַרויסקריגען מיט די פֿינגער?“

„יאָ, מיט די פֿינגער. דאָס איז מיר אַלצאיינס. איך קען שווימען

ווי אַן אַל-פֿיש, אויב עס וועט נייטיג זיין. פֿילייכט וועלען מיר קענען

געפֿינען עפעס אַנדערש אויסער די פֿינגער, אויף אַרויסצוקריגען דעם

רינג.“

און דער פֿרעמדער מאַן געהט ווירקליך אַרונטער אין לאָדקע. ער

זעצט זיך אַנידער, כדי זיך דורכצושמועסען מכּח דער זאַך; אָבער דאָס

געזיכט קעהרט ער אָב אָן אַ זייט. ס'איז דאָך איינפֿאַך אַ שגעון, אזוי

וואָס צו אונטערנעהמען! ווען עס וואָלט געווען אַן אַנקער אָדער אַ קייט,

וואָלט עס נאָך געקענט האָבען אַ זיגן; אָבער אַ רינגעל פֿון אַ פֿינגער;

און ווען מען ווייסט אפילו ניט גענוי, וואו עס ליגט!

נאָגעל האָט אַליין אויך אָנגעהויבען איינזעהן, ווי אונטעמליך זיין

פּלאַן איז געווען. אָבער אויב אזוי ווייסט ער דאָך ניט, וואָס צו טהאָן,

דאָן איז ער אַ פֿערלאָרענער! זיינע אויגען זיינען פֿערגליווערט פֿאַר שרעק,

און יעדעס גליעד צימערט איהם אין קערפֿער. ער וויל אַריינשפּרינגען

אין ים, נאָר דער מאַן פֿאַקט איהם און לאָזט איהם ניט אָב. נאָגעל

זינקט גלייך צוזאַמען, מאַט, טויט-מיעד, צו שוואַך זיך צו קענען ראַנגלען

מיט וועמען עס איז. פֿאָטער אין הימעל, זיי עס ווערט דאָס אַלץ
ערגער און ערגער! דער רינג איז פֿערלאָרען, באלד איז שוין צוועלף
אויגער, און דער רינג איז ניטאָ! מען האָט דאָך איהם געוואָרענט!
אין דער רגע איז דורך זיין מוח דורכגעלאָפֿען אַ בלישמש פֿון
קלאָהרען בעוואוסטזיין, און אין די צוויי, דריי קורצע מינוטען האָט ער
געדיינקט וועגען אַ מאַסע זאַכען. ס'איז איהם אויך אַרויפֿגעקומען אויף'ן
זינען עפעס, וואָס ער האָט ביו איצט פֿערגעסען, אַז ער האָט זיך שוין
אויפֿגעעכטען ביינאַכט שריפֿטליך אָבגעוועגענט מיט זיין שוועסטער און
אַריינגעוואָרפֿען דעם בריעף אין פֿאַסט-קעסטעל. ער איז נאָך ניט טויט;
אָבער דער בריעף איז אַוועק, דעם קען מען ניט אָבהאַלטען, ער מוז
געהן זיין גאַנג און איז שוין איצט ווייט אַוועק; און ווען זיין שוועסטער
וועט איהם קריגען, מוז ער בעשטימט זיין טויט. איבעריגענס איז דער
רינג אויך ניטאָ, אַלעס איז פֿערלאָרען . . .

עס קלאַפט איהם אַ צאָהן אָן אַ צאָהן. אַ פֿערצווייפֿעלטער, ניט
וויסענדיג וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו נעבען, קוקט ער זיך אום, דער ים
איז בלויז איין שפרונג ווייט פֿון איהם. ער כאַפט אַ קוק צום מאַן אויף
דער באַנק; דער מאַן קעהרט נאָך אַלץ אָב דאָס געזיכט, אָבער ער ניט
גוט אַכטונג, זיצט גרייט איהם אָנצוכאַפֿען, ווען עס וועט נור גייטיג זיין.
אָבער פֿאַרוואָס קעהרט ער כסדר אָב דעם פנים אָן אַ זייט?

„לאַמיר אַיך העלפֿען אַרויפֿגעהן אויף'ן ברעג,“ זאָגט דער מאַן,
און ער נעהמט איהם אָן אונטער די אַרעמס און פֿיהרט איהם אַרויף
אויף'ן ברעג.

„גוטע נאַכט,“ זאָגט נאָגעל און קעהרט זיך אָב מיט'ן רוקען צו
איהם.

אָבער דער מאַן געהט איהם נאָך, ער נעהמט איינפֿאַך ניט אַראָב
קיין אויג פֿון איהם. נאָגעל קעהרט זיך אום מיט כעס און זאָגט נאָך
אַמאָל: „גוטע נאַכט!“ און ער וויל אַריינשפרינגען אין וואַסער.
נאָר דער מאַן כאַפט איהם פֿון דאָס ניי אָן.

„דאָס וועט זיך אייך ניט איינגעבען,“ שושקעט ער אַריין נאָגעל'ן
אין אויער, „איהר שווימט צו גוט, איהר וועט צוריק אַרויפֿקומען אויבען.“
נאָגעל בלייבט שמעהן ערשטוינט און פֿערטראַכט זיך אַ וויילע. יאָ
ער שווימט צו גוט, ער וועט פֿיליכט צוריק אַרויפֿקומען אויבען. ער
קוקט אָן דעם מאַן, קוקט איהם אַריין גלייך אין געזיכט אַריין; די העס-
ליכסטע צורה שמעהט איהם פֿאַר די אויגען — מינוט!

וידער מינוט, אָבער אַמאָל מינוט!

„אין גיהנום מיט דיר, דו עקעלהאפֿטע, קריכענדע שלאַנג!“ שרייט אויס נאַגעל און לויפֿט אין איין אַטהעם אוועק פֿון ברעג.
ער לויפֿט דעם גאַנצען וועג, זיך וואַקלענדיג ווי אַ שכור, גליטשט זיך אויס, פֿאַלט און שמעהט ווידער אויף; אַלעס דרעהט זיך און מאַנצט מיט איהם אַרום ווי אין אַ קרייז, און ער לויפֿט נאָך אַלין, לויפֿט אין שמאָדט אַרײַן. נו האָט מינוט אַ צווייטען מאָל צושמערט זיינע פֿלענער! אום נאָמעס ווילען, וואָס בלײַבט איהם איצט נאָך איבער צו טהאָן? ווי עס שווינדעלט איהם פֿאַר די אויגען! ווי עס הוישט איבער דער גאַנצער שמאָדט! ער איז ווידער געפֿאַלען.

ער האָט זיך אויפֿגעהויבען אויף די קניע און אַ דערשלאָגענער האָט ער אַרומגעווינגט מיט'ן קאָפּ אַהין און אַהער. שאַ! וואָס איז דאָס? עס הערט זיך אַ געשרײַ פֿון ים! באַלד איז שוין צוועלף אויגער, און דער רינג איז נאָך אַלין ניטאָ. און ער פֿיהלט, ווי אַ בעשעפֿעניש קומט הינדער איהם, ער הערט דאָס גערויש, אַ שופֿען-טהיר מיט אַן אַראָבענד-גענדען בויך, וואָס שלעפט זיך איבער דער ערד און לאָזט איבער אַ נאַסע שפור הינטער זיך, אַ שוידערליכער היראַגליף מיט אַרעמס אויף'ן קאָפּ און מיט אַ געלער קלאָה אויף דער נאָז. אוועק! אוועק! פֿון ים הערט זיך ווידער אַ רוף, און יאָמערנדיג האַלט ער זיך די הענד פֿאַר די אויערן, כדי עס ניט צו הערען.

און ער שפּרינגט ווידער אויף, נאָך איז ניט יעדע האַפֿנונג פֿער-לאָרען, עס בלײַבט נאָך איבער איין מיטעל, דאָס לעצטע מיטעל, אַ זיכערען זעקס-דעהריגען רעוואָלווער, דאָס בעסטע אויף דער וועלט! און ער וויינט פֿאַר דאַנקבאַרקייט, לויפֿט אזוי שנעל ווי ער קען און וויינט אויס דאַנקבאַרקייט פֿאַר אָט דער נייער האַפֿנונג. פֿלוצלינג דערמאַנט ער זיך, אז עס איז אין מיטען נאַכט; ער קען קיין זעקס-דעהריגען רע-וואָלווער ניט קריגען, אַלע קלייטען זיינען פֿערמאַכט. אין דערוועלבער רנע גיט ער אַלעס אויף, פֿאַלט מיט'ן פנים אַראָב און אָהן אַ שום גערויש שלאָגט ער זיך אָן מיט'ן שמערן אָן דער ערד.

אין דעם מאָמענט לאָזט זיך דער בעל הבית ענדליך אַרויס פֿון האַטעל; מיט איהם געהען מיט נאָך אַ פֿאַר אַנדערע לייט, אום צו זעהן, וואו ער איז ערגעץ אַהינגעקומען.

דאָ האָט ער זיך אויפֿגעכאַפט און זיך אומגעקוקט אין אַלע זייטען— ס'איז בלויז געווען אַ חלום, ער איז די גאַנצע צײַט פֿון בעט ניט אַרויס! ער ליגט אַ ווילע און דיינקט נאָך. ער גיט אַ קוק אויף זײַן האַנט, אָבער דער רינג איז טאַקע ניטאָ; ער טהוט אַ קוק אויף זײַן זײַגער,

ס'איו האלבע נאכט, ס'איו צוועלף אזויגער, בלויז עטליכע מינומען פֿעהר-
לען נאָך. פֿילייכט האָט ער זיך פֿאַרט אויסגעדרעהט, פֿילייכט איז ער
דאָך גערעמעט! אָבער זיין האַרץ קלאַפט מורא'דיג, און ער צימערט.
פֿילייכט, פֿילייכט קען ווערן צוועלף אזויגער, און מיט איהם זאָל גאָרנישט
געשעהן? ער נעהמט דעם זייגער אין דער האַנד, און זיין האַנד צימערט;
ער צעהלט די מינומען . . . סעקונדען . . .

מיט אַמאָל פֿאַלט דער זייגער אַראָפּ אויף דער פֿאַדלאַגע, און ער
שפּרינגט אַרויס פֿון בעט. „עס רופֿט!“ שעפטשעט ער און קוקט מיט
גרויסע, אויפֿגערויסענע אויגען צום פֿענסטער אַרויס. שנעל כאַפט ער אַרויף
אויף זיך אַ פֿאַר מילבושים, עפֿענט די טהירען און לויפֿט אַרויס אין גאַס.
ער קוקט זיך אַום, קיינער זעהט איהם ניט, דאָן שפּאַנט ער מיט שנעלע
ברייטע טריט אַרונטער צום האַפֿען; דער ווייסער רוקען-טהייל פֿון זיין
וועסט לייכט אָב די גאַנצע צייט; ער קומט צו צו דער לאַנדונגס-בריק,
געהט ווייטער מיט'ן וועג צום סאַטע עק פֿון ברעג און שפּרינגט מיט
איין קלאַפּ אַריין אין ים.
אַ פֿאַר בלעזעלאַך קומען אַרויף אויף'ן וואַסער.

XXIII.

איצט, אין אַפּריל פֿון דיווען יאָהר, איינמאָל שפּעט ביינאַכט, איז
דאַגני גענאַנגען צוואַמען מיט מאַרטהאַן איבער דער גאַס; זיי זיינען
געקומען פֿון אַן אונטערהאַלטונג און האָבען זיך געלאָזט געהן אַהיים.
ס'איז געווען פֿינסטער, און דאָ און דאָרט איז געלעגען אייז אין די גאַס-
סען; צוליב דעם זיינען זיי גענאַנגען גאַנץ לאַנגזאַם.

„איך מוז דיינקען וועגען דעם אַלעס, וואָס מען האָט היינט ביינאַכט
גערעדט איבער נאַגעל'ן,“ האָט דאַגני געזאָגט. „פֿיעלעס איז געווען ניי
פֿאַר מיר.“

„איך האָב גאָרנישט געהערט,“ האָט מאַרטהאַ נעענטפֿערט, „איך
בין אַרויסגענאַנגען.“

„אָבער איין זאָך האָבען זיי ניט געוואוסט,“ האָט דאַגני ווייטער גע-
זאָגט, „נאַגעל האָט מיר שוין פֿאַריגען זומער געזאָגט, אַז מינוט וועט
האָבען אַ שלעכטען סוף. איך פֿערשטעה גאָר ניט, ווי אזוי ער האָט עס
שוין דעמאָלט געקענט זעהן. ער האָט עס געזאָגט אַ לאַנגע, לאַנגע צייט,

נאך איידער דו האָסט מיר דערזעהלט, וואָס פֿאַר צרות מינוט האָט דיר
אַנגעהאַן."

"ווירקליך?"

"יא."

זיי זיינען אַרױפֿגעקומען אויף דעם וועג צום פּאַסטאָר-הויף; אין
וואַלד אַרום זיי איז געווען פֿינסטער און שטיל; זיי האָבען ניט געהערט
קײן אַנדער גערױש, נור דעם קלאַנג פֿון זייערע טריט אויפֿן האַרמען
וועג.

נאָך אַ לאַנגער פּוּזע רופֿט זיך דאַנני ווידער אָב:

"דאָ פֿלעגט ער אימער געהן."

"ווער?" האָט מאַרטהאַ געפֿרעגט. "ס'איז גלויטשיג; ווילסט דו ניט

אַנגעהמען מיין אָרם?"

"יא, אָבער נעהם דו בעסער מיינעם."

און שוויגענדיג זיינען זיי געגאַנגען ווייטער, אָרם אין אָרם, צוגעד

טוליעט איינע צו דער אַנדערער.

